

هه لوه شانده وهی

پیرگیری

نَقْضُ التَّطَرُّفِ

جەڵی و وە
پالڤتە وێی زیاد کراوە

عەلی بابەر

له نړۍ كومه ناپېښه كېن له كېنېن
Stay in touch on social media
نن هم غږ موږ له ناپېښه كېن

ډاګه پانډنې مه كنه بې مامونېنا عهلي بابېر

AliBapir

archive.org/details/@alibapir

www.alibapir.net

English - عربي - كوردي

علي بابېر/ AliBapir

ډاګه پانډنې مه كنه بې مامونېنا عهلي بابېر

كه ناپېښه كېن له كېنېن

ډاګه پانډنې مه كنه بې مامونېنا عهلي بابېر

ډاګه پانډنې مه كنه بې مامونېنا عهلي بابېر

هه لوه شانده وهی
پرېکړی

هه لوه شانده وهی په ږگړی و پوچه لکړنه وهی بیروپایه کانی په ږگړان

نووسینی : عه لی بایپر

مافی له چاپدانه وهی پاریزراوه بؤ نوینگه ی ته فسیر

چاپی یه که م ۲۰۱۹ ز- ۱۴۴۰ ک

"بیروبوچونی ئه م کتیبه، مه رج نیه هه مان بیرو بوچونی نوینگه ی ته فسیر بی"

نوینگه ی ته فسیر

بوچاپ و بلاوکردنه وه

هه ولیر- شه قامی 30 مه تری ته نیشت مناره ی چولی

+964 750 818 08 66

www.al-tafseer.com

tafseerooffice@yahoo.com

f t g+ /TafseerOffice

ئاماده کردنی پیپرست - نوینگه ی ته فسیر

هه لوه شانده وهی په ږگړی و پوچه لکړنه وهی بیروپایه کانی په ږگړان

عه لی بایپر (نووسه ر)

۴۴۴ لاپه ره

۱۷ * ۲۴ سم

بابه ت، فیکری

ISBN: 978-9922-620-03-9

له به ریوه به رایه تی گشتی کتیبخانه گشتیه کان

هه ریمی کوردستان ژماره سپاردنی (۷۸۴) ی سالی ۲۰۱۵ پیدراوه.

دیزایینی ناوه وه : جمعه صديق کاکه

دیزایینی بهرگ : زهردهشت کاوانی

خه تی بهرگ : نه وزاد کوئی

هه لوه شانده وهی په لکیری

عسکری

چاپی دووهم
۱۴۴۰هـ / ۲۰۱۹ز

له نړۍ څخه لارښوونې لاس ته راوړئ

Stay in touch on social media

نن هم غږ موږغ لټوال اجنډا

علي بابا AliBapir

archive.org/details/@alibapir

علي بابا AliBapir

AliBapir

GET IT ON Google Play

GET IT ON App Store

www.alibapir.net

انځور - عربي - گړی

ګڼه نالې

له نړۍ څخه لارښوونې لاس ته راوړئ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱- ﴿فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ (۱۱۴) هود.

۲- ﴿وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى

النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا﴾ (۱۴۳) البقرة.

۳- {...} وَإِيَّاكُمْ وَالْغُلُوَّ فِي اللَّيْنِ فَإِنَّمَا أَهْلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ

الْغُلُوَّ فِي اللَّيْنِ { أخرجه أحمد: ۳۲۴۸، والنسائي: ۳۰۵۷،

وابن ماجه: ۳۰۲۹.

له نوره كونه تاريه يسهل له كملاتين
Stay in touch on social media
نحن معكم عبر مواقع التواصل الاجتماعي

فاكه باندني مهكته بي ماموستا عهلي بابير

علي بابير/ AliBapir

archive.org/details/@alibapir

AliBapir

www.alibapir.net
English - عربي - گوردی

کهنالی
فاكه باندني مهكته بي ماموستا عهلي بابير

فاكه باندني مهكته بي ماموستا عهلي بابير

له نۆږه كۆتيمبار، نېمەكان له كەښانه
Stay in touch on social media
نن مهكم غږ موخه الوامل الاجتماعي

ډاګه ياندني مه ګڼه ټې ماموستانه علي بابير

علي بابير/ AliBapir

archive.org/details/@alibapir

علي بابير/ AliBapir

AliBapir

www.alibapir.net

English - عربي - ګوردی

ګڼه ياندني مه ګڼه ټې ماموستانه علي بابير

ګڼه ياندني مه ګڼه ټې ماموستانه علي بابير

پیشکش بی

(۱) بههه موو ئهوانه ی دهبانه ی و ههولده دهن: رېك و راست له ئيسلامی بهرجهسته له قورئان و سوننه تدا تيیگه نو، هاوسه نگانو دوور له تيپه راندنو به زايه دان، پييه وه پابه نندن و ليی لانه دهن و، سه ره نجام ژيانکی پاك و چاك له دنيا دا بهرې بکهن و، له دواړو ژيښدا به ديداری خوا عز وجل شاد بن و، ژيانی نه پراوه ی نيو بهه شستی پازاوه بوخويان دهسه ته بهر بکهن.

(۲) بههر که سيک که له پشت په رده ی ږه شه وه، ته ماشای هيچ که سيک و هيچ شتيک ناکات و، هه له و لادانی شوينکه و توانی هيچ بهرنامه يه ک له سه ر خودی بهرنامه که حيساب ناکات.

له نړۍ كومهلنه نيوكلن
Stay in touch on social media
ننن حكيم غير مواقع انكامل الاجتماعي

علي باپير/ AliBapir

ډاگه ياندنی مکتبه یی ماموستا علي باپير

archive.org/details/@alibapir

AliBapir

www.alibapir.net

English - عربي - گوندي

ډاگه ياندنی مکتبه یی ماموستا علي باپير

له نړۍ كڼه ناپېښه ځان نه كېښائين
Stay in touch on social media
ننن همك غږ موږغ الوامل الاجتماعي

پاڼه پانډني مهكته بي مامونستا عهلي بابير

علي بابير/ AliBapir

archive.org/details/@alibapir

علي بابير/ AliBapir

www.alibapir.net
English - عربي - گوردي

پاڼه پانډني مهكته بي مامونستا عهلي بابير

AliBapir

Google Play

App Store

کڼتالي
پاڼه پانډني مهكته بي مامونستا عهلي بابير

Telegram

WhatsApp

Phone

QR codes for Google Play, App Store, Telegram, WhatsApp, and Phone.

پیشه‌کی

إن الحمد لله نحمده ونستعينه ونستغفره، ونعوذ بالله من شرور أنفسنا ومن سيئات أعمالنا، من يهده الله فلا مضل له، ومن يضلل فلا هادي له، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن محمداً عبده ورسوله.

{يَتَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُمْ مُسْلِمُونَ} {١٠٢} آل عمران.

{يَتَأَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا} {١} النساء

{يَتَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا} {٧٠} يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا} {٧١} الأحزاب. أما بعد:

فإنَّ أَصْدَقَ الْحَدِيثِ كَلَامُ اللَّهِ، وَخَيْرَ الْهُدَى هُدَى مُحَمَّدٍ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - وَشَرُّ الْأُمُورِ مُحَدَّثَاتُهَا، وَكُلُّ مُحَدَّثَةٍ بَدْعَةٍ، وَكُلُّ بَدْعَةٍ ضَالَّةٌ، وَكُلُّ ضَالَّةٍ فِي النَّارِ.

خوای تاكو پاك سبحانه وتعالی كه خاوه‌نی هه‌رچی ناوی چاك و سیفه‌تی به‌رزو په‌سنده، دروست‌كراوه‌كانی خو‌ی به‌باشترین شیوه و دور له هه‌ر كه‌م و كورپی و

نارپیکیهك وه دپهیناون، وهك فہرموویہ تی:

﴿الَّذِي خَلَقَ سَمَوَاتٍ طِبَاقًا مَّا تَرَىٰ فِي خَلْقِ الرَّحْمَنِ مِن تَفَوُّتٍ فَارْجِعِ
الْبَصَرَ هَلْ تَرَىٰ مِن فُطُورٍ ﴿٢﴾ ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ خَاسِئًا وَهُوَ
حَسِيرٌ ﴿٤﴾﴾ الملك.

واتہ: (خو) تہو کہسہیہ کہ حہوت چینہ ٹاسمانی دروستکردون، ہیچ جوڑہ
نارپیکیهك لہ دروستکراوی (خوای) بہبہزہییدا نابینی، جار لہ دواي جار چاو
بگیرہ، بزائہ ہیچ کہلینو نارپیکی بہدی دہکھی! دوايي دوو کہرہتان چاو بگیریہ،
سہرہنجام چاوت بہ ماندوویتی و ہیچ دہستگیر نہبووی دیتہوہ لات.

تجنا بیگومان بہرچاوترین پرووی وردہکاری و یاساداری لہ دروستکراوہکانی
خوادا، بریتہ لہ: ہاوسہنگی (اتزان)، وهك خوای بہرزی مہزن فہرموویہ تی:

﴿وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ ﴿٧﴾﴾ الرحمن، واتہ: (خو) ٹاسمانی
بہرز کردوڑتہوہو تہرازو (سیستم)ی تیدا داناوہ.

تجنا بیگومانیش ہاوسہنگی لہ دروستکراوہکانی خوادا، زادو بہرہمی
حیکمہت و بہزہی بی سنووری خواہ، ہہروہك چوٹ راستی و دادگیری فہرمان و
یاساہکانیشی ہہلقولاوی زانیاری و شارہزایی پہای خوان، وهك خوای زاناو توانا
فہرموویہ تی:

﴿قُلْ أَنزَلَهُ الَّذِي يَعْلَمُ السِّرَّ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا
﴿٦﴾﴾ الفرقان.

واتہ: بلی: (قورٹان) تہو کہسہ دایبہزاندوہ کہ نہینی نیو ٹاسمانہکان و زہوی
دہزانی، بیگومان تہو لیبوردہی بہبہزہیہ.

ہہروہا فہرمایشتی خواش تہو پہری راستی و دادگیری دایہ، وهك خوای

به‌رز فه‌رموویه‌تی: ﴿وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدًا لَا مُبْدَل لِكَلِمَتِهِ ۚ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ (۱۱۵) الانعام.

هه‌ر بویه‌ش:

کاتی‌ک مسوولمانان به‌بی‌لادان، پابه‌ند ده‌بن به‌ئیسلا‌مه‌وه، چ وه‌ک تاک تاکیان و، چ وه‌ک کۆمه‌لگایان، هاوسه‌نگ ده‌بن و له‌هه‌ل‌به‌زو دابه‌زو که‌مه‌رخه‌می و تی‌په‌راندن دوور ده‌بن، وه‌ک چۆن هاوه‌لانی پی‌غه‌مبه‌ر (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) به‌گشتی و به‌تایبه‌ت پی‌شکه‌وتوه‌یه‌که‌مه‌کان له‌کۆچکه‌ران و پشتیوانان و ابون، بویه‌ش خوی به‌خه‌شهر موژده‌ی به‌هه‌شت و ره‌زامه‌ندی خوی به‌خویان و به‌وانه‌ش داوه‌که به‌چاکیی شوینیان ده‌که‌ون:

﴿وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ أُولَٰئِكَ الْمُقَدَّمُونَ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَّضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ (۱۱۰) التوبة.

هه‌روه‌ها پی‌غه‌مبه‌ری خواش (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) سی‌سه‌ده‌که‌ی سه‌ره‌تای به‌چاکترین سه‌ده‌و به‌باشترین خه‌لک پی‌ناسه‌کردوون:

{خَيْرُ النَّاسِ قَرْنِي ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ يَجِيءُ مِنْ بَعْضِهِمْ قَوْمٌ تَسْبِقُ شَهَادَتُهُمْ أَيْمَانُهُمْ وَأَيْمَانُهُمْ شَهَادَتُهُمْ} رواه البخاري: ۲۶۵۲، ومسلم: ۲۵۳۳.

(عبدالله بن مسعود) یش خوا لی‌رازی بی‌له‌باره‌ی هاوه‌لانی پی‌غه‌مبه‌ره‌وه‌گوتوویه‌تی:

{مَنْ كَانَ مِنْكُمْ مُسْتَنًا، فَلَيْسَتْهُنَّ بِأَصْحَابِ مُحَمَّدٍ (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ)، فَإِنَّهُمْ كَانُوا أَبْرَ هَذِهِ الْأُمَّةِ قُلُوبًا، وَأَعَمَّقَهَا عِلْمًا، وَأَقْلَبَهَا تَكْلُفًا، وَأَقْوَمَهَا هَدْيًا، وَأَحْسَنَهَا حَالًا، قَوْمٌ اخْتَارَهُمُ اللَّهُ لَصُحْبَةِ نَبِيِّهِ، وَلِإِقَامَةِ دِينِهِ، فَاعْرِضُوا لَهُمْ

فَضْلَهُمْ ، وَاتَّبِعُوهُمْ عَلَىٰ أَثَرِهِمْ ، فَإِنَّهُمْ كَانُوا عَلَىٰ الْهُدَى الْمُسْتَقِيمِ }^(۱)

واتہ: ہر کہستان دہیہوی سہرمہ شقی کی ہبی، با ہاؤہ لانی موحہ مہد (مَلَى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) سہرمہ شقی بن، چونکہ:

دل و دہرونیان لہی ہموو ٹومت چاکتر بوو، لہ ہموویان زانیاریان قوولتر بوو، پرو دہربایسی و تہ کہ لوفیان کہ متر بوو، لہ ہموویان ری و شوینیان راسترو، حالیان چاکتر بوو، کومہ لیک بوون خوا بو ہاؤہ لایہ تی موحہ مہدو بہرپاکردنی ناینہ کہی ہلیبژارد بوون، بویہ پیگہی بہرزیان بزائن و بکھونہ شوین شوینہ وارہ کانیان، بہ دلنیایی نہوان لہ سہر رینمایہ کی راستو ریک بوون۔

نجا لہ سونگہی ٹہوہوہ کہ جیہانی ئیسلامی ئیستا، زوریک لہو تاقم و گروپہ پەرگیرو تیپہرینہرانی تیڈان، کہ پروی گہش و ہاوسہنگی ئیسلامیان بہرپکردنہوہ رہفتارہ کرچو کالہ لادہرہ کانیان، شیواندوہو لہ بہرچاوی گہ لیک کہسی نہشارہزا بہ ئیسلام، بیژاندوویانہ، بویہ پاش ئیستیخارہو راویژ کردن، بہنہرکی سہرشانی خوم زانی، کہ چہند باسیک لہبارہی پەرگیری و تیپہراندن (الغلو والتطرف) ہوہ بنوسم، لہ بہر روشنایی قورٹان و سونہتداو بہ بہرہ وەرگرتن لہ بہرہمی زانیان و پیشہوایان، ئیدی سہرہنجام ٹہو باسانہ بوونہ سی زنجیرہی چہند ثالثہی بہ مجورہی خواری:

۱- زنجیرہی یہ کہم: پەرگیری: پیناسہی پەرگیری، پەرگیران و نیشانہ کانیان، ہوکارہ کانی پەرگیری، شوینہ وارہ کانی پەرگیری، رپیہ کانی چارہ سہری پەرگیری۔ پینج (۵) ثالثہ۔

^(۱) جامع بیان العلم و فضلہ، ج ۲ ص ۱۲۴، ابن عبدالبر۔

۲- زنجیره‌ی دووهم: نابیی لادان و تاوانی په‌رگیران، به‌رانبهر به ئیسلام بمانخته دوو دلی و گومان. ده (۱۰) ئالقه.

۳- زنجیره‌ی سییه‌م: هه‌لوه‌شانده‌وه‌ی بیروپراو ره‌فتاره‌کانی ریک‌خراوی داعش. هه‌وت (۷) ئالقه.

شایانی باسیشه: وامان پیباش بوو که به‌ر له‌وه‌ی بیست و دوو (۲۲) ئالقه‌که‌ی له‌و سی زنجیره‌یه، له شیوه‌ی کتیبدا بلاو بکه‌ینه‌وه — له چاپی یه‌که‌مدا هه‌ر کام له‌و سی زنجیره‌یه به کتیبکی سه‌ربه‌خۆ بلاو کرایه‌وه — ئالقه دواي ئالقه‌به هه‌ردوو ک زمانی کوردیی و عه‌ره‌یی^(۱)، له لایه‌ره‌ی تایبه‌تی خۆم له تووری کۆمه‌لایه‌تییدا: (www.facebook.Com/alibapir) بلاو بکریته‌وه، تاكو خیراتر بکه‌ویته به‌رچاوی خوینه‌رانی به‌رپێز.

هه‌لبه‌ته ئیستاش که له‌م چاپی دووهمه‌دا،^(۲) هه‌رسیک زنجیره‌که له دوو توویی کتیبکیدا چاپ و بلاو ده‌که‌ینه‌وه، پاش دووباره چاو پیداکێژانه‌وه و پالته کردنه‌وه، ناوی زنجیره‌مان به (به‌ش) گۆریوه به‌مجۆره‌ی لیته‌توه:

به‌شی یه‌که‌م: په‌رگیریی: پیناسه‌ی په‌رگیریی، په‌رگیران و نیشانه‌کانیان، هوکاره‌کانی په‌رگیریی، شوینه‌واره‌کانی په‌رگیریی، رپیه‌کانی چاره‌سه‌ری په‌رگیریی. به‌شی دووهم: نابیی لادان و تاوانی په‌رگیران، به‌رانبهر به ئیسلام بمانخته دوو دلی و گومان.

به‌شی سییه‌م: هه‌لوه‌شانده‌وه‌ی بیروپراو ره‌فتاره‌کانی ریک‌خراوی داعش.

^(۱) ماموستا یاسین حسن محمد له کوردیی‌هه‌ کردیه عه‌ره‌یی، خوا پاداشتی هه‌ره باشی بداته‌وه‌و، سه‌ربه‌رزو سه‌رفرازی ئیتره‌و نه‌ولای بکات.

^(۲) شایانی باسه: ئه‌م کتیبه‌ ته‌رجه‌مه عه‌ره‌یییه‌که‌ی دوو چاپی کراون، یه‌کیان له (له‌ندن)/ دار الحکمه و، دووهمیشیان له (قا‌ه‌ره)/ دار الحکمه و مرکز القا‌ه‌ره للدراسات الکوردیه، هه‌روه‌ها ئه‌م کتیبه‌ بۆ زمانه‌کانی فارسی و ئینگلیزی و ده‌رگیراوه‌و، ته‌رجه‌مه‌ تورکییه‌که‌شی به‌رپێوه‌یه.

لہ خوی بہرزی مہزنو زانو تواناش عز وجل داواکارم کہ ہاوکاری
مسولمانان بکاتو بہ کتیبی خوی و پیبازی پیغہ مہرہ کہی (محمد (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ)) ناشنا ترو بہرچاو پروونتریان بکاتو، لہ تیپہراندنو پەرگیری بیانپاریزی و،
جاریکی دیکہ بہہوی راست تیگہیشتنہ وہی رسولمانان لہ تاینہ کہیانو، چاک
پیوہ پابہند بوونیہ وہ، خوری بہختہ وہری ئیسلام بہسہر جیہانیاندا
بدرہوشینیٹہ وہ، تہمی توندو تیژی و کوشتاور تیگدان، لہسہر مروقایہ تی
پرہوشینیٹہ وہ۔

سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ
وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ
وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

۱۳ محرم ۱۴۴۰ ک
۲۳ ٹیلوولی ۲۰۱۸ ز
ہہولیر

پښتانه پښتانه پښتانه پښتانه پښتانه

archive.org/details/@alibapir

AliBapir

Google Play App Store

پښتانه پښتانه پښتانه پښتانه پښتانه

AliBapir

پښتانه پښتانه پښتانه پښتانه پښتانه

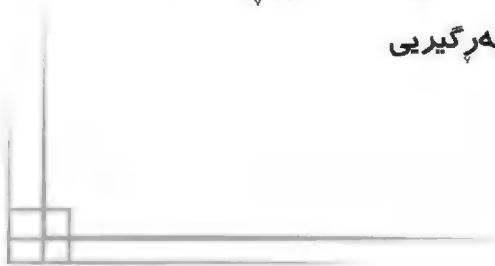

بهشی یه که م

په ږگیری

پیناسه ی په ږگیری
نیشانه کانی په ږگیران
هوکاره کانی په ږگیری
شوینه وارو دهرهاویشنه کانی په ږگیری
چاره سهری په ږگیری

مەكتەپى مامۇستىغا ئەللى بىر

archive.org/details/@alibapir

AliBapir

Google Play

App Store

QR codes for Google Play and App Store

لە ئۆرە كۆمەكچىلىككە ئەمەلگە ئاشىر
بىخ مەكتەپ مەمۇرىي مەسئۇلى

www.alibapir.com

مەكتەپ مەمۇرىي مەسئۇلى

مەكتەپ مامۇستىغا ئەللى بىر

AliBapir

مەكتەپ مەمۇرىي مەسئۇلى

QR codes for social media and contact

به‌راییی

خوینه‌ری به‌پێزو سه‌نگین!

ئه‌م به‌شی یه‌که‌مه، لی‌کۆلینه‌وه‌یه‌کی تا رادده‌یه‌ك- چرو پره، له‌باره‌ی دیارده‌یه‌که‌وه، که له‌هه‌ر کۆمه‌ل‌گایه‌کدا سه‌ره‌ه‌ل‌ب‌دات، لی‌ی ده‌بی‌ته‌ خو‌رکه‌و مۆرانه‌و، سه‌ری به‌فه‌تاره‌ت ده‌دات، ئه‌ویش بریتیه‌ له‌ په‌رگیریی (تطرف) و تی‌په‌راندن (غلو).

ئجا هه‌رچه‌نده‌ وشه‌کانی: په‌رگیریی (تطرف) و تی‌په‌راندن (غلو) مانایه‌کانیان گشتیین، به‌لام له‌به‌کاره‌ینانی مسو‌لماناندا، چه‌م‌ك و واتایان، دیاری‌یکراوه، که مه‌به‌ست پێیان: په‌رگرتن و تی‌په‌راندنه‌ له‌ئیسلا‌مداو، لادانه‌ له‌ شه‌ریعه‌ت و، سه‌رکێشیی و زیده‌پۆیی تیدا کردیه‌تی، وه‌ك خ‌وای کاربه‌جی به‌پێغه‌مه‌به‌ری خاته‌م (ع‌م‌د) (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) ی فه‌رمووه: ﴿فَاسْتَقِمَّ كَمَا أُمِرْتَ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ ١١٢ ه‌ود.

واته: ده‌جا وه‌ك فه‌رمانت پێکراوه: خ‌ۆت و ئه‌وانه‌ی له‌گه‌ل‌ت گه‌راونه‌وه (ب‌و‌ل‌ای خوا) رێك وه‌ستاوبن‌و، سه‌رکێشیی مه‌که‌ن، بێ‌گومان ئه‌و (خوا) بینه‌ری ئه‌وه‌یه‌ که ده‌یکه‌ن.

دیاره‌ جوانیی و په‌وه‌نه‌قی مسو‌لمانه‌تی و دین‌داریش، ئه‌وه‌دایه‌ که خاوه‌نه‌که‌ی تێیدا هاوسه‌نگ و رێك (مُتَّزِن و مُعْتَدِل) بێ، هه‌ر ب‌و‌یه‌ش خ‌وای به‌رزو مه‌زن فه‌رموویه‌تی: ﴿وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا﴾ الب‌قره.

واته: به‌و شی‌وه‌یه ئی‌وه‌مان گێ‌پ‌راوه به‌ کۆمه‌ڵێکی میانجیی، تا‌کو ئی‌وه به‌سه‌ر خه‌ڵک‌ه‌و^۱ شایه‌دبن‌و، پێ‌غه‌مبه‌ریش به‌سه‌رتانه‌وه^۲ شایه‌دبێ...

پێ‌غه‌مبه‌ری خواش (مَلَّى اللّٰهَ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) وشه‌ی: (وسطاً) به‌ (عَدْل) ته‌فسیر کرد‌وه‌و فه‌رموویه‌تی: (الوسط: العَدْل)^۱، که‌بێ‌گومان مه‌به‌ست له‌ (عدل) لێ‌رده‌دا حاله‌تی هاوسه‌نگی و خه‌تی نی‌وه‌پاست گرتن‌و، خۆ‌دو‌ورگرتنه‌ له‌ هه‌ر کام له‌ که‌مه‌ته‌ر خه‌می (تقصیر) و زی‌ده‌پۆ‌یی (إفراط)، چون‌که‌ له‌ زۆریه‌ی سی‌فه‌ت و کرده‌واندا هه‌ر کام له‌: کورته‌ییان (تفریط) و تێ‌په‌راندن (إفراط) خراپ‌ن‌و، هه‌ق و چاکه‌ ده‌که‌وێ‌ته‌ نێ‌وانیان، هه‌ر لێ‌ره‌شه‌وه‌یه‌ که‌ زانایان گوتویه‌انه: (کلا طرفي الأمر مذموم) ئه‌م‌لا‌و لای هه‌ر شتێک، ناپه‌سندن، بۆ وێ‌نه:

۱. به‌خشنده‌یی (کرم) ده‌که‌وێ‌ته‌ نێ‌وان: ڕژدی (بُخْل) و ده‌ست‌بلا‌ویی (ت‌بذیر) یه‌وه.

۲. ئازایه‌تی (شجاعة) له‌ نێ‌وان: ترس‌نۆکی (جُبْن) و هه‌له‌شه‌یی (ت‌هور) دایه.

۳. خۆ‌پ‌ارێزی و داوێن‌پاکی (عِفَّة) له‌ نێ‌وان: بێ ئاره‌زووی (خُمول) و ئاره‌زووبازی (ش‌ه‌وانیة) دایه.

۴. لێ‌زانیی و کارامه‌یی (حکمة) له‌ نێ‌وان: که‌وده‌نی (غَباء) و فێ‌لبازی (شیطنه) دایه.

۵. نه‌فس‌به‌رزی (عِزَّة النفس) له‌ نێ‌وان: سووکی (مه‌انه) و خۆ‌به‌زل‌گری (ت‌کبر) دایه.

ئه‌مانه‌ چه‌ند نوونه‌یه‌ک بوون له‌ به‌واری ڕه‌وشت و ئا‌کا‌داردا، ئنجا له‌ هه‌موو به‌ره‌کانی دیکه‌شدا هه‌روایه‌و، به‌زۆری پاستیی و هه‌ق له‌ نی‌وه‌ پاستدایه‌و، هه‌میشه

^(۱) رواه البخاري: ۴۴۸۷.

كورتھېئان ۋە ۋە شەرىعت گوتوۋىتى، يان لى تېپەراندن و زىدەرپۇيى تىداكردنى،
ھەردوۋىكىان خراپن.

ھىوادارىشم ئەم بەرھەم بېيىتە مايە بەرچاۋ پرونبونەۋە ۋە مسولمانان،
گېرپانەۋە پاراستىيان لەنەخۇشىي و دەردى كوشندە يېڭىلىرى و سەختىگىرىي،
كەمايە ۋە ۋە تانى مرقەۋ، بۆ كۆمەلگاش خۆركەيەكى يېڭىلىرى، سەرەنجامىش
يېڭىلىرى: پاش زيان گەياندن بەخۇيان و ئايىنە ھاۋسەنگە كەيان و كۆمەلگەكەيان،
تەمەنيان كورتەۋ زۆر بىرناكەن و لەبەين دەچن.

لە ئۆزە كۆمەلگەكەيان ئەكەلگەن
بىش ھەم بىر مەھەل ئۆزەكەن

AliBapir
Google Play App Store

www.alibapir.com

تەمەنيان كورتەۋ زۆر بىرناكەن و لەبەين دەچن

پ‌ی خۆشکردن

خوێنه‌ری به‌پ‌ی‌زو خۆشه‌ویست!

ئه‌م پ‌ۆژگاره‌ماندا ژماره‌یه‌کی زۆر له‌ مسوولمانان له‌هه‌ردوو په‌گه‌زه‌که‌، له‌که‌مه‌ترخه‌میی و به‌زایه‌دان (قصور و تفریط) دان به‌رانبه‌ر به‌ئایینه‌که‌یان، چ له‌ب‌واری فیکرو عه‌قیده‌و، چ له‌ب‌واری خواپه‌رستی‌و، چ له‌ب‌واری ئاکارو په‌فتارو، چ له‌ب‌واری کۆمه‌لایه‌تی‌و، چ له‌ب‌واری هوکم و سیاسه‌تدا، که‌ دیاره‌ ئه‌م واقیعه‌ شپ‌رزو هه‌لب‌زپ‌کا‌و ب‌ی ه‌ی‌زو پ‌ی‌زی جیهانی ئیسلامیش، هه‌ر زاده‌و ده‌رهاو‌یشتی ئه‌و که‌مه‌ترخه‌میی و خۆب‌واردنه‌یه‌!

به‌لام له‌به‌رانبه‌ریشدا دیسان ژماره‌یه‌ک له‌ مسوولمانان، که‌ به‌ح‌ی‌ساب په‌خه‌نیان له‌که‌مه‌ترخه‌م و خۆب‌و‌ی‌ره‌کان هه‌یه‌و، ده‌یان‌ه‌و‌ی واقیعه‌که‌ چاره‌سه‌ر ب‌که‌ن‌و، پاک‌سازی‌و چاک‌سازی ت‌ی‌دا ب‌که‌ن، به‌لای ز‌ی‌ده‌پ‌ۆ‌یی و په‌رگه‌ری و ت‌ی‌په‌راندن و سه‌ره‌پ‌ۆ‌ییدا شکاونه‌وه‌و، بیرو‌راو سه‌رنج و په‌فتارو هه‌لس و که‌وتی وایان ل‌ی پ‌شکو‌ت‌ۆ‌ته‌وه‌و ده‌رکه‌وت‌وه‌، که‌ پ‌ی‌چه‌وانه‌و د‌ژی شه‌ریعه‌ته‌و، سه‌رباره‌ش مایه‌ی له‌به‌رچاوان ب‌ی‌زان‌دن و ش‌ی‌واند‌ن‌ی‌شه‌تی!

ئ‌نجا له‌سۆنگه‌ی ئه‌وه‌وه که‌ مه‌گه‌ر چۆن ده‌نا هیچ‌که‌س نیه‌ نه‌زانی، که‌ په‌فتارو هه‌لس و که‌وتی که‌مه‌ترخه‌مان (مُق‌صِّرین) و به‌زایه‌ده‌ران (مُف‌رِطین)، ناشه‌رع‌یی و هه‌له‌یه‌و، گونا‌ه‌وتا‌وانه‌، به‌لام له‌باره‌ی به‌هه‌له‌و ناشه‌رع‌یی‌و، به‌لادان و تاوان له‌قه‌له‌مدانی ت‌ی‌په‌راندن و په‌رگه‌ری (إفراط و غلو)ی په‌رگه‌ران (متط‌رفین)ه‌وه‌، تاپ‌داده‌یه‌کی زۆر ته‌م و م‌ژو ناب‌ه‌رچا‌ورو‌ویی هه‌یه‌و، به‌هو‌ک‌می له‌ئا‌وی ل‌ی‌ل‌دا پ‌او‌کردنی که‌سان‌یک‌ی ناحه‌زو بو‌غ‌زا‌وی‌یش به‌رانبه‌ر به‌ئ‌ی‌سلام، گه‌ل‌یک جار ئه‌و

ڕه‌فتار و هه‌ڵس و که‌وته‌ تێپه‌ڕینه‌رانه‌ و په‌ڕه‌گیرانه‌یه‌ی ئه‌و جووره‌ که‌سانه‌ش، ده‌قوژرینه‌وه‌، بۆ چه‌واشه‌کاری و به‌ناهه‌ق تۆمه‌تبارکردنی قورئان و شه‌ریعه‌ت! بۆیه‌ پێویستی کرد، باسیکی پوخت و گوشار، له‌باره‌ی په‌ڕه‌گیریه‌وه‌ بنوسین.

ئجا خوا پشتیوان بێ هه‌ولده‌ده‌ین ئه‌م بابته‌ گرنگه‌ له‌پینچ ئالقده‌دا بجه‌ینه‌پرو و، تیشک بجه‌ینه‌ سه‌ر دیاره‌یه‌ی (په‌ڕه‌گیره‌یی - التَطَرُّف) له‌ژێر ئه‌م ناو و نیشانه‌ی خواریدا^(۱):

- ۱- پیناسه‌ی په‌ڕه‌گیره‌یی.
- ۲- په‌ڕه‌گیران (مُتَطَرِّفون) کی‌ن و نیشانه‌کانیان چین؟
- ۳- هۆکاره‌کانی سه‌ره‌له‌دانی په‌ڕه‌گیره‌یی.
- ۴- شوینه‌وار و ده‌رهاویشه‌کانی په‌ڕه‌گیره‌یی.
- ۵- چۆنیه‌تی چاره‌سه‌ری په‌ڕه‌گیره‌یی.

(۱) شایانی باسه‌ بۆ نووسینه‌ی ئه‌م به‌شه‌، تا راده‌یه‌ك سوودم لهم كۆتیه‌یه‌ و ده‌گرتوه‌:

- ۱- الغلو في الدين في حياة المسلمين المعاصرة، عبدالرحمن مَعْلَا اللّٰوِيْحِق.
- ۲- مشكلة الغلو في الدين في العصر الحاضر، ج ۱، ج ۲، ج ۳ د. عبدالرحمن مَعْلَا اللّٰوِيْحِق.
- ۳- الصّحوة الإسلاميّة من المراهقة إلى الرشد، د. يوسف القرضاوي.
- ۴- الصّحوة الإسلاميّة بين الجحود والتطرف، د. يوسف القرضاوي.

ناتقەى يەككەم:
پېناسەى پەرگىرى

له نېره كۆمەلارنىڭ لىكەللىرى

بىن مەكەم غىر مۇلاھىزىلەتلىرى

AliBapir

archive.org/details/@alibapir

PDF

AliBapir

Google Play

App Store

QR codes for app downloads

AliBapir

QR codes for social media and website

AliBapir

QR codes for social media and website

١- پێناسه‌ی په‌رگه‌ری له‌رووی زمانه‌وانیه‌وه:

په‌رگه‌ری ته‌رجه‌مه‌ی کوردیی وشه‌ی (تَطْرُف)، ئنجا هه‌رچه‌نده‌ وشه‌ی (تَطْرُف) له‌ ده‌قه‌کانی شه‌ریعه‌تدا نه‌هاتوه، به‌لام چوار وشه‌ی دیکه‌ له‌وباره‌وه‌ هاتون، که‌ هه‌مان مه‌به‌ستی وی ده‌گه‌یه‌نن، که‌ بریتین له‌:

١- الغُلُو

٢- العُنْف

٣- التشدُّد

٤- التنطع

ئنجا با ئیستا سه‌رنجی چه‌مک و واتای هه‌رکام له‌و پێنج وشه‌یه‌ بده‌ین:

١- التَطْرُف: له‌ (المعجم الوسيط) ^(١) دا هاتوه: (الطَّرْفُ من كل شيءٍ: مُنْتَهَاهُ والطَّرْفُ: الناحية والجانب.. وتطَرَّف: أَتَى الطَّرْفَ في كذا، جاوز حَدَّ الإعتدال ولم يتوسط...). که‌واته: (طَرَفَ) به‌ ئه‌وپه‌ری شتی‌ک و به‌ته‌نیشته‌ و قه‌راغ و سنووری شتی‌ک ده‌گوتری، و (تَطْرُف) یش یانی: په‌رگه‌ری و ئه‌وسه‌رگرتن و تیپه‌راندن و سنووربه‌زاندن، خه‌تی نی‌وه‌راسته‌ نه‌گرتن و هاوسه‌نگ نه‌بوون.

٢- الغُلُو: وشه‌ی (غُلُو) که‌ له‌ (غلا يغلو غُلُوًا) وه‌ هاتوه، وه‌ك خاوه‌نی(مختار الصحاح) ^(٢) گوتویه‌تی: (غلا في الأمر: جاوز فيه الحد) واته‌: له‌وکاره‌دا سنووری به‌زاندو تیپه‌راند، که‌ دیاره‌ ئه‌وه‌ هه‌رکام له‌ (ابن فارس) له‌ (معجم مقاییس اللغة) و (ابن منظور) له‌ (لسان العرب) و (الفیروز آبادی) له‌ (القاموس الحیظ) دا دووپاتیان کردۆته‌وه‌.

(١) ص ٥٥٥.

(٢) ص ٤٢٠.

۳- العُف: ئه میښ وهك (ابن فارس) له (معجم مقاییس اللغة) دا گوتوویه تی: (العين والنون والفاء ع، ن، ف) أصلٌ صحیحٌ يدلُّ على خلاف الرِّفق^(۱) واته: پټه کانی (ع) و (ن) و (ف) له بنه پرتدا پیچه وانه ی نه رم و نیانی (رفق) ده گه یه نن.

دیاره له کوردیشدا (عُف) به توندوتیژی مانا کراوه، که هم بواړی قسه و، هم کرده و هڅ ده گریته وه.

۴- التشدّد: ئه میښ (ابن فارس) گوتوویه تی: (..فالشَّيْنُ والدَّالُّ، أصلٌ يدلُّ على قوّةٍ في الشَّيءِ)^(۲) واته: پټه کانی (ش) و (د) تونډی له شتیکدا ده گه یه نن.

۵- التَّنطع: ئه میښ وهك (ابن فارس) گوتوویه تی: (النون والطّاء والعین، أصلٌ يدلُّ على بسطٍ في الشيء وملاسةٍ، ومنه التَّنطع، والتَّنطع وهو مبسوط أمْلَسُ)^(۳) واته: پټه کانی (ن) و (ط) و (ع) له بنه پرتدا پاڅران و لووسی شتیک ده گه یه نن، که چه رم (نَطع) یش له وه وه هاتوه، نه ویش پان و لووسه. شایانی باسیشه: وشه ی (تَنطع) له (النَطع) وه هاتوه که به مه لا شووی سه ره وه ی زارده گوتړی و، بویه ش به بابای (مُتَنطع) گوتراوه: (مُتَنطع)، چونکه له کاتی قسه کردندا، که به فیزو ده مار وه و پر به زاری قسه ده کات، مه لا شووی دیار ده بی!^(۴)

دیاره به سه رنجدانی ئه و پینج وشه یه ش، بومان ده رده که وې، که مانای هه ر کام له: (تَطرف) و (غلو) زور لیک نیزیکن و، هه ردو کیان ئه و په رگرتن و تیپه راندن و

(۱) ج ۴ ص ۲۳.

(۲) هه مان سه رچاوه، ج ۳ ص ۳۵.

(۳) هه مان سه رچاوه، ج ۵ ص ۳۵.

(۴) بروانه: النهاية في غريب الحديث، ج ۵ ص ۷۴.

سنوور به‌زاندن، ده‌گه‌یه‌ن.

ئجاسی وشه‌که‌ی دیکه‌ش: (العنف والتشدد والتنطع) سیفه‌ت و ده‌هاویشه‌کانی په‌رگه‌ری ده‌گه‌یه‌ن.

چونکه بابای په‌رگه‌ری تیپه‌رینه‌ر:

۱- له‌بوا‌ری مامه‌له‌کردن له‌گه‌ل خه‌لک و ده‌روبه‌ردا، توندوتیژ (عنیف)ه.

۲- له‌بوا‌ری دینداریدا، سه‌خت‌گیرو وشک و په‌قه.

۳- له‌قسه‌و‌کرداریدا، زۆر قوول‌بو‌وه و خوئه‌زیه‌ت ده‌ره، بی ئه‌وه‌ی پیویست

بی.

ب - پیناسه په‌رگه‌ری له‌رووی زاراوه‌یه‌وه:

مرۆڤ له‌بوا‌ری دینداری و پابه‌ندی به‌شه‌ریعه‌تدا، به‌گشتی سی‌ حاله‌تی هه‌ن:

۱- گرتنی خه‌تی نیوه‌راست به‌بی‌ لادان به‌ملا‌ولادا:

که دیاره ئه‌میش به‌وه‌ ده‌بی، مرۆڤ پابه‌ندی به‌شه‌ریعه‌ت‌ه‌وه‌، نه‌لیی تیپه‌رینه‌ی، نه‌لیی به‌جی بی‌ی، واته‌: نه‌ زیده‌رویی و تیپه‌راندن (افراطی) هه‌بی، نه‌ که‌مه‌رخه‌می و به‌زاندن (تفریط).

۲- که‌مه‌رخه‌می و کورته‌پان:

ئه‌ویش ئه‌وه‌یه که بابای دیندار به‌شیک له‌ ئه‌رکه‌کانی شه‌ریعه‌ت، زایه بکات و پشت‌گویی بکات.

۳- تیپه‌راندن و سنووربه‌زاندن:

ئه‌ویش ئه‌وه‌یه که بابای مسوولمان ئه‌هه‌ندیک بو‌اردا، له‌ بازنه‌و سنووری شه‌ریعه‌ت به‌ولا‌وه‌تر به‌جی و، لیان تیپه‌رینه‌ی.

ئنجانه‌وه‌ی سییه‌میان په‌رگیری (تطرف)یه، که پیچه‌وانه‌و دژی دووه‌میان، که بریتیه له که‌مته‌رخه‌می و به‌زایه‌دان (التفریط والتضییع).
دیاره جوانی و په‌ونه‌قی ئیسلامیش، به‌وحالته‌ی هاوسه‌نگی (اعتدال) و، خه‌تی نیوه‌راست گرتن (الوسطیة) و، خو دورگرتن له تیپه‌راندن و به‌زایه‌دان (الإفراط والتفریط) ه، بویه‌ش خوی کاربه‌جی و پیغه‌مبه‌ری خاتم (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) فره‌مانیان به نه‌هلی نایین کردوه، که راسته شه‌قامی شه‌ریعت بگرن و، نه‌لیی تیپه‌رینن و نه‌لیی به‌جی بمین، بو نمونه:

- ۱- ﴿أَهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ۝ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ۝﴾ الفاتحه، واته: - خویسه - بمانخه سه‌ر راسته ری، پیی نه‌وانه‌ی چاکه‌ت له‌گه‌ل کردون، نه‌ک پیی لی‌توره‌په‌وان و، نه‌ک گوم‌ریان.
- ۲- ﴿تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَعْتَدُوهَا وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ۝﴾ البقرة، واته: ئا نه‌وانه سنووره‌کانی خوان، مه‌یانبه‌زینن و، هه‌رکه‌س سنووره‌کانی خوا بیه‌زینن، ئانه‌وانه‌ن سته‌مکاران.
- ۳- ﴿فَأَسْتَقِمَّ كَمَا أَمَرْتُ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝﴾ هود، واته: ده‌جا خو‌ت و نه‌وانه‌ی له‌گه‌لت گه‌راونه‌وه (بؤلای خوا) وه‌ک فره‌مانت پیکراوه، راوه‌ستا و نه‌له‌خشاوبه‌و، سه‌رکی‌شیی مه‌که‌ن، بیگومان نه‌و (خوا) بینه‌ری نه‌وه‌یه که نه‌نجامی ده‌ده‌ن.
- ۴- ﴿يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ ۝﴾ النساء، واته: نه‌ی خاوه‌ن کتیبینه! له‌دینداریتاندا تیمه‌په‌رینن و، جگه له هه‌ق به‌ناوی خواوه مه‌لین..

۵- { عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَدَاةَ جَمْعٍ :
مَلَمَ الْقَطْ لِي ، فَلَقَطْتُ لَهُ حَصِيَّاتٍ مِنْ حَصَى الْخَلْفِ ، فَلَمَّا وَضَعْتُهُنَّ
فِي يَدِهِ ، قَالَ يَا مَالِ مَوْلَاءٍ ، وَإِيَّاكُمْ وَالْعُلُوَّ فِي الدِّينِ ، فَإِنَّمَا أَهْلُكَ مَنْ
كَانَ قَبْلَكُمْ الْعُلُوَّ فِي الدِّينِ } (رَوَاهُ أَحْمَدُ بِرَقْم: (۳۴۷)، وَابْنُ خُزَيْمَةَ بِرَقْم: (۲۸۶۸)،
وَالْبَيْهَقِيُّ بِرَقْم: (۳۰۵۷) وَابْنُ مَاجَهَ بِرَقْم: (۳۰۲۹)، وَالْحَاكِمُ بِرَقْم: (۱۷۱۱)، وَصَحَّحَهُ عَلَى
شَرِّطِ الشَّيْخَيْنِ، وَوَافَقَهُ الدَّهَبِيُّ)

واته: پیغه‌مبه‌ری خوا (صلی الله علیه وسلم) به‌یانی رۆژی ده‌یه‌می مانگی
(ذي الحجة) پیی فهرمووم: بجۆ ورده به‌ردام بۆ هه‌لگه‌وه، منیش چه‌ند
ورده به‌ردیک که به‌په‌لاپیتکه ده‌ه‌ویشترین، بۆم هه‌لگرتنه‌وه، ئنجا کاتیك
له‌ده‌ستی کردن فهرمووی: به‌ئێ، ویتنه‌ی شه‌وانه به‌کاربینن (بۆ به‌ردی‌دادانی
سێ جه‌مه‌ره‌کان) و خۆتان له‌ تپه‌په‌راندن له‌ دینداریدا دووربگرن، چونکه
شه‌وانه‌ی پيش ئیوه، به‌تپه‌په‌راندن له‌ دینداریدا فه‌وتان.

۶- { عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «مَلِكُ
الْمُتَنَطِّعُونَ» ، قَالَهَا ثَلَاثًا } (أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ بِرَقْم: (۲۶۷۰)، وَأَبُو دَاوُدَ بِرَقْم: (۴۶۰۸)،
وغيرهما).

واته: سه‌ختگیان فه‌وتاون - سێ جارن فهرمووی.
(النووی) گوتویه‌تی: (الْمُتَنَطِّعُونَ: أي المتعمقون المغالون المجاوزون الحدود في
أقوالهم وأفعالهم).^(۱)
واته: (المتنطعون) یانی: قوولبووه‌وانی تپه‌په‌رینه‌ری سنووربه‌زین، له‌ قسه‌و
کرده‌وه‌کانیاندا.

۷- { لَا تُشَدُّوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ فَيَشَدُّ عَلَيْكُمْ ، فَإِنْ قَوْمًا شَدُّوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ
فَشَدُّدٌ عَلَيْهِمْ ، فَوَلَّكَ بَقَايَاهُمْ فِي الصَّوَامِعِ وَالْذِّيارَاتِ ، رَهْبَانِيَّةً ابْتَدَعُوهَا

(۱) شرح صحيح مسلم: ج ۱۶ ص ۲۲۰.

واته: سه‌ختگيري له‌سه‌رخوتان مه‌که‌ن، ئه‌گه‌رنا خواش سه‌ختگيرييان له‌سه‌ر ده‌کات، چونکه (پيش ئيوه) کو‌مه‌لێک دینداری یان له‌سه‌رخویان سه‌ختکرد، خواش له‌سه‌ری قورس کردن، ئنجا ئه‌وه شوێنه‌واره‌کانیان له‌سه‌ومعه‌و دیره‌کاندا، (ره‌هبانییه‌تیکیان داھینا، ئیمه له‌سه‌رمان پيوست نه‌کردبوون))

واته: بـيـگـوـمـان نـايـين -ي ئـيـسـلام- ئاسانهو، هيچكەس پيشبركه‌ي له‌گه‌ڵ ئاييندا نه‌كردوه، مه‌گه‌ر نايين پيشيكه‌وتوته‌وه، ده‌جا خه‌تي نيوه‌راست بگرن و ميانجيجي بن و دلخوشكه‌ربن و، به‌هره له‌به‌يانيان و ئيواران و به‌شك له‌كو‌تاي شه‌وگار و هه‌ر بگرن.

واته : ئەم ئايىنە پتەۋە، دەجا بەنەر مېي پېيدا بچۇ خوارىو، پەرستنى خوا
لەلاى خوۋتان بوغزىنراو مەكەن، چونكە كەسىڭ بارى زۆر قورس لەولاخ
بىنى، نەرىگاگە دەبرىو، ئە ولاخە كەشى دەمېنى.

پوخته‌ی قسان له پێناسه‌ی په‌رگه‌رییدا:

په‌رگه‌ریی بریتیه له تپه‌په‌راندن و سنووربه‌زینی و زیده‌پۆی له‌دینداریییدا، به‌شیوه‌یه‌که که بابای په‌رگه‌ر(متطرف) چ له‌پرووی فیکرییه‌وه، چ له‌پرووی کرده‌یه‌وه، له‌بازنه‌ی شه‌ریعه‌ت به‌ولاوه‌تر بجی و، به‌جی به‌ی و، به‌ی له ئیسلام ئیسلامتری!

(الحافظ ابن حجر) له‌باره‌وه گوتویه‌تی: (الغلو: المبالغة في الشيء والتشديد فيه بتجاوز الحد)^(۱)

واته: غولو: زیده‌پۆی و سه‌ختگه‌ریی کردنه له شتێکدا، به‌جۆرێک که سنووره‌که‌ی به‌زینری.

شایانی باسیشه هه‌میشه که سائیک دووچاری ده‌ردی په‌رگه‌ریی ده‌بن، که به‌حساب ده‌یانیه‌وی له‌دیندارییاندا جیددیتر بن و باشتربن، به‌لام بیگومان چاکتردینداریی کردن، به‌ئارزوو و میزاج نیه‌و، پێویسته به‌په‌ره‌و ته‌رازووی خودی شه‌ریعه‌ت، شوین شه‌ریعه‌ت بکه‌وین و، به‌جۆره‌ی که خوا "عزوجل" خۆی دیارییکرده‌وه، له‌قورئاندا و له‌سوننه‌تی پیغمبه‌ره‌که‌یدا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) خواپه‌رستی بکه‌ین.

دیاره له‌دریژه‌ی ئالقه‌کانی داهاتووشدا، چه‌مک و واتای په‌رگه‌ریی و که‌سایه‌تی په‌رگه‌ران، زیاتر پروو ده‌یته‌وه.

(۱) فتح الباری، ج ۱۳ ص ۷۸.

نائقه‌ی دووهم:

په‌رگیران کيڼ و نیشانه‌کانیان چین؟!

له نوره کومه‌لایه‌نیه‌کلی له‌کلتانین
دین منکم غر موانع اتوانیل الاکتامی

فعال یاچاپیر AliBapir

archive.org/details/@alibapir

که‌نالی
راکتانندی مه‌کتبه‌ی ماموستا عه‌لی بابیر

Alibapir

Google Play

App Store

Alibapir

Google Play

App Store

Alibapir

Google Play

App Store

ده‌ستېک

ده‌توانين به‌کورتی و پوختی بلاین: په‌رگړان و تیپه‌رینه‌ران (المتطرفون والمفرطون) نه‌و که‌سانه‌ن که چ له‌رووی بیروبوچوون و تیروانینه‌وه، چ له‌رووی هه‌لس و که‌وت په‌فتاره‌وه، له‌بازنه‌ی شهریه‌ت ده‌چنه‌ده‌رو سنوره‌کانی ناین ده‌به‌زین، به‌خه‌یالی خلیان به‌مه‌به‌ستی باشت دینداریی کردن.

شایانی باسیشه: په‌رگړو تیپه‌رینه‌ران، پیچه‌وانه‌و دژی که‌مته‌رخه‌م و به‌زایه‌ده‌ران (المقصورون والمفرطون)، چونکه نه‌وانه‌ی پیشی، له‌دین تیده‌په‌رین و، نه‌وانه‌ی دوایش، له‌دین به‌جی ده‌مین و کورتی دین.

دیاره مسولمانه‌تی و دینداریی راست و ساغیش، نه‌وه‌یه که خه‌تی نیوه‌راست (الصرط المستقیم) ی ناین بگری و به‌ملاولادا لانه‌ده‌ی، نه له‌دین تیپه‌رینی و نه‌لیشی به‌جی بمینی.

وه‌ك (عمرین عبدالعزیز) له‌نامه‌یه‌کیدا که بو یه‌کک له (عامل)^(۱) ه‌کانی ناردوه، ناموژگاریی کردوه: که ریبازی پیشین بگری، پاشان بو پی‌ناسه‌ی ریبازی پیشین نووسیویه‌تی:

{لَقَدْ قَصَرَ قَوْمٌ نُّوْنَهُمْ فَجَفَوْا، وَطَمَحَ عَنْهُمْ أَقْوَامٌ فَعَلَوْا، وَإِنَّهُمْ بَيْنَ ذَلِكَ لَعَلَىٰ هٰذِي مُسْتَقِيمٌ} (رواه أبو داود برقم: ۴۶۱۲).

(۱) نه‌و کاته به‌رپسی شاره گه‌وره‌کان (عامل) ی پی‌گوتراوه، که نیستا پاریزگار (حافظ) ی پی‌ده‌لین.

واته: کۆمه‌لانیك له‌خواروانه‌وه‌ن (واته: له‌خوار ئه‌وانه‌وه‌ن که‌ راسته‌په‌ریان گرتوه) که‌مه‌ترخه‌م ده‌رچوون، کۆمه‌لانیکی دیکه‌ له‌وان هه‌ورازترچوون، په‌رگه‌رده‌رچوون، ئه‌وانیش ئه‌وانه‌دا له‌سه‌ر راسته‌په‌رین.

هه‌روه‌ها با له‌سه‌ر بناغه‌ی بنچینه‌ی: (وبضدّها تتبیّن الأشياء) واته: شته‌کان به‌به‌راورد له‌گه‌ل دژو پیچه‌وانه‌کانیاندا باشت‌ر پروون ده‌بنه‌وه، چه‌ند قسه‌یه‌کی (ابن‌القیّم) یش له‌وباره‌وه بی‌بینه‌وه، گوتویه‌تی:

(ما أمر الله بأمرٍ إلا وللشیطان فيه نزغتان: إمّا إلى تفریط وإضاعة، وإمّا إلى إفراطٍ وغلو، ودين الله وسط بين الجافي عنه والغالي فيه، كالوادي بين الجبلین، والهدى بين ضالّتين، والوسط بين طرفین دّميمین، فکما أن الجافي عن الأمر مُضِيعٌ له، فالغالي فيه مُضِيعٌ له، ذاك بتقصيره عن الحدّ، وهذا بتجاوزه الحدّ)^(۱).

واته: خوا فه‌رمانی به‌هه‌ر ئه‌رکیك کردبی، شه‌یتان له‌دوولاه دژایه‌تی کردوه: یان به‌ره‌و که‌مه‌ترخه‌می و به‌زایه‌دان، یان به‌ره‌و تیپه‌پاندن و زیده‌په‌ویی.

ئایینی خواش له‌نیوان کورته‌په‌نه‌رو تیپه‌په‌نه‌ر دایه، وه‌ک شیبوی نیوان دوو چیایانو، په‌نمایی نیوان دوو گوم‌پایانو، نیوه‌په‌ستی نیوان دوولای سه‌ره‌شتکه‌راو، ئنجا وه‌ک چۆن که‌سیك که‌مه‌ترخه‌م بی به‌رانبه‌ر کاریك، زایه‌ی کردوه، که‌سیکیش تییدا په‌رگه‌ری بی، دیسان هه‌ر زایه‌ی کردوه، ئه‌ویان به‌نه‌گه‌یشتنه‌ سنوورو، ئه‌میشیان به‌ تیپه‌پاندن له‌ سنوور.

که‌واته: ئه‌گه‌ر بانه‌وی زۆربه‌کورتیی وگوشراویی پی‌نسه‌ی په‌رگه‌ریان و تیپه‌په‌نه‌ران بکه‌ین، ده‌بی بلین:

په‌رگه‌ریان که‌سانیکن که‌ له‌خه‌تی نیوه‌په‌ستی شه‌ریعه‌ت لاده‌ده‌ن و سنووره‌کانی ده‌به‌زینن.

(۱) مدارج السالکین، ج ۲، ص ۴۹۶.

به‌لام ئه‌یه‌دا په‌ڕه‌دا په‌ڕه‌گیره‌ی په‌ڕه‌گیره‌ی گه‌ڕه‌گه‌ بورووه‌ژێنیه‌: ئایا کێ مافی نه‌وه‌ی هه‌یه‌ په‌ڕه‌گیره‌ (مُطَّرَفِین) مان په‌ڕه‌گیره‌ی، نیشانه‌کانیانمان په‌ڕه‌گیره‌ی؟
ئێجا به‌ڕه‌له‌وه‌ی وه‌لامی ئه‌و په‌ڕه‌گیره‌ی به‌دینه‌وه‌، ده‌ڵێن:

په‌ڕه‌گیره‌ی ئه‌و په‌ڕه‌گیره‌ی په‌ڕه‌گیره‌ی گه‌ڕه‌گه‌ له‌جیه‌، چونکێ ئه‌گه‌ر بیه‌ت و په‌ڕه‌گیره‌ی وه‌راز و په‌ڕه‌گیره‌ی راسه‌ت و داد گه‌ڕانه‌مان نه‌یه‌، له‌دیاریه‌کردنی په‌ڕه‌گیره‌ی و ناساندنی په‌ڕه‌گیره‌ی و خسته‌نه‌ڕووی نیشانه‌کانیاندا، به‌واری زۆر هه‌یه‌ به‌و خلیسکان و به‌هه‌له‌داچوون و، سه‌ره‌نجام سته‌م و لادان!

با ئه‌یه‌دا به‌و په‌ڕه‌گیره‌ی مه‌یه‌ست، به‌سه‌ره‌هاتیه‌ی کورته‌ی به‌گیره‌مه‌وه‌:
جاریه‌کیان سه‌ره‌دانی ناسیا و په‌ڕه‌گیره‌ی کرد، ئه‌وه‌یش گه‌یه‌ی زۆری له‌کۆریه‌ی خۆی کرد و گوته‌ی: زۆر توند و ئه‌شک و په‌ڕه‌گیره‌ی، هه‌ژده‌که‌م ئامۆژگاری به‌کێ، دیاره‌ له‌وکاته‌دا کۆره‌که‌ی له‌مال نه‌بوو، منیش گوتم: باشه‌، به‌لام باخۆشیه‌ی بیه‌ته‌وه‌، گوێ له‌وه‌یش به‌گه‌رم، به‌زانم ئه‌شکێ و په‌ڕه‌گیره‌یه‌که‌ی له‌چی دایه‌؟

دیاره‌ کاتێک کۆره‌که‌ی هاته‌وه‌ له‌وباره‌وه‌ لیم په‌رسی، هه‌چی وام تیدا به‌دی نه‌کرد، که‌ په‌شته‌گیریه‌ی ده‌عوایه‌که‌ی بابی به‌کات، به‌یه‌ له‌بابی کۆره‌که‌م په‌رسی توندیه‌ی و په‌ڕه‌گیره‌ی کۆره‌که‌ت له‌چی دایه‌؟

گوته‌ی: نوێژی سونه‌ت زۆر ده‌کات و، پێنج شه‌مه‌ و دووشه‌مه‌ به‌په‌ڕه‌ژوو ده‌یه‌ی و، زۆر قورئان ده‌خوینێ و.. هه‌ت!

منیش گوتم: فلانکه‌س! کۆره‌که‌ت توند په‌وه‌ و وشک نه‌یه‌ و ئاساییه‌، به‌لام چونکه‌ خۆت زۆر شل و که‌مه‌تر خه‌می، ئه‌وت له‌چاو خۆت، توند و په‌ڕه‌گیره‌ی هاته‌وته‌ به‌رچاو!

ئێستاش دینه‌وه‌ سه‌ر وه‌لامدانه‌وه‌ی په‌ڕه‌گیره‌ی ده‌ڵێن:

په‌ڕه‌گیره‌ی ته‌نیا خوا، پاشان په‌ڕه‌گیره‌ی (مَنْ لِي اللَّهِ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) مافی ناساندنی په‌ڕه‌گیره‌ی ته‌نیه‌ره‌ان و خسته‌نه‌ڕووی نیشانه‌کانیان هه‌یه‌، هه‌له‌به‌ته‌ له‌به‌واری

دینداریییدا، ئه‌گه‌رنا له‌باره‌کانی دیکه‌دا، که په‌کیان له‌سه‌ر سه‌روش (وحی) نه‌که‌وتوه، ده‌ستمان کراوه‌یه.

ئهو مه‌سه‌له‌یه‌شم بۆیه خسته‌پوو، چونکه لهم ره‌زگارهدا هه‌ندیک له‌وانه‌ی له‌په‌نای دژایه‌تی کردنی په‌رگه‌ریی دا، دژایه‌تی ته‌ورمی ئیسلامیی و بگه‌ خودی ئیسلامیش ده‌که‌ن، ده‌یانهوێ ته‌نانه‌ت نیشانه‌ و دروشمه‌ ساده‌کانی دینداریییش وه‌ک: نوێژی به‌کۆمه‌ل کردن و، نوێژو ره‌زووێ سوننه‌ت و، پش هه‌شته‌وه‌و، پۆشاکێ شه‌رعییانه‌ی پۆشته‌و به‌حورمه‌تی ئافره‌تان و، جیهاد و به‌رگه‌ریی کردن له‌دین و ژینی خۆ... هتد، به‌نیشانه‌و به‌لگه‌ی په‌رگه‌ریی و تونده‌وه‌یی ئه‌ژمار بکه‌ن!!

نیشانه‌کانی په‌رگه‌ریان له‌قه‌ورئان و سوننه‌ت دا:

که‌واته: بابجینه خزمه‌ت قه‌ورئان و سوننه‌ت و، بزانی چۆن پیناسه‌و وه‌سفی په‌رگه‌ریان ده‌که‌ن و، ئهو دروشم و نیشانه‌ چین که لیان هه‌لده‌ده‌ن؟!

۱- شوینکه‌وتنی ئاره‌زوو:

به‌ئێ، په‌رگه‌ریان به‌هۆی شوینکه‌وتنی ئاره‌زووه‌کانی گومپایانه‌وه، لاری ده‌بن، وه‌ک خوی کار به‌جی فره‌موویه‌تی: ﴿قُلْ يٰٓاَهْلَ الْاٰكْتَفِ لَا تَعْلُوْا فِیْ دِیْنِکُمْ غَیْرَ الْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعُوْا اَهْوَآءَ قَوْمٍ قَدْ ضَلُّوْا مِنْ قَبْلُ وَاَضَلُّوْا کَثِیْرًا وَضَلُّوْا عَنْ سَوَآءِ السَّبِیْلِ ۝۷۷﴾ المائدة.

واته: بلی ئه‌ی خاوه‌ن کتیبینه! له‌دینداریی‌تاندا به‌ناهه‌ق په‌رگه‌ریی مه‌که‌ن و، به‌دوای ئاره‌زووه‌کانی کۆمه‌لێک مه‌که‌ن، که پیشتر گومپابوون و، زۆرکه‌سیان گومپا کردوه‌و له‌پراسته‌ ری لایانداوه.

به‌شی، یه‌که‌مین نیشانه‌و دروشمی په‌رگیران، بریتیه له شوینکه‌وتنیان بو
 ئاره‌زووه‌کان (اهواء)، ئنجا چ هی خۆیان، چ هی غه‌یری خۆیان.
 دیاره (اهواء) یش کۆی (هوی) یه‌و، نه‌میش له کوردیدا به: ئاره‌زوو، هه‌ز،
 پی‌خۆشبوون، ته‌رجه‌مه ده‌کړیو، مه‌به‌ستیش پیی ئه‌و هه‌زو ئاره‌زووانه‌ی نه‌فسه،
 که دژو پی‌چه‌وانه‌ی شه‌ریعه‌تن، چونکه (هوی) راست پی‌چه‌وانه‌ی (ه‌دی) یه!
 ۷۰۶ و ۷۰۵ و ۷۰۴ و ۷۰۳

په‌رگیران: که‌م زانستو، بیر ته‌سکو، دل‌په‌قو، قسه‌زبرو، وشکه
 پارێزکارو، خۆپه‌سندو، به‌د گومانن:
 هه‌رکام له‌م شه‌ش وه‌سفو نیشانه‌ی په‌رگیرانیش، له‌م ده‌قه‌ی سوننه‌ت
 وه‌رده‌گرین:

{ عن أبي سعيد الخدري: بعث علي بن أبي طالب إلى رسول الله صلى الله
 عليه وسلم من اليمن يلهب في أديم مقروظ، لم تحصل من ثرايها، قال:
 فقسمها بين أربعة نفر.. فقال رجل من أصحابه: كئنا نحن أحق بهذا من هؤلاء،
 قال: فبلغ ذلك النبي صلى الله عليه وسلم، فقال: أأنا أمتوني؟ وأأنا أمين من
 في السماء، يأتيني خبر السماء صباحاً ومساءً، قال: فقام رجل غائر العينين،
 مشرف الوجنتين، ناشز الجبهة، كث اللحية، مخلوق الرأس، مشعر الإزار،
 فقال: يا رسول الله! اتق الله، فقال: ويحك أوكنت أحق أهل الأرض أن يتقي
 الله، قال: ثم وكى الرجل، فقال خالد بن الوليد: يا رسول الله! أأنا أضرب
 عنقه؟، فقال: لا، لعلة أن يكون يصلي، قال خالد بن الوليد: وكم من مصل
 يقول بلسانه ما ليس في قلبه، فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: إني لم
 أومر أن أنقب عن قلوب الناس، وكأ أشق بطونهم، قال: ثم نظر إليه وهو
 مقف، فقال: إله يخرج من ضيضي هذا قوم يتلون كتاب الله رطباً لا يجاوز

دوايي له کاتيځدا پشتي له پيغه مېر بوو، سه رنجي دايه و فرموي: بيگومان له تورهمي نه مه ((واته: له شيوه مه شرېبي وي، وهک وهچهي بن)) کو م ليک ياخي ده بن، کتيبي خوا به ته روتازه يي (واته: زور) ده خوښنه وه، له گهروويان تيپه رناکا ((واته: تيناگن، يان کار له دل و دروويان ناکات))، له نايين درده چن، وهک چوڼ تير له نيچير درده چي.

گوته‌ی: پیم وایه فهرمووی: نه‌گهر بیانگه‌می: وه‌ک کوژرانی گه‌لی شه‌موود ده‌یانکوژم.

چۆنیه‌تی وه‌رگه‌یرانی شه‌ش وه‌سف و نیشانانه‌ی په‌رگه‌یرانیش، له‌وه‌ده‌قه‌ی سوننه‌ت، ئاوايه:

(٢ و ٣) - که‌م زانستی و، بیر ته‌سکیی:

دیاره که‌سیک ره‌خنه‌ له‌ پیغه‌مبه‌ری خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) بگری و، ته‌قدیری شه‌وه نه‌کات که‌ پیغه‌مبه‌ری خوا هیچ هه‌لۆیستیکی هه‌لۆلۆی نه‌فسی نه‌وه حه‌تمه‌ن حیکمه‌تی تێدایه - که‌ حیکمه‌تی شه‌وه دابه‌شکردنه‌شی بریتی بووه، له‌ دلپاگرته‌ی شه‌وه چوار که‌سه، وه‌ک له‌ ریوايه‌تیکه‌ی دیکه‌دا هاته‌وه: (أَتَأْلَفُهُمْ) - شه‌وه بیگومان بابایه‌کی نه‌زان و نه‌فامه!

پیغه‌مبه‌ری خواش (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) شه‌وه باره‌وه فهرموویه‌تی: (سَمِخْرَجُ قَوْمٍ فِي آخِرِ الزَّمَانِ، أَحْدَاثُ الْأَسْنَانِ، سَفَهَاءُ الْأَحْلَامِ، يَقُولُونَ مِنْ قَوْلِ خَيْرِ الْبَرِيَّةِ، يَقْرَءُونَ الْقُرْآنَ لَا يَجَاوِزُ حَنَاجِرَهُمْ) رواه البخاري: ٦٩٣٠، ومسلم: ٢٤٥٩.

واته: له‌کو‌تایی رۆژگار (رۆژگاری حوکمرانیی ره‌شیدی چوار خه‌لیفه‌کان)دا کۆمه‌لێک یاخی ده‌بن: که‌مه‌مه‌نی و عه‌قل سووک، له‌ قسه‌ی باشت‌ترین که‌س (که‌ پیغه‌مبه‌ری خوايه) باس ده‌که‌ن، قورئان ده‌خوینن، به‌لام له‌ گه‌روویان به‌ه‌لواه ناچی.

(٤ و ٥) - دلپه‌قی و قسه‌ زبری:

شه‌م دووه‌ش له‌ده‌قی فهرمایشته‌که‌دا زۆرجوان دیارن، که‌:

١ - گوتویانه: (كُنَّا غَنَ أَحَقَّ بِهَذَا مِنْ هَؤُلَاءِ).

٢ - گوتویانه: (يا رسول الله! اتق الله).

٣- هەروەها وەسفی پیغەمبەریش بۆیان: (يَقْتُلُونَ كِتَابَ اللَّهِ رِطْبًا لَا يُجَاوِزُ حَنَاجِرَهُمْ)، هۆکاری تێدا پەیدا بوونی ئەو دوو سیفەتەیان، دەردەخات.

(٦)- وشکە پارێزگاریی:

کە مەبەستم پێی هەبوونی هەندێک رەفتار و ئاکار و دروشمی بەپرواڵەت دیندارانە ی بێ کاکل و جەوهەر و بێ هیژ و پیژە، وەک: ریش چروپکردن و، دامین هەلیچان و، زۆر قورئان خویندنی بێ تیگەیشتن و ... هتد.

(٧)- خۆپەسەندی و بەدگومانیی:

ئەمیش زۆر پروو و ئاشکرایە لەدەقەکەدا، چونکە: بابایەك رەخنە لە پیغەمبەری خوا بگرت و ئامۆژگاریی بکات! دیارە زۆر لەخۆی رازییەو، بەرانبەر پیغەمبەری خواش (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) دڵکرمی و بەد گومانە!

(٨ و ٩)- بەکافردانانی مسوڵمانان و، خوین حەلالکردنیان:

پیغەمبەری خوا (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) مرۆفی مسوڵمانی بەو پێناسە کردو، کە مسوڵمانان لە زمان و دەستی سەلامەت و بێ زیان بن، وەک فەرموویەتی:

(المسلم من سلمَ المسلمون من لسانه ويده) رواه البخاري بلفظ قريب منه: ١١ ومسلم: ١٦٢ والترمذي: ٢٥٠٤، والنسائي: ٥٠١٤.

واتە: مسوڵمان کە سێکە کە مسوڵمانان لە زمان و دەستی پارێزراو بن.

بەلام پەرگەیرانی تیپەرپێنەر، مسوڵمانان نە لە زمانیان پارێزراو دەبن، نە لە دەستیان، وەک پیغەمبەری خوا (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) لە پێناسە ی (خوارج) دا فەرموویەتی:

(يَقْتُلُونَ أَهْلَ الْإِيمَانِ وَيَدْعُونَ أَهْلَ الْأَوْتَانِ) رواه البخاري: ٧٤٣٢، ومسلم: ٢٤٤٨.

واته: خاوه‌ن بپروایان ده‌کوژن‌و، واز له‌خاوه‌ن بتان دینن. هه‌لبه‌ته‌وه‌ی ئه‌وه‌ش ده‌ستیان ده‌چیته‌ خوین‌پشتنی ئه‌وه‌ مسوڵمانانه‌وه‌، که‌زمانیان چۆته‌ تاوانی به‌کافردانان (تکفیر) یانه‌وه‌، وه‌ک (ابن تیمیة) له‌وباره‌وه‌ گوتوویه‌تی:

(الفرق الثاني في الخوارج وأهل البدع: أنهم يكفرون بالذنوب والسيئات، ويترتبُ على تكفيرهم بالذنوب: استحلالُ دماءِ المسلمين وأموالهم، وأن دار الإسلام دار كفرٍ، ودارهم هي دار الإيمان، وكذلك يقول جمهور الرافضة، وجمهور المعتزلة، والجهمية، وطائفة من غلاة المنتسبة إلى الحديث والفقه ومكلميهـم..)^(١)

واته: جیاوازیی دووه‌می خه‌وارییج و خاوه‌ن بیدعه‌ته‌کان، ئه‌وه‌یه‌ که‌: به‌هۆی گونا‌هو خراپانه‌وه‌، خه‌ئێک کافر ده‌که‌ن‌و، سه‌ره‌نجام له‌ سۆنگه‌ی به‌کافر دانانه‌وه‌، به‌هۆکاری گونا‌هان: خوین‌و مال‌و سامانی مسوڵمانان بۆخۆیان هه‌ڵاڵ ده‌که‌ن‌و، ولاتی مسوڵمانان به‌مه‌نزێگای کوفرو، ولاتی خۆیان به‌مه‌نزێگای ئیمان داده‌نن، هه‌روه‌ها جه‌ماوه‌ری رافیزه‌وه‌ جه‌ماوه‌ری موعته‌زیله‌وه‌ جه‌همیه‌ش هه‌روان، دیسان کۆمه‌لێک له‌په‌رگه‌رانی که‌ خۆیان پالده‌ده‌نه‌ لای ئه‌هلی هه‌دیس و ئه‌هلی فیه‌قه‌و ئه‌هلی که‌لامیش، هه‌روان.

١٠- سه‌ختگه‌ریی و نا‌ها‌وسه‌نگی:

دروشم و نیشانه‌یه‌کی دیکه‌ی په‌رگه‌ران (غلاة) بریتیه‌ له‌ زۆر خۆته‌زیه‌تدان‌و، سه‌ختگه‌ریی و نا‌ها‌وسه‌نگی له‌ دینداریدا، وه‌ک له‌م ده‌قه‌ی سوننه‌ته‌وه‌ دیاره‌:

(عن أنس بن مالك قال: جاء ثلاثة رفق إلى يثوب أزواج النبي صلى الله عليه وسلم يسألون عن عيادته، فلما أخرجوا كأنهم تقالوا، فقالوا: أين نحنُ

(١) مجموع الفتاوي، ج ١٩ ص ٧٣.

مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ قَدْ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ.
 فَقَالَ أَحَدُهُمْ: أَمَّا أَنَا فَإِنِّي أَصَلِّي اللَّيْلَ أَبَدًا.
 وَقَالَ آخَرُ: أَنَا أَصُومُ الدَّهْرَ وَلَا أَفْطُرُ.
 وَقَالَ آخَرُ: أَنَا أَعْتَزِلُ النِّسَاءَ فَلَا أَتَزَوَّجُ أَبَدًا.
 فَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ:
 إِنِّي لَأَخْشَاكُمْ لِلَّهِ وَأَتَقَاكُمْ لَهُ، لَكِنِّي أَصُومُ وَأَفْطُرُ، وَأَصَلِّي وَأَرْقُدُ، وَأَتَزَوَّجُ
 النِّسَاءَ، فَمَنْ رَغِبَ عَنْ سُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي) البخاري: ٥٠٦٣، ومسلم: ١٤٠١.

واته: سئ کهس هاتنه ماله‌کانی هاوسه‌رانی پیغه‌مبه‌ر(صلی الله علیه وسلم)
 له‌باره‌ی خواپه‌رستی پیغه‌مبه‌ری خواوه پرسیاریان ده‌کرد، ئنجا کاتی‌ک هه‌والیان
 پیدرا، وه‌ک پێیان که‌م بئ! گو‌تیا‌ن: ئیمه‌ کوا ده‌گه‌ینه پیغه‌مبه‌ر(صلی الله علیه
 وسلم)، خوا له‌ گونا‌هی را‌بردو و دا‌هاتو‌وی خوش‌بو‌وه؟!

یه‌کیان گو‌تی: من به‌رده‌وام هه‌موو شه‌و‌گار شه‌و‌نو‌یژ ده‌که‌م، یه‌کیان گو‌تی:
 من هه‌موو پۆژۆی به‌پۆوو ده‌م، لئیی نابو‌یرم، ئه‌وی دیکه‌ش گو‌تی: منیش
 که‌نا‌رگه‌ری له‌ئافره‌تان ده‌که‌م و هه‌رگیز ژن نا‌هینم.

پیغه‌مبه‌ری خواش هات —گه‌را‌یه‌وه‌ مال و بو‌یا‌ن گه‌را‌یه‌وه‌- و فه‌رمو‌وی: من
 له‌هه‌مو‌وتان له‌خواترستم و بو‌ی پارێز‌کارترم، به‌لام پۆژو‌وش ده‌گرم و نا‌شی‌گرم —
 واته: هه‌ندیک پۆژان پۆژو‌وی سو‌ننه‌ت ده‌گرم، هه‌ندیک پۆژیش به‌پۆژوو نا‌بم و-،
 شه‌و‌ نو‌یژیش ده‌که‌م و ده‌شخه‌وم، ژنا‌نیش دینم، هه‌رکه‌س به‌په‌ری‌بازی من قایل
 نه‌بئ، له‌من نه‌- واته: به‌ئه‌ندازه‌ی لا‌دانه‌که‌ی له‌من دو‌ور ده‌که‌و‌یت‌ه‌وه‌-.

هه‌یچ گوما‌نیشی تی‌دانه‌ی که‌ زی‌ده‌پۆی کردن له‌ بواری‌ک یا‌ن چه‌ند
 بواری‌که‌دا، هاوسه‌نگی (توازن)ی دین‌داری‌ی و خواپه‌رستی تی‌ک ده‌دات و، له‌سه‌ر
 حیسابی لایه‌نه‌کانی دیکه‌ ده‌بئ، دیا‌ره‌ جو‌انی‌ی و په‌ونه‌قی ئیسلامه‌تیش

کہواتہ:

۱- شوین کہوتنی ئارہ زووہ کان (اِتِّباعُ الأَہواءِ).

۲- کم زانستی (قلّ العلم).

۳- پیرتسکی (ضیق الفکر).

٤- دلّره قیی (الغلظة).

٥ - قسه زيرى (الفاظة).

۶- شبکه یاریزکاری.

۷- خویہ سہنڈی و بہدگومانئی (العجب و سوء الظن).

۸- به کافردانانی مسئولانان (تکفیر المسلمین).

۹- رهاکردنی کشتنی مسولمانان (استباحه قتل المسلمين).

۱۰- سہ ختگیری و ناہاوسہ نگی (التشدد و عدم الاتزان).

هه‌لێته ده‌گونجی زۆر شتی دیکه‌ش، وه‌ك وه‌سف و نیشانه‌کانی ناسینی په‌رگیران (أوصاف وعلامات المتطرفین) باسبکه‌یین، به‌لام پیم وایه‌ نمو ده (١٠)یه‌ی باسمان کردن، سه‌ره‌کیه‌ کانیان.

ناتقى سىيەم:

ھۆكۈمەتلىك سەرھەللىنى پەزىرى

لە ئۆزۈم كۆمەتلىك سەرھەللىنىك

بىز سىزگە بىر مۇھىم خەبەر بېرىمىز

بىز سىزگە بىر مۇھىم خەبەر بېرىمىز

AliBapir

Google Play

App Store

QR Code

AliBapir

YouTube

QR Code

AliBapir

QR Code

- ۱- ستم و دهستدریژی زهڙان بوسه مسولمانان.
 - ۲- توندوتیژی و ستمی رژیمه کان به رانبه به خه لک و، پیشیلکردنی مافو نازادیه کانیان.
 - ۳- لادان و دورکو تنه وهی کومه لگایه کان له ئیسلام و شه ریه ته که ی.
 - ۴- ری نه دان و ته نگ پنه لچنی نی حیزب و رژیمه سیکولاریسته کان، به ته وژمی ئیسلامی هاوسه نگ.
 - ۵- لادان و کرج و کالی فیکری، زوریک له گروهه ئیسلامیه جیهادیه کان.
 - ۶- گرفته کانی زیان و گوزه ران.
 - ۷- نه خوشی و لاری دهروونی و رهفتاری.
- ئجا ئیمه پیش نه وهی دهست بکهین به تیشک خستنه سهر، هه رکام لهو جهوت هوکاره سه ره کییه ی سه ره له لانی په رگیزی له واقیعی نه مروی مسولمانان

دا، به‌باشی ده‌زانم زۆربه‌گوشراوی سهرژمی‌ریکی سهرجه‌م ئهو هۆکارانه بکه‌ین، که مایه‌ی سهره‌هلدانی په‌رگه‌ری‌ن و، له‌ژیرناوونیشانی ئهو جهوت هۆکاره سهره‌کییه‌دا کۆ ده‌بنه‌وه، که ده‌وری په‌نجا (۵۰) هۆکارن، به‌رای (عبدالرحمن بن معلا اللویحق) نووسه‌ری کتییی: (مشکلة الغلو فی الدین فی العصر الحاضر)^(۱).

که ئهو له‌ژیر سێ ناوونیشانی سهره‌کیی دا هیناوانی و، ئیمه‌ش به‌یئێ ریزبه‌ندیی وی، به‌سهرژمی‌رکردنیان دا ده‌چینه خوارئ:

به‌شی یه‌که‌م : هۆکاره زانستی و میتۆدییه‌کان (الأسباب العلمية والمنهجية) :

یه‌که‌م: ئهو هۆکارانه‌ی په‌یه‌ه‌ندیان به‌نه‌زانیه‌وه هیه (الأسباب

المتعلّقة بالجهل):

- ۱- نه‌زانیی به‌کتییی خوا (الجهل بالكتاب).
- ۲- نه‌زانیی به‌سوننه‌ت (الجهل بالسنة).
- ۳- نه‌زانیی به‌ریبازی پێشین (الجهل بمنهج السلف).
- ۴- نه‌زانیی به‌ئامانجه‌کانی شه‌ریعه‌ت (الجهل بمقاصد الشريعة).
- ۵- نه‌زانیی به‌یاسا‌کانی خوا له‌ ژیا‌نی به‌شه‌ردا (الجهل بالسنن الربانية).
- ۶- نه‌زانیی به‌چییه‌تی ئیمان و په‌یه‌ه‌ندیی به‌کرده‌وانه‌وه (الجهل بحقیقة الإيمان وعلاقته بالأعمال).
- ۷- نه‌زانیی به‌ پێگه‌کانی حوکه‌مه‌کان (الجهل بمراتب الأحكام).
- ۸- نه‌زانیی به‌پێگه‌کانی خه‌لك (الجهل بمراتب الناس).

- ۹- نه‌شاره‌زایی له‌زمانی عه‌ڕه‌یی (الجهل باللغة العربية).
- ۱۰- نه‌شاره‌زایی له‌میژوو (الجهل بالتأریخ).

دووهم: ئه‌و هۆکارانه‌ی په‌یوه‌ندیان به‌میتۆدی زانستییه‌وه هه‌یه:

- ۱- پشتکردنه زانایان (الإعراض عن العلماء).
- ۲- ته‌ئویلکردن و لادان (التأویل والتحریف).
- ۳- شوێنکه‌وتنی ده‌قه مانا ناروون و ئێکچوه‌کان (إتباع المتشابه).
- ۴- پێکه‌وه کۆ نه‌کردنه‌وه‌ی به‌لگه‌کان (عدم الجمع بين الأدلة).
- ۵- مامه‌له‌ی راسته‌وخۆ له‌گه‌ڵ ده‌قداو، ئێتێگه‌یشتنی رۆاله‌تیانه (التعامل المباشر مع النص، والفهم الحرفي له).
- ۶- ئیجتیهادکردن به‌بێ شایسته‌یی (الإجتهد من غير أهلیة).
- ۷- زێده‌ڕۆیی کردن له‌ گرنگیداندا، به‌و فهرمودانه‌ی باسی ئاژاوه‌کانی پێش تێکچوونی دنیا ده‌که‌ن (الإغراق في الإهتمام بأحاديث الفتن).
- ۸- پشت به‌ستن به‌خه‌ون و زه‌خه‌ونه‌کان (الإعتماد على الرؤى والأحلام).

سێیه‌م: ئه‌و هۆکارانه‌ی که‌ په‌یوه‌ندیان به‌ ڕێبازی کرده‌وه‌یه‌وه

هه‌یه:

- ۱- په‌له‌کردن (الإستعجال).
- ۲- ده‌مارگیریی (التعصب).
- ۳- ڕه‌چاونه‌کردنی هه‌ل و مه‌رجی خه‌لک و عوزره‌کانیان (عَدَم تقدير ظروف الناس وأعذارهم).

۶- ناریکی به‌نامه‌کافی فی‌کردن (اختلال مناهج‌التعلیم).

بەشی سییەم: ھۆکارە کۆمەلایەتی و جیھانییەکان (الأسباب الاجتماعية والعالية):

یەكەم: ھۆکارە کۆمەلایەتیەکان:

- ۱- نەبوونی بەرنامەى خوا ئە ھۆکمرانیى دا، لەزۆربەى ولاتانى مسوولمانان دا (غیاب شرع الله عن الحكم في كثير من بلاد المسلمين).
- ۲- تێکچوونی عەقیدەى (الفساد العقدي).
- ۳- وازلێھێنانى فەرمان بەچاکە و پێگەری ئە خراپە (ترك الأمر بالمعروف والنهي عن المنكر).
- ۴- تێکچوونی پەيوەندى نێوان ھۆکمران و خەلک (إختلال العلاقة بين الحاكم والمحكوم).
- ۵- تۆمەتبارکردن و گالته پێکردنى ئیسلام (الإتهام والهزء).
- ۶- توندوتیژی و ئەشکەنجەدان (العنف والتعذيب).
- ۷- دارووخانى رەوشت (الانحلال الخلقي).
- ۸- تێکچوونی بارودۆخى ئابوریى (إختلال الأوضاع الاقتصادية).
- ۹- دیارنەبوونی پۆلى زانایان (غیاب دور العلماء).
- ۱۰- گەرفتی ونبوونی ناسنامەى ئۆمەت (مشكلة غياب هوية الأمة).
- ۱۱- بلاووبوونەوى سیکۆلاریزم لەزۆریک لەکۆمەلگا مسوولمانەکاندا (إنتشار العلمانية في كثير من المجتمعات المسلمة).
- ۱۲- خراپى زۆریک لە ھۆکارەکانى ئاراستەکردن و کارتیکردن (فساد كثير من وسائل التوجيه والتأثير).

-

حه‌وت هوکاره سه‌ره‌کیه‌که‌ی په‌رگیری

ئیستاش پاش سه‌رژمیږی وردی هوکاره‌کانی په‌رگیری
له‌واقیعی نه‌مړی مسولماناندا، باسه‌رو تیشک بجه‌ینه‌سه‌ر نه‌و
حه‌وت هوکاره سه‌ره‌کیه‌ی، که وه‌ک پیشت گوتان: کوکهره‌وه‌ی
سه‌رجه‌م هوکاره‌کانن:

۱- سته‌مو ده‌ستدریژی زله‌یزان بو‌سه‌ر مسولمانان:

وه‌ک گوتراوه‌: (الضغط یولد الانفجار) فشار ته‌قینه‌وه په‌یداده‌کات، نه‌و
سته‌مه زۆرو جوړاو جوړه‌ی که له‌م پوژگار دا، له‌لایه‌ن نه‌هلی کوفره‌وه
به‌گشتی و زله‌یزانه‌وه به‌تایبه‌ت، ده‌کریته سه‌ر مسولمانان، چ له‌ولاتانی
ئیسلامی داو چ له‌ولاتانی دیکه‌دا، که مسولمانان تیپاندا که‌میننه‌ن،
گه‌وره‌ترین کاریگه‌ری هه‌یه، له‌سه‌ر سه‌ره‌لانی توندوتیژی و په‌رگیری
ژماره‌یه‌ک له‌ مسولمانان، به‌تایبه‌ت چینی گه‌نچ، که پشکی زۆری له‌ دل
گه‌رمی و هه‌ماسه‌تدا هه‌یه. دیاره نه‌و سته‌مو ده‌ستدریژی‌ش له‌زۆر
شیوه‌دا به‌رجه‌سته‌یه، وه‌ک:

- ۱- کوشتن و برین و سووتاندن و ده‌رکردن، بو‌ نمونه: کوردستان، فه‌له‌ستین،
بو‌رما، شیشان، بو‌سنه، کو‌سوفو، خو‌اروی نه‌فریقا.
- ۲- خیروبیژ به‌تالان بردن و ده‌ست به‌سه‌رداگرتن، بو‌ نمونه: نه‌وتی که‌نداو!
- ۳- داگیرکردن و خسته‌ژیر کو‌نترۆلی خو، به‌بیانوی جوړاو جوړ:
نه‌فغانستان و عیراق به‌نمونه.

- [illegible]

۲- توندوتیژی و سته‌می رژی‌مه‌کان به‌رانبه‌ر به‌خه‌لک و، پیش‌لکردنی مافو ئازادییه‌کان:

هۆکارێکی دیکه‌ی کاریگه‌ری سه‌ره‌ه‌ل‌دان و ته‌شه‌نه‌کردنی دیاره‌ده‌ی په‌رگه‌ری و توندوتیژی له‌نیۆ مسوڵمانان دا، بریتیه‌ له‌ هه‌موو توندوتیژی و سته‌مه‌ی که رژی‌مه‌کان به‌رانبه‌ر به‌خه‌لک و کۆمه‌لگا‌کانیان ده‌یکه‌ن، له‌پیش‌لکردنی مافو ئازادییه‌کانیان و، حیساب بۆنه‌کردن و نادیده‌گرتیان له‌ به‌رپه‌ربردنی ولاتدا، پی‌چه‌وانه‌ی ئه‌وه‌ که‌ خوا فه‌رمویه‌تی، بۆشی‌وازی به‌رپه‌ربردنی کاروباری کۆمه‌لگا و ولات، که‌ ده‌بی به‌راوی‌ژکردن بی: (...وَأَمْرُهُمْ شُورَىٰ بَيْنَهُمْ... (۲۸) الشوری، هه‌روه‌ها هه‌ر هوکمرانی‌ک راوی‌ژ به‌خه‌لک و جه‌ماوه‌رو ده‌ورو به‌ری نه‌کات و، ته‌نیا به‌که‌یفی خۆی ره‌فتار بکات، ئه‌وه‌ پی‌چه‌وانه‌ی فه‌رمانی پوون و راشکاوی خوا عزوجل جوول‌اوه‌ته‌وه‌، که‌ فه‌رمویه‌تی: (...وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ... (۱۵۹) آل عمران.

ئع‌جا له‌راستی‌دا کاتی خۆی -له‌حه‌فتایه‌کاندا- گروپی (التکفیر والهجرة) له‌زیندانه‌ تاریکه‌کان و له‌ژێر گوشاری نازارونه‌شکه‌نجه‌ی هه‌مه‌جۆری رژی‌می دیکتاتۆری میسردا هاته‌دی و، له‌هه‌ناوی توندوتیژی و په‌رگه‌ری عه‌لمانی و دژی ئیسلامیدا، په‌رگه‌ری ئیسلامی، وه‌ک کاردانه‌وه‌ (ردُّ الفعل) له‌دایک بوو.

که‌ دیاره‌ گروپی (التکفیر والهجرة) -به‌ کافردانان و کۆچکردن- له‌ توندو تیژیدا یه‌که‌مین ئالقه‌ی زنجیره‌ی په‌رگه‌ری (سلسله‌ الغلو) بوون، له‌سائه‌کانی هه‌فتایه‌کاندا.

ھەرۋەھا توندوتىژىيى و پەرگىرىي لەرادەبەدەرى رېژىمەكەي (بشار الأسد) لەسوورىاو، خۆسەپىنىي و تائىفە گەريي رېژىمەكەي (نورى المالكي) يش لەعيراق، كاريگەريي زۆريان ھەبوو و بگرە ھۆكاري سەرھەللىانى گروپى (داعش) بوون، لەو دوو ولاتەدا، كە ھەرچەندە بەناوي:

رېڭكخراي دەولەتى ئىسلامىي (تنظيم الدولة الإسلامية) ۋەن، بەلام زيانغەندى گەۋرە بەدەستيان، ئىسلام و مەسولمانان بەگشتى و، بەتايىبەتى خەللى سوننە و تەۋرژمى ئىسلامىيە!

ھەلەبەتە من لىرەدا نامەۋى پاساۋ (مېرر) بۇ سەرھەللىانى گروپە پەرگىرەكان بەيئەنمەۋە، بەلام دەمەۋى ھۆكارو چۆنىەتى دروستبوون و سەرھەللىانى پەرگىرىي بىخەمە روو، كە ھەرچەندە پەرگىرىي بەناوي ئىسلامەۋە، لە ھەموو كاتىڭدا ھەرنارەۋاۋا تەۋانە، بەلام دەبى بىشزانى كە پەرگىرىي سىكۆلارىزمى بەرجەستە لەھىزب و رېژىمە خۆسەپىن و دىكتاتۇرەكان دا، تەۋانبارو ھۆكاري يەكەمى بەرپرسىارە، بەرانبەر سەرھەللىان و تەشەنەكردنى پەرگىرىي ئىسلامىي و، لەھەناۋى ۋى ھاتۆتە دەرىۋ، رۆنى خۆيەتى لەسەرى دەدرىتەۋەو، شەروخراپەي خۆيەتى يەخەي دەگرىتەۋە!!

ئاخر چۆن خەللى مەسولمانى ولاتىكى ۋەك مىسر: تووشى بى ھىۋايى (إحباط) و ھەستكردن بەبىبەست گەيشتن، ناكەن، لە كاتىڭدا دەبىنن (محمد مُرسى) ھەللىزىراۋ لە پروسەي دەنگداندا، لەلايەن (عبدالفتاح السيسى) يەۋە كودەتاي سەربازىي لىدەكرىۋ، سەرەنجام خۆي و سەرۆكى حىزبەكەي و، زۆربەي قىادە و كادىرەكانى بەرجەستەي حىزبەكەي، بەبىپارى دادگايەكى ئىرادە زەۋتكراۋ، سجن دەكرىن و، باي كودەتاجىي و ھاۋكارەكانىشى، بەناھەق دەچنە سەركورسى ھوكم!!؟

۳- لادان و دوورکه‌وتنه‌وه‌ی کۆمه‌لگایه‌کان له‌ئێسلام و

شه‌ریعه‌ته‌که‌ی:

هۆکارو فاکتهره‌ریکی دیکه‌ی کاره‌گه‌ری سه‌ره‌ه‌ل‌دانی تونده‌وه‌یی و په‌رگه‌ری (التشدّد والتطرّف) له‌نیۆ مسوولمانان دا، بریتیه‌ له‌لادانی کۆمه‌لگایه‌کانی مسوولمانان له‌ شه‌ریعه‌ت و، دوورکه‌وتنه‌وه‌یان له‌ ئه‌ده‌ب و به‌هاو په‌ساکانی ئێسلام، له‌باره‌کانی حوکم و سیاسه‌ت و ئابووری و ره‌وشت و ئاکارو... هت‌ددا.

چونکه‌ مسوولمانان ئه‌گه‌ر هه‌ر تۆژیک هۆشیارو بێدارین- کاتیك بارودۆخی ناله‌بارو ناشه‌رعیه‌یه‌ی خۆیان ده‌بینن و، پ‌ژیمه‌ سیکۆلاریسته‌کانیان ده‌بینن، که‌ چۆن وه‌ك فیل مه‌جموود ته‌نیا روو له‌ که‌عبه‌ ناکه‌ن و، روو له‌هه‌موو رووگه‌ (قبله‌)یه‌کی پ‌ژژه‌لاه‌تی و پ‌ژژئاوایی دیکه‌ ده‌که‌ن! له‌به‌رانه‌ر ئێسلام و شه‌ریعه‌ته‌ پشتگوێ خراوه‌که‌ی دا، هه‌ست به‌به‌رپه‌رساریتی ده‌که‌ن و، ده‌که‌ونه‌ بیه‌ر خولیا گۆڕین و پاکسازی و چاکسازی تێداکردنی واقیعه‌ی کۆمه‌لگایه‌کانیان و، سه‌ره‌نجام هه‌ندیکیان له‌ئه‌نجامی سه‌رکێلێ و کرچ و کالێ خۆیان و، له‌ژێر کاره‌گه‌ری و له‌ کاردانه‌وه‌ی واقیعه‌ نه‌خوازراوه‌ جیهانی و ناچه‌یه‌ی یه‌که‌دا، گه‌ڕۆده‌ی بیه‌رکه‌ی تێپه‌راندن و په‌رگه‌ری ده‌بن و، که‌م و زۆریش هه‌ول‌ده‌ده‌ن ئه‌وه‌ی لێیان بۆته‌ قه‌ناعه‌ت و خولیا، موماره‌سه‌ی بکه‌ن!

٤- ړئ نه دان و تهنگ پئ هه لچنينى حيزبو وړژيمه

سيكولاريسته كان، به ته وژمى ئيسلامىي هاوسهنگ:

به ئى ھوکارىکى دیکه ی گرنگو و کاریگه رى سهره هلدان و پهره ستاندنى توندوتیژی و تیپه پانندن (العنف والغلو) له نیو مسولمانان دا، نهو یه که حیزبو وړژیمه سيكولاريسته كان، ویرای نهو ی که به گشتى مافو نازادیه كانى کو مه لگا پيشیل ده کهنو، به ناگرو ناسن خو یان به سهردا ده سه پینن و هوکمرانیان ده کهن، به تاییه تیش دژایه تى ته وژمى ئيسلامىي هاوسهنگ (التيار الإسلامی المتزن) ده کهنو، به هه موو شیوه یه که رېگړی لى ده کهنو، تهنگى پئ هه لده چنن و، نه گهر له بواری بانگه وازو هوشیارکړدنهو ی خه لک دا، له گه شه کړدن و بهر و پيشچوون دابن، زیندانیان ده کهن و، هه رکا تیکش له هه لېژاردنه كان (انتخابات) دا لیان بردنهو ه — واته: له عهلمانیه كان - نهو له جياتى نهو ی وهک دیموکراسی و، پيش نهو ه شهریعتى ئيسلام، بگره عه قل و مه نتيق ده لئ: لیان گه رپن هوکمرانیى بکه ن و ولاته که یان به رپو بهن، کوده تایان به سهردا ده کهنو، هه رچى له ده ستیان بئ، پیان ده کهن!!

دیاره مه به ستیشمان له ته وژمى ئيسلامىي هاوسهنگ، سهرجه م نهو رېکخراو و لایه نه ئيسلامیانه یه، که پروایان به ته بای و پیکه وه ژيان هه یه و، ده یان نهو ی له رپى قه ناعت پېه نانی خه لک و هوشیارکړدنهو ه بیدارکړدنهو یه وه، گوړانکاری و پاکسازى و چاکسازى بکه ن، که له راستى دا هه نهو ه ش رېبازى سهرجه م پیغه مبه رانی خوا بووه، له ناده مه وه هه تا

خاتمه (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ)، وه‌ك له‌ سپه‌ه‌ی ژیا‌نیان دا -كه‌ قورئان بو‌ی
گی‌راوینه‌وه‌ - دیاره‌.

په‌غه‌مبه‌ری په‌شه‌واشمان له‌وباره‌وه‌ فهرموویه‌تی:

١- (المومن مَأْلَفَةٌ وَلَا خَيْرَ فِيمَنْ لَا يَأْلِفُ لَا يُؤْتَفُ) رواه أحمد (٣٣٥/٥)
والخطيب في (تأريخ بغداد) (٣٧٦/١١) وصححه الألباني في (السلسلة الصحيحة)
ج ١ ص ٧١١.

واته: پروادار گونجاوو ته‌بایه‌و، هه‌رکه‌سیک خه‌لک هه‌گرى خوى نه‌کاتو،
هه‌گرى خه‌لک نه‌بێ، خیری په‌وه‌نیه‌.

٢- (المسلم، إذا كان مخالطاً للناس ويصبرُ على أذاهم، خيرٌ من المسلم
الذي لا يُخالط الناس ولا يصبرُ على أذاهم) رواه الترمذي: ٢٥٠٧ وأحمد
(٢٣٤/٢) والبخاري في (الأدب المفرد): ٣٨٨، وقال الحافظ: إسناده حسن.

واته: مسوولماتیك كه‌ تیکه‌لێ خه‌لک بێو، له‌سه‌ر ئازاره‌کانیان
خه‌راگرې، له‌مسوولماتیك باشته‌، كه‌ تیکه‌لێ خه‌لک نابێو، له‌سه‌ر
ئازاردانه‌کانیشیان خه‌را‌ناگرې.

ئاشکراشه‌ له‌حالیك دا كه‌ خه‌لک به‌تایبه‌تی چینی گه‌نجو لاو- ده‌ستی
له‌زانباریی و شاره‌زایی راستو دروستو هاوسه‌نگ، له‌باره‌ی ئیسلامه‌وه‌،
گیرنا‌بێ، وه‌ك بابایه‌کی تینوو كه‌ ئاوی پاكو سازگاری چنگ ناکه‌وێ،
به‌ناچاریی تینویتی خوی، به‌ئاوی لێلو پیسو گه‌رم ده‌شکینێ!

ئنج‌ا لێره‌دا په‌نگه‌ که‌سانیک باسی هه‌ندیك له‌ دامه‌زراوه‌و دام‌وده‌زگا
ئایینییه‌ فهرمیه‌کانی وه‌ك: نه‌زه‌ه‌رو، یه‌کیه‌تی زانایانو، لیژنه‌ی فه‌تواو
وه‌زاره‌تی نه‌وقافو ... هتد بکه‌ن، به‌لام ده‌لێین:

٥- لادان و کرچ و کالیی فیکریی، زۆریک له‌گرووپه ئیسلامیه

جیهادییه‌کان:

ئه‌میش هۆکارێکی دیکه‌ی کاریگه‌ری سه‌ره‌له‌دانێ ديارده‌ی په‌ڕه‌گیره‌یه‌ له‌نیۆ مسوولمانانداو، پێشتریش باسمان کرد، که پێغه‌مبه‌ری خوا (مَلِی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ) یه‌که‌مین گروپی په‌ڕه‌گیر و یاخی — که (خوارج)ن- به‌وه پێناسه‌ کردوه، که قورئان ده‌خوێنن، به‌لام له‌ گه‌روویان ئه‌ودیه‌و نابێ: (..) **يَقْرَءُونَ الْقُرْآنَ لَا يَخْرُجُونَ حَتَّى يَخْرُجُوا** رواه البخاری: ٧٤٣٢ و مسلم: ٤٤٨.

که‌وا پێده‌چێ مه‌به‌ست له‌و ته‌عبیره (لَا يَخْرُجُونَ حَتَّى يَخْرُجُوا) پڕوالت بیهی و حالێ نه‌بوونیان بێو، ده‌شگونی مه‌به‌ست بێ: تام و چێژ لێ وهرنه‌گرتنیان بێ، یان هه‌ردووکیان بێ، وێکرا.

ئنجاهه‌رکام له‌و مانایانه مه‌به‌ست بێ، بێگومان ئه‌و حاله‌ته‌ خالێ هاوبه‌شی نیوان سه‌رجه‌م په‌ڕه‌گیران و تێپه‌ڕینه‌رانه، چ رابردوو و ئێستا و چ هاوچه‌رخانیان.

هه‌روه‌ها ئه‌وه که زۆریک له‌ گرووپ و پڕیکه‌خراوه ئیسلامیه جیهادییه‌کان، له‌شه‌ریعه‌ت لایان داوه‌و، له‌پرووی فیکریی و راست و دروست تێگه‌یشتنی ئیسلامه‌وه، سه‌رکێل و کرچ و کالن، به‌سه‌ره‌جاندنی قسه‌و بێهه‌ر و پڕایه‌کانیان و، ره‌فتار و هه‌لۆیسته‌کانیان و، به‌هه‌م و په‌ڕه‌گیران، زۆر پڕوو و ئاشکرایه.

شایانی باسیشه ئه‌و لادان و کرچ و کالن فیکرییه‌ی، به‌شیک له‌ پڕیکه‌خراوه ئیسلامیه جیهادییه‌کان، له‌چه‌ند بواریک دا به‌رجه‌سته بووه‌و زه‌ق بوته‌وه، بۆ وێنه:

١- جه‌نگ و جیهاد.

- ٢- فرمان به‌چاکه‌و په‌رگیری له‌خرابه.
- ٣- مامه‌له‌کردن له‌گه‌ل نامسو‌لمانان، له‌کاتی ناشتی و له‌کاتی جه‌نگ دا.
- ٤- گۆرین و پاکسازی و چاکسازی تیداکردنی کۆمه‌لگا.
- ٥- بنیاتنانی قه‌واره‌ی سیاسی.
- ٦- جیه‌جیکردنی شه‌ریعت.
- ٧- چه‌سپاندنی سزا شه‌رعیه‌کان.
- ٨- مامه‌له‌کردن له‌گه‌ل په‌رژیمه‌ خو‌سه‌پین و حوکمرانه‌ سته‌مکارو لادهره‌کاندا.

٩- به‌ره‌نگاربونه‌وه‌ی زه‌یزانو، کۆتایی پیه‌ینانی سته‌م و ده‌ستدریژیان.

نجا له‌سۆنگه‌ی ئه‌وه‌وه‌ که ئیمه‌ خوا پشتیوان بی له‌ هه‌ردووک:

به‌شی دووهم: {نابی هه‌له‌و لادانی په‌رگیران به‌رانبه‌ر به‌ ئیسلام بمانخاته‌ دوو دلی و گومان} و، به‌شی سییه‌م: {هه‌لوه‌شانده‌وه‌ی بیروپروا و په‌فتاره‌کانی په‌رکخراوی داعش} دا، تیشک ده‌خه‌ینه‌ سه‌ر زۆریه‌ی هه‌ره‌زۆری ئه‌و باب‌ه‌تانه‌، لێره‌دا به‌په‌یووستی نازانین باسیان بکه‌ین، به‌لام به‌ کورتیی ده‌لێین:

هه‌ر که‌سێک بیه‌وی ئه‌م په‌رۆزگاره‌ دا، واقعی سیاسی خراپی کۆمه‌لگایه‌ک بگۆرێ، په‌یوسته‌ خاوه‌نی هه‌زو ده‌سته‌لات بی، چونکه‌ ئه‌گه‌ر خاوه‌ن هه‌زو ده‌سته‌لات نه‌بی، نه‌ له‌په‌روی شه‌رعیه‌وه‌ له‌سه‌ری په‌یوسته‌وه‌، نه‌وه‌ک واقعییش بۆی ده‌کری، هه‌ر بۆیه‌ په‌عه‌مه‌به‌ری خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) فه‌رموویه‌تی:

(من رای منکم منکراً فَلْيَغَيِّرْهُ يَدُهُ...) رواه مسلم: ١٧٦ والترمذي: ٢١٧٣ وأبو داود:

٤٣٤٠ والنسائي (١١١/٨) وابن ماجه: ٤٠١٣.

واته‌ هه‌ر که‌می‌کتان خراپه‌یه‌کی دی، با به‌ده‌ستی (به‌هه‌زی) بیگۆرێ...

دیاره هیزیش لهم رۆژگاردها، لهسی دامهزراوه دا بهرجهستهیه:

١- هیزى خهلك و جهماوه.

٢- هیزى نوینه رانی خهلك (پهرله مان).

٣- هیزى سه ربابی.

ئجا له سۆنگه ی تهوه وه که ئیسلام بر وای به کوده تا (انقلاب) ی سه ربابی نیه، کهواته: خه لکیکی ئیسلامی که دهیه و، واقعی سیاسی کومه لگایه که ی بگۆر، یان ده بی زۆریه ی خه لک و جهماوه ی له پشت بی، یان زۆریه ی نوینه رانی خه لک، ته گه رنا خه یالپلا و ده کات و، ته گه ر گریمان بتوانی گۆرانکاریش بکات، مادام به یه کیک له و دوو شیوازه ی رابردوو و، له پێی ئیراده ی ئازادانه ی خه لک و جهماوه وه نه بی، بی به ره هم ده بی و، نه ته ووی خۆی ناکاته وه و، سه رباره ش ئیسلام و مسو لمانان له سه ری قه رزدار ده بنه وه!

The banner is a horizontal strip with a light blue background and a central portrait of a man in a turban. Above the portrait, there are two Facebook icons with the text 'Alibapir' and 'www.alibapir.com'. Below the portrait, there are two QR codes for downloading the Alibapir app from Google Play and the App Store. To the right of the QR codes, there are icons for YouTube, Telegram, and a phone number. The text 'Alibapir' is also visible in the bottom left corner of the banner.

6- گىرۈگىرگەن كانى ژيان ۋە گۈزەران (مُشكلات الحياة والمعيشة):

ھۆكاريكى دىكەي گىرگى سەرھەلدىنى پەرگىزى، پەيۋەستىبون بە گروپە توندوتىژو پەرگىرەكانەۋە، بەتايىبەت چىنى گەنج- بىرئىتە لەگىرتارىي بەشىكىان، لەروۋى ژيان ۋە گۈزەران ۋە دابىنكردى پىداۋىستىيەكانەۋە. ئىجا ديارە ھەندىك لە گەنجەكان، لەئەنجامى بى ھىۋايى ۋە گەشتىنە بىبەست دا، كە بتوانى پىداۋىستىيە بىرپەتەيەكانى دابىن بىكات، بەتايىبەت:

۱- خواردن ۋە خواردنەۋە.

۲- بەرگ ۋە پۆشاك.

۳- جىگاۋ رىگاي ھەۋانەۋە ۋە خەۋتن ۋە ھەسانەۋە.

۴- ھاسەرگىزى.

ۋەك ھەۋلىك بۆ پىرگىرگەن ۋە پۆشايانەۋە، جىبەجىكردى ئەۋ پىداۋىستىيەۋە، ھەندىكىشيان ۋەك تۆلەستاندەۋە، رقى خۇرشتن بەۋ كۆمەلگايە، كە تىدا بىبەش ۋە ژىنتال كراۋە، پەنا بۆ گروپە پەرگىرەكان دەبەن.

بەلام ھەلەبەتە راست نىيە كە ئەم ھۆكارە ۋەك ھەندىك لە ھەلمانىيەكان ۋە غەيرى وانىش گوتۇۋىانە- بىكرىتە تاكە ھۆكارى سەرھەلدىنى توندوتىژى ۋە پەرگىزى، يان لەقەبارەي خۆي گەرەتر بىكرى، چونكە بىگومان مەۋۇف - مەسۇلمان ۋە نامەسۇلمان- زۆرلەۋە ئالۇزترە، كە بىرپۇراۋ پەفتارەكانى بەسادەي تەفسىر بىكرىن، ۋەك كاتى خۆي (ماركس) ۋەستىۋى، كەتەنيا بەھۆكارى ئابۋورىي ۋە گەدەۋ گىرفانۋ، (فرۇيد) ۋەستىۋى كەتەنيا بە سىكس ۋە داۋىن، تەفسىرى مەۋۇي بەشەرىكەن!

كەۋاتە:

۲- (ما آمن بي من بات شبعان، وجاره جائع إلى جنبه، وهو يعلم به) رواه البخاري في الأدب المفرد، ص ۳۹، والطبرانی والبيهقي في شعب الإيمان.

واته: تھو کہ سہ بروای بہ من نہ ہیٹاؤ، کہ دراوسیہ کہی لہ تہ نیشتیہ وہ برسیہ، دہ شزانی۔

به نوره کوهستانه زيبه گي له کهه گاناس

نن حکم غر موافق القواصل اوجنکلسي

علي بابا AliBapir

پاڅه بابندي مکتبه ماموستا علي بابير

archive.org/details/@alibapir

PDF

علي بابا AliBapir

کهه گاناس

پاڅه بابندي مکتبه ماموستا علي بابير

www.alibapir.net

پاڅه بابندي مکتبه ماموستا علي بابير

Google Play

App Store

QR codes for Google Play and App Store

Phone icon

WhatsApp icon

QR codes for contact

٧- نه خوښی و لاری د هروونی و په فتاریی (المرض والإعوجاج

النفسي والسلوكي):

مرؤف وهك چؤن جهسته ی نه خوښ ده بی و، میزاجی تیک ده چی، پووح د هروونی شی نه خوښ ده بی و، دوو چاری لاری و لاسه نگی په فتارو ناكار ده بی. ننجا یه کی دیکه له هوکاره کانی په ږیري و تیپه راندن (الغلو والتطرف) بریتیه لهو حاله ته ی نه خوښ که وتنی د هروون و، لارو لاسه ننگ بوونی ناكارو هه لئس و که وت.

شایانی باسیشه کاتی خو ی هندیك له هاوه لان خوا لیان پازی بی، بهو حاله ته وه گرفتار بوون، به لام پیغه مبهری خوا (صلى الله عليه وسلم) ناموزگاری کردوون و راستیکر دوونه وه، هینا ونیه وه سهر راسته پری. باته ماشای شو پینج ده قه ی سوننه ت بکه یین لهو باره وه:

١- (عن عبدالله بن عباس رضی الله عنهما أن رجلاً أتى النبي صلى الله عليه وسلم فقال: يا رسول الله! إني إذا أصبْتُ اللحمُ انتشرت للنساء وأخذتني شهوتي، فحرمتُ علي اللحم، فأنزل الله: (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تُحَرِّمُوا طَيِّبَاتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ) (٨٧)

المائدة، أخرجه الترمذي: ٣٠٥٤ والطبراني في المعجم الكبير: ١١٩٨١ والطبري في جامع البيان (٩/٧) وابن أبي حاتم في التفسير: ٦٦٨٧ وقال مؤلفا: (الإستيعاب في بيان الأسباب): صحيح لغيره، (١)

واته: پیاویك هاته لای پیغه مبهري (صلى الله عليه وسلم) گوتی: نه ی پیغه مبهري خوا! من ههركات گؤشتم خوارد، ثاره زووم ده جوولی و مهیلی ثافره تان ده که م،

بۆیه گۆشتم له‌خۆم قه‌ده‌غه‌ کردوه! خواش ئه‌م ئایه‌ته‌ی ناردە خوار: ئه‌ی ئه‌وانه‌ی بڕواتان هه‌یناوه! ئه‌و رۆزیه‌ خۆشانه‌ی خوا بۆی هه‌لال کردوون، له‌خۆتانیان قه‌ده‌غه‌ مه‌که‌ن، سنوورشکیته‌ی مه‌که‌ن، یه‌گومان خوا سنوورشکیته‌ی خۆشناوین.

٢- (عن عبدالله بن عباس رضي الله عنهما قوله تعالى: (يَكْفُرُهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحْرِمُوا طَبِيبَتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ ..) قال: هم رطب من أصحاب النبي صلى الله عليه وسلم قالوا: قطع مذاكيرنا ، ونترك شهوات الدنيا، ونسبح في الأرض، كما يفعل الرهبان، فبلغ ذلك النبي صلى الله عليه وسلم، فأرسل إليهم، فذكر لهم، فقالوا: نعم، فقال النبي صلى الله عليه وسلم: لكني أصوم وأفطر، وأصلي وأنام، وأنكح النساء، فمن أخذ بسنتي فهو مني، ومن لم يأخذ بسنتي، فليس مني) أخرجه الطبري في جامع البيان (٨/٧) و ابن أبي حاتم في تفسيره: ٦٦٨٩، وقال مؤلفا: (الإستيعاب في بيان الأسباب): قلنا: وهذا سند حسن.^(١)

واته: ئه‌وانه‌ی که فه‌رمايشتی خوا: (يَكْفُرُهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحْرِمُوا طَبِيبَتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ ..) یان له‌باره‌وه هاته خوار، کۆمه‌لێک له هه‌وله‌لانی په‌غه‌مبه‌ر (صلى الله عليه وسلم) بوون، گوته‌یان: چووکه‌کانمان ده‌برین، واز له‌ئاره‌زه‌کانی دنیا دینین، وه‌ک راهیبه‌کان به‌زه‌ویدا ده‌برین و ده‌گه‌ریین، ئه‌نجا ئه‌وه به په‌غه‌مبه‌ر (صلى الله عليه وسلم) گه‌یشته‌وه، ئه‌ویش له‌دواى ناردن بۆی باسکردن، گوته‌یان: به‌ئێ (وامانگوتوه) په‌غه‌مبه‌ریش فه‌رمووی: به‌لام من رۆژوو — (ی سوننه‌ت) ده‌گرم و ناشیگرم، شه‌ونوێژ ده‌که‌م و ده‌شخه‌م،

ژنانیش دینم، ئنجا هه‌رکه‌س رییازی من بگرئ، ئه‌وه له‌منه‌و، هه‌رکه‌س رییازی من نه‌گرئ، له‌من نه‌.

۳- (عن أنس رضي الله عنه قال: دخل النبي صلى الله عليه وسلم المسجد، فإذا حَبْلٌ مملود بين الساريتين، فقال: (ما هذا الحبل ؟) قالوا: هذا حبل لزنوب، فإذا فُتِرَتْ تَعَلَّقَتْ به، فقال النبي صلى الله عليه وسلم: (حُلُّوْهُ لِيَصِلَ أَحَدُكُمْ نِشَاطَهُ، فإذا فُتِرَ، فليُرْقَدْ) رواه البخاري: ۱۱۵۰ ومسلم: ۷۸۴.

واته: پیغه‌مبه‌ر (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) چوه مزگه‌وت، بینى په‌تیک به‌نیوان دوو کۆله‌گه‌کان دا راهیلراوه، فه‌رمووی: ئه‌م په‌ته چییه؟ گوتیان: ئه‌وه په‌تی زه‌ینه‌به (هاوسه‌ری پیغه‌مبه‌ری خوا، خوا لی‌ی رازی بی) هه‌رکات له‌نویژکردن دا ماندوو بوو، خۆی پیده‌گرئ، پیغه‌مبه‌ر (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) فه‌رمووی: بیکه‌نه‌وه، با هه‌رکامی‌کتان له‌کاتی توانینی دا نویژ بکاتو، هه‌رکات ماندوو بوو، با بخه‌وئ.

۴- (عن ابن عباس رضي الله عنهما قال: بينما النبي صلى الله عليه وسلم يَخْطُبُ إذا هو برجل قائم، فسأل عنه، فقالوا: أبو إسرائيل نذر أن يقوم في الشمس، ولا يستظل، ولا يتكلم، ويصوم، فقال النبي صلى الله عليه وسلم: مروه فليتكلم، وليستظل، وليقعد، وليتم صومه) رواه البخاري: ۶۷۰۴.

واته: له‌کاتی‌که‌دا پیغه‌مبه‌ر (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) وتاری ده‌دا، پیاویکی بینى له‌به‌ر خۆر وه‌ستا‌بوو، له‌باره‌یه‌وه پرسی؟ گوتیان: ئه‌وه ئه‌بو ئیسرائیل، له‌خۆی گرتوه (نه‌زری کردوه) که له‌به‌ر خۆر بوه‌ستیو، نه‌چیته سیبه‌رو، قسه‌ش نه‌کاتو، به‌رۆژووش بی، پیغه‌مبه‌ریش (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) فه‌رمووی: پی‌ی بلین: با قسه بکاتو، بچیته بن سیبه‌رو، دابنیشیو، با پۆژووه‌که‌ی ته‌واو

بکات.

٥- (عن عبدالله بن عمرو بن العاص رضي الله عنهما قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: ألم أخبر أنك تصوم النهار وتقوم الليل؟ فقلت: بلى يا رسول الله، قال: فلا تفعل، صُمْ وأفطر، ونَمْ وقُمْ، فإن لجسدك عليك حقاً، وإن لعينك عليك حقاً، وإن لزورك عليك حقاً، وإن بحسبك أن تصوم في كل شهر ثلاثة أيام، فإن لك بكل حسنة عشر أمثالها، فإن ذلك صيام الدهر، فشددت فشدد عليّ، قلت: يا رسول الله إني أجد قوة، قال: صُمْ صيام نبي الله داود، ولا تزد عليه، قلت: وما كان صيام داود؟ قال: نصف الدهر، فكان عبد الله يقول بعد ما كُبر: يا ليتني قبلت رخصة رسول الله صلى الله عليه وسلم) رواه البخاري ١٩٧٥.

واته: پیغه‌مبه‌ری خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) به عبدالله بن عمرو بن العاصی فهرموو: راسته هه‌والم پیدراوه که پوژگار هه‌ر به‌پوژووی و شه‌وگار هه‌مووی شه‌ونویژ ده‌که‌ی؟ گوتم: با، وایه ئه‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا، فهرمووی: وامه‌که، پوژووش بگره‌و مه‌شگره - واته: ه‌ی سوننه‌ت و - بخه‌وه‌و شه‌ونویژیش بکه، چونکه بیگومان مافی جه‌سته‌ت له‌سه‌ره‌و، مافی چاوه‌کانت له‌سه‌ره‌و، مافی هاوسه‌رت له‌سه‌ره‌و، مافی میوانت له‌سه‌ره‌و، ئه‌وه‌نده‌ت به‌سه‌که له‌هرمانگینکدا سی پوژان به‌پوژووی، چونکه هه‌ر چاکه‌یه‌کت پاداشتی ده‌قاته‌و، ئه‌وه‌ش وه‌ک ئه‌وه‌یه هه‌موو سائه‌که‌ت به‌پوژووی.

که‌چی من سه‌ختگیریم کردو سه‌ره‌نجام له‌سه‌رم قورس بوو، گوتم: ئه‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا! توانای زیاتر له‌خۆم دا شک ده‌به‌م، فهرمووی: وه‌ک پوژووگرتنی پیغه‌مبه‌ری خوا داوود بگره‌و، لی‌ی زیاد مه‌که، گوتم: پوژووگرتنی داوود چۆن بووه؟ فهرمووی: نیوه‌ی پوژگار بووه (واته: پوژیک

نارۆژێك)، دوایی عه‌بدوڵڵا كه‌ كه‌وته‌ ته‌مه‌نه‌وه‌ ده‌یگوت: خۆزگه‌ مۆله‌تی پی‌عه‌مبه‌ری خوام (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) وه‌رگرتباهه‌.

به‌سه‌رنجدا‌نی ئه‌و پی‌نج ده‌قه‌ش بۆمان ده‌رده‌که‌وی كه‌ حاله‌تی زی‌ده‌پۆیی و تی‌په‌پاندن، له‌بوا‌ری تاعه‌ت و دیندا‌ری دا‌و، پالنه‌ری زی‌اتر خوا‌به‌رست‌و، باش‌تر له‌خوا نی‌زیك كه‌وته‌نه‌وه‌، گه‌لیك جا‌ر تووشی مرۆقی مسو‌لمان ده‌بی‌و، سه‌ره‌نجا‌م گیرۆده‌ی جو‌ریك له‌ نه‌خۆشیی ده‌روونی و لا‌ریی و لاسه‌نگیی په‌فتا‌رو ئا‌کا‌ری ده‌کا‌ت‌و، حاله‌تی ها‌وسه‌نگیی تی‌ك ده‌دا‌ت‌و، ئه‌گه‌ر نه‌یه‌ته‌وه‌ سه‌ر را‌سته‌ پێ، هه‌ر له‌سه‌ر لاسه‌نگیی و لا‌رییه‌که‌ی خۆی به‌رده‌وام بی، له‌ئا‌کا‌م دا سه‌ری به‌په‌رگه‌ریی ده‌گا‌ت.

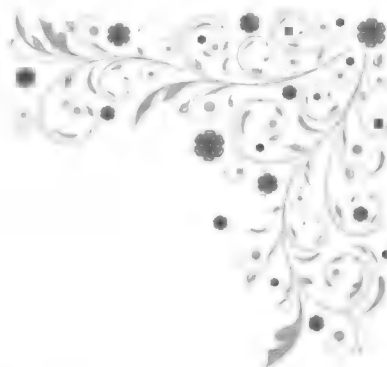
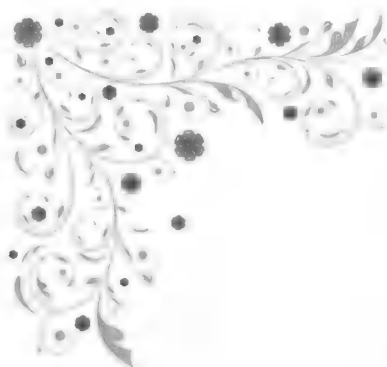
باش‌ترین به‌لگه‌و نمونه‌ش له‌بوا‌ره‌وه‌ گروپی (خوارج‌ن)، كه‌ له‌سه‌ره‌تا‌دا له‌بوا‌ری خوا‌به‌رستی و تاعه‌ت‌دا، تی‌پان په‌پاند‌و زی‌ده‌پۆیی یان كر‌د‌و، پا‌شان سه‌ریان به‌وه‌ گه‌یش‌ت كه‌ غه‌یری خۆیان به‌كا‌فر دا‌بنی‌ن‌و، خۆنی‌شیان به‌حه‌لال‌ بزانی‌! وه‌ك پی‌عه‌مبه‌ری خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) له‌بوا‌ره‌یا‌نه‌وه‌ فه‌رمو‌یه‌تی:

(..يَحْزُرُ أَحَدُكُمْ صَلَاتَهُ مَعَ صَلَاتِهِمْ، وَصِيَامَهُ مَعَ صِيَامِهِمْ..) رواه البخاري: ٦٩٣ ومسلم: ٢٤٥٣.

واته‌: یه‌کی‌کتان نو‌یژی خۆی، له‌چا‌و نو‌یژی وان، پی‌ که‌مه‌، وه‌پۆ‌زو‌وگر‌تنی خۆی، له‌چا‌و پۆ‌زو‌وگر‌تنی وان، پی‌ که‌مه‌.

ئنجا وه‌ك چه‌ندجا‌ری دی‌که‌ش گو‌تو‌وما‌نه‌:

جوانیی و په‌نه‌قی ئی‌سلا‌م و تی‌رو‌ته‌وا‌ویی یه‌که‌ی، له‌ها‌وسه‌نگیی (ا‌ت‌زان‌و) را‌ست وه‌ستا‌نه‌که‌ی دا‌یه‌و، به‌تی‌په‌پاندن و به‌زایه‌دان (ا‌فراط و تف‌ریط) حاله‌تی لا‌ته‌ل‌ بو‌ون و لاسه‌نگیی (ا‌خت‌لال) شو‌ینی ها‌وسه‌نگیی ده‌گر‌یته‌وه‌و، بی‌گومان‌یش هه‌موو زی‌ده‌پۆیه‌ك له‌بوا‌ریك یان زی‌اتری دیندا‌ری دا، له‌سه‌ر حی‌سابی بوا‌ره‌کا‌نی دی‌که‌یه‌تی.

نالتقي چوارهم:

شوينه وارو دهرهاويشته خراپه کاني پهرگيري

له نوزده كومه لاريښه كاني لمكولناس

www.alibapir.com

ننن ټككم عز مواقع التواصل الاجتماعي

ډلگه پانډني مهكته بي ماموستا علي بابير

archive.org/details/@alibapir

AliBapir

ډلگه پانډني مهكته بي ماموستا علي بابير

علي بابير

علي بابير

ډلگه پانډني مهكته بي ماموستا علي بابير

ډلگه پانډني مهكته بي ماموستا علي بابير

ډلگه پانډني مهكته بي ماموستا علي بابير

ډلگه پانډني مهكته بي ماموستا علي بابير

خوینه‌ری سه‌نگین!

په‌رگه‌ری و تیپه‌پاندن گه‌لێک ده‌روا‌یشته‌و شوینه‌واری خراپ و زیانه‌خشی هه‌ن، له‌سه‌ر ئاستی تا‌ک و کو‌مه‌ل، که‌ هه‌ولده‌ده‌ین له‌و بیست (٢٠) پرگه‌یه‌ی خواره‌وه‌دا، سه‌روتیشکیان ب‌خه‌ینه‌سه‌ر:

١/ گو‌م‌رابوون و لادان له‌پراسته‌پێی شه‌ریعه‌ت:

رێبازی پی‌غه‌مبه‌ری خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) که‌ له‌ قورئان و سونه‌تدا به‌رجه‌سته‌یه، ئه‌و که‌شتیه‌یه که‌ هه‌ر که‌س سواری بێ، سه‌رفراز و ده‌رباز ده‌بی، وه‌ک خوا "سبحانه و تعالی" فه‌رمویه‌تی: ﴿قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ وَعَلَيْكُمْ مَا حَمَلْتُمْ وَإِن تُطِيعُوهُ تَهْتَدُوا وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا أَلْبَاسُ الْمُنِيرِ﴾ النور: ٥٤.

واته: ب‌لێ فه‌رمانبه‌ری خوا و فه‌رمانبه‌ری پی‌غه‌مبه‌ر بکه‌ن، ئنجا ئه‌گه‌ر پشتیان هه‌ل‌کرد، ئه‌وه ئه‌و به‌رپر‌سیاریتی ئه‌وه‌ی له‌سه‌ره که‌ پێی سپی‌راوه‌و، ئیوه‌ش هی ئه‌وه که‌ پێتان سپی‌ردراوه‌و، ئه‌گه‌ر فه‌رمانبه‌ری (پی‌غه‌مبه‌ر) بکه‌ن، به‌رپێی راستدا به‌نامانج ده‌گه‌ن، وه‌ جگه‌ له‌ راگه‌یاندنی پوون له‌سه‌ر پی‌غه‌مبه‌ر نیه.

پی‌غه‌مبه‌ری خواش (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) فه‌رمویه‌تی: (تُرِكَتْ فِیْكُمْ أَمْرٌ لَّن تَضِلُّوا مَا مَسَكْتُمْ بِهِمَا: كِتَابُ اللَّهِ وَسُنَّةُ نَبِيِّهِ). أخرجه مالک فی الموطأ (٨٩٩/٢) والحاكم فی المستدرک (٩٣/١) وحسنه الألبانی فی (مشكاة المصابيح) (٧٧/١).

واته: دوو شتم له‌نیودا به‌جیه‌یشتوون، که‌ هه‌تا ده‌ستیان پێ‌بگرن، هه‌رگیز گو‌م‌را نابن: کتیبی خوا و سونه‌تی پی‌غه‌مبه‌ره‌که‌ی.

ئجنا ئاشکراشه که په‌رگه‌ری (غلو) به‌هه‌موو جوړه‌کانیسه‌وه، چ له‌بواړی فیکری و عه‌قیده‌یدا بێ، چ له‌بواړی کردار و په‌فتاردا، دوورکه‌وتنه‌وه‌یه له‌په‌بازی هاوسه‌نگ (مُتَزَن) ی پیغه‌مبه‌ری خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ).

۲/ تیکدانی سیمای جوان و په‌ونه‌قداری شه‌ریعت، که

هاوسه‌نگی و میانجیتیه:

وه‌ک پێشتریش چه‌ندجاریک باس‌مان کرد: دیمه‌نی هه‌ره‌جوان و شیرینی ئیسلام شه‌ریعت‌ه‌که‌ی، له‌نیو ئایین و به‌رنامه‌کاندا، بریتیه له‌و حاله‌ته‌ی هاوسه‌نگی و، پێک و راست و ته‌رازو و راوه‌ستانه‌ی که له‌سه‌ریه‌تی و، هه‌موو خاوه‌ن عه‌قل و ویژدانیکی ساغ و سه‌لیم په‌سه‌ندی ده‌کات، ئجنا په‌رگه‌ری (غلو) ئه‌و حاله‌ته‌ سروشتی و جوانه‌ی ئیسلام و شه‌ریعت، ده‌شیوینێ و شیوه‌یه‌کی کاریکاتیری بو دروست ده‌کات!

بێگومان ئه‌وه‌ش وێرای تاوانبوونی، خیانه‌تیکی گه‌وره‌شه، به‌رانبه‌ر به ئیسلام شه‌ریعت‌ه‌که‌ی، هه‌ربۆیه‌ش زانایانی پێشین (علماء السلف) زۆر قه‌ڵس و توورپه‌بوون، به‌رانبه‌ر به‌داهینه‌ران (مبتدعین) و په‌رگه‌ران (غلاة)، بو ئه‌وه‌ (سفیان الثوري) گوتویه‌تی: **(البدعةُ أَحَبُّ إِلَى إِبْلِيسَ مِنَ الْمَغْصِيَةِ، الْمَغْصِيَةُ يُتَابُ مِنْهَا، وَالْبَدْعَةُ لَا يُتَابُ مِنْهَا)** رواه البغوي في (شرح السنن): (٢١٦/١) وأبو نعيم في (الحلية): (٢٦٧).

واته: ئیبلیس بیدعه‌تی له‌گونا‌ه خۆشتر ده‌وێ، چونکه گونا‌ه تۆبه‌ی لی ده‌کړی، به‌لام بیدعه‌ت تۆبه‌ی لێناکړی.

ئجنا دیاره (ابن تیمیة) مه‌به‌ستی ئه‌و قسه‌یه‌ پروون ده‌کاته‌وه، که ده‌لێ: (بیدعه‌ت تۆبه‌ی لی نا‌کړی) به‌وه که بابای بیدعه‌تچی و لاده‌ر، کرده‌وه‌که‌ی

به‌گوناوه‌ تاوان نازانی، تاكو لی‌ی په‌شی‌مان بی‌ته‌وه‌و، وازی لی‌ی بی‌نی، به‌لكو به‌دینداری و چاكه‌ی ده‌زانی^(۱)!

۳/ بی‌زراندنی مسوولمانان و شیواندنی ئیسلام، له‌به‌رچاوی خه‌لك:

به‌ئێ، په‌رگه‌ری مایه‌ی له‌پیش چاوی خه‌لك بی‌زراندنی مسوولمانان و، شیواندن و ناشیرینکردنی ئیسلامه‌و، ته‌مه‌ش له‌م رۆژگاره‌دا راستیه‌کی پوون و دره‌وشاوه‌یه‌و، هه‌موو لایه‌ك ده‌بینن و ده‌بیستن: چۆن به‌هۆی ربه‌فتار و هه‌لۆیسته‌ ناشه‌رعیی و قه‌یه‌وه‌نه‌کانی

گرووپه‌ په‌رگه‌ره‌كانه‌وه‌ - به‌تایبه‌ت (داعش) - زاری ته‌هلی كوفرو ناحه‌زو كینه‌دل به‌رانبه‌ر به‌ئیسلام و مسوولمانان كراوه‌ته‌وه‌و، لی‌یان كه‌وتونه‌ ته‌قه‌!

۴/ سه‌ماندنه‌وه‌ی خه‌لك له‌ ئیسلام:

ته‌میش به‌ره‌مه‌و شوینه‌وارێکی دیکه‌ی شوومی په‌رگه‌رییه‌، وه‌ك له‌م ده‌قه‌ی سوننه‌ته‌وه‌ دیاره‌، كه‌ په‌رگه‌ری و ته‌یه‌راندن له‌هه‌ر كه‌سه‌یكه‌وه‌ بی، ده‌بیته‌ مایه‌ی دوورخستنه‌وه‌ی خه‌لك و سه‌ماندنه‌وه‌یان:

(عن أبي مسعود الأنصاري قال: جاء رجلٌ إلى رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فقال: إني لأتأخّر عن صلاة الصبح من أجل فلان وما يُطيلُ بنا، فما رأيت النبيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غضِبَ في موعظٍ قط أشدَّ مما غضِبَ يومئذٍ، فقال: يا أيُّها الناس! إن منكم مُتَقَرِّين، فمن منكم أَمَّ الناسَ فليُوجِزْ، فإنَّ من ورائه الكبير والضعيف وذو الحاجة).

(۱) به‌روانه: مجموع الفتاوى، ج ۱۱ ص ۶۸۵، ۶۸۴.

واته: ینگومان ئەم ئاینه پتەوه، دهجا به نه رمیی پێدا بچو خوارو،
خوابه رستی له لای خوتان بوغزینراو مه کهن، چونکه کهسیک که زیاد له ولاخه کهی
بار ده کات، نه ریگا که ده بریو، نه ولاخه کهیشی ده مینێ.

با هه‌ر له‌وباره‌وه ئه‌م ده‌قه‌ش بێنن:

(عن عائشة قالت: دخل عليّ رسول الله "صلى الله عليه وسلم" وعندي امرأة، فقال: من هذه؟ فقلت: امرأة، لا تنام تُصَلِّي، قال: عليكم من العمل ما تطيقون، فوالله لا يَمَلّ الله حتى تُمَلُّوا، وكان أحبّ الدين إليّ ما داوم عليه صاحبه) رواه البخاري: ٤٣ ومسلم ١٨٣١ والنسائي: ٥٠٥٠.

واته: بێغه‌مبه‌ری خوا لێم وه‌ژوورکه‌وت، ژنێکم له‌لابوو، فه‌رمووی: ئه‌وه‌ کێیه؟! گوتم: ژنێکه‌ شه‌وگار ناخه‌وی، هه‌ر شه‌وونێژان ده‌کات! ئه‌ویش فه‌رمووی: هه‌ر ئه‌وه‌نده‌ کرده‌وه‌ی باش بکه‌ن که‌ له‌تواناتان دایه‌، چونکه‌ به‌خوا ئیوه‌ ماندوو ده‌بن (له‌کرده‌وه‌) به‌لام خوا ماندوو نابێ (له‌پاداشتدانه‌وه‌تان) و، (بێغه‌مبه‌ر) خو‌شهو‌یست‌ترین دین‌داریی و طاعت له‌لای ئه‌وه‌بوو، که‌ خاوه‌نه‌که‌ی له‌سه‌ری به‌رده‌وام بوویه.

٦/ داب‌ران و په‌رته‌وازه‌یی (التفرُّق):

ده‌رهاو‌یشت‌یه‌کی دیکه‌ی زۆر خراپی په‌رگه‌ریی و سه‌خت‌گه‌ریی له‌دین‌داریی و تاعه‌تدا، ئه‌وه‌یه‌ که‌ ده‌بێته‌ مایه‌ی داب‌ران و په‌رته‌وازه‌یی له‌نیو کۆمه‌لگادا.

(الشاطبي) له‌کاتی قسه‌کردن له‌باره‌ی ئه‌م نایه‌ته‌وه: ﴿إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيعًا لَّسَتْ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ﴾ الأنعام: ١٥٩.

واته: بێگومان ئه‌وانه‌ی ئایینه‌که‌یان‌یان به‌ش به‌ش کردو، بوونه‌ چه‌ند ده‌سته‌و تا‌قمێک، توه‌یج په‌یوه‌ندبیت پێیانه‌وه‌نیه‌، سه‌ره‌نجامی کاریان ته‌نیا عایدی خوایه‌، پاشان به‌وه‌ی ده‌یکه‌ن هه‌واڵیان ده‌داتێ - که‌چه‌ند شتێکی خراپه‌!.

(^١) الإعتصام، ج ١ ص ٨١.

۸/ زی‌ده‌رویی کردن له قه‌ده‌غه‌کردندا:

ئه‌میش شوینه‌وارییکی دیکه‌ی په‌رگه‌رییه‌و، کاره‌گه‌ریی زۆر خراپیشی هه‌یه، له‌سه‌ر شی‌واندنی ئیسلام و خه‌لک لی سله‌ماندنه‌وه‌ی.

به‌ئێ په‌رگه‌ران (متطرفین) دینن به‌ناوی حه‌رامه‌وه، دنیا له‌خه‌لک ده‌که‌نه چه‌رمی چۆله‌که‌و، هه‌رچی به‌دلیان نه‌بوو له‌هه‌موو بواره‌کاندا، ده‌په‌خه‌نه بازنه‌ی قه‌ده‌غه (حرام) هه‌و، بێ خه‌به‌ر له‌وه‌ی که خوای میه‌ره‌بان زۆری پیناخۆشه، هیچ که‌س به‌بی به‌لگه‌یه‌کی رۆون و راشکاوی وه‌حیی، شتێک له‌به‌نده‌کانی قه‌ده‌غه بکات، وه‌ک فه‌رموویه‌تی: ﴿وَلَا تَقُولُوا لِمَا نَصَبُ الْإِسْنُكُمُ الْكَذِبَ هَذَا حَلَلٌ وَهَذَا حَرَامٌ لِّفَتْرُوا عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ﴾ (النحل).

واته: وه به‌وه‌ی که زمانه‌کانتان به‌درۆ وه‌سفێ ده‌کات — له‌خۆتانه‌وه — مه‌ئین: ئه‌مه حه‌لله‌و ئه‌مه قه‌ده‌غه‌یه، تا‌کو به‌و کاره‌تان — سه‌ره‌نجام درۆ به‌ناوی خواوه هه‌لبه‌ستن، بێگومان ئه‌وانه‌ی درۆ به‌ناوی خواوه هه‌لده‌به‌ستن، سه‌رفراز نابن.

په‌غه‌مبه‌ری خواش (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) فه‌رموویه‌تی: (إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى فَرَضَ فَرَائِضَ فَلَا تُضَيِّعُوهَا، وَحَدًّا حَلُودًا فَلَا تَعْتَلُوهَا، وَحَرَّمَ أَشْيَاءَ فَلَا تَتَّهَكُمُوهَا، وَسَكَتَ عَنْ أَشْيَاءَ رَحِمَةً لِّكُمْ غَيْرَ نَسْيَانٍ، فَلَا تَبْهَكُوا عَنْهَا) أخرجه الدار قطنی (۱۸۴/۴) والطبرانی فی الکبیر (۲۲۱/۲۲-۲۲۲) و البیهقی فی السنن الکبری (۱۲/۱۰)، وحسنه النووی فی ریاض الصالحین: ۱۸۳۰.

واته: بێگومان خوای به‌رز چه‌ند ئه‌رکیکی پێویست کردوون، زایه‌یان مه‌که‌نو، چه‌ند سنووریکی کێشان، مه‌یانبه‌زینن، چه‌ند شتێکی قه‌ده‌غه‌کردوون، مه‌یانشکینن، له‌رووی به‌زه‌یه‌وه، به‌بی له‌به‌رچوون، له‌چه‌ند شتێک بێ‌ده‌نگ بووه، لی‌یان مه‌پرسن.

ئنجا له‌سوڼگه‌ی ئه‌وه‌وه‌ که ئهم مه‌سه‌له‌ی شت قه‌ده‌غه‌کردنه، به‌بێ به‌لگه‌ی شه‌رعی پوون، هه‌م تاوانیکی زله‌و، هه‌م زیانیکی گه‌وره‌ به‌دین و ژینی کۆمه‌لگا ده‌گه‌یه‌نی، با به‌هه‌نانه‌وه‌ی وینه‌یه‌ک زیاتر پوونی بکه‌ینه‌وه‌:

دامپن کورکردنه‌وه‌:

په‌مه‌به‌ری خوا (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) له‌باره‌ی شو‌پرکردنه‌وه‌ی دامپنی جزداشه (إزار) به‌جۆریک که له‌زه‌وه‌ی بخشی، فهرموویه‌تی: (ما أسفل من الکعبین من الإزار ففی النار) رواه البخاري: ۵۷۸۷.

واته: هه‌رچی له‌جزداشه‌ له‌خوار گوێزینگانه‌وه‌بێ، له‌ئاگرده‌یه. شایانی باسه‌ که به‌پێ بنچینه‌ی: (يحمل المطلق على المقيد) (په‌ها له‌به‌ر تیشکی به‌نداردا فام ده‌کړی) که بنچینه‌یه‌کی شه‌رعی کۆرا له‌سه‌ر دامه‌زراوه، هه‌رکات دوو ده‌قمان هه‌بوون، یه‌کیان په‌ها (مطلق) و یه‌کیان به‌نددار (مُقيد)، پێویسته‌ په‌هایه‌که له‌به‌ر رۆشنایی به‌ندداره‌که‌دا، کاری پێبکړی. ئنجا لیږده‌ چاندان ده‌قی دیکه‌مان هه‌ن، که به‌نددارکه‌ر (مُقيد) ی ئه‌و ده‌قه‌ی پێشوون، که به‌په‌های پۆشاک شو‌پرکردنه‌وه‌ قه‌ده‌غه‌ ده‌کات، بۆ بوینه:

۱. (لا ينظر الله يوم القيامة الى من جرّ إزاره بطراً) رواه البخاري: ۵۷۸۸، ومسلم: ۲۰۸۷.

واته: له‌رۆژی قیامه‌دا، خوا ته‌ماشای که‌سیک ناکات، که به‌فیزو خۆبه‌زلگری، پۆشاکه‌ی راده‌کیشی.

(من جرّ ثوبه خيلاء لم ينظر الله إليه يوم القيامة، فقال أبو بكر: يا رسول الله إن إزاري يسترخي إلا أن أتعاهده، فقال له: رسول الله "صلى الله عليه وسلم": إنك لست بمن يفعل خيلاء) رواه البخاري: ۳۶۶۵.

ۋاتە: ھەركەس بەھىزۈكەشخە پۇشاكىگە رايىش، خۇا لەپۇژى قىيامەتدا بۇ نارۋانى، ئەبۇبەكرگوتى: ئەي پىغەمبەرى خۇا! مەن مەگەر ئاگادارىم، دەنا پۇشاكىگە ھەردادەكەي! فەرمۇي: تۆلەۋانە نى كە بەھىز ۋادەكەن. كەۋاتە: ھەپشەكە لە كەسائىكە كە بەھىزۈدەمارو بۇخۇنۋاندن، پۇشاكى خۇيان بەردەدەنەۋە رايىدەكىشەن، كە ئەۋەش عادەتتىكى سەردەمى نەفامىي بوۋە، خۇيەزلىگرەكان كىرۋىيەتە پىشەۋ، جارى ۋابوۋە باباى پۇشاكى شۇر، كەسىكى تايىبەت بەدامىنى پۇشاكىگە بۇ ھەلگىرەۋە، لەپشتىۋە پۇشتىۋە، ھى ۋا ھەبوۋە زىياتر لە مەترىك پۇشاكىگە لەدۋا خشاۋە!

بۇيە ئەۋانەي كە ھەلەبۇسەدان، بۇ بەگۈناھباردانانى خەلەك، زىادكردنى قەدەغەكراۋەكان: بەرەھايى لەگۈيىنىڭ بەرەخوار چۈنى پۇشاكى ھەركەسىك، بەگۈناھو خەرام دادەنەن، بى ئەۋەي سەرنجى پائىنەرى رەفتارەكەيان بەدەن، پىچەۋانەي رىپازى پىغەمبەرى خۇا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) رەفتار دەكەن.

ئەۋە بەنسبەت پۇشاكى غەپبىيەۋە ۋەك جىزداشە، كە دامىنى ھەيە، بەلام بەنسبەت جۆرەكانى دىكەي پۇشاكىۋە، كە گەلانى دىكە دەيانپۇشەن، بۇيىنە: كورتەك شەۋاللى كوردىي، يان چاكەت پانتۇللى رۇژئاۋايى، ئەۋە فەرمۇدەكان باسيان ناكەن، دروستىش نىە فەرمائىشتى پىغەمبەر (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) كە بۇ جۆرە پۇشاكىكى تايىبەت فەرمۇيەتەي، بەبى بەلگە بەسەر جۆرەكانى دىكەي پۇشاكى دا بگشتىنرى.

دىارە لەھەموو فەرمائىشتەكانىشدا باسى (إِزَار) ۋ (تَوْب) كراۋە، كە مەبەست پىيان جىزداشەۋ، ھەپۇشاكىكە كە لەنىۋەي خوارەۋەي جەستەۋە دەپچىرى: (الإِزَار: ثَوْبٌ يُحِيطُ بِالنِّصْفِ الْأَسْفَلِ مِنَ الْبَدَنِ، يُذَكَّرُ وَيؤنَّثُ).^(۱)

دیاره (عطاء اللہ السکندری) یش مہ بہستی تھو جوڑہ تاعہ تہ روو کہ شییہ بووہ،
کہ گوتوویہ تی: (ومعصية أورشث ذلاً وانكساراً، خيرٌ من طاعة أورشث عُجْباً

ئەمىش دەرھاويشتەيەكى دىكەي سەرکېشىي و تېپەراندنە لەدىندارىيدا،
ئاشكراشە باباي خۆپەسەندو لەخۆرازىي لە دەروونىيدا، زېرو سەختگىرو توندوتىژ
دەبى، لەروالەتيدا!

هه‌لېته خوای کار به جی "عزو جل" پیغه‌مبه‌ری خاته‌می (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) به‌سیفه‌ته‌کانی: نه‌رمیی و به‌زه‌یی و په‌روش (اللين والرحمة والرأفة) وه‌سف کردوه، که پیچه‌وانه‌ی زبریی و توندیین، وه‌که فه‌رموویه‌تی: ﴿فِيمَا رَحِمَهُ مِنَ اللّٰهِ لَئِنْ لَّهُمْ...﴾ آل عمران.

واته: وه به‌هوی به‌زه‌یی خواوه، له‌گه‌لیان نه‌رمبووی..

وه فه‌رموویه‌تی: ﴿لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ التوبة.

واته: به‌دل‌نیایی‌وه پیغه‌مبه‌ریکتان له‌خوتان بوتان هاتوه، نار‌ه‌ه‌تیتانی له‌سه‌ر دل‌قورسه، له‌سه‌ر (به‌رژه‌وه‌ندی) تان سووره‌و، به‌رانبه‌ر به‌پرواداران به‌به‌زه‌یی و په‌روشه.

پیغه‌مبه‌ری خواش (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) له‌باره‌ی گرنگی نه‌رم و نیایی و، خراپی زبریی و توندیی، له‌بوا‌ری بانگه‌وازو هه‌لس و که‌وتدا، فه‌رموویه‌تی: ﴿إِنَّ الرِّفْقَ لَا يَكُونُ فِي شَأْنٍ إِلَّا زَانَهُ، وَلَا يُتْرَعُ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا شَانَهُ﴾ رواه مسلم: ۲۵۹۴. واته: نه‌رم و نیایی له‌هه‌رشتیکدا بی، جوانی ده‌کات و، له‌هه‌رشتیک داب‌رنی، ناشیرینی ده‌کات.

هه‌روه‌ها فه‌رموویه‌تی: ﴿مَنْ يُحَرِّمِ الرِّفْقَ يُحَرِّمِ الْخَيْرَ كُلَّهُ﴾ رواه مسلم ۲۵۹۲. واته: هه‌رکه‌س له‌نه‌رم و نیایی بی‌به‌ش بی، له‌هه‌موو چاکه‌یه‌ک بی‌به‌شه.

۱۲/ پابه‌ندکردنی خه‌لک به‌شتیکه‌وه، که خوا پێوه‌ی

پابه‌ندنه‌کردوون:

خوا‌ی کاربه‌جی له‌کتیی بی هه‌له‌و په‌له‌ی خۆیدا، رایگه‌یانده‌وه: که ئاسانی له‌به‌نده‌کانی ده‌وی له‌شهریعه‌ته‌که‌یدا- نه‌ک زه‌حه‌مه‌ت و نا‌په‌حه‌تی، هه‌وره‌ها رایگه‌یانده‌وه: که له‌ئایین و به‌رنامه‌که‌یدا، هیچ شتیکی مایه‌ی سه‌غله‌تی (ا‌حراج) ی دانه‌ناوه، وه‌ک فه‌رموویه‌تی:

۱- يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ..... ﴿١٨٥﴾ البقرة.

واته: خوا ئاسانی بۆتان ده‌وی و زه‌حه‌مه‌ت و قورسی لێتان ناوی.

۲- ﴿...وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ...﴾ ﴿٧٨﴾ الحج.

واته: خوا له‌ئاییندا سه‌غله‌تی نه‌خستۆته سه‌رتان.

هه‌روه‌ها پێغه‌مبه‌ری خاته‌میش (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) هه‌رکات له‌نیوان دووشتاندا سه‌رپشک کرابی، هه‌رئاسانه‌که‌ی هه‌لبژاردوه، مادام گونا‌ه نه‌بووبی، وه‌ک له‌م ده‌قه‌وه دیاره:

۳- (عن عائشة رضي الله عنها قالت: ما حُيِّرَ رسولُ الله صلى الله عليه بين

أمرين قطاً، إلا أخذَ أبسَرهما ما لم يكن إماماً.) رواه البخاري: ۳۵۶۰ ومسلم: ۲۳۲۷.

که‌چی په‌رگه‌ران هه‌میشه دا‌لغه‌یان به‌وشتانه‌وه لێداوه، که توندو سه‌غله‌تکه‌رن، هه‌رچه‌نده ئاسانیش هه‌بی، یان ئاسانه‌که به‌لگه‌ی به‌هێزتریشی له‌سه‌ری!

پێچه‌گرتنه‌وه (انتقاب) وه‌ک نموونه:

زاناو شه‌رعزانا له‌باره‌ی حوکمی پێچه (نقاب) وه‌وه، هه‌ر له‌دی‌ر زه‌مانه‌وه، پا‌جیایی و مشت و مپیان هه‌بووه ئیستاش به‌رده‌وامه، به‌لام زۆربه‌ی هه‌ره‌زۆری توێژه‌ره‌وانی قورئان و زۆربه‌ی فه‌رمووده‌ناسان و زۆربه‌ی شه‌رعزانا وه‌ک

له‌کتیښی: (ئافره‌ت و خیزان له‌سایه‌ی شه‌ریعه‌تدا)و، له‌کتیښی: (چهند باب‌ه‌تیکی هونه‌ریی..)دا، به‌دریژیی باس‌مان کردو‌ه و پرومان کردۆته‌وه- پ‌ایان وایه‌ که ئافره‌ت ده‌م و چاو و هه‌ردو‌ه ده‌ست هه‌تا بازنه‌ی ده‌ست (الوجه والیدان إلى الرُسخ)ی عه‌وره‌ت نینو، پ‌ابه‌ند (ملزم) نیه به‌داپۆشینیان، وه‌ك (الطبري) له‌ته‌فسیری فه‌رمایشتی خوادا: ﴿وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا...﴾ (٣١) النور.

واته: به‌ ئافره‌تانی بر‌وادار ب‌لی: با له‌نیگای چاو‌ه‌کانیان ب‌گرنه‌وه‌و، داوینیان بیاریزنو، جوانیی خۆیان جگه‌ له‌وه‌ی (به‌عه‌اده‌ت) ده‌رده‌که‌وێ، ده‌رنه‌خه‌ن.. گوتوویه‌تی: (وأولى الأقوال في ذلك بالصواب، قول من قال: عُنِيَ بذلك الوجه والكفان، يدخل في ذلك - إذا كان كذلك- الكحل والخاتم والسوار والخضاب)^(١).

واته: له‌پ‌یشت‌ترین قسه‌ به‌لای راستیدا له‌وباره‌وه، قسه‌ی که‌سیکه‌ که‌ گوتوویه‌تی: مه‌به‌ست له‌وه (إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا) پ‌وو و هه‌ردو‌وک له‌په‌ده‌ستن، ئنجا مادام وابی: هه‌رکام له‌ کل و نه‌نگوستیله‌ و بازنه‌ و خه‌نه‌ش، هه‌مان هوکیان هه‌یه. ئنجا مادام وابی -زۆریه‌ی زانایان: ده‌م و چاو و هه‌ردو‌وک ده‌ستی ئافره‌تانیان پ‌ی عه‌وره‌ت نه‌بی- چ پ‌ه‌وای هه‌قه‌ پ‌ایه‌که‌ی دیکه‌، که‌ هی که‌مینیه‌، له‌خه‌لکی ب‌کریته‌ تاکه‌ پ‌ای ئیسلامو، سه‌ره‌نجام دامین و ده‌لینگ هه‌لپ‌یچانی پ‌یاوانو، پ‌یچه‌گرتنه‌وه‌ی ژنان (تشمير الرجال وانتقاب النساء) ب‌کرینه‌ سه‌نگی مه‌حه‌کی: دینداری و پ‌ابه‌ندی به‌شه‌ریعه‌ت و ر‌یبازی پ‌یشینی چاکه‌وه‌؟!

له‌حالی‌کدا که‌ ئه‌و دوو هه‌لس‌وکه‌وته ، و‌پ‌رای بی هیژی به‌لگه‌ کانیشیان، دوو شتی گچکه‌ و لاوه‌کیین، له‌چاو باب‌ه‌ته‌کانی ئیمان و عه‌قیده‌و، پ‌ایه‌کانی ئیسلامو، حه‌ل‌ل و حه‌ر‌امه‌ سه‌ره‌کییه‌کانو، پ‌ه‌وشت و ئاکاره‌مه‌زنه‌کان.

^(١) بروانه: زاد المسیر فی علم التفسیر، لابن المجوزی، ص ٩٩٤، الحاشیه.

۱۳/ زیادکردن له شه‌ریعه‌ت:

بێگومان په‌ڕه‌گیران (غُلاّة) که له‌بازنه‌ی شه‌ریعه‌ت ده‌رده‌چن، مانای وایه‌ شتی دیکه‌ له‌شه‌ریعه‌ت زیاد ده‌کهن، که دیاره ئه‌وه‌ش به‌ره‌مه‌و شوینه‌وارێکی دیکه‌ی شوومی په‌ڕه‌گیریه‌.

باشترین پێوه‌ریش بۆ زانینی زیادکردن له‌شه‌ریعه‌ت، بریتیه‌ له‌وه‌ که سه‌ره‌نج به‌هین: هه‌ر شتێک بووبێته‌ مایه‌ی زه‌حه‌مت و سه‌رئێشه‌ بۆ خه‌ڵک و جه‌ماوه‌ر به‌گشتی، و، پێچه‌وانه‌ی به‌رژه‌وه‌ندییان بوو، ئه‌وه‌ با دُنیا‌بین که شتیکی زیادکراو و نامۆیه‌ به‌شه‌ریعه‌ت، چونکه‌:

أ- خوا فەرموویه‌تی: ﴿وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ...﴾ (٧٨) الحج.

ب- هه‌روه‌ها فەرموویه‌تی: ﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ﴾ (١٠٧) الأنبياء.

که‌واته‌: هه‌ر شتێک مایه‌ی سه‌غله‌تکردن و سه‌رئێشه‌ بوو بۆ خه‌ڵک به‌گشتی، و، هۆکاری خستنه‌ نا‌ره‌حه‌تی و زه‌حه‌متیان بوو، دیاره به‌ئایینی خوا، په‌یام و پێبازی پێغه‌مبه‌ری خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) نامۆیه‌.

ئنجا به‌تێوه‌رامانی هه‌ڵس و که‌وت و په‌فتاری گرووپه‌ په‌ڕه‌گیره‌کانیش، ئه‌و شوینانه‌دا که ده‌سته‌لاتیان هه‌یه‌، زه‌حه‌متدان و سه‌غله‌تکردنی خه‌ڵک و جه‌ماوه‌ر له‌لایه‌ن وانه‌وه‌، زۆر پوون و ئاشکرایه‌، به‌تایبه‌ت گرووپێ (داعش) و، پێویست به‌نمونه‌ هینانه‌وه‌ش ناکات.

۱۴/ خۆئه‌زیه‌تدانی بێ سوود:

بێگومان ئیسلام ئایینی سه‌ه‌لی و فێره‌تی ساغه‌و، بۆ به‌خته‌وه‌رکردنی مرۆف هاتوه‌ له‌دنیا و دوا‌پۆژو، رازی نه‌ه‌یج که‌س به‌بیانووی شوینکه‌وتنی

رېبازه‌که‌یه‌وه، خۆی بخاته‌ گرفتارییه‌وه، وه‌ك خوا فەرموویه‌تی: ﴿طه ۱﴾ مَا
أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَىٰ ﴿۱﴾ إِلَّا نَذْكُرَ لِمَنْ يَخْشَىٰ ﴿۲﴾ طه.
واته: طا، ها، ئیمه‌ قورئانمان بۆیه‌ دانه‌به‌زاندۆته‌ سه‌رت که‌ گرفتار بی، به‌ئکو
ته‌نیا بیرخه‌ره‌وه‌یه‌ بۆ هه‌رکه‌س که‌ (له‌سزای خوا) به‌ترسی.

هه‌روه‌ها ده‌قی سوننه‌ت له‌وباره‌وه‌ زۆرن، که‌ پێغه‌مبه‌ری خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ) زۆر دژێ خۆنه‌زیه‌تدان بووه‌، به‌بیانوی خوا په‌رستییه‌وه‌، بۆ وێنه‌: (عن انس
بن مالك رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم رأى رجلاً يُهادى بين
ابنيه، فقال: مابلُ هذا؟ قالوا: نكّر أن يمشي، قال: إن الله عن تعذيب هذا
نفسه لغني، وأمره أن يركب) رواه البخاري: ۱۸۶۵ ومسلم: ۱۲۶۶ وأبوداود: ۳۳۰۱
والترمذي: ۱۵۳۷ والنسائي: ۳۸۵۰.

واته: پێغه‌مبه‌ری خوا پیاویکی بینی به‌ئۆزه‌ئۆژ له‌نیوان دوو کۆره‌که‌یدا ده‌پۆیی،
فه‌رمووی: ئه‌وه‌ چیه‌تی؟ گوته‌یان: له‌خۆی گرتوه‌ (نه‌زری کردوه‌) که‌ به‌پێیان به‌روات!
فه‌رمووی: بێگومان خوا بێنیاژه‌ له‌خۆ نه‌زیه‌تدانی ویو، فه‌رمانی پێکرد که‌
سواربی.

به‌ئێ ئه‌وه‌ هه‌لۆیستی ئیسلامه‌، که‌چی په‌رگه‌ران به‌پێچه‌وانه‌ی فه‌رمانی قورئان و
سوننه‌ته‌وه‌، خۆیان ده‌خه‌نه‌ نا‌ره‌حه‌تی و گرفتارییه‌که‌وه‌، که‌ ئیسلام نایه‌وی و ئه‌وه‌
هیچ که‌پاداشتی له‌سه‌رنیه‌، بگه‌ره‌ سزادانیشی له‌سه‌ره‌، ئنجا زۆرجار ئه‌وه‌
جۆره‌که‌سانه‌ مال و خێزان و ده‌ورو به‌ریشیان لگه‌ل خۆیاندا گرفتار و نا‌ره‌حه‌ت ده‌که‌ن.

۱۵/ به‌زایه‌دانی مافه‌کان:

هه‌میشه‌ زیده‌پۆیی کردن له‌لایه‌نێک دا، له‌سه‌ر حیسابی لایه‌نه‌کانی دیکه‌ ده‌بی،
هه‌ر بۆیه‌ هه‌میشه‌ په‌رگه‌ری، به‌زایه‌دانی مافه‌کان (تضییع الحقوق) ی لێ

ده‌که‌وێته‌وه، باله‌وباره‌وه سه‌رنجی ته‌م ده‌قه‌ی سوننه‌ت بده‌ین: (عن ابي جحيفة قال: اخى النبي صلى الله عليه وسلم بين سلمان وابي الدرداء، فزار سلمان ابا الدرداء، فرأى أم الدرداء متبذلة: فقال: ماشأئك؟ قالت: أخوك أبو الدرداء ليس له حاجة في الدنيا، فجاء أبو الدرداء فصنع له طعاماً، فقال له: كُلْ فإنِّي صائمٌ، قال: ما أنا بأكلٍ حتى تأكلَ، فأكلَ، فلما كان الليلُ ذهب أبو الدرداء يقومُ، فقال له: ثمَّ، فنامَ، ثم ذهب يقومُ، فقال له: ثمَّ، فنامَ، فلما كان من آخر الليل، قال سلمان: قُم الآن، فصَلِّيا جميعاً، فقال له سلمان: إن لربك عليك حقاً، وإن لنفسك عليك حقاً، ولأهلك عليك حقاً، فأعط كلَّ ذي حقٍ حَقَّهُ، فاتى النبي صلى الله عليه وسلم فذكر ذلك له، فقال النبي صلى الله عليه وسلم: صدق سلمان). رواه البخاري: ۱۹۶۸.

واته: پیغه‌مبه‌ر (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) سه‌لمان و شه‌بی ده‌ده‌ردائی کردبوونه‌ برا، ئنجا سه‌لمان سه‌ردانی شه‌بودده‌ردائی کرد، ئومو‌ده‌ده‌ردائی بینى: پۆشاکى ئیش‌وکارى له‌به‌ردا بوو، گوتى: بۆچى وای؟ گوتى: شه‌بو ده‌ده‌ردائی برات پیویستی به‌دنیا نیه، ئنجا شه‌بو ده‌ده‌رداء هاته‌وه‌وه‌ خواردنیکی بۆ (سه‌لمان) سازکرد، پێی گوت: بخۆ! من به‌پۆژووم، (سه‌لمان) گوتى: هه‌تا نه‌خۆی ناخۆم، ئیدی خواردی.

ئنجا کاتیك شه‌وگار هات، شه‌بو ده‌ده‌رداء به‌سه‌لمانی گوت: تۆ بخه‌وه، چوو بۆ شه‌ونویژان، سه‌لمان پێی گوت: بخه‌وه، شه‌ویش خه‌وت، دواى جارێکی دیکه (پاش رویشتنی به‌شیک له‌شه‌وگار) دووباره‌ هه‌لسایه‌وه‌ بۆ شه‌ونویژان، شه‌ویش پێی گوت: بخه‌وه‌، نووست، هه‌تا کۆتایی شه‌وگار داها، سه‌لمان پێی گوت: ئیستا هه‌لسه‌وه‌، پێکه‌وه‌ شه‌ونویژان کردن، ئنجا سه‌لمان پێی گوت: بیگومان مافی په‌روه‌ردگارت له‌سه‌ره‌وه‌، مافی خۆشتت له‌سه‌ره‌وه‌، مافی هاوسه‌ریششت له‌سه‌ره‌وه‌، ده‌جا هه‌رخاوه‌ن هه‌قه‌ مافی خۆی بده‌یه‌!

دوا‌یی (ئه‌بودده‌رداء) چووه لای پیغه‌مبه‌ر (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) و ئه‌وه‌ی بۆ گه‌رپه‌یه‌وه، پیغه‌مبه‌ریش (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) فه‌رمو‌وی: سه‌لمان راستی کردوه. وه‌ک لهم ده‌قه‌وه ئاشکرایه:

تیپه‌پاندن و زنده‌په‌ویی له‌پێدانی ماف به‌بواری‌کدا، هۆکاری به‌زایه‌دانی مافی لایه‌ن و بواره‌کانی دیکه‌ی دیندارییه‌و، ئه‌وه‌ش شتی‌که‌ که‌ خوا نایه‌وه‌ی و، خاوه‌نه‌که‌ی له‌سه‌ری قه‌رزدار ده‌بیته‌وه.

٦٦/ به‌کافردانانی مسو‌لمانان:

ئه‌میش ده‌رهاو‌یشتیه‌کی دیکه‌ی شوومی په‌رگه‌رییه، به‌لای که‌مه‌وه‌هی هه‌ندیک له‌جو‌ره‌کانی، که‌ له‌په‌رگه‌رییدا ده‌گه‌نه‌ لووتکه، بۆ وینه: (خوارج) و گرو‌وپه‌ بیدعه‌تچیه‌کانی دیکه‌ی وه‌ک (جهمیة) و (رافضة) له‌می‌ژوودا، لهم رۆژگاره‌شدا (التکفیر والهجرة) له‌حه‌فتایه‌کانی سه‌ده‌ی رابردوودا له‌ میسرو، (داعش) و، به‌شیک له‌ میلیشیا (شیعة) کان له‌ عی‌راق و سووریا، لهم رۆژگاره‌دا.

دیاره‌ هۆکاری بنه‌په‌تی ئه‌و په‌فتاره‌ کوشنده‌یه‌شیان به‌کافردانانی مسو‌لمانان (التکفیر المسلمین) ئه‌وه‌بووه‌ که‌ ئه‌و ئایه‌تانه‌ی باسی کافران ده‌که‌ن، به‌سه‌ر مسو‌لمانانیاندا چه‌سپاندوون، وه‌ک (عبدالله بن عمر) "خوا لی‌یان پازی بی" له‌وباره‌وه‌ له‌باره‌ی (خوارج) وه‌، گو‌تویه‌تی: **(إِنَّهُمْ انْطَلَقُوا إِلَى آيَاتِ نَزَلَتْ فِي الْكُفَّارِ، فَجَعَلُوهَا عَلَى الْمُؤْمِنِينَ)**. رواه البخاري تعليقا، ص ۱۲۵۷ (باب قتل الخوارج والملحدین بعد إقامة الحجة علیهم).

هه‌روه‌ها (ابن تیمیة) له‌وباره‌وه‌ گو‌تویه‌تی (طريقة أهل البدع: يجمعون بين الجهل والظلم، فَيَبْتَغُونَ بِدْعَةً مُخَالَفَةً لِلْكِتَابِ وَالسُّنَّةِ وَإِجْمَاعِ الصَّحَابَةِ، وَيُكْفِّرُونَ

مَنْ خَالَفَهُمْ فِي بَدْعِهِمْ^(۱).

واته: ریبازی خاوه‌ن بیدعه‌ته‌کان ئه‌وه‌یه که نه‌زانی و سته‌م پیکه‌وه
کۆده‌که‌نه‌وه، بیدعه‌تیکی پیچه‌وانه‌ی قورئان و سوننه‌ت و کۆپای هاوه‌لان،
داده‌هینن، پاشان هه‌رکەس دژی بیدعه‌ته‌کانیان بی، به‌کافری داده‌نین.
به‌راستی ئه‌و پیناسه‌یه‌ی (ابن تیمیة) به‌سه‌ر تیکرای داهینه‌ره‌کاندا ده‌چه‌سپی،
له‌کۆن و تازه‌و له‌چه‌کدارو پیچه‌ک!

۱۷/ کوشتنی مسوڵمانان:

دیاره‌ ئه‌م ده‌رهاویشته‌یه‌ش هه‌رزاده‌و به‌ره‌مه‌می ئه‌وه‌ی پیشوویه، هه‌رچه‌نده
وه‌ک دواتر باسی ده‌که‌ین له‌شه‌ریعه‌تی ئیسلامدا، کوفری کافران هۆکاری جه‌نگ
له‌دژکران و ره‌وابوونی کوژرانیان نیه، به‌ئکو ده‌ستدریژی و سته‌میانه، که‌ مایه‌ی
ره‌وابوونی جه‌نگ له‌دژکران و کوشتنیانه، به‌لام په‌رگهرانی په‌یره‌وانی خه‌واریج و
بیدعه‌تچییه‌کانی دیکه، ئه‌و مه‌سه‌له‌یه‌ش دا تییان په‌راندوه‌و، پێیان وایه‌ هه‌رکەس
چووه‌ بازنه‌ی ئه‌هلی کوفره‌وه، سه‌رومائی جه‌لاله‌، هه‌ریۆیه‌ش پاش به‌کافردانانی
هه‌ر مسوڵمانیک، بی سێ و دوو کوشتنیشی به‌ره‌وا ده‌زانن، وه‌ک (أبو قلابه)
له‌باره‌وه‌ گوتویه‌تی: (ما ابتدع رجل بدعة إلا استحل السیف) رواه الدارمي: ۱۰۰.
واته: هیچ پیاویک بیدعه‌تیکی دانه‌هیناوه، مه‌گه‌ر به‌کارهینانی شمشیری
به‌ره‌واداناوه (له‌دژی نه‌یارانی).

پیشتریش ئه‌و فه‌رمووده‌یه‌مان هینا که‌ باسی (خوارج)ی ده‌کردو تیییدا هاتوه:
**(يَقْرَءُونَ الْقُرْآنَ لَا يَحَافِزُونَ حَنَا جَرَمَ، يَقْتُلُونَ أَهْلَ الْإِسْلَامِ، وَيَدْعُونَ أَهْلَ
الْأَوْتَانِ)** رواه البخاري: ۳۳۴۴، ومسلم: ۲۴۴۸.

(۱) الردّ علی البکری، ج ۲ ص ۲۵۵.

واتە: قورئان دەخوئىن: بەلام ئەگەر روياي بەولاولە ناچى، ئەھلى ئىسلام دەكوژن، لە ئەھلى بتان دەگەرپن.

۱۸/ لەخوا دوورگەوتنەو:

پەرگىزى و داهىتان لەئايىندا، ھۆكارى لەخوا دوورگەوتنەو خاوەنەكەيتى، چونكە: مەزھەبى تەنيا خا پىرستى، دەبى تەنيا بەوشىو پىش پىرستى، كە خوا ديارىكردو، بۆيە باباى لارى و پەرگىز، ھەتا زياتر خۆى ماندوو بکات، گوناھبارتر دەبى، زياتر لەخوا دوور دەكەوئىتەو، وەك چۆن كەسيك پىھوى بچىتە شارىك، كە لەلای پۆژھەلاتە، كەچى ئەو بەرھو پۆژئاوا پروات، بىگومان ھەتا زياتر بەرھو پۆژئاوا بچى، خىراتر پى بکات، زياتر خىراتر لەئامانجەكەى دوور دەكەوئىتەو.

(أبو أيوب السخيتاني) لەوبارەو گوتوويەتى: (ما ازداد صاحب بدعة اجتهداً إلا ازداد من الله بُعداً) رواه أبو نعيم في (الحلية) (۹/۳).

واتە: باباى خاوەن بىدعەت، ھەتا زياتر كۆشش بکات، پىر لەخوا دوور دەكەوئىتەو.

ھەربۆيەش (خوارج)، نوئۆ پۆژو و قورئان خوئىندى زۆريان لەگەل پەرگىزىدا، ھىچ سوودى پىنەگەياندن، وەك پىغەمبەر (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) لەبارەيانەو فەرموويەتى: **يَخْفِرُ أَحَدُكُمْ صَلَاتَهُ مَعَ صَلَاتِهِمْ، وَصِيَامَهُ مَعَ صِيَامِهِمْ، يَقْرَأُونَ الْقُرْآنَ لَا يَجَاوِزُ تَرَاقِيَهُمْ، يَمُرُّونَ مِنَ الْإِسْلَامِ كَمَا يَمُرُّقُ السَّهْمُ مِنَ الرَّمِيَّةِ..** رواه البخاري: ۳۵۱۰، ومسلم: ۲۴۵۳.

واتە: يەكىكتان نوئۆ خۆى لەچاو نوئۆ ئەوان، پۆژوگرتنى خۆى لەچاو پۆژوگرتنى ئەوان، پى كەمە، قورئان دەخوئىن، ئەگەر روياي بەولاولە ناچى، وەك چۆن تىر ئەنيچىر دەرەچى (دەراودى دەبى) ئاوا لەئىسلام دەرەچن.

۱۹/ بوونه خراپترین که‌س له‌نیۆ ئۆمه‌تدا:

دیاره که‌سانیک ئه‌و هه‌موو سیفه‌ته خراپانه‌یان تێدابو، ئه‌و هه‌موو زیانانه‌یان بو مسوڵمانان و خه‌لکی دیکه‌ش هه‌بن، به‌تایبه‌ت به‌کافردانانیان و، خوێن پرشتنیان به‌ناوی ئایینه‌وه! له‌نیۆ مسوڵمانان و ئه‌هلی قیبله‌دا، له‌وانه خراپتر نه‌یه، یان ده‌گمه‌نه! ئنجا بۆیه‌ش پیم وایه په‌رگیران -به‌لام به‌مانای ته‌واوی په‌رگه‌ری- له‌نیۆ ئه‌هلی ئیسلامدا خراپترین که‌سن، وێرای ئه‌و به‌لگه‌یه‌ی هه‌ینامه‌وه، چونکه پیغه‌مبه‌ری خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) له‌باره‌ی (خوارج)ه‌وه، که نمونه‌ی هه‌ره زه‌قی په‌رگیران، فه‌رمویه‌تی: **(...هم شرُّ الخلق والخلق)** رواه مسلم: ۲۴۶۶، واته: ئه‌وانه خراپترین که‌سن و خراپترین دروستکاران.

له‌ په‌یوایه‌تیک دیکه‌دا: **(هم شرُّ الخلق - او من أشرُّ الخلق -)** رواه مسلم: ۲۴۵۳.

واته: ... ئه‌وانه خراپترین که‌سن -یان له‌خراپترین که‌سان-.

به‌لام بیگومان: ئه‌و وه‌سفی خراپترین که‌س بوونی نیۆ ئۆمه‌ت، به‌سه‌ر هه‌موو په‌رگیراندا ناچه‌سپی، به‌لکو ته‌نیا ئه‌وانه‌یان ده‌گریته‌وه، که له‌په‌رگیریدا گه‌یشته‌نه‌ لووتکه، که ئه‌ویش له‌ کوشتنی مسوڵمانان و به‌کافردانانیاندا، به‌رجه‌سته‌یه، چونکه بیگومان په‌رگیریش نه‌ ته‌نیا یه‌ك جوړه‌وه، نه‌ هه‌رکام له‌ جوړه‌کانیش هه‌ریه‌ك پله‌یه، به‌لکو جوړاوجوړه‌وه، هه‌رجوړیکیشی پله‌پله‌یه‌وه، هه‌ر پله‌یه‌ش حوکمی خۆی هه‌یه.

۲۰/ فەوتان و سەر بە فەتارەت چوون:

ئەمیش شوینەوارو دەرھاویشتەییەکی دیکە پەرگیریە، بیگومانیش کەسانیک ئەو هەموو سیفەت و پەرەتارە بەدوخرایانەیان هەبن، هەرفەوتاو و مالتویرانن.

هەربۆیەش پیغەمبەری خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) لەبارە پەرگیریە، فەرموویەتی:

(...وَلِيَاكُمْ وَالْغُلُوْ فِي الدِّينِ فَإِنَّمَا أَهْلُكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ الْغُلُوْ فِي الدِّينِ) رواه أحمد (۲۱۵/۱)، وابن خزيمة (۲۸۶/۴)، وابن ماجه: ۳۰۲۹، والحاكم (۶۶۶/۱).

واتە: ...وہ خوتان لە پەرگیری لەتاییندا بیاریژن، چونکە بیگومان ئەوانە پێش ئێوە، تێپەراندن لە دینداریدا فەوتاندنی.

هەر وەها لەبارە سەرەنجامی شوومی پەرگیرانە، کە بریتیە لە سەر بە فەتارەت چوون، فەرموویەتی:

(مَلِكُ الْمُتَطَّعُونَ - قَالَا ثَلَاثًا) رواه مسلم: ۲۶۷۰، وأبو داود: ۴۶۰۸.

واتە: پەرگیران فەوتان، یان: بفرۆتین، -سێ جار وایفەرموو-.

(النووي) ییش ئاوامانای وشە (المتطعون) لیکداوەتەو: (أي: المتعمقون المغالون المجاوزون للحدود، في أقوالهم وأفعالهم) شرح صحيح مسلم، ج ۱۶ ص ۲۲۰.

واتە: یانی: پۆچوو تێپەرێنەر و سنوور بەزێنان، لەقسە و کرداریاندا.

لێرەشدا کۆتایی بەتوێژینەو کە لەبارە شوینەوارو دەرھاویشتە خراپەکانی پەرگیری دینین، دەچینە سەر ئالقە پێنجەم و کۆتایی، ئەم زنجیرەییە کە باسی چۆنیەتی چارەسەری پەرگیریە!

نالتقى پىنجەم:

چۈنئەتى چارەسەرى پەرگىرى

له نۆره كۆمەتارە ئىپەكلى لىكەنتاين

بىن مەكەم بىر مۇلاچىم ئۆزۈملىك

AliBapir

www.alibapir.com

مەكەتەبى مەكەتەبى مەكەتەبى مەكەتەبى

AliBapir

www.alibapir.com

مەكەتەبى مەكەتەبى مەكەتەبى مەكەتەبى

دەستىك

خوتىنەرى بەرپىز!

يىگومان ديار دەي پەرگىرى (ظاهرة التطرف) ديار دەيەكى ئالۋزە ھۆكارى
جۇراو جۇرى ھەن، ھەربۇيەش چارەسەرىشى ئاسان نيە، پىويستە رىيازو شىۋازى
جۇراو جۇرى بۇ بگىرنەبەر.

منىش پاش تىۋە رامانىكى زۆرى ئەۋبابەتە، پىماۋيە بۇچارەسەرى پەرگىرى و
تونودوتىۋى (التطرف والعنف) پىويستە ئەۋ دە (۱۰) رىيازو شىۋازانەي خوارەۋە،
رەچاۋ بگىرپىن:

يەكەم: تىگەياندىن پىگەياندىن راست ھاۋسەنگى مسولمانان.

دوۋەم: جەختكردەۋە لەسەر ميانجىتتىي ئىسلام.

سۈيەم: بەرپەرچدانەۋەي پەرگىرى و، ھەلۋە شاندىنەۋەي بنەما فىكرىيەكانى.

چۈۋارەم: نەھىشتىنى ستەمى جۇراو جۇرى نىۋ كۆمەلگا.

پىنچەم: چاۋبەخۇدا گىرپانەۋەي حىزب و رىژىمە سىكۇلارىستەكان، ئەدزايەتتىي

ئىسلامدا، چ ۋەك فىكرو عەقىدە، چ ۋەك رەۋشت و بەھابەرزەكانى.

شەشەم: رىگادان بەتەۋژمى ئىسلامىي ھاۋسەنگ و پەرچ نەخستە رپى.

جەۋتەم: گىرپانەۋەي متمانەۋ باۋەرى خەللك، بەدامەزراۋە ئايىنيە فەرپىمىيەكان.

ھەشتەم: ھەلۋەي خۇ راستكردەۋەي زھىزان، لەبەرانبەر تەۋژمى ئىسلامىيدا.

The image displays two digital banners for "AliBapir".

- Top Banner:** Features a central portrait of a man in a turban. Above it, Persian text reads "له ژوره کوملارن سیمکان لکھتاریس" and "بدر مکه میر مولاج التواصل اجتماعی". Below the portrait are two Facebook icons and a YouTube icon. To the left, Persian text says "ډاگه پاپیری مکتبه یی عالموستا علی بابیر" and the URL "archive.org/details/@alibapir" is shown. To the right, Persian text says "دال بابیر ډاگه پاپیری" and the URL "www.alibapir.com" is shown.
- Bottom Banner:** Features the same central portrait. Below it, Persian text reads "که تالی ډاگه پاپیری مکتبه یی عالموستا علی بابیر". To the left, there's a section for "AliBapir" with links to "Google Play" and "App Store", each accompanied by a QR code. To the right, there are three circular icons representing different communication methods (Telegram, WhatsApp, Phone) and another QR code.

یه‌که‌م: تیگه‌یاندن و پیگه‌یاندن راس‌ت و هاوسه‌نگی مسوله‌مانان:

وه‌ك چۆن خراب و هه‌له‌ لی‌تیگه‌یشتنی ئیسلام، لات‌ه‌ل و لاسه‌نگ له‌سه‌ری په‌روه‌رده‌بوونی، هو‌كاریکی سه‌ره‌کی سه‌ره‌ه‌لدانی په‌رگه‌ری و ته‌شه‌نه‌کردنیه‌تی، به‌په‌چه‌وانه‌وه‌ش: راس‌ت و دروست تیگه‌یشتنی ئیسلام، هاوسه‌نگ له‌سه‌ری په‌روه‌رده‌بوونی، یه‌کیگه‌ له‌په‌باز و شی‌وازه‌ گرنگ و کاریگه‌ره‌کانی، سه‌ره‌تا: رێ لی‌گرتنی په‌رگه‌ری و نه‌ه‌یشتنی سه‌ره‌ه‌لدانی، دواتریش چاره‌سه‌کردنی و بن‌په‌کردنی.

ئنجانا‌شکراشه‌ که راست تیگه‌یشتن (الفهم الصحيح) بناغه‌ی چاک په‌روه‌رده‌ بوون (التربية الجيدة) وه، ویناکردن (تصور) چا‌و‌گی هه‌لس‌و‌که‌وت (تَصَرُّف) ه.

مه‌به‌ستیشمان له‌راس‌ت و دروست تیگه‌یشتنی ئیسلام، ئه‌وه‌یه‌ که به‌ه‌جۆره ئیسلام بنا‌سین و پێی نا‌شنا‌بین، که له‌قور‌ئان و سونه‌تدا به‌رجه‌سته‌یه، چون‌که بی‌گومان ئیسلام بی‌جگه‌ له‌وه‌جی خ‌وای به‌رجه‌سته‌ له‌قور‌ئان و سونه‌تدا، شتیکی دیکه‌ نیه‌، قسه‌ و بی‌رو‌پ‌را و ئیجتیهاده‌ جۆرا‌و‌جۆره‌کانی زانا و پێشه‌وا‌ی‌مان، هه‌ر‌که‌سێک بن، ته‌نیا‌به‌ تیگه‌یشتنی ئه‌وان له‌باره‌ی ئیسلامه‌وه‌، به‌ئه‌زم‌و‌نی ئه‌وان له‌ب‌واری دین‌دار‌ییدا، داده‌نری، نه‌ك به‌خ‌ودی ئیسلام و ئایین.

باش‌ترین پێ‌وه‌ریش له‌ب‌واری راس‌ت و دروست تیگه‌یشتنی ئیسلامدا، ئه‌وه‌یه‌ که سه‌ر‌نجی قور‌ئان بده‌ین، ئه‌و قور‌ئانه‌ی که خ‌وای کار‌به‌جێ له‌باره‌یه‌وه‌ فه‌رم‌و‌یه‌تی

﴿...وَالْحَقِّ أَنْزَلْنَاهُ وَالْحَقِّ نَزَلَ ۖ ۝۱۰۵﴾ (الإسراء)

واته: به‌شی‌وه‌یه‌کی هه‌ق قور‌ئانمان نارد‌ۆته‌ خ‌وارو، هه‌قیشی له‌نی‌وخ‌ۆیه‌وه‌ گرت‌وه، که دابه‌زی‌وه.

ههروه ها فهرموويه تى: ﴿ وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلًا ۚ ﴾ (١١٥) الأنعام.

واته: وشه ی پهروه دگارت له راستی و دادگری دا تهواوی کردوه.

ههروه ها فهرموويه تى: ﴿ اللَّهُ الَّذِي أَنْزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَالْمِيزَانَ ۚ ﴾ (١٧)

الشورى.

واته: خوا که سیکه کتیبی (قورئان) ی به ههق دابه زانده و تهرازووشی

دابه زانده و تهرازووشی دابه زانده و.

به لى پيوسته بواست و دروست تیگه یشتنی ئیسلام، سه رنجی قورئان بدهین و، به پیی گرنگی و بایه خدانی قورئان و نه پاتایی یه ی که ته رخی کردوه، بو هه ر بابه ت و مه سه له یه ک، ئیمه ش له ریزه ندی (ترتیب) ی دانماندا، بو لایه ن و نه رکه کانی ئیسلام، ره چاوی بکه ین.

با بو پروونکردنه وه ی مه به ست چنه د نمونه یه ک بیینه وه:

۱- بابه تی (ئیمان) به گشتی و به تاییه ت ئیمان به خوا و به رژی دوا یی (الإیمان بالله والیوم الآخر) پاتاییه کی زور فراوانی بو دانراوه و، له زور شوینی قورئاندا، به شیوازی جورا و جورو به بونه ی جیاوازه وه، دووباره بوته وه و، سه دان ئایه تی بو ته رخان کراون، به لام بابه تی میرات (موضوع المیراث) ته نیا سی ئایه تی بو ته رخان کراون، له سوورپه تی (النساء) دا، که ئایه ته کانی: (۱۱ و ۱۲ و ۱۷۶) ن.

۲- له نیو بابه تی ئیمان دا - به هه ر پینج پایه که یه وه - زورترین گرنگی به مه سه له ی خوابه یه کگرتن (التوحید) دراوه، به هه رسیک به شه که یه وه:

۱- به دیهینه رایه تی و په روه دگار یی.

۲- ناو و سیفه ته کان.

۳- په رستراویتی (الخالقیة والربوبیة، الأسماء والصفات، والألوهیة).

۳- له‌ئێ‌وه‌ مه‌سه‌له‌ی ناووسیفه‌ته‌کان دا، پانتاییه‌کی زۆر بۆ خستنه‌په‌روه‌ی سیفه‌ته‌کانی وه‌ک: الرحمة، العلم، القدرة، الخلق، الإبداع... الخ، ته‌رخان کراوه، به‌لام له‌چه‌ند ئایه‌تیکی که‌م و ده‌گه‌م دا، چه‌ند وشه‌یه‌ک به‌کاره‌ینراون، که‌دوایی به‌شیک

له‌زانایان کردوویان به‌ناوونیشانیکی گه‌وره، به‌حسابی خۆیان بۆچه‌ندسیفه‌تیکی خوا، به‌ناوی (الصفات الخبرية) ئه‌و وشانه‌ش، وه‌ک: {ید، قبضة، یمین، ساق، عین، جنب...}

۴- پانتاییه‌کی زۆر له‌ئایه‌ته‌کانی قورئاندا، بۆ باسی به‌هاوهره‌شته به‌رزو په‌سه‌نده‌کانی وه‌ک: راستگویی، خۆراگری، لیبوره‌یی، دادگری، به‌زه‌یی، فیداکاری به‌سه‌رومال لێ‌ناوی خوا... هتد، ته‌رخانکراوه، به‌لام چه‌ند مه‌سه‌له‌یه‌کی وه‌ک: پيش هيشتنه‌وه‌و، دامین هه‌لپێ‌چان (التشمير) پیاوان، پێ‌چه‌گرتنه‌وه (إتقاب) ی ئافه‌تان، هیچ باسو خواسیکیان له‌قورئان دا نه‌ به‌لام له‌سوننه‌ت دا باسکراون- که‌چی هه‌ندی‌ک که‌س له‌م رۆژگاره‌دا، هینده‌یان زه‌ق کردوونه‌وه، که‌سی‌ک شاره‌زای ئیسلام نه‌بی، ره‌نگه‌ وابزانێ له‌پیزی پایه‌کانی ئیمان، ئه‌رکه‌ گه‌وره‌کانی شه‌ریعه‌تن!!

نجا بۆیه‌ پیم وایه:

هه‌نگاوی یه‌که‌م بۆ رێگرتن له‌په‌ڕه‌گرایی و پاشان بنه‌ڕکردنی، بریتیه‌ له‌کارکردن له‌سه‌ر تیگه‌یانندن و پێگه‌یانندن و په‌روه‌رده‌کردنی مسوولمانانی، به‌پێی ئه‌و نه‌خشه‌ ڕێ و شوێنه‌ی که‌ قورئان دایناوه‌و، ریزه‌بهندکردن (ترتیب) ی گرنگیی داغان، به‌بابه‌ت و بواره‌کانی دینداری، به‌گوێره‌یی گرنگیی و بایه‌خ پێدانی قورئان پیاوان، ته‌رخانکردنی پانتایی (مساحة) بۆیان.

چونکه‌ بیگومان پێغه‌مبه‌ری خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ)، هاوه‌له‌ به‌رپێزه‌کانی خۆی- که‌ به‌دنیاییه‌وه‌ به‌گشتی له‌هه‌موو پشته‌کانی (أجیال) ی ئۆمه‌ت، باشترو

راست‌تر له‌ئێسلام تی‌گه‌یش‌توون و له‌سه‌ریشی پی‌گه‌یش‌توون، هه‌ر‌بۆیه‌ش له‌هه‌موویان پ‌تر‌ حاله‌تی هاوسه‌نگی (ا‌ت‌زان)یان تی‌دا به‌رجه‌سته بووه - به‌ئ‌ی پی‌غه‌مبه‌ری خوا (صلی‌الله‌علیه‌وسلم) هاوه‌له‌کانی خ‌وی ته‌نیا له‌سه‌ر بناغه‌ی قور‌ئان و به‌قور‌ئان تی‌گه‌یان‌دوه و پی‌گه‌یان‌دوه‌و، ج‌گه له قور‌ئان سه‌رچاوه‌یه‌کی دی‌که‌ی له‌به‌رده‌ست دا نه‌بووه، ئ‌نجا وه‌ک دای‌کی ب‌پ‌واداران (عائ‌شه)ش گو‌ت‌وی‌ه‌تی: (كَانَ خُلُقُ نَبِيِّ اللَّهِ الْقُرْآنَ). رواه مسلم: ۷۴۶.

واته: په‌وشت‌وئا‌کاری پی‌غه‌مبه‌ری خوا قور‌ئان بوو.

که‌واته: به‌رنامه‌و ر‌ب‌بازی هه‌ئ‌س‌و‌که‌وت و ئا‌کاری تا‌کی‌و خ‌یزانی‌و ک‌ۆمه‌لایه‌تی‌و سی‌اسی پی‌غه‌مبه‌ری خوا (صلی‌الله‌علیه‌وسلم) قور‌ئان بووه. ئ‌نجا س‌وننه‌تی پی‌غه‌مبه‌ریش به‌ ده‌قی قور‌ئان، ته‌نیا بریتیه له‌پ‌روون‌کردنه‌وه‌ی چ‌ۆنیه‌تی ج‌یبه‌ج‌یک‌کردن و پ‌راکتیزه (ت‌طبیق)کردنی قور‌ئان، وه‌ک خوا عز‌وجل ف‌ه‌رم‌وی‌ه‌تی: ﴿....وَأَنزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ﴾ ٤٤ النحل.

واته: هه‌روه‌ها زی‌کرمان ب‌ۆلای ت‌ۆ نارد‌ۆته‌خوار، تا‌کو ئه‌وه‌ی ب‌ۆیان دابه‌ز‌ێندر‌اوه، ب‌ۆیان پ‌روون ب‌که‌یه‌وه، به‌ئ‌کو خ‌ۆشیان ب‌پ‌رب‌که‌نه‌وه..

ئ‌نجا پ‌ی‌ویسته ئه‌وه‌ش ب‌زان‌ی، که ک‌ت‌ی‌ب‌و به‌ره‌مه‌کانی زانایان، له‌هه‌ر ب‌وارو لایه‌نی‌کی دین و ژیندا نو‌وسی‌بیان، م‌ۆر‌کی سه‌رده‌م و ر‌ۆژ‌گاری خ‌ۆیانیان پ‌ی‌وه‌یه‌و، ئه‌و هاوسه‌نگی‌یه‌ی له‌خ‌ودی شه‌ریعه‌ت (قور‌ئان و س‌وننه‌ت)دا هه‌یه، له‌وان دا نیه‌و، ه‌یچ زانایه‌ک‌یش له‌و ب‌نجینه به‌ده‌رو هه‌لا‌وی‌ر‌راو نیه: (غ‌زالی) و (ابن تیمیه) و (محمد بن عب‌د‌ال‌وه‌اب) و (سعید نورسی) و (أبو الأعلی‌ المودودی) و (سید قطب) و (ابن باز) و (ناصر‌الدین الألبانی) و... هت‌د، خوا له‌هه‌موویان خ‌ۆش‌ب‌.

که‌واته: ک‌ت‌ی‌ب‌و به‌ره‌مه‌می ه‌یچ زانایه‌ک به‌دیل نیه ب‌ۆ قور‌ئان و س‌وننه‌ت!

دووم: جه ختکردنه‌وه له‌سه‌ر ميا نجييتي ئيسلام:

رېبازو شيوازيكي ديكه‌ی گرنګی رېگريی له‌په‌يداوونی په‌رگیریی (غلو) و، پاش په‌يداوونيشی، نه‌هيشتنو بنېرکردنی، بریتیه له خستنه‌پرووی ميانجيتي (وسطية) ی ئيسلام و دژبوونی له‌گه‌ل هه‌ردووک حاله‌تی به‌زايه‌دان و تپه‌پانندن (التفريط والإفراط)، وهك خواي به‌رزومه‌زن به‌پيغه‌مبه‌ری خاته‌می (مئلی الله عليه وسلم) فه‌رموه: ﴿فَأَسْتَقِمَّ كَمَا أُمِرْتُ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ (۱۱۲) هود.

واته: خوټ و نه‌وانه‌ی له‌گه‌لت گه‌راونه‌وه -بۆلای خوا- وهك فه‌رمانت پيكراره، پاست وه‌ستاو دامه‌زراوبنو، سه‌ركيشي مه‌كه‌ن، بيگومان نه‌و (خوا) بينه‌ری كرده‌وه‌كانتانه.

دياره نه‌م نايه‌ته، فه‌رمان به‌پاست وه‌ستاوي (استقامه) له‌سه‌ر شه‌ريعت ده‌كات و، رېگريی له‌سه‌ره‌رپړي و سه‌ركيشي (طغيان) ده‌كات، واته: ﴿فَأَسْتَقِمَّ كَمَا أُمِرْتُ﴾ دژي كورته‌پنان و به‌زايه‌دان (التقصير والتفريط) ه، و(ولا تطفغوا) يش دژي تپه‌پانندن و په‌رگیريي (الإفراط التطفرف) ه.

نجا زور گرنګه كه نه‌وانه‌ی ده‌ماری په‌رگیريي و زيده‌رپړي كردنيان هه‌يه، باش حالتي بكرين و تېبگه‌يه‌نرين كه حيكه‌ت و نامنجي طاعه‌ت و خواپه‌رستیی، به‌ندايه‌تیی كردن و ملكه‌چيه بو خوا (العبودية والخضوع لله) نهك خوټازاردان و خوټه‌زيه‌تدان و سه‌غله‌تكردن، وهك خوا فه‌رمويه‌تی: ﴿مَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ...﴾ (۶) المائدة.

واته: خوا نایه‌وه‌ی هه‌چ جو‌ره سه‌غله‌تییه‌کتان — به‌هۆی تاعه‌ته‌وه — بخاته‌سه‌ر.. له‌به‌سه‌ره‌هاتی ئه‌و سێ که‌سه‌شدا که هاته‌ ماله‌کانی پی‌غه‌مبه‌ر (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) و په‌رسیاری تاعه‌ت و عیباده‌تی پی‌غه‌مبه‌ریان له‌هاوسه‌ره‌کانی کردو، پاش هه‌واڵپێدرانیان پێیان که‌م بوو! ئنجا په‌ریاریان دا که: یه‌کیکیان: هه‌میشه‌شه‌وگار به‌شه‌و نوێژ به‌ریته‌سه‌رو نه‌خه‌وێ!

یه‌کیان: پۆژگار هه‌مووی به‌پۆژوو بێ، هه‌ر نه‌پیسینیته‌وه!

یه‌کیان: هاوسه‌رگیری نه‌کات و هه‌ر به‌ره‌به‌نیی بیتیته‌وه!

پی‌غه‌مبه‌ریش پاش گوێ بیستبوونی هه‌واڵه‌کیان فه‌رمووی:

(أَنتُم الَّذِينَ قُلْتُمْ كَذَا وَكَذَا؟ أَمَّا وَاللَّهِ إِنِّي لَا خَشَاكُمَ لِلَّهِ وَأَتَقَاكُم لَهٗ، لَكِنِّي أَصُومُ وَأُفْطِرُ وَأَصْلِي وَأَرْقُدُ، وَأَتَزَوَّجُ النِّسَاءَ، فَمَنْ رَغِبَ عَنْ سُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي) رواه البخاري: ۵۰۶ و مسلم: ۱۴۰۱.

واته: ئێوه‌ن که ئاواواتان گوتوه‌؟! ئاگادارین! به‌خوا من له‌خواترستزینتانه‌و په‌ریزکارترینتانه‌م بۆی، به‌لام پۆژوو ده‌گرم — هی سوننه‌ت- و ناشگرم، شه‌و نوێژیش ده‌که‌م و ده‌شخه‌وم، هاوسه‌رگیرییش له‌گه‌ڵ ئافه‌ره‌تان ده‌که‌م، ده‌جا هه‌ر که‌س له‌په‌یازی من لایه‌ت، ئه‌وه له‌من نیه‌!

به‌ئێ له‌و به‌سه‌ره‌هاته‌دا — که‌پێشتریش هی‌ناومانه‌و ماناشمان کردوه‌-

ده‌رس و په‌ندیکی مه‌زن بۆ په‌رگیران و سه‌ختگیران هه‌یه‌، که پێیان وایه هه‌تا زیاتر خۆیان و خه‌ڵک سه‌غله‌ت بکه‌ن، باشتر له‌خوا نیزیک ده‌که‌ونه‌وه!

بێ خه‌به‌ر له‌وه که:

لادان له‌په‌یازی پی‌غه‌مبه‌ری خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) چ به‌ کورته‌یه‌نان و به‌زایه‌دان، چ به‌په‌رگیری و لێتیپه‌په‌ندن، مایه‌ی له‌خوا دوورکه‌وته‌وه‌و، مایه‌ پووج (مُفْلَس) بوونی مرۆفه‌.

نەك ھەر ھېچ دادى نەدان و شەفاعەتى بۆ نە كردن، بگرە زۆرىشى لەسەر
قەرزدار بوونەو ھە لەسەرىشى سزا دەدرىن!

سپییه‌م: به‌ر په‌رچدانه‌وه‌ی په‌رگیریی و هه‌وه‌شاندنه‌وه‌ی بنه‌ما فیکرییه‌کانی:

ئه‌میش شی‌وازو رپیازیکی دیکه‌ی کاریگه‌ری به‌ره‌ه‌ئستی کردنی دیارده‌ی په‌رگیریه، چ له‌سه‌ره‌تاوه بو رپگرتن له‌سه‌ره‌ه‌ئدانی، چ دواتر بو بنه‌رکردنی و نه‌هیشتنی.

هه‌ریویه‌ش پیغه‌مبه‌ری خوا "(مَلَى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) له‌پوژگاری خویدا، زور ده‌ستگه‌رمانه‌و به‌جیدیدی له‌گه‌ل هه‌ر حاله‌تیکه په‌رگیریی دا پروبه‌پروو بوته‌وه‌و، هه‌ولیداوه هه‌ر به‌چه‌که‌رییه هه‌لیکیشتی، وه‌ک له‌پا‌بردودا چهند ده‌قیکی سوننه‌تمان له‌وباره‌وه هینان‌و، لی‌ره دووباره‌یان ناکه‌ینه‌وه.

ئجا به‌پای من پی‌رو تا‌قمه په‌رگیره‌کانی ئه‌م ئه‌م پوژگاره‌مان، به‌هوی به‌هه‌له‌ لی‌تیگه‌یشتنی هه‌وت مه‌سه‌له‌وه، که‌وتونه‌ته گیژاوی توندوتیژی و په‌رگیریه‌وه، که‌نه‌مانه‌ن:

۱. جه‌نگ و جه‌اد.
 ۲. فه‌رمان به‌چاکه و رپگیری له‌خراپه.
 ۳. بناغه له‌په‌یوه‌ندی له‌گه‌ل نامسو‌لمانان دا جه‌نگه، یان ناشتی؟
 ۴. به‌کافردانانی مسو‌لمانان.
 ۵. مامه‌له‌کردن له‌گه‌ل حوکم‌پانان دا.
 ۶. پی‌که‌ینانی قه‌واره‌ی سیاسی و ده‌ولته‌ت.
 ۷. جی به‌جی‌کردنی شه‌ریعه‌ت.
- ئجا له‌سو‌نگه‌ی ئه‌وه‌وه که ئیمه له‌پا‌بردودا تیشکمان خست‌وته‌سه‌ر هه‌رکام له‌و هه‌وت مه‌سه‌له‌یه، لی‌ره دووباره‌ی ناکه‌ینه‌وه‌و، زور به‌گوشراوی سه‌رو قسه‌یان له‌باره‌وه ده‌که‌ین:

۱- جهنگ و جهاد:

په ك: جهنگ كردن له پېناوى خوا دا (القتال في سبيل الله) نامراز (وسيلة) هو، له كاتى پيوستى دا پهنای پى دېردى، نه ك نامانج بى و هه ميشه دهستى پيوه بگيرى.

دوو: نامانجى جهنگ و جهاد به گشتى لابرند و به پرېرچدانه وهى سته و دهستدرېزيه: ﴿وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ﴾ (البقرة ۱۹۳)

سى: به لگه و پاساو جهنگ و جهاد له دژى كافران، سته و دهستدرېزي يانه، نه ك كوفريان: ﴿وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقْتُلُونَكُم وَلَا تَعْسَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْسِدِينَ﴾ (البقرة ۱۹۰)

چوار: پېغه مېره خاتمه به پرېرچدانه وه خه لاتی مروځايه تى كراوه، نه ك به شمشير وه!

وه ك خوا فېرموويه تى: (وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ) (الانباء ۱۰۷)
هه روه ها خوځيشى له باره ي خوځيه وه (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) فېرموويه تى: (إِنَّمَا أَنَا رَحْمَةٌ مُّهِدَاةٌ) أخرجه الحاكم وصححه (۳۵/۱) ووافقه الذهبي.
واته نمې به زه يى په كى به ديارى نېرراوم (بو مروځايه تى).

چوار: مہرجیکی دیکھی جی بہجی کردنی تھو تھرکہ شہرعیہ، تھوہیہ کہ بہہوی تھنجامدانیہوہ، چاکہیہ کی گہورہتر (معروف اکبر) تھوہی فرمانی پیڈہ کری، نہ فہوتی، یان خرابہیہ کی گہورہتر (منکر اکبر) تھوہی لادہبری، نہہتہ جیگای، تھ گہرنا زبانی تھ قازانچی بتر دہیہ و دوست نہہ۔

پینج: ده بی فرمان به چاکه و ریگری له خراپه، بهشی وازیکی نهرم و نیان و نه ده بیکی بهرزه وه نه نجم بدری، وهک گوتراوه: (أُأْمَرُ بِالْمَعْرُوفِ بِالْمَعْرُوفِ، وَانْتَهَ عَنِ الْمُنْكَرِ لَا بِالْمُنْكَرِ).

۳- بناغه له په یوهندی له گهل نامسو لماناندا، جهنگه یان ناشتی؟! بیگومان بناغه په یوهندی مسو لمانان له گهل نامسو لماناندا ناشتییه، چونکه پیغه مبهریک به زه بی خوا بی بو مرو قایه تی: (وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ ﴿١٠٧﴾ الْأَنْبِيَاءَ).

ننجا بهرنامه یه کی پی دانی رابی، یاد خه وهی تی کرای خه لکی بی: (إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَالَمِينَ ﴿٢٧﴾) التکویر، ناگو نجی به بی سه لام و که لام، یعلانی جهنگ له دزی مرو قایه تیه ک بکات، که ده یه وئ له ره حمه و هی دایه تی خوا به هر مه ندیان بکات! خوی کار به جیش به ورون و راشکاوی فرموویه تی: (فَإِنْ أَعْرَضُوا عَنْكُمْ فَلَمْ يَقْبَلُواكُمْ وَأَلْقُوا إِلَيْكُمُ السَّلَامَ فَمَا جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيلًا ﴿٩٠﴾) النساء. واته: .. ننجا نه گهر وازیان لی تان هی ناو، له دژ تان نه جه نگی و، ناشتیان بۆ تان را گه یاند، نه وه خوا هیچ رییه کی بو ئی وه له دژیان نه هیشتوته وه^(۱).

(۱) له بهشی سییه میشدا له میانی باسی جهنگ و جهاددا، زیاتر تیشک ده خینه سر نه م مه سه لیه.

س: ساغر کړنه وهی نه وه که فلانکس، به فلان قسه ی، یا فلان کړه وهی، له باز نه ی یمان و ئیسلام چو ته ده ری، یا نا؟ مافی هه موو کهس نیه و، جگه له زانایانی پس پور و شاره زا، کهس بوی نیه قسه له و باره وه بکات:

﴿ وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ إِلَّا رِجَالًا نُوْحِي إِلَيْهِمْ فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴾ (٧) الأنبياء.

۵- مامەلەكەردن لەگەل ھوكم پاناندا:

يەك: ھەر ھوكم پانێك خۆي بەمسولمان بختە پروو، وەك ھەر كەسێكی دیکە، پێویستە بەپێی روالەتی ھالی ھوكمی بدرێ، و مامەلەي لەگەلدا بكرێ، بەپێی بنچینەي: (نحن نحكم بالظاهر، والله يتولى السرائر)، واتە: ئێمە ھوكم بەروالەت دەكەین و نەیتییەكان ھەوالەي ھەژوھ بەمەرجێك شتیكی وای لێ نەبینرێ، یان نەبیسترێ، كە ھەژوھشێنەرەو ھەي ئیسلام بێ، ھیچ كام لە ھەژوھشێنەرەو ھەكانی ئیسلام (نواقض الإسلام) ی تیدا نەبن.

دوو: بابای ھوكم پانی كافر، یان ھەلگەراو، بەھیچ جۆرێك رەوايەتی ھوكم پانی (شرعية الحكم) ی بەسەر مسولمانان دانێ، مسولمانان لەسەر یان پێویستە، مادام بتوانن، لایبەرن، بیگۆرن.

سێ: بەلام ئەگەر توانایان نەبوو، پێویستە ھەولێ دابینکردنی ھۆکارەكانی ھێز بدەن، تاكو خۆیان لەو واقعەناشەرعییە قوتار بکەن، ئنجا ھەر كەسێك لەوبارەو ھەولبەدات و توانای خۆی بختە گەر، ئەو گوناھباری لەسەر لادەچێ، ھەرچەندە واقعەكەشی بۆنەگۆرابێ.

لە ژۆرە كۆمەڵەبەنێمەكان لەگەڵتان

بەشەكەر ھەر موخاڵەفەتەكان لەگەڵتان

بۆ ئۆنلەین مەكتەبی مامۆستا ھەلی بابیر

archive.org/details/alibapir

AliBapir

بۆ ئۆنلەین مەكتەبی مامۆستا ھەلی بابیر

بۆ ئۆنلەین مەكتەبی مامۆستا ھەلی بابیر

www.alibapir.net

بۆ ئۆنلەین مەكتەبی مامۆستا ھەلی بابیر

بۆ ئۆنلەین مەكتەبی مامۆستا ھەلی بابیر

AliBapir

بۆ ئۆنلەین مەكتەبی مامۆستا ھەلی بابیر

بۆ ئۆنلەین مەكتەبی مامۆستا ھەلی بابیر

www.alibapir.net

بۆ ئۆنلەین مەكتەبی مامۆستا ھەلی بابیر

بۆ ئۆنلەین مەكتەبی مامۆستا ھەلی بابیر

AliBapir

بۆ ئۆنلەین مەكتەبی مامۆستا ھەلی بابیر

بۆ ئۆنلەین مەكتەبی مامۆستا ھەلی بابیر

www.alibapir.net

بۆ ئۆنلەین مەكتەبی مامۆستا ھەلی بابیر

٦- پێکھێنانی قەوارەى سیاسى و دەولەت:

یەك: لەسەر مسوڵمانان فەرزە قەوارەىەكى سیاسى سەربەخۆیان ھەبێ، كە

شەریعەتى تێدا جى بەجى بكەن: (أَنْ أَقِمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ ﴿١٣﴾)

الشورى. واتە: كە ئایین بەرپا بكەن و تێدا پەرتەوازە نەبن.

دوو: تاكە شیوازی بنیاتنانى قەوارەى سیاسى لەئىسلامدا، ئەوەیە كە

كۆمەڵگایەكى مسوڵمان بەویستى ئازادانەى خۆى ئەو بریارەبدات، چونكە

بەھیج جۆرىك سەپاندنى ئایین بەسەر خەلكدا پەوانیە: ﴿لَا إِكْرَاهَ فِي

الدِّينِ... ﴿٢٥٦﴾ البقرة. واتە: تۆبزیی كردن و ناچار كردن لە ئاییندا نیە.

سێ: كارو پرۆژەىەكى ئىسلامى، پێویستە بەرلەوێ بەر لە قەوارەى سیاسى

بكاتەو، بۆ جى بەجێكردنى شەریعەت،

لەبوارەكانى ئابوریی و سیاسى و كۆ مەلایەتیی دا، بەر لە تیگەیانندنو

پێگەیانندنى كۆمەڵگا بكاتەو، لە پروی: بووناسى و، تیروانین و بەهایەكانو

پێوەرەكانو، ئیمان و عەقیدەو، خوا پەرستیی و، پەوشت و ئاكاردا، چونكە

ئىسلام بەرلەوێ بەرنامەى ھەق (دین الحق)بێ، پێیازی راست (ھدى)یەو،

بەبێ وەرگیرانى ھیدایەتیش لە لایەن تاكەكانەو، ئایینی ھەق پیادە ناكړی،

ئەگەر گریمان دەستەلاتیش ھەبێ: ﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى

وَدِينِ الْحَقِّ... ﴿٣٣﴾ التوبة: ٣٣ - الفتح - ٢٨ - الصف - ٩ - . واتە: (خوا)

ئەو كەسەىە كە پێغەمبەرى خۆى بەرپێنمایى و بەرنامەى ھەقەو پەوانە

كردو.

۷- جی به جی کردنى شهريعت:

یهك: وشهى شهريعت (شريعة) كاتيك بهرپه هایی به كاردی، یه كسانه به ئیسلام به گشتی، به لام نه گهر له گهل ئیمان و عه قیده دا به كاربې، نه وه لایه نى كرده یی و پراكتيكي ئیسلام ده گړتیه وه: ﴿ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِّنَ الْأَمْرِ فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ ﴿١٨﴾ الجاثية.

دوو: جی به جی کردنى شهريعت (تطبيق الشريعة) به مانای فراوانی شهريعت- بهرله وهی جی به جی کردنى پرياروياسايه كانی و سزايه كانی بی، بریتیه له چه سپاندنی چه مك و به هابه رزه كانی

له عه قل و دلې خه لك داو، په وهرده كړدنیا به پيې پښمایی یه كانی، وهك پیغه مبهري خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) به (معاذ بن الجبل) ی فهرموو كاتيك ناردی بو یه مهن:

(إِنَّكَ تَقْدُمُ عَلَى قَوْمٍ أَهْلُ كِتَابٍ، فَلْيَكُنْ أَوَّلُ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ: عِبَادَةُ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ، فَإِذَا عَرَفُوا اللَّهَ، فَأَخْبِرْهُمْ أَنَّ اللَّهَ فَرَضَ عَلَيْهِمْ خَمْسَ صَلَوَاتٍ فِي يَوْمِهِمْ وَلَيْلَتِهِمْ، فَإِذَا فَعَلُوا ذَلِكَ، فَأَخْبِرْهُمْ أَنَّ اللَّهَ قَدْ فَرَضَ عَلَيْهِمْ زَكَاةً تُؤْخَذُ مِنْ أَغْنِيائِهِمْ، فَنُفِذْ عَلَىٰ فُقَرَائِهِمْ...) (رواه البخاري: ۱۳۹۵، ومسلم: ۱۲۳).

وهك ده بينين پیغه مبهري خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) فهرمان به (معاذ) ده كات كه پله پله یی (تدرج) ره چاوبكات و، سه رها بو خوا په رستی و ئیمان و، پاشان پینج فهرزه كانی نویژو، دوايی زه كات و مال به خشین، بانگیان بكات.

له نوره ګومارلېږه پېښګان لهکله ناست
 ښي محمد عزيز موافق اليربابل اليربابل
 ډګه پانډلي مهکنه پي ماموستا علي بابير
 archive.org/details/@alibapir
 AliBapir
 ډګه پانډلي مهکنه پي ماموستا علي بابير
 ډګه پانډلي مهکنه پي ماموستا علي بابير
 ډګه پانډلي مهکنه پي ماموستا علي بابير

چۈارەم: نەھىشتىنى ستەمى جۇرا و جۇرى نىۋ كۆمەلگا:

ھەمىشە تىكچوونى كۆمەلگايەكان، زادەو بەرھەمى ستەم و بىدادىيە، ۋەك
خوای دادگەر فەرموۋىيەتى: ﴿وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرَىٰ إِلَّا وَأَهْلُهَا
ظَالِمُونَ﴾ ۹۱ القصص.

ۋاتە: ئىمە ئاۋەدانىيەكان نافەوتىنن، مەگەر خەلگەكەيان ستەمكار بى..
ھەر بۆيەش يەكك لەو رېيازەنەى كەدەبى بگىرئەبەر، بۆ سەرەتا: رېگرتن
لەپەرگىزىي و توندوتىژىي و، پاش سەرھەلدانىشى: بىرکردنى و نەھىشتى، برىتيە
لە پاكسازىي و چاكسازىي تىداكردنى كۆمەلگا و بژاركردنى لەھەموو جۆرەكانى
ستەم و جەور:

كۆمەلایەتیی، ئابوورىي، سیاسیی، نەتەۋەیی، طائیفیی، حیزبیی، ..ھتد.
بەلئى، پىۋىستە بزانرى كە ستەم و بى دادىي و، فەرق و جىايى پىكردنى
تويژەكانى خەلگ و كۆمەلگا، لەسەر بناغەى ئىنتىماى حیزبىي و نەتەۋەیی و
تائىفە و تیرە و ھۆز، ھەروەھا گەندەلئى و قۇرڭكارىي، پشك و بەشكى گەورەى
ھەيە لەسەرھەلدانى پەرگىزىي و پەنابردنە بەر توندوتىژىيدا، بۆ تۆلەستاندەۋە لەو
كۆمەلگا و دەستەلات و واقىعەى، كە باباى ھەستكەر بەستەم و جەور، بەسەرچاۋەى
ستەم و بىدادىي دەزانئى و، بەحىسابى خۆى دەيەۋى بىگۇرئى و لەگۇرئى بى!

**په‌نجهم: چاوبه‌خوداگیرانه‌وه‌ی حیزب و پڕۆییمه‌ سیکۆلاریسته‌کان، له‌دژایه‌تی
کردنی ئیسلامدا، چ وه‌ک فیکرو عه‌قیده، چ وه‌ک ره‌وشت و به‌هابه‌ره‌زه‌کان:**

عه‌قل و لۆژیک نه‌وه ده‌خوازی، که هه‌رکه‌سیک د‌ل‌سۆزی خه‌لک و ولاتی بێ،
ده‌بی ر‌یز له‌نایین و ناسنامه‌که‌یان بگه‌ری، نه‌ک دژایه‌تی بکات و چاوی پ‌یی
هه‌ل‌نیه‌ت!

که‌به‌داخه‌وه به‌شیک له‌ سیکۆلاریسته‌ په‌رگه‌رو توندو‌ره‌وه‌کانی ولاتی
ئ‌یسلامی، له‌و جو‌ره‌ن، چ کاتیک که ر‌یک‌خراو و حیزبی سیاسین، چ کاتیکیش که
ده‌سته‌لات به‌ده‌سته‌وه ده‌گرن و ده‌بنه حکومه‌ت!

ئ‌نجا من ل‌یره‌وه ده‌ل‌یم: نه‌گه‌ر حیزب و پڕۆییمه‌ سیکۆلاریسته‌کان راست ده‌که‌ن،
د‌ل‌سۆزی خه‌لک و ولاتیان، ده‌بی ر‌یزی نایین و عه‌قیده‌ی کۆمه‌لگه‌کیان، نه‌ده‌بو
ره‌وشت و به‌هابه‌ره‌زه‌کانی بگرن، بیانوو نه‌خه‌نه ده‌ستی که‌سانیک‌ی ته‌نگه‌پ‌ریسه‌کو
ب‌یرک‌چ و کال و سه‌رک‌یل، که له‌کاردا نه‌وه‌ی نه‌وان دا، په‌نا به‌رنه به‌ر توندوت‌ژی و
په‌رگه‌ری و سه‌ره‌نجام په‌ندی: (نه‌ ولاخه‌ نه‌باره، به‌هه‌ردووک لایان دا خواره) به‌سه‌ر
هه‌ردووک لایان (واته: حیزب و پڕۆییمه‌ په‌رگه‌ره‌ سیکۆلاریسته‌کان، گروپه‌
په‌رگه‌ره‌کان) دا بچه‌سپ‌ی!

شت‌یک‌ی ئ‌اشکراشه‌ که کاتی خو‌ی - له‌سالانی هه‌فتایه‌کان دا - گروپی
(التکفیر والهجرة) له‌هه‌ناوی زیندانه‌ تاریک و پ‌ر ئ‌ازار و نه‌شکه‌نجه‌کانی پڕۆیمی
دیکتاتۆری و عه‌سکه‌رتاری سیکۆلاریستی (جمال عبدالناصر) و (أنور
السادات) هه‌هاته‌ده‌ر! هه‌ر‌بۆیه نه‌گه‌ر بمانه‌و، تووشی ب‌ی ئ‌ینسافی و نادادگه‌ری
نه‌بین، پ‌یوسته‌ و پ‌رای توند‌ره‌ویی و په‌رگه‌ری هه‌ندیک له‌گروپه‌ ئ‌یسلامیه‌کان،
په‌رگه‌ری و توندوت‌ژی و درنده‌یی، حیزب و پڕۆییمه‌ سیکۆلاریسته‌کانیش ب‌یین، ئ‌اخ‌ر

ٹایا نازان کہ بہ شہر بہ گشتی، لہ جگہ لہ ٹیسلامدا، بووناسییو ٹیمانو
عہ قیدہ کی راستو، لہ گہلا عہ قلا و زانستو فیتہ تدا گونجاوو، ٹہدہ بو پڑہوشتو
بہ ہابہ رزہ کانی، چنگ ناکہ وی؟!

شه‌شهم: رینگادان به‌ته‌وژمی ئیسلامی هه‌وسه‌نگاو، په‌رچ نه‌خستنه‌پێی:

وه‌ك چۆن له‌كاتی‌كدا پێ له‌كانی و سه‌رچاوه‌یه‌كی ئاو ده‌گیرێ، كه‌ به‌شیوه‌یه‌ك خوارسك و ئاسایی ئاوه‌كه‌ی ده‌رقولێنی، دواتر به‌شیوه‌یه‌كی ئاسایی و ناسروشتی ئاوه‌كه‌ی دێته‌ده‌رو هه‌لده‌قولێ، به‌هه‌مان شیوه‌ش له‌كاتی‌كدا، پێ له‌ ته‌وژمی ئیسلامی هه‌وسه‌نگ (التیيار الإسلامي المعتدل) ده‌گیرێ، بگه‌ر شه‌ری پێ ده‌فرۆشێ و گێچه‌لێ پێده‌كری، وه‌ك له‌زۆریك له‌ولاتانی مسوڵماننشیندا هه‌یه‌، كه‌سانێكی كه‌م شاره‌زاو بێ هه‌وسه‌له‌و دڵگه‌رم، كه‌ خۆیان له‌ژێر گوشاری ئه‌و بارودۆخه‌ ناهه‌مواره‌دا، راناگرن، په‌نا ده‌بهنه‌ به‌ر شیوازی توندوتیژو په‌رگیرانه‌، كه‌ سه‌ره‌نجام هه‌موولایه‌ك زه‌ره‌ر مهند ده‌بن!

به‌لێ له‌كاتی‌ك دا كه‌ ته‌وژمی ئیسلامی هه‌وسه‌نگی قه‌ناعه‌تدار، به‌پێكه‌وه ژیان و ته‌بابی له‌گه‌ل كۆمه‌لگادا به‌گشتی، لایه‌نه‌ سیاسیه‌كاندا به‌تایبه‌ت، كه‌ ده‌چێته‌ مه‌یدانی بانگه‌واز و خه‌باتی فیکرییه‌وه‌، سجن ده‌کری، کاتی‌كیش ده‌چێته‌ مه‌یدانی خه‌باتی سیاسیی، به‌شداریی هه‌لژاردنه‌كان ده‌كات و ده‌بیاته‌وه‌، كوده‌تای به‌سه‌ردا ده‌کری، وه‌ك:

له‌سه‌ده‌ی رابردوودا له‌: جه‌زائیر و تورکیا، له‌م سه‌ده‌یه‌ش دا له‌: فه‌له‌ستین و میصردا پرویدا.

ئو هه‌لویست و په‌فتاره‌ په‌رگیرانه‌یه‌ی حیزب و رژیمة عه‌لمانییه‌ خۆسه‌پێنه‌كان، كه‌سانێك وادار و ناچار ده‌كات، كه‌ له‌سو‌نگه‌ی هه‌ست كردنیانه‌وه‌ به‌به‌نبه‌ست گه‌شتن و ئاومیدیه‌وه‌، بیر له‌هه‌موو شیوازیکی روو به‌روو بوونه‌وه‌ی ئه‌و سته‌م و فشاره‌بكه‌نه‌وه‌، كه‌ له‌گه‌لیدا ده‌سته‌ویه‌خه‌ن.

هەلبەتە من لێرەدا نامەوێ پاساو بۆ توندوتیژی و پەرەگیری بهێنمەو، بەلکو بەس دەمەوێ تەفسیری بکەم، پێشم وایە پەندى: (نۆ گای خۆی بە گایەکی خەلکەوێ لێ گایرەدا دەخکێت) کتومت بەسەر هەلۆستی حیزبو و پزێمە سیکۆلاریستە پەرەگیرەکان دا دەچەسپێ، کە لەرق و لەکاردانەوێ کارو کاروانو تەوژمی ئیسلامیی هاوسەنگدا، کاریک دەکەن بازاری گرووپە پەرەگیرو توندوتیژەکان قەڵەبەلغ ییتو، سەرەنجام خۆشیان و تەوژمی ئیسلامییش و کۆمەلگاش بە گشتی زیانبار بێ!

له تۆرە کۆمەڵایەتیەکان لەگەڵماندا
www.alibapir.com

بەشێک لە مۆڵات ئۆنلەن

رێگەیاندنی مەکتەبی مامۆستا عەلی بابێر

archive.org/details/@alibapir

AliBapir

Google Play

App Store

QR codes for Google Play and App Store

www.alibapir.com

English

عەلی بابێر

رێگەیاندنی مەکتەبی مامۆستا عەلی بابێر

YouTube

Instagram

WhatsApp

Telegram

QR codes for YouTube, Instagram, WhatsApp, and Telegram

رێگەیاندنی مەکتەبی مامۆستا عەلی بابێر

جەوتەم؛ گێڕانەوێ متمانە و باوەری خەڵك، بەدامەزراوە ئاینییە فەرمانیەکان؛

ئەمیش ھۆکارو ھەنگاویکی دیکە ی کاربگەرە، بۆ ڕیگرتن لەپەرگەری و،
بنەرکردن و نەھێشتنی.

چونکە بێگومان دەستتێوەردان (تەدخەل) ی حیزبو و ڕژیمە عەلانییەکان، بۆ
دامودەزگا فەرمانیەکانی ئاین، چ لەسەر ئاستی جیھانی ئیسلام، وەك (الأزھر) و،
چ لەسەر ئاستی ھەر ولاتیك وەك: دەستە ی فەتووان و وەزارەتی ئەوقاف و،
یەکیەتی زانیان و، لیژنە ی فەتواو... ھتد، وایکردووە كە خەڵك و جەماوەر متمانە ی
پێیان نەمێنی و، لییان دووربەكەوتەو.

بۆیە پێویستە بە ھەول و ھیممەتی ھەموولایەك کاریك بكری، كە نیشانە ی
پرسیار لەسەر ئەو دامەزراوە و دەزگا فەرمانیە لایچی و، واین كە خەڵك و جەماوەر
باوەری پێیان ھەبێ و، قسەو ڕیپارو فەتوانیان، بەدەنیایەوێ لیوەر بگری.

ھەلبەتە ئەگەر حیزبو و ڕژیمە عەلانییەکانیش بەئینسافەوێ دووربینانە سەرئێج
بەدەن دەن دەبن كە سوود و قازانجە حیزبی و سیاسیە تەسك و گچكەکانیان، كە
بەھۆی كۆنتڕۆڵکردن یان دەست تێوەردانی دامەزراوە و دەزگا فەرمانیەکانەو،
دەستگیریان دەبن، گەلیك بچووكتر و كەمترن، ئەو زیانەزۆرو زەوێندو زەبەلاحانە ی،
بەھۆی بێ ئیعتبارکردن و ئەنیوەرۆك خالی كردنەوێ ئەو دامەزراوە و دەزگایانەو،
خۆیان و كۆمەڵگەیان، دەیانكەن، بەلام بەداخەوێ دەردی كورتبینی و تەسك
بینی و خوویستی (أنانية) دەردیكە، مەزۆف، كۆیروكەر دەكات، وەك گوتراوە: (جُبْكُ الشَّيْءِ يُعْمِي وَيُصْمُّ)!

ھەشتەم: ھەلىكى خۇراستىكىردنەۋەى زەھىزان، لەبەرانبەر تەۋژمى ئىسلامىيىدا:

وہك لەكاتى خستىنەۋەى ھۆكارەكانى سەرھەلدان و تەشەنەكردنى دىاردەى پەرگىرى و توندوتىژى لەنىو مسولماناندا، باسما كرد: يەكىك لەھۆكارەكانى، برىتىە لە: ستەم و دەستدرىژى جۇراوجۇرى زەھىزە پۇژئاۋاى و پۇژھەلانىيەكانە، بەرانبەر بەجىھانى ئىسلام بەگشتى و، تەۋژمى ئىسلامى بەتايىەت. بۇيە دەتوانىن بەدلىيايىەۋە بلىن:

پىياز و شىۋازىكى دىكەى گرىگ و كارىگەر سەرەتا: بۇ پىگرتن لەسەرھەلدان و، پاشان بۇ نەھىشتىنى پەرگىرى و تىپەپاندن و توندوتىژى لەنىو مسولماناندا، برىتىە: لە چاۋ بەخۇداگىرەنەۋەى زەھىزان و راستكىردنەۋەى ھەلۇستى لاروستەمكارەنيان، لەمامەلەكردنيان لەگەل تەۋژمى ئىسلامى دا، كە مەبەستم پىي ئو تەۋژمە ئىسلامىيە ھاسەنگەيە، كە پرواى بە خۇراگىرى لەسەر ئازار و مەينەتى خەلك و كۆمەلگا، تەبايى و پىكەۋە ژيان ھەيە، دىەۋى لەپىي متمانە پىكردنى خەلك و دەنگ پىدانييەۋە، پەۋايەتى حوكمرانىي (شرعية الحكم) ۋەربگىرى، نەك لەپىي بەكارھىننى ھىزەۋە، كە ھىچ كام لەپىغەمبەران عليھم السلام بەتايىەت خاتەم و سەرۋەريان موخەمەد (صلى الله عليه وسلم) شىۋازى توندوتىژو، بەكارھىننى ھىزى نەگرتتەبەر، بۇ گۇرپىن و پاكسازى و چاكسازى تىداكردنى كۆمەلگا.

ھەلبەتە دزايەتى زەھىزانى پۇژئاۋاى و پۇژھەلانىيە، بۇ تەۋژمى ئىسلامى و، پىشتىگىرى و لايەنگىرى بۇ ناحەزو نەيارەكانيان، بەتايىەت قەۋارەى زايونىي و، ھىز و رىژمە سىكۇلارىست و مىراتىيە خۇسەپىن و دىكتاتورىيەكان — ۋەك پىشتىش

ئاماژەمان پێداوه- هێنده زه‌ق و ئاشکرایه، هه‌وجی به‌به‌لگه‌و نمونه له‌سه‌ره‌هێنانه‌وه نیه‌و، ته‌نیا سه‌ره‌نجانیکی خێرای کوده‌تا سه‌ربازییه‌که‌ی (عبدالفتاح السیسی) به‌سه‌ر (دکتور محمد مُرسی) سه‌روک کۆماری متمانیه‌ پێکراو و هه‌لبێژراوی زۆریه‌ی خه‌لک و جه‌ماوه‌ری (مصر) داو، سه‌ره‌تا خو‌ یێده‌نگ کردنی زه‌هێزان به‌گشتی و به‌تایبه‌ت ئه‌مه‌ریکا و، دواتریش پشتگیریی و هاوکاری کردنی ڕاسته‌وخۆ و ناپراسته‌وخۆیان بۆ کوده‌تاجییه‌ هه‌لگه‌راوه‌کان، له‌په‌واهیه‌تی (شرعیه‌) و دیموکراسیی و مافه‌کانی مرۆڤ، به‌سه‌ بۆ سه‌لماندنی ئه‌و ڕاستییه‌!

له‌ نۆزه‌ کۆمه‌ڵه‌یه‌یه‌که‌ن له‌که‌نانه‌ن

بەشی به‌که‌م

پاڤه‌پاڤه‌ی مه‌کتبه‌ی مامۆستا عه‌لی باه‌پیر

archive.org/details/@alibapir

Alibapir

Google Play

App Store

QR Code 1

QR Code 2

www.alibapir.com

پاڤه‌پاڤه‌ی مه‌کتبه‌ی مامۆستا عه‌لی باه‌پیر

عەلی باه‌پیر AliBapir

مه‌کتبه‌ی مامۆستا عه‌لی باه‌پیر

YouTube

QR Code 3

QR Code 4

QR Code 5

نۆپەم: چارەسەرکردنی کێشه‌کانی جیهانی ئیسلامیی، که مسوولمانان دەورووژێنن
 بووینە: کێشه‌کانی: کوردستان، فەلەستین، کشمیر، بۆرما (ئەراکان)⁽¹⁾؛

بهائی، نه گهر به جیددی بویستری ری له دیاردهیی په ږگیری بگیری، که
 زورجاران ده چیته خانه ی تیروریزم (Terrorism) هوه، نهک ته نیا وهک بیانوو
 کراسی عوسمان (قميص عثمان) بو هیئانه دی هه ندیک مه رامو ئامانجی سته مکارانه
 به کار بهیتری، پیویسته: یه که م: زه یزانی بریار به ده ستو، پاشان دامه زراوه
 نیوده وله تییه کان، به تاییه ت نه ته وه یه کگرتو وه کان (الأُمَم المتحدة) وه نجو وه نی
 ئاسایش (مجلس الأمن) چیدیکه له کیشه له میژینه وه هه ستیاره کانی جیهانی
 ئیسلامی رانه مینن، که مایه ی وروژاندن و رقو تو وره یی مسوئلانن به گشتی،
 به رانبر به زه یزانی بریار به ده ستی دنیا ی نه مړ به تاییه تی و، نامسوئلانان
 به گشتی، چونکه هه ست ده که ن، که له بهر ئیسلامو مسوئلانه تی سته میان
 لیده کړی و، باجی دینداری راستو دروستی خو یان ده ده ن!

بەئىي بىر ئاستى جىيى سەرسۇرپمانە كە زەھىزنى بىر يار بەدەستى دىئا، جىھانى
بىسلامو مەسۇلمانان و گەلانى سەتەمدىدەي وەك: كورد، فەلەستىنىيەكان،
كەشمىرىيەكان، رۇھىنگىيا، چىچانىيەكان... ھەت، پىرېكەن لەستەم و دەستەرىئىيى و
چەوساندەنەوې جۇراوجۇر، كەچى بەتەمان، مەسۇلمانانى سەتەمدىدەو
چەوسىنراوھەش، بىدەنگىن و، نەك بەرھەلىستىي نەكەن، بىگرە تەنانەت ھاوارىش
نەكەن! كە مەن بەھىچ جۇررىك لىرەدا نامەوې دىار دەي پەرىگىرىي بەگشتى و
بەتايىيەت تىرۇرىزم پاسا و بەدەمەو، بەئكو تاكە مەبەستەم ئەوېە بلىم: ئەوېە

(۱) کہ گہلی (روہینگائی) مسولمانی تیدا دہڑی۔

به‌رپرسیاره له‌به‌رانبه‌ر په‌رگه‌ری نیۆ مسوڵمانان دا، ته‌نیا مسوڵمانان خۆیان نین، به‌لکو زه‌یژانی بریار به‌ده‌ستی دنیا‌ش، به‌شیک له‌به‌رپرسیاریتی (مسئولية)یان له‌سه‌ر‌شانه، چ له‌حاله‌تی سه‌ره‌ه‌ل‌دان و ته‌شه‌نه‌کردنی و، چ له‌حاله‌تی چاره‌سه‌رو بنه‌رکردنیشی دا، بۆیه ته‌گه‌ر ئیراده‌ی جیددی و دلسۆزانه له‌لایه‌ن زه‌یژانی بریار به‌ده‌ست و، دامه‌زراوه‌ نیۆده‌وله‌تییه‌که‌نوه هه‌بێ، پێویسته هاوکار و ده‌ستیارگری مسوڵمانان به‌گشتی و، به‌تایبه‌ت ته‌وژمی ئیسلامیی هه‌وسه‌نگ (التیّار الإسلامی المعتدل) بن بۆ چاره‌سه‌ری ئه‌و دیاره‌ ترسناکه‌ی که زیانی هه‌موولایه‌کی تێدايه، له‌پیش هه‌مووانیشه‌وه، ئیسلام و مسوڵمانان.

له‌ نۆزه‌ کۆمه‌لایه‌نیمه‌کان له‌که‌ڵانێش

بەش هه‌م هه‌ر مووچ‌ه‌ نۆمه‌ل‌ه‌ اجتماعی

رێگه‌پاڤاندنی هه‌که‌ڵه‌بی مامووسه‌ عه‌لی بابێر

archive.org/details/@alibapir

AliBapir

Google Play App Store

QR CODE

www.alibapir.com

011-26666666

هه‌لی بابێر AliBapir

که‌رالی

رێگه‌پاڤاندنی هه‌که‌ڵه‌بی مامووسه‌ عه‌لی بابێر

QR CODE

رێگه‌پاڤاندنی هه‌که‌ڵه‌بی مامووسه‌ عه‌لی بابێر

ده‌یه‌م: به‌ره‌نگاربوونه‌وه‌ی په‌ڕگیران و سزادانیان، له‌کاتی ده‌ستدریژیاندا:

ڕیپازو شیوازیکی دیکه‌ی چاره‌سه‌ری دیارده‌ی په‌ڕگیری و بنه‌ڕکردنی، بریتیه‌ له به‌ره‌نگاربوونه‌وه‌ی په‌ڕگیران و سزادانیان، هه‌رکاتێک: وه‌ک پێشینه‌کانیان (خوارج) په‌نایان برده‌به‌ر توندوتیژی و به‌کاره‌ینانی هه‌یزو چه‌ک و، خۆفه‌رکردن و خۆنتریژی، چونکه وه‌ک گوتراره‌: (آخِرُ الدَّوَاءِ الْكِيُّ) دوايه‌ن چاره‌سه‌ر داغکردنه‌، هه‌روه‌ها گوتراره‌: (لَا يَفْلُ الْحَدِيدَ إِلَّا الْحَدِيدُ)، ئاسن هه‌ر به‌ئاسن ده‌پاچیه‌وه‌، ئنجا دیاره به‌ره‌رچدانه‌وه‌ی سته‌م و ده‌ستدریژی (الظلم والإعتداء) پێویسته‌، وه‌ک خوای دادگه‌ر فهرموویه‌تی: (فَمَنْ أَعْدَى عَلَيْكُمْ فَأَعْدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ قِصَاصٍ مَا أَعْدَى عَلَيْكُمْ) ﴿١٩٤﴾ البقرة.

واته: ئنجا هه‌ر که‌س ده‌ستدریژی کردنه‌ سه‌ر، وه‌ک ده‌ستدریژییه‌که‌ی خۆی ده‌ستدریژی بکه‌نه‌وه سه‌ر {واته: به‌ره‌رچی بده‌نه‌وه}.

ئنجا ئه‌وه‌ ڕای زۆربه‌ی هه‌ره‌زۆری زانیانی ئیسلامه‌ که‌ (خوارج) حوکمی یاخیان (بُغَاة) یان هه‌یه‌و، مه‌گه‌ر هه‌لک بکوژن، ده‌ستیان به‌خوێن سووریی، ئه‌گه‌رنا دروست نیه‌ بکوژین، بگه‌ر جه‌نگیشیان له‌دژ بکری^(١). (إبن عبدالبر) له‌باره‌وه‌ گوته‌ویه‌تی: (... لا أعلم أحداً وافق أهل الحديث على تكفيرهم وجعلهم كالمرتدين) رواه عبدالرزاق في (العقول) برقم: ١٨٥٧٨، وابن أبي شيبه في (الجمَل): ٣٩٠٤٨^(٢).

(١) پروانه فقه‌ الجهاد، د. يوسف القرضاوي، ج ٢ ص ١١٠٢.

(٢) هه‌مان سه‌رچاوه‌، ج ٢ ص ١١٠٤.

واته: نه‌مزانیه هه‌چ‌که‌س رای وه‌ک فه‌رمووده‌ناسان بووبی، له‌باره‌یان‌ه‌وه، به‌کافری دانابن، وه‌ک هه‌لگه‌پاوانی دانابن.

شایانی باسیشه (علي بن أبي طالب) خه‌لیفه‌ی چواره‌م خوالیی پازی بی، سه‌رمه‌شقه بو چۆنیه‌تی و شیوازی مامه‌له‌کردن له‌گه‌ل یاخییان و ده‌رچووان (البغاة والخوارج) دا به‌کو‌پای سه‌رجه‌م زانیان، با له‌وباره‌وه چه‌ند شوینه‌واریک بگه‌یینه‌وه:

١- (عن علي رضي الله عنه أنه سئل عن أهل النهر: أكفّار هم؟ قال: من الكفر فرّوا، قيل: فمُنافقون؟ قال: إن المنافقين لا يذكرون الله الا قليلاً، قيل: فمأهم؟ قال: هم قوم أصابتهم فتنة فعمّوا فيها وصمّوا، وبغوا علينا، وقتلونا، فقاتلناهم) رواه عبد الرزاق في (العقول) (١٧٤/١٠) وابن أبي شيبة في (الجمَل): ٣٩٠٩٧، والبيهقي في (الكبرى) (١٧٤/٨) عن علي^(١).

واته: پرسیار له‌عه‌لی کرا، له‌باره‌ی خه‌لکی نه‌ه‌ره‌وانه‌وه (خوارج):
ئایا ئه‌وانه‌ کافرن؟

گو‌تی: له‌ کو‌فر رایان کردوه!

گو‌ترا: ئه‌دی ئایا مونافیقن؟

گو‌تی: مونافیق‌ه‌کان به‌که‌می نه‌بی، یادی خوا ناکه‌ن.

گو‌ترا: ئه‌دی ئه‌وانه‌ کی‌ن؟

گو‌تی: که‌سانیکن که‌وتنه به‌لایه‌که‌وه‌و تییدا کو‌یرو که‌ر بوون، لی‌مان یاخی بوون و شه‌ریان پی‌فروشتین، ئیمه‌ش له‌دژیان جه‌نگاین.

(١) سه‌رچاوه‌ی پێشوو، هه‌مان به‌رگ و لاپه‌ر.

٢- (روي أن علياً كان يخطب يوماً، فقال رجلٌ يباب المسجد: لا حكم إلا لله، فقال علي: كلمة حق أريد بها باطلٌ).

فَقَالَ: لَكُمْ عَلَيْنَا ثَلَاثُ:

أَلَا مَنَعَكُمْ مَسَاجِدَ اللَّهِ، أَنْ تَذْكُرُوا فِيهَا اسْمَ اللَّهِ تَعَالَى

ولا تمنعكم الفاقة ما دامت أيديكم معنا.

ولا نبداكم بقتال) رواه ابن أبي شيبة في (الجملة): ٣٩٠٨٥، والطبراني في

الأوسط: ٧٧٧١، والبيهقي في (الكبرى) (٨ / ١٨٤)، وضعفه الألباني في

(مختصر إرواء الغليل): ٢٤٦٧^(١).

واته: گيړ راوهتموه كه رږښك عه لي خوا ليې رازي بې وتاري دده، پياويك له

دهرگای مزگهوت گوتی: حوکم ته نیا هی خوایه!

(عہلی) یش گوتی: ئەمە قسەییەکی راستە، بەلام بۆ مەبەستیکی ناھەق

بہ کار دی۔

دوایی گوتی: ئیوہ سی مافتان لہسہرمان ہن:

پهك: له مزگړوته كانمان قه دهغه تان ناكه ين، كه ناوې خواي بهرزيان تيدا باس

یکہن۔

دوو: ههتا بۆ جهنگ هاوکاریمان بکەن، له دهستکهوت بهشتان ههیه.

سی: دهستیشخه‌ریی بو جه‌نگ کردن له‌دژتان، ناکه‌ین.

٣- (روي أن علياً لما قاتل أَمَلَ النُّهْرَ قال لأصحابه: لا يُبَدِّوهم بقتال، وبعث إليهم: أُمِّدُونَا بَعْدَ اللَّهِ بنِ خَبَابٍ، قالوا: كُلُّنَا قَتَلُهُ) رواه عبد الرزاق في (العقول): ١٨٥٧٨، وابن أبي شيبَةَ في (الجمَل): ٣٩٠٤٨، والدارقُطَنِي في (السنن) (١٣١/٣)، والبيهَقِي في (الكبرى) (٨/ ١٨٤) عن علي^(١).

واته: کاتیك عه‌لی جه‌نگی له‌دژی خه‌لگی نه‌هره‌وان دا کرد، به‌هاوه‌له‌کانی خۆی گوت: ئیوه ده‌ستپیشخه‌ری جه‌نگ مه‌بین له‌دژیان، ئنجا نارديه‌لایان که: تو‌له‌مان له‌ بکوژی (عبدالله بن خباب) بو‌ بکه‌نه‌وه! گوتیان: هه‌موومان کوشتوو‌مانه‌! ئنجا مادام په‌رگیرانی سته‌مکارو ده‌ستدریژکار، حو‌کمی یاخییان و خه‌وارییان هه‌بی - که بی‌گومان هه‌رواشه‌- ئه‌وه ئه‌م ده‌قانه‌ش به‌لگه‌ی ڤوون و راشکاون له‌سه‌ر ده‌وابوون و بگه‌ر په‌یوستبوونی

جہنگ لہ دژکردنیان و، بہرہ رچدانہ و ہی ستم و دستدریژیان:

١- ﴿لَا تَظْلِمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ﴾ (٢٧٩) ﴿البقرة﴾

واته: نهستم بکنو، نه ری بدن ستمیشان لیبری.

٢- ﴿وَقَتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقَتِّلُونَكُمْ﴾ ﴿١٩٠﴾ البقرة.

واته: له‌ریی خوادا دژی ئه‌وانه بچه‌نگن، که له‌دژتان ده‌جه‌نگن.

۳- ﴿وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَنْتَصِرُونَ﴾ ﴿۳۹﴾ الشوری.

واته: (بروادرانی راسته‌قینه) نه‌وانه‌ن که هه‌رکات ده‌ستدریژییان کرایه‌سه‌ر،
تۆله ده‌که نه‌وه..

٤- ﴿فَقِنْلُوا لَآ تَبْغِ حَتَّىٰ تَقَىٰ إِلَىٰ أَمْرِ اللَّهِ ۚ﴾ (الحجرات).

واته: ئنجا ئیوه درزی ئەو کۆمەڵە بچەنگن، که سته‌مو ده‌ستدریژی ده‌کات..

۵- ﴿فَمِنْ أَعْدَائِكَ عَلَيْهِ مَثَلُ مَا أَعْدَىٰ عَلَيْكَ﴾ (البقرة: ۱۹۴)
 واته: ئنجا هه‌ر که‌س ده‌ستدریژی کردنه‌سهر، وه‌ک ئه‌وه که ده‌ستدریژی کردوونه‌سهر، ده‌ستدریژی بکه‌نه‌وه‌سهر.

۶- پیغه‌مبه‌ری خوا (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) له‌بارهی خه‌وارپه‌وه‌ه‌ه‌رموویه‌تی: (هم شر الخلق والخلق، لئن أدرکهم لأقتلهم قتل عاد) رواه مسلم: ۱۰۶۴.
 واته: ئه‌وانه خه‌په‌تین خه‌لک و دروستکراون، ئه‌گه‌ر فریایان بکه‌م، وه‌ک کوژرانی (گه‌لی) عاد ده‌یانکوژم.

۷- هه‌روه‌ها هه‌ر له‌وباره‌وه‌ه‌رموویه‌تی: (سَيَخْرُجُ قَوْمٌ فِي آخِرِ الزَّمَانِ: أحداث الأسنان سفهاء الأحلام، يقولون من قول خير البرية، يقرؤون القرآن لا يجاوز حناجرهم، يمرقون من اللين كما يمرق السهم من الرمية، فإذا لقيتموهم فاقتلوهم، فإن في قتلهم أجراً لمن قتلهم عند الله يوم القيامة) رواه البخاري: ۳۶۱۱، ومسلم: ۱۰۶۶، وأحمد في المسند: ۶۱۶، وأبو داود: ۴۷۶۷ والنسائي: ۴۱۰۲ عن علي، واللفظ لمسلم.

واته: له‌کوژتایی رۆژگار (ی خه‌لیفه‌راشیده‌کان) دا کۆمه‌لێک یاخی ده‌بن: که‌م ته‌مه‌ن و عه‌قل سووکن، له‌باشترین جوژه قسه ده‌که‌ن (واته: دروشم و ناوونیشانی زل زل به‌رزده‌که‌نه‌وه) قورئان ده‌خوینن، به‌لام له‌گه‌روویان به‌ولاه ناچی، وه‌ک چۆن تیر له‌نیچیر ده‌رده‌چی، ئاوا له‌نایین ده‌رده‌چن، ئنجا له‌هه‌ر جیه‌ک تووشیان بوون، بیانکوژن، چونکه هه‌ر که‌س بیانکوژی، له‌سهر کوشتیان له‌پۆژی قیامه‌ت دا پاداشتی هه‌یه، له‌لای خوا.

به‌کورتیی و پوختیی:

له ئیسلام دا دروست نیه، هیچ کهس له‌سه‌ر به‌یروراو هه‌لۆیستی سیاسی - هه‌رچییه‌ک به‌ی، هه‌رچۆن به‌ی، هه‌رچه‌ند زۆریش په‌رگیرانه به‌ی - سزا به‌دری و به‌کوژری، به‌لکۆپۆیسته فیکر به‌فیکرو، سیاست به‌سیاست، به‌په‌رچ و وه‌لام به‌دریته‌وه، به‌لام هه‌رکات بابای هه‌لگری فیکرو سیاستی په‌رگیرانه، ویستی به‌زه‌بری هی‌زو چه‌ک و به‌کوشتن و برین و تۆقاندن، فیکرو سیاسته‌که‌ی خۆی به‌سه‌ر خه‌لک و کۆمه‌لگا دا به‌په‌ینی، ئه‌وه پۆیسته به‌هه‌مان زمانێ خۆی - که به‌کاره‌ینانی هی‌زو چه‌که - به‌دۆینری و، ده‌ستی به‌گیری و، سزا به‌دری و، به‌په‌رچ به‌دریته‌وه و، شه‌روگیچه‌لی له‌کۆل خه‌لک و کۆمه‌لگا به‌کریته‌وه.

عه‌لی کوری نه‌بوتالیب خوا لی‌ی رازی به‌ی که چواره‌مین خه‌لیفه‌ی سه‌ر راست و رینمایی کراوه، باشت‌ترین سه‌رمه‌شقه له‌وباره‌وه، که ئه‌ویش له‌پروژگاری خۆی دا - به‌هه‌مان شی‌واز که خستمانه‌پرو - له‌گه‌ل یاخه‌یوان و ده‌رچوان (خوارج) دا مامه‌له‌ی کرد.

لیره‌شدا کۆتایی به‌م به‌شی یه‌که‌مه، دینین.

سبحانک اللهم وبحمدک، أشهد أن لا اله الا أنت،
أستغفرک وأتوب الیک.

پښتانه دندې مکتبې ماموستا علي بابير

archive.org/details/@alibapir

AliBapir

Google Play

App Store

QR codes for Google Play and App Store

له نورو ګوښه ناپېښه ګان نه ګڼلېښ

www.alibapir.com

پښتانه دندې مکتبې ماموستا علي بابير

AliBapir

QR code for website

علي بابير/ AliBapir

علي بابير AliBapir

ګڼلېښ

پښتانه دندې مکتبې ماموستا علي بابير

QR codes for social media

به‌شی دووهم

با لادان و تاوانی په‌گیران،

به‌رانبه‌ر به‌ئیس‌لام

نه‌مانخاته دوو دلی و گومان!

به‌رای

خوینه‌ری به‌پیر!

ئیسلاام وهك دوایین نوسخه‌ی هیدایه‌تی خواو، دوا په‌یام و به‌نامه‌ی بۆ
مرۆفایه‌تی، هات تاكو مرۆفایه‌تی له‌ تاریکایه‌کانی نه‌فامی‌تی (ظلمات
الجاهلیه) ده‌ری‌نی و بیخاته نیو پرووناکی: ئیمان و خوا یه‌ک‌گرتن و، ئازادی و،
داد‌گه‌ری و، ته‌بایی و، ره‌وشت به‌رزیی، وهك خوی تاكو ته‌نیا فه‌رموویه‌تی:

بسم الله الرحمن الرحيم ﴿الرَّكَتَبُ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ
الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ﴾ ۱) اللَّهُ الَّذِي
لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ

﴿٢﴾ إبراهيم.

واته: به‌ ناوی خوی به‌به‌زه‌یی و به‌خشنده . ئه‌لیف، لام، را (ئه‌مه) کتیییکه
بۆلای تۆمان دابه‌زاندوه، تاكو به‌مۆله‌تی په‌روه‌ردگاریان خه‌لکی له‌ تاریکایه‌کان
به‌ره‌و پرووناکی ده‌ری‌نی و، به‌ره‌و راسته شه‌قامی (خوی) زالی ستایش‌کراویان
بی‌نی. ئهو خوایه‌ی که خاوه‌نی هه‌رچییه‌که که له ئاسمانه‌کان و زه‌وی دایه‌و، وای بۆ
کافران له‌ سزای به‌ئیش!

هه‌لبه‌ته ئهو ناما‌نجه به‌رزو مه‌زنه‌ش که ئیسلاام بۆی هاتبوو، له‌پروژگاری
پیغه‌مبه‌ری خاته‌م (محمد (صلی الله علیه و سلم)) و چوار جینشینه سه‌ر راسته‌کانی
(خُلَفَاءُ الرَّاشِدِينَ الْأَرْبَعَةُ) "أبو بكر و عمر و عثمان و علي" دا، خوا لی‌یان پازی
بی" ، به‌باشترین شیوه، جی‌به‌جی بوو، به‌لام دواتر له‌سه‌رده‌می (معاویه بن أبي

سقیان) به ملاوه، کهم و زور لادان و ههله و پهله ی جوړاوجوړو، دوورکه وتنو: له ریبازی راستو په سه نی پیغه مبهری خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) و چوار خه لیفه کانی، پرویداو، له ناکامی نه وه شدا، وه کاردانه وه (رَدُّ الْفَعْل): وپړای چهند راپه رینیکی شهرعیانه ی په سن، له دژي نه لادان و سته م و خراپه کارییه و، بو راستکردنه وه ی باری لاری کاری حوکمپانییه ک که به ناوی ئیسلامی راست و بی گری و گوته وه، ده کرا، ژماریه ک تاقم و ده سته ی په رگیرو تیپه ریښه (متطرف و غالي) سهریان هه لدا، که زانیانی په سه نی ئیسلام، بو ناساندنیان و جیاکردنه وه یان له جه ماوه ری مسوئلمانان، چهند زاړاوه کیان بو به کارهیټان، وه: (الفرق، اهل الأهواء، اهل البدع، الغلاة) واته: تاقمه کان، خاوه ناره زووه کان، بیدعه تچییه کان، تیپه ریښه ران. شایانی باسیشه نه و گروپ و تاقمه لاده رانه، لادان (إِغْرَاف) هکانیان جوړاوجوړبون:

۱- هه‌بووه له‌پرووی حوکم و سیاسه‌تفه لایداوه، که حوکمرانه‌کان بوون و حوکمی ئیسلامییان له‌راویژ (شوری)هوه، گوپیوه بو میراتی‌بی و بنه‌ماله‌بی.

۲- هه‌بووه له‌پرووی عه‌قیده‌یی و فیکریه‌وه، لایداوه، وەک: خه‌واریج و مورجیه و موخته‌زله و جه‌همسه و موچه‌سسسه و... هتد.

۳- هه‌به‌وه له‌ ڕووی خواپه‌رستی و دینداری تایبه‌تی (التدین الشخصی)یه‌وه، لایداوه، وه‌ك زۆریك له‌وانه‌ی به‌ناوی (زهد و تصوف)ه‌وه ناسراون.

۴- ھەبۈۋە لەزۆر پۈۋەۋە لايداۋە، ۋەك شىيە، بە ھەمۈر گروپ ۋە تاقمە زۆرۈر جۆرا ۋە جۆرە كەنسائە ھە.

ننجا زاناو پيشه و ايمان هر لهو کاتهوه، که لادان (انحراف) پرویداوه، قوليان
لی له لالیوه هه ولی پاکسازی و چاکسازی و راستکردنه و هیان له

هه‌وره‌ها ئامانجی به‌رزى ئیسلام له‌ژیانی تاکه‌کان (أفراد) دا، ئه‌وه‌یه‌ که بیانخاته

سه‌ڕ ڕاسته‌ شه‌قام، حاله‌تی هاوسه‌نگی و ڕێکی (الْإِتْزَانُ وَالْإِعْتِدَالُ) یان بۆ بینیته‌دی، وه‌ک خۆی دادگه‌ڕ فه‌رموویه‌تی: ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ﴾ (٢٧) لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَسْتَقِيمَ (٢٨) التکویر.

واته‌: ئه‌م (قورئان)ه‌ ته‌نیا به‌رچه‌ره‌وه‌یه‌ بۆ جیهانیان، بۆ هه‌ر کامێک له‌ئێوه‌ که‌ بیه‌وێ ڕاست و ڕێک بێ.

هه‌ڵبه‌ته‌ ئیسلامیش تۆمه‌تبار نه‌، تاكو پێویستی به‌به‌رگری لێکردن (دفاع) بێ، به‌لام بڵێن چی! کاره‌که‌ی منیش هه‌رچه‌نده‌ به‌ڕۆاله‌ت به‌رگری لێکردنی ئیسلامه‌، به‌لام له‌پراستییدا بریتیه‌ له‌: ڕه‌واندنه‌وه‌و لادانی ته‌م و مژێ، ئه‌و به‌یروپاڤ ڕه‌فتاره‌ کرچ و کال و پڕ هه‌له‌و په‌له‌ی په‌ڕگیر و تیپه‌ڕینه‌رانه‌یه‌ی، که‌ وه‌ک تۆزو خۆل له‌سیمای گه‌ش و جوانی ئیسلام ئالۆه، که‌ دیاره‌ ئه‌ویش ئه‌رکی گه‌وره‌ و گرنگی زانیانی میراتگری پێغه‌مبه‌ری خاته‌مه‌ (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) وه‌ک فه‌رموویه‌تی: {يَحْمِلُ هَذَا الدِّينَ مِنْ كُلِّ خَلْفٍ عُلُوُّهُ: يَتَقَوْنَ عَنْهُ الْغَالِينَ، وَاتِّحَالُ الْمُبْطِلِينَ، وَتَأْوِيلُ الْجَاهِلِينَ} (١) واته‌: ئه‌م ئایینه‌ باشتینی هه‌ر پاشین (جیل)یکی چاک هه‌ڵیده‌گرن: ئنجا لادانی تیپه‌ڕینه‌ران و، لافێدانی ساختان و، ته‌ئویلکردنی نه‌زانانی، لێ دوورده‌خه‌نه‌وه‌.

هیواداریشم ئه‌م به‌شی دووه‌مه‌ش له‌م کتێبه‌ که‌ وه‌ک هه‌موو یان زۆربه‌ی هه‌ره‌زۆری به‌ره‌مه‌کانم به‌خوێنراو و بیستراوه‌- پاش ڕاویژکردن و، داوای چاکه‌ له‌ خواکردن (الِاسْتِشَارَةُ وَالِاسْتِخَارَةُ) هاتۆته‌دی، ئه‌و ئامانجه‌ی بۆی نووسراوه‌، به‌باشتین شیوه‌ بپێکێ.

١ أَخْرَجَهُ ابْنُ جَبَّانٍ فِي "الثَّقَات" ١٦٠٧: وَالْبَيْهَقِيُّ فِي "الكبرى" ٢٠٧٠٠: وَابْنُ عَبْدِ الْبَرِّ فِي "التمهيد" ٩/٧ - وَابْنُ عَدِي فِي "الكامل" ٣٠٢.

په‌رێ خۆشکردن

ئێسلام وه‌ك دوا به‌رنامه‌و په‌یامی خوا بۆ مرۆڤایه‌تی، ئهم پڕۆژگاره‌دا به‌ر له‌ دوژمن و ناحه‌زانی له‌ ئه‌هلی كوفرو نیفاق، به‌ده‌ست شوێنكه‌وتوان و په‌یوهانی كچه‌و كاله‌و نه‌زانی به‌ گشتی و، په‌رگه‌رو تیپه‌په‌ینه‌ره‌وه، به‌تایبه‌ت، گرفتار بووه‌!

ئع‌جا من وه‌ك به‌رگه‌ری كردن له‌ ئێسلام -ئێسلامی به‌رجه‌سته له‌ قورئان و سوننه‌تدا-، ئهم به‌شه‌دا هه‌ول ده‌ده‌م، ئاماژه به‌ كۆمه‌ڵێك بیروپراو هه‌ڵس و كه‌وتی، پڕ هه‌ڵه‌و په‌ڵه‌و لاده‌رانه‌ی، رپكخراو و گروپه‌ په‌رگه‌ر (م‌تطرف)ه‌كانی ئهم پڕۆژگاره به‌ گشتی و، به‌ تایبه‌تی (رپكخراوی ده‌وله‌تی ئێسلامی) ناسراو به‌ (داعش) بكه‌م و، له‌ مه‌حه‌كی عه‌قل و شه‌رعیان بده‌م.

یه‌كێك له‌ ئامانجه‌كانیشم ئه‌وه‌یه‌ كه‌ هه‌ر كه‌سیك عه‌وداڵی ناسینی راستیه‌كانی ئێسلامه‌، به‌رچاوی روون بكه‌ینه‌وه‌، ئه‌وانه‌ش كه‌ به‌پێی په‌ندی: {شه‌ر به‌ كۆنه‌ قین ده‌كه‌ی} هه‌ر له‌ ئێسلام و ئێسلامیه‌كان له‌بیانوان و، ده‌یان‌ه‌وی له‌ په‌نای بیرو بۆچوون و هه‌ڵس و كه‌وته‌ پڕ هه‌ڵه‌و په‌ڵه‌ لاده‌رانه‌ و تاوانبارانه‌ی گروپه‌ په‌رگه‌ره‌كاندا به‌ گشتی و، به‌تایبه‌تی (داعش)، داخی دڵی خۆیان به‌ ئێسلام بپه‌ژن و، بپه‌ژینی به‌رانبه‌ر به‌و وشه‌و زاراوه‌و دروشم و هی‌مایانه‌ی ئێسلام بنوینن، كه‌ په‌رگه‌ره‌كان له‌ غه‌یری شوینی خۆیاندا، به‌ شیوازیکی دوور له‌ حوكمی عه‌قل و مه‌نتیق و رووحی شه‌ریعه‌ت، به‌كاریان دینن و ده‌یان‌بپه‌ژینن، بیانوی ئه‌و جو‌ره‌ په‌فتاره‌یان به‌ده‌سته‌وه‌ نه‌می‌ن.

ئع‌جا بێ‌گومان ئه‌و وشه‌و زاراوه‌و دروشم به‌رزو به‌په‌ژه ئێسلامیانه‌ی، كه‌ به‌ده‌ستی گروپه‌ په‌رگه‌رو لاده‌ره‌كان، دووچارای شی‌وینران و سته‌م‌لیكران بوونه‌،

- زۆرن، به‌لام ئیمه هه‌ول ده‌ده‌ین گرنه‌ترینیان و زه‌قه‌ترینیان، بجه‌ینه به‌ر تیشه‌کی لیکۆلینه‌وه‌وه، ئه‌ویش له ده (١٠) ئاڵقه‌دا، به‌م ناو و نیشانه‌ی خواره‌وه:
- ١- ئیسلام په‌حه‌مه‌وه‌ ئازادانه وه‌رده‌گیرێ، نه‌ك زه‌حه‌مه‌ت بێ و به‌زه‌به‌رو زۆر به‌سه‌پێنرێ.
 - ٢- جه‌نگ و جه‌هاد بۆ پاراستنی قه‌واره‌ی سیاسیه، نه‌ك بۆ دروستکردنی.
 - ٣- ده‌وله‌ت له هه‌ناوی كۆمه‌لگایه‌کی مسوولمانه‌وه به‌یدا ده‌بێ، نه‌ك به‌كوشتن و برین به‌سه‌پێنرێ.
 - ٤- جێبه‌جێکردنی شه‌ریعه‌ت، له تیگه‌یاندن و پیگه‌یاندنی خه‌لك و، پاشان دا‌یینه‌کردنی پێدا‌ویسته‌یه‌كانیانه‌وه، ده‌ست پێده‌كات، نه‌ك له سزادانیانه‌وه.
 - ٥- ئیسلام دژی سه‌غله‌ت‌کردنی خه‌لك و كۆمه‌لگا و، پێشیل‌کردنی ماف و ئازادییه‌كانیانه.
 - ٦- فه‌رمان به‌ چاكه، ده‌بێ به‌ شیوازیکی باش و، پێگری له خراپه، نابێ به‌ شیوازیکی خراپ بێ.
 - ٧- حوكمرانی مسوولمانان، نابێ به‌بێ ئاگاداری و په‌زامه‌ندی مسوولمانان، دا‌بنرێ.
 - ٨- كوشتنی به‌ناهه‌قی مسوولمانان و نامسوولمانان، دوا‌ی شیرك، گه‌وره‌ترین گونا‌هه.
 - ٩- به‌زۆر په‌یمان وه‌رگرتن، عاده‌ت و كلتووری حوكمی بنه‌مائه‌یی ئومه‌وی و عه‌باسیه‌ی و عوسمانیه‌كانه‌و، هه‌یج بنه‌مایه‌کی شه‌رعی نیه.
 - ١٠- به‌هه‌لگه‌راوه (مرتد) دانانی لایه‌نه ئیسلامیه به‌شداربووه‌كانی هه‌ل‌بژاردن و پڕۆسه‌ی سیاسیه، سته‌م و نه‌فامیه‌کی گه‌وره‌یه.

نهك زه حمده

نەك زەحمەت بىۋبەزە بىر زۆر بىسە پىنرى

له نوره كومهټاييزمېښكان له كښلېښ
نن همك سر موقع انټرنل ټاکنه

پاڅه پانډي مكنهبي ماموستا علي باپير

علي باپير

archive.org/details/@alibapir

علي باپير AliBapir

كه نلې
پاڅه پانډي مكنهبي ماموستا علي باپير

AliBapir

Google Play App Store

پاڅه پانډي مكنهبي ماموستا علي باپير

خوینه‌ری سه‌نگین!

خوای کاربه‌جی پیناسه‌ی هه‌ر کام له قورپانی به‌پێزو پیغه‌مبه‌ری کوتایی به‌رپێزی
خوی (محمد) (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) به‌وه کردوه که (رحمة)نو، مایه‌ی به‌زه‌یی و
به‌خششی خوان، وه‌ک فه‌رموویه‌تی:

١- ﴿وَمَا أَرْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ إِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي أَخْلَفُوا فِيهِ وَهُدًى
وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ (٦٤) النحل.

واته: کتیبمان ته‌نیا بۆ ئه‌وه دابه‌زاندۆته سه‌رت، که ئه‌وه‌ی تییدا که‌وتونه
پاجیایه‌وه، بۆیان ڕوون بکه‌یه‌وه‌و، که رێنمایی و به‌زه‌یی بێ، بۆ کۆمه‌لیک که به‌روا
دینن.

٢- ﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ﴾ (١٠٧) الأنبياء.

واته: تۆمان "ئه‌ی موحه‌مه‌د" ته‌نیا به‌رهمه‌ت بۆ جیهانیان په‌وانه کردوه.
هه‌روه‌ها خوای زاناو شاره‌زا له‌و باره‌وه که ئیسلام، ده‌بی خه‌لک ئازادانه‌و
ئاره‌زوو مه‌ندانه وه‌ری بگرنو، هیچ جو‌ره فشارێک بۆ ناچارکردنی خه‌لک بۆ
وه‌رگرتنی، په‌وا نیه، فه‌رموویه‌تی: ﴿لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ﴾ (٢٥٦) البقرة.

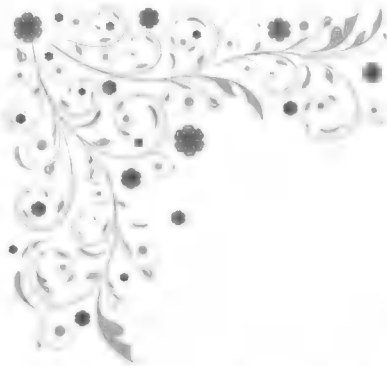
واته: ناچارکردن و زۆر لێکردن له‌ ئایین - واته: ئیسلام - دا نیه.
ئنجا له‌ راستییدا که‌سانێک که به‌ زۆر ئیسلامیان به‌سه‌ردا فه‌رژ ده‌کری، نابنه
مسوولمان، به‌لکو ناچار ده‌کری، بینه مونا‌فیک و کوفه‌که‌یان به‌شارنه‌وه، چونکه
ئیسلام به‌ر له‌ هه‌ر شتێک عه‌قیده و ئیمان، که ئه‌وه‌ش سه‌روکاری له‌ گه‌ڵ عه‌قل و
دل و دیوی په‌نهانی مرۆڤدا هه‌یه، بۆیه ئه‌گه‌ر بگوئجی هه‌ر ئایین و فیکره‌یه‌ک به‌زۆر
فه‌رژ بکری، ناگوئجی ئیسلام به‌ زۆر به‌سه‌پێتری.

هه‌ر بۆیه‌ش ئه‌وه‌ی که گرووپه په‌رگه‌ره‌کان - له‌ پێش هه‌موویانه‌وه (داعش) -

ده‌یکه‌ن، له‌ به‌زۆر سه‌پاندنی ئیسلام و کرده‌وه‌کانی ئیسلام وه‌ک: خه‌ته‌نه‌کردن، شایه‌تمان پێهێنانی به‌ کۆرسی دیله‌یه‌زیدییه‌کان، نوێژپێکردنیان... هتد، پێچه‌وانه‌و دژی شه‌ریعه‌ته‌، وێرایی تێکگیرانی له‌ گه‌ڵه‌قل و مه‌تیقدا، ئنجا بێگومان به‌وشیوه‌ دزیوه‌ پاناندنی ئیسلام و شه‌ریعه‌ته‌که‌ی، که‌ له‌ ده‌یان ئایه‌ت و فه‌رمووده‌دا جه‌ختی کردۆته‌وه‌ له‌ سه‌ر: دادگه‌ریی و یه‌کسانیی و ئازادیی و لیبۆرده‌یی و به‌زه‌یی و په‌وشت به‌رزایی... هتد، خیانه‌تیکی گه‌وره‌یه‌ به‌ ئیسلام و مسوڵمانان.

هه‌ر ئێره‌وه‌ش راپه‌ده‌گه‌یه‌نم و به‌ روون و راشکاوایی ده‌لێم: مادام خوای کاربه‌جی و زانا، دوایه‌مین کتیی خۆی (قرآن) و کۆتا پێغه‌مبه‌ری خۆی (محمد صلی الله علیه و سلم) به‌ (رحمه‌) ناو بردوون، که‌واته‌: هه‌ر که‌س و گروپ و قه‌واره‌یه‌ک، ئه‌گه‌ر هه‌زار ناوونیشان و دروشمی ئیسلامیشی هه‌لگرته‌ی، مادام له‌ جیاتی خێرو خوشیی و ئاسووده‌یی و په‌حه‌ت، مایه‌ی ئازار و مه‌ینه‌تی و زه‌حه‌ت بوون بۆ خه‌لك "به‌ مسوڵمان و نامسوڵمانه‌وه‌" ئه‌وه‌ به‌و حاله‌یان هه‌، نیشانه‌یه‌کی پرسپاری گه‌وره‌ ده‌خه‌نه‌ سه‌ر خۆیان، به‌لگه‌ ئه‌سه‌ر خۆیان په‌یدا ده‌که‌ن، که‌ پێچه‌وانه‌ی ئه‌و ئامانجه‌یان هێناوه‌ته‌ دی، که‌ خوای به‌رزو مه‌زن، هه‌ر کام له‌ دوا یان کتیب، کۆتا پێغه‌مبه‌ری خۆی (صلی الله علیه و سلم) بۆ ناردوون!

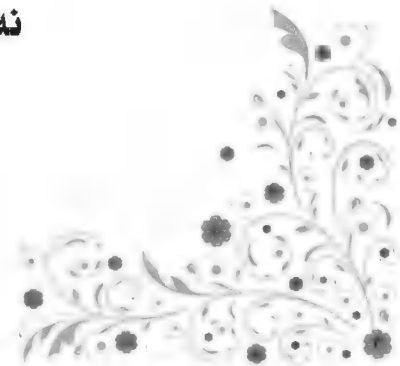
به‌لێ: هۆکاری ئاسووده‌یی و په‌حه‌تبونی هه‌رتاک و کۆمه‌ڵ و قه‌واره‌یه‌کی مسوڵمان و ئیسلامیی، بۆ خه‌لك و کۆمه‌ڵگا، به‌لگه‌ی راست پاره‌ستایی و په‌سه‌نایه‌تی، به‌ پێچه‌وانه‌وه‌ش هۆکاری بێزاریی و زه‌حه‌ت بوونیشی، بۆ خه‌لك و کۆمه‌ڵگا، به‌لگه‌ و نیشانه‌ی ناره‌سه‌نایه‌تی و لادهرتییه‌تی و ئه‌مه‌ پێوه‌رو ته‌رازوویه‌کی گه‌رنه‌ و راستی پێوان و هه‌لسه‌نگاندنی هه‌ر کۆمه‌ڵ و رێکخوا و یه‌کیی ئیسلامیه‌ بۆ ده‌رخستنی ئه‌ندازه‌ و پێژه‌ی: راست و ساغ بوون، یان به‌ پێچه‌وانه‌وه‌: ساخته‌ و پوچه‌ڵ بوونی.

ئالقبى دوووم:

جەنگ و جيهاد بۇ پاراستى قەوارى سياسىيە،

نەك بۇدروسىتىردى

ئالقبى دوووم

archive.org/details/@alibapir

AliBapir

Google Play

App Store

QR codes

ئالقبى دوووم

AliBapir

QR code

ئالقبى دوووم

AliBapir

QR codes

به‌لای خوینه‌ری سه‌نگین! - وه‌ک له‌ ئالق‌ه‌ی سییه‌مدا ده‌یخه‌ینه‌روو - قه‌واره‌ی سیاسی له‌ئیسلا‌مدا زاده‌و هه‌لقولا‌وی کۆمه‌لگایه‌کی مسو‌ل‌مانه‌، که‌ ئازادانه‌و ناره‌زوومه‌ندان‌ه‌ ده‌یه‌وی، ژینی به‌ پێ‌ی دینی به‌رپۆه‌ بچێ‌و، له‌ئه‌سلدا سو‌پاو هی‌ز، قه‌لغان‌و سو‌په‌ریکه‌، که‌ قه‌واره‌ی سیاسی، پاش هه‌لقولا‌نی له‌ ئیراده‌ی ئازادی کۆمه‌لگا‌و، به‌ ته‌عبیریکی دیکه‌: پاش ره‌وایه‌تی (شرعیه‌) وه‌رگرتنی له‌ خه‌لک‌و جه‌ما‌وه‌ر، پاسه‌وانی خۆی پێ‌ ده‌کات‌و خۆی پێ‌ ده‌پاری‌ی.

بۆ ئیسپاتی راستی ئه‌وه‌ش ته‌نیا سێ به‌لگان دینینه‌وه‌:

یه‌که‌م: پیغه‌مبه‌ری خاتهم (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) و ها‌وه‌له‌ به‌رپۆو د‌ل‌سۆزه‌کانی "خوا لی‌تان پازی بێ"، هه‌تا له‌ مه‌که‌که‌ بوون، خوا‌ی کاربه‌جێ نه‌ک هه‌ر له‌سه‌ری پیویست نه‌کردن جه‌نگ بکه‌ن، بگه‌ر ته‌نانه‌ت مۆله‌تیشی نه‌دان، هه‌تا نه‌چوونه مه‌دینه‌و قه‌واره‌ی سیاسیان بنیات نه‌نا، که‌ ئه‌وه‌ش شتیکی ناشکرایه‌ له‌ سپه‌ره‌و ژیا‌نی پیغه‌مبه‌ری خوا‌دا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) وه‌ک: (ابن هشام) گوتویه‌تی:

{وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) قَبْلَ بَيْعَةِ الْعَقَبَةِ لَمْ يُؤْذَنْ لَهُ فِي الْحَرْبِ وَكَمْ تُحَلَّلَ لَهُ الدِّمَاءُ، إِنَّمَا يُؤْمَرُ بِالذَّهَاءِ إِلَى اللَّهِ وَالصَّبْرَ عَلَى الْأَذَى وَالصَّفْحَ عَنِ الْجَاهِلِ} ^(١)، واته‌: پیغه‌مبه‌ری خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) پێش په‌یمانێ عه‌قه‌به‌، مۆله‌تی جه‌نگ کردنی پێ نه‌درا‌و، خوینی (دوژمنانی) بۆ حه‌ل‌ل نه‌کرا، به‌لکو ته‌نیا به‌وه‌ فره‌مانی پێده‌کرا، که‌ بانگه‌واز بۆلای خوا بکات‌و، له‌سه‌ر ئازاردان، خۆپا‌گری‌و، چاو پۆشیی له‌ بابای نه‌فام بکات.

پاشان (ابن هشام) باس ده‌کات که یه‌که‌مین ئایه‌ت که له‌باره‌ی مؤله‌تدران به‌ جه‌نگه‌وه، هاته‌ خوار، هه‌ردووک ئایه‌تی: (٤٠ و ٣٩) ی سووپه‌تی (الحج) بوون، که ئه‌مه‌ ده‌قه‌که‌یانه:

﴿أُذِّنَ لِلَّذِينَ يُقَتِّلُونَ بِأَنَّهُمْ ظَلَمُوا وَإِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ﴾ (٣٩) الَّذِينَ أَخْرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بَغْيًا إِلَّا أَن يَقُولُوا رَبُّنَا اللَّهُ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَّفَسَدَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَلَئِنَّ اللَّهَ لَعَلِيمٌ ﴿٤٠﴾ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٤١﴾ (الحج).

واته: مؤله‌تی ئه‌وانه‌درا که جه‌نگیان له‌دژی ده‌کری، له‌سوونگی ئه‌وه‌وه که سته‌میان لیده‌کری (که جه‌نگ و جه‌هاد بکه‌ن) و بی‌گومان خوا له‌سه‌ر سه‌رخستیان توانایه، ئه‌وانه‌ی که به‌ناهه‌ق و ته‌نیا له‌به‌ر ئه‌وه‌ی ده‌لین: خوا په‌روه‌ردگارمانه، له‌مال و حالیان وه‌ده‌رنان و، ته‌گه‌ر به‌هوی ئه‌وه‌وه نه‌بی که خوا هه‌ندی که له‌ خه‌لکی (ی سته‌مکار) به‌ هه‌ندیکی دیکه‌یان (له‌جه‌نگاوه‌رانی به‌رگه‌ریکار) به‌په‌رچ ده‌داته‌وه، ئه‌وه سه‌ومه‌یه‌کان و کلێساکان و که‌نیشه‌کان و مزگه‌وته‌کان، که زۆر ناوی خویان تیدا ده‌هینری، ویران ده‌کران و، هه‌رکه‌سی‌کیش (ئایینی) خوا سه‌ربخات، خوا سه‌ری ده‌خات، به‌دل‌نیاییه‌وه خوا به‌هینری زاله.

دووهم: ته‌گه‌ر بی‌ت و قه‌واره‌ی سیاسی به‌زه‌بری هی‌زو خو سه‌پاندن بنیات بنری، مانای وایه پی‌چه‌وانه‌ی هه‌موو ئه‌و ئایه‌تانه‌ په‌فتار کراوه، که فه‌رمانیان کردوه به‌ نازادکردنی خه‌لک و، په‌نا نه‌بردنه به‌ر زه‌برو زۆرو ناچارکردن، بو وینه:

١- ﴿لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ....﴾ (٢٥٦) البقرة.

واته: ناچارکردن له‌ئاییندا نیه.

٢- ﴿وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَأَمَنَّ فِي الْأَرْضِ كُلُّهُمْ جَمِيعًا أَفَأَنْتَ تُكْرِهُ النَّاسَ

حَقَّ يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿١٩﴾ یونس.

واتە: ئەگەر پەرەردگارت ویستبای زۆر لەخەڵک بکات، هەموو ئەوانەى لەزەویدان، تێکرایان پروایان دیتا، ئنجا ئایا تۆ زۆر لەخەڵک دەکەى کە بینه پروادار؟!.

سییەم: لەحاله‌تی بنیاتنانی قه‌واره‌ی سیاسیدا به زه‌بری هی‌ز، کۆمه‌لگا - ئەوه‌ی کە ناچارکراوه - هه‌ست به‌سته‌ملێکراوی ده‌کاتو، هه‌رله‌ ده‌رفه‌ت ده‌خه‌فتی بۆ تۆل‌ه‌و، سه‌ر‌بار‌ه‌ش خه‌ڵکه‌که‌ ناچارى حاله‌تى نی‌فاق ده‌ک‌رێ! که‌واته‌:

ئەوانەى کە پێیان‌وایه‌: ئامانجى جه‌نگ‌و جیهاد له ئیسلامدا، گۆرپى کۆمه‌لگا‌و پاک‌سازی‌و چاک‌سازی تێدا کرد‌یه‌تى‌و، سه‌ره‌نجام دروست‌کردنى قه‌واره‌ی سیاسیه‌!

ئەوانه نه له سپ‌ه‌و ژيانى پي‌غه‌مبه‌رى خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) تێگه‌یشتوون‌و، نه له سروشتى ئیسلام حالى بوون‌و، نه شار‌ه‌زای واقیعی‌شن.

لە نۆزه كۆمه‌ڵه‌یه‌یه‌كان له‌كه‌ڵانی

بەش هه‌كم ئه‌و موافق الزامات الزامات

Alibapir

archive.org/details/@alibapir

Alibapir

Google Play

App Store

QR codes

www.alibapir.net

هه‌ژووه‌ شاندەنەوێ

Alibapir

هه‌ژووه‌ شاندەنەوێ

QR codes

ناتقہی سیہم :
 دہولت تہ ہہ ناوی
 کومہ نگاہیہ کی مسولمانہ وہ پہیدا دہبی ،
 نہک بہ کوشتنو برین بسہ پیئرئ

له نوره څومره پلارنښه پکښه نه کولای شول

دې مضمون پر موقعا انځورول کولای شول

د ډاکټر پلاندنۍ مکتبې مامورینو ته علی بابا پر

archive.org/details/@alibapir

AliBapir

د ډاکټر پلاندنۍ مکتبې مامورینو ته علی بابا پر

www.alibapir.net

د ډاکټر پلاندنۍ مکتبې مامورینو ته

AliBapir

د ډاکټر پلاندنۍ مکتبې مامورینو ته علی بابا پر

د ډاکټر پلاندنۍ مکتبې مامورینو ته علی بابا پر

بهائى، دواى ثَمَوَه، پيغَمبَهري حَوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) زَرَر به جيديدى كهوتَه مشوور خواردن بَو پيدا كردن و دَزينمَهوى هُوزِيكى خاوَهَن ناوچَهيه كى جوگِرافِيى و، خاوَهَن هِيَرَو پيگَميه كى كَوَمَه لايَه تِيى و سياسي و سَهَر بازيى، وَهَك (ابن هشام) لَه زَيَر ناوونيشانى: {عَرَضُ رَسُولِ اللّٰهِ (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) نَفْسُهُ عَلَى الْقَبَائِلِ} (خَوَرانواندى پيغَمبَهري حَوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) لَه سَهَر هُوزَه كان) دا، گوتوويه تى: {فَكَانَ رَسُولُ اللّٰهِ (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) يَغْرِضُ نَفْسَهُ فِي الْمَوَاسِمِ، إِذَا كَانَتْ عَلَى قَبَائِلِ الْعَرَبِ يَدْعُوهُمْ إِلَى اللّٰهِ وَيُخْبِرُهُمْ أَنَّهُ نَبِيٌّ مُّرْسَلٌ وَيَسْأَلُهُمْ أَنْ

يُصَلِّقُوهُ وَيَمْتَعُوهُ حَتَّى يُبَيِّنَ لَهُمُ اللَّهُ مَا بَعَثَهُ بِهِ^(۱).

واته: ئنجا پیغه‌مبه‌ری خوا (مَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) له کاته‌کانی هه‌جدا، خۆی له‌سه‌ر هۆزه‌کانی عه‌ره‌ب راده‌نواند، بانگی ده‌کردن بۆلای خوا، هه‌وائی پێده‌دان که پیغه‌مبه‌ریکی ره‌وانه‌کراوه‌و، داوای لێده‌کردن که بپروای پێ بێنن و به‌رگه‌ری لێبکه‌ن، تاکو ئه‌وه‌ی خوا پێیدا ناردوه‌، بۆیان پروون بکاته‌وه‌.

هه‌تا سه‌ره‌نجام پیغه‌مبه‌ری خوا (مَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) پاش چه‌ندان هه‌وێی جو‌راو جو‌ری سه‌رنه‌که‌وتوو، له‌سائی (۱۱) ی پیغه‌مبه‌رایه‌تییدا، پێی له‌ شه‌ش که‌سی هۆزی (خَزْرَج) ی شاری (يَثْرِب) هه‌لکه‌وت و دواندنی و، بۆ سائی داهاتوو "سائی (۱۲) ی پیغه‌مبه‌رایه‌تی" له‌هه‌مان کاتدا، په‌یمانی یه‌که‌می له‌لای (عقبه) له‌گه‌ڵ دوازه‌که‌س له‌ نوێنه‌رانی هه‌ردوو هۆزی (أوس و خَزْرَج) دا ئیمزا کرد، که دواتر ناونا: په‌یمانی یه‌که‌می عه‌قه‌به (بیعة‌ العقبه‌ الأولى)، ئه‌و دوازه‌ که‌سه‌ش نو(۹) یان له‌ هۆزی (خزرج) و سێ(۳) یان له‌ هۆزی (أوس) بوون.

ئنجا ئه‌و په‌یمانی یه‌که‌می عه‌قه‌به‌یه‌، به‌ په‌یمانی ئافره‌تان (بیعة‌ النساء) ناوی رۆیشتوه‌، چونکه‌ باسی جه‌نگی تێدا نه‌کراوه‌^(۲).

پاشان له‌ سائی داهاتوودا - سائی (۱۳) ی پیغه‌مبه‌رایه‌تی - له‌ هه‌مانکات و شوێن دا، هه‌فتاو پێنج (۷۵) که‌س له‌ نوێنه‌رانی هه‌ردوو هۆزی (أوس و خزرج)، که هه‌فتاو سێ (۷۳) پیاو و دوو ئافره‌ت بوون، په‌یمانی دووهمی عه‌قه‌به (بیعة‌ العقبه‌ الثانية) یان له‌گه‌ڵ پیغه‌مبه‌ری خاته‌مدا ﷺ به‌ستو، ئه‌و په‌یمانه‌ ناوی نرا: په‌یمانی جه‌نگ (بیعة‌ الحرب)، چونکه‌ پیغه‌مبه‌ری خوا له‌سه‌ر ئه‌وه‌ په‌یمانی لێوه‌رگرتن، که به‌رگه‌ری له‌ خۆی و به‌رنامه‌که‌ی بکه‌ن، وه‌ک چۆن به‌رگه‌ری له‌

^۱ السيرة النبوية، ج ۲، ص ۲۱۸.

^۲ بروانه: السيرة النبوية، ج ۲، ص ۲۲۳، ۲۲۲.

هاوسه‌ران و منداله‌کانیان ده‌که‌ن، وه‌ک (ابن هشام) له‌یه‌کی‌ک له‌ئاماده‌بووانی ئه‌و په‌مانه‌وه‌که (کعب بن مالک)ه "خوا لیبی رازی بی"، ده‌گیریتته‌وه‌که گوتوو‌یه‌تی:

{ فَتَكَلَّمَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) فَتَلَا الْقُرْآنَ، وَدَعَا إِلَى اللَّهِ وَرَغَّبَ فِي الْإِسْلَامِ، ثُمَّ قَالَ: ((أَبَايِعُكُمْ عَلَى أَنْ تَمْتَعُونِي مِمَّا تَمْتَعُونَ مِنْهُ نِسَاءَكُمْ وَأَبْنَاءَكُمْ)) قَالَ: فَأَخَذَ الْبِرَاءُ بْنُ مَعْرُورٍ يَدَهُ، ثُمَّ قَالَ: نَعَمْ، وَاللَّيْلِ بِعَمَلِكَ بِالْحَقِّ نَبِيًّا، لَنَمْتَعَنَّكَ مِمَّا نَمْتَعُ مِنْهُ أَزْرًا قُبَايَعَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ! فَخَنُّوا وَاللَّهُ أَبْنَاءَ الْحُرُوبِ وَأَهْلُ الْحَلَقَةِ وَرَثَتَهَا كَأَيُّرًا عَنْ كَأَيُّرٍ، قَالَ فَأَعْتَزَّضَ الْقَوْلَ وَالْبِرَاءُ يُكَلِّمُ رَسُولَ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) أَبُو الْهَيْثَمِ بْنُ التَّيْهَانِ، فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! إِنْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ الرِّجَالِ حِيَالٌ، وَإِنَّا قَاطِعُوهُمْا يَغْنِي الْيَهُودُ فَهَلْ عَسَيْتَ إِنْ نَحْنُ فَعَلْنَا ذَلِكَ، ثُمَّ أَظْهَرَكَ اللَّهُ أَنْ تَرْجِعَ إِلَى قَوْمِكَ وَتَدْعَنَا؟ قَالَ: فَتَبَسَّمَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ)، ثُمَّ قَالَ: بَلِ الدَّمُ الدَّمُ، وَالْهَذْمُ، الْهَذْمُ، أَنَا مِنْكُمْ وَأَنْتُمْ مِنِّي، أَحَارِبُ مِنْ حَارِبَتُمْ وَأَسَالِمُ مِنْ سَالِمَتُمْ }^(١).

واته: پیغه‌مبه‌ری خوا (صلی الله علیه وسلم) قسه‌ی فه‌رموو: قورئانی خوینده‌وه‌و، بانگه‌وازی کرد بۆلای خواو، هانی داین بۆ ئیسلام، ئنجا فه‌رموو: {په‌مانتان له‌گه‌ل ده‌به‌ستم که به‌رگه‌ریم لیبکه‌ن، وه‌ک چۆن به‌رگه‌ری له‌هاوسه‌ران و پۆله‌کانتان ده‌که‌ن}، ده‌لێ: (البراء بن معرور)یش ده‌ستی گرت و گوتی: به‌لێ سویند به‌و که‌سه‌ی که تۆی به‌حق به‌ پیغه‌مبه‌ر ره‌وانه‌ کردوه‌، به‌رگه‌رییت لیده‌که‌ین، وه‌ک چۆن به‌رگه‌ری له‌هاوسه‌رانمان (واته: له‌نامووسمان) ده‌که‌ین، ده‌جا شه‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا! په‌مانان له‌گه‌ل به‌سته‌، به‌خوا ئیمه‌ کوپانی جه‌نگه‌ین و خواوه‌نی زریین^(٢)، پشتاو پشت به‌میراتمان گرتوه‌.

^١ پروانه: السيرة النبوية - لابن هشام، ج ٢ ص ٢٢٦-٢٢٨.

^٢ واته: چه‌ک و پیداو‌یسته‌ی که‌نی جه‌نگمان هیه‌.

نُنْجَا لَهُوَكَاثَهْدَا كَه بَهْرَاءِ پِیغَهْمبَهْرِی خَوَای (صَلَّى اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ) دَهْدَوَانْد (أَبُو
 الْهِثْمِ بْنِ التَّيْهَانِ) گوتی: ئَهی پِیغَهْمبَهْرِی خَوَا! لَه نِیَوَان نِیَمُو پِیاوَه کَانْدَا
 "مَه بَه سَتِی جَوو لَه کَه بَو" پَه یَا مَن هَن و، نِیَمَش کَوَتَا یِی بَهو پَه یَا نَانَه دِیْنِی (بَه
 حَوکَمِی مَسْوَ لَمَان بَوو مَن دَه یَا نِی چَرِی نِی) نُنْجَا ئَه گَه ر نِیَمَه وَا مَان کَرْدُو، تَوُش خَوَا
 سَهْرِی خَسْتِی، نَا یَا نِیَمَه بَه جِی دَه هِیْلِی و دَه گَه رِی یَهو لَای خَه لَکَه کَت
 (خَزْمَه کَانَت)! گوتی: پِیغَهْمبَهْرِی خَوَاش (صَلَّى اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ) زَهْر دَه خَه نَه یَه کِی
 هَاتِی، نُنْجَا فَهْر مَوُو: {بَه لَکُو خَوِیْنَم لَه گَه لَ خَوِیْنَتَانَهو، مَرْدَم لَه گَه لَ مَرْد تَنَانَه،
 مَن لَه نِیَوَه مَو نِیَوَه ش لَه مَن، ئَهو هِی لَه گَه لَی بَجَه نِگَن، لَه گَه لَی دَه جَه نِگَمو، ئَهو هِی
 ئَاشَتِی لَه گَه لَ بَکَن، ئَاشَتِی لَه گَه لَ دَه کَم}.

بەئىي، پيغەمبەرى سەر مەشقو پيشەوامان (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) بەم جوړه قەوارەى سياسىي ئىسلامىي يەكەمى بىيات ناو، پاش ئەوہى رەوايەتیی (شرعیە)ى خەلک و دانىشتووانى شارى (يثرى) (کە دواتر ناوئرا مەدینە)ى وە دەست هینا، لەرپى نوینەرەکانیانەو، بەسێ قۇناغ دوو پەیمانى لەگەڵ بەستى، ئنجە فەرمانى بە هاوەلانى کرد، کە کۆچ بکەن بۆ مەدینەو، پاشان خۆشیی چوو و، سەرەنجام قەوارەى سياسىي راگەياندى، ئەک بەزۆرە ملێ و ھەرەشە و گورەشە و کوشتن و برین! بەلکەو لە باوہشى گەرم و پرسۆزى بئکەيەکی جەماوہریدا، کە ئازادانەو ئارەزوومەندانە، پرۆيان بە ئايین و پەيامەکەى هینابوو، ئە دوو پەیمان (بیعە)دا، دەستیان لە نێو دەستى نابوو و، بەئینى پابەندى بە شەریعەتەو، فەرمانەریی بۆ کردنیان بێدا بوو.

هه‌به‌ته تاكه هو‌كاری رانه‌گه‌یه‌نرانی فه‌واره‌ی سیاسیی ئیسلامیی یه‌كه‌میش
له‌ شاری (مكة)دا، هه‌ر ئه‌وه‌ بوو كه‌ مسوولمانان كه‌مینه‌ بوونو، زۆرینه‌
ئاماده‌نه‌بوون، بپوا به‌ ئیسلام بئینو، ر‌ه‌وایه‌تیى هو‌كمپانیی (شرعیة‌ الحاكیمیه‌) به‌
ب‌خه‌مه‌رى خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) بده‌ن.

ناتقهي چوارهم:
جيپه جيڪرڻي شهريعت
نه تيگه ياندن و پيگه ياندن خه ٺڪ،
پاشان داينڪرڻي پيداويستييه ڪانيانه وه
دهست پيڏه ڪات، نه ٺڪ نه سزادانيانه وه

له نوره ڪومنه لاريه ٺيڪان لڪه ٺاڻيس

نن محكم عز مواقع التواصل الاجتماعي

علي بابا پير AliBapir

ڊاڪٽر يادني مهڪڻي ماموستا علي بابا پير

archive.org/details/@alibapir

AliBapir

ڊاڪٽر يادني مهڪڻي ماموستا علي بابا پير

ڪه نالي

ڊاڪٽر يادني مهڪڻي ماموستا علي بابا پير

www.alibapir.net

ڊاڪٽر يادني مهڪڻي ماموستا علي بابا پير

﴿ وَمِنْ ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ نَتَّخِذُونَ مِنْهُ سَكَرًا وَرِزْقًا حَسَنًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴾ ٦٧ النحل.

واته: هه‌روه‌ها له به‌رو میوه‌ی دره‌خته‌کانی خورماو میوه‌کان، مادده‌ی سه‌رخۆشکه‌رو بژیویکی باش دروست ده‌که‌ن. که‌واته: مادده‌ی سه‌رخۆشکه‌ر، بژیویکی باش نیه.

۲- پاشان خوا "عزوجل" ئه‌وه‌ی خستۆته‌ روو که‌ مه‌ی و قوما‌ر (الخمر والمیسر) گونا‌هیان له سوودی‌ان گه‌وره‌تره: ﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنْفَعٌ لِلنَّاسِ وَإِنَّهُمَا آكْبَرُ مِنْ نَفْعِهِمَا...﴾ (البقرة: ۲۱۹)

۳- دوایی بۆ ئه‌وه‌ی پێش قه‌ده‌غه‌کردنی یه‌که‌جاری، کاتی مه‌ی خواردنه‌وه به‌رتسک بکاته‌وه، له مسوولمانانی قه‌ده‌غه‌کرد که به‌سه‌رخۆشیی توخنی نویژ بکه‌ون: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ سُكَرَىٰ حَتَّىٰ تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ...﴾ (النساء: ۴۳)

۴- ئنجا سه‌ره‌نجام له قوناغی چواره‌مدا، بریاری کۆتایی له باره‌وه ده‌رچوو، که قه‌ده‌غه‌بوونی توخن که‌وتنیشیه‌تی، نه‌که ته‌نیا خواردنه‌وه‌ی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ (المائدة: ۹۰)

هه‌روه‌ها له دابه‌زین و چۆنیه‌تی به‌رپۆه‌بردنی شه‌ریعه‌تیشدا -که‌مه‌به‌ستمان له شه‌ریعه‌ت لی‌ره‌دا، کۆی یاسا‌کانیه‌تی له هه‌موو بواره‌کانی: ئیمان و عه‌قیده‌و، عیباده‌ت و، هه‌لس و که‌وته‌کاندا - دیسان ریزه‌ندی له گ‌رنگ‌تره‌وه بۆ گ‌رنگ چوون، ر‌ه‌چاو‌کراوه، چونکه سه‌ره‌تا خ‌وای په‌روه‌ردگار نیزیکه‌ی دوو له‌سه‌ر س‌ی (۳/۲) ی قورئانی له شاری مه‌که‌که دابه‌زاند، که جاری مسوولمانان کۆمه‌لگایه‌کی سه‌ربه‌خۆ و قه‌واره‌یه‌کی سیاسییان نه‌بوو، بۆیه‌ش قورئانی مه‌که‌که‌یی، زیاتر جه‌ختی له‌سه‌ر بووناسیی و جیهان‌بینیی و، ئیمان و عه‌قیده‌و، عیباده‌ت و، ر‌ه‌وشت و، به‌سه‌ره‌اتی

^١ أَخْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ بِرَقْم: (٧٣٧٢)، وَمُسْلِمٌ بِرَقْم: (١٢١)، وَأَبُو دَاوُدَ بِرَقْم: (٧٣٧٢)، وَالتِّرْمِذِيُّ بِرَقْم: (٢٠١٤)، وَالنَّسَائِيُّ بِرَقْم: (٢٥٢١).

ئه‌گه‌ر ئه‌وه‌شیان جی‌به‌جی کرد، ئه‌وه‌ خۆت له‌مان و سامانه‌ نایابه‌کانیان په‌ریزه‌ (واته: مه‌چۆ بۆ زه‌کات، کام مال و سامانی باشته‌، ئه‌وه‌یان لێ‌وه‌رگیری، به‌ئێ‌کو له‌ چاکی چاک و، له‌ خراپی خراپ وهر‌بگه‌ر)، هه‌روه‌ها خۆت له‌ نزای سته‌م‌لێ‌کراو په‌ریزه‌، چونکه‌ بۆ‌لای خوا په‌رده‌ی له‌به‌ر نیه‌.

هه‌لبه‌ته‌ لێ‌ره‌دا مه‌به‌ستم ئه‌وه‌نیه‌ بلییم: پێ‌ویسته‌ شه‌ریعه‌ت و یاسایه‌کانی، به‌و په‌له‌په‌یه‌ی کاتی خۆی جی‌به‌جی بکریته‌وه‌! نه‌خێر، چونکه‌ هه‌ل‌ل و هه‌رام و فه‌رزو سوننه‌ت و، سه‌رجه‌م یاسا شه‌رعییه‌کان، هه‌ر له‌ جی‌ی خۆیان، به‌لام مه‌به‌ستم ئه‌وه‌یه‌ که:

یه‌که‌م: پێ‌ویسته‌ له‌ جی‌به‌جی کردنی شه‌ریعه‌تدا، پریزه‌ندییه‌ک که له‌ خودی شه‌ریعه‌تدا پێ‌ویست کراوه‌: ئیمان و عه‌قیده‌و، عیباده‌ت و، ئابووری... په‌چاو بکری.

دووهم: هه‌ر کام له‌ یاسا‌کانی شه‌ریعه‌ت، ده‌بێ‌ زه‌مینه‌ و هه‌ل و مه‌رجی جی‌به‌جی‌کردن (مناخ و شروط‌ التطبيق) ی بۆ په‌ر‌ه‌خسێ، ئه‌وجار جی‌به‌جی بکری و، بێ‌گومان له‌ هه‌ل‌وێستی خه‌لیفه‌ی دووهم: عومه‌ری کورێ خه‌ت‌ابدا "خوای لێ‌ پازی بێ" ده‌رس و په‌ندیکی گه‌وره‌ هه‌یه‌، کاتی‌ک له‌ سالی گرانی و برسیه‌تی (عام القحط والمجاعة)دا، سزای برینی ده‌ستی دزی راگرت و، کاتی‌ک پاش به‌ هێز بوونی ده‌وله‌تی ئیسلامی، پشکی دل‌ راگیراوان (سهم‌ المؤلفة‌ القلوب) ی "که‌ هه‌شت یه‌ک (۸/۱) ی زه‌کاته‌" راگرت!

چونکه‌ هه‌ر دوو‌کیان زه‌مینه‌ و هه‌ل و مه‌رجی جی‌به‌جی‌کردنیان په‌خسا و نه‌بوو، نه‌ک وه‌ک به‌شێ‌ک له‌ شیعه‌ ده‌لێن: (عومه‌ر) خوا لێ‌ پازی بێ، ئایه‌ته‌کانی خوای په‌ک خسته‌بێ!

که‌واته‌: ئه‌وه‌ی گروپه‌ په‌رگه‌ره‌کان به‌ "تایبه‌ت (داعش)" کردوویانه‌و ده‌یکه‌ن، که‌ هه‌ل‌ده‌ستن به‌ چه‌سپاندنی سزاو سنووره‌ شه‌رعییه‌کان به‌سه‌ر خه‌ل‌کدا، بێ‌ ئه‌وه‌ی

سه‌رنج به‌ن: داخۆ هه‌لومه‌رجی جی‌به‌جی کردنیان ره‌خساوه یان نا؟! ره‌فتاریکی به‌رواڵه‌ت شه‌رعییانه‌ی، له‌ هه‌قیقه‌تدا پێچه‌وانه‌ی شه‌ریعه‌ته، چونکه ییگومان پیا‌ده‌کردنی شه‌ریعه‌ت، ده‌بی سهره‌تا: هۆشیارکردنه‌وه‌ی تیگه‌یانندن و پێگه‌یان‌دنی خه‌لك بی‌و، پاشان دابین کردنی پێداویستییه‌کانیان و، چاره‌سه‌ری گرفت و کێشه‌کانیان و، ئاسووده‌و به‌خته‌وه‌ر کردنیان و، ده‌سته‌به‌ره‌کردنی ماف و نازادییه‌کانیان، ئنجا دوا‌ی ئه‌وه هه‌رکەس ویستی هه‌رکام له:

۱- هیمینی و ئاسایشی خه‌لك.

۲- ژانیان.

۳- مال و سامانیان.

۴- وه‌چه‌یان.

۵- ئا‌پرویان.

۶- عه‌قل و هۆشیان.

۷- ئایینیان

بخاته مه‌ترسییه‌وه‌و، ده‌ست درێژییان بکاته سه‌ر، پێویسته سزای پر به‌ پێست بدری، به‌لام گروپیك ناوی خۆی بنی: (ده‌وله‌تی ئیسلامیی) لافی جیبه‌جی‌کردنی شه‌ریعه‌ت لی‌ بذات، به‌لام له‌و شه‌ریعه‌ته‌ پان و پۆرو هه‌مه‌لایه‌نه‌یه‌ی ئیسلام، ته‌نیا قامچی لی‌دان و، ده‌ست برین و، سزاو جه‌زه‌به‌ی پێ‌بی‌و، له‌ چه‌سپاندنی ئه‌و سزاو سنووره شه‌رعییانه‌وه، ده‌ست پێ بکات، که دوا‌یین حوکمه‌کانی شه‌ریعه‌ت بوون، که بۆ پێغه‌مبه‌ری خوا (صلی الله علیه وسلم) دابه‌زیون، به‌ به‌لگه‌ی ئه‌وه که هه‌ر کام له:

۱- سزای رێگری و تێکدانی ئاسایشی کۆمه‌لگا.

۲- سزای دزیی کردن.

۳ و ۴- قه‌ده‌غه‌کرانی یه‌که‌جاری شه‌راب و قوما‌ر.

له سوورپه‌تی (المائدة) داو له نایه‌ته‌کانی: (۳۳-۳۸-۹۰)، دانو، سوورپه‌تی ناوبراویش، کۆتا سوورپه‌تی قورئانه دابه‌زی بێ، وه‌ک دایکی برۆاداران خاتوو عایشه‌ خوا لێی رازی بێ، گو‌توویه‌تی: {أَمَّا إِنَّهَا آخِرُ سُورَةٍ نَزَلَتْ، فَمَا وَجَدْتُمْ فِيهَا مِنْ حَلَالٍ فَاسْتَجْلُوهُ، وَمَا وَجَدْتُمْ فِيهَا مِنْ حَرَامٍ فَحَرِّمُوهُ} ^(۱).

واته: ئاگادار بن! (سوورپه‌تی مائیده) کۆتا سوورپه‌ته‌ هاتبیته‌ خوار، ده‌جا هه‌رچی هه‌ڵاڵیکه‌ی تیدا ده‌بینن، به‌ هه‌ڵاڵی بزانه‌و، هه‌رچی هه‌رامیکه‌ی تیدایه‌، به‌ هه‌رامی بزانه‌.

به‌لێ گرووپ و ڕیک‌خراویکی ئاوا: بی‌گومان بیرو بۆ‌چوونه‌کانی، پێش په‌فتاره‌کانی-له‌و بواره‌دا- پێچه‌وانه‌ی شه‌ریعه‌تنو، په‌له‌ی ره‌شو ناشیرین "له‌ بیرو زه‌ینی هه‌ڵکێکی نا ئاشنا به‌ ئیسلامدا" به‌ نیۆچه‌وانی ئیسلامو مسوڵمانانه‌وه‌!

^۱ أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ بِرَقْم: (۲۵۵۸۸)، وَالتَّسَانِي فِي "الْكُفْرِ" بِرَقْم: (۱۱۱۳۸)، وَابْنُ الْمُنْذِر، وَالحَاكِمُ بِرَقْم: (۳۲۱۰) وَصَحَّحَهُ، وَابْنُ مَرْدَوِيَّةَ وَالبَيْهَقِيُّ، تَعْلِيقُ شُعَيْبِ الأَرْنَؤُوط: إِسْنَادُهُ صَحِيحٌ رِجَالُهُ ثِقَاتٌ، رِجَالُ الصَّحِيح.

نیسلام در پی سه غله ت کردنی خه لک و کوومه لگاو،

خوێنه‌ری خۆشه‌ویست!

خوای به‌رزو بێ نیاز سه‌رجه‌م پێغه‌مبه‌رانی خۆی به‌ کتێبو په‌يامه‌کانیه‌وه‌،
بۆ ئه‌وه‌ ناردوون، که‌ مرۆقه‌کان "هه‌روه‌ها جندیش" به‌ شیوه‌یه‌ک ژيانى سه‌ر
زه‌مینیان بگوزهرێنن، که‌ خوای خاوه‌ن و په‌روه‌ردگاری خۆیان له‌ خۆیان، رازی
بکه‌ن و، سه‌ره‌نجام به‌خته‌وه‌ریی دنیا و سه‌ره‌فرازیی دوا رۆژ، ده‌سته‌ به‌ر بکه‌ن.

هه‌ر بۆیه‌ش شتیکی نامه‌تتیقی و نه‌گونجاوه‌: ئایین و به‌رنامه‌ی خوا - که‌ بۆ
به‌خته‌وه‌ر کردنی مرۆقه‌کان هاته‌وه‌ - بیه‌تته‌ مایه‌ی سه‌غله‌تی (حرج) و ناڕه‌حه‌تی و
گرفتاریی خه‌لك، به‌ مسوڵمان و نامسوڵمانه‌وه‌!

هه‌ر بۆیه‌ش خوای به‌رزو بیه‌تته‌ "سبحانه‌ و تعالی" شوینکه‌ وتوانی ئایین و
به‌رنامه‌که‌ی، به‌ به‌خته‌وه‌ران (سعداء و، سه‌ره‌فرزان (مفلحون) و، به‌ مراد
که‌یشتوان (فائزون)، وه‌سف کردوون، وه‌ك فه‌رمویه‌تی:

۱- ﴿وَأَمَّا الَّذِينَ سَعِدُوا فَبِالْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ

إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ عَطَاءٌ غَيْرَ مَجْدُورٍ ﴿١٠٨﴾ هود.

۲- ﴿قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١﴾ الْمُؤْمِنُونَ.

۳- ﴿الَّذِينَ ءَامَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ أَعْظَمُ

دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿٢٠﴾ التوبة.

ههروه ها خواى زاناو شارهزا، زور به پروونى رايگه ياندوه: كه ئايين و بهرنامه كهى، هيچ جوړه سه غله تيبه كى تيدانيه، واته: ئيسلام نايته مايه ي سه غله تيبى و گرفتارى بى هيچكس، چ شوينكه وتوانى و، چ نه وانه ش كه برواى پى ناهين و شوينى ناكهون، وهك فهرموويه تى:

۱- ﴿... وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ...﴾ (٧٨) الحج.

واته: (خوا) هيچ جوړى سه غله تيبى و ناروحيه تيبه كى له ناييندا نه خستوته سهرتان.

۲- ﴿... مَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ...﴾ (١) المائدة

واته: خوا نايه وي هيچ جوړه سه غله تيبه كتان بخاته سهر.

۳- ﴿يَأَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَشِفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ

وَهْدًى وَرَحْمَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ (٥٧) قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَلِكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ

خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ﴾ (٥٨) يونس.

واته: ئه ي خه لكينه! له بهر وهر دگارتانه وه ناموزگاري و چاره سهرى ئه و (نه خو شيان) هى كه له نيوان سينه كاتاندانيه، بوتان هاتوه و، رينمايى و بهرزيه به برواداران، بلئى با تهنيا به به خششى خوا و به بهرزيه كهى، بهس به وه زور شادمان بن، ئه وه باشتهر ئه و (سامان) هى كه په زمه نده ي ده كهن.

وهك ده بينين: خواى كار به جى زور به پراشكاويى رايگه ياندوه، كه له ئايين و بهرنامه كيدا، هيچ شتيكى واى دانه ناوه، بيته مايه ي سه غله تكردن و بيزاري و نيگه رانيى خه لك و كومه لگا.

هەروەها خوای بەبەزەیی بە مەزەقیەتی -بە مسوڵمان و نامسوڵمانەو-
 ڕاگەیانندووە کە کتیبەکە (قورئان) ئامۆژگاری و شیفا و چارەسەری دەرد و نەخۆشی
 نیۆ دڵ و سینەکانیانە بەگشتیی و، ڕێنمایی و ڕەحمەتیشە بەتایبەت بۆ پرواداران.
 پاشان بە مەزەقیەتی دەفەرموی: کە با تەنیا بەبەخشش و بەزەیی خوا، شادمان
 بن و ئەو پەری خوشحال بن.

ئنجە لێرەدا دەپرسین:

ئایا دەگونجی ئایین و بەرنامەیەک خوا بە ئامۆژگاری و چارەسەر (موعظە و
 شفاء)، و، بە بەخشش و بەزەیی (فَضْل و رَحْمَة) ی خۆی بۆ مەزەقیەتی پێناسە
 بکات، بێتە مایە زەحمەت و سەغڵەتی و نیگەرانی و بیزارییان؟!
 بێگومان نەخێر.

هەر بۆیەش لێرەو بە دەنگێکی زوڵال ڕایدەگەیەنین:

سەرچەم ڕەفتار و ھەلوێستی ڕەق و تەق و بێ ڕووح و ڕەونەق و سەغڵەتکەر و
 بیزارکەرەکانی، گروپ و ڕیکخوازە پەرگەرەکان و، لە پێش ھەموویانەو (داعش)،
 پێچەوانەی قورئان و سوننەتن.

ئاخر قورئانیك خوا بە ئامۆژگاری و شیفا و بەخشش و بەزەیی بۆ خەلکی،
 وەسفی بکات، چۆن دەگونجی بێتە مایە سەغڵەتی و بیزاریی و، پشوو پێ تەنگ
 کردنی خەلک و کۆمەلگا؟!

هەروەها پێغەمبەرێک نازناوی (رحمة للعالمین) ی ھەبێ و، بە ئۆمەتەکە فەرموو
 بێ: {يَسْرُوا وَلَا تَعْسُرُوا، وَيَسْرُوا وَلَا تُعْسَرُوا} ^(۱)

واتە: (تایین بۆ خەلک) ئاسان بکەن و، لێیان وەزەحمەت مەخەن و، دڵی خەلک
 خوش بکەن و، مەیانسلەمێننەو.

۱ أخرجه أحمد برقم: (۱۲۳۵۵)، والبخاري برقم: (۵۷۷۴)، ومسلم برقم: (۱۷۳۴)، والنسائي
 في "الكبرى" برقم: (۵۸۹۰).

هه‌لۆه‌ته‌ مه‌به‌ستیش له ئاسانکردنی نایین و دلخۆشکردنی خه‌لکیش، ئه‌وه‌ نیه که هه‌رهمیان بۆ خه‌لک بکری، به‌لام بێگومان له نێوان شلگیریی: هه‌رام بۆخه‌لککردن، سه‌ختگیریی: خه‌لک لێ قه‌ده‌غه‌کردن، خه‌لک گرفتارو عاسی کردنیشدا، زۆر شت هه‌یه‌و، هه‌میشه‌ خه‌تی نیوه‌ راست گرتن، خۆ دوورگرتن له تیپه‌راندن (افراط) و به‌زایه‌دان (تفریط) مڕۆڤ به‌ره‌و هه‌وسه‌نگیی و له‌نیشانه‌دان ده‌بات.

به‌ئێ قورئانیکی ئاوا - که باسمان کرد - و پێغه‌مبه‌ریکی ئاوا (مَلَى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) چون ده‌گونجی، په‌یره‌ویی لێکردن و شوێنکه‌وتنیان، بێته‌ مایه‌ی بیزاری و گرفتاری خه‌لک و کۆمه‌لگا به‌گشتیی، به‌ مسوڵمان و نامسوڵمانه‌وه‌؟!

ئع‌جا دیاره‌ ئه‌و ره‌فتار و به‌ریار و هه‌لۆسته‌ په‌رگیرانه‌ و بیژاکه‌رانه‌ی، ئه‌و گرووپانه‌ به‌ تاییه‌ت (داعش) زۆرن، بۆ نمونه‌:

۱/ سه‌پاندنی به‌رگ و پۆشاکێکی تاییه‌ت له‌سه‌ر ئافره‌تان، به‌تاییه‌ت پابه‌ندکردنیان به‌ پێچه‌گرتنه‌وه‌ (انتقاب)وه‌، که بێگومان به‌رای زۆری هه‌ره‌ زۆری توێژه‌ره‌وانی قورئان (مفسرین) و فه‌رموده‌ناسان (محدثین) و شه‌هرع‌زانان (فقهاء)، ئافره‌تان بۆیان هه‌یه‌ هه‌ردووک ده‌ست و روو (الیدان والوجه)یان دیاری، بۆیه‌ش خوا فه‌رمانی به‌ پیاوان کردوه‌، که له‌نیگای خۆیان بگرنه‌وه‌: ﴿قُلْ

لِّلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُوبْنَ مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظْنَ أَوْرُجَهُمْ..... ﴿٣٠﴾ النور.

ئع‌جا ئه‌گه‌ر ئافره‌تان پێچه‌ (نقاب)یان له‌سه‌ر فه‌رژ بوویه‌، پێویستی به‌و فه‌رمانه‌ نه‌ده‌کرد، چونکه‌ ئه‌و کاته‌ روانین (نظر) له‌ چی ده‌کرا؟! دیاره‌ من ئه‌و بابته‌م به‌ درێژی له‌ هه‌رکام له‌ کتیی (ئافره‌ت و خێزان له‌ سایه‌ی شه‌ریعه‌تدا) و، له‌ کتیی: (سروود و موسیقا و چه‌ند بابته‌تیی هه‌نهریی)دا باسکردوه‌.

تُنجا سەرپاری هه‌موو ئه‌وانه‌ش ده‌لیین:

وه‌ك پيشتريش گوتمان: كۆي قه‌واره‌يه‌كه‌ي سياسي مادام له‌رووي شه‌رعيه‌يه‌وه‌،
 په‌واهيه‌تيي (شرعية‌ي نه‌به‌ي، كه‌واته‌: سه‌رجه‌م پرپارو په‌فتاره‌كانيشي ناره‌وانو،
 بيه‌گومان قه‌واره‌يه‌كه‌ي خاوه‌ن په‌واهيه‌تيي ته‌واوایش، وه‌ك پيشتر -له‌ ئالقهي
 چواره‌مدا- باسمان كرد، پيوسته به‌و شيوازه‌ي كه‌ شه‌ريعت دياره‌يكردوه‌، كه‌
 پله‌پله‌يي و پرته‌به‌ندي له‌ گرنگتره‌وه‌ بو گرنگ چوون (التدرج و ترتيب الأهم فالمهم)
 په‌چاو كردن: بناغه‌كه‌يه‌تي، هه‌ولێ چه‌سپاندني شته‌ په‌سندنه‌كانو، نه‌هيشته‌ني شته‌
 ناپه‌سندنه‌كان بدات، ئه‌ویش به‌ مه‌رجێك په‌سنديه‌ي و ناپه‌سنديه‌ي شته‌كان،
 راجيايي (اختلاف) ته‌یدا نه‌به‌ي، هه‌موو زانايان، يان زۆريه‌يان، له‌سه‌ري په‌كده‌نگ
 بن، وه‌ك له‌ ئالقهي شه‌شه‌مدا تيشكي ده‌خه‌ينه‌ سه‌رو، پيشتريش له‌ به‌شي په‌كه‌مدا
 قسه‌مان له‌ باره‌وه‌ كرد.

له‌ نۆزه‌ كۆمه‌لایه‌نیمه‌كان له‌كه‌ڵناس

بەش هه‌كهم عێز مۆڵات ئه‌وه‌ڵه‌ ئه‌وه‌ڵه‌

بەش هه‌كهم عێز مۆڵات ئه‌وه‌ڵه‌ ئه‌وه‌ڵه‌

بەش هه‌كهم عێز مۆڵات ئه‌وه‌ڵه‌ ئه‌وه‌ڵه‌

بەش هه‌كهم عێز مۆڵات ئه‌وه‌ڵه‌ ئه‌وه‌ڵه‌

بەش هه‌كهم عێز مۆڵات ئه‌وه‌ڵه‌ ئه‌وه‌ڵه‌

بەش هه‌كهم عێز مۆڵات ئه‌وه‌ڵه‌ ئه‌وه‌ڵه‌

بەش هه‌كهم عێز مۆڵات ئه‌وه‌ڵه‌ ئه‌وه‌ڵه‌

Alibapir

Get it on Google Play

Download on the App Store

بەش هه‌كهم عێز مۆڵات ئه‌وه‌ڵه‌ ئه‌وه‌ڵه‌

بەش هه‌كهم عێز مۆڵات ئه‌وه‌ڵه‌ ئه‌وه‌ڵه‌

بەش هه‌كهم عێز مۆڵات ئه‌وه‌ڵه‌ ئه‌وه‌ڵه‌

بەش هه‌كهم عێز مۆڵات ئه‌وه‌ڵه‌ ئه‌وه‌ڵه‌

بەش هه‌كهم عێز مۆڵات ئه‌وه‌ڵه‌ ئه‌وه‌ڵه‌

بەش هه‌كهم عێز مۆڵات ئه‌وه‌ڵه‌ ئه‌وه‌ڵه‌

بەش هه‌كهم عێز مۆڵات ئه‌وه‌ڵه‌ ئه‌وه‌ڵه‌

بەش هه‌كهم عێز مۆڵات ئه‌وه‌ڵه‌ ئه‌وه‌ڵه‌

نائبه‌ی شه‌شه‌م:

فەرمان به چاگه، ده‌بی به شیوازیکي چاگو،
 ریگری له خراپه، نابی به شیوازیکي خراپ بی

وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ

وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

﴿٧١﴾ التوبة.

واته: پیاوانی بر‌وادارو ئافره‌تانی بر‌وادار: هه‌ندیکیان دۆستو پشتیوانی هه‌ندیکیان، فرمان به هه‌رچی په‌سنده ده‌که‌نو، پر‌گر‌ی له هه‌رچی نا په‌سنده ده‌که‌نو، نوێژ به‌ریاده‌که‌نو، زه‌کات ده‌ده‌نو، فرمانبه‌ریی خواو پیغه‌مبه‌ره‌که‌ی ده‌که‌ن، ئا نه‌وانه خوا به‌زه‌یی پێیاندای، بی‌گومان خوا زالی کار به‌جییه.

٤- { وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَتَأْمُرُنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَلَتَنْهَوُنَّ عَنِ الْمُنْكَرِ أُوْلَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ }
اللَّهُ أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عِقَابًا مِنْهُ ثُمَّ تَدْعُوهُ فَلَا يُسْتَجَابُ لَكُمْ} ^(١)

واته: سوێند به‌وه که‌سه‌ی گیانی به‌ده‌سته، ده‌بی فرمان به‌چاکه‌و پر‌گر‌ی له خراپه بکه‌ن، ئه‌گه‌رنا نیزیکه خوا "عزوجل" سزایه‌کتان بو بنێری، پاشان هه‌رچه‌نده لێی بیارینه‌وه، وه‌لامتان نه‌داته‌وه.

به‌لێ، پێویست بوونی ئه‌رکی (فرمان به‌چاکه‌و پر‌گر‌ی له خراپه) له‌سه‌ر کۆی مسوولمانان، شتیکی پروونه و مشت و مێ هه‌لناگرێ، به‌لام بی‌گومان ئه‌نجامدانی ئه‌و ئه‌رکه‌ گه‌وره‌و گرنگه، له‌چهند پروویکه‌وه پێویستی به‌وردبینی هه‌یه‌و، ئه‌گه‌ر به‌ وردبینی و دووربینی‌یه‌وه، ئه‌نجام نه‌دری، ده‌رهاویشه‌ی زۆر خراپی لێده‌که‌ونه‌وه‌و، زیانی له‌ سوودی زیاتر ده‌بی، وه‌ك ئه‌وه‌ی گروپه‌ په‌رگیره‌کان ده‌یکه‌ن.

ئنجای بی‌گومان، بابه‌تی فرمان به‌چاکه‌و پر‌گر‌ی له خراپه (الأمر بالمعروف والنهي عن المنکر) بابه‌تی فراوانه‌و، ئیمه‌ لێره‌دا ناگونجی مافی خۆی بده‌ینی ^٢،

^(١) أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ بِرَقْم: (٢٣٣٤٩)، وَالتِّرْمِذِيُّ بِرَقْم: (٢١٦٩) وَقَالَ: حَسَنٌ، وَالْبَيْهَقِيُّ فِي "شُعَبِ الْإِيمَانِ" بِرَقْم: (٧٥٥٨)، وَالدَّيْلَمِيُّ بِرَقْم: (٧٠٥٩).

^٢ - له‌ کتیی شه‌شه‌می مه‌وسوعه‌ی: (الإسلام كما يتجلى في كتاب الله) داو به‌رگی دووهمی مه‌وسوعه‌ی: (نیسلام و ده‌وله‌تداری) و کتیی: (پرونده‌وه‌ی بنه‌ما شه‌رعییه‌کان و هیله‌ گشتییه‌کانی کۆمه‌لتی نیسلامی) دا، باسی ئه‌و بابه‌ته‌ گرنگ و هه‌ستیاره‌مان کردوه‌.

به‌لام ئیمه لیږده سێ پرووی گرنگی ته‌نجامدانی ته‌و ته‌رکه مه‌زنه، ده‌خه‌ینه پروو له سێ پرگه‌دا:

- ۱- هه‌ل و مه‌رجی تیدا ته‌نجامدرانی ته‌و ته‌رکه.
 - ۲- ته‌و مه‌سه‌لانه‌ی که ته‌و ته‌رکه‌یان له باره‌وه ته‌نجام ده‌دری.
 - ۳- شیوازی ته‌نجامدرانی ته‌و ته‌رکه.
- چونکه پروو و عه‌یانه، که گرووپه په‌پرگه‌ره‌کان (المجموعات المتطرفه) به تایه‌ت (داعش) له هه‌رکام لهو سێ پرووه‌وه، گیرۆده‌ی لادان و هه‌له‌و په‌له‌ی زه‌ق بوون:

برگه‌ی یه‌که‌م: هه‌ل و مه‌رجی تێدا نه‌نجامدرانی نه‌رکی فه‌رمان به‌چاکه‌ و ریگری له‌ خراپه‌:

ده‌بی هه‌ل و مه‌رجی جی‌به‌جیکردنی هه‌ر نه‌رکیکی شه‌رعی، ره‌خساو و له‌ بار
بی، نه‌گه‌رنا ده‌رهاویشه‌ی خراپی ده‌بی، واته‌: مه‌رج نیه‌ هه‌رچی شه‌ریعت به‌
په‌سندی دانا‌بو -جا چ پیویست بی، چ سونه‌ت- له‌ هه‌موو حالاندا جی‌به‌جی
بکری، هه‌روه‌ها مه‌رج نیه‌، هه‌رچی شه‌ریعت به‌ ناپه‌سندی دانا‌بو-جا چ قه‌ده‌غه
بی، چ ناپه‌سند- له‌ هه‌موو حالاندا لا‌بری.

با له‌و باره‌وه‌ دوو نمونه‌ یێنینه‌وه‌، له‌ سپره‌ی پیغه‌مبه‌ردا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) بۆ
هه‌ردووک جو‌ره‌که‌: په‌سند و ناپه‌سند:

یه‌ک: راست نه‌کردنه‌وه‌ی دیواری که‌عبه‌ و هیشتنه‌وه‌ی به‌لاری،

بۆ نه‌وه‌ی خه‌لک گرفتگی بۆ دروست نه‌بی:

وه‌ک له‌م فه‌رمایشته‌دا دیاره‌:

{يَا عَائِشَةُ! لَوْلَا حَدَّثَانُ قَوْمَكَ بِالْكَفْرِ لَنَقَضْتُ الْبَيْتَ حَتَّى أَزِيدَ فِيهِ مِنَ
الْحِجْرِ، فَإِنْ قَوْمَكَ قَصَرُوا فِي الْبِنَاءِ} ^(۱)

واته‌: ئه‌ی عایشه‌! نه‌گه‌ر له‌به‌ر نه‌وه‌ نه‌بی که‌ گه‌له‌که‌ت (قورپه‌یش) له‌
پوژگاری کوفره‌ وه‌ نیزیکن، که‌عبه‌م هه‌لده‌وه‌شاندنه‌وه‌، تا‌کو له‌ حیجر بیخه‌مه‌
سه‌ری و لی‌ی زیاد بکه‌م، چونکه‌ گه‌له‌که‌ت کاتی خو‌ی (له‌به‌ر که‌م سامانی)
که‌م و کورتییان له‌ دروستکردنه‌وه‌ی که‌عبه‌دا هه‌بووه‌ (پاش رووخانی به‌لا‌فاو).

^(۱) (أَخْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ بِرَقْم: (۱۵۰۷)، وَمُسْلِمٌ بِرَقْم: (۷۷۲).

(١) أَخْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ بِرَقْم: (٦٩٣٣).

دادگهر به! فهرمووی: ئه‌گهر من دادگهری نه‌که‌م کێ دادگهری ده‌کات؟ عومهری کوپێ خه‌تتاب گوتی: لێم گه‌پێ با له‌م‌لی بده‌م! فهرمووی:

(لێگه‌پێ، ئه‌وه هه‌ندیک هه‌وه‌لی هه‌ن (دوایی په‌یداده‌ن) یه‌کیکتان نوێژی خۆی له‌چاو نوێژی وانو، پۆژوو گرتنی خۆی له‌ چاو پۆژووگرتنی وان، پێ که‌مه‌، وه‌ک چۆن تیر له‌ نیچیر ده‌رده‌چێ، ئاوا له‌ ئایین ده‌رده‌چن... نیشانه‌یان پیاویکه‌، یه‌کیک له‌ دوو ده‌سته‌کانی، یان فهرمووی: یه‌کیک له‌ دوو مه‌مه‌که‌کانی، وه‌ک مه‌مکی ئافره‌ت وایه‌، یان وه‌ک پارچه‌ گوشتیکه‌ ده‌له‌ریته‌وه‌، له‌ کاتی راجیایی و ئاژاوه‌ی خه‌لکدا یاخی ده‌بن).

ئهبو سه‌عید ده‌لی: شایه‌دی ده‌ده‌م که‌ ئه‌وه‌م له‌ پیغه‌مبه‌ر (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) بیستو، شایه‌دی ده‌ده‌م که‌ عه‌لی ئه‌وانه‌ی کوشتو، من له‌گه‌لی بووم که‌ کاتیک ئه‌و پیاوه‌یان هێنا، به‌و وه‌سفه‌وه‌ که‌ پیغه‌مبه‌ر (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) باسی کردبوو، ئه‌و ئایه‌ته‌ش له‌و باره‌وه‌ دابه‌زی: (هه‌یانه‌ له‌ خێرکردندا په‌خته‌ لێ ده‌گرێ).

لێره‌شدا ده‌بینین که‌ پیغه‌مبه‌ری خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) له‌به‌ر نه‌گونجانی هه‌ل و مه‌رج، له‌ هه‌لۆیستیکی خه‌وارییانه‌، بێده‌نگ ده‌بی!

ئع‌جا دیاره‌ وێرایی گونجایی هه‌ل و مه‌رج بۆ ئه‌نجامدانی ئه‌رکی فهرمان به‌ چاکه‌کردن و پێ له‌ خراپه‌ گرتن، پێویسته‌ خودی ئه‌و مه‌سه‌له‌یه‌ش که‌ ئه‌رکی ناوبراوی تێدا جێبه‌جێ ده‌کری، له‌و مه‌سه‌لانه‌ بێ، که‌ بگونی بکریته‌ بابه‌تی ئه‌و ئه‌رکه‌، وه‌ک له‌ برگه‌ی دووهمدا ده‌یخه‌ینه‌ روو:

برگه‌ی دووهم: ئەو مه‌سه‌لانه‌ی فه‌رمان به چاکه‌و رێگهری له خراپه‌یان، له‌باره‌وه ئە نجام ده‌درئ؟

زانایانی قوول‌بووه‌وه له شه‌ریعه‌تدا، له‌سه‌ر ئەوه رێککه‌وتوون، که بۆ ئەنجامدانی ئه‌هرکی فه‌رمان به چاکه‌و رێگهری له خراپه‌، پێویسته سه‌هرنجی خودی ئەو مه‌سه‌لانه‌ش بدرئ که په‌سندنو، ده‌ویستری فه‌رمانیان پێ بکری، یان ناپه‌سندنو، ده‌ویستری رێگهریان لێ بکری، که ئایا په‌سند (معروف)، یان ناپه‌سند (منکر) یکن، که یه‌که‌ده‌نگی، یان رای زۆرینه‌ی هه‌ره زۆری زانایان له‌سه‌ری، یان راجیایان تێدا یه؟!

چونکه زۆربه‌ی هه‌ره زۆری زانایان رایان وایه، که ئەو مه‌سه‌لانه‌ی جیی راجیایی و مشت و مری زانایان، دروست نیه ئه‌هرکی (حِسْبَة)^(١) یان له‌ باره‌وه ئەنجام بدرئ.

وه‌ك (محمد بن مفلح المقدسي) له‌و باره‌وه گوتویه‌تی: {وَلَا إِنكَارَ فِيمَا يَسْوَغُ فِيهِ خِلَافٌ مِنَ الْفُرُوعِ، عَلَى مَنْ اجْتَهَدَ فِيهِ، أَوْ قُلَّدَ مُجْتَهِدًا فِيهِ}.^(٢)
واته: نابێ فه‌رمان به چاکه‌و رێگهری له خراپه‌، ئەو مه‌سه‌له شه‌رعیه‌انه‌دا بکری، بۆ که‌سیک که ئیجتیهادی تێدا کردوون، یان تێاندا شوین موجه‌هیدیک که‌وتوه.

(١) (حِسْبَة) زاراویه‌کی شه‌رع‌زانان بۆ وشه‌ی: (الأمر بالمعروف والنهي عن المنکر) به‌کاریان هێناوه.

(٢) (الآداب الشرعية، ج ١ ص ٢٢٧).

ههروه‌ها (ابن المفلح) گوتوویه‌تی: (وذكر الشيخ محي الدين النووي أن المختلف فيه لا إنكار فيه، قال: لكن إذا تدبَّه على جهة النصِّح إلى ال خروج من الخلاف، فهو حسن محبوب مندوب إلى فعله برفق^(۱))

واته: شیخ (محي الدين النووي) باسیکردو «که شتی راجیایی له‌سهر، فرمان به چاکه و ریگی‌ریی له خراپه‌ی تیدا ناکړی، گوتوویه‌تی: به‌لام ته‌گهر له‌پرووی دلسوزییه‌وه ناموژگاری بکات، تاو له بازنه‌ی راجیایی بجیته ده‌ری، ته‌وه شتیکی په‌سندو باشه بکړی، به‌لام به نهرم نیانیی.

ده‌لیم: هه‌لېته ته‌وه‌ش شتیکی ناشکراو مه‌نتیقییه، چونکه ته‌گهر بیتو هه‌رکس رایه‌کی تاییه‌تی ته‌به‌ننیی کرد، بیکاته باب‌تی (فرمان به چاکه و ریگی‌ریی له خراپه) ته‌وه مانای وایه، ده‌بی کو‌مه‌لگا هه‌میشه له مشتو مرو کی‌شه‌دابی، چونکه له مه‌سه‌له راجیاییه‌کاندا، هه‌موو لایه‌ک وه‌ک یه‌ک مافیان هه‌یه‌و، هیچکس مافی قیتوی نیه!

له زوۀ کونسله‌لایه‌نیکان له‌کونسلان

دین محکم غر مواقع النوازل الدنمعلی

پاکه‌پانډی مکتبه‌ی علومستا علی باب‌یر

archive.org/details/@alibapir

AliBapir

Google Play App Store

علی باب‌یر

علی باب‌یر AliBapir

که‌نای

پاکه‌پانډی مکتبه‌ی علومستا علی باب‌یر

پاکه‌پانډی مکتبه‌ی علومستا علی باب‌یر

(۱) الآداب الشرعية، ج ۱ ص ۲۳۲.

برگهی سیبهم: شیوازی نه نجامدانی ئه رکی: فهرمان به چاکه و ریگری له خراپه:

ههروهها مهرجیکی دیکهی شه رعیی بوونی ئه رکی فهرمان به چاکه و ریگری له خراپه، سه رگرتنی و به رگرتنی، بریتیه له ره چاوکردنی شیوازیکی راست و دروست بو چۆنیهتی نه نجامدانی.

هه ر بۆیهش زانیان له میژه لهو بارهوه گوتویانه:

(أَأَمْرٌ بِالْمَعْرُوفِ بِالْمَعْرُوفِ، وَأَنْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ لَا بِالْمُنْكَرِ) واته: به شیوهیهکی پهسند، فهرمان به چاکه بکهو، ریگری له خراپه بکه، به لام به شیوهیهکی خراپ نا. نجا با لهو بارهوه گوی له (محمد بن مفلح المقدسی) بگرین، داخو چۆن بۆمان باسی شیوازی فهرمان به چاکه کردن و ریگری له خراپه کردن دهکاتو، چۆن باسی ئهو سیفه تانه دهکات، که دهبی بابای نه نجامدهری ئهو ئه رکه گهوره و گرنگه، خۆیان پی برازییتتهوه؟!.

دهلی: {وَيَنْبَغِي أَنْ يَكُونَ الْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّاهِي عَنِ الْمُنْكَرِ مُتَوَاضِعًا رَفِيقًا فِيمَا يَدْعُو إِلَيْهِ، رَحِيمًا شَفِيقًا غَيْرَ فَظٍّ وَلَا غَلِيظَ الْقَلْبِ وَلَا مُتَعَنِّتٍ، دَيْنًا نَزِيهًا عَفِيفًا ذَا رَأْيٍ وَحَزَامَةٍ وَشِدَّةٍ فِي الدِّينِ، قَاصِدًا بِذَلِكَ وَجَهَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَإِقَامَةً دِينِهِ وَنُصْرَةً شَرْعِهِ وَامْتِثَالَ أَمْرِهِ، وَإِحْيَاءَ سُنَّةِ نَبِيِّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ)، بِلَا رِيَاءٍ وَلَا مُنَافَقَةٍ وَلَا مُدَاهَنَةٍ، غَيْرَ مُنَافِسٍ وَلَا مُفَاحِرٍ، وَلَا مِمَّنْ يُخَالِفُ قَوْلُهُ فِعْلُهُ وَيُسَنُّ لَهُ الْعَمَلَ بِالنَّوَافِلِ وَالْمُنْدُوبَاتِ وَالرَّفْقُ وَطَلَاقَةُ الْوَجْهِ وَحُسْنُ الْخُلُقِ عِنْدَ انْكَارِهِ، وَالتَّثَبُّتُ وَالْمَسَامَحَةُ بِالْهَفْوَةِ عِنْدَ أَوَّلِ مَرَّةٍ} (۱).

۱۔ خاکیں، بی۔

۳- به یەرۆش بی.

۴- بہ بہ زہی بی۔

۵ - قسمہ زیر نہی۔

۶۔ دل رھق نہ ہی۔

۷- نارہ حق تکبر نہ پی۔^۷

۸- زہ جمہ تختہ نہی.

۹- دادگہری۔

۱۰- شاره زایی.

۱۱- زانا یی به مهسه له شهر عیبه فرمانی کراوه کانو، قه دهغه کراوه کان.

۱۲۔ پی تہ ما ع پی۔

۱۳ - پاک پی۔

۱۴- ھۆشیار بى.

۱۵- له ٽائيندا بويرو توندو ڀتھويي.

۱۶- دیندار ہی۔

۱۷- مہبہ‌ستی رہ‌زامہ‌ندی خوی زال و پایہ‌ہرز بی.^۷

۱۸- ئامانجى بەرپا كىردنى ئاينى خۇا بى.

۱۹- مهر و ها عهد الی سهر خستنی شهر یعتی خوا بی.

۲۰۔ ٹاوتی جی بہ جی کردنی فرمانی خواہی۔

۲۱- زیندو و گردنه وهی ریپازی پیغه مبهری خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) بی.

۲۲- کارہکھی دوور لہ نیفاقو ریا بازی و نہرمکیشی بی۔

- ۲۳- مه‌به‌ستی خه‌لك بۆردان نه‌بێ.
- ۲۴- هه‌روه‌ها مه‌به‌ستی خۆبه‌سه‌ردا هه‌لكێشانی خه‌لك نه‌بێ.
- ۲۵- له‌و كه‌سانه‌ نه‌بێ كه‌ قسه‌ی پێچه‌وانه‌ی كرده‌وه‌یه‌تی.
- ۲۶- واش په‌سنده‌ كه‌ كار به‌سووننه‌ته‌كان و په‌سنده‌كان بكات.
- ۲۷- ده‌بێ هێدی و مه‌ندیی ڕه‌چاو بكات.
- ۲۸- ده‌بێ له‌كاتی نه‌جمدانی ڕه‌نگری له‌ خراپه‌دا، ڕوو خۆشو ئاكار جوان بێ.

- ۲۹- ده‌بێ "به‌ر له‌ڕه‌نگری كردنی له‌ خراپه‌" مه‌سه‌له‌كه‌ ساغ بكاته‌وه‌.
- ۳۰- پێویسته‌ له‌كاتی یه‌كه‌م هه‌له‌دا "له‌بابای هه‌له‌كار" چاپۆشیی بكات.

كه‌ نه‌مانه‌ سی (۳۰) سیفه‌تنو، بێگومان زیاتر له‌مانه‌ش هه‌ن، ئنجا نه‌گه‌ر بێتو له‌به‌ر ڕۆشنایی شه‌وه‌دا كه‌ ڕا‌برد، ڕه‌فتارو هه‌لس و كه‌وتی گرووپ و ڕه‌ك‌خراوه‌ په‌رگه‌ره‌كانو، گه‌لێك كه‌سی دیکه‌ش كه‌ موزایه‌ده‌ی شوێنكه‌وتنی پێشینی باش (السلف الصالح) به‌سه‌ر مسو‌لماناندا ده‌كه‌ن، له‌ مه‌حه‌ك بده‌ین، به‌تایبه‌ت ڕه‌ك‌خراوی (داعش)، بۆمان ده‌رده‌كه‌وێ كه‌ زۆربه‌ی سیفه‌ت و ڕه‌فتاره‌كانیان، دژو پێچه‌وانه‌ن له‌گه‌ڵ شه‌وه‌ی سیفه‌ت و ئاكارانه‌دا، كه‌ زاناو پێشه‌وايان -له‌به‌ر ڕۆشنایی شه‌ریعه‌تدا- به‌مه‌رجیان گرتوون، بۆ كه‌سانێك كه‌ شه‌ركی فه‌رمان به‌ چاكه‌و، نه‌هی له‌ خراپه‌ نه‌جم ده‌دن، هه‌ر بۆیه‌ش له‌ جیاتی شه‌وه‌ی كاره‌كه‌یان بێته‌ مایه‌ی زیاتر له‌ خواو له‌ ئیسلام نزیك خسته‌نه‌وه‌ی خه‌لك و كۆمه‌لگا و چاك‌بونیان، بۆته‌ مایه‌ی بێزاری و نیگه‌رانییانو، بگه‌ر دوور خسته‌نه‌وه‌یان له‌ ئیسلام و به‌دبین كردنیان به‌رانبه‌ری.

شه‌وه‌ش شتیکی ئاشكرا و به‌رچاوه‌، له‌ هه‌موو شه‌وه‌ ناوچانه‌دا كه‌ ئیستا له‌ ژێر ڕه‌ك‌فیاندان و، به‌ حیساب: حوكمی شه‌ریعه‌تیان تێدا به‌ڕێوه‌ ده‌بن!

حوکمرانی مسئولانان،

نابی بہ بی ناگاداری و رہزماہندی مسوئمانان، دابنری

ده‌ستپه‌یک

خوێنه‌ری به‌ڕێژ!

یه‌کی دیکه له‌ڕه‌فتاره به‌رواڵه‌ت شه‌رعیه‌ی و، له‌پراستییدا دژو پیچه‌وانه‌ی شه‌رعیه‌ی کانی (داعش)، که به‌هۆیانه‌وه‌ پێش هه‌موو گرووپ و ڕێکخراوه‌ په‌ڕگیر (متطرف) و تیپه‌ڕینه‌ره‌کانی دیکه که‌وتۆته‌وه‌، مه‌سه‌له‌ی دانانی (خليفة) بوو، بۆ سه‌رجه‌م مسوڵمانانی دنیا، که ئێستا ژماره‌یان له‌ ملیارو نیوێک (۱,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰) زیاتره‌، به‌بێ ڕاویژو ڕه‌زامه‌ندی مسوڵمانانو، بگه‌ره ته‌نانه‌ت ئاگادارکردنه‌وه‌شیان!

که بێگومان ئهو هه‌لۆیست و ڕه‌فتاره‌ی ئهو ڕێکخراوه‌، وه‌ک زۆربه‌ی هه‌لۆیست و ڕه‌فتاره‌کانی دیکه‌یان، شتیکی پووج و ناشه‌رعیه‌ی، ماله‌ی قه‌ڵبه‌ی سه‌ر به‌خواه‌نیه‌تی و، زانیانی هاوچه‌رخیش به‌بێ هه‌لاواردن (بدون استثناء) ڕه‌خه‌یان له‌و هه‌لۆیست و ڕه‌فتاره‌ی ئهو گرووپه‌ گرتوه‌، به‌ ناشه‌رعییان داناوه‌، بۆ نمونه‌:

(الاتحاد العالمي لعلماء المسلمين) له‌: ۵ / رمضان / ۱۴۳۵هـ، به‌رانه‌ر:

۲۰۱۴/۷/۳ ز، دا، به‌یاننامه‌یه‌کیان وه‌ک ڕه‌تکردنه‌وه‌ی ئهو هه‌لۆیسته‌ی (داعش) ده‌رکردوه‌، هه‌روه‌ها زۆری دیکه له‌ زانیانی موخته‌سه‌ری هاوچه‌رخ، ئهو ڕه‌فتاره‌ی ئهو ڕێکخراوه‌یان به‌ ناشه‌رعیه‌ی و هه‌له‌یه‌کی گه‌وره‌ داناوه‌.

ئجما منیش له‌و باره‌وه‌ به‌ پێویستی ده‌زانم چه‌ند خاڵێک بجه‌مه‌روو:

یه‌که‌م: تاکه سه‌رچاوه‌ی ره‌وایه‌تی (شرعیه) هه‌رقه‌واره‌یه‌کی سیاسی، خه‌لکه:

به‌لێ له ئیسلامدا تاکه لایه‌نێک بتوانی ره‌وایه‌تی بدات به قه‌واره‌یه‌کی سیاسی: حزب و ریک‌خراو، ده‌ولت: خه‌لک و جه‌ماوه‌ره، چونکه:

یه‌ک: هه‌موو دوانده‌کان (خطابات)ی قورئان، جگه له‌وانه‌ی راسته‌وخۆ ئاراسته‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ کراون، پرویان له خه‌لک و جه‌ماوه‌ره‌و، ته‌نانه‌ت جارێکیش خوای کاربه‌جی، پروی نه‌کردۆته توێژێکی تایبه‌تی وه‌ک: زانایان (علماء)، به‌رپرسان (مسئولین)، ریش سپیان (شیوخ)، بۆ وینه:

۱- ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ...﴾ ﴿٢١﴾ البقرة.

۱- ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ...﴾ ﴿١﴾ النساء.

۲- ﴿... هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ تَجَارِعِ كُفْرِكُمْ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ﴾ ﴿١٠﴾ الصف.

دوو: خوای زانا وانا رایگه‌یاندوه، که سه‌رجه‌م کاروباری مسوڵمانان، چ کۆمه‌ل (جماعة) بن، چ کۆمه‌لگا (مجمع)، چ ده‌ولت، پیوسته به پرس و پا به‌یه‌کدی کردن، راویژێ نیوان خوایان بی، چونکه خوای کاربه‌جی له‌باسی خه‌سله‌ته سه‌ره‌کیه‌کانی مسوڵماناندا، کاروبار به‌راویژ به‌پێوه‌بردنی پروادارانسی، کردۆته خه‌سله‌تیکی سه‌ره‌کیان و، خستووشیه‌ته نیوان نویژو سامان به‌خشینه‌وه (الصلاة) والینفاق) که دیاره نویژ پایه‌ی مه‌عنه‌ویی مسوڵمانه‌تی و، مال و سامان به‌خشین، پایه‌ی ماددی و ئابورییه‌تی و، کاروبار به‌ راویژ به‌پێوه‌بردنی، پایه‌ی کۆمه‌لایه‌تی و سیاسیه‌تی:

﴿وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَمْرُهُمْ شُورَىٰ بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ

١ أَخْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ بِرَقْم: (٦٨٣٠).

دووم: دولت‌تی خیلافهت، له سه‌رده‌می چوار خه لیفه راشیده‌کاندا، "خوالییان رازی بی" نه‌م جهوت تاییه تمه‌ندیانه‌ی هه‌بوون؛

۱ - (خليفة) كه سيكي خاوهن كه سايه تيبی و ناودارو ناسراوی نیو مسوئلمانان بووهو، مسوئلمانان له نیو خۆياندا پیاان باشتیرین بووه، له پرووی دینداریی و دنیا دارییهوه، بیگومان هه ر کام له: (أبو بكر وعمر وعثمان و علي) "خوا لییان رازی بی" بهو شیویه بوون.

۲ - سەرجه‌م مسوڵمانان به گشتیی و به تاییه‌ت قسه رۆیشتوان و گوێ
لینگیراوانیان، پاش راویژکردن و گفتوگو و تاووتویی زۆر، خه‌لیفه‌یان
هه‌ڵده‌بژارد، ئه‌وه‌ش له هه‌لبژاردنی هه‌رکام له: (أبو بکر و عمر و عثمان و
علي) دا زۆر پرونه‌و، (عمر) یش (أبو بکر) ته‌نیا پێشنیار (إقتراح) ی کردبوو،
ئنجما مسوڵمانانی‌ش پێیان په‌سند بوو، ئه‌گه‌رنا وه‌ك (ابن تیمیة)
گوتویه‌تی، ئه‌گه‌ر مسوڵمانان پێی رازی نه‌بووبان و به‌یعه‌تیان پێ
نه‌کردبایه‌، ته‌نیا به‌ پێشنیاره‌که‌ی (أبو بکر) نه‌ده‌بوو به‌ حوکه‌مرانی
مسوڵمانان^(۱).

نہمہش دہقی قسہ کہیہ تی: ﴿و كذلك عمر صار إماماً، لما بايعوه وأطاعوه، ولو قُدِّرَ أَنَّهُمْ لَمْ يُنْفِذُوا عَهْدَ أَبِي بَكْرٍ فِي عَمْرِ، لَمْ يَصِرْ إِمَاماً..﴾ { شایانی باسیشہ کتیبی: (الْمُنْتَقَى..) کورتکراوہ (مختصری (مناہج السنۃ النبویۃ) ی (ابن تیمیہ) یہ، کہ (الحافظ الذہبی) ثامادہی کردوہ.

^١ المنتقى من مناهج الاعتدال، في نقض كلام أهل الرفض والإعتزال: ص ٦٢.

۳ - راویژکردن و لیکۆلینه‌وه له باره‌ی هه‌لبژاردنی خه‌لیفه‌وه، له‌که‌شو هه‌وايه‌کی ئازاد و سه‌ربه‌ستدا بووه‌و، هه‌یج که‌س په‌نای نه‌بردۆته به‌ر هه‌ره‌شه‌و گوهره‌شه‌و چاو سوورکردنه‌وه، چ جاي کوشتن و برین!

۴ - حوکمی خه‌لافه‌ت مایه‌ی یه‌کریزی و ته‌بایی مسوڵمانان و، خه‌یرو خۆشی و عه‌یزه‌ت و هه‌یه‌تیا بۆ، نه‌ک کێشه‌و ئازاوه‌و کوشتاو خه‌یترپه‌یشتی، جگه له‌کێشه‌ی نیۆن خه‌لیفه‌ی چواره‌م (عه‌لی) و نه‌یاره‌کانی، که‌ بیه‌گومان ده‌ستی پیسی ناحه‌زانی ئازاوه‌گیر، و پرای سنوورشکینیی و یاخه‌یبوونی (معاویه) و لایه‌نگرانی، که‌ پیغه‌مه‌به‌ری خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) به‌ (الفئة الباغية) کۆمه‌لی یاخه‌یبوان، ناوی بردوون وه‌ک فه‌رموویه‌تی: **(تقتل عماراً الباغية)** رواه مسلم: ۷۲۵۳.

واته: پیری یاخه‌یان عه‌مار ده‌کوژن.

که‌ دیاره (عمار) یش له‌ جه‌نگی (صفین) دا له‌لایه‌ن سوپای (معاویه) هه‌و کوژرا، وه‌ سه‌ر کێل تیگه‌یه‌شتنی (خوارج)، پۆلی کاریگه‌ری هه‌بوو له‌و ئازاوه‌یه‌دا، که‌ خه‌لیفه‌ تێیدا بی خه‌تابوو.

۵ - نه‌و کاته سه‌رجه‌م مسوڵمانان به‌خۆشخه‌لییه‌وه، له‌ بن چه‌تری خه‌لافه‌تدا هه‌وابوونه‌وه‌و، سه‌به‌ری قه‌واره‌ سیاسیه‌که‌، تیکرای مسوڵمانانی گرتبووه‌وه‌.

۶ - خه‌لافه‌تی راشیده به‌پاستیی و به‌کرده‌وه، له‌سه‌ر رێبازی پیغه‌مه‌به‌رایه‌تی (عه‌لی منه‌اج النبوة) بوو، له‌ هه‌موو روویه‌که‌وه، به‌تایه‌ت له‌پرووی مامه‌له‌کردن له‌گه‌ل نامسوڵمانانی هاوولا‌تیه‌داو، وه‌ک چۆن پیغه‌مه‌به‌ری خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ): به‌زه‌یی خوا بوو بۆ جیهانیان (رحمة للعالمين)، خه‌لیفه‌ راشیده‌کانیشی وای بوون و، له‌ مافه‌کانی هاوولا‌تیه‌یدا، جیاوازییان به‌ مسوڵمان و نامسوڵمان نه‌ ده‌کردو، به‌ پێی فه‌رمووده‌ی

پيغمبر (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ): (لهم ما للمسلمين، وعليهم ما على المسلمين)، واته: مسولمانان چ ماښكيان هه يه، تهوانيش هه يانهو، چ تهركيك له سهر مسولمانانه، له سهر تهوانيشه^(۱).

۷- لهو دهولته دا كه به (الخلافة الراشدة) ناسراوه، ثامنچو بهها بهرزه شهرعيه كاني وهك: دادگري، يه كسانى، ئازادى، ئارامى و ئاسايش، به خته وهرى، گه شه كردن و بهرو پيشچوونى ژيان و گوزهران، هرچى زياتر بلا و بونه وى زانبارى و زانست، زياتر چه سپانى ئاكارو پرهوشتي پسند، وپراى زياتر له خواو ئيسلام نيزيك بونه وى خه لك و جه ماوهر، هاتبونه دى، وهك مانگى چوارده دهرهوشانه وه.

تنجا دياره قهواره يه كى سياسى ناو له خوى بنى (دولة الخلافة) ده بى هه ولېدات، نهو حموت تاييه تمه ندييه كى كه مو زور تيدابن، بو ته وى ته نيا ناوى بى نيوهړوك شيعارى بى كردار نه بى!

^۱ الوثائق السياسية محمد حميد الله، ص ۱۸۸، (نسختان مکتوب النبي (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) إلى النجران).

سێبهم: هیچ ده‌قیکی قورئان و سوننه‌ت نیه‌ که‌ له‌ سه‌ر مسوڵمانانی پێویست بکات، هه‌رکات قه‌واره‌ی سیاسییان دامه‌زراند، له‌رووی فۆرم و ناو و نیشانه‌وه‌، کۆپی خه‌لافه‌تی راشیده بکه‌نه‌وه‌:

دیاره‌ هۆکاری مۆلزه‌م نه‌کرانی مسوڵمانانیش، به‌ دووباره‌ و کۆپی (استنساخ) کردنه‌وه‌ی ئه‌و شیوازه‌ حوکمرانییه‌ی ئه‌و پۆژگاره‌، له‌رووی فۆرم و شیوه‌وناو و نیشانه‌وه‌ - نه‌ک له‌رووی نیوه‌ڕۆکه‌وه‌ - ئه‌وه‌یه‌ که‌ بواری حوکمرانیی، له‌بازنه‌ی هه‌لس و که‌وته‌کان (المعاملات) دایه‌، که‌ بناغه‌ تێیدا ده‌ستکراوه‌یی و په‌واویه‌، به‌پێچه‌وه‌انه‌ی بواری خواپه‌رستییه‌کان (العبادات) هه‌، که‌ بناغه‌ تێیدا پابه‌ند بوونه‌ به‌ ده‌قه‌کانه‌وه‌، وه‌ک زانیان له‌و باره‌وه‌ گوتویه‌: (الأصلُ في العباداتِ الحظرُ، إلا ما وردَ عن الشارعِ تشريعُه، والأصلُ في العباداتِ الإباحةُ، إلا ما وردَ عن الشارعِ تحريمُه)^(١).

هه‌ر بۆیه‌ش ده‌بینین له‌ هه‌ندێک ورده‌کارییدا، شیوازی هه‌ر کام له‌ چوار خه‌لیفه‌ راشیده‌کانیش، له‌ هی ئه‌وانی دیکه‌ جیاوازه‌ بووه‌، به‌ هۆی گۆڕانی هه‌ل و مه‌رج و عورف و عاده‌تی سیاسیی و کۆمه‌لایه‌تی کۆمه‌لگایه‌که‌نه‌وه‌.

به‌ئێ، بێگومان مسوڵمانان له‌ سه‌ریان فه‌رزه‌، که‌ هه‌وێ دامه‌زراندنی قه‌واره‌ی سیاسیی بده‌ن، تاکو بتوانن یاساکانی شه‌ریعه‌ت هه‌موویان پیاده‌ بکه‌ن.

ئه‌وه‌ له‌ سه‌ر مسوڵمانان فه‌رزه‌ - وه‌ک له‌ به‌رگی یه‌که‌می مه‌وسووعه‌ی (ئیسلاام ده‌وله‌تداریی) دا، به‌ درێژیی باسمان کردوه‌ - که‌ مسوڵمانان هه‌رکات سێبه‌ری ده‌وله‌تی خۆیان، به‌ سه‌ره‌وه‌ نه‌ما، پێویسته‌ هه‌ولبده‌ن بنیاتی بنیینه‌وه‌، هیچ

^١ أصول الفقه المهمة، عبدالرحمان بن ناصر السعدي. ص ١٠٥-١٠٦.

کات بێ قه‌واره‌و ده‌سه‌لات نه‌بن، به‌لام بێگومان پابه‌ند(مُلْزَم)کردنی مسوولمانان به‌یه‌ك شی‌وازو ئەزمونی حوکمرانییه‌وه، که ئەویش هه‌رزاده‌ی فیکرو هۆشی به‌شهر بووه، جیاوازه له پێویست بوونی هه‌ولدان بۆ هه‌به‌بوونی قه‌واره‌و ده‌سه‌لاتیکی ئیسلامیی سنووردار، یان فراوان، ئەگەر بگوئێتی!

تاکه فرموده‌یه‌ك له باره‌ی خیلافه‌ته‌وه:

ئه‌وانه‌ی زۆر باسی گێڕانه‌وه‌ی حوکمی خیلافه‌ت (إعادة حكم الخلافة) ده‌که‌ن، پشت به‌م فرموده‌یه‌ ده‌به‌ستن، که تاکه فرموده‌یه‌ له‌و باره‌وه: {عَنْ حُلَيْفَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) تَكُونُ النَّبِيُّ فِيكُمْ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ تَكُونَ، ثُمَّ يَرْفَعُهَا إِذَا شَاءَ أَنْ يَرْفَعَهَا، ثُمَّ تَكُونُ خِلَافَةً عَلَى مِنْهَاجِ النَّبِيِّ، فَتَكُونُ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ تَكُونَ ثُمَّ يَرْفَعُهَا إِذَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَرْفَعَهَا، ثُمَّ تَكُونُ مُلْكًا حَاضًا، فَيَكُونُ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَكُونَ، ثُمَّ يَرْفَعُهَا إِذَا شَاءَ أَنْ يَرْفَعَهَا، ثُمَّ تَكُونُ مُلْكًا جَبْرِيَّةً فَتَكُونُ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ تَكُونَ، ثُمَّ يَرْفَعُهَا إِذَا شَاءَ أَنْ يَرْفَعَهَا ثُمَّ تَكُونُ خِلَافَةً عَلَى مِنْهَاجِ النَّبِيِّ} (١)

واته: ئه‌وه‌نده‌ی خوا بیه‌وێ پیغه‌مبه‌رایه‌تی له‌ نیوتاندا ده‌می‌نێته‌وه، دوا‌یی هه‌رکات ویستی لا بیه‌ری، لای ده‌بات، ئنجا جێنشینایه‌تی ده‌بێ به‌ پێی رێبازی پیغه‌مبه‌رایه‌تی، هه‌تا خوا بیه‌وێ ده‌می‌نێته‌وه، ئنجا هه‌رکات خوا ویستی لایه‌ری، لایه‌ده‌بات، ئنجا حوکمرانیی سته‌مکارانه‌ ده‌بێ و به‌رده‌وام ده‌بێ، تا‌کو خوا بیه‌وێ ده‌وام بکات، پاشان هه‌رکات ویستی لای ببات، لایه‌ده‌بات، ئنجا حوکمرانیی خۆسپێنه‌رانه‌ ده‌بێ، هه‌تا خوا بیه‌وێ ده‌وام ده‌کات، پاشان هه‌ر کات ویستی لای ببات، لایه‌ده‌بات، دوا‌یی خیلافه‌ت ده‌بێ له‌سه‌ر رێبازی پیغه‌مبه‌رایه‌تی.

١ أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ بِرَقْمٍ: (١٨٤٣٠) تَعْلِيقُ شُعَيْبِ الْأَرْنَؤُوط: إِسْنَادُهُ حَسَنٌ.

شایانی باسیشه ئهم فهرمووده‌یه زانیانی فهرمووده‌ناس مشت و مریان له باره‌ی سه‌نه‌ده‌که‌یه‌وه هه‌یه‌و، ئهو په‌ره‌که‌ی به‌ جووری باش (حسن)ی داده‌نین، به‌وجۆره‌ فهرموودانه‌ش حوکمیکی گه‌وره‌و گرانی وه‌ک سیستمی خیاڵه‌ت - که‌ پابه‌ندکه‌ر (مُلْزِم) بێ بۆ مسوولمانان، له‌ هه‌موو پۆژگاره‌کاندا - ناچه‌سپی، ئهو له‌لایه‌که‌وه‌و له‌لایه‌کی دیکه‌شه‌وه: ئهو ده‌قه هه‌یج فهرمانیکی تێدا نه‌ه‌ بۆ مسوولمانانو، ته‌نیا هه‌والدان (اخبار)ه به‌ داهاتوو.

ئنجایا له‌پراستییدا ئه‌گه‌ر وه‌ک واقیعی‌ش ته‌ماشای جیهانی ئیسلامیی بکه‌ین، به‌ هه‌موو ده‌ولته‌و قه‌واره سیاسیه‌کانه‌وه، دُنیا ده‌بین که‌ ئه‌گه‌ر بویستری سه‌رجه‌م مسوولمانان له‌یه‌ک قه‌واره‌ی سیاسیدا کۆبینه‌وه، ده‌بی بێر له‌ سیستمی کۆنفیدراڵیی یان فیدراڵیی بکریته‌وه، که‌ زۆر شیوه‌ی سیستمی ویلایه‌ته‌کان (نظام الولايات) ده‌کات، که‌ کاتی خۆی ده‌ولته‌تی ئیسلامیی له‌ هه‌ر پێنج چاخه‌کانی: (په‌غه‌مبه‌ری خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ)و، خه‌لیفه‌ راشیده‌کانو، ئومه‌وییه‌کانو، عه‌بباسیه‌کانو عوسمانیه‌کان) دا پی‌ی به‌پێوه‌ چوووه‌و، شتیکی نامۆ (غریب)نه‌ به‌ کلتوو‌رو ئه‌زموونی ئیسلامیی، له‌ بواری حوکمرانییدا.

چوارهم: قه‌واره‌كه‌ی (داعش) نه‌ ده‌وڵه‌تی ئیسلامیه‌ی نه‌ خه‌لافه‌ت:

له‌به‌ر ڕۆشنایی ئه‌وه‌دا كه‌له‌ سه‌ی خاڵی په‌شوو‌دا، ڕا‌برد، ده‌لێن: ئه‌و قه‌واره‌ سیاسیه‌ی كه‌ ڕێك‌خرا‌وی (الدولة الإسلامية) ناسرا‌و به‌ (داعش) ڕای‌گه‌یانده‌، به‌نا‌وی ده‌وڵه‌تی خه‌لافه‌ته‌وه‌، هه‌یچ ڕه‌وايه‌تییه‌کی نه‌ه‌، له‌گه‌ڵ بنه‌مایه‌کانی شه‌ریعه‌ت‌دا تێک‌گیرا‌و و نه‌گونج‌اوه‌، چون‌که:

یه‌ك: نه‌ك هه‌ر په‌رس و ڕا‌ویژیان به‌ تێک‌ڕا‌ی مسو‌لمانان و مشو‌ور خۆ‌رانیان نه‌کرد‌وه‌، به‌ه‌نگو ته‌نانه‌ت ڕا‌ویژیان به‌و خه‌ڵكه‌ كه‌مه‌ش نه‌کرد‌وه‌، كه‌ قه‌واره‌ سیاسیه‌ی كه‌یانیان له‌سه‌ر سه‌ر زه‌مینه‌كه‌یان، له‌ سو‌ریا‌و عێراق‌دا، بنیات نا‌وه‌!

دو: قه‌واره‌كه‌یان هه‌یچ كام له‌و جه‌وت تایبه‌تمه‌ندییه‌ی كه‌ له‌ ده‌وڵه‌تی خه‌لافه‌تی ڕاشیده‌دا هه‌بو‌ن، بو‌ونیان نه‌ه‌:

١- (أبو بكر البغدادي) بابایه‌کی نه‌ناسرا‌وه‌، هه‌تا ئیستا هه‌یچ كه‌سایه‌تییه‌کی ئیسلامیه‌ی و زانییه‌کی متمانه‌ په‌یک‌را‌و مو‌عته‌به‌ر، نه‌ك هه‌ر په‌شت‌گیریه‌ی، بگه‌ر ته‌نانه‌ت ستایش‌شی نه‌کرد‌وه‌! یانی: په‌شینه‌یه‌کی وای نه‌ه‌ وای لێبکات شایسته‌ی ئیددیعه‌یه‌کی وا گه‌وره‌ بێ، بو‌ ناسینی زیاتریشی واباشه‌ سه‌ره‌نجی کتیبی (الدولة الإسلامية بين الحقيقة والوهم) ی (أبي عبدالله محمد المنصور) بدری، كه‌ نووسه‌ره‌كه‌ی مام‌وستای (أبو بكر البغدادي) بو‌وه‌ و له‌ نزیكه‌وه‌ ده‌یناسێ.

٢- ئه‌و ڕێك‌خرا‌وه‌-كه‌ ئه‌و په‌ره‌كه‌ی چه‌ند هه‌زار كه‌سه‌یكن -په‌یج‌گه‌ له‌ خۆیان ڕا‌ویژیان به‌ هه‌یچ كه‌س نه‌کرد‌وه‌ بو‌ كاره‌كه‌یان (دانانی خه‌لیفه‌!)، ئنجا له‌ حاڵێك‌دا كه‌ ژماره‌ی تێک‌ڕا‌ی مسو‌لمانان له‌م ڕۆژگاره‌دا، له‌ ملیارو نیوێك‌ زیاتره‌، ئایا ڕێژه‌ (نسبه‌)ی ئه‌ندام و لایه‌نگه‌رانی ئه‌و ڕێك‌خرا‌وه‌ (داعش) له‌ نیو

ئهو هه‌زارو پینچ سه‌د ملیۆن (۱,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰) دا، سه‌دا چه‌نده‌و، به‌ چ
حه‌قیك، به‌بێ ئاگاداریی و راویژو په‌زامه‌ندیان، هوكمه‌ران و خه‌لیفه‌یان بۆ
داده‌نین، ئه‌ویش بابایه‌کی نه‌ناسراو!!؟

۳ - دانانی ئهو به‌ناو خه‌لیفه‌یه، نه‌ك هه‌ر له‌ كه‌ش و هه‌وایه‌کی ئازادو
سه‌ربه‌ستدا نه‌بووه، به‌لكو له‌ كه‌ش و هه‌وایه‌کی په‌ڕه‌شه‌و گوهره‌شه -بگره
كوشتن و برین و شیوازی ئه‌منییانه‌ی وا دا بووه، كه‌ هیچ جیاوازی له‌ گه‌ل
هی رژیمة تاكه‌رو و دیکتاتۆره‌كاندا نه‌بووه.

۴ - ئهو قه‌واره‌سیاسیه، نه‌ك هه‌ر مایه‌ی ته‌بابی و یه‌كه‌ریزی مسوولمانانی ژێر
ڕكیفی نه‌بووه، چ له‌ سووریا و چ له‌ عێراق، به‌لكو هوكاری كوشتاریکی
نیوخۆیی زۆرو، ئازاوه‌و ئالۆزییه‌کی بێهه‌زا بوو، كه‌ ئیستاش به‌رده‌وامه‌!

۵ - وه‌ك پێشتریش باسه‌مان كرد: ئهو قه‌واره‌یه‌و ئهو به‌ناو خیلافه‌ته، نه‌ك هه‌ر
سه‌ره‌جهم مسوولمانانی له‌ ژێر سایه‌ی خویدا نه‌حه‌واندۆته‌وه‌ به‌ خو‌ش‌حالییه‌وه‌،
به‌لكو له‌سه‌ر سه‌ر زه‌مینێکی لێك دا‌براو و په‌ڕه‌په‌ڕی به‌شێك له‌ سووریا و
عێراقدا، چه‌ند ملیۆن كه‌سیکی به‌زۆر خسته‌وته‌ ژێر ڕكیفی خو‌یه‌وه‌، كه‌
زۆربه‌ی هه‌ره‌ زۆری ئهو خه‌لكه‌، نه‌ك هه‌ر نا‌رازی، بگره‌ زۆریش بێزارو
نیگه‌ران و نا‌ره‌حه‌تن!

۶ - ئهو قه‌واره‌سیاسیه، نه‌ك وه‌ك ده‌وله‌تی خیلافه‌تی راشیده، نه‌یتوانیوه‌،
نامسوولمانان به‌پێژوهورمه‌ت و خو‌ش‌حالییه‌وه‌ له‌ ژێر سایه‌ی خویدا
به‌هوێنیته‌وه‌، بگره‌ نه‌یتوانیوه‌ مسوولمانانیش به‌هوێنیته‌وه‌و، به‌نسبه‌ت
نامسوولمانانیش، له‌ یه‌زیدی و نه‌صه‌رانییه‌كان، له‌ دنیا دا ده‌نگی دایه‌وه‌، چیان
پێكرا: له‌ كوشتن و به‌كۆیله‌ كردن و ده‌ركران و... هتد!

۷ - ئهو قه‌واره به‌ناو ده‌وله‌تی خیلافه‌ته‌ی (داعش) نه‌ك هه‌ر به‌هاو ئامانجه
به‌ره‌زه‌كانی وه‌ك: دادگه‌ری و ئازادی و یه‌كسانی و ئارامی و ئاسایش و به‌

خته و دریی و گه شه کردن و ئاوهدانیی و... هتدی نه هیئانوه دی، بگره راست پیچه وانهی ئه وهی به دیاریی بو خه لکی ژیر رکیقی خوی هیئاوه و، نه گهر بلیین: ئه ندامانی (داعش) له جیاتی ژیان و ئاوهدانیی، پرۆژهی مه رگو وێرانیان پییه و، له جیاتی واقعی ئیستا، له میژوودا ده ژین، شتیکی راست و به جیمان گوتوه.

کوشتنی به ناهه قی مسوئلمانان و نامسوئلمانان،

توانه

ده‌ستپیک

خوینه‌ری خوشه‌ویست!

یه‌کیک له‌ په‌فتاره‌ هه‌ره‌ خراپ‌و دژ به‌شه‌ریعه‌ته‌کانی گروویه‌ په‌رگیره‌کان (المجموعات المتطرفة)، به‌تایبه‌ت (داعش) بریتیه‌ له‌ کوشتن‌و پرین‌و به‌زاندنی هه‌موو سنووره‌کان، له‌په‌نابردنه‌به‌ر ترساندن‌و تو‌قاندن‌و د‌ل‌په‌قییدا، چ به‌رانبه‌ر به‌ نامسو‌لمانان‌و، چ به‌رانبه‌ر به‌ مسو‌لمانان‌و، بگره‌ ئه‌و گروویه‌ ئیسلامیانه‌ش که‌له‌ پیش‌ واند‌ا، دژ‌ی سته‌م‌و ده‌ستدریژی‌ی رژی‌مه‌کان، چه‌کیان هه‌لگرتوه‌! ئنجا ئایا ئه‌و په‌فتاره‌ له‌ ته‌رازووی شه‌ریعه‌تدا چۆنه‌؟

با سه‌رنج بده‌ین:

یه‌که‌م: چه‌ند ئایه‌تیکی قوربان له‌ باره‌ی گه‌وره‌یی تاوانی کوشتنی به‌

ناهه‌قه‌وه‌:

۱- ﴿مِنْ أَجْلِ ذَٰلِكَ كَتَبْنَا عَلَىٰ بَنِي إِسْرَءِيلَ أَنَّهُ مَن قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ

نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ أَحْيَاهَا

فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا..... ﴿٣٢﴾ المائدة.

واته: له‌به‌ر ئه‌وه (که‌ رابرد) له‌سه‌ر به‌نی ئیسرائیلمان نووسی که: هه‌ر که‌سیک که‌سیک بکوژی، بیته‌وه‌ی که‌سی کوشتبی، یان ئاژاوه‌گیریی له‌ زه‌وییدا کردبی، وه‌ک ئه‌وه‌ وایه‌ تیگرای خه‌لکی کوشتبی، وه‌ هه‌ر که‌سیک که‌سیک بژیته‌یته‌وه‌ (له‌

جومعه بوو له عه‌ره‌فه، له حه‌جی مائناواییدا) لهم مانگه‌تاندا، تاكو ئهو پوژۆه‌ی به په‌روه‌ردگارتان ده‌گه‌نه‌وه‌و، {له‌باره‌ی كرده‌وه‌كانتانه‌وه‌ لی‌تان ده‌پرسی‌ته‌وه‌}، ده‌جا دوا‌ی من كافر مه‌بنه‌وه -یان گومرا مه‌بنه‌وه- كه هه‌ندیک‌تان له گه‌ردنی هه‌ندیک‌تان بده‌ن! ئه‌ی خوایه! ئایا گه‌یاندم؟! با ئه‌وه‌ی لی‌ره ئاماده‌یه، (ئهم قسانهم) به‌و كه‌سه بگه‌یه‌نی كه لی‌ره ئاماده‌یه.

۳- {لَنْ يَزَالَ الْمُؤْمِنُ فِي فُسْحَةٍ مِنْ دِينِهِ، مَا لَمْ يُصِبْ دَمًا حَرَامًا} (۱)

واته: پڕوادار له دینداریه‌كه‌یدا هه‌ر له فراوانی دایه، مادام خوی‌نی ناهه‌قی نه‌پشتی.

۴- {إِنْ أَحْوَفَ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمْ، رَجُلًا قَرَأَ الْقُرْآنَ حَتَّى إِذَا رُئِيَ بِهِ جَنَّةُ عَلَيْهِ وَكَانَ رِذَاءً لِلْإِسْلَامِ، انْسَلَخَ مِنْهُ وَكَبَّدَهُ وَرَاءَ ظَهْرِهِ وَسَعَى عَلَى جَارِهِ بِالسَّيْفِ وَرَمَاهُ بِالشَّرْكِ، قَالَ: قُلْتُ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ، أَيُّهُمَا أَوْلَى بِالشَّرْكِ الْمَرْمِي أَوْ الرَّامِي؟ قَالَ: بَلَى الرَّامِي} (۲)

واته: ئه‌وه‌ی له هه‌موو شتی‌ك زیاتر مه‌ترسیم لی‌ی هه‌یه بۆ‌تان: پیاوی‌كه قورئانی خوی‌نده‌و، هه‌تا كاتی‌ك جوانیه‌كه‌ی پی‌یه‌وه بینراو، پشتیوان بوو بۆ ئیسلام، له خۆ‌ی دارنی و فری‌ی دایه پاش پشتی و، شمشیری له دراوسییه‌كه‌ی ده‌ستدایه‌و، تۆمه‌تباری كرد به شیرك، گوتم (واته: حذیفه) ئه‌ی پی‌غه‌مبه‌ری خوا! ئایا کامیان له پی‌شته‌ره له شیرك، تۆمه‌تباركار، یان تۆمه‌تباركراو؟ فه‌رمو‌ی: به‌لكو تۆمه‌تباركار.

۵- {لَا يَحُولَنَّ بَيْنَ أَحَدِكُمْ وَبَيْنَ الْجَنَّةِ "وَهُوَ يَرَاهَا" مِلَّةٌ كَفَّ مِنْ دَمٍ مُسْلِمٍ أَهْرَاقَهُ ظُلْمًا} (۳).

(۱) أَخْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ بِرَقْم: (٦٨٦٢)،

(۲) أَخْرَجَهُ ابْنُ جَبَانَ بِرَقْم: (٨١)، وَصَحَّحَهُ الْأَلْبَانِيُّ فِي "السَّلْسَلَةِ الصَّحِيحَةِ" رَقْم: (٣٢٠١).

(۳) أَخْرَجَهُ الطَّبْرَانِيُّ فِي "الكَبِيرِ" بِرَقْم: (١٦٦١). قَالَ الْهَيْثَمِيُّ: رَجَالُهُ مُوثَقُونَ.

واته: با لویچیک خوین، که یه کیکتان به ناههق له مسولمانیکی ده‌پیتزی، پیی چوونه به هه‌شتی لینه‌گرئ، له حالیکدا که ده‌یینی..

٦- {لَزَوَالُ الدُّنْيَا أَمَوْنٌ عَلَى اللَّهِ مِنْ قَتْلِ مُؤْمِنٍ بِغَيْرِ حَقٍّ} (١).

واته: تی‌کچوونی دنیا له‌لای خوا که‌متره، له‌کوشتنی مرو‌قیکی مسولمان به ناههق.

٧- {مَنْ حَمَلَ عَلَيْنَا السَّلَاحَ فَلَيْسَ مِنَّا} (٢).

واته: هه‌ر که‌سی‌ک چه‌کمان له دژی هه‌لبگری، له ئیمه‌ نیه. هه‌لبه‌ته هه‌ر که‌سی‌کیش به‌راستی بر‌وای به‌و ئایه‌تانه‌ی قور‌ئان‌و، فه‌رمایشته‌ی پی‌غه‌مبه‌ری خوا (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) هه‌بی، هه‌رگیز ده‌ستی نا‌چیتته‌ پرشتنی خوینی هه‌چ که‌سی‌ک - به ناههق - چ مسولمان بی، چ نامسولمان، چونکه ئه‌گه‌ر هه‌ندی‌ک له ئایه‌ت‌و فه‌رمایشته‌کان با‌سی بر‌واداران‌و مسولمانان ده‌که‌ن، هه‌ندی‌کی دیکه‌یان به‌ گشتی با‌سی نه‌فس (نفس‌و)، خوین (دم‌ی) مرو‌قه‌کان ده‌که‌ن!

سه‌ر‌بر‌پینی مرو‌ف له‌م رو‌ژ‌گاره‌دا، ره‌فتاریکی نا شه‌رعییه:

یه‌کی‌ک له‌و کردار‌و ره‌فتاره‌ زه‌ق‌و په‌ق‌و سه‌له‌مین‌ه‌ره‌وانه‌ی ری‌ک‌خراوی (داعش) که به‌ه‌ویانه‌وه‌ ناوی خو‌ی به‌ خراپه‌ زرا‌ند له‌ دنیا‌دا، بریتی بو‌و له‌ سه‌ر‌بر‌پینی خه‌ل‌ک، ئنجا ئایا ئه‌و ره‌فتاره‌ له‌م رو‌ژ‌گاره‌دا، دروست (جائزه)، یان نا؟!

(١) أَخْرَجَهُ التِّرْمِذِيُّ بِرَقْمٍ: (١٣٩٥)، وَأَبْنُ مَاجَةَ بِرَقْمٍ: (٢٦١٩)، وَصَحَّحَهُ الْأَلْبَانِيُّ.

(٢) أَخْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ بِرَقْمٍ: (٦٦٦٠)، وَمُسْلِمٌ بِرَقْمٍ: (١٠٠)، وَالتِّرْمِذِيُّ بِرَقْمٍ: (١٤٥٩)، وَأَبْنُ مَاجَةَ بِرَقْمٍ: (٢٥٧٧).

له وه‌لامدا ده‌لێن: نه‌خېر دروست نيه، چونكه:

په‌كه‌م: له چندان فه‌رمایشتی پېغه‌مبه‌ر (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) و شوینه‌وار (أثری) زانایاندا هاتوه، كه نه‌تك كردن (مُثَلَّة) ی جه‌سته‌ی كوژراوان و شیواندنیان، قه‌ده‌غه‌یه‌و دروست نيه، بۆ ویننه:

۱- {أَغْزُوا، وَلَا تَغْلُوا، وَلَا تَغْلُرُوا، وَلَا تُمَثِّلُوا}.^(۱)

واته: جه‌نگ بکه‌ن (له‌ پړی خوادا) و، دزیی له ده‌ستكه‌وت مه‌كه‌ن و، په‌یمان مه‌شکینن و، جه‌سته‌ی كوژراوان نه‌تك مه‌كه‌ن و مه‌شیوینن.

۲- {أَعْفُ النَّاسِ قَتْلَهُ: أَهْلُ الْإِيمَانِ}.^(۲)

واته: خاوه‌ن بړویان له هه‌موو كه‌س ده‌ستپاكترن له كوشتندا.

۳- {عَنْ عُبَيْدِ بْنِ عَامْرِ أَنَّهُ قَدِمَ عَلَى أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بِرَأْسِ الْبَطْرِيقِ، فَأَتَكَرَّ ذَلِكَ، فَقَالَ: يَا خَلِيفَةَ رَسُولِ اللَّهِ! إِنَّهُمْ يَفْعَلُونَ ذَلِكَ بِنَا! قَالَ: أَفَأَسْتَنَّا بِفَارِسٍ وَالرُّومِ؟ لَا يُحْمَلُ إِلَيَّ رَأْسٌ فَإِنَّمَا يَكْنِي الْكِتَابُ وَالْخَبَرُ}.^(۳)

واته: عوقبه‌ی كوری عامیر ده‌لێ كه: به‌سه‌ری به‌تړیکه‌وه (پېشه‌وايه‌کی نه‌صراښيه‌كان بووه) چۆته لای (أبو بكر الصديق) شه‌ویش په‌خنه‌ی له‌وکاره‌ گرتوه، شه‌ویش گوتوویه‌تی: نه‌ی جینشیني پېغه‌مبه‌ری خوا! شه‌وان شه‌و په‌فتاره‌مان له‌گه‌ل ده‌كه‌ن! شه‌ویش فه‌رمووی: ئنجا ئایا چاو له‌ فارس و روم ده‌كه‌ن؟! له‌مه‌ودوا هېچ سه‌ریك‌م بۆ مه‌هینن، نامه‌وه‌ه‌وال ناردن به‌سه‌.

(۱) أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ بِرَقْمٍ: (۲۲۹۷۸)، وَمُسْلِمٌ بِرَقْمٍ: (۱۷۳۱)، وَأَبُو دَاوُدَ بِرَقْمٍ: (۲۶۱۲)، وَالتِّرْمِذِيُّ بِرَقْمٍ: (۱۴۰۸)، وَابْنُ مَاجَهَ بِرَقْمٍ: (۲۸۵۸).
 ۲ أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ بِرَقْمٍ: (۳۷۲۹) تَعْلِيقُ شُعَيْبِ الْأَرْنَؤُوط: حَسَن. وَأَخْرَجَهُ ابْنُ أَبِي دَاوُدَ بِرَقْمٍ: (۲۶۶۶)، وَابْنُ مَاجَهَ بِرَقْمٍ: (۲۶۸۲)، وَأَبُو يَعْلَى بِرَقْمٍ: (۵۱۴۷).
 ۳ أَخْرَجَهُ الْبَيْهَقِيُّ بِرَقْمٍ: (۱۸۱۳۱)، قَالَ ابْنُ حَجَرٍ فِي التَّلْخِصِ (۱۰۸/۴): إِسْنَادُهُ صَحِيحٌ.

دووم: ئىنجا ئەگەر يەكپېكەش بولۇپ، ئەمدى بۇچى كاتى خۇي ھاۋەلان (أصحاب) خوا ئىيان پازى بى" خەللىيان سەربېرپو، خواش لە قورئاندا باسى سەربېرپىن دەكات: (... فَضْرَبَ الرَّقَابِ ...) محمد: ۴؟! ئە ۋەلا مەدا دەلەين: كاتى خۇي ئاسانتەين شىۋازى كوشتى، برىتى بوۋە ئە سەربېرپىن (ذبح) چونكە چەكى ئەۋ كاتە بە زۆرىسى شمشىر بوۋە، بە شمشىرىش سەر لىكردنەۋەى دوزمەن ئاسانتەۋ، زووترىش گىانى لەبەردا نامىنى، ھەر بۇيەش خوا "عزوجل" باسى سەربېرپىنى كافرانى شەپەرۋش دەكات.

سیدم: به لام ئیستا بویه دروست نیه مسؤلانان، دوزمنه شهرفروشه کانیان
سه‌رین، چونکه:

۱- ئیستا به فیشهك یان خنکاندن، یان دهرزی لیّدان، ئاسانتر مروّف گیانی دهردهچی، پیغهمبه ریش " (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) " فهرموویه تی: (أَعَفَّ النَّاسُ قِتْلَةً: أَهْلُ الْإِيمَانِ) ^(۱) کهواته: پیویسته به چ شیوازیك مروّف ئاسانتر گیانی دهریچی، بهو شیوازه بکوژری.

۲- مادام ئەتك کردن (التمثيل) قەدەغە کراوە، لەم رۆژگارە شدا بە پێی باو (عرف) ی ئیستا، سەرپرین بە ئەتک کردن و شیواندن (مثلة) دادەنری، کە واتە، نابێ ئەو شیوازه بە کاربەینری، چونکە وەك پێشتریش باسمان کردووە، زانا یان هەموویان لە سەر ئەو رێککەوتون، کە ئەو حوکمە شەرعییانە ی، پەیوەستن بە عورف و باوی کۆمەلگاوە، هەر کات عورف و باوە کە گۆرا، پێویستە حوکمە شەرعییە کەش بگۆری، وەك (القرافي) گوتوویەتی - کە پێشتریش قسە کە یان هێناووە و ماناشمان کردووە: (.... أن إجراء الأحكام التي مُدْرَكُهَا العوائد مع تغيير تلك العوائد: خلاف الإجماع وجهالة في الدين، بل

(۱) بیشتر تخریج کرا.

كل ما هو في الشريعة يتبع العوائد، يتغير الحكم فيه عند تغير العادة إلى ما تقتضيه العادة المتجددة...^(۱)

واته: ... كه جی به‌جی‌کردنی ئه‌و حوكمه شه‌رعیه‌یه‌ی ئه‌سه‌ر بناغه‌ی نه‌ریت و باو (عرف) بنیات نراون، له‌گه‌ڵ گۆڕانی ئه‌و باو و نه‌ریتانه‌دا، پێچه‌وانه‌ی کۆرا (ی زانایان) و نه‌زانینه‌ له‌ ئاییندا، به‌ئكو هه‌رچی له‌ شه‌ریعه‌دا په‌یوه‌سته به‌نه‌ریت و باوه‌كانه‌وه، له‌کاتی گۆڕانی نه‌ریت و باوه‌کاندا، حوكمه‌که‌شی بۆ ئه‌وه ده‌گۆڕێ که نه‌ریت و باوه تازە که ده‌بخوازی.. کۆتایی ئه‌م باسه‌ش به‌ قسه‌یه‌کی (ابن عابدين) دینین، که ده‌لێ: (لو تمکن من کافر حال قیام الحرب: لیس له أن یمثل به)^(۲)

واته: ئه‌گه‌ر له‌کاتی جه‌نگدا زه‌فه‌ری به‌ کافریک برد، بۆی نیه‌ جه‌سته‌ی بشیویتی.

هه‌لبه‌ته‌ چه‌مکی ئه‌تک کردن و جه‌سته‌ شیواندن (المثله‌ والتمثيل) یش، به‌ پێی عورف و باوی کۆمه‌لگاکان ده‌گۆڕێ، ئنجا مادام ئه‌م رۆژگاره‌دا (سه‌رپرین) به‌ ئه‌تک کردن و شیواندن (مثله‌) داده‌نری، که‌واته: ئه‌گه‌ر گریمان دۆژمنانی ئیسلامیش پێی هه‌لسن، دروست نیه‌ مسوڵمانان وه‌ک کاردانه‌وه (رد فعل) یش بیکه‌ن، چ جایی خۆیان ده‌ستپێشخه‌ری!

ئنجا به‌پراستی نه‌زانیی و ده‌مارگیریی (تعصب) مرو‌ف تووشی عه‌یه‌ی گه‌وره‌و بێره‌زا ده‌کات!

چه‌ند سه‌یره! هه‌روه‌ک ئه‌و گرووپ و تاقمه‌ په‌رگه‌رو سه‌رلێشیواوانه‌ ئه‌م رۆژگاره‌دا هیچ هۆکارو ئامرازیکێ باشت له‌ سه‌رپرین (ذبح) یان نه‌دۆزیبێته‌وه، بۆ خۆشه‌ویست کردن ئیسلام له‌پیش چاوی دنیا!!

^۱ الإحكام في تمييز الفتاوى عن الأحكام، وتصرفات القاضي والإمام، ص ۲۱۸.

^۲ حاشية ابن عابدين، ج ۴ ص ۱۳۱.

سورتانیدن و خنکاندن:

به نسبت سووتاندنو خنکاندن (حرق و غرق) و شیوازو هونه ره کانی دیکه ی
مروءف کوشتن شهوه، ده لیلین:

به پی پی ثلثو که رابردو به به لگه ی فەرموودە ی پیغە مەریش (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) که فەرموویەتی: {إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ الْإِحْسَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ فَإِذَا قُتِلْتُمْ فَاحْسِنُوا الْقَتْلَ وَإِذَا دُبِحْتُمْ فَاحْسِنُوا الدَّبْحَ وَكَيْفَ أَحَدَكُمْ شَفَعَتْهُ فَلْيُحْ ذِيحَتَهُ} أخرجه أحمد برقم (۱۷۱۵۴)، والدارمي برقم (۱۹۷۰)، ومسلم برقم (۱۹۵۵)، وأبو داود برقم (۲۸۱۵)، والترمذي برقم (۱۴۰۹)، وقال: حسن صحيح، وابن أبي شيبة برقم (۲۷۹۲۹)، والبيهقي في شعب الإيمان برقم (۱۱۰۷۱).

واتە: خۆى بەرز، چاك ئەنجامدانى بۆ ھەموو شتېك پيويست كىردو، ئىنجا ئەگەر شتېكتان كوشت بەشىۋەيەكى جوان بىكوژنو، ئەگەر شتېكتان سەربىرى، جوانى سەر بېرىو، با يەكىكتان چۆقۇيەكەى تيژ بىكاتو سەربىراۋەكەى زوو ئاسوودە بىكات.

هه‌لبه‌ته به‌شیک له زانیان رایان وایه: له کاردانه وه‌داو وه‌ک تو‌له (ت‌ار) دروسته په‌نا بو‌ئو شی‌وازانه‌ش ب‌ری، به‌لام من پ‌م وایه: له‌و حاله‌تانه‌شدا ه‌ر دروست نیه، له‌و شی‌وازانه به‌کار ب‌ن، چونکه هه‌میشه له‌لی ئیسلام ده‌بی له ناستی به‌رزنی ئیسلامدا بن‌و، مه‌رج نیه هه‌رچی نه‌یاره‌کانیان له د‌تیان کردن ب‌یان ره‌وابی بیکه‌ن‌و، فه‌رمووده‌که‌ی پی‌غه‌م‌به‌ر (صلی الله علیه وسلم): **{ اَعْفِ النَّاسَ قِتْلَةَ اَمَلٍ** **{الإيمان}** أخرجه أبو داود برقم (٢٦٦٦)، وابن ماجه برقم (٢٦٨٢)، والبيهقي برقم (١٥٨٥٧).

هه‌روه‌ها قسه‌و هه‌لوێسته‌که‌ی ئه‌بو به‌کری صدیق خوا لێی پزای: {افستان! بفارس والروم؟} به‌لگه‌ن له‌و باره‌وه‌.

کوشتنی خه‌لکی مه‌ده‌نیی و لاشه‌پ دروست نیه:

له‌و باره‌وه‌ش فهرمووده‌و شوینه‌وار زۆرنو، پيش فهرمووده‌و شوینه‌واريش،
 نایه‌تی: ﴿وَقَتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقْتُلُونَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا
 يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ﴾ (البقرة: ۱۹۰)

واته: هه‌روه‌ها له‌ پیناوی خوا‌دا دژی شه‌وانه‌ بجه‌نگن که له‌ دژتان ده‌جه‌نگنو،
 ده‌ستدریژی مه‌که‌ن، بی‌گومان خوا ده‌ستدریژکارانی خوشناوین.
 به‌لێ ئەم نایه‌ته‌ موباره‌که‌ به‌لگه‌یه‌کی پروونو بی‌ چهندو چوونه، له‌سه‌ره‌وه‌ که
 دروست نیه‌ له‌ جه‌نگیشدا، خه‌لکی لاشه‌پو مه‌ده‌نیی بکوژری.

پیغه‌مبه‌ری خواش (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) له‌و باره‌وه، ئەم ده‌قه‌ی لێ‌ گیراوه‌ته‌وه:
 {عَنْ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ امْرَأَةً وَجَدَتْ فِي بَعْضِ مَغَازِي رَسُولِ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
 وَسَلَّمَ) مَقْتُولَةً، فَأَتَتْ رَسُولَ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) قَتَلَ النِّسَاءِ
 وَالصِّبْيَانِ} (۱).

واته: له‌ یه‌که‌یک له‌ جه‌نگه‌کانی پیغه‌مبه‌ردا (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) ئافره‌تیکی
 کوژراو بینرا، پیغه‌مبه‌ری خواش (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) کوشتنی ئافره‌تانو مندا‌لانی
 قه‌ده‌غه‌کرد.

هه‌روه‌ها هه‌ر له‌و باره‌وه‌ شه‌و قسه‌یه‌ی خه‌لیفه‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا (أبو بکر
 الصديق) "خوا لێ‌ی پازی بی‌" دینین که ئامۆزگاری (یزید بن ابی سفیان) یه‌که‌یک
 له‌ فهرمانده‌کانی ده‌کاتو ده‌لێ: {وَلِئَلَّا تُؤْصِيكَ بَعْثَرٍ: لَا تَقْتُلَنَّ امْرَأَةً، وَلَا
 صَبِيًّا، وَلَا كَبِيرًا هَرَمًا، وَلَا تَقْطَعَنَّ شَجَرًا مُثْمَرًا، وَلَا تُخْرِبَنَّ عَامِرًا، وَلَا تُعْزِرَنَّ

۱ أَخْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ بِرَقْم: (۳۰۱۴)، وَمُسْلِمٌ بِرَقْم: (۱۷۴۴).

شَاةٌ، وَلَا بَعِيرًا، إِلَّا لِمَا كَلَفَ، وَلَا تُخْرِقَنَّ نَحْلًا، وَلَا تُفَرِّقَنَّ، وَلَا تُغْلُلْ، وَلَا تُجَبِّنْ {^(۱) .

واته: من نامۆزگارییت ده کهم به ده (۱۰) شتان:

- ۱- نافرهت مه کوژه.
- ۲- ههروه ها مندال.
- ۳- ههروه ها پیری که نهفت.
- ۴- دره حتی بهردار مه پره.
- ۵- هیچ خانووێک تێک مه دهن.
- ۶- مه گهر بۆ خواردن، ده نا مه پر سه مه پره.
- ۷- دارخورما مه پره.
- ۸- مه یسووتینه.
- ۹- ده ستهکوت مه شاره وه.
- ۱۰- مه ترسه.

هه لبة ته نافرهت و پیرومندال، نه گهر به شداریی جهنگیان کرد، حوکمی جهنگاوه رانیان ههیه و ده کوژرین.

کهواته: خه لکی رۆژنامه نووس، یان کارمه ندی ریکخواه مه ده نییه کان، .. هتد، دروست نیه بکوژرین، باده ولته و رژی مه کانیشیان له حاله تی جهنگدا بن. ئنجا جیی سه رسوورپمان نه وهیه که ریکخواه په رگیره کان، به تاییهت (داعش) چه ند جارێک نه و جوړه که سانه یان کوشتون، نه ویش به شیوه ی سه ربهرین و، سه ره نجام ویرای گونا هباریی لای خواو قیامهت، عه ییداریی و ناوبه دبوونی دنیا ولای خه لکیشیان وه ده ست هیناوه!

^۱ أَخْرَجَهُ مَالِكٌ فِي "الموطأ" برقم: (۱۶۲۷) وَإِبْنُ أَبِي شَيْبَةَ برقم: (۳۳۹۷۳)، وَالْبَيْهَقِيُّ فِي "الكبرى" برقم: (۱۸۶۱۲).

ئالاقىنى ئۆيىم:

بە زۆر پەيمان وەرگرتن،

عادەت و كىتوورى حوكمى بىنەمائىي ئومەوىي و عەبباسىي و

عوسمانىيە كاندو، ھىچ بىنەمايەكى شەرىعىي نىيە

ئە نۇرە كۆمەنلەپتەپكەن ئەمەللىكەن

بىزى ئەمەك بىز مۇلاھىزەلەن ئالاقىمىز

ئالاقىمىز ئەمەللىكەن مەمۇرىيەت ئالاقىمىز

AliBapir

www.alibapir.com

ئالاقىمىز ئەمەللىكەن مەمۇرىيەت ئالاقىمىز

AliBapir

www.alibapir.com

ئالاقىمىز ئەمەللىكەن مەمۇرىيەت ئالاقىمىز

AliBapir

www.alibapir.com

ئالاقىمىز ئەمەللىكەن مەمۇرىيەت ئالاقىمىز

خۆینه‌ری به‌رێژ!

یه‌کی دیکه له هه‌لۆیست و ره‌فتاره ناشه‌رعیه‌یه‌کانی گرووپه په‌رگیره‌کان (المجموعات المتطرفة) به‌ تابه‌ت (داعش) بریتیه له: به‌ زۆر په‌یمان (بیعه) وه‌رگرتن له خه‌لك و پابه‌ند (مُلْزَم) کردنیان به‌ گوێپایه‌لیی و فه‌رمانبه‌ریی (السمع والطاعة) بۆ ئاراسته و فه‌رمانه‌کانیان، که‌ بی‌گومان ئه‌وه -واته به‌ زۆر ناچارکردنی خه‌لك به‌ به‌یعه‌تدان و فه‌رمانبه‌ریی کردن- نه‌که هه‌ر شتیکی راست و شه‌رعیی نیه، به‌لكو راست دژو پیچه‌وانه‌ی شه‌ریعه‌ته، چونکه ئیسلام ئه‌گه‌ر پێ نه‌دات، خۆی وه‌ک ئایینه و به‌رنامه‌یه‌ک، که‌ دوا په‌یام و به‌رنامه‌ی خوایه بۆ مروّقایه‌تی، به‌ زۆر لێکردن (اِکراه) به‌سه‌ر خه‌لكدا به‌سه‌پێنری، ئه‌وه چاکتر پێ نادات، به‌ هیچ که‌س و گرووپ و لایه‌نێک، که‌ به‌ زۆر خۆی به‌سه‌پێنری، خه‌لك ناچار بکات به‌ په‌یمان پێدانی و گوێپایه‌لیی و فه‌رمانبه‌ریی بۆ کردنی.

به‌ئێ ئه‌گه‌ر زۆر لێکردن و ناچارکردن (اِکراه و اجبار) له ئه‌سلی ئاییندا، بۆ خودی ئیسلام دروست نه‌بی: ﴿لَا اِكْرَاهَ فِي الدِّينِ ۚ﴾ (البقره، ئه‌وه بی‌گومان بۆ کار و پرۆژه‌یه‌کی ئیسلامیی -راست یان چه‌وت- که‌ رێکخه‌راو و گرووپێک ته‌به‌ننیی کردوه، چاکتر دروست و ره‌وانیه، که‌ به‌سه‌ر خه‌لكدا به‌سه‌پێنری.

ئنجا له راستیدا ئه‌و به‌ زۆر خۆ به‌سه‌ر خه‌لكدا سه‌پاندن و، په‌یمانی گوێپایه‌لیی و فه‌رمانبه‌ریی بۆ کران، لێ وه‌رگرتنه، عاده‌ت و کلتووری بنه‌مائه‌ی سه‌ره‌تا ئومه‌ویی و، پاشان عه‌بباسیی و، دواتر عوسمانیه‌کان بوو، که‌ دیاره ئه‌وانیش کارتێکرا (متأثر) بوون به‌ عاده‌تی باوی ئه‌وسای بنه‌مائه‌ی حوکمه‌رانه‌کانی و لاتانی دنیا، هیچ په‌یوه‌ندییه‌کی که‌م و زۆری به‌ ئیسلامه‌وه نه‌بوو، هه‌ر بۆیه‌ش مسوڵمانان به‌ درێژایی حوکمه‌رانیی ئه‌و سی بنه‌مائه‌یه (ئومه‌ویی و عه‌بباسیی و عوسمانیی)

چه‌ندان شو‌پرش واپه‌رینیان له‌ دژیان کردوه، وه‌ک هه‌ول‌دان بو‌ گه‌رانه‌وه‌ی حو‌کمی راو‌یژ (حکم‌ الشوری) و راست‌کردنه‌وه‌ی ئه‌و واقیعه‌ خوارو لاره‌ی که حو‌کمی میراتی‌و بنه‌ماله‌یی، هه‌نا بو‌ویه ئاراوه‌و، هه‌میشه‌ش زانیانی متمانه‌ پیکراوی ئیسلام -به‌پیی بو‌ لوانیان- پشت‌گیر و هاوکاری ئه‌و واپه‌رین و شو‌پرشانه‌ بوون، که بینگومان مه‌رجیش نیه‌ هه‌موویان هه‌ر که‌سانی راست و ساغ و دلسۆز بو‌ ئیسلام پێیان هه‌لسابن.

شایانی باسیشه‌ هه‌ر له‌ سه‌ره‌تای ده‌ست‌پیکردنی لادان (انحراف) له‌ حو‌کم‌پانیی راو‌یژی (الحکم‌ الشوری)یه‌وه‌ له‌سه‌ر ده‌ستی (معاویه‌ بن‌ أبي‌ سفیان) که وه‌ک فه‌رمووده‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) ناماژه‌ی پیکردوه، یه‌که‌مین که‌س بو‌وه که‌ ریباز و شیوازی پیغه‌مبه‌ری خوا‌ی گو‌ری، وه‌ک فه‌رموویه‌تی: **{أَوَّلُ مَنْ يُغَيِّرُ سُنَّتِي: رَجُلٌ مِنْ بَنِي أُمَيَّةَ}** ^(۱)

واته‌: یه‌که‌مین که‌س که‌ ریبازی من ده‌گو‌ری: پیاویکه‌ له‌ (هۆزی) به‌نی ئومه‌یه، شیخ ئه‌لبانی‌ش "خوا لێی خوشبی" گو‌تویه‌تی: له‌وانه‌یه‌ مه‌به‌ست له‌ فه‌رمووده‌که‌ گو‌رینی سیستمی هه‌لبژاردنی خه‌لیفه‌ بی (له‌ راو‌یژه‌وه‌) وه‌و گه‌رانی بی به‌ میراتی‌و.

به‌لێ، ئنجا هه‌ر له‌ سه‌ره‌تای ئه‌و لادانه‌وه‌، زانیان بی‌ ده‌نگ نه‌بوون، با‌له‌و باره‌وه‌ گو‌ی له‌م ده‌قه‌ بگرین: له‌ (صحيح تأريخ الطبري) دا ^(۲) ده‌لێ: **{أَخْرَجَ الْبُخَارِي فِي صحيحه: كتاب التفسير ج: ٤٨٢٧ "عَنْ يُوسُفَ بْنِ مَاهَكَ قَالَ كَانَ**

١ أَخْرَجَهُ ابن أبي عاصم في "الأوائل" ٢/٧، وابن كثير في "البدایة والنهایة" ج ٢ ص ٢٤٣، والسيوطي في "الجامع الصغير" برقم: ٢٨٤، وقال الألباني في "السلسلة الصحيحة" برقم: ١٧٤٩، ص ٣٢٩، ٣٣٠. قلت: هذا إسناده حسن ولعل المراد بالحديث: تغيير نظام اختيار الخليفة وجعله وراثه.

٢ ج ٤ ص ١١١، محمد بن طاهر البرزنجي.

مَرْوَانُ عَلَى الْحِجَازِ اسْتَعْمَلَهُ مُعَاوِيَةُ فَخَطَبَ فَجَعَلَ يَذْكُرُ يَزِيدَ بْنَ مُعَاوِيَةَ لِكَيْ يُبَايَعَ لَهُ بَعْدَ أَبِيهِ، فَقَالَ لَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ شَيْئًا فَقَالَ خُذْهُ، فَدَخَلَ بَيْتَ عَائِشَةَ فَلَمْ يَقْدِرُوا عَلَيْهِ، فَقَالَ مَرْوَانُ: إِنَّ هَذَا الَّذِي أَنْزَلَ اللَّهُ فِيهِ: (وَالَّذِي قَالَ لَوْلَاذِيهِ أَتُكْمَلُونَ لَكُمَا أَعْدَانِي أَنْ أُخْرَجَ)، فَقَالَتْ عَائِشَةُ مِنْ وَرَاءِ الْحِجَابِ: مَا أَنْزَلَ اللَّهُ فِينَا شَيْئًا مِنَ الْقُرْآنِ إِلَّا أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ عُذْرِي.

قلنا: والشيء الذي قاله عبدالرحمن بن أبي بكر، هو ما يَبْنَتْهُ رواية ابن أبي حاتم عن عبدالله بن المديني قال: إني لفي المسجد حين خطب مروان فقال: إن الله أرى أمير المؤمنين في يزيد رأياً حسناً، وإن يَسْتَخْلِفْهُ فقد استخلف أبو بكرُ عمر، فقال عبدالرحمن بن أبي بكر: أَهْرَقْلِيَّةُ؟ إن أبا بكر والله ما جعلها في أحد من ولده، ولا أحدٍ من أهل بيته، ولا جعلها معاوية في ولده إلا رحمة بولده وكرامة، تفسير ابن كثير- سورة الأحقاف، آية: ١٧.

واته: (يوسف) ی کورپی (ماهک) گوتوویه‌تی: موعاویه مه‌پوانی له‌سه‌ر حیجاز کردبووه هوکمران، ئنجا (مه‌پوان) وتاری داو باسی یه‌زیدی کورپی موعاویه‌ی کرد، تاکو دواى مردننى بابی په‌یمانى بو وه‌ر بگري، (عبدالرحمن) کورپی (أبو بكر) یش شتیکی گوت، (مه‌پوان) گوتی: بیگرن، شه‌یش چووه مائی عایشه‌وه نه‌یانتوانی بیگرن.

ئنجا مه‌پوان گوتی: شه‌مه شه‌وه که‌سه‌یه که خوا شه‌وه‌ی له باره‌وه ناردوته خواری: {شه‌وه‌سه‌ی که به بابو دایکی خوی گوت: ئۆف بو ئیوه! ئایا گفتم پی‌ده‌ده‌ن که (پاش مردنم) له زه‌وی به‌یتریمه‌وه ده‌ری؟} عایشه‌ش له پشت په‌رده‌وه گوتی: خوا جگه له پاکیی و بئى گوناھیی من، هیچی له قورئاندا له باره‌ی ئیمه‌وه نه‌ناردوته خواری.

گوتمان: شه‌وه شته‌ش که (عبدالرحمن) ی کورپی (أبو بكر) گوتوویه‌تی: شه‌وه‌یه که رپوایه‌ته‌که‌ی (ابن أبي حاتم) له (عبدالله بن المديني) یه‌وه هی‌ناویه‌تی، گوتوویه‌تی:

ئىمە لە مزگەوتى بووين، كاتىك مەروان وتاريداو گوتى: خوا لە بارەى يەزىدەو،
راپەكى باشى پىشانى فەرماندەى پرواداران داو، ئەگەر بىشىكاتە جىنشىن، ئەو
ئەبەى كرىش عومەرى كردۆتە جىنشىن، (عبدالرحمن)ى كورپى ئەبەى كرىش گوتى:
بۆچى ھىرەقلايەتتە؟ بە خوا ئەبەى كرىش ھۆكمرانى پىشنىار نەكرد، نە بۆ ھىچ
كورپكى، نە بۆ ھىچ كام لە خزمانى، بەلام موعاويە، تەنيا وەك سۆزدارى و
رېزلىگرتنى كورەكەى، كورەكەى داناو.

كەواتە: ھەر لە سەرەتاو مەسولمانان زانىويانە كەئەو موعاويە كردوويەتى،
لادان بوو لە جادەى شەرىعتو، چاولىكردن و لاساىي كردنەو موعاويەى فارس و رۆم،
سىستەمە مىراتىيە خۆ سەپىنەرەكەيان بوو.

بۆيە پىويستە ھەموولايەك بزائن كە: بەزۆر پەيمان وەرگرتن لە خەلەك، بە
تۆبىي ناچار كوردىيان بە گوپراپەلىي و فەرمانبەرىي، وەك رېكخراوى (داعش)زۆر
بەزەقىي كردوويەتە پىشەو، كەم و زۆر ھەندىك گروپ و رېكخراوى دىكەش
مومارەسەيان كردو، وەك ھەموو رەفتارە لادەرانە و ناشەرىيەكانى دىكەيان،
مالى قەلبەو سەربەخاوەنىيەتىو، ھىچ كەس -ئەگەر عەقل و ئىنسانىيان
يەككىيانى ھەبى- بۆي نە لە سەر ئىسلامى حساب بكات.

به‌هنگام راه (مرتد) دانانی لایه‌نه ئیسلامیه
به‌شدار بووه‌کانی هه‌ئێژاردن و پرۆسه‌ی سیاسیی،
ستم و نه‌فامیه‌کی گه‌وره‌یه

خوینه‌ری سه‌نگینه‌و شیرینه‌!

وه‌ك په‌شتریش باس‌مان كرده‌: به‌ كافر‌دانه‌ی (تكفیر)ی مسو‌لمانانی ئه‌ه‌لی قیبله‌، یه‌كه‌كه‌ له‌ نیشانه‌و خه‌سه‌ته‌ به‌ره‌تییه‌كانی تا‌قم و گرو‌وپه‌ په‌ر‌گیره‌كان، هه‌ر له‌ گرو‌وپه‌ی (خوار‌ج)ه‌وه‌، كه‌ له‌ (علي بن أبي طالب) "خوالیه‌ی رازی بی" یا‌خی بوون، هه‌تا هه‌موو ئه‌وانه‌ی دوا‌ی وان، به‌وانه‌ی ئیستاشه‌وه‌ كه‌ له‌سه‌ر رچه‌ی وان ده‌رۆن.

ئا‌شكراشه‌ كه‌ به‌ كافر‌دانه‌ی مسو‌لمانان، گونا‌هو تا‌وا‌نیه‌کی گه‌وره‌یه‌وه‌، ر‌ه‌فتاریکی یه‌ك‌جار مه‌ترسی‌داره‌ بۆ خا‌وه‌نه‌كه‌ی، با له‌وباره‌وه‌ سه‌ره‌نجی ئه‌و ئایه‌ت‌و فار‌مایشتانه‌ی خواره‌وه‌ بده‌ین:

۱- ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا ضَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَتَبَيَّنُوا وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ

أَلْفَیْ إِلَيْكُمْ أَلَسَلَّمْ لَسَتْ مُؤْمِنًا﴾ ﴿٩٤﴾ النساء.

واته‌: ئه‌ی ئه‌وانه‌ی بر‌واتان هه‌تا‌وه‌! هه‌ركات له‌ر‌په‌ی خوادا به‌سه‌فه‌ر چوون(چوون بۆ جه‌نگ‌و جه‌اد) به‌ر‌چا‌وتان ر‌وون ب‌كه‌نه‌وه‌و ورد‌بنه‌وه‌و، به‌كه‌سه‌یه‌ك كه‌ سه‌لامتان لێ‌ده‌كات، مه‌لێن: بر‌وادارنێ..

شایانی با‌سه‌: هۆی هاته‌نه‌ خوار (سبب‌ الت‌زول)ی ئه‌م ئایه‌ته‌: تۆمه‌ت‌بار‌کردن به‌ كو‌فر‌و پاشان كو‌شتن‌و تالان‌کردنی بابایه‌کی مسو‌لمان بووه‌، له‌لایه‌ن ژماره‌یه‌ك له‌ مسو‌لمانانه‌وه‌ - واته‌: ها‌وه‌لان-، كه‌ ئه‌مه‌ش ده‌قی به‌سه‌ره‌اته‌كه‌یه‌:

{كَانَ رَجُلٌ فِي غَنِيمَةٍ لَهُ، فَلَحِقَهُ الْمُسْلِمُونَ، فَقَالَ: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ فَقَتَلُوهُ وَأَخَذُوا غَنِيمَتَهُ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ فِي ذَلِكَ} (١).

١ أَخْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ بِرَقْم: (٤٥٩١)، وَمُسْلِمٌ بِرَقْم: (٣٠٢٥).

واته: پياويك چهند سهر مهريكي پيښوون، مسولمانانيش پي گه‌يشتن، ئه‌ويش
گوتى: سه‌لامتان لى بى (تاكو دلنيان بکاته‌وه که مسولمانه)، که‌چى کوشتيان و
مه‌ره‌کانميشان بردن، خواش له‌وباره‌وه ئه‌م ثابته‌ي نارد‌ه‌خوارى.^(۱)

۲- (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ فَتَبَيَّنُوا أَنْ تُصِيبُوا قَوْمًا بِجَهْلَةٍ فَتُصْحَبُوا

عَلَى مَا فَعَلْتُمْ نَذِيرٍ ﴿٦﴾ الحجرات.

واته ئه‌ی ئه‌وانه‌ی بروتان هیناوه! هه‌رکات بابایه‌کی لاده‌ر هه‌واڵیکه‌ی بو هینان
(ده‌رباره‌ی که‌سانیک) باش وردبئه‌وه‌و هه‌واڵه‌که‌ ساغ بکه‌نه‌وه‌، نه‌وه‌ک به‌نه‌زانیه‌ی
زبان به‌کوومه‌لیک بگه‌یه‌نن، سه‌ره‌نجام له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی کردووتانه‌ ژیه‌وان ببه‌نه‌وه
(به‌شمانیه‌ی بکشن).

دياره ئەم ئايەتەش ھۆي ھاتنە خوارەو (سبب النزول)ى، ديسان تۆمە تبارکردنى خەلكىك بىو، بە كوفرو ھەلگەرانەو ئەئىسلام —بەلام بە درۆ، پاشان دەرکەوتنى درۆبىونى ئەو تۆمەتە، وەك ئە تەفسىرەكاندا ھاتە^(۲)

۳- { اَيُّهَا امْرِئِي قَالَ لِأَخِيهِ يَا كَافِرُ! فَقَدْ بَاءَ بِهَا أَحَدُهُمَا إِنْ كَانَ كَمَا قَالَ، وَلَا رَجْعَتَ عَلَيْهِ }^(۳)

واته: ههركه سێك به براهه كهی بێی: ئه ی كافر! ئه وه یه كێكیان له وه دووانه هه ده گریته وه، ئنجا ئه گهر (بابای تۆمه تباركرا وه كوفر) وابێ، ئه گهرنا بوخۆی (واته: بو تۆمه تباركرا كه) ده گریته وه.

٤- { مَنْ لَعَنَ مُؤْمِنًا، فَهُوَ كَفَرٌ، وَمَنْ رَمَى مُؤْمِنًا بِكَفَرٍ فَهُوَ كَافِرٌ }^(٤).

^١ الإستيعاب في بيان الأسباب: ج ١ ص ٤٥٩، ٤٦٠.

الإستيعاب في بيان الأسباب: ج ٣ ص ٢٧٤، ٢٧٥.

٣ أَخْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ بِرَقْم: (٦١٠٤)، وَمُسْلِمٌ بِرَقْم: (٢١٣).

٤ أَخْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ بِرَقْم: (٦٠٤٧).

واته: هه‌ركه‌سێك نه‌فرین له‌پرواداریك بكات، وه‌ك كوشتبی وایه‌و، هه‌ركه‌س پرواداریك به‌كوفر تۆمه‌تبار بكات، وه‌ك كوشتبی وایه‌.

ئجلا له‌لای زانیانی‌ش بنچینه‌یه‌کی سه‌لمی‌نراو (قاعده‌ مۆسڵمه‌)ه‌ كه‌: دنیایی، به‌دوو دلی هه‌ڵئاوه‌شیته‌وه‌: (الْيَقِينُ لَا يَزُولُ بِالشَّكِّ).

(ابن تیمیه) له‌باره‌وه‌ گوتویه‌تی: (فَلَيْسَ لِأَحَدٍ أَنْ يُكْفَرَ أَحَدًا مِنَ الْمُسْلِمِينَ، وَإِنْ أخطأ وَعَلِطَ حَتَّى تُقَامَ عَلَيْهِ الْحُجَّةُ وَتُبَيَّنَ لَهُ الْمَحَبَّةُ، وَمَنْ ثَبَتَ إِيْمَانُهُ بِيقينٍ لَمْ يَزُلْ ذَلِكَ عَنْهُ بِالشَّكِّ، بَلْ لَا يَزُولُ إِلَّا بَعْدَ إِقَامَةِ الْحُجَّةِ وَإِزَالَةِ الشُّبْهَةِ)^(۱).

واته: هه‌یچكه‌س بۆ یه‌ هه‌یچ كام له‌ مۆسڵمانان به‌كافر دانی، با هه‌له‌و تاوانیش بكات، هه‌تا به‌لگه‌ی له‌سه‌ر داده‌نری و ڕیی بۆ ڕوون ده‌كریته‌وه‌و، هه‌ركه‌س به‌دنیاییه‌وه‌ مۆسڵمانه‌تییه‌كه‌ی چه‌سپاوبی، به‌ هۆی گومان و دوو‌دلییه‌وه‌ ئیی لاناچی، به‌لكو هه‌تا به‌لگه‌ی له‌سه‌ر داده‌نری و، شوبه‌هه‌و گومانی لانه‌بردری (یانی: بیانو و ڕاونه‌كری) سیفه‌تی مۆسڵمانه‌تی لاناچی.

هه‌روه‌ها زانیانی جه‌ماوه‌ری مۆسڵمانان كه‌ به‌: (أهل السنّة والجماعة)^(۲) ناسراون، بۆجیاكرده‌وه‌یان له‌وانه‌ی ده‌م‌پراستی ئه‌و گرووپ و تاقمانه‌بوون، كه‌ به‌ هه‌ر كام له‌: (خاوه‌ن ئاره‌زووه‌كان) و (خاوه‌ن داهینراوه‌كان) و (تاقمه‌كان): (أهل الأهواء) و (أهل البدع) و (الفرق) ناسراون، به‌ پێچه‌وانه‌ی تاقمه‌ لادهره‌كانه‌وه‌، زۆر

۱ مجموع الفتاوى، ج ۱۲ ص ۵۰۱.

۲ هه‌رچه‌نده‌ من تێبینیم له‌سه‌ر به‌كارهێنانی ئه‌و زاراوه‌یه‌ هه‌یه‌و، پێم وایه‌ راستتو سه‌لامه‌تتر نه‌وه‌یه‌ كه‌ جگه‌ له‌ ناوی (مۆسڵمان) یان {جه‌ماوه‌ری مۆسڵمانان- جه‌هور المسلمین} هه‌یچ ناویکی دیكه‌ به‌كار نه‌هێنری و، هه‌له‌ی گرووپه‌ لادهره‌كان (الفرق) دووباره‌ نه‌كریته‌وه‌.

له‌ كتیبی دووهمی مه‌وسووعه‌ی: {بیركرده‌وه‌ی ئیسلامیی له‌نیوان وه‌حیی و واقعیه‌}یشدا به‌دریژی له‌و باره‌وه‌ دواوم.

دووربین و ردبین (مخاط و دقیق) بوون، بۆ حوکمی کافریوون به‌سه‌ر یه‌کیک دادان، بۆ نمونه: (النووي) له‌وباره‌وه گوتویه‌تی:

(إعلم أن مذهب أهل الحق أنه لا يُكفر أحدٌ من أهل القبلة بذنب، ولا يُكفر أهل الأهواء والبدع، وأن من جحد ما يُعلم من دين الإسلام ضرورةً، حُكم برّدته وكفره، إلا أن يكون قريب عهدٍ بالإسلام، أو نشأ ببادية بعيدة ونحوه من يخفى عليه، فيُعرف ذلك، فإن استمرَّ حُكم بكفره، وكذا حكم من استحلَّ الزنا، أو الخمر أو القتل أو غير ذلك من المحرمات التي يعلم تحريمها ضرورةً)^(۱)

واته: بزانه که رای ئه‌هلی حه‌ق ئه‌وه‌یه: به‌هۆی گونا‌ه‌وه، هیچ که‌س ئه‌ه‌ه‌لی قبیله (له‌مسو‌لمانان) کافر نا‌کری، هه‌روه‌ها هیچ کام له‌خا‌وه‌ن ئاره‌زو‌وه داهین‌را‌وه‌کان {مه‌به‌ستی خه‌وار‌یج و شیعه و مورجیه و مو‌عتزه‌زیله...هتده}^(۲) به‌کافر دان‌نرین، وه هه‌ر که‌س نکو‌و‌ئیی له‌شتی‌کی ئایینی ئیسلام کرد، که به‌نا‌شکرا زان‌را‌و‌بو (که‌به‌شی‌که له ئیسلام) ئه‌وه حوکم به‌هه‌ل‌گه‌رانه‌وه کوفری ده‌کری، مه‌گه‌ر تازه مسو‌لمان بی، یان له‌چۆ‌له‌وانییه‌کی دووردا بو‌ویی، ئه‌وه ده‌بی له‌وباره‌وه به‌رچا‌وی پروون بکریته‌وه، ئنجا ئه‌گه‌ر هه‌ر به‌رده‌وام بوو، ئه‌وه حوکم به‌کافریوونی ده‌کری، هه‌روه‌ها حوکمی هه‌ر که‌سی‌کی دیکه‌ش هه‌روایه، که زینا، یان مه‌ی، یان قه‌تل و قه‌ده‌غه‌کرا‌وه‌کانی دیکه، به‌حه‌لال ده‌زانی، که به‌نا‌شکرا ده‌زانری، قه‌ده‌غه‌ن.

که‌واته: به‌کافردانان (تکفیر)ی مسو‌لمانانیک که مسو‌لمان‌ه‌تیان نا‌شکرا و پروونه جیی د‌ن‌یاییه، پی‌چه‌وانه‌ی قور‌تان و سوننه‌ت و، بی‌رو‌رای زانا و پی‌شه‌وا‌یانی په‌سه‌نی ئیسلامه، وه‌ک خسته‌مانه‌پروو، ئه‌وه به‌نسبه‌ت به‌کافردانانی هه‌ر مسو‌لمانیک به‌گشتی، به‌لام به‌نسبه‌ت به‌کافردانانی خه‌ل‌کی ئیسلامیی و ئه‌و

(۱) صحیح مسلم بشرح النووي، ج ۱ ص ۱۵۰.

(۲) ئه‌وه‌ی ن‌یوان که‌وانه‌کان خۆم زیادم کردوه، بۆ پروون بو‌ونه‌وه‌ی مه‌به‌ست.

حیزبو و ڕێکخراوه ئیسلامییانه‌وه، که هه‌ولێ بووژاندنه‌وه‌ی ئیسلام، هه‌ینانه‌وه‌ی سایه‌ی شه‌ریعت بۆ سه‌ر سه‌ری ئۆمه‌ت ده‌ده‌ن! ئه‌وه‌ سته‌م و لادانیکی زۆر گه‌وره‌و بێ‌ره‌زایه‌.

وه‌ک: (أبو عمر البغدادي) له‌ وته‌یه‌ کیدا به‌ ناوی: (قل إني بينة من ربي) له‌ ڕۆژی: ۲۰۰۷/۳/۱۳ ز. گوتویه‌تی: (نرى كفر وردة كل من اشترك في العملية السياسية كحزب المطلق والدلیمي والهاشي وغيرهم، كما نرى أن منهج الحزب الإسلامي منهج كفر وردة).

به‌لێ، ئه‌و جو‌ره‌ به‌ کافردانه‌ هه‌ره‌مه‌کی و بێ‌ به‌لگه‌ و پاساوه‌ی گرووپه‌ په‌رگیره‌کان، گوناوه‌ تاوانیکی زه‌ته‌و، لادانیکی ترسناکتره‌، ئه‌په‌رپه‌وه‌ی زانایانی په‌سه‌نی ئیسلام، پێش ئه‌وه‌ش له‌ ڕیبازی شه‌ریعت ئنجا دیاره‌ ئه‌و هه‌لۆیسته‌ و په‌فتاره‌ چه‌وته‌ی، به‌ کافردانه‌ی حیزبو لایه‌نه‌ ئیسلامیه‌یه‌کان، که‌ بروایان به‌ پێکه‌وه‌ ژیانو، به‌ شداریی کردن له‌ هه‌لبژاردنه‌کانو، له‌ پڕۆسه‌ی سیاسیدا هه‌یه‌، تایبه‌ت نیه‌ به‌ ڕێکخراوی (داعش)ه‌وه‌و، پێشتریش له‌ لایه‌ن گرووپو تاقمه‌ په‌رگیره‌کانه‌وه‌، که‌م و زۆر هه‌بووه‌و، به‌ بروای منیش ئه‌و هۆکارانه‌ی بوونه‌ مایه‌ی سه‌ره‌ه‌لدانی ئه‌و بیروبۆچوونو هه‌لۆیسته‌، ئه‌مانه‌ سه‌ره‌کییه‌کانیانن:

هۆکاره‌ بنه‌رته‌تییه‌کانی سه‌ره‌ه‌لدانی په‌رگیره‌ی:

- ۱- کاردانه‌وه‌ (رد الفعل) بۆ ئه‌و سته‌م و ده‌ستدریژییه‌ی له‌ لایه‌ن ڕژیمه‌ عه‌لمانییه‌ دیکتاتۆرو خو‌سه‌په‌نه‌کانه‌وه‌، ده‌کرێته‌ سه‌ر ته‌وژمی ئیسلامی، له‌ گرتن و ئه‌شکه‌نجه‌دان و بێ‌به‌شکردن و ده‌رکردن و... هتد.
- ۲- ساده‌و سه‌رکێڵ تیگه‌یشتن له‌ قورئان سوخته‌تو، پێدا قوول نه‌بوونه‌ویان.
- ۳- نه‌شاره‌زایی و بێ‌ ئاگایی به‌ رانه‌ر به‌ بیروپراو هه‌لۆیسته‌ی زاناو پێشه‌وايانی متمانە پێکراوی په‌سه‌نی ئیسلام.

۴- گومانی به‌د (سوء الظن) بردن به‌ لایه‌نو و ڕێک‌خراوه ئیسلامیه‌کانو، له‌ پشت په‌رده‌ی په‌شه‌وه‌ ته‌ماشای کردنیان، به‌هۆی پڕوپاگه‌نده‌ی ژه‌هراوییو، فه‌توا حازر به‌ده‌ست و ئاماده‌کراوه‌کان (الفتاوی‌ الجاهزة) ه‌وه، له‌ لایه‌ن که‌سانیکه‌وه، که‌ نا ئاشناو بی‌ ئاگان له‌ واقعو، له‌ چوارچیوه‌ی مه‌زه‌به‌و مه‌شره‌بیکی دیاریکراو ته‌سکدا قه‌تیس ماونو، ئیسلام ته‌نیا له‌و مه‌زه‌به‌و مه‌شره‌به‌و کتیبو سه‌رچاوه‌و شاره‌زایه‌کانیدا ده‌بینن^(۱)!

۵- ده‌مارگیری و داخراویی (التعصب والانغلاق) له‌ نیو بازنه‌و جوغزیکی ته‌سکدا، که‌ ڕێ نادات بابای ده‌مارگیر هه‌چ له‌ ده‌ره‌وه‌ی خۆیه‌وه‌ بزانی!
که‌ له‌ جیاتیی ئه‌وه‌ی به‌ پیی بنچینه‌ی: (رَأْيِي صَوَابٌ يَحْتَمِلُ الْخَطَأَ، وَرَأْيِي غَيْرِي خَطَأٌ يَحْتَمِلُ الصَّوَابَ) واته‌: ڕای من ڕاسته‌و، ئه‌ گه‌ری هه‌له‌بوونی هه‌یه‌و، ڕای ئه‌وی دیکه‌ هه‌له‌یه‌و، ئه‌ گه‌ری ڕاست بوونی هه‌یه‌، مامه‌له‌ بکه‌ن، به‌ پیی: (رَأْيِي صَوَابٌ لَا يَحْتَمِلُ الْخَطَأَ، وَرَأْيِي غَيْرِي خَطَأٌ لَا يَحْتَمِلُ الصَّوَابَ) واته‌: ڕای من ڕاسته‌و ئه‌ گه‌ری هه‌له‌ی نیه‌و، ڕای ئه‌وی دیکه‌ هه‌له‌یه‌و، ئه‌ گه‌ری ڕاستیی نیه‌! په‌فتار ده‌که‌ن!!

ئه‌ گه‌ر نا چ عه‌قل و دین و وێژدانیک ڕێ ده‌دا، که‌ سه‌رجه‌م لایه‌نو حیزه ئیسلامیه‌کان - که‌ پڕوایان به‌ به‌شداریی کردن له‌ هه‌له‌بژاردنه‌کانو پڕۆسه‌ی سیاسیدا هه‌یه‌ - به‌ کافر دابنرێن، که‌ هه‌ر ئه‌وان پیکه‌ینه‌ری بنه‌رته‌یی ته‌ه‌وژمی ئیسلامیی (التیاری الاسلامی) یین؟! هه‌روه‌ها به‌پله‌ی یه‌که‌م هه‌ر ئه‌وان هۆکاری

(۱) مه‌به‌ستم ئه‌و ته‌ه‌وژمو مه‌شره‌به‌یه‌ که‌ که‌م و زۆر له‌ ڕ کاره‌گیره‌یی فیکری (ع‌مد بن عبدالوهاب) دایه‌، که‌ دوا‌ی خه‌واریج یه‌که‌مین که‌س بووه‌ مسو‌لمانانی ئه‌ه‌لی قبیله‌ی به‌ گشتی به‌ کافر داناون. شایانی باسیشه‌ له‌ کتیبی پێنجه‌می مه‌وسووعه‌ی: {بیرکردنه‌وه‌ی ئیسلامیی...} دا به‌ درێژی له‌و باره‌وه‌ قسه‌مان کردوه‌و به‌ به‌لگه‌و دیکۆمێنت قسه‌کانمان پشتراست کردونه‌وه‌.

سه‌ره‌کی ئه‌و ئه‌ندازه‌ هۆشیاری و بیدارییه‌ن، که له‌م رۆژگاره‌دا له‌ نیو مسوڵماناندا هه‌یه‌؟!

هه‌لبه‌ته‌ بیانۆی سه‌ره‌کی ئه‌وانیش بو‌ ئه‌و بپرکردنه‌وه‌ پوچ و هه‌لۆسته‌ و ره‌فتاره‌ سته‌مکارانه‌ و بێ وێژدانانه‌یان، به‌رانه‌ر به‌ته‌وه‌ژمی ئیسلامی هاوسه‌نگ (التیاری الاسلامی المتزن)، بریتیه‌ له‌ به‌شاریی کردنی لایه‌نه‌ ئیسلامیه‌کان له‌: (هه‌لژاردن و په‌رله‌مان و حکومه‌تدا)! ئه‌و په‌رله‌مان و حکومه‌ته‌ی که که‌م و زۆر له‌ شه‌ریعت لاده‌ده‌ن، یان به‌لای که‌مه‌وه‌: رایان نه‌گه‌یاندوه‌ که‌ حوکم به‌ شه‌ریعت ده‌که‌ن!

که‌ بێگومان ئه‌وه‌ بیانۆیه‌کی بێ جیه، چونکه‌ مامه‌له‌ کردن له‌ گه‌ل واقیعدا، جیایه‌ له‌ دان پێداهینانی واقع و، هه‌ر که‌س به‌ ئه‌لیف و بێ ئیسلام ئاشنایی، ده‌زانێ که‌ مسوڵمان نابێ دان به‌هیچ ناشه‌رعییه‌ک دابنێ و، ره‌وایه‌تی (شرعیه‌)ی به‌بوونی بدات.

به‌لام بێگومان لایه‌نه‌ ئیسلامیه‌ به‌شاره‌کانی پرۆسه‌ی سیاسیی، به‌لگه‌ و پاساوی شه‌رعیانه‌ی زۆر به‌هێزی خۆیان هه‌یه‌ بو‌ هه‌لۆسته‌که‌یان، که‌ لێره‌دا ده‌رفه‌تی خسته‌نه‌رووی ئه‌و به‌لگه‌ و پاساوه‌ شه‌رعیانه‌مان نیه‌، من له‌ کتیبی: (چهند بابیه‌تیکی سیاسیی هاوچه‌رخ له‌ به‌ر رۆشنایی عه‌قل و وه‌حییدا) به‌ درێژی ئه‌و بابیه‌ته‌م توێژیه‌ته‌وه‌، به‌لام لێره‌شدا هه‌ر به‌ کورتیی ده‌لێم:

مسوڵمانانێک که‌ له‌ به‌رانه‌ر واقیعیکی ناشه‌رعییدا خۆیان ده‌بیننه‌وه‌، ناچارن یه‌کیک له‌ چوار هه‌لۆستان بنوینن:

۱- به‌ گژیدا بچنه‌وه‌، به‌ هێزی خۆی ده‌به‌ر ڕاکه‌ن!

۲- به‌ جیی به‌یڵن و کوچ بکه‌ن و، له‌ به‌ری ڕاکه‌ن!

۳- ته‌سلیمی بن و فه‌رمانی به‌جی بینن و، مووی نه‌پسینن!

دیاره لایه نو ریڅخراوه ئیسلامییه کان، ریڼی چواره میان هه لبراردوه، چونکه:

دووم: ږاگردن له واقع، هر چنده له شهلدا دروست (جائزه)، به لام بو
كه سانيكي ژماره كه مي وهك هاوهلاني شهكهوت (أصحاب الكهف) كهوا پيندهچي
حهوت كهس بووبن، به لام ثايا خهلكيكي زوري چهند هزار كهسي، يان چهند
مليوني، بو كوي بجنو، چ شهكهوتيكي دهيانگري، پاشان بوچي خهلكو كومهلگا
-به گشتي- مسولمانه كه يان به جي بهيلن؟! له حاليكدا كه بارو دهره تي
بانگهوازو چالاكيان هيهو، وهك هاوهلاني شهكهوت نه خراوانه نيوان: نه گهري
به ربارانكرانو، گيزانهوه بو نوكوفره ودا، وهك هاوهلاني شهكهوت گوتويانه:

﴿إِنَّهُمْ إِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ يَرْجُمُوكُمْ أَوْ يُعِيدُوكُمْ فِي مِلَّتِهِمْ وَلَنْ تُفْلِحُوا إِذَا أَبْكَدَا﴾ (٢٠) الكهف.

سپیهم: ته‌سلیم بوونی واقعیع، به هیچ شی‌وه‌یه‌ک دروست و ره‌وانیه، چونکه بی‌گومان رازی بوون به کوفرو ناشه‌رعیی، مایه‌ی کافر‌بوون و له‌بازنه‌ی ئیمان و ئیسلام ده‌رجوونه‌و، نه‌وه‌ش یه‌کده‌نگیی زانایان (إجماع العلماء) ی له‌سه‌ره. به‌ئێ ده‌گوئجی مسوولمانان بکه‌ونه واقعیع‌که‌وه، که پی‌چه‌وانه‌و دژی ئیسلام بی‌و، هیچ‌یشیان له‌ده‌ست نه‌یه‌ت له‌به‌ران‌به‌ریدا، به‌لام هه‌رگیز ناگوئجی مسوولمانان به‌ویستی ئازادانه‌ی خۆیان، مل بو واقعیع‌کی ناشه‌رعییانه که چ بکه‌ن و پی‌ی رازی بن!

چواره‌م: که‌واته: ته‌نیا رپی چواره‌میان له‌به‌رده‌مدا مایه‌وه، که بریتیه له‌وه‌ی حاله‌تی پیکه‌وه ژیان (تعایش) و ساچاندن و هه‌ل‌کردن (مداراة) بکه‌نه پیشه‌و، له‌نیو کۆمه‌لگایه‌که‌یاندا بژین و، هه‌ول‌ی پاک‌سازی و چاک‌سازی تیدا‌کردنی بده‌ن و، له‌سه‌ر گرفتارییه‌کان خۆرا‌گرین، که نه‌مه‌ عاده‌تی تیک‌پای پی‌غه‌مبه‌رانی خوا "عليهم السلام" بووه، هه‌ر له‌ئاده‌مه‌وه تا‌کو خاته‌م، وه‌ک خوا "عزوجل" له‌سه‌ر زمان‌ی هه‌موو پی‌غه‌مبه‌ران روو به‌گه‌ل و کۆمه‌لگایه‌کانیان فەر‌موویه‌تی:

﴿....وَلَنْصِرَنَّكَ عَلَىٰ مَا أَذْيْتُمُونَا وَعَلَىٰ اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ﴾ (١٢) إبراهيم.

واته: به‌د‌ئ‌نیاییه‌وه هه‌رچه‌نده ئازارمان بده‌ن، هه‌ر خۆرا‌گر ده‌بین و، با پشت به‌ستوان به‌س پشت به‌خوا به‌ستن. پی‌غه‌مبه‌ری خاته‌میش (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) له‌باره‌وه فەر‌موویه‌تی:

١- ﴿الْمُؤْمِنُ الَّذِي يُخَالِطُ النَّاسَ، وَيَصْهَرُ عَلَىٰ أَذَاهُمْ، خَيْرٌ مِنَ الَّذِي لَا

يُخَالِطُ النَّاسَ وَلَا يَصْنَعُ عَلَى أَهْلِهِمْ^(۱).

۱- واتە: مەسۇلماننىڭ كە تېكەللى خەللىك بىۋ، لەسەر ئازاربان خۇپراگرىي، باشترە لەمەسۇلماننىڭ كە تېكەللى خەللىك نابىۋ، لەسەر ئازاردانىشىيان خۇپرانىگرىي.

۲- {الْمُؤْمِنُ مَلْفَةٌ وَلَا خَيْرَ فِيمَنْ لَا يَأْتِ وَلَا يُؤْتِ}^(۲).

۱- واتە: بىرۋادار ھۆگىركارە (ۋا دەكات خەللىك خۇشىبىۋ لىيى نىزىك بىنەۋە) ۋ، ھەر كەس نەھۆگىركارىي، نەھۆگىركارە، خىرى پىۋەنىيە.

(النووي) يىش (بابى ژمارە ۷۰) ى كىتەبە ناۋدارەكەى خۇي: (رياض الصالحين) ص ۲۴۸- بەم ناۋۋىنىشانە ھىناۋە: (باب فضل الإختلاط بالناس، وحضور جمعهم وجماعاتهم ومشاهد الخير ومجالس العلم ومجالس الذكر معهم، وعيادة مريضهم وحضور جنازتهم، ومواساة محتاجهم، وإرشاد جاهلهم، وغير ذلك من مصالحهم، لمن قدر على الأمر بالمعروف والنهي عن المنكر، وقمع نفسه عن الإيذاء وصبر على الأذى).

۱- واتە: دەروازەى: باشىي تېكەللى لەگەل خەللىك ۋ ئامادەبۋونى نويىژى جومەۋ جەمەتەتەكانىيان ۋ، كارەچاكەكانىيان ۋ كۆرەكانى زانىستىي ۋ كۆرەكانى زىكر لەگەلئانداۋ، سەردانى نەخۇشىيان ۋ ئامادەبۋونى جەنازەكانىيان ۋ، ھاۋكارىي كىردنى ئاتاجيان ۋ پىنمىي كىردنى نەزانىيان ۋ بەرژەۋەندىيەكانى دىكەيان، بۇ كەسىك تواناي فەرمان بەچاكە ۋ پىگىرى لەخراپەى ھەبىۋ، بتوانى خۇي لە ئاست ئازاردانى خەللىكدا مەرزەم بىكات ۋ، لەسەر ئازاردانەكانىشىيان خۇپراگرىي.

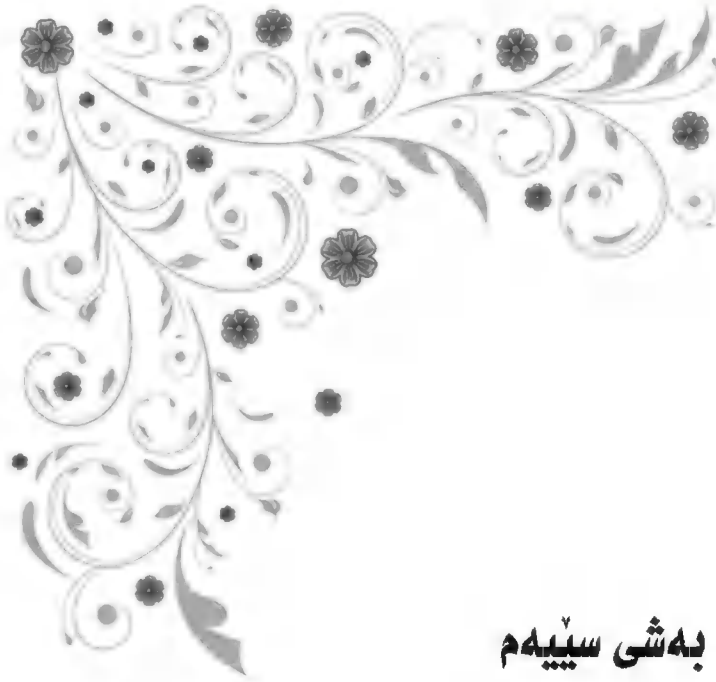
۱ أخرجه أحمد برقم: (۵۰۲۲)، تعليق شعيب الأرنؤوط: إسناده صحيح رجاله ثقات رجال الشيخين. وأخرجه أيضاً الترمذي برقم: (۲۵۰۷)، وأبْنُ مَاجَه برقم: (۴۰۳۲).
۲ أخرجه أحمد برقم: (۲۲۸۹۱)، تعليق شعيب الأرنؤوط: متن الحديث حسن. وأورده الألباني في السلسلة الصحيحة، ج ۱ ص ۷۱۱.

به‌لێ، ئا ئه‌وه‌یه‌ بناغه‌ی عه‌قیده‌یی و فیکه‌ری کار و پرۆژه‌ و چالاکیی ته‌وژمی ئیسلامیی هه‌وسه‌نگه‌، شوێنکه‌وتووی رێباز و شیوازی پیغه‌مبه‌رانی خوا (صلی الله علیه و سلم) و زاناو پیشه‌واپانی شوێنکه‌وتووین، بۆیه‌ش: قسه‌ی بێ بنه‌ما و فه‌توای بێ به‌لگه‌ی گروپه‌ په‌رگه‌ره‌کان له‌ دژی، هیچ به‌هایه‌کی نه‌ه‌، ماله‌ی قه‌لبه‌ و سه‌ر به‌ خاوه‌نیه‌تی.

لێره‌شدا کۆتایی به‌ ئالقه‌ی ده‌یه‌م دینین، به‌وه‌ش کۆتایی به‌ کۆی به‌شی دووهم له‌باره‌ی په‌رگه‌رییه‌وه‌، دینین.

The banner is a horizontal strip with a light beige background and a thin red border. In the center is a circular portrait of a man wearing a white turban and a light-colored shirt. Above the portrait, there is text in Kurdish: "ئه‌ نۆزه‌ کومه‌لا به‌ ئێمه‌کان له‌که‌وتنه‌یه‌" and "ئێمه‌کان به‌ ئێمه‌کان له‌که‌وتنه‌یه‌". Below the portrait, there is more text in Kurdish: "ئێمه‌کان به‌ ئێمه‌کان له‌که‌وتنه‌یه‌" and "ئێمه‌کان به‌ ئێمه‌کان له‌که‌وتنه‌یه‌". To the left of the portrait, there is a Facebook icon and the text "په‌رگه‌رییه‌ی مه‌که‌ته‌ی مامۆستا عه‌لی بابێر". To the right of the portrait, there is a Facebook icon and the text "په‌رگه‌رییه‌ی مه‌که‌ته‌ی مامۆستا عه‌لی بابێر". Below the portrait, there is a YouTube icon and the text "AliBapir". To the left of the portrait, there is a QR code and the text "AliBapir". To the right of the portrait, there is a QR code and the text "AliBapir". At the bottom of the banner, there are four QR codes arranged in a row, with the text "په‌رگه‌رییه‌ی مه‌که‌ته‌ی مامۆستا عه‌لی بابێر" above them.

به‌شی سییه‌م

رېكخراوى داعش لووتكه‌ى په‌رگيرى

له نوره كومپلایتمنکځ لیکه‌لایښ
نن همک پر مواقع التواښ التجمعاتي

علي بابېر/ AliBapir

archive.org/details/@alibapir

AliBapir

Google Play

App Store

QR Code

که‌نالی
رېکخراوى داعش په‌رگيرى

علي بابېر/ AliBapir

QR Code

پێناسه‌ی ئهم به‌شه

به‌رێزان!

ئه‌كه‌س شیڕاوه‌ نیه‌ كه‌ له‌م رۆژگاره‌ماندا مه‌سه‌له‌ی په‌رگه‌ری و توندو تیژیی له‌نیۆ مسوولماندا به‌گشتیی، بۆته‌ بنیشته‌ خۆشكه‌ی سه‌رزاران، به‌تایبه‌ت پاش سه‌ره‌هه‌لدانی {رێكخراوی ده‌وله‌تی ئیسلامیی} ناسراو به‌ (داعش)، بۆیه‌ به‌پێویستم زانی كه‌ زنجیره‌ باسێك له‌وباره‌وه‌ بنووسم به‌ناو و نیشانی: (رێكخراوی داعش لوتكه‌ی په‌رگه‌ری)، ئه‌ویش به‌سی ئامانج:

یه‌كه‌م: به‌رگه‌ری كردن له‌ئیسلامی به‌رجه‌سته‌ له‌ قورئان و سوونه‌تداو، ره‌واندنه‌وه‌ی ئهو ته‌م و مژده‌ی به‌هۆی ره‌فتاری پر هه‌له‌و په‌له‌ی په‌رگه‌ران (متطرفون) وه‌ له‌زه‌ینی خه‌لكێکی زۆردا، لێی ئالاوه‌ و رووی گه‌ش و دره‌وشاوه‌ی راسته‌قینه‌ی شارده‌وته‌وه‌، یان شیواندوه‌.

دووه‌م: به‌رچاو روونكردنه‌وه‌ی ئهو گه‌نج و لاوه‌ خوێن گه‌رمانه‌ی كه‌ به‌دروشم و سیمای زه‌ق و لاف لێدان (إِذْعَاء) ه‌روكه‌شییه‌كانی په‌رگه‌ران، فریو ده‌خۆن و له‌خشته‌ ده‌چن و، سه‌ره‌نجام ئه‌گه‌ر نه‌شفه‌وتین، ده‌ستیان له‌بنی هه‌مبانه‌ی به‌تاله‌وه‌ ده‌رده‌چی و، تووشی ناو می‌دی و ره‌شبینیی ده‌بن، چونكه‌ بێگومان تیپه‌راندن (غُلُو) هه‌میشه‌ ته‌مه‌نی كورته‌و بۆ دنیاو قیامه‌تیش خاوه‌نه‌كه‌ی جگه‌ له‌ په‌شیمانیی هیچی لێ سه‌وز ناكات.

سه‌یه‌م: ره‌گه‌رتن له‌که‌سانی کینه‌ له‌دۆلی دژ به‌ئیسلا‌م و مسو‌لمانان به‌گشتیه‌ی و ته‌وژمی ئیسلا‌میه‌ی به‌تایبه‌تی، که‌ له‌په‌نای په‌رگه‌راندا‌و به‌بیانوه‌ی دژایه‌تی کردنیان، قسه‌ی بی‌ سه‌رو به‌ر بکه‌نو، تانه‌و ته‌شه‌ر له‌ئیسلا‌م و مسو‌لمانان بگرن.

شایانی با‌سیشه‌ ئه‌م زنجیره‌یه‌ له‌ (به‌رایه‌ی)یه‌ک و شه‌ش ئالقه‌ پیکه‌اته‌و، به‌م نا‌و و نیشانانه‌ی خواره‌ی:

- به‌رایه‌ی: هۆکاره‌کانی په‌رگه‌ری و چۆنیه‌تی چاره‌سه‌ری.
 ١. پیناسه‌ی داعش و هه‌لسه‌نگاندنی بیرو را‌و په‌فتاره‌کانی.
 ٢. به‌کوێله‌کردنی مرو‌قه‌کان له‌م رو‌ژگاره‌دا، تا‌وانه‌و دژێ شه‌ریعه‌ته‌.
 ٣. هه‌رجۆره‌ ده‌ستدریژیه‌ک بو‌ سه‌ر نامسو‌لمانانی مه‌ده‌نیی بی‌ زیان، سه‌ته‌م و تا‌وانه‌.
 ٤. به‌رگه‌ری کورد له‌ نیشته‌مانی خۆی، ئه‌رکه‌کی شه‌رعه‌یه‌.
 ٥. هه‌رکه‌سه‌یکه‌ی مسو‌لمان له‌ به‌رگه‌ری لێ‌کردنی دین و ژین و نیشته‌مانیدا بکو‌ژرێ، شه‌هیده‌.
 ٦. نابێ به‌هه‌له‌ ئه‌نجامدانی جه‌هاد، جه‌هادمان له‌به‌رچاو بخات.
- هه‌واداریشه‌م ئه‌م به‌شه‌ش هه‌ر سه‌یک ئاما‌نجه‌ سه‌ره‌کیه‌که‌ی که‌ بو‌ونه‌ پالنه‌ری نووسینه‌ی، شه‌یه‌ پینیه‌دی.

بەرايى^{١)}

هۆکارەکانى پەرەگیرى و چۆنیەتى چارەسەرى

ئەم بابەتە لەدوو پرگەى سەرەکییدا دەخەینە روو:
پرگەى یەکەم: هۆکارەکانى پەرەگیرى و توندو تیرى.
پرگەى دووەم: رینگای چارەسەرى پەرەگیرى و توندوتیرى.

(١) کاتى خۆى ئەم زنجیرە باسەمان پێش دوو زنجیرە باسەکەى دیکە نووسینەو، بۆیەش هەندیک شت کە ئەم (بەرايى)یەدا بەکورتى باسکراون لەبارەى هۆکارەکانى سەرھەڵدانى پەرەگیرى و توندوتیرى، رینگای چارەسەرى، دواتر بە درێژى قسەیان لەبارەو کراو، بەلام دواتر ریزەندى بەشەکانمان گۆزیووە زنجیرەى سێهەم، لێرەدا بۆتە بەشى یەکەم، سێهەمیش ھاتۆتە شوێنى یەکەم، جیگۆرکەیان پێکراو.

بەرگەي يەكەم: ھۆكەرەكانى پەرھىزى و توندوتىژى

توندوتىژى و پەرھىزى ديار دەيەكى مەزى و جىھانىيە، تايەت نىە بە ئايىن و ئىدۇلۇزىا و گەل و كۆمەلگايەكى ديارىكراو ھە، مېژووى رابردو و واقىعى ئىستاي دىناش باشتىن بەلگەيە لەوبار ھە.

بەگشتى ھۆكەرەكانى توندەرەيى و پەرھىزى لەسەر ئاستى تاك و گروپ، دوو بەشن:

- أ- ھۆكەرە خودىيەكان: (العوامل الذاتية) ھەك: دەمارگىزى و داخرايى.
- ب- ھۆكەرە بابەتيەكان (العوامل الموضوعية) ھەك: ھەبوونى ستەم و چەوساندن ھە.

ھەلەتە ھۆكەرەكانى پەرھىزى و پەنابردنە بەر توندوتىژى، لەلايەن ھەندىك دەستەوگروپى ئىسلامىيە، لەپۇژگارى ئەمەزى مسوئلماناندا، زۇرن، كە گرنگترينيان ئەمانە:

يەك: ئەو بارودۇخە ئائىلىيە كە مسوئلمانانى تىدان، كە لەسۇنگەي بەجىماويانە ھە، لەھەردووك بواری دىن و ژىن، يان دىندارىي و دىنادارىدا، ئەھلى كوفرو زھىزانى تەماعكار، بەستەم دەستدرىژى جۇراو جۇريان، پشوويان پى تەنگ كەردوون و شىپزەيان كەردوون، سەرەنجام كەسانىكى دىلگەرم كەم ھەوسەلەو كورتىن، لە كاردانە ھە (رد فعل) دا پەنا دەبەنە بەر پەرھىزى و توندوتىژى.

دوو: ھەروەھا پزىمە سىكۇلارىست و خۆسەپىن و دىكتاتورەكانىش، كە ئەگەر ئىسلامىيەكان بانگەواز بكن، بە ھەپس و زىندان و ئەشكەنجە لە گەلئاندا رووبەرەو دەبەنە ھە، ئەگەر بەشدارىي ھەلپژاردنىش بكن و لىيان بېنە ھە،

کوده‌تای سه‌ربازیان به‌سه‌ردا ده‌که‌ن و، به‌ زه‌ی‌زان و پ‌ژیمه‌ میراتییه‌ به‌جی‌ماوه‌کانیش گه‌له‌کۆمه‌کیان له‌ دژ ده‌که‌ن! وه‌ک له‌ میسر و له‌ فه‌له‌ستین دژی ئیسلامیه‌کان پ‌رویدا، دیسان به‌شی‌ک له‌ ئیسلامیه‌کان به‌ره‌و توندوتیژی پ‌الده‌ده‌ن، چونکه‌ به‌دیوکه‌پاسیه‌ ساخته‌که‌یان و درووشم و بانگه‌شه‌ بۆشه‌کانیان، دووچاری نائومی‌دی و به‌ بنه‌ست گه‌یشتیان ده‌که‌ن. **س:** دیسان تیگه‌یشتنی سه‌رکیلان و پروکه‌شانه (الفهم السطحي) ی به‌شی‌ک له‌ مسوولمانان، به‌تایبه‌ت له‌ چینی گه‌نج و لاو، ده‌باره‌ی ئیسلام و ده‌قه‌کانی شه‌ریعه‌ت و، قوول نه‌بوونه‌وه‌یان به‌ قورئان و سوننه‌دا، بۆ په‌ی‌په‌ردنی راستیه‌ی کانی ئیسلام و به‌ها به‌رزه‌کانی، هۆکاریکی دیکه‌ی کاریگه‌ری نه‌و که‌چ فه‌همی و حاالی نه‌بوونه‌یه، که‌ سه‌ره‌نجام خاوه‌نه‌که‌ی په‌لکێشی توندوتیژی و په‌رگه‌ری ده‌کات.

به‌لگه‌ش له‌سه‌ر نه‌وه‌ که‌ تیگه‌یشتنی سه‌رکیلان و پروکه‌شی له‌شه‌ریعه‌ت، مایه‌ی ده‌مارگه‌ری و داخراوی و، پاشان په‌رگه‌ری و په‌نا بردنه‌ به‌ر توندو تیژییه‌، نه‌وه‌یه که‌ پیغه‌مبه‌ری خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) له‌باره‌ی (خَوَارِج) وه‌، که‌ یه‌که‌مین گروپی سه‌رکیل له‌دین تیگه‌یشته‌وی په‌رگه‌ری نیو ئومه‌تی ئیسلام بوو "له‌رووی ریزه‌ندی کاتی (الترتيب الزمني) یه‌وه" فه‌رموویه‌تی: (يَقْرُؤُونَ الْقُرْآنَ لَا يَحَافِزُونَ حَتَّاجِرْهُمْ)^(١)، واته‌: قورئان ده‌خوین، به‌لام له‌ گه‌روویان تیناپه‌ری، یانی: لێی تیناگه‌ن.

چ‌واره‌: بیگومان هه‌رکام له‌:

١- پ‌ژیمه‌ دیکتاتۆره‌ میراتییه‌ طائفیه‌ به‌عسییه‌که‌ی به‌شار نه‌سه‌د له‌سوریا، که‌ ولاته‌که‌ی خۆی به‌سه‌ر خه‌لکه‌ سته‌ملیکراوه‌ راپه‌ریوه‌که‌یدا

(١) أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ بِرَقْمٍ: (١٤٨٤٦)، وَالْبُخَارِيُّ بِرَقْمٍ: (٤٧٧١)، وَمُسْلِمٌ بِرَقْمٍ: (١٠٦٣)، وَالنَّسَائِيُّ فِي "الْكَبْرِ" بِرَقْمٍ: (٨٠٨٧)، وَأَبْنُ حَبَّانٍ بِرَقْمٍ: (٤٨١٩).

کاول کردو، زۆریە خەڵک و جەماوەرە کە "کە سوننە مەزەهە بن بە عەرەب و کوردەو" خەڵتانی خاک و خوین کرد.

٢- حکومەتە تاکرەوێ طائفییە هەشت سالییە کە مالیکیی لە عێراق، کە وێرایی پەرەوێز خست و دوور خستەوێ عەرەبی سوننە لە حوکمرانی و، تەنگ پێ هەلچنین و تەنگە تاو کردیان بە گشتیی، دەستیشی نەپاراست لە کوشتن و برین و گرتن و دەر بە دەر کردن و پراوە و نانی خەڵکی زۆریان، بە تاییەت ئەوانە کە پۆلی سەر و مشوور خۆریان دەگیرا، گۆیی نەدا بە داواکارییە رەواییەکانیان، کە ماوەی سالیک زیاتر بەشیوەی گردبوونەوێ ئاشتیانە لە مەیدانەکانی بەغداد و موصل و رومادی و فەللو جەو سامەرپراو... هتددا، بەردەوام بوون و، سەربارەش سوپایە کە! هێرشێ کردە سەر چادەرەکانیان و سووتاندیان و ژمارە کیشیان لێ کوشتن و دەستگیر کردن، بەلێ، هەرکام لەو دوو پڕیتم و سیاسەتە چەوتەکانیان، کاریگەری گەورە هەبوو، بۆ زەمینە خۆشکردن بۆ سەر هەڵدان و گەشەکردن و فراوانبوونی گرووپە توندڕەوێکان بە گشتیی و بە تاییەت رێکخراوی داعش لە سووریا و عێراق، هەرچەندە هەتا ئێستاش زیانباری گەورە دەستی داعش وێرایی گەلی کورد، عەرەبی سوننە!

لە زۆرە کۆمەڵایەتیەکان لە مەکتەب

بەشی سێهەم

رێگەباندنی مەکتەبی ماموستا عەلی بابێر

archive.org/details/@alibapir

AliBapir

Google Play

App Store

QR Codes

www.alibapir.net

www.alibapir.com

عەلی بابێر

عەلی بابێر

کەتەلی

رێگەباندنی مەکتەبی ماموستا عەلی بابێر

QR Codes

رێگەباندنی مەکتەبی ماموستا عەلی بابێر

برگە ی دوووم: ریگای چارەسەری پەرگەری و توندوتیژی:

ریگای چارەسەرو بنێکردنی دیاردە ی توندوتیژی و پەرگەرییش لەنیو مسوڵماناندا "بەرای من" لەم ھەوت ھۆکارەدا ھۆی دەنویستی:

ھۆکاری یەكەم: ھەولەدانى مسوڵمانان بۆ ھۆگۆرپین و پاكسازى و چاكسازى ھەمەلایەنە كردن، لە دیندارى و دنیا دارىياندا، چونكە ھۆگۆرپین و ھۆچاك كردن لەپرووی فیکریی و عەقیدەیی و ڕەوشت و ئاكارو... ھتدەو، بناغە ی گۆرانی واقع و پاكسازى و چاكسازى تىداكرانیەتی، وەك ھواى زاناو تانا فەرموویەتی: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنفُسِهِمْ﴾ (الرعد: ۱۱).

ھۆکاری دوووم: چاوبە ھۆداگیرانەو ی مسوڵمانان، لەبواى ناسینی ئىسلامى بەرجەستە لە قورئان و سوننەتداو، دنیابوون لەو راستییە كە: تەنیا وەحیی ھوا بەكەلكى ھەموو سەردەم و ڕۆژگار و تىكراى كۆمەلگایەكان دى، بۆیە پێویستە بویرانە و ئازادانە گۆی و چاوی عەقل و دلمان بەرووی قورئان و سوننەتدا بكەینەو، لەبەر ڕۆشنایی چاك ناسین و ئاشنا بوون بەواقیعی ئىستای ھۆماندا، سەرنجیان بدەین و لییان تیبگەین، بەتایبەت لەبواى دنیا دارى و مامەلەكان (المعاملات) دا، كە شەریعەت لەپرووی ھىكمەتەو، بەدانانی چەند ھىلێكى گشتى وازى لێھێناو، بۆشایی زۆر تىدا بەجھێشتو، تاكو بەشەر بەگۆڕە ی پىداو یستییەكانى ژيان و گوزەرانی كۆشش (اجتھاد) بكات و پری بكاتەو.

هۆکاری سیه‌م: ده‌بی وریابینو بۆ چوونو تیگه‌یشتنی زاناو پێشه‌وايانمان، به‌پێشین و پاشین (السلف والخلف) هه‌وه، له‌بوارى هه‌لسو كه‌وته دنیاىیه‌كان (المعاملات الدنیویة) دا، نه‌كه‌ینه كۆت و زنجیرو عه‌قل و ده‌ست و پێی خۆمانى پێ بیه‌ستین!

هۆکاری چوارم: جه‌خت كردنه‌وه له‌سه‌ر پروونكرده‌وه‌ی ئەم راستییانه‌ی خوارى:

۱- به‌پێی (بوونناسیى ئیسلامی) خوا مرۆفێ به‌گشتی له‌سه‌ر زه‌وى كردۆته خه‌لیفه‌ی خۆی و تاقى ده‌كاته‌وه‌، دنیاى بۆكردۆته تاقیگه (محل ابتلاء)، وه‌ك فه‌رموویه‌تى: ﴿الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيٰوةَ لِيَبْلُوَكُمْ اَيْكُمْ اَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُوْرُ﴾ (۲) الملك، هه‌روه‌ها مرۆقه‌كان ئازادكران له‌بوارى بپروا هێنان و نه‌هێناندا: ﴿وَقُلِ الْحَقُّ مِنْ رَّبِّكُمْ فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِنْ وَمَنْ شَاءَ فَلْيُكْفُرْ﴾ (۲۹) الكهف.

بۆیه مسوولمانان بۆیان نیه هه‌ر بپریش له‌وه بکه‌نه‌وه، كه ئیسلام به‌سه‌ر خه‌لكدا فه‌رزه‌ بکه‌ن، چونكه ئه‌وه پێچه‌وانه‌ی حیکمه‌تى دروستکردنى مرۆقه‌و، بابای ئیسلام به‌سه‌ردا سه‌پێنراویش، ده‌كری به‌ مونافیق نه‌ك بپروادا!

۲- ئیسلام كه دوا په‌يامی خوايه بۆ مرۆقه‌كان، قه‌واره‌یه‌كى سیاسى كه بنیاتى ده‌نى، ده‌بی جێی هه‌موو مرۆقه‌كانى تیدا بپێته‌وه، خاوه‌نى هه‌ر فیکره‌و ئاینێك بن، چونكه خوا "عز وجل" له پێناسه‌ی پێغه‌مبه‌رى خاته‌مدا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) فه‌رموویه‌تى: ﴿وَمَا اَرْسَلْنَاكَ اِلَّا رَحْمَةً لِّلْعٰلَمِیْنَ﴾ (۱۰۷) الانبیاء،

که‌واته: شوینکه‌وتووانی پی‌غه‌مبه‌ری خاته‌م (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) نا‌گو‌نجی مایه‌ی زه‌حه‌ت و نا‌ره‌حه‌تی بن بو‌هی‌چه‌س و، نه‌گه‌ر وابو‌ن، به‌لاده‌ر له‌به‌رنامه‌و ری‌بازی وی داده‌نرین و، له‌ده‌وله‌تی ئی‌سلامی‌شدا، بو‌ماوه‌ی سی‌زده‌ سه‌ده‌، وێ‌رای مسو‌لمانان، سه‌رجه‌م ئه‌و نام‌سو‌لمانانه‌ی که‌ ئاماده‌ بو‌ن ها‌وولا‌تی سه‌لامه‌ت و بێ‌ زیان بن، له‌ژێ‌ر سایه‌یدا به‌رێ‌زو حورمه‌ته‌وه‌ حه‌وا بو‌ونه‌وه‌، هه‌ر له‌جو‌وله‌که‌و نه‌ص‌رانییه‌که‌وه‌ بگه‌ره‌، هه‌تا یه‌زیدی و صابی‌ته‌و مه‌جووسی و بو‌زایی و بته‌رسته‌و هیندووسی و... هتد، ئنجا بی‌گومان نه‌گه‌ر ئه‌وه‌ی داعش له‌ماوه‌ی یازده‌ رۆ‌ژدا به‌ یه‌زیدی و نه‌ص‌رانییه‌کانی کرد، ده‌وله‌تی ئی‌سلامی به‌زه‌کاتی ئه‌وه‌ی کردبایه‌، ئی‌ستا تاکه‌ نام‌سو‌لمانێ‌ک له‌جیهانی ئی‌سلامدا نه‌ما‌بو‌!.

۳- بنا‌غه‌ی هه‌لس و که‌وتی مسو‌لمانان له‌گه‌ل نام‌سو‌لماناندا بریتیه‌ له‌: چا‌که‌کاری و ها‌وکاری (البر والإقسط) مه‌گه‌ر ئه‌و نام‌سو‌لمانانه‌ شه‌ر به‌مسو‌لمانان بفرو‌شن و زیان به‌دین و ژینیان بگه‌یه‌ن، وه‌ک خوا فەرمو‌ویه‌تی: ﴿لَا يَنْهَكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُم مِّن دِينِكُمْ أَن تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ...﴾ (الممتحنة).

۴- په‌رگهری و توندو تیژی له‌ئی‌سلامدا قه‌ده‌غه‌یه‌ و خاوه‌نه‌که‌ی گونا‌ه‌باره‌و، سه‌ره‌نجامی‌شی سه‌ر به‌فه‌تاره‌ت چو‌ون و، ده‌ست له‌بنی هه‌مبانه‌ی خالییه‌وه‌ ده‌رچو‌ونه‌، وه‌ک خوا "عز و جل" فەرمو‌ویه‌تی: ﴿يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ...﴾ (النساء).

پهغه مبه ریش (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) فهرموویه تی: (مَلِكًا مُّتَطَهَّرًا ثَلَاثًا)^(۱).
ثَلَاثًا^(۱).

واته: په رگریان فهورتاون.

ههروه ها فهرموویه تی: (إِيَّاكُمْ وَالْعُلُوَّ فِي الدِّينِ، فَإِنَّمَا أَمَلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ الْعُلُوَّ فِي الدِّينِ)^(۲).

واته: خوتان له تیپه راندن له دینداریدا دوور بگرن، چونکه نه وانه ی پیش
ئیوه ههر به تیپه راندن له دینداریدا له بهین چوون.

دیاره مبه ست له (تنطع) و (غلو) یش زیده رویی و تیپه راندنه و، بیگومان
جوانی و په ونه قی ئیسلام و له گه ل فیتړه تی ساغدا گونجانی شی، به هو ی
هاوسه نگی (اعتدال) یه وه یه تی، بویه ههر کام له تیپه راندن و به زیاده دان
(إفراط و تفريط) به لادان و گونا هو سه پیچی داده نرین و، دینداری
په سه ن و ساغ، نه وه یه که نه له شه ریه ت تیپه رین، نه لی به جی بی تی.

۵- زانایانی مو عته به رو متمانه پی کراوی ئیسلام له پیشین و پاشین، به
پشته ستن به چه ندان ثایه ت و فهرمووده، به کافردانان (تکفیر) ی
مسولمانان یان به بی به لگو ئی سپاتی روون و بی چه ندو چوون، به لادان و
گونا هی کی گه وره دان او، بویه به مه نزل گای کوفر (دار الکفر) دانانی
سه رجه م ولاتانی ئیسلامی، له به رنه وه ی له رووی سیاسیه وه به ئیسلام
حوکم ناکرین، له حالیکدا که پرن له رسولمان و، دروشه کانی ئیسلامیان

(۱) أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ بِرَقْم: (۳۶۵۵)، وَمُسْلِمٌ بِرَقْم: (۲۶۷۰).

(۲) أَخْرَجَهُ ابْنُ مَاجَهَ بِرَقْم: (۳۰۲۹)، وَالطَّبْرَانِيُّ بِرَقْم: (۱۲۷۴۷)، وَالنَّسَائِيُّ بِرَقْم: (۳۰۵۷) وَأَبُو يَعْلَى بِرَقْم: (۲۴۲۷)، وَابْنُ حِبَّانَ بِرَقْم: (۳۸۷۱) قَالَ شُعَيْبُ الأَرْنَؤُوط: إِسْنَادُهُ صَحِيحٌ عَلَى شَرْطِ مُسْلِمٍ.

تیدا به‌ریا ده‌کرین، قسه‌یه‌کی بی بنه‌مایه‌و، تاوانیکی زله به‌رانبه‌ر به‌مسولمانان به‌گشتیی.

هه‌روه‌ها به کافر دانانی سه‌رجه‌م نه‌و لایه‌نه ئیسلامییانه‌ی، به‌شداریی له پرۆسه‌ی سیاسی کۆمه‌لگا‌کانیاندا ده‌که‌نو، به کافردانانی هه‌موو نه‌و هه‌یزانه‌ی سه‌ربه‌و پرژیم و حکومه‌تانه‌ن، که که‌م و زۆر شه‌ریعه‌ت پیاده‌ناکه‌ن، به‌بی هه‌لاواردن و پروونکردنه‌وه (تفصیل) و پۆلین کردن (تصنیف)، پیچه‌وانه‌ی رای سه‌رجه‌م زانایانی ئیسلامه.

پیغه‌مبه‌ریش (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) فه‌رمویه‌تی: (لَا يَرْوِي رَجُلٌ رَجُلًا بِالْفُسْقِ أَوْ الْكُفْرِ، إِلَّا ارْتَلَتْ عَلَيْهِ، إِنْ لَمْ يَكُنْ صَاحِبَهُ كَلِّكَ)^(۱).

واته: هه‌یچ‌کس پیاویک به لادان و کوفر تۆمه‌تبار ناکات، مه‌گه‌ر بۆخۆی ده‌گه‌ریته‌وه، نه‌گه‌ر هاوه‌له‌که‌ی وانه‌بی.

۶- دامه‌زاندنی ده‌وله‌ت و جیبه‌ جی‌کردنی شه‌ریعه‌ت و دانانی خه‌لیفه، وه‌ک داعش کردنی، هه‌رسیکیان پیچه‌وانه‌ی عه‌قل و شه‌رعن^(۲)، چونکه:

أ- ده‌وله‌ت و قه‌واره‌ی سیاسی له ئیسلامدا، به‌بی ره‌وایی (شرعیه) پیدانی نازادانه‌ی کۆمه‌لگا، دروست نیه‌و، سپره‌و ژيانی پیغه‌مبه‌ریش (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) باشترین به‌لگه‌یه له‌و باره‌وه، چونکه وه‌ک ئاشکرایه پیغه‌مبه‌ری خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) له‌شاری مه‌که‌که "که زۆربه‌ی هه‌ره زۆری خه‌لکه‌که پروایان پی نه‌هینا" قه‌واره‌ی سیاسی بۆ دانه‌مه‌زراو، هه‌ر له‌هه‌ولێ دۆزینه‌وه‌ی پینگه‌یه‌کی جه‌ماوه‌رییدا بوو، هه‌تا رێی له خه‌لکی (يَثْرَب) هه‌لکه‌وت و له لای (عَقَبَة) "که ناوی شوینیکه له نیزیك مه‌که‌که" به‌یانی یه‌که‌م و دووه‌میان له‌سائه‌کانی

(۱) أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ بِرَقْم: (۲۱۵۰۳)، وَالْبُخَارِيُّ بِرَقْم: (۳۳۱۷)، وَمُسْلِمٌ بِرَقْم: (۶۱).

(۲) له به‌شی دووه‌مدا تیشکی باشت خراوه‌ته سه‌ر نه‌و سی مه‌سه‌له‌یه.

(۱۲ و ۱۳) پینغه‌مبه‌رایه‌تییدا، له‌گه‌ل به‌ست و به‌زاراوی سیاسی ئه‌م
 پۆژگار-ه - گریبه‌ستی کۆمه‌لایه‌تی (العقد الاجتماعي) یان له‌گه‌ل
 گریډاو، سه‌ره‌نجام پاش کۆچکردنی خۆی و هاوه‌لانی، له‌مه‌دینه‌دا
 ده‌وله‌تی دامه‌زراند.

ب- جیبه‌جیکردنی شه‌ریعه‌ت، ده‌بی به‌ شیوازی شه‌ریعه‌یانه‌ی شه‌ریعه‌ت
 بی‌و، سه‌ره‌تا بانگه‌واز و په‌روه‌رده‌و تیگه‌یانندنو، پاشان چاره‌سه‌ری
 کیشه‌و گرفته‌کانی خه‌لک و دا‌بین کردنی پیدایسته‌یه‌کانیان هه‌بی، نه‌ک
 لینگه‌و قووچ: له‌ سزادانی خه‌لکه‌وه‌ ده‌ست پیکری!

ج- خه‌لیفه‌ش ئه‌گه‌ر گریان بگوحی و به‌رژه‌وه‌ندی‌ش له‌دانانیدا هه‌بی،
 { له‌م پۆژگار-ه‌دا که شیوه‌ی به‌ریوه‌بردنی ولاتان زۆر گۆراوه‌و به‌ره‌و
 پینشچوونو، گه‌شه‌سه‌ندنی به‌خۆه‌ بینیه‌و، ئیسلامیش وه‌رگرتنی چی
 باش‌تره‌ به‌سوود‌تره‌و به‌رژه‌وه‌ندی زیاتری تیدا‌یه، له‌سه‌ر مسوولمانانی
 پیویست ده‌کات، له‌هه‌رکه‌سه‌یکه‌وه‌ بی، وه‌ک خوا ﷻ فه‌رمویه‌تی:

﴿فَبَشِّرْ عِبَادَ ﴿١٧﴾ الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ أُولَٰئِكَ

الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ وَأُولَٰئِكَ هُمْ أُؤْتُوا الْأَلْبَابَ ﴿١٨﴾﴾ الزمر.

واته: موژده‌ش بده به‌و به‌ندانه‌م که گوی بۆ هه‌موو قسه‌یه‌ک ده‌گرن،
 پاشان شوین باشترینی ده‌که‌ون.

ده‌بی تیکرای مشوور خۆرو شاره‌زاو قسه‌ پۆیش‌توانی ئۆمه‌ت
 کۆبینه‌وه‌و، به‌هه‌موویان پاش راویژو تاوو تووی کردن، ئنجا له‌ وباره‌وه
 بریار بده‌ن، وه‌ک خوا "عز وجل" فه‌رمویه‌تی: ﴿وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ

وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَمْرُهُمْ شُورَىٰ بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٢٨﴾﴾ الشوری.

واته: هه‌روه‌ها (برواداران) ته‌وانه‌ن که به‌ده‌م په‌روه‌ردگاریانه‌وه‌ چوونو نوێژیان به‌رپا کردوه‌و کاروباریان له‌ نێوانیاندا به‌ راوێژه‌و له‌وه‌ی پێمان داوێ ده‌به‌خشن.

نه‌ك هه‌ر گروپیك ته‌گه‌ر تۆزه ده‌سته‌لاتیكی وه‌همیی و كاتیی كه‌وته ده‌ست، خه‌لیفه‌یه‌ك دابنێ، بێ ته‌وه‌ی بزانی ته‌و به‌ناو خه‌لیفه‌یه‌ كیه‌و چۆنه‌؟! هه‌روه‌ها بێ ته‌وه‌ی له‌ رووی واقیعه‌شه‌وه، حوكمی به‌سه‌ر غه‌یری ته‌و پانتاییه‌ دیاریكراوه‌دا بپروا، كه‌ به‌زۆرو فشارو كوشتن و برین خۆی به‌سه‌ر خه‌لكه‌ كه‌یدا سه‌پاندوه‌! خه‌لیفه‌ی دووه‌میش (عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ) خوا لێی رازی بێ له‌وباره‌وه‌ گوتویه‌تی: (فَمَنْ بَايَعَ رَجُلًا عَلَى غَيْرِ مَشُورَةٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ، فَلَا يُتَابَعُ هُوَ وَلَا الَّذِي بَايَعَهُ تَغَرًّا أَنْ يُتْلَا)^(۱).

واته: هه‌ركه‌سێك به‌بێ راوێژی مسوڵمانان به‌یعه‌ت "ی خه‌لیفایه‌تی" به‌ پیاویك بكات، با ته‌و كه‌سه‌ی به‌یعه‌تی پێدراوه‌و ته‌وه‌ش كه‌ به‌یعه‌تی پێداوه‌، كه‌س شوێنیان نه‌كه‌وێ، ته‌گه‌رنا ده‌كوژرێن (واته: سزایان كوژرانه‌).

هۆكاری پێنجه‌م: چاو به‌خۆدا گیرانه‌وه‌ی زه‌هێزه‌كان به‌گشتیی و به‌تایبه‌ت ئه‌مريكا و روسیا و هاوپه‌یمانه‌كانیان، له‌بواړی چۆنیه‌تی مامه‌له‌کردنیان له‌گه‌ڵ جیهانی ئیسلامیداو، ده‌ست هه‌لگرتنیان له‌ سیاسه‌تی دوو فلیقانه‌یی (إزدواجیه) و بانێكه‌و دووه‌واو، چیدیكه‌ چاو تێنه‌برینی خێرو بێری ولاتانی ئیسلامیی و به‌تالان نه‌بردنیو، هه‌راو ئاژاوه‌ نه‌نانه‌وه‌ له‌نێو مسوڵماناندا، به‌مه‌به‌ستی فروشتنی چه‌ك و خالێكردنه‌وه‌ی عه‌مباری جبه‌خانه‌كانیانو، گه‌رمکردنی بازاړی ئابووری هه‌رپام بێ وێژدانانه‌ی خۆیان، له‌سه‌ر حیسابی گیان و سامانی مسوڵمانان!

(۱) أَخْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ بِرَقْم: (٦٤٤٢)، وَعَبَدَ الرَّزَّاقُ فِي "الْمُصَنَّف" بِرَقْم: (٩٧٥٨).

هۆگاری شه‌شه‌م: ده‌ست هه‌لگرتنی حیزبو و پڕۆیسه‌ سیکۆلاریست و خۆسه‌پهنه‌کان له‌قۆرخکردنی ده‌سته‌لاتو، درۆکردن به‌ ناوی دیموکراسیی و لیبرالیزم و ئازادی و مافی مرۆڤو... هه‌ده‌وه، که‌ سه‌ره‌نجام به‌شیك له‌ خه‌لك و جه‌ماوه‌ر به‌گشتیی و ئیسلامیه‌کان به‌تایبه‌ت، تووشی ناومیڤدی (إحباط) و هه‌ستکردن به‌ گه‌یشتنه‌ بنه‌ست ببنو، بێر له‌هه‌موو شتێك بکه‌نه‌وه، بۆ ده‌رباز بوون له‌و واقعیه‌ی گرفتاریی بوون!

هۆگاری جه‌وته‌م: ریگادان به‌ ته‌وژمی ئیسلامیی په‌سه‌ن و هاوسه‌نگ، که‌ برپای به‌ پێکه‌وه‌ژیان و ته‌بایی و گه‌رانه‌و بۆ ئیراده‌ی خه‌لك هه‌یه، بۆ وه‌ده‌سته‌پنانی په‌وایه‌تیی (شرعیة) حوکمرانیی و، پاکسازی و چاکسازی تیدا کردنی کۆمه‌لگا، پیاده‌ کردنی شه‌ریعه‌ت، به‌ شیوازی شه‌رعییانه‌ و هه‌کیمانه‌و پله‌پله‌یی، نه‌گه‌رنا وه‌ک گوتراوه: (وَمَنْ ضَاقَ بِهِ الْحَقُّ فَالْجُورُ عَلَيْهِ أَضْيَقُ) واته: هه‌ر که‌سیك به‌هه‌ق و دادگه‌ریی سه‌غله‌ت بێ، نه‌وه‌ بێگومان "نه‌گه‌ر مل بۆ هه‌ق و دادگه‌ریی نه‌دات" سته‌م و زۆر زیاتر سه‌غله‌ت و ته‌نگه‌ تاوی ده‌کات!

نه‌ کۆتاییدا ده‌ئیم:

بابه‌شیك له‌ لایه‌نه‌ سیکۆلاره‌کان، وریابن و کینه‌و بوغزیك که‌ به‌رانبه‌ر به‌ ئیسلام و ته‌وژمی ئیسلامیی په‌سه‌ن و هاوسه‌نگ له‌دلیاندایه، وایان لێنه‌کات که‌ به‌ بیانوی دژایه‌تی کردنی داعشو، له‌ژێر په‌رده‌ی هیژشکردنه‌ سه‌ر داعشدا، هیله‌ سووره‌کان ببه‌زێتن، که‌ سه‌ره‌نجام هه‌م خۆشیان تووشی کوفرکردن و کوفر گوتن بکه‌ن و، هه‌م هه‌ست و نه‌ستی خه‌لك و کۆمه‌لگه‌شیان بریندار بکه‌ن و، هه‌م بازاری داعشو و گروپه‌ توندپه‌وه‌کانیش قه‌له‌بالغ بکه‌ن و، بیانوو و پاساوی زیاتر بجه‌نه‌ ده‌ستی نه‌و گه‌نج و لاوانه‌ی که‌ له‌به‌ر ساده‌یی و که‌م نه‌زمونیان، له‌لایه‌ک و،

ناتقەى يەكەم:
پېناسەى داعش و
هەتسەنگاندنى بېروراو رەفتارەکانى

له ئۆره كۆمەلەنەمەكان لىكەلەنەن
بەش مەكەم عىر مەواقەئى ئىتەمەنى

AliBapir

archive.org/details/@alibapir

AliBapir

کەتەبى
راکەبەندى مەکتەبى مەلۇمەتە عەلى بابېر

AliBapir

راکەبەندى مەکتەبى مەلۇمەتە عەلى بابېر

په کهم: روانيښکي ميژوويي:

وشه (داعش) کورټکراوه (الدولة الإسلامية في العراق و الشام) ه، چوښه تي سهره ټداني ټهو ريکخراوه له پروي ميژووييه وه، بهم شيويه بوو:

۱- (أبو مُصْعَب الزَّرْقَاوي) له سالي (۲۰۰۴ز) دا ريکخراويکي به ناوونيشاني: (التوحيد و الجهاد) بنيات نا، که دوايي پاش به يعه تداني (أَبُو مُصْعَب)، به (أَسَامَةُ بْنُ لَادِن) ناوه که ي گورا بو (قَاعِدَةُ الْجِهَاد فِي بِلَاد الرّافدين) که دياره به مه به ستي جهنگ کردن دژي هيژه کاني ټه مه ريکاو هاوپه يمانه کاني، دروست بوو.

۲- له سالي (۲۰۰۶) دا دواي کوژراني (أَبُو مُصْعَب)، (أَبُو حَمَزَة المَهَاجِر) بوو به ټه ميري ريکخراوي (القاعدة) و، دواتر (أَبُو عَمَر البَغْدَادِي) بوو به سهرؤکي ټهو قهواره سياسييه ي که له ژير ناوي: (دَوْلَة الْعِرَاق الإسلامية) دا خوي راگه ياند.

۳- له: (۲۰۱۰/۴/۱۹) دا هه ركام له (أَبُو عَمَر البَغْدَادِي) و (أَبُو حَمَزَة المَهَاجِر) به بومباراني فړوکه ي ټه مريکا، له ماليکدا له ناوچه ي (ثرثار) کوژران.

۴- له: (۲۰۱۰/۴/۲۹) دا (أَبُو بَكْر البَغْدَادِي) به ټه ميري ريکخراوي (دَوْلَة الْعِرَاق الإسلامية) هه لبريډرا، شاياني باسيشه (أَبُو بَكْر البَغْدَادِي) نه ناوي (أَبُو بَكْر) هو نه خه لکي به غدايشه! به لکو ناوي: (إبراهيم عَوَاد إبراهيم البدری) يهو خه لکي (سامراء) هو له دايک بووي (۱۹۷۱هـ).

۵- له کوټاييه کاني سالي (۲۰۱۱) دا (جبهة النصرة) به قياده يي (أَبُو مُحَمَّد الجَوْلَانِي) پيکهات و، پاشان (أَبُو مُحَمَّد الجَوْلَانِي) بوو به ټه مينداري

گشتیی (الأمین العام)ی (جبهه النصره)و، جوړیک له په‌یوه‌ندیشی به (دولة العراق الإسلامية)هوه هه‌بوو.

٦- له: (٢٠١٣/٤/٩) دا (أبو بكر البغدادي) به ده‌نگیکي تو‌مارکراو (تسجيل صوتي) رای‌گه‌یانده که هه‌رکام له‌ریک‌خراوی: (جبهه النصره) که (محمد الجولاني) به‌رپرسی بوو، (دولة العراق الإسلامية) که (أبو بكر البغدادي) به‌رپرسی بوو، هه‌لوه‌شینراونه‌وه (الدولة الإسلامية في العراق والشام) (داعش)ی را‌گه‌یانده، خو‌شی وه‌ک سه‌روکی ئه‌و ده‌وله‌ته ناساند! هه‌ل‌به‌ته ری‌ک‌خراوی (الدولة الإسلامية) ده‌لێن: ئه‌مه دوا‌ی ئه‌وه‌بوو که (أبو محمد العدناني) به‌ره‌سمی به‌هه‌موو لایه‌نه ئیسلامیه‌کانی را‌گه‌یانده که له‌نیو‌ خ‌یاندا (خليفة)یه‌ک هه‌ل‌بێژن، به‌لام هه‌چ‌ک‌ه‌س وه‌لامی نه‌بووه!
به‌لام من ی‌م‌وايه که ی‌شت‌ر هه‌موو شت‌یک دانراوه‌و، ئه‌و مه‌سه‌له‌یه ئه‌گه‌ر راست‌یش بێ، زیات‌ر موزایه‌ده‌ی ئی‌علامی بووه‌و، بی‌گومان (خليفة)ش به‌و شی‌وه‌یه دانان‌ئ!

به‌لام هه‌رزوو (أبو محمد الجولاني) به‌ناوی (جبهه النصره)هوه رای‌گه‌یانده که به‌لێ په‌یوه‌ندیان به (دولة العراق الإسلامية)هوه هه‌بووه، به‌لام را‌شی‌گه‌یانده که ئا‌گاداری ئه‌و مه‌سه‌له‌یه نه‌بوون و پا‌زیش نی‌و، سه‌ره‌نجام (جبهه النصره) چوه پال (القاعدة)و، (داعش)یش وه‌ک ری‌ک‌خراویکی سه‌ره‌خۆ مایه‌وه‌و، شه‌رو کوشتاری زو‌ریشیان له‌نیوان دا‌بوو.

٧- له: (٢٠١٤/٦/١٠) دا داعش شاری موصل و ده‌وروبه‌ری گرتو، دوات‌ر به‌ره‌و ناوچه‌ سه‌ره‌بی سونه‌ نشینه‌کانی دیکه‌ش کشاو، ده‌قه‌ریکی فراوانی کو‌نترۆل کرد.

له: (٢٠١٤/٦/٢٩) ئهو پرێگه‌خراوه رايگه‌يانده: كه (أبو بكر البغدادي) به‌خه‌ليفه‌ی مسوولمانان داناوه‌و، ناوی (الدولة الإسلامية في العراق و الشام) (داعش) نه‌هێلراو، ته‌نیا ناوی (الدولة الإسلامية) مایه‌وه‌، وه‌ك ناوونیشانی ئهو پرێگه‌خراوه‌، هه‌رچه‌نده تازە ناوی (داعش)یان وا پێوه‌ نووسا و لێیان نایێته‌وه‌!

The banner is a horizontal strip with a light beige background. In the center is a circular portrait of a man with a beard, wearing a light-colored uniform with a beret. Above the portrait, there is text in Arabic: "له نۆزه كۆمه‌ڵا به‌ئێمه‌كە له‌كه‌شانی" and "ئێمه‌كە به‌رێگه‌یه‌ی پرێگه‌یه‌ی". Below the portrait, there is more text in Arabic: "ئێمه‌كە به‌رێگه‌یه‌ی پرێگه‌یه‌ی" and "ئێمه‌كە به‌رێگه‌یه‌ی". On the left side, there is a Facebook logo and the text "ئێمه‌كە به‌رێگه‌یه‌ی پرێگه‌یه‌ی" and "archive.org/details/@alibapir". On the right side, there is a YouTube logo and the text "ئێمه‌كە به‌رێگه‌یه‌ی پرێگه‌یه‌ی" and "AliBapir". At the bottom, there are QR codes for mobile apps and a website, and a Telegram logo. The text "AliBapir" is written in the center of the banner.

دوۋەم: داعش چۈن دەپىنىن؟

بەشى ئۇە كە ھەتا ئىستا لەپىروراۋ بۆچوونو رەفتارو ھەلۋىستەكانى ئۇە رېكخراۋەو بۆمان دەرکەوتو، ئۇەيە كە ھەرچەندە خۆى بە رېكخراۋىكى ئىسلامىي و بگرەبەقەوارەو دەرلەتېكى ئىسلامىيەش دەناسىنى، بەلام گەلېك بېروپۆچوونى ھەلەوكرچو كالو سەرکیلانەو دواكەوتوانەى لەبارەى ئىسلامو دىنو ژىنەۋە ھەنو، زۆر ھەلۋىستى دژو پېچەۋانەى شەرىعەت و بەھابەرەزەكانى لى دەرکەوتوون، كە ئىسلامو مسولمانانېان زۆر لەسەر قەرزدار بوونەتەۋەو، كەرەسەيەكى خاۋى زۆرو زەۋەندىان بەبەلاش خستۆتە دەستى ناحەزانى ئىسلامو مسولمانانەۋە، لە زھىزەكانو پژىمە دىكتاتورو خۆسەپىنەكانو، حىزبە سىكۆلارىستە پەرگىرو كىنە لە دلەكان، بۆ بانگەشەى ژەھراۋىي و ناحەزانەيان دژى ئىسلامو مسولمانان بەگشتىو، لایەنە ئىسلامىيە ھاسەنگو خاۋەن بىكە جەماۋەرىيەكان بەتايىبەت، بەلام ديارە مەبەستمان لەو قسانە ئۇە نىە كە تۆمەتى لەئىسلام دەرچوونو كافىبون ئاراستەى داعش بکەين، با ئەۋانىش ئۇە عادەتېان بى كە نەيارەكانى خۆيان بە نامسولمان ناوزەند نەكەن، ئاشكراشە بۆ رەۋايى و بگرە پىۋىست بوونى بەرگىرى لەدىن و ژىن و خەلک و ولاتى خۆكردىش، ھىچ پەك لەسەر بەكافردانانى داعش نەكەوتو، چونكە سستەم دەستدرېژى لەھەركەسو لایەنېكەۋەبى، دەبى بەرپەرچ بدرىتەۋە، ۋەك خۋاى دادگەر فەرموۋىەتى: ﴿لَا تَظْلِمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ﴾ (البقرة، واتە: نەستەم بکەن و نە رى بدەن سستەمىشتان لى بکرى).

ننجا به‌راستی من هه‌تا ئیستا نه‌متوانیوه قه‌ناعه‌ت به‌خۆم به‌یښم، که نه‌و پینکخواهه (داعش) ته‌نیا خۆیه‌تی خۆی به‌پړوه ده‌بات‌و، ده‌ستی هیچ ده‌ولته‌و قه‌واره‌یه‌کی دیکه‌ی له‌پړی ده‌زگا هه‌والگریه‌کان (أجهزة المخابرات) هوه له‌پشت نیه، چ ده‌ولته‌ی رۆژئاوایی، چ ناوچه‌یی (اقلیمی)، چ عه‌ره‌بیی!

چونكه‌ من پێموایه ئه‌ورووپا و پڕۆژئاوا (غرب) كه‌ بانگه‌وازی ئیسلامیی زۆر تییدا له‌گه‌شه‌کردن و به‌ره‌و پێشچووندايه‌، سوودی باش له‌بیروبو‌چوون و هه‌ڵس و كه‌وته‌ لارو ناشیرینه‌کانی (داعش) وهرده‌گرن، بو‌ دروستکردنی په‌رده‌و دیواریکی مه‌حکه‌م، ته‌م و مژیکێ زۆر له‌نیوان خه‌ڵکه‌که‌یان و ئیسلامدا، كه‌ به‌زمانی حال "ئه‌گه‌ر به‌وتاریش نه‌یێن" به‌خه‌ڵک و جه‌ماوه‌ری ولاته‌کانیان ب‌یێن: ئه‌و ئیسلامه‌ی كه‌ له‌بانگخوازو زانایه‌کان ده‌ییبستو، ئیوه‌ی بو‌ بانگ ده‌کرین، ئه‌گه‌ر ده‌سته‌لاتی هه‌بێ، ده‌وله‌تیکێ وه‌ك ئه‌وه‌ی (داعش) تان بو‌ داده‌مه‌زێنی، به‌ه‌و‌جۆره‌ش شه‌ریعه‌تان به‌سه‌ردا پیاده‌ (تطبیق) ده‌کاتو، خه‌لیفه‌یه‌کی وه‌ك (أبوبکر البغدادی) شتان به‌سه‌ره‌وه‌ ده‌کاته‌ هوکمران!

ئجنا بو‌خۆتان هه‌ڵبژێرن و عافیتتان ب‌ی! هه‌روه‌ها پ‌ژێم و قه‌واره‌ عه‌ره‌بییه‌ میراتی و خۆسه‌پینه‌کانیش، به‌خه‌ڵکه‌که‌یان ده‌یێن: نایا هه‌زده‌که‌ن ئیسلامیه‌کان هوکمتان بکه‌ن!

فه‌رموون: ئه‌وه‌ (داعش) نمونه‌ی هوکمی ئیسلامیه‌کان!
دیاره‌ له‌هاله‌تیکێ و اشدا وه‌ك گوتراوه‌: (مردنی پێشان بده‌، به‌گرانه‌تا شوکر ده‌بێ!) ب‌یگویمان هه‌رکه‌سه‌یک پ‌ی وایی به‌دیلی پ‌ژێمه‌ هوکمرانه‌کانی ئیستا، ده‌وله‌ت و قه‌واره‌ سه‌رسو‌رپه‌نه‌ره‌که‌ی (داعش)ه‌، مه‌گه‌ر چۆن دهن‌ا ده‌لی: هه‌ر ل‌ی‌یگه‌رێ چاکی مه‌که‌، با خراب نه‌بێ!

دوو: به‌رای زۆریه‌ی "ئه‌گه‌ر نه‌یێن تی‌ک‌رای" زانایانی موخته‌به‌ری هاوچه‌رخ، ئه‌و پ‌یک‌خراوه‌ له‌توند‌په‌وی و توند‌وتیژییدا، هه‌موو پ‌یک‌خراوو گروپه‌ په‌ڕگ‌یه‌و تی‌په‌رپ‌نه‌ر (متطرف و مف‌رط)ه‌کانی کۆن و تازه‌ی به‌جیه‌شستوه‌و، له‌شی‌وازی کارو چالاکی و شی‌وه‌ی مامه‌له‌کردنی له‌گه‌ڵ خه‌ڵکدا، چ له‌هاله‌تی به‌ره‌نگاربوونه‌وه‌و جه‌نگو، چ له‌هاله‌تی ئاساییدا، له‌هه‌موو گروپه‌ په‌ڕگ‌یه‌کان زیاتر له‌ رووحی

ئیسلاو شه‌ریعت دوور که‌وتۆته‌وه، وه‌ له‌پراستییدا (داعش) پرۆژه‌ی مه‌رگی پییه‌ بو‌خۆی و خه‌لك، له‌حالی‌کدا که‌ ئیسلاو پرۆژه‌و به‌رنامه‌ی ژیا‌نه، وه‌ک خوا فەرمو‌ییه‌تی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ وَأَنَّهُ إِلَهُهُ نُحْشِرُوكَ﴾ (٢٤) الانفال.

واته: ئه‌ی برۆ‌دارینه! به‌ده‌م بانگی خواو پی‌غه‌مبه‌ره‌که‌یه‌وه‌ بچن، هه‌رکات بانگیان کردن بۆ (تایین‌و به‌رنامه‌یه‌ک) که‌ زیندووتان ده‌کاته‌وه‌...

س: هۆکاری سه‌ره‌کیی ئه‌و لادان و سه‌رگه‌ردانییه‌ی ئه‌و رێ‌ک‌خراوه‌ش، بریتیه‌ له‌ ته‌به‌ننیه‌ی کردنی بی‌ڕۆ‌که‌ی به‌ کافر‌دانان (تکفیر)ی:

(١) سه‌رجه‌م و لاتانی ئیسلا‌میی، که‌ له‌پرووی سیاسیه‌وه، به‌ پی‌ی شه‌ریعت‌و یاسا‌کانی به‌رپۆ‌ه‌ناچن، وه‌ک: (أبو عمر البغدادي) له‌ وته‌یه‌کی‌دا به‌ناو‌نیشانی: (قُلْ إِنِّي عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّي) {له: ١٣/٣/٢٠٠٧دا} گوتو‌ویه‌تی: (وَنَعْتَدُ بَانَ الدِّيار إِذَا عَلَتْهَا شَرَائِعُ الْكُفْرِ وَكَانَتِ الْغَلْبَةُ فِيهَا لِأَحْكام الْكُفْرِ دُونَ أَحْكام الْإِسْلام، فَهِيَ ذَارُ كُفْر).

واته: ئیمه‌ پیمانوا‌یه که‌ هه‌رکات سیستمه‌کانی کوفر له‌ولاتان‌دا بالاده‌ست بوون، یاسا‌کانی کوفریان تیدا جیبه‌جی کران، ئه‌وه مه‌نزله‌گی کوفرن.

(٢) تیک‌رای حکومه‌ته‌کانی جیهانی ئیسلاو سه‌رجه‌م هی‌زه سه‌ربازییه‌کان، وه‌ک (أبو مُحَمَّد العدناني) له‌وته‌یه‌کی‌دا به‌ناو‌نیشانی: (السُّلْمِيَّةُ دِينَ مَنْ؟) له: ٣١/٨/٢٠١٣دا گوتو‌ویه‌تی: (لابدَّ أَنْ نَصْدَع بِحَقِيقَةِ مَرَّةٍ لِّطالِما كُتِمَها الْعُلَماءُ أَلَا وَهِيَ: كُفْر الْجِیوش الْحامِیة لِأَنْظِمة الطَّواغِیت).

واته: ده‌بێ راس‌تییه‌کی تال ب‌لێن که له‌می‌ژه زانیان شار‌دوو‌یانه‌ته‌وه، که بریتیه له به‌کافر‌دانانی هێزو سوپایه پارێزه‌ره‌کانی پ‌ژێمه‌ طاغوتیه‌کان.

(٣) تێک‌رای لایه‌ن و رێک‌خراوه ئیسلامیه‌کانی به‌ش‌داربووی پ‌ڕۆسه‌ی سیاسیه‌ی و هه‌ل‌ب‌ژاردن، وه‌ک (أبو‌عمر الب‌غدادی) له‌ وته‌یه‌کی‌دا له‌ (٢٠٠٧/٣/١٣) گوتویه‌تی: (نرى كفر و ردة كل من اشترك في العملية السياسية، كحزب المطلق والدلیمي والهاشمي وغيرهم، كما نرى أنَّ منهج الحزب الإسلامي، منهج كفر و ردة).

واته: پ‌یمان‌وايه هه‌ر که‌سێک له‌پ‌ڕۆسه‌ی سیاسیه‌دا به‌ش‌داربێ، کافرو هه‌ل‌گه‌راوه‌یه، وه‌ک حیزبه‌که‌ی مو‌ت‌له‌گو د‌لیمیه‌ی و هاشمیه‌ی و ئه‌وانی دیکه‌ش، هه‌روه‌ها به‌نامه‌ی حیزبه‌ی ئیسلامیه‌مان، پ‌ی به‌نامه‌یه‌کی کافرا‌نه‌و هه‌ل‌گه‌را‌وانه‌یه.

به‌رپه‌رچ‌دان‌ه‌وه‌ی بیرۆکه‌ی به‌کافر‌دانانی داعش:

بۆ سه‌رجه‌م و لا‌تانی ئیسلامیه‌ی و، ده‌و‌له‌ت و قه‌واره سیاسیه‌کان و، ئه‌و رێک‌خراو و لایه‌نه ئیسلامیه‌کانی به‌ش‌داربێ له‌ پ‌ڕۆسه‌ی سیاسیه‌دا ده‌که‌ن:

هه‌ل‌به‌ته‌ من لێ‌ره‌دا نامه‌وێ به‌درێژی له‌وباره‌وه بنوسم، چونکه ئه‌وه له‌حه‌سه‌له‌ی ئهم نووسینه‌دا نیه، بۆیه هه‌ربه‌کورتیه‌ی ده‌لیم:

یه‌کێک له‌ بنچینه‌ ش‌ه‌رعیه‌کان که ئه‌ه‌لی ئیسلام له‌سه‌ریان رێک که‌وتوون، ئه‌وه‌یه که یه‌قین به‌گومان هه‌ل‌ئاوه‌شیت‌ه‌وه: (الْبَقِيْنَ لَا يَزُولُ بِالشَّكِّ) که‌واته: هه‌رکه‌سێک و هه‌ر خه‌لک و کۆمه‌ل‌گایه‌ک له‌ مسو‌لمانه‌تییان د‌ل‌تیا‌بووین، دروست نیه به‌گومان و دوو‌د‌ل‌یه‌ی تۆمه‌ت‌بار ب‌ک‌رێن به‌کوف‌رو هه‌ل‌گه‌را‌نه‌وه، مه‌گه‌ر له‌وباره‌وه به‌ل‌گه‌ی ڕوون و بێ چه‌ندو‌چو‌ن‌مان هه‌بێ، که به‌ل‌گه‌یه‌کی ئاشک‌رامان له‌لایه‌ن خوا‌ه له‌سه‌ری هه‌بێ، وه‌ک پ‌ی‌عه‌مه‌به‌ری خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) فه‌رمویه‌تی: (إِلَّا أَنْ تَرَوْا

كُفْرًا بَوَاحًا عِنْدَكُمْ مِنَ اللَّهِ فِيهِ بُرْهَانٌ^(۱).

(النووي)یش له‌وباره‌وه نووسیویه‌تی:

(إعلم أن مذهب أهل الحق: أنه لا يُكْفَرُ أَحَدٌ من أهل القبلة بذنبٍ ولا يكفر أهل الأهواء والبدع، وأن من جحد ما يُعلم من دين الإسلام ضرورة، حكم بردته وكفره، إلا أن يكون قريب عهدٍ بالإسلام، أو نشأ ببادية بعيدة، ونحوه ممن يخفى عليه، فيُعرف ذلك، فإن استمر، حكم بكفره، وكذا حكم من استحل الزنا، أو الخمر أو القتل أو غير ذلك من المحرمات التي يعلم تحريمها ضرورة)^(۲).

واته: بزانه که رای ئه‌هلی حه‌ق ئه‌وه‌یه که هه‌چ‌ک‌س له ئه‌هلی قه‌بله به‌ه‌وی گونا‌ه‌وه به‌کافر دانان‌ئی، شوین‌که‌وتوانی نار‌ه‌زووه‌کان و داهین‌راوه‌کان (مه‌به‌ستی خه‌واره‌یج و شیع‌ه مورجیه‌و...هتده) به‌کافر دانان‌یین، هه‌ر‌که‌سی‌ک نکوئیی له شتیک بکات، که مه‌سه‌له‌یه‌کی به‌ناشکرا زانراوی ئیسلام بی، حوکمی هه‌ل‌گه‌رانه‌وه بی‌پروایی به‌سه‌ردا ده‌دری، مه‌گه‌ر که‌سی‌ک له چۆله‌وانیه‌کی دووردا بووبی، وینه‌ی وی که شتی وای لی پنهان بی، ئه‌و که‌سه ئه‌و شته‌ی نایزانی، فی‌ری ده‌کری، ئنجا ئه‌گه‌ر هه‌ر به‌رده‌وام بوو، حوکمی کوفری بو ده‌دری، هه‌روه‌ها هه‌رئوه‌ش حوکمی هه‌ر‌که‌سی‌که که زینا و مه‌ی و قه‌تل و قه‌ده‌غه‌کراوه‌کانی دیکه "که به‌ناشکرا ده‌زان‌ئی، قه‌ده‌غه‌ن" به‌هه‌لال بزانی.

چوار: ئه‌و ریک‌خراوه و پرای ئه‌وه که په‌له‌ی ناشیرین و ره‌شی زوری هه‌ناوه‌ته سه‌ر مسوئلمانان و، بۆته مایه‌ی بی‌زان‌دن ئیسلام له‌به‌ر‌چاوی هه‌ل‌گه‌یک‌کی زوری نااشنا به ئیسلام، زه‌ره‌مه‌ندی گه‌وره‌ش به‌ده‌سته‌یه‌وه ته‌وه‌ژمی ئیسلامی ه‌اوسه‌نگ (التيار

(۱) أَخْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ بِرَقْم: (٦٦٤٧)، وَمُسْلِمٌ بِرَقْم: (٤٨٧٧)

(۲) صحيح مسلم بشرح النووي، ج ١ ص ١٥٠.

الإسلامي المُتَّزن) هه‌، به‌شیوه‌یه‌کی ناراسته‌وه‌خۆ، ئاو به‌ ئاشی حیزبو پرژیمه‌ سی‌کۆلاریسته‌ ناحه‌زه‌کان ته‌وه‌ژمی ئیسلامیدا ده‌کاتو، خزمه‌تی‌کی به‌ لاشیان ده‌کات، که‌ هه‌رچی زیاتر خه‌لک و جه‌ماوه‌ر چه‌واشه‌ بکه‌ن و پێیان بلین: ئیسلام به‌ که‌لکی ژیان و گوزه‌ران نایه‌تو، به‌لگه‌ش بیروبو‌چوون و هه‌لس و که‌وته‌کانی (داعش)ه‌!

پێنج: هه‌روه‌ها شه‌ڕ فرۆشتنی ئه‌و په‌ڕه‌گیره‌ به‌ گه‌لی کوردو گێچه‌ل پێکردنی، چ له‌ هه‌ری‌می کوردستانو، چ له‌ ره‌ژئاوای کوردستاندا، به‌هه‌موو پێوه‌ری‌کی عه‌قل و شه‌رع و به‌رژه‌وه‌ندی، سته‌می‌کی گه‌وره‌و هه‌لۆیستی‌کی بێ به‌لگه‌و پاساوه‌، له‌ حالیکدا که‌:

- ١- هه‌ری‌می کوردستان بۆته‌ په‌ناو شوینی تیدا هه‌وانه‌وه‌ی سه‌دان هه‌زار خه‌لکی بێ په‌ناو سته‌مدیده‌، له‌ عه‌ره‌بی سوننه‌و غه‌یری ئه‌وانیش.
- ٢- گه‌لی کورد له‌ سووریاو هه‌ر شوینی‌کی دیکه‌ش، زیاد له‌ مافی ره‌وای خۆی که‌ خوای دادگه‌ر به‌هه‌موو گه‌لانی دنیای داوه‌ "که‌ له‌ خا‌ک و وڵاتی خۆیدا ئازادانه‌ بژی و ژێر چه‌پۆک نه‌بی" داوای نه‌کردوه‌!

له‌ نۆزه‌ کۆمه‌ڵه‌یه‌یه‌کان له‌ که‌لێش
بێن هه‌م به‌ر موافق ئه‌وه‌که‌ ئه‌مه‌ی

Alibapir

archive.org/details/@alibapir

Alibapir

Alibapir

Alibapir

Alibapir

Alibapir

Alibapir

Alibapir

Alibapir

سێ یه‌م : ئایا رێکخراوی (داعش) پێناسه‌ی تیرۆریزم (terrorism) ی به‌سه‌ردا ده‌چه‌سپی؟

وشه‌ی تیرۆریزم (terrorism) ئهم پۆژگاره‌ بوته زاراوه‌یه‌کی سیاسیی که زۆر به‌کار دی، به‌لام هه‌تا ئیستا پێناسه‌ و واتایه‌کی دیارییکراو (مُحدّد) ی نیه‌و، په‌نگه‌ دیاریی نه‌کردنی و اتاو چه‌مکیکی روونیش بو‌ ئه‌و وشه‌یه‌، ئاماڤی سیاسیی له‌پشته‌وه‌ هه‌بێ، تاكو وه‌ک تیغیکی دوو دم (سلاح ذوحنّین) به‌کار بێ، بو‌ نموونه‌: شیشانییه‌کان که دژی ده‌وله‌تی پروسیا ده‌جه‌نگن، داوای مافی چاره‌نووسیان ده‌که‌ن، پروسیا به‌ تیرۆریست، ئه‌مهریکاش "ئه‌گه‌ر له‌به‌رژه‌وه‌ندییادی" به‌شوێشگێڕ و نازادبۆزانیان ده‌زانی.

به‌لام پیموایه‌ هه‌تا ئیستا باشترین و روونتترین پێناسه‌ بو‌ وشه‌ی ناوبراو که له‌زمانی عه‌ره‌بییدا به‌ (ارهاب) لیکدراوه‌ته‌وه‌، که به‌ کوردی ده‌یته‌ ترساندن و تۆقاندن، ئه‌وه‌یه‌ که بگوتری: (تیرۆر بریتیه‌ له‌به‌کارهێنانی ترساندن و تۆقاندن له‌کاتی ئاشتییدا، یان تۆقاندنی خه‌ڵک و که‌سانی مه‌ده‌نیه‌ی و لاشه‌ر له‌جه‌نگدا، به‌به‌کارهێنانی هی‌زو توندوتیژی، به‌مه‌به‌ستی هێنانه‌دی ئاماڤیکی سیاسیی)، وه‌ک:

۱- (المعجم الوسيط) گو‌توویه‌تی: (الإرهابيون: وصفٌ يطلق على الذين يسلكون سبيل العُنف والإرهاب لتحقيق أهدافهم السياسية)^(۱)، واته‌: ئه‌ره‌ابییه‌کان وه‌سفیکه‌ بو‌ که‌سانێک به‌کار دی که بو‌ هێنانه‌دی ئاماڤه‌ سیاسیه‌کانیان، رێی توندو تیژی و تۆقاندن ده‌گرته‌ به‌ر.

۲- (معجم روبير الصغير الفرنسي) گوتویه‌تی: (تیار یَتَّخِذُ الإجراءات الإستثنائية العنيفة بانتظام للوصول إلى أهداف سياسية)^(۱).

واته: ته‌وه‌زمیکه‌ بۆ گه‌یشتن به‌ ئامانجه‌ سیاسیه‌کان به‌ شیوه‌یه‌کی به‌رنامه‌یی په‌یکاره‌ توندو ته‌یه‌ ناساییه‌کان، ده‌گرێته‌ به‌ر.

(معجم لاروس الفرنسي) به‌مجۆره‌ پێناسه‌ی ته‌یه‌ره‌یزم ده‌کات: (عبارة عن جملة أعمال العُنف ترتكبها مَنْظَمَةٌ، من أجل خلق جَوٍّ من الرُّعب، أو من أجل قلب نظام الحكم)^(۲).

واته: ته‌یه‌ره‌یزم بریتیه‌ له‌ کۆمه‌له‌ کرداریکی توندو ته‌یه‌ره‌ که‌ په‌یکه‌راویک په‌چاویان ده‌کات به‌مه‌به‌ستی په‌خساندنیکه‌ که‌شو هه‌وایه‌کی ترسناک، یان بۆ کو‌ده‌تاکردن به‌سه‌ر په‌ڕه‌یه‌که‌دا.

شایانی باسیشه‌ که‌ وشه‌ی (terrorism) یه‌که‌جار له‌سالی (۱۷۹۸) له‌لایه‌ن (ملحق الأكاديمية الفرنسية) وه‌ به‌کارهات، بۆ پێناسه‌ی حکومه‌ته‌ی شو‌پشی فه‌ره‌نسا، که‌ خه‌لکی ده‌توقاندو به‌ناوی شو‌پشه‌وه‌ هه‌ره‌شه‌ی لێده‌کردن، به‌لام دواتر زیاتر بۆ توندوتیژییه‌که‌ به‌کارهات، که‌ له‌لایه‌ن تاکه‌کانو گروپه‌کانی ده‌ره‌وه‌ی یاساوه‌ ته‌نجام ده‌درا^(۳).

ئنجا پێویسته‌ بگوته‌ی: که‌ وشه‌ی (إرهاب) که‌ ته‌رجه‌مه‌ی (terrorism) ی په‌یکراوه‌، له‌جێی خۆیدانیه‌، چونکه‌: ده‌گونجی ترساندن (إرهاب) شتیکی به‌جێ بی، بۆ وینه‌: ته‌گه‌ر دژمنی خۆت به‌ترسینی تاکو سته‌مت لی نه‌کات، نه‌ک هه‌ر باشه‌، به‌گه‌ر پێویستیه‌، وه‌ک خوای دادگه‌ر فه‌رموویه‌تی:

(۱) فقه‌ الجهاد ج ۲ ص ۱۱۷۸، د. یوسف القرضاوی.

(۲) فقه‌ الجهاد ج ۲ ص ۱۱۷۸، د. یوسف القرضاوی.

(۳) فقه‌ الجهاد ج ۲ ص ۱۱۷۸، د. یوسف القرضاوی.

﴿وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهَبُونَ بِهِ
عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ وَءَاخِرِينَ مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ وَمَا تُنْفِقُوا
مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ﴾ (الأنفال)

ده‌شگونجی ترساندن و تۆقاندن و به‌کارهێنانی زه‌بر و زه‌نگ، تاوانیکی زۆر زل
بێ، بۆ وێنه‌: ته‌ گهر له‌ کاتی ئاشتییدا به‌ کاری بێنی، یان له‌ جه‌نگدا دژی خه‌لکی
مه‌ ده‌نیی و لاشه‌ر به‌ کاری بێنی.

ئنجایا رێکخراوی (داعش) پێناسه‌ی تیرۆریست (Terrorist)
ده‌یگریته‌وه‌؟!

ده‌یێن: به‌لێ، هه‌رکەس سه‌رنجی بپرووچوون و په‌فتار و هه‌لوێسته‌کانی رێکخراوی
ناوبراو بدات، که‌ چۆن ده‌ست له‌ خه‌لکی سێشیل (مدنی) و لاشه‌ر ناپارێزن و زۆریش
مه‌ به‌ستیانه‌ به‌ کوشتنی به‌ کۆمه‌ڵ و سه‌رپرین و سووتاندن و خنکاندن و شه‌شکه‌ نه‌جه‌دان،
ترس و بیم بلاو بکه‌ نه‌وه‌، تاکو به‌ خه‌یالی خۆیان سه‌ره‌نجام واقیع بگۆرن و به‌ وجۆره‌ی
لێ بکه‌ن، که‌ به‌ حیسابی وان ئیسلام ده‌بخوازی! هیچ گومانی نامیێ که‌ (داعش)
شیوه‌ پێناسه‌ی تیرۆریستان به‌ سه‌ردا ده‌چه‌سپێ.

به‌لام بێگومان پێناسه‌ی (تیرۆریست) ته‌نیا به‌ سه‌ر رێکخراوی داعشدا
ناچه‌سپێ، هه‌ر قه‌واره‌ و گروپ و رێکخراو باندو که‌ سپکی دیکه‌ش بیه‌وی،
به‌ زه‌بری ترساندن و تۆقاندن و کوشتن و پرۆژه‌ و به‌رنامه‌ و فیکره‌ی خۆی به‌ سه‌ر
خه‌لکدا به‌سه‌پێنی، ده‌که‌وێته‌ هه‌مان خا نه‌وه‌، هه‌مان پێناسه‌ ده‌یگریته‌وه‌،
عه‌لمانی بێ یان ئیسلامیی، و، پرۆژه‌ لاتی بێ، یان پرۆژناوایی.

چوارەم: ھۆکارە سەرەکییەکانى رى ئىتتىڭچوونى (داعش):

پىم وایە ھۆکارە سەرەکییەکانى ئەو پەرگىرى و لادانەى داعش، ئەم سىيائەن:

یەك: زیدەرۆی لەبەكافرداناندا:

وەك پىشتەر باسمان كردو، چەند قسەییەكى بەرپرسانىمان بەئموونە ھىناوہیەو، ئنجا بىگومان كەسىكىش سەرجم ولاتانى ئىسلامى بەمەزلگای كوفر (دار الكفر) بزانی، تىكراى دەولتەكان و سوپا و ھیزەكانیان بەكافر دابنى، بگرە سەرجم لایەنە ئىسلامىيە بەشداربووہەكانى پرۆسەى حوكمرانى، بەكافرو ھەلگەراوہ دابنى! ئەو ئەو بېروبوچوونەى ھەر سەرى بەو رەفتار و ھەلس و كەوتانە دەگەيەنى، كە رۆژانە لەكەنالەكانى راگەيانندا دەيانينين و دەيانبيستين.

ئنجا ديارە ئیمە پىشتەر لەبارەى بەرپەرچدانەوہى بېروكەى بەكافردانانى مسولمانانى ئەھلى قىبلەدا، ھەندىك شتمان گوتو، لیرەش ھەندىك قسەى دىكە لەوبارەوہ دەكەين:

(إِنَّ تَيْمَةَ) لَعُو بَارَهُوہ گوتوویەتى: (فَلَيْسَ لِأَحَدٍ أَنْ يُكْفِّرَ أَحَدًا مِنَ الْمُسْلِمِينَ وَإِنْ أخطأ وَعَلِطَ حَتَّى تُقَامَ عَلَيْهِ الْحُجَّةُ وَتُبَيَّنَ لَهُ الْمَحَجَّةُ، وَمَنْ ثَبَتَ إِيْمَانُهُ بَيَقِينَ لَمْ يَزُلْ ذَلِكَ عَنْهُ بِالشَّكِّ، بَلْ لَا يَزُولُ إِلَّا بَعْدَ إِقَامَةِ الْحُجَّةِ وَإِزَالَةِ الشُّبْهَةِ)^(١).

واتە: ھىچكەس بۆى نیە ھىچ كام لەمسولمانان ئەگەر ھەلەو گوناھیشیان ھەبى، بەكافر دابنى، ھەتا بەلگەى لەسەر تەواونە كرى ئىشكالەكەى لائەدرى (بە كوفرىشى ھەبى) مسولمانەتیيەكەى لاناچى.

(۱) مجموع الفتاوى، ج ۱۹ ص ۲۱۷.

هه‌ڵبه‌ته‌ نه‌جاشیی و هاووی نه‌کانی به‌خته‌وه‌رو به‌هه‌شتین، هه‌رچه‌نده‌ ئه‌وه‌ی که له ئیسلام بۆیان نه‌گونج‌وه‌، پێه‌وه‌ پابه‌ند نه‌بوون، به‌لکو ته‌نیا ئه‌و یاسا شه‌رعیه‌یان جی به‌جی کردوون، که بۆیان گونجاو بوون.

دوو: ته‌نیا کوفر به‌هۆکاری جه‌نگ له‌گه‌ڵ کرانی نامسوڵمانان،

دانان:

که ئه‌مه‌ رایه‌کی زۆر بیهێزی زانایانه‌و، پێچه‌وانه‌ی ده‌قی قورئانیشه‌، وه‌ک خوا فەرموویه‌تی:

١- ﴿وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقْتُلُونَكُمْ وَلَا تَعْسَدُوا﴾ ﴿١٩٠﴾ البقرة.

٢- هه‌روه‌ها فەرموویه‌تی: ﴿فَإِنْ أَعْرَضَ لَكُمْ فَلَمْ يُقَاتِلْكُمْ وَالْقَوْلَ إِلَيْكُمْ أَسْلَمَ فَمَا

جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيلًا﴾ ﴿١٩١﴾ النساء.

هه‌ردووک ئایه‌ته‌که‌ش زۆر ڕوون، که ئه‌ مسوڵمانان قه‌ده‌غه‌یه‌ شه‌ڕ له‌گه‌ڵ نامسوڵمانانی لاشه‌ڕو بێ لایه‌ندا بکه‌ن!

(ابن تیمیة)ش له‌وباره‌وه‌ گوتویه‌تی: (وَكَانَتْ سِيرَتُهُ أَنْ كُلَّ مَنْ هَادَنَهُ مِنَ الْكُفَّارِ، لَمْ يُقَاتِلْهُ، وَهَذِهِ كِتَابُ السَّيَرَةِ وَالْحَدِيثِ وَالتَّفْسِيرِ وَالْفِقْهِ وَالْمَعَازِي تَنْطِقُ بِهَذَا، وَهَذَا مُتَوَاتِرٌ فِي سِيرَتِهِ، فَهُوَ لَمْ يَبْدَأْ أَحَدًا مِنَ الْكُفَّارِ بِقِتَالٍ...) ^(١)

که پوخته‌ی مه‌به‌سته‌که‌ی ئه‌وه‌یه‌: پێغه‌مبه‌ری خوا (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) هه‌رگیز جه‌نگی له‌دژی کافرانیکی لاشه‌ڕو ناشتیخواز نه‌کردوه‌، به‌لام داعش مسوڵمانانیش له‌ده‌ستی سه‌لامه‌ت نه‌بوون، به‌عه‌ڕه‌بو کوردو سوننه‌و شیعه‌و ئیسلامیی و عه‌لمانییه‌وه‌، چ جایی نامسوڵمانان!

(١) قاعدة مختصرة في قتال الكفار ومداھنتهم، ص ١٣٤.

پينځه م: سهره نجامى (داعش) چوڼ ده بى؟

بيگومان ته نها خوا په نها ترانه، ﴿قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ﴾ (النمل، به لام به پي ياساكانى خوا (سُنَن الله) كه له زياني به شهردا ديناونو، يه كيكيان بريتيه له وه كه سته و دستدرېزي و تيپه راندن، هه ميشه ته مه نى كورته و زور برناكات، وه ك خواى كار به جى فهرموويه تى: ﴿وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرَىٰ إِلَّا وَأَهْلُهَا ظَالِمُونَ﴾ (القصص، ۵۹) واته: ئيمه عاده تمان نيه ناوهدانييه كان بفهرتوينين، مه گهر خه لكه كه يان سته مكاربن.

هه روه ها زانايانى ئيسلام، وه ك بنچينه يه ك گوتوويانه: (قَدْ يَدُومُ الْمَلِكُ مَعَ الْكُفْرِ وَلَا يَدُومُ مَعَ الظُّلْمِ) واته: حوكمرانيى به كوفره وه دهوام ده كات، به لام به زولمه وه پايه دار نابى.

ئيجا گرفتى ئه و ريځخواوه ئه وه يه كه نه هيچ زانايه كى متمانه پي كراو موخته به ريان له نيودايه "وه ك له نه نجامى به دوا د اچوونى زوردا بوم دهركه وت" وه نه گوئش بو هيچ زانايه ك ده گرن، ته نانه ت نه وانه ش كه كاتى خوى پى نيشاندهر (مُنْظَر) ريځخواوه توندو په پرگړه كانيش بوون، وه ك: (أَبُو مُحَمَّدٍ الْمُقَدِّسِي وَأَبُو قَتَادَةَ الْفَلَسْطِينِي وَأَبُو بَصِيرٍ وَأَيُّمَنُ الظَّوَاهِرِي) هه ربويه ش (الدكتور عبدالله الحسيني) له باره ي ئه و ريځخواوه وه گوتوويه تى: (وَإِنِّي وَاللَّهِ لَمْ أَرِ عُلَمَاءَ الْجِهَادِ فِي الْأَرْضِ اتَّفَقُوا عَلَىٰ نَقْدِ مَشْرُوعِ إِسْلَامِي وَمُخَالَفَتِهِ كَمَا اتَّفَقُوا عَلَىٰ نَقْدِ مَشْرُوعِ الدَّوْلَةِ فِي الشَّام).

واته: به‌خوا من زانایانی پسپۆری بواری جیه‌ادم له‌سه‌ر زه‌میندا نه‌دیون، که وه‌ک په‌خه‌گرتنییان له‌په‌رژه‌ی ریک‌خراوی ده‌وله‌ت (داعش) له‌شام و دژایه‌تی کردنی، له‌سه‌ر په‌خه‌لیگرتنی هیچ په‌رژه‌یه‌کی دیکه‌ی ئیسلامیی، ئاوا کۆرا بووبن.

بۆیه من پیموایه سه‌ره‌نجامی ئه‌و ریک‌خراوه، بریتیه له‌سه‌ربه‌فه‌تاره‌ت چوون، پێشم سه‌یریوو، که ئه‌مریکا سی سال ماوه‌ی دانا بۆ له‌به‌ین چوونی (داعش)، که من پیموایه هینده ناخایه‌نی، مه‌گه‌ر ئه‌و ماسته موویکی، یان چه‌ند موویکی تێدابن و، بوسترێ بۆهینانه‌دی چه‌ند ئامانجیک، شه‌ره‌که درێژه بکیشی!

هه‌له‌به‌ته یه‌که‌جار یه‌که‌جاریش له‌سه‌ر دلم قورسه که ئیستا ئه‌مریکا و هاویه‌پانه‌کانی وای دینه به‌رچاو، که ده‌ربازکه‌ر (مُخْلِص) ی خه‌لکی سووریا و عێراقن له‌ده‌ستی داعش، که له‌راستییدا ئه‌وان ئه‌جیندا و به‌رژه‌وه‌ندی خۆیان هه‌یه‌و، له‌به‌رچاوی کالی خه‌لک نیه، به‌لام چی بکه‌ین که داعش کاریکی کردوه، ئاوا دیمه‌نیک سازبێ و، خه‌لکیکی زۆریش له‌وباره‌وه چه‌واشه ببێ و کلاویان بجێته سه‌ر! پێشنانیش گوتوویه‌: (قد یبلغ الجاهل من نفسه مالا یبلغ منه عدوه!) واته:

نه‌زان کاری و به‌خۆی ده‌کات، که دوژمنی له‌دژی پێی نه‌کرا بێ!

گرنگیشه که هه‌موو لایه‌ک به‌ ئیسلامیی و عه‌لمانیی و مسوولمان و نامسوولمانه‌وه، ده‌رس و په‌ند له‌هه‌له‌و په‌له‌و تاوان و لادانی داعش و غه‌یری داعشیش و به‌رگرن و، بیکومانیش هه‌موو مسوولمانیک له‌سه‌ر دلی باریکی گرانه، که کۆمه‌لێک گه‌نج و لاوی ساده‌ و نه‌شاره‌زاو بێ ئه‌زموون، به‌ناوی ئیسلامه‌وه‌ له‌ژێر به‌یداغی ئیسلامدا، به‌کوشت بدرێن و، خه‌لکیکیشیان به‌ده‌ست به‌کوشت بدرێ به‌ناهه‌ق و، سه‌ره‌نجامیش نه‌ک هیچ که‌لێنیک بۆ ئیسلام و مسوولمانان نه‌گرن،

بگه‌ر به‌نه مایه‌ی ئی‌حراج کردنی مسوولمانان و^(١)، له‌به‌ر چاوان بی‌زان‌دنی ئی‌سلام "دیاره له‌به‌رچاوی خه‌لکی نا‌ئاشنا به‌ئی‌سلام"، بۆیه پێویسته له‌خوا بی‌پارێنه‌وه، که گه‌نج و لاوه‌کامان هه‌نده له‌ئایین و به‌رنامه‌که‌ی شاره‌زا بکات، که (کا) و (دان)ی هه‌ر پێک‌خراو و لایه‌نێک که به‌ناوی ئی‌سلامه‌وه دێته ئاراوه، له‌یه‌ک جیا بکه‌نه‌وه، له‌به‌ر رو‌که‌ش بیهی و سه‌رکی‌لی، دوومه‌ل به‌به‌ز حاڵی نه‌بن و، وانه‌بن که له‌قیامه‌تدا وێ‌پای ماندووبوونی زۆریش، هه‌گبه به‌تال و ده‌ست خاڵی بن، چونکه بێ‌گومان کرده‌وه‌کان به‌بی دوو مه‌رجی سه‌ره‌کی قبول ناکرین:

یه‌که‌م: به‌بی‌ی شه‌ریعه‌ت بوون (الِإِتِّبَاع).

دووه‌م: ته‌نیا بۆ خوابوون (الْإِخْلَاص).

وه‌له‌راستیدا هه‌یج کام له‌و دووانه که‌لێنی شه‌وی دیکه پرناکاته‌وه‌و، ده‌بی هه‌ردووکیان پێکه‌وه به‌ن، وه‌ک خوا‌ی داد‌گه‌ر فه‌رموویه‌تی: ﴿إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ﴾ (٢٧) المائدة.

واته: بێ‌گومان خوا کرده‌وان ته‌نیا له‌ پارێزکاران وه‌رده‌گرێ.

ناشکراشه هه‌رک‌ه‌س خۆ‌ی له‌لادان له‌شه‌ریعه‌ت (الْإِنْحِرَافُ عَنِ الشَّرِيعَةِ) و شیرک و پیا‌بازی نه‌پارێژی، به‌پارێزکار (مُتَّقِي) دانان‌ئێ‌و، مادام پارێزکاریش نه‌بی، کرده‌وه‌کانی له‌لای خوا وه‌رناگیرین.

هه‌روه‌ها گرنگیشه که هه‌موولایه‌ک له‌دۆ و زمانی خۆمان وریابین و، به‌هۆی بی‌روبو‌چوونه په‌رگه‌رو سه‌قه‌ت و، کردار و په‌فتاره دزی‌و ناشیرینه‌کانی (داعش)ه‌وه، گومانان به‌رانبه‌ر به‌ ئی‌سلام خراپ نه‌بی و، زمانان یان قه‌له‌مان به‌رانبه‌ری به‌د‌گویی

(١) ئیستاش: {٢٤/٩/٢٠١٨ - ١٤ محرم ١٤٤٠هـ} واته: دوا‌ی چوار سا‌ن دوو مانگ که‌م له‌کاتی نووسینی شه‌م باسه: {٩/١١/٢٠١٤هـ - ٦ محرم ١٤٣٦هـ} شه‌وی پێش‌بینیمان کردبوو، کت و مت هاته دی!!

نەكات، چونكه ئىسلامىك كه بۆماوهى سێزده سهده، دهیان جۆره ئایینو فیکرهی له گهڵ مسوڵماناندا پیکهوه کۆکردوونهوه، به تهبايی پیکهوه سازاندوونی، ههیفو ستهمه بههۆی ههلهو لادان و تاوانی ههندیك له شوینکهوتوانیهوه، بهناههق تۆمهتبارو تاوانبار بکری!

پاڤه‌پاڤدنی مه‌که‌به‌ی مامووس‌ئا عه‌لی بابێر

archive.org/details/@alibapir

AliBapir

Google Play

App Store

له نۆڤه كۆمه‌ڵا به‌ئێهه‌ك له‌كه‌تانی

بۆ ئه‌مڕۆ

بۆ ئه‌مڕۆ

بۆ ئه‌مڕۆ

پاڤه‌پاڤدنی مه‌که‌به‌ی مامووس‌ئا عه‌لی بابێر

YouTube

AliBapir

که‌تانی

پاڤه‌پاڤدنی مه‌که‌به‌ی مامووس‌ئا عه‌لی بابێر

برگەى يەكەم: ئاوردانەو ەيەك لە مېژوو:

سەرچەم سەرچاوە مېژوو ەيەكە کان پېمان دەلین: کە کۆیلا ەتیی (الرّق) لەلای ئۆمەت و کۆمەلگا پېشوو ەکان وەك: مەصری ەکان و بابلی ەکان و بەرەمەیی ەکان و فارسی ەکان و رۆمەکان و ەپرەبەکان، شتیکی باو بوو، ەروەها جوا ەتیی (الیهودیة) یش برپاری لەسەرداوو، نەصرانی ەتیش دانی پېدا ەتتاو، بگرە تیکرای فەیلەسووفەکانی یۆنان، وەك: (ئەفلاتون و ئەرستو) و، یاسا زانەکانی رۆم، وەك: (شیشرو و سینیك) یش سەلماندوو ەیانە و بەشتیکی ئاساییان زانیو. یەكەمین جار یش رۆمەکان دیلەکانی جەنگیان کردنە کۆیلە^(١).

ەروەها کتیبەکانی جولەکو نەصرانی ەکانیش بەراشکاوایی باسی رەوا ەتیی کۆیلا ەتییان کردو، بۆ وینە: ئیستاش لە (پەمانی کۆن) دا کە کتیبی پیرۆزی ەراکام لە جولەکو نەصرانی ەکانە، ئەم دەقە دەخوینەو: (وَحِينَ تَقْدَمُونَ لِمَدِينَةٍ فَادْعُوهَا لِلصَّلَاحِ أَوَّلًا، فَإِنْ أَجَابَتْكُمْ إِلَى الصَّلَاحِ وَاسْتَسْلَمَتْ لَكُمْ، فَكُلُّ الشَّعْبِ السَّاكِنِ فِيهَا يُصْبِحُ عَبِيدًا لَكُمْ...).

واتە: کاتیک بۆ شەری شاریک دەچن، یەكەجار بانگیان بکەن بۆ سوڵح، ئنجا ئەگەر سوڵحیان کردن و ملکەچتان بوون، ئەو ەموو دانیشتوو ەکانی دەبنە کۆیلەتان^(٢).

ەروەها ئیستاش لە (پەمانی نوێ) دا کە کتیبی پیرۆزی نەصرانی ەکانە، ئەم دەقە دەخوینەو: (أَيُّهَا الْعَبِيدُ! أَطِيعُوا سَادَتَكُمْ الْبَشَرِيِّينَ بِخَوْفٍ وَارْتِعَادٍ مِنْ قَلْبٍ صَادِقٍ كَمَنْ يَطِيعُ الْمَسِيحَ...)^(١).

(١) پروانە: (الرّق في الإسلام) ی أحمد شفيق باشا، ص ٩-٢٧، (مدونة جوستنيان) ص ١١.
(٢) التفسير التطبيقي للكتاب المقدس، العهد القديم، سفر التثنية، الإصحاح: ٢٠، ص ٣٩٢.

واته: ئەه‌ی کۆیله‌کان! فەرمانبهری مەرۆقه‌ خاوه‌نه‌ کانتان بکه‌ن، به‌ترسو
له‌رزوه‌و به‌دڵیکی راسته‌وه‌، وه‌ک که‌سیک که‌ فەرمانبهری مه‌سیح ده‌کات.
که‌واته‌: بازانری که‌ کتییی پیرۆز (الکتاب المقدس)ی جووله‌که‌و نه‌صرانییه‌کان
له‌باره‌ی کۆیلایه‌تییه‌وه‌ چی ده‌لێ؟ پاشان سه‌رنجی قورئانیش ده‌ده‌ین له‌و باره‌وه‌.

به‌رگه‌ی دووهم: ئیسلام چی له‌ سیستمی کۆیلایه‌تی کرد؟

کاتیك ئیسلام "دواییه‌ن نوسخه‌ی به‌رنامه‌ی خواو دوا په‌یامی خوا بۆ مرۆڤایه‌تی" هات سیستمی کۆیلایه‌تی (نظام الرق) چه‌ندان سه‌ده‌ بوو په‌گه‌و ریشه‌ی به‌ قوولایی میژووی به‌شه‌ردا چوو بووه‌ خواو، له‌نیۆ سه‌رجه‌م گه‌لو ولاتانی دنیا، شتیکی باوو کارپێکراو، به‌ ئاسایی و سروشتی ته‌ماشاکراو بوو، به‌شیکی گه‌وره‌وگرنگی ژیا‌نی سیاسیی و ئابووری و کۆمه‌لگایه‌تی کۆمه‌لگایه‌کانی پێکده‌هێنا، وه‌ك چۆن ئیستا سیستمی سه‌رمایه‌داریی (النظام الرأسمالي) به‌ بناغه‌ی زۆریه‌ی قه‌واره‌ سیاسیی و کۆمه‌لگایه‌کانی ئه‌م پۆژگا‌ره‌ داده‌نری^(١).

بۆیه‌ نه‌ده‌گونجا ئیسلام له‌لایه‌ن خۆیه‌وه‌ به‌ نووکه‌ قه‌له‌میك، ئه‌و واقیعه‌ پێستهم و نامرۆڤانه‌یه‌ بگۆڕی، هه‌رچه‌نده‌ هێنده‌ی کیوێك له‌سه‌ر دژی قورس بوو، كه‌ مرۆڤه‌كان هه‌ندیکیان هه‌ندیکیان بکه‌نه‌ کۆیله‌و که‌نیزه‌كو، وه‌ك که‌لو په‌لو ئاژه‌ل، سه‌وداو مامه‌له‌یان پێ بکه‌ن، بۆیه‌ ئیسلام هه‌لسا بۆ گۆڕینی ئه‌و واقیعه‌ ئاله‌باره‌، سیاسه‌تیکی پله‌پله‌یی گرتبه‌ر، به‌م شیوه‌یه‌ی خواری:

یه‌ك: چاره‌سه‌ری فیکری:

له‌سۆنگه‌ی ئه‌وه‌وه‌ كه‌ هه‌لسوکه‌وته‌كان (تصرفات) زاده‌ی بۆچوونه‌كان (تصورات)ن، ئه‌گه‌ر بویستری هه‌لسوکه‌وته‌تیکی خراپ، چاك بکری، ده‌بی ئه‌و بیرو بۆچوونه‌ چه‌وته‌ی لێیه‌وه‌ هه‌لقوڵیه‌وه‌، راست بکریته‌وه‌، ئیسلامیش بۆ بنه‌رکردنی دیارده‌ی کۆیلایه‌تی، هه‌ر وایکردو، سه‌ره‌تا خوای کاربه‌جی و زانا له‌ چه‌ندان

(١) بیروانه: آثار الحرب، دکتور: وه‌به‌ الزجیلی، ص ٤٠٩.

۱. قەرزدارىڭ كە قەرزەكەى پىي نەدرابايەو، دەبوو كۆيلەى خاوەن قەرز.
۲. ژىنك كە لە مېردى راپكردباوگىرابايەو، دەبوو كۆيلەى مېردەكەى.
۳. دزىيكرن، باباى دز دەبوو كۆيلەى دزىي لىكراو.
۴. خۆكرنە كۆيلەى يەككى دىكە.
۵. راكردو لە جەنگ.

به‌لام ئیسلام جگه له دیلی جهنگ "ئه‌ویش به‌شی‌وه‌یه‌کی کاتیی" هه‌موو رپیه‌کانی دیکه‌ی که خه‌لکیان لێ‌وه ده‌کرایه کۆیله، به‌ستنی‌و، زۆریه‌ی هه‌ره زۆری سه‌رچاوه‌کانی کۆیلایه‌تی له‌لایه‌ن خۆیه‌وه به‌کسه‌ر وشک کردن.

س: ئازادکردنی ئه‌و کۆیلانه‌ی هه‌بوون:

ئیسلام چه‌ندان رپی دانان بۆ ئازادکردنی کۆیلان:

١- دانانی هه‌شتیه‌ک (٨/١)ی زه‌کات بۆ ئازادکردنی کۆیلان، وه‌ک خوا

فهرموویه‌تی: ﴿إِنَّمَا الصَّدَقَتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعَمِلِينَ عَلَيْهَا

وَالْمُؤَلَّفَةِ فُلُوقِهِمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَرَمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأَبْنِ السَّبِيلِ

فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦٠﴾ التوبة.

دیاره مه‌به‌ست له (في الرقاب) کۆیله‌کان، که‌واته: هه‌شتیه‌کی زه‌کاتی

هه‌موو مسوولمانان، خوای دادگه‌ر بۆ ئازادکردنی کۆیلانی ته‌رخان کردبوو.

٢- (المکاتبه) که بریتیه‌یه له رپیکه‌وتنی کۆیله‌و خاوه‌نه‌که‌ی، له‌سه‌ر پێدانی

ئه‌ندازه‌یه‌ک به‌خاوه‌نه‌که‌ی و خۆکرینه‌وه‌ی، وه‌ک خوا فهرموویه‌تی: ﴿وَالَّذِينَ

يَبْتَغُونَ الْكِتَابَ مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ فَكَاتَبْتَهُمْ إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا

وَأَتَوْهُمْ مِّن مَّالِ اللَّهِ الَّذِي آتَاكُمْ ﴿٣٣﴾ النور.

وه‌ک ده‌بینین خوای زانا فهرمانی کردوه به‌خاوه‌ن کۆیله‌کان، که هه‌رکات

کۆیله‌کانیان داوای موکاته‌به‌یان لێ‌یان کرد، له‌گه‌ڵیان بکه‌ن (مادام تییان

را‌ده‌بینن) و هاوکاریشیان بکه‌ن.

٣- دانانی ئازادکردنی کۆیله‌یه‌ک، وه‌ک سزاوکه‌فاره‌ت بۆ چه‌ند جو‌ره‌ گونا‌هو

هه‌له‌یه‌ک:

أ- کوشتنی به هه‌له: (خطأ): ﴿وَمَنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَاً فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ

مُؤْمِنَةٍ ۱۹۲﴾ النساء.

ب- شکاندنی سۆینه: ﴿لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ

يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا عَقَّدْتُمُ الْأَيْمَانَ فَكَفَّرتُهُ: إِطْعَامُ عَشْرَةِ مَسْكِينٍ مِنْ

أَوْسَطِ مَا تُطْعَمُونَ أَهْلِيكُمْ أَوْ كِسْوَتُهُمْ أَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ

فَصِيَامَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ذَلِكَ كَفَرُهُ أَيْمَانِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ وَاحْفَظُوا

أَيْمَانَكُمْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۸۹﴾ المائدة.

ج- ظیهارکردنی می‌رد له ژنی: ﴿وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ ثُمَّ يَعُودُونَ

لِمَا قَالُوا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَا ۲﴾ المجادلة.

(ظهار)یش ئه‌وه‌یه که می‌رد به ژنی بلێ: تۆ وه‌ك پشتی دایکم وای.

چوار: جوانترین مامه‌له‌کردن له‌گه‌لیاندا:

بۆنموونه: پیغه‌مبه‌ری خوا (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) فه‌رمانی به‌ مسوولمانان کردوه،

که وشه‌ی (عبد) و (أمة) بۆ کزیله‌کانیان به‌کارنه‌هێنن و له‌جیاتی ئه‌وه‌، وشه‌ی:

(فتای و فتاتی) یان (غلامی و جاریتی) به‌کاربه‌هێنن، که (فتی) و (فتاة) به‌ مانای

کوڕو‌کچی گه‌نجو، (غلام) و (جاریه‌)ش به‌ هه‌مان شیوه‌، هه‌مان مانایان هه‌یه‌،

وه‌ك فه‌رموویه‌تی:

- ۱- (لا يَقُولُ أَحَدُكُمْ: عَبْدِي وَأَمَتِي، كُلُّكُمْ عِبْدُ اللَّهِ، وَكُلُّ نِسَائِكُمْ إِمَاءُ اللَّهِ، وَلَكِنْ لِيَقُلْ: غُلَامِي وَجَارَتِي وَفَتَاتِي)^(۱)
- ۲- (إِخْوَانُكُمْ جَعَلَهُمُ اللَّهُ تَحْتَ أَيْدِيكُمْ، فَمَنْ كَانَ أَخُوهُ تَحْتَ يَدِهِ، فَلْيُطْعِمْهُ مِنْ طَعَامِهِ، وَلْيَلْبَسْهُ مِنْ لِبَاسِهِ، وَلَا يَكْلَفْهُ مَا يَغْلِبُهُ، فَإِنْ كَلَّفَهُ مَا يَغْلِبُهُ فَلْيُعِنِّهِ عَلَيْهِ)^(۲).

وہک دہبیین پیغہ مہری خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) کویله کان به برای نازادہ کان ناودہ بات و، فہرمانیش به نازادہ کان دہکات کہ برایانہ له گہ لیان ہہ لئس و کہوت بکہن و، له ہہ مان خواردن و پۆشاکی خوینیان پی بدہن و، له کاروباردا ہاکاریان بن.

- ۱) أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ بِرَقْم: (۲۲۴۹)، وَأَحْمَدُ بِرَقْم: (۹۹۶۵)، وَالنَّسَائِيُّ فِي "الْكَبَرَى" بِرَقْم: (۱۰۰۷۰)، وَأَبُو يَعْلَى بِرَقْم: (۶۵۰۶).
- ۲) أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ بِرَقْم: (۲۱۴۴۷)، وَالْبُخَارِيُّ بِرَقْم: (۲۴۰۷)، وَمُسْلِمٌ بِرَقْم: (۱۶۶۱)، وَأَبُو دَاوُدَ بِرَقْم: (۵۱۵۸)، وَالتِّرْمِذِيُّ بِرَقْم: (۱۹۴۵)، وَابْنُ مَاجَهَ بِرَقْم: (۳۶۹۰).

برگه‌ی سێهه‌م: له‌كه‌یه‌وه‌ بریارى نه‌هێشتنى كۆیلایه‌تیی درا؟

هه‌رچه‌نده ئیسلام به‌ردی بناغه‌ی نه‌هێشتنى كۆیلایه‌تیی داناو، به‌شیوه‌یه‌كی پله‌پله‌یی و هه‌كیمانه‌ش مامه‌ڵه‌ی ئه‌وه‌ واقیعه‌ نه‌خواراو و سه‌پێنراوه‌دا كردو، غه‌یری ئه‌وه‌ش نه‌مه‌تیقیی بوو، نه‌واقیعیی و كرده‌یی‌ش ده‌بوو، به‌لام به‌داخه‌وه‌ له‌ نه‌نجامی گۆرانی شیوازی دانانی هوكمرانانی مسوولمان، له‌پاویژه‌وه‌ بۆ میراتی و په‌چه‌له‌كیی و، گه‌لێك جۆره‌ لادانی دیکه‌ش، كه‌ لێره‌دا ده‌رفه‌تی باسكردنیان نیه‌، سه‌ره‌نجام له‌جیاتى ئه‌وه‌ی مسوولمانان "له‌پرووی نه‌هێشتنى كۆیلایه‌تیه‌وه‌" خه‌لكی دیکه‌ی ولاتان بجه‌نه‌ ژێر کاریگه‌ریی خۆیانسه‌وه‌، ئه‌وان یه‌كجاره‌كیی بریارى نه‌هێشتنى ئه‌وه‌ دیارده‌ قیژه‌ونه‌ بدن، كه‌ به‌ر له‌ هه‌ر شتیك له‌ گه‌ل بناغه‌ی ئایینه‌كه‌یاندا "كه‌ خوا به‌یه‌كگرتن (توحید الله)ه‌" تێك ده‌گیرى، پاشان له‌ گه‌ل ئه‌وه‌ ریزوهورمه‌ته‌دا دژ ده‌هسته‌ی كه‌ خوا له‌ مروه‌قى ناوه‌: ﴿وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ﴾ (الإسرائ، به‌داخه‌وه‌ ئه‌وان كه‌وتنه‌ ژێر کاریگه‌ریی و هه‌ژموونی كلتووور و فه‌ره‌نگی رزیوو دواكه‌وتوانه‌ی گه‌لانی دیکه‌و، له‌ولاتانی ئیسلامیشدا وه‌ك ولاتانی دیکه‌، بازاری كۆیله‌كه‌نیزه‌كان تاده‌هات گه‌رم و قه‌له‌بالغ ده‌بوو!

هه‌تا سه‌ره‌نجام له‌كۆنگره‌ی (قیه‌ننا) له‌سالی (١٨١٥) زدا، ده‌وله‌ته‌ ئه‌ورووپاییه‌كان بریارى قه‌ده‌غه‌کردنی بازرگانیی كردن به‌ كۆیلانیانداو، دوايين رێككه‌وتنیش له‌وباره‌وه‌ بریتى بوو له‌ رێككه‌وتننامه‌ی (جنیف) كه‌ له‌پروژى: (١٩٥٦/٩/٧) دا، به‌یه‌كجاره‌كیی بازرگانیی كردن به‌كۆیله‌وه‌ی قه‌ده‌غه‌کرد^(١)

(١) پروانه: تاریخ الفقه الإسلامي، محمد سلام مدكور، ص ٤٢.

شایانی باسیشه که ده‌وله‌تی عوسمانییش ئه‌وکاته "واته: سالی: ۱۸۱۵"دا،
پشتگیری بریاری نه‌هیشتنی بازرگانییکردن به‌کۆیله‌وه‌ی کردو، خوشحالیی خو‌ی
ده‌رپری به‌وه‌نگاوه^(۱).

(۱) پروانه: آثار الحرب، د. وهبة الزحيلي، ص ۴۱۱، ۴۱۲.

به‌رگه‌ی چواره‌م: ئایا له‌م رۆژگارهدا دروسته‌ مرفۆف بکریته‌ کۆیله‌؟

له‌وه‌لامدا ده‌لێین: نه‌خێر، چونکه‌:

١/ وه‌ك پێشتریش گومان: ئیسلام وه‌ك واقیعیکی سه‌پێنراوی په‌تکراوه (واقع مفروض مرفوض) مامه‌ڵه‌ی له‌گه‌ڵ دیارده‌ی کۆیلایه‌تییدا کردوه‌و، سه‌ره‌جه‌م سه‌رچاوه‌کانی ئیوه‌هاتنی کۆیله‌ی وشک و چۆر په‌ڕ کردوه‌و، ته‌نیا رێی دیله‌کانی جه‌نگی هێشتۆتوه‌ به‌ناچارایی و، له‌سه‌ر بنه‌مای مامه‌ڵه‌ی هاوشیوه (المعاملة بالمثل) دیله‌کانی جه‌نگی "ئه‌ویش به‌شیوه‌یه‌کی کاتیی" به‌کۆیله‌ گرتوه‌، چونکه‌ نه‌ده‌گونجا سوپای ئیسلام دیله‌کانی له‌لایه‌ن به‌رانبه‌ره‌کانیه‌وه‌ بکریته‌ کۆیله‌و، ئه‌وانیش دیله‌کانیان به‌ به‌لاش یان قه‌ره‌بوو (مَنًّا أَوْ فِدَاءً) به‌ربده‌ن و، سه‌ره‌نجام ئه‌وه‌ ده‌بوو به‌ جه‌نگیکی ده‌روونی سه‌خت که ئیسلام دژ به‌ سوپایه‌که‌ی خۆی ده‌یکردو، هاندانیکیش ده‌بوو بۆ ناحه‌زه‌کانی له‌دژی، که ئه‌گه‌ر نه‌کوژرین، سه‌ره‌نجام نازاد ده‌کرین و، دووباره‌ له‌دژی تیه‌ه‌ڵده‌چنه‌وه‌ !

بۆیه‌ عه‌قل و مه‌تیق و واقیع و به‌رزه‌وه‌ندیی، خوازیاری ئه‌وه‌به‌وون، که ئیسلام ئه‌و رێیه‌ به‌شیوه‌یه‌کی کاتیی به‌هێڵتوه‌.

٢/ هیچ ئایه‌تیکی قورئان و ده‌قیکی سوننه‌ت نه‌یه‌ که فه‌رمان بکات به‌کۆیله‌کردنی هیچ مرۆفیک، به‌لام چه‌ندان ئایه‌ت و ده‌قی سوننه‌ت هه‌ن، که فه‌رمان ده‌کهن به‌نازادکردنی کۆیله‌، بۆیه‌ زۆر راسته‌ ئه‌گه‌ر بگوتری: ئیسلام نازادکردنی کۆیلانی هه‌ینا، نه‌ك به‌کۆیله‌کردنی مرۆفه‌کان (جَاءَ الْإِسْلَامُ بِالْعِتْقِ وَلَمْ يَأْتِ بِالرَّقِّ).

واته: ئُنجا ھەركات بەرھەنگارى ئىھوانىي بىپروان بوونىھە، ئىھە ئىھ گەردىيان
 بىھەن (چونكە چەكى ئىھەكاتە زىياتر شىشىر بووھە، بەئىھ گەردەن دانى باباى شەپكەرىش
 بە شىشىر، زووتر دەكوژرى) ھەتا كاتىك كە شىپزەتان كەردن، كەئىھ پەچەيان توند
 بىكەن و بەدىليان بگرن، پاشانىش يان بەخۆپايى و چاكە ئىھ گەئدا كەردن، يان
 بەقەرەبوو و بەرانبەر (دىل بە دىل يان بەپارە) بەريان بىھەن، ھەتا جەنگ
 قورسايىھەكانى خۆى دادەنئ (كۆتايى دئ).

(١) أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ بِرَقْمٍ: (٢٢١٦)، تعليق شعيب الأرناؤوط: حَسَنٌ.

بده‌ن، یان به‌به‌رانبه‌ر، که‌واته‌: هه‌یج شتێکی دیکه‌ی سێیه‌م، وه‌ک: کوشتن، یان به‌کۆیله‌کردن دروست نیه‌.

٤/ یه‌کیک بۆ هه‌یه‌ په‌رسی:

مادام قورئان بۆ دیله‌کانی جه‌نگ، ته‌نیا باسی به‌ردانیانی کردوه‌، چ به‌ به‌لاشو چاکه‌، چ به‌ به‌رانبه‌رو قه‌ره‌بوو، ئه‌دی بۆچی له‌ سوننه‌ت و سپه‌ره‌ی پیغه‌مبه‌ری خوادا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) به‌کۆیله‌کردن (استرقاق) هه‌بووه‌؟! له‌وه‌لامدا ده‌لێین:

یه‌ک: له‌وه‌جانه‌دا که‌ پیغه‌مبه‌ری خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) دژی نامسوولمانانی شه‌رفروشو په‌یمان شکین، له‌ به‌ته‌هرست و خاوه‌ن کتیه‌کان، کردوونی، هه‌یج پیاویک (نێزینه‌یه‌کی بائغ)ی نه‌کردۆته‌ کۆیله‌، به‌ئکو ته‌نیا ئافه‌رتان و منداله‌کانی به‌کۆیله‌کردوون، وه‌ک (ابن القیم) گوتویه‌تی: (إِنَّ النَّبِيَّ (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) لَمْ يَسْرِقْ فِي حَيَاتِهِ ذَكَرًا بِالْعَاقِطِ، وَإِنَّمَا اسْتَرْقَ النِّسَاءَ وَالصَّبِيَّانَ).^(١)

دیاره‌ به‌نسبه‌ت ئافه‌رت و مندالانی شه‌وه‌، به‌کۆیله‌گرتنیان، بریتی بووه‌ له‌ هه‌واندنه‌وه‌یان و خستنیانه‌گه‌ل خێزانه‌ مسوولمانه‌کان، پاش نه‌مانی پیاوه‌کانیان و، تیکچوونی شیرازه‌ی خێزانه‌کانیان، که‌ بێگومان له‌وه‌ رۆژگاره‌دا هه‌یج به‌دیله‌ک بۆ ئه‌و چاره‌سه‌ر ناچاریه‌ نه‌بووه‌.

دوو: هه‌ر که‌سیکیش له‌ نامسوولمانه‌ شه‌رفروشه‌کان، دوا‌یی مسوولمان بووبی، ئافه‌رت و منداله‌کانیان بۆ ئازادکراون، وه‌ک پیغه‌مبه‌ری خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) هه‌ر که‌سیکیش له‌ نامسوولمانه‌ شه‌رفروشه‌کان، دوا‌یی مسوولمان بووبی،

(٢) أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ بِرَقْم: (٣٩٣١).

۲- پێژ و حورمه‌تی مرۆف گرتن (تکریم الإنسان): ﴿وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ

﴿۷۰﴾ الإسراء، واته: بێگومان پێژمان له وه‌چه‌ی ئاده‌م گرتوه‌.

چونکه‌ ته‌نیا خواپه‌رستو به‌س خوا به‌په‌رستراو (معبود) دانان، خوازیاری
ئه‌وه‌یه که مرۆفه‌کان له‌به‌رانبه‌ر خوادا یه‌کسان بنو، سه‌یدو کۆیله‌یان له‌نیو‌دا
نه‌بن!

هه‌روه‌ها پێزو حورمه‌تی مرۆف گرتنیش، خوازیاری ئه‌وه‌یه که هه‌موویان
ئازادو سه‌ربه‌ست بنو، هیچ که‌س ژێرده‌ستو کۆیله‌ی که‌س نه‌بێ.

۵/ ئنجا مادام:

یه‌ك: ئیسلام چ وه‌ك بوونناسی (ontology)، چ وه‌ك ئیمان و عه‌قیده، چ
وه‌ك شه‌ریعه‌ت، دژی کۆیلایه‌تی و زه‌بوونی مرۆف بو مرۆف بێ.

دوو: هیچ نایه‌تیکی قورئان و ده‌قیکی سوننه‌تیش نه‌بێ، که فه‌رمان به
مسو‌لمانان بکات، دیله‌کانی جه‌نگ له‌ کافران بکه‌نه کۆیله‌.

سێ: ئه‌وه‌ش که له‌ سه‌په‌ری پی‌غه‌مبه‌ری خوا (مَلَكُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) و چوار خه‌لیفه
راشیده‌کانیشیدا هاتوه‌، ئه‌وپه‌ری دروستو په‌وا بوون (جواز وإباحة)ی
به‌کۆیله‌کردن بگه‌یه‌نی، وه‌ك کاردانه‌وه‌و مامه‌له‌ی هاوشیوه‌ (رد الفعل
والمعاملة بالمثل) بو دوژمنانیك، که ئه‌وكاته هه‌ر به‌و شیوه‌یه مامه‌له‌یان
له‌گه‌ڵ دیله‌کانی جه‌نگدا ده‌کرد.

چوار: هه‌روه‌ها مادام ئیسلام ئایینی سه‌ق‌لی سه‌لیم و فیت‌ه‌تی ساغه‌، وه‌ك خوا
"سبحانه وتعالی" فه‌رمویه‌تی: ﴿فَأَقْمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَتَ

اللَّهُ الَّذِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا يَبْدِلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾ الروم.

که وه‌ک ده‌بین خوی زاناو شاره‌زا نایین و به‌رنامه پاک و راسته‌که‌ی خوی
(ئیسلام) و، سروشتی ساغی مروّقی به دوو پروی راستیه‌ک داناون، ئنجا
هه‌ر کام له: عه‌قلی سه‌لیم و فیه‌ته‌ی ساغیش، نکوویی له به‌کۆیله‌کردنی
مروّقه‌کان ده‌که‌ن.

پێنج: ئنجا مادام یه‌که‌مینجار ئیسلام له‌سه‌ر زمانی خه‌لیفه‌ی دووه‌می
په‌غه‌مبه‌ری خوا عومه‌ری کوری خه‌تتاب "خوا لئی رازی بی" نه‌و
راستیه‌ی وه‌بیر مروّقیه‌تی هینایه‌وه، که مروّقه‌کان به نازادی له‌دایک
بوون، هه‌چکس بۆ نیه بیانکاته کۆیله و ژێرده‌ست و بیانچه‌وسینیته‌وه،
وه‌ک عومه‌ر به والی میصر (عمرو بن العاص) و کوره‌که‌ی گوت،
له‌کاتی‌کدا کوره‌که‌ی والی میصر به قامچی له‌ کابرایه‌کی قیبتی
دابوو، چونکه ئه‌سه‌په‌که‌ی پیش ئه‌سپی وی که‌وتۆته‌وه، له غارغارین و
پیش‌برکه‌دا:

(مَذَّكُم تَعَبَّدْتُمُ النَّاسَ، وَقَدْ وَلَدْتَهُمْ أُمّهَاتُهُمْ أَحْرَارًا؟!)^(۱)

واته: له‌که‌یه‌وه خه‌لکتان کردۆته کۆیله، له‌ حالێ‌کدا که دایکیان به
نازادی هیناویاننه دنیاوه؟!

شه‌ش: هه‌روه‌ها مادام زانیانی ئیسلام له‌سه‌ر ئه‌وه یه‌که‌ده‌نگن، که له‌ کوی و
چۆن باشت دادگهری (عدل) بچه‌سپی و، به‌رژه‌وه‌ندی (مصلحه) بیه‌دی،
شه‌ریعه‌ت له‌وییه‌وه، هه‌ر هۆکار و ئامرازیک و شیوازییک چه‌سپاندنی

دادگه‌ری و هه‌تانه‌دی به‌رژه‌وه‌ندی، په‌کی له‌سه‌ری بکه‌وی، نه‌وه‌ پێویست ده‌بێ، به‌پێی بنچینه‌ی: (مَا لَا يَتِمُّ الْوَاجِبُ إِلَّا بِهِ فَهُوَ وَاجِبٌ)، واته‌: هه‌رشتێک فه‌رزیێک په‌کی له‌سه‌ری بکه‌وی، فه‌رزه‌، هه‌روه‌ها بنچینه‌ی: (لِلوَسَائِلِ حُكْمُ الْمَقَاصِدِ)، واته‌: ئامرازه‌کان حوکمی ئامانجه‌کانیان هه‌یه‌.

(إِبْنُ الْقَيِّمِ) ی‌یش له‌وباره‌وه‌ "که‌ دادگه‌ری و به‌رژه‌وه‌ندی له‌کۆی بی شه‌ریعه‌ت له‌وییه‌" نووسیویه‌تی: (فَإِنْ ظَهَرَتْ أَمَارَاتُ الْعَدْلِ وَأَسْفَرَتْ وَجْهَهُ بِأَيِّ طَرِيقٍ كَانَ، فَتَمَّ شَرْعُ اللَّهِ وَدِينُهُ)^(۱).

واته‌: هه‌رکات نیشانه‌کانی دادگه‌ری ده‌رکه‌وتن و، به‌هه‌ر شی‌وه‌یه‌ک بی پرووی دره‌وشایه‌وه‌، نه‌وه‌ شه‌رع و به‌نامه‌ی خوا له‌وییه‌.

ئ‌نجا بێگومان دادگه‌ری و به‌رژه‌وه‌ندی گشتیش "بۆ مرۆفایه‌تی" له‌وه‌دایه‌ که‌ هه‌یچک‌س نه‌ک هه‌ر نه‌کرێته‌ کۆیله‌، بگه‌ر به‌هه‌یج شی‌وه‌یه‌ک سته‌می لی نه‌کری و نه‌چه‌وسینریته‌وه‌، به‌پێچه‌وانه‌وه‌: چه‌وساندنه‌وه‌و کۆیلایه‌تی، گه‌وره‌ترین سته‌مه‌و، گه‌وره‌ترین زیانباریه‌ بۆ مرۆفایه‌تی.

حه‌وت: دیسان مادام ئیمه‌ چه‌ندان ئایه‌تمان له‌ قورئانی به‌پێژدا هه‌ن، که‌ فه‌رمان به‌ر‌زگارکردن و ئازادکردنی کۆیلان ده‌که‌ن، بۆ وینه‌:

۱- ﴿وَأَنَّى أَلْمَالُ عَلَىٰ حَبِّهِ ذَوَى الْقُرْبَىٰ وَآلِئَتَمَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَالسَّائِلِينَ فِي الرِّقَابِ ۝١٧٧﴾ البقرة.

۲- ﴿وَمَنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَاً فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُّؤْمَنَةٍ وَدِيَةٌ مُّسَلَمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهِ ۝١٩٢﴾ النساء،

(۱) الطرق الحکمیة فی السیاسة الشرعیة، ص ۲۳.

۳- ﴿وَلَكِنْ يُؤَاخِذْكُمْ بِمَا عَقَّدْتُمُ الْأَيْمَانَ فَكَفَّرتُهُمْ بِطَعَامٍ عَشْرَةَ مَسْكِينٍ مِنْ أَوْسَطِ مَا تُطْعَمُونَ أَهْلِيكُمْ أَوْ كِسْوَتُهُمْ أَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ ﴿٨٩﴾﴾ المائدة.

۴- ﴿إِنَّمَا الصَّدَقَتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعَمِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ فُلُوبِهِمْ وَفِي الرِّقَابِ ﴿٦٠﴾﴾ التوبة.

۵- ﴿وَالَّذِينَ يَبْتَغُونَ الْكِتَابَ مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ فَكَاتِبُوهُمْ إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا وَآتُوهُمْ مِنْ مَالِ اللَّهِ الَّذِي آتَاكُمْ ﴿٣٣﴾﴾ النور.

۶- ﴿وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا قَالُوا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَّا ﴿٢﴾﴾ المجادلة.

۷- ﴿فَلَا أَقْلِحْكُمْ الْعَقَبَةَ ﴿١١﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْعَقَبَةُ ﴿١٢﴾﴾ فَكَ رَقَبَةٍ ﴿١٣﴾﴾ البلد.

كهواته: ئيسلام زۆر مه‌به‌ستی بووه كه ديارده‌ی كۆيلايه‌تیی نه‌مینی و، نه‌و كۆيلانه‌ی نه‌و رۆژگاره‌ش "رۆژگاری دابه‌زینی قورئان" هه‌بوون، له‌داوی كۆيلايه‌تیی قوتاریان بی و ئازاد بین.

هه‌شت: هه‌روه‌ها مادام خوا ستایشی خۆی کردوه له‌سه‌ر نه‌هیشتنی سته‌مکاران، وه‌ك له‌ سووره‌تی (الأنعام) دا فه‌رموویه‌تی: ﴿فَقُطِعَ دَائِرُ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٥﴾﴾.

واته: ئیدی كۆمه‌لی سته‌مکاران دوا برابوون و، ستایش بو‌خوا‌ی په‌روه‌ردگاری جیهانه‌كان.

که به‌دلتیاییه‌وه خه‌لک و میلله‌تان کردنه کۆیله‌و ژێرده‌ستیش، گه‌وره‌ترین سته‌مه.

ن: هه‌روه‌ها مادام خوای داد‌گهر سه‌رز نه‌شتی مسو‌لمانان ده‌کات، که له‌توانایان دایه‌ چه‌وساوان رزگار بکه‌ن، که‌چی که‌مه‌تره‌می ده‌که‌ن، له‌ جه‌نگ و جیهاد کردندا بۆ قوتار کردنیان: وه‌ک خوای کار به‌جی و داد‌گهر فهرمووی هه‌تی: ﴿وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ﴾ (النساء، که بی‌گومان کۆیله‌بوونی مرو‌فیش، خراپ‌ترین جو‌ری چه‌وسێترانه‌وه‌یه‌تی.

د: دیسان مادام فیرعه‌ون "که نمونه‌ی حوکمرانی مله‌ور و خۆسه‌پین و له‌خوا یاخیه" گه‌لی موسا (بنو اسرائیل)ی کردبووه کۆیله‌و ده‌یچه‌وساندنه‌وه، وه‌ک موسا "عليه السلام" له‌ وه‌لامی نه‌و قسه‌یه‌یدا که له‌مالی ویدا گه‌وره‌کراوه، پیی فهرمووه: ﴿وَتِلْكَ نِعْمَةٌ تَمُنَّا عَلَيْ أَنْ عَبْدْتَ بَنِي إِسْرَءِيلَ﴾ (الشعراء، ۲۲).

واته: نه‌و چاکه‌یه‌ش که ده‌یکه‌یه منه‌ت له‌سه‌رم، به‌هۆی نه‌وه‌وه بوو که به‌نی ئیسرائیلت کردبووه کۆیله‌و ژێرده‌ست. {یانی: نه‌گهر له‌به‌ر نه‌وه نه‌بوویه که دایکم مه‌ترسیی کوژرانی منی بووه له‌لایه‌ن تووه (که نیرینه‌کانی به‌نی ئیسرائیلت سه‌رده‌برین) من نه‌ده‌خرامه‌ تابوته‌وه‌و به‌ئادا نه‌ده‌درام، له‌لایه‌ن ئیوه‌وه نه‌ده‌گیرامه‌وه‌و، سه‌ره‌نجام له‌ مالی تو‌دا به‌خپۆ نه‌ده‌کرام!}.

که‌واته: به‌کۆیله‌کردنی خه‌لک عاده‌تی فیرعه‌ونه‌کانه‌و، ده‌باز کردنی‌شان له‌ کۆیلایه‌تی و ژێرده‌سته‌یی عاده‌تی پی‌غه‌مبه‌ران "عليهم السلام" بووه،

چونکه موسا "عليه السلام" به فیرعه‌ونی فه‌رمووه: ﴿فَأَيُّاهُ فَقُولَا إِنَّا رَسُولَا رَبِّكَ فَأَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ وَلَا تَعَذِّبْهُمْ قَدْ جِئْنَاكَ بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكَ وَالسَّلَامُ عَلَىٰ مَنِ اتَّبَعَ أَهْدَىٰ ۖ﴾ (٤٧) ځله.

واته: هه‌ردووکتان بچنه لای (فیرعه‌ون) پپی بلین: ئیمه نی‌راوانی په‌روه‌دگار تین، ده‌جا به‌نی ئیس‌رائیل‌مان له‌گه‌ل بنی‌ره‌و مه‌یانچه‌وسینه‌وه، به‌ دلنیا یی له‌ په‌روه‌دگار تانه‌وه نیشانه‌و به‌لگه‌مان بو هیناوی و سه‌لامیش له‌و که‌سه بی که‌ شوین رینمایی (خوا) ده‌که‌وی.

پاشان خوا ده‌ربازکردنی به‌نی ئیس‌رائیل له‌ کویلایه‌تی و ژیرده‌سته‌یی فیرعه‌ون، به‌ چاکه‌یه‌کی گه‌وره‌و، نی‌عمه‌تی‌کی به‌رچاوی خو‌ی داده‌نی، وه‌ک فه‌رمووی‌ته‌ی: ﴿وَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَىٰ الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا فِي الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ﴾ (٥) وَنُمْكِنَ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ

٦ ﴿الْقَصَصُ﴾. واته: ده‌شمانه‌وی چاکه له‌گه‌ل شه‌وانه بکه‌ین که له‌زه‌ویدا چه‌وسین‌راونه‌وه‌و بیان‌که‌ینه پی‌شه‌وا بیان‌گی‌رین به‌ میرات‌گر، هه‌روه‌ها له‌زه‌ویدا ده‌سترۆ‌یش‌توویان بکه‌ین.

یازده: دیسان مادام به‌شهر سه‌ره‌نجام پاش دوازه‌ه سی‌زده سه‌ده، دوا‌ی دابه‌زینی قور‌ئان و بانگی ئازادی و یه‌کسانی مرۆ‌شه‌کانی به‌گو‌یی دنیا‌دا دانی، گه‌یشه‌ شه‌و ئاسته‌ی که شه‌وه‌ی قور‌ئان له‌ یه‌که‌مین رۆ‌ژه‌وه‌ ویستی بی‌کات، که نه‌ه‌یش‌تنی کویلایه‌تیه‌، بریاری له‌سه‌ر بدات و له‌سه‌ری ریک بکه‌وی: له‌به‌ر هه‌موو شه‌وانه: به‌هیچ جو‌ریک په‌وا نی‌ه به‌ناوی ئی‌سلام شه‌ریعه‌ته‌که‌یه‌وه، هیچ مرۆ‌قی‌ک بکر‌یته‌ کو‌یله‌و، شه‌وه‌ی ریک‌خراوی (داعش) به‌ران‌به‌ر به‌ ئافره‌ته‌ یه‌زیدی‌یه‌کانی کرد، کاری‌کی سته‌م و نار‌په‌وا

بووو، هیچ بنه‌مایه‌کی شه‌رعیی نیه، به هه‌ر بیانوو و پاساوێکه‌وه کرابی‌و، ئیسلام لێی به‌رییه‌و مائی قه‌لبه‌و سه‌ر به‌خاوه‌نیه‌تی. ئنجا شایانی باسه که هه‌م خودی به کۆیله‌کردنی ئافره‌ته یه‌زیدییه‌کان، شتیکی قه‌ده‌غه‌یه‌و گوناھیکی گه‌وره‌یه‌و، هه‌م فروشتنیشیان قه‌ده‌غه‌یه‌و سته‌مه‌و، هه‌م چوونه لاشیان به‌ناوی که‌نیزه‌ک، به ده‌ستدریژی و زینا داده‌نری، واته: سێ گوناھو تاوانی گه‌وره‌ گه‌وره‌و، له‌هه‌مووشیان گه‌وره‌تر نه‌نجامدانی نه‌و گوناھو تاوانه‌یه، به‌ناوی ئیسلام و جیبه‌جی‌کردنی شه‌ریعه‌ته‌وه!

ئنجا له باره‌ی گه‌وره‌یی تاوانی به‌کۆیله‌کردن و فروشتنی مرو‌قی ئازاد (حر)‌وه، نا مسو‌لمان بی، یان مسو‌لمان، با سه‌رنجی ئه‌م فه‌رموده‌یه‌ی پی‌غه‌مبه‌ری خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) بده‌ین: (عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ): قَالَ اللّٰهُ: ثَلَاثَةٌ اَنَا خَصْمُهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: رَجُلٌ اَعْطَى بِي ثُمَّ غَدَرَ، وَرَجُلٌ بَاعَ حُرًّا، فَاکَلَ ثَمَنَهُ، وَرَجُلٌ اسْتَأْجَرَ أَجِيرًا، فَاسْتَوْفَى مِنْهُ، وَلَمْ يُعْطِهِ أَجْرَهُ) (۱).

واته: خوا فه‌رمویه‌تی: سێ که‌س خۆم له‌سه‌ریان ده‌به‌ داواکار (مُدعی) له‌پو‌ژی قیامه‌دا: {هه‌رکه‌سی‌کیش من داواکار (مُدعی) بم له‌سه‌ری، لێ‌ی ده‌به‌مه‌وه} پیاویک به‌ناوی منه‌وه په‌یمان بدات و دوا‌یی بیشکی‌تی‌و، پیاویک مرو‌قیکی ئازاد بفروشی و پاره‌که‌ی بخوات و، پیاویک کریکارێک به‌کری بگری و ئیشه‌که‌ی خۆی پی ته‌واو بکات و، کرییه‌که‌ی نه‌داتی.

که‌واته: فروشتنی ئافره‌ته ئازاده یه‌زیدییه‌کان، له‌لایه‌ن داعشه‌وه، تاوانێکه که له‌پو‌ژی دوا‌یدا، دووچاری لێ‌پرسینه‌وه‌و سزای سه‌ختی خوا‌یان ده‌کات.

(۱) أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ بِرَقْمٍ: (۸۶۷۷)، وَالْبُخَارِيُّ بِرَقْمٍ: (۲۱۵۰).

ئەگەتايى ئەم باسەشدا بەيئويستى دەزانم ۋەلامى دوو پىرسىياران بەدەينەۋە:

ۋەلامى دوو پىرسىيار:

پىرسىيارى يەكەم: مادام لەرۆژگارى پىغەمبەرى خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) ۋ چوار خەلىفە راشىدەكانىدا بەشيۋەيەك لەشيۋەكان بەكۆيلەكردن رەوا بووبى، چۆن دەلىلى لەم رۆژگارەدا رەوا نىيە، ئايا ھېچ دەقېك ئەو حوكمەى ئەسخ كىردۆتەۋە؟!

ۋەلام: پىشتىر باسمان كىد كە مامەلەى پىغەمبەرى خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) خەلىفە راشىدەكانى لەگەل ئەو مەسەلەيەدا، لەژىر فىشارى واقىعى سىياسەتى نۆدەۋلەتتى ئەوسادا بوۋەۋ، مامەلەيەكى كاتىي ۋ ناچارىي ۋ كاردانەۋە مامەلەى ھاۋشيۋە (المعاملة بالمثل) بوۋە، ئەك حوكمىكى گىشتى شەرىعەت، تاكو گۆراني بەسەردانەيەت.

دىارە حوكمەكانى شەرىعەتەش لەرۋى چەسپان وگۆران (الثبات والتغير) ۋەۋ، دوو جۆرن:

جۆرى يەكەم: حوكمى گىشتىي ۋ چەسپاون وگۆران ھەلئناگىر ۋەك: فەزىۋونى نوپۆز ۋەكاتو، قەدەغەبوونى شەراب ۋ سوود.

جۆرى دوۋەم: حوكمى تايبەتتى ۋ كاتىيىن وگۆرانىان بەسەردا دى، ۋەك: حوكمەكانى بۋارى سىياسىي ۋ ئىدارىي ۋ تەمبى كىردن (تعزير).

ھەر بۆيەش مامەلەى ھەندىك لە چوار خەلىفەكان لەگەل ھەندىك بابەتدا، لە ھى رۆژگارى پىغەمبەرى خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) جيا بوۋە، بۆ ويئە: پىغەمبەرى خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) سەرزەمىنى خەيىبەرى دابەشكىرد، بەلام عومەر "خو لىي

پازی بی " (خهلیفه ی دووه م) سه رزه مینی عیراق (سواد العراق) ی دابهش نه کرد، ننج (ابن قدامة) لهو باره وه گوتویه تی: (...لأنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) فَعَلَ مَا هُوَ الْأَصْلَحُ فِي زَمَنِهِ، وَعُمَرَ فَعَلَ مَا هُوَ الْأَصْلَحُ فِي زَمَنِهِ^(۱)

واته: چونکه پیغه مبه ر (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) نه وه ی کردوه، که بۆ پۆژگاری خوی باشتربوه وه، عومهریش نه وه ی کردوه، که بۆ پۆژگاری وی باشتربوه.

ههروه ها (ابن القيم) لهو باره وه نووسیویه تی:

(الْأَحْكَامُ نَوْعَانِ: نَوْعٌ لَا يَتَغَيَّرُ عَنْ حَالَةٍ وَاحِدَةٍ هُوَ عَلَيْهَا، لَا بِحَسَبِ الْأَزْمَنَةِ وَلَا الْأَمْكَنَةِ وَلَا اجْتِهَادِ الْأُئِمَّةِ، كَوُجُوبِ الْوَاجِبَاتِ، وَتَحْرِيمِ الْحَرَّمَاتِ، وَالْحُدُودِ الْمَقْدَرَةِ بِالْشَّرْعِ عَلَى الْجَرَائِمِ وَنَحْوِ ذَلِكَ...وَالنَّوْعُ الثَّانِي: مَا يَتَغَيَّرُ بِحَسَبِ اقْتِضَاءِ الْمَصْلَحَةِ لَهُ زَمَانًا وَمَكَانًا وَحَالًا، كَمَقَادِيرِ التَّعْزِيرَاتِ وَأَجْنَاسِهَا وَصِفَاتِهَا، فَإِنَّ الشَّارِعَ يُنَوِّعُ فِيهَا بِحَسَبِ الْمَصْلَحَةِ...)^(۲)

واته: هوکمه شه رعیه کان دوو جوړن: جوړیکیان هه ره له سه ره یه ک حاله تن وگورانیان به سه ردا نایه ت، نه به هوی کاته کانه وه وه، نه به هوی شوینه کانه وه وه، نه به هوی کوشش و رای پی شه وایانه وه، وه ک: پیویست بوونی نه رکه کان و، قه دهغه بوونی قه دهغه کان و، نه و سزایانه ی که به شه ر بۆ تاوانه کان دانراون و، وینه ی نه وانه ...

جوړی دووه میان نه وانه که به گویره ی خوازیاری به رژه وهندی بویان، به پیی کات و شوین و حال، ده گوړین، وه ک نه ندازه کانی سزادانه کان {که هوکمرانان به کوششی خویان وه ک ته مبی کردن (تعزیر) دایان دهنین} و جوړه کانیان و سیفه ته کانیان، چونکه شه رعدانه ر به پیی به رژه وهندی جوړا و جوړیان ده کات ...

(۱) پروانه: المغنی لابن قدامة، ج ۴، ص ۱۸۹، ههروه ها: فقه الجهاد، د. یوسف القرضاوی، ج ۲، ص ۹۸۶.

(۲) إغاثة اللّهفان من مصائد الشیطان، ج ۱، ص ۳۴۶.

(١) الإحكام في تمييز الفتاوى عن الأحكام وتصرفات القاضي والإمام، ص ٢١٨، ٢١٩.

پرسیاری دووهم: نایا لهم پۆژگاره‌دا، له‌سه‌ر بناغه‌ی مامه‌لله‌ی هاوشیوه (المعاملة بالمثل) ئه‌گه‌ر ئه‌هلی کوفر دیله‌کانی مسوڵمانانیا‌ن به‌کۆیله‌کردن، دروسته مسوڵمانانیش دیله‌کانی وان به‌کۆیله‌ بکه‌ن؟!

له‌وه‌لامدا ده‌لێین:

هه‌رچه‌نده ئیسلام به‌ سروشت، وه‌ك بوونناسیه‌كه‌ی، وه‌ك ئیمان و عه‌قیده‌كه‌ی، وه‌ك شه‌ریعه‌ته‌كه‌ی، دژی كۆیلایه‌تییه‌، به‌لام وه‌ك چۆن له‌پۆژگاری پیغه‌مبه‌ر (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) و چوار خه‌لیفه‌ راشیده‌کانیدا، وه‌ك كاردانه‌وه‌و مامه‌لله‌ی هاوشیوه‌و به‌ناچاری، ئه‌و پرپاره‌ نه‌خوازاوه‌، دراو، ئه‌و هه‌لۆیسته‌ ناچارییه‌، ته‌به‌نیی كرا، ئیستاش به‌هه‌مان شیوه‌ ده‌گونجی ئه‌و پرپاره‌ بدری، ئه‌و هه‌لۆیسته‌ بگه‌یته‌به‌ر، چونكه‌ خوا "سبحانه‌ و تعالی" فەرموویه‌تی: ﴿فَمَنْ أَعْتَدَىٰ عَلَيْكُمْ فَأَعِدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا أَعْتَدَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ (البقرة: ۱۹۴).

واته‌: ئنجا هه‌ر كه‌سێك ده‌ستدریژیی كرده‌سه‌ر، ئه‌وه‌ وه‌ك ئه‌و ده‌ستدریژییه‌ی كردوویه‌ته‌ سه‌رتان، ده‌ستدریژیی بکه‌نه‌وه‌سه‌ر... به‌لام بێگومان ئه‌وه‌ له‌حاله‌كدایه‌ كه‌ مسوڵمانان به‌رژه‌وه‌ندیی ئه‌و كاردانه‌وه‌و مامه‌لله‌ی هاوشیوه‌یه‌دا ببینن، ده‌نا ئه‌گه‌ر پیا‌ن وابو‌و زیانی له‌ قازانجی زیاتره‌، ئه‌وه‌ بێگومان دروست نه‌ه‌، مه‌رجیش نه‌یه‌ هه‌رچی بپه‌رواییا‌ن له‌خۆیا‌ن وه‌شاندوه‌، مسوڵمانانیش له‌خۆیا‌نی به‌هشی‌نه‌وه‌و، به‌شایسته‌ی خۆیا‌نی بزانه‌.

له نړۍ څومره پوهنيزه ځان لکه ګوتې دي

دین محمد عزیز موقع انټرنیټ الی بابیر

archive.org/details/@alibapir

PDF

AliBapir

Google Play

App Store

QR Code 1

QR Code 2

له نړۍ څومره پوهنيزه ځان لکه ګوتې دي

دین محمد عزیز موقع انټرنیټ الی بابیر

QR Code 3

QR Code 4

QR Code 5

QR Code 6

له نړۍ څومره پوهنيزه ځان لکه ګوتې دي

دین محمد عزیز موقع انټرنیټ الی بابیر

YouTube

AliBapir

که زه یې

ډاګه پانډی مکتبه یې ماموستا علی بابیر

QR Code 7

QR Code 8

QR Code 9

ھەر جۈرە دەستدرىزىيەك بۇ سەر

نامسولمانانی موده‌نی بی زیان، ستم و تاوانه

ده‌ستپیک

به‌پێزان!

پاش ئه‌وه‌ی (پێکه‌راوی ده‌وله‌تی ئیسلامیی) ناسراو به‌ (داعش) له‌ (۲۰۱۴/۶/۱۰) دا له‌ هێرش و په‌لاماریکی کت و پرو کورتخایه‌ندا، شاری (موصل) و ده‌قه‌ریکی فراوانی له‌ ناوچه‌ عه‌ره‌بی سوننه‌ نشینه‌کانی خسته‌ ژێر پکێفی خۆی، و پێرای کۆمه‌لێک هه‌ل‌س و که‌وت و په‌فتاری ناشه‌ریی، که‌ ئیستاش به‌رده‌وامن^(۱)، وه‌ک ناچارکردنی خه‌لک له‌ سه‌ر کۆمه‌لێک هه‌ل‌س و که‌وتی تایبه‌تی و له‌نیوانیاندا پۆشینی جل و به‌رگیکی تایبه‌تی و، کوشتن و به‌دیل گرتنی ژماره‌یه‌کی زۆر له‌ (یه‌زیدییه‌کان) و، به‌ که‌نیزه‌ک و کۆیله‌ کردنی ئافره‌ته‌کانیان و، ناچارکردنی زۆربه‌ی هه‌ره‌زۆری نه‌صرانییه‌کان که‌ مادام سه‌رانه‌ نه‌ده‌ن " له‌ سه‌ر ئه‌و " که‌: مال و حالێ خۆیان به‌ جێ به‌یژن و، ئاواره‌ و ده‌ربه‌ده‌ر ببن!

ئج‌ا ئایا ئه‌وه‌ی (داعش) کردی، پ‌استه‌ - وه‌ک ئیدیدیا ده‌که‌ن - ب‌پ‌یاری شه‌ریعه‌ته‌و، ده‌بی قه‌واره‌یه‌کی سیاسیی ئیسلامیی به‌و جو‌ره‌ مامه‌له‌ له‌ گه‌ڵ نامسوڵمانانی‌کدا ب‌کات، که‌ به‌ جه‌نگ یان به‌بی جه‌نگ ده‌که‌ونه‌ ژێر پکێفی؟! یان ئه‌و په‌فتارو هه‌ل‌وێستانه‌ی (داعش) لادانن له‌ شه‌ریعه‌ت و، م‌الێ قه‌ل‌ب سه‌ر به‌ خاوه‌نیان؟!

(۱) واته‌: هه‌تا کاتی نووسینی ئهم زنجیره‌ باسه‌ له‌ چاپی یه‌که‌میاندا، به‌لام (الحمد لله) نیستا: { ۲۵/۹/۲۰۱۸ ز - ۱۵ محرم ۱۴۴۰ هه‌ } هه‌وری په‌شی داعش له‌ تاسمانی ئه‌و ناوچه‌یه‌ی داگیر کردبوون، تارا ده‌یه‌کی زۆر په‌ویوه‌ته‌وه‌ و لاجووه‌.

نیمه لهم ئالقهیده هاوولتی وهلامدانهوهی ئهو پرسیاره دهدهین، لهپینج برگه دا که ئه مانه ناوونیشانه کانیان:

- بناغهی مامهلهی قهوارهیهکی ئیسلامیی له گهلا هاوولاتیانی نامسوولمانی بئ زهردا: چاکه کاری و هاوکاریه.
- هوکاری جهنگ کردن له دژی نامسوولمانان، دهستدریژیانه نهک کوفریان.
- هوکمی قورئان دهربارهی دیلهکانی جهنگ له نامسوولمانانی شهرفروش، نه به کزیله کردنه نه گوشتن، به لکو بهردرانیانه به به لاش یان به قهره بوو.
- ناچارکردنی نامسوولمانانی هاوولاتی، لهم پوژگاره دا که یان سهرا نه (جزیه) بدن، یان نیشتمانیان به جی بهیلن، تاوان و سته مهو، مال و سامانیشیان ههرا مه دهستکاری بکری.
- قهوارهی سیاسی له ئیسلامدا، ده بئ مایه ی به خته وهری سهرجه م کۆمه لگابی و په حهت بئ بزیان، نهک به لا و گرفتاری و زه حهت!

له ئهوه کۆمه له بیهشتی له که لانی

بئ حکم عیر موانع الیوانل الاجنهکی

ههلی باپیر AliBapir

archive.org/details/@alibapir

AliBapir

Google Play

App Store

QR Code 1

QR Code 2

www.alibapir.com

ههلی باپیر AliBapir

YouTube

AliBapir

QR Code 3

QR Code 4

QR Code 5

QR Code 6

ههلی باپیر

**برگه‌ی یه‌که‌م: بناغه‌ی مامه‌له‌ی قه‌واره‌یه‌کی ئیسلامی له‌گه‌ل ھاوولاتیانی
نامسوڵمانی بی زه‌ردا: چاکه‌کاری و ھاوکارییه:**

وه‌ك پيش‌تریش باسی ئەم مەسەلەییەمان كرد، خوای کاربەجی فەرموویەتی: ﴿لَا يَنْهَكُمُ اللَّهُ عَنِ الدِّينِ لَمْ يُقَيِّدْكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجْكُمْ مِّن دِينِكُمْ أَن تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ﴾ (٨) المتحنة.

واته: ئەوانه‌ی له‌سه‌ر ئایینتان له‌دژتان ناجه‌نگن و له‌ماله‌کانتان و ده‌دەریان نه‌ناون، خوا لێتان قه‌ده‌غه‌ ناکات، که چاکه‌یان له‌گه‌ل بکه‌ن و ھاوکاریان بکه‌ن، بێگومان خوا ھاوکاریکارانی خوشده‌وین.

به‌لێ بناغه‌ی مامه‌له‌کردنی ده‌ولت و کۆمه‌لگایه‌کی ئیسلامی له‌گه‌ل ھاوولاتیانی نامسوڵمانیدا، ئه‌وه‌یه که له‌گه‌لیان چاکه‌کار و ھاوکاری، چاکه‌کاری له‌پرووی مەعنه‌ویییه‌وه‌، ھاوکاری و به‌خشین له‌پرووی ماددییه‌وه‌، به‌لام به‌مه‌رجیک ئه‌و نامسوڵمانانه، ھاوولاتییه‌کی باش و بی زیان بن، له‌پرووی دین و ژینه‌وه‌، به‌رانبه‌ر به‌ مسوڵمانان و کۆمه‌لگا و قه‌واره‌که‌یان، سه‌لامه‌ت و بی زه‌ربن.

که‌واته: هه‌ر قه‌واره‌یه‌کی سیاسی ئیسلامی له‌سه‌ر جگه‌ له‌و بناغه‌یه‌، مامه‌له‌ له‌گه‌ل ھاوولاتیانی نامسوڵمانیدا بکات، هه‌ر جو‌ره ده‌ستدریژییه‌کیان له‌هه‌ر پرویکه‌وه‌ بکاته‌ سه‌ری، ئه‌وه به‌ئەندازه‌ی ده‌ستدریژی و سته‌مه‌که‌ی، له‌ ئیسلام لایداوه‌، لێ دوور که‌وتۆته‌وه‌، به‌یداغ و پش و شیعاریش شه‌فاعه‌تی بو‌ ناکه‌ن، چونکه‌ ناوی بی نیوه‌پۆک و، شیعاری بی کردار و، پشی بی ئیش، هیچ ئیعتیباری‌کیان نیه‌.

برگە ی دووهم : ھۆکاری جەنگ کردن لەدژی نامسوڵمانان ، دەستدریژیانە ئەک کوفریان ؛

دیارە ئیمە پیشتریش -لە ئالقە ی دووهمدا- باسی ئەو مەسەلە یەمان کردو،
لیڕەش ھەر بە کورتیی دەلیین:

یەک: فەرماشتی خوا کہ دەفەر موی: ﴿ وَقَتْلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقَتِّلُونَكُم وَلَا تَعْدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴾ ﴿١٩﴾ البقرة.
واتە: لەرپی خوادا لەدژی ئەوانە بچەنگن کہ لەدژتان دەجەنگن و، دەستدریژی
مەکن، بە دڵنیایی خوا دەستدریژکارانی خوشناوێت.

دوو: ھەروەھا فەرماشتی خوا "عز وجل" کہ فەرموویەتی: ﴿ إِلَّا الَّذِينَ يَصِلُونَ إِلَى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ أَوْ جَاءُوكُمْ حَصِرَتْ صُدُورُهُمْ أَنْ يَقْتُلُوكُمْ أَوْ يُقَتِّلُوا قَوْمَهُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَسَلَّطَهُمْ عَلَيْكُمْ فَلَقَنَلُوكُمْ فَإِنْ أَعَزَّلُوكُمْ فَلَمْ يُقَتِّلُوكُمْ وَأَلْقَوْا إِلَيْكُمُ السَّلَامَ فَمَا جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيلًا ﴾ ﴿٢٠﴾ النساء.

واتە: (بۆتان ھەبە لەگەڵ کافرانی جەنگ لەدژکەرتاندا بچەنگن) جگە
لەکەسانیک کەسەر بە کۆمەلێکن کہ لەنیوان ئیووە ئەواندا پەیمانیک ھەبە، یان
ھاتوونە لاتان سینیەیان تەنگ و سەغڵەتە کہ لەدژی ئیووە بچەنگن، یان لەدژی
کۆمەلەکیان و، ئەگەر خوا ویستبای بەسەر ئیوھیدا بالادەست دەکردن و لەدژتان
دەجەنگین، ئنجا ھەركات ئەوان خۆیان لێ پاراستن و لەدژتان نەجەنگین و، پەيامی
ناشتیان بۆ ناردن، ئەوە خوا پێتان نادات لەدژیان بچەنگن.

س: هه‌روه‌ها فه‌رمایشته‌ی خوا "تبارك و تعالى": ﴿وَإِنْ جَنَحُوا لِلسَّلَامِ فَاجْنَحْ لَهَا وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ (الأنفال: ۶۱)

واته: هه‌رکات (نامسوڵمانانی شه‌پروۆش) لای ناشتیان گرت، تۆش لای ناشتی بگره‌و، پشتیش به‌خوا به‌سته، بی‌گومان ئه‌و بیسه‌ری زانایه‌.

به‌ئێ ئه‌و سێ فه‌رمایشته‌ی خۆی به‌رزو مه‌زن، هه‌رکامیان ده‌قه له‌سه‌ر ئه‌وه که قه‌واره‌ی ئیسلامی بۆی نیه، جگه له کافرانی شه‌پروۆش و سه‌نگه‌رگرتوو له‌دژی ئیسلام و مسوڵمانان، دژی هه‌چ کافرێکی دیکه بجه‌نگی.

شایانی باسیشه که ئه‌و رایه رای زۆربه‌و جه‌ماوه‌ری زانایانه که (أَبُو حَنِيفَةَ وَمَالِكُ وَأَحْمَدُ) یان له‌نیۆدان، رای به‌رانبه‌ریشی هی (شافعی)یه، (أَبْنُ تَيْمِيَّةَ)ش له‌باره‌ی ئه‌و مه‌سه‌له‌یه‌وه نامیلکه‌یه‌کی نووسیوه به‌ناوونیشانی: (قاعدة في قتال الكفار: هل سببه المقاتلة أو الكفر؟)، که سه‌رجه‌م ئه‌و نامیلکه‌یه‌دا هه‌شت (۸) به‌لگه‌ی هه‌تاونه‌وه بۆ ئیسپاتی راستیی ئه‌و رایه، که جگه له کافرانی شه‌پروۆش، دروست نیه جه‌نگ دژی هه‌چ کافرێکی دیکه بکری، منیش بوختیان ده‌که‌مه‌وه و نیوه‌پۆکه‌کیان به‌ شیوازی خۆم داده‌پێژمه‌وه:

۱- ﴿وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يَقْتُلُونَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا

يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ﴾ (البقرة: ۱۹۰)

وه‌ک ده‌بینین حوکه‌که به‌وه‌وه په‌یه‌وه‌ست کراوه، که ئه‌وان جه‌نگمان له‌دژ ده‌که‌ن که‌واته: هۆکاری جه‌نگ له‌دژکرانیان (عِلَّةُ الْقِتَالِ)، جه‌نگ کردنیانه له‌دژمان.

۲- له (سنن)دا هاته‌وه: که پێغه‌مبه‌ری خوا (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) له‌یه‌کێک له جه‌نگه‌کاندا به‌لای ژنیکی کوژراودا په‌ت بوو، فه‌رمووی: (مَا كَأْتِ هَؤُلَاءُ

لِقَائِل^(۱) واته: نهمه جهنگی نه کردوه! (بوجی کوژراوه؟) که واته: هوکاری کوشتن جهنگ کردنه.

۳- خوا فہر موویہ تی: ﴿لَا اِکْرَاهَ فِي الدِّينِ﴾ البقرة.

واته: ناچار کردن لهو و رگرتنی نایبنداره و انیه.

ئىنجا ئەگەر باباي كافر لەسەر ئەوه كوژرايە كە مسوولمان بىي، ئەوه مەزنىن جۆرى ناچار كەردن لەسەر ئايىن دەهاتەدى.

٤- خَوَّاهُمْ مَوِيهَتِي ﴿٤﴾ فَإِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرْبَ الرِّقَابِ حَتَّى إِذَا أَثْنُمُوهُم
فَسُدُّوا أَلْوَابَكُمْ فَلَمَّا مَنَّا بَعْدُ وَإِنَّمَا يَذَّكَّرُ أُولَٰئِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥﴾

واته: ههركات بهرنگارى كافران بوونهوه، له گهردن دان پيشه تان بى، ههتا كاتيك كه له پهلو پوتان خستى، ئهوجار به ديديان بگرن، پاشان يان به چاكه، يان به قهره بوو، بهريان بدهن.

ئىنجا دياره ئىگەر تەنيا كوفر پاساوى كوشتنيان بووايه، نەدەبوو بەر بدرين!
 ۵- ھەر كۆمەللىك لە كافران ئامادەيى ئاشتى دەرپرېيى، پيغەمبەرى خوا (صلّى
 اللہ علیہ وسلم) جەنگى لە گەل نە کردو، ھەرگىز دەستپيشخەرى نە کردو، بۆ
 جەنگ، ئىنجا ئىگەر تەنيا كوفر ھۆكارى جەنگ و جىھاد بووايه،
 ھە ئۆستە كەي بە جۆرىكى دىكە دەبوو.

۶- تہ گہر تہ نیا کوفری کافران پہ واکہر (مُبیح) ی کوشتنیان بووایہ، پیغمبرِی خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم) (سعد بن معاذ) ی بہرہ زامہ ندیی ہوزی (بنو قریظہ) ش نہدہ کردہ دادوہر (حَکَم) داخو چیان لئی بکات؟ چونکہ

(١) أَهْرَجَهُ أَحْمَدُ بَرَقْم: (١٦٠٣٥)، وَأَبُو دَاوُدَ بَرَقْم: (٢٦٦٩)، وَالنَّسَائِيُّ فِي "الْكِبَرَى" بَرَقْم: (٨٦٢٥)، وَأَبْنُ مَاجَةَ بَرَقْم: (٢٨٤٢)، وَأَبْنُ حَبَّانَ بَرَقْم: (٤٧٨٩)، وَالْحَاكِمُ بَرَقْم: (٢٥٦٥) وَقَالَ: صَحِيحٌ عَلَى شَرْطِ الشَّيْخَيْنِ.

ئه‌گه‌ر (سعد) بریارێ به‌خشینیشی بۆ دابان، هه‌رجێ به‌جێ ده‌کرا، ئنجا ئه‌گه‌ر ته‌نیا کوفر پاساوی کوشتیان بووایه، هه‌ر له‌سه‌ره‌تاوه‌ ده‌یکوشتن.

۷- ئه‌گه‌ر کوفری نامسوڵمانان - به‌ته‌نیا - په‌واکه‌ر (مُبیح) ی کوشتیان بووایه، نه‌ده‌گونجا هیچ جو‌ره‌ کافرێک سه‌رانه (جزیه) ی لێوه‌رێگیرێ.

۸- بناغه له‌کوشتنی مرو‌قه‌کاندا: قه‌ده‌غه‌بوونه، با نامسوڵمانیش بنو، خوا ته‌نیا نه‌وه‌نده‌ پێی به‌کوشتنی مرو‌قانداده، که‌ پێویست بێ بۆ چاکبوونی خه‌لک و کۆمه‌لگا، هه‌ربۆیه‌ش کوشتنی کافرێک که‌ زیانی بۆ مسوڵمانان نیه، به‌بێ هو‌کارێکی پێویستکه‌ر، خراپه‌کاریی (فساد)یه‌که‌، که‌ خواو پێغه‌مبه‌ره‌که‌ی هه‌زی لێ ناکه‌ن.

پاشان (ابن تیمیه) له‌کوتاییدا ده‌ڵێ:

(إِنَّ الْأَصْلَ هُوَ إِبْقَاءُ الْكُفَّارِ وَتَقْرِيرُهُمْ، لِأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى مَا أَرَادَ إِفْتَاءَ الْخَلْقِ وَلَا خَلَقَهُمْ لِيُقْتَلُوا وَإِنَّمَا أُبِيحَ قَتْلُهُمْ لِعَارِضٍ ضَرَرٍ وَجِدَ مِنْهُمْ، إِلَّا أَنْ ذَلِكَ لَيْسَ جَزَاءً لَهُمْ عَلَى كُفْرِهِمْ، فَإِنْ دَارَ الدُّنْيَا لَيْسَتْ دَارُ جَزَاءٍ بَلْ الْجَزَاءُ فِي الْآخِرَةِ^(۱)).

واته: بناغه بریتیه له‌ هیشتنه‌وه‌ی کافران و لێگه‌رانیان، چونکه‌ خوا ی به‌رز نه‌یویستوه‌ خه‌لک بفه‌وتینی و، بۆئه‌وه‌ دروستی نه‌کردوون که‌ بکوژرێن و، ته‌نیا له‌به‌ر زیانگه‌یاندنێان کوژرانیان په‌واکه‌راوه‌ (له‌جه‌نگدا)، به‌لام ئه‌وه‌ سزادانیان نیه‌ له‌سه‌ر کوفره‌که‌یان، چونکه‌ مه‌نزله‌گای دنیا مه‌نزله‌گای سزاو پاداشت نیه، به‌لکو سزاو پاداشت له‌دوا رو‌ژدایه.

که‌واته: هه‌لکوتانه‌ سه‌رو هێرش و په‌لاماری (داعش) بۆسه‌ر یه‌زیدییه‌کان و، کوشتن و گرتن و به‌کوژینه‌کردنیان و، پاشان سه‌رپشک کردنی نه‌صرانییه‌کان له‌نیوان

(۱) قاعدة مختصرة في قتال الكفار ومهادنتهم، ص ۸۷ وما بعدها.

**به‌ڕه‌گی سێهه‌م: حوكمی قورئان ده‌رباره‌ی دیله‌كانی جه‌نگ له‌ نامسوڵمانانی
شه‌رفروش، نه‌ به‌كۆیله‌كردنه‌، نه‌ كوشتن، به‌ئكو به‌چاكه‌ مامه‌ له‌ نه‌گه‌ڵ
كردنیان و، پاشان به‌ردانیانه‌ به‌چاكه‌، یان به‌قه‌ره‌بوو:**

وه‌ك پێشتر باس‌مان كرد، نامسوڵمانانیكی بی‌لایه‌ن (حایه‌د) یان لاشه‌پرو
ناشتییخواز، به‌هیچ جوړیك دروست نیه‌ مسوڵمانان ئازاریان به‌ده‌ن و، شه‌ریان پێ
بفرۆشن و، گێچه‌لیان پێ بکه‌ن.

به‌لام نامسوڵمانانیك كه‌ ده‌ستدریژی ده‌كه‌نه‌ سه‌ر مسوڵمانان و شه‌ریان پێ
ده‌فرۆشن و گێچه‌لیان پێده‌كه‌ن، ئاشكرایه‌ مسوڵمانان بۆیان هه‌یه‌ به‌ره‌رچیان
به‌ده‌نه‌وه‌، وه‌ك خوا فه‌رموویه‌تی: ﴿فَمَنْ أَعْتَدَىٰ عَلَيْكُمْ فَأَعِدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا
أَعْتَدَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ البقرة.

هه‌لبه‌ته‌ له‌جه‌نگیشدا به‌زۆریی وایه‌ كه‌ كوژراویش ده‌بن و دیلایش ده‌بن، ئنجا
نایا ئیسلام چ‌ڕی و شوینیکی داناوه‌، بۆچۆنیه‌تی مامه‌ له‌كردنی مسوڵمانان له‌گه‌ڵ
دیه‌له‌كانی كافراندا؟

له‌ تۆره‌ كۆمه‌ڵه‌یه‌كه‌ له‌ كه‌شانی
بێهه‌ڵه‌ به‌ڕه‌ڕه‌یه‌ی ئه‌م ئه‌م
بێهه‌ڵه‌ به‌ڕه‌ڕه‌یه‌ی ئه‌م ئه‌م

بۆ ئه‌م ئه‌م ئه‌م ئه‌م ئه‌م

AliBapir/

archive.org/details/@alibapir

AliBapir

Google Play

App Store

AliBapir/

YouTube

AliBapir

Google Play

App Store

AliBapir/

YouTube

AliBapir

Google Play

App Store

AliBapir/

YouTube

شیوازی مامه‌له‌کردن له‌گه‌ل دیلدا:

له‌و پینج خالهی خواریدا، وه‌لامی ئه‌و پرسیاره ده‌ده‌ینه‌وه:

یه‌ك: به‌چاكه مامه‌له‌کردن له‌گه‌ل دیلدا:

(۱) خوای به‌به‌زه‌یی فهرموویه‌تی: ﴿وَيُطْعَمُونَ الْطَّعَامَ عَلَىٰ حَيْثُ وَسَّكِينًا وَيَنِيْمًا وَأَسِيرًا﴾ (۸) إِنَّمَا نَطْعِمُكُمْ لِرُوحِهِ اللَّهُ لَا تُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكْرًا ﴿۹﴾ الإنسان.

واته: (به‌نده باشه‌کانی خوا) خواردنیک که ه‌زیان لییه‌تی، ده‌یه‌خشن به‌نده‌دارو هه‌تیوو دیل (له‌دلی خۆیاندا پێیان ده‌لێن): بێگومان به‌س له‌به‌ر په‌زامه‌ندیی خوا خواردنتان ده‌ده‌ینیو، نه‌چاکه‌دانه‌وه‌و نه‌سوپاسگوزارییمان لی‌تان ناوی.

پێغه‌مبه‌ری خواش (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) فهرموویه‌تی: (استوصوا بالأسارى خیراً) (۱). واته: له‌گه‌ل دیلان دا باش بن.

دیاره‌ زانیانی‌ش هه‌موویان له‌سه‌ر ئه‌وه یه‌کده‌نگن، که پێویسته له‌رووی خواردن و خواردنه‌وه‌و به‌رگو و پۆشاک و جیگا و رێگا، هه‌ر پێداویستییه‌کی دیکه‌وه، مامه‌له‌ی باش له‌گه‌ل دیلندا بکریو، رێزیان لی بگیری و نه‌زیه‌ت نه‌درین، وه‌ك (أبو یوسف) گو‌توویه‌تی: (والأسیر من أسرى المشرکین، لأبد أن یطعم ویُحسن إلیه، حتّی یُحکم فیه) (۲).

واته: هه‌رکام له‌دیله‌کانی هاوبه‌ش دانه‌ران (کافران) پێویسته خۆراکی پی بدریو، چاکه‌ی له‌گه‌ل بکری، هه‌تا بریاری له‌باره‌وه ده‌دری.

(۱) أَخْرَجَهُ الطَّبْرَانِي فِي "الصَغِير" بِرَقْم: (٤٠٩)،

(۲) بروانه: الخراج، ص ۱۴۹.

دوو: نازادکردنی دیل به‌چاکه له‌گه‌ل کردن، یان به‌قه‌ره‌بوو:

وهك خواى كار به‌جئ فه‌رموويه‌تى: ﴿فَإِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرْبَ الرِّقَابِ حَتَّىٰ إِذَا
أَتَخْتُمُوهُمْ فَشُدُّوا الْوَثَاقَ فَمَا مَنَّا بَعْدُ وَإِنَّمَا فِدَاءٌ حَتَّىٰ تَضَعَ الْحَرْبُ أَوْزَارَهَا﴾ ﴿٤﴾ محمد.

که پیش‌تریش مانامان کرده‌و، خواى داد‌گهر، پاش فه‌رمان‌کردنی به
که‌له‌پچه‌کردنی کافرانی جه‌نگاو‌ه‌رو، به‌دیل گرتنیان: (فَشُدُّوا الْوَثَاقَ)، ته‌نها یه‌ک
رینگا داده‌نئ بؤ چؤنیه‌تى مامه‌له‌کردن له‌گه‌ل دیله‌کاندا، ئه‌ویش بریتیه
له‌نازاد‌کردن و به‌ردانیان، چ به‌هیمه‌ت، چ به‌قیمه‌ت.

چونکه وشه‌ی (مَنَّا) یان: چاکه له‌گه‌ل کردن و منه‌تبار‌کردنی بابای دیل، که
به‌به‌لاش و بی‌به‌ران‌به‌ر به‌ریدرئو، هیچ شتیکی له‌به‌ران‌به‌ردا لیوهرنه‌گیرئ. وشه‌ی:
(فدَاءاً) یش یانی: به‌قه‌ره‌بوو و به‌ران‌به‌ر، جا ئه‌و قه‌ره‌بووه، چ:

أ/ دیل به‌دیل بی.

ب/ پاره و سامان بی.

ج/ حزمه‌تیک بی، که بابای دیل پیش‌ک‌ه‌شی مسوئلمانانی بکات، وه‌ک چؤن
ئو دیلان‌ه‌ی کافره‌کان که له‌جه‌نگی به‌دردا گیرابوون و پاره‌یان نه‌بوو،
قه‌ره‌بووه‌که‌یان ئه‌وه‌بوو که‌یه‌کی ژماره‌یه‌ک له‌مندالانی مسوئلمانان فی‌ری
نووسین بکه‌ن:

(عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: كَانَ نَاسٌ مِنَ الْأَسْرَى يَوْمَ بَنِي لَمْ يَكُنْ لَهُمْ
فِدَاءٌ، فَجَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) فِدَاءَهُمْ أَنْ يُعَلِّمُوا
أَوْلَادَ الْأَنْصَارِ الْكِتَابَةَ) ^(۱)

(۱) رواه أحمد برقم: (۲۲۱۶)، تعليق شعيب الأرناؤوط: حسن.

شایانی باسیشه هه‌ندیك له‌زانایان گوتووایانه: ئه‌وه ئایه‌ته - ئایه‌تی (٤)ی (محمد) - به‌ئایه‌تی ژماره (٥)ی (التوبة) نه‌سخ کراوه‌ته‌وه، که هه‌ندیکیان به ئایه‌تی شمسی (آیه السیف) ناوزه‌دیان کردوه‌و، ئه‌مه سه‌ره‌تایه‌که‌یه‌تی: ﴿فَإِذَا أَسْلَخَ الْأَشْهُرُ الْحُرُمَ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ﴾ (التوبة).
واته: ئنجا هه‌رکات مانگه (جهنگ تیدا) قه‌ده‌غه‌کراوه‌کان به‌سه‌رچوون، هاوبه‌شدانه‌ره‌کان له‌هه‌ر جیه‌کی به‌ره‌لتان که‌وتن بیانکوژن..

به‌لام بیگومان ئه‌و رایه هه‌له‌یه، چونکه ئایه‌ته‌که‌ی (التوبة) به‌تایبه‌ت له‌باره‌ی عه‌ره‌به‌ هاوبه‌شدانه‌ره‌کانه‌وه، هاتۆته‌ خوار، که په‌مانیان له‌گه‌ڵ مسوڵماناندا هه‌بوو، به‌لام هه‌ر ده‌رفه‌تیان لێ هه‌لکه‌وتبایه، زه‌بریانی له‌ مسوڵمانان ده‌وه‌شاند، بۆیه‌ بۆ ماوه‌ی چوار مانگان مؤلته‌ دران، که بیریک بکه‌نه‌وه‌ و پاش ئه‌و چوار مانگه، مسوڵمانان ده‌ستکراوه‌ ده‌بن به‌رائه‌بریانی، ئه‌ک له‌به‌ر بێ ئیمانیمان، به‌لکه‌و له‌به‌ر بێ په‌مانیمان! که‌واته: هیچ تی‌ک‌گیرانیك له‌نیوان ئه‌و دوو ئایه‌ته‌دا نیه، تا‌کو ناچاربین باسی نه‌سخ بکه‌ین، به‌لکه‌و ئایه‌ته‌که‌ی (التوبة) باسی جه‌نگ و کوشتنه‌و، ئه‌وه‌ی (محمد)یش باسی دوا‌ی جه‌نگ و کوشتارو به‌دیل گیرانی کافرا‌نه!

هه‌روه‌ها هه‌ندیك له‌زانایان پێیان وابوو که له‌نیوان ئایه‌تی (٤)ی (محمد) و ئایه‌تی (٦٧)ی (الأنفال) دا تی‌ک‌گیران (تعارض) هه‌یه، به‌لام ئه‌وه‌ش راست نیه، چونکه ئایه‌ته‌که‌ی (الأنفال)، ئه‌مه سه‌ره‌تایه‌که‌یه‌تی: ﴿مَا كَانَتْ لِنَبِيِّ أَنْ يَكُونَ لَهُ أُسْرَى حَتَّى يُخْرِجَ فِي الْأَرْضِ﴾ (الأنفال).

واته: هیچ پی‌غه‌مبه‌ریك بۆی نیه دیلان بگرێ، هه‌تا دوژمن له‌په‌لو بۆ نه‌خات له‌زه‌ویدا.

مه‌به‌ست له‌م ئایه‌ته‌ش ئه‌وه‌یه که نابێ دیل له‌دوژمنی جه‌نگاوه‌ر بگیرین، هه‌تا درکیان نه‌شکێندرێ و بی‌هێژ نه‌کرین، واته: ئه‌م ئایه‌ته‌ باسی حوکمی مامه‌له‌ له‌گه‌ڵ

دیاره هەر له سهەر ئەم بناغهیهش بووه، که پیغه مبهری خوا (صلی اللہ علیہ وسلم) چەند که سیك له کافرهکانی هه لاواردوه له به خشینی گشتیی و، سزای کوشتنی بو ده کردوون، ههروه ها هەر له سهەر ئەم بناغهیهش بووه، که جهنگاوه رهکانی هۆزی (بنو قریظه) پاش رازی بوونیان به داداوه ریی (سعد بن معاذ) بریاری کوژانیان بو

ده‌رکه‌را، چونکه‌ په‌مانیان شکانده‌بوو، له‌پشته‌وه‌را خه‌نجهری غه‌دریان له‌مسوڵمانان دابوو، وه‌ك (بخاری: ۳۰۴۳) و (مسلم: ۱۷۶۸) هه‌یناویانه‌.

**چوار: راجیایی زانیان له‌باره‌ی چۆنییه‌تی مامه‌له‌کردن له‌گه‌ڵ
دیله‌کانی جه‌نگدا، به‌لگه‌یه‌ له‌سه‌ر نه‌بوونی حوکمیکی
دیاریکراوی شه‌ریعه‌ت له‌وباره‌وه‌:**

هه‌رچه‌نده‌ زۆریه‌ی زانیان رایان وابوو، که‌ پێشه‌واو حوکمرانی مسوڵمانان بۆی هه‌یه‌ یه‌کیک له‌چوار بژارده‌ (خیار) دیاریی بکات، بۆ مامه‌له‌ له‌گه‌ڵ دیله‌کاندا، که‌ بریتین له‌:

۱- به‌ردان به‌چاکه‌و به‌هیممه‌ت (الْمَنُّ).

۲- به‌ردان به‌قه‌ره‌بوو (المفاداة).

۳- به‌کۆیله‌کردن (الإسترقاق).

۴- کوشتن (القتل).

به‌لام بیگومان ژماره‌یه‌ك له‌زانیانی‌ش به‌به‌لگه‌ی ئایه‌تی: (فَإِذَا مَنَّآ بَعْدَ إِمَّا فِدَاءً)، گوتووین: دروست نیه‌ دیلی جه‌نگ: نه‌بکوژرێ نه‌به‌کۆیله‌ بکری، به‌لکو ده‌بی ئازاد بکری، چ به‌هیممه‌ت چ به‌قیمه‌ت، که‌ناوی هه‌رکام له‌: (عبدالله بن عمر، عبدالله بن عباس، الحسن البصري، عطاء، الضحاک، السُّدِّي، سعيد بن جُبَيْر، ابن سيرين، الشَّعْبِي، عمر بن عبدالعزيز)، له‌نیوانیاندا هه‌ن، هه‌مووشیان زاناو پێشه‌واي به‌رجه‌سته‌ به‌رجه‌سته‌ن.^(۱)

(۱) پروانه: "المصنّف" لعبدالرزاق: ۹۳۹۲، هه‌روه‌ها (المغني، لابن قدامة. ج ۱۳ ص ۴۶، ۴۷)، هه‌روه‌ها (فقه‌ الجهاد) للدكتور يوسف القرضاوي، ج ۲ ص ۹۷۷. ۹۷۸.

ئنجای ئه‌وه‌ی ئه‌و ڕاجیاییه‌یه‌که‌لای ده‌کاته‌وه‌، ئه‌وه‌یه‌ که‌ ئایا کام ئه‌و رایانه‌ به‌رژه‌وه‌ندی (مصلحه‌)ی تێدایه‌و، له‌گه‌ڵ باو (عرف)ی سیاسیی و نیۆده‌وله‌تی ئه‌م ڕۆژگاره‌دا ده‌گونجی، یان گونجاوتره‌؟

چونکه‌ وه‌ک له‌ ئالقه‌ی دووه‌می ئه‌م زنجیره‌ باسه‌دا گوتمان و، له‌هه‌رکام له‌ (ابن قیم الجوزیه‌) و (القراڤی)یه‌وه‌ نه‌قلمان کرد: حوکمه‌ شه‌رعییه‌کان به‌گشتی دوو جوړن: أ/ جوړیکیان گشتی و چه‌سپاوو نه‌گۆڕن و، هه‌روه‌ک خۆیان ده‌میننه‌وه‌.

ب/ جوړیکی دیکه‌شیان به‌گۆڕه‌ی عاده‌ت و نه‌ریت و باوی کۆمه‌لگایه‌کان، گۆڕانیان به‌سه‌ردا دی.

ئنجای ئه‌وجۆره‌ی دووه‌میان که‌ په‌یوه‌ست به‌کات و شوین و باوونه‌ریته‌کانه‌وه‌، هه‌رکات کات و شوین و باوونه‌ریته‌کان گۆڕان، ده‌بی ئه‌وانیش بگۆڕن، دیاره‌ به‌وباره‌دا که‌ به‌رژه‌وه‌ندی و دادگه‌ریی باشتی دیته‌دی.

هه‌لبه‌ته‌ له‌م ڕۆژگاره‌شدا، له‌ڕیکه‌هه‌وتنه‌نامه‌ نیۆده‌وله‌تییه‌کان (الاتفاقیات الدولیه‌)دا به‌تایبه‌ت ڕیکه‌هه‌وتنه‌نامه‌ی (جنیف) که‌ له‌: ۱۲ی ئابی ۱۹۴۹ز دا ئیمزاکراوه‌، هه‌موو جوړه‌ ده‌ستدریژی کردنه‌ سه‌ر دیل، قه‌ده‌غه‌کراوه‌، هه‌ر له‌جینۆپیدانه‌وه‌ بگه‌ر هه‌تا کوشتن^(۱).

ئنجای هه‌رچه‌نده‌ ئیستاش له‌گه‌ڵ بی، ئه‌و ڕیکه‌هه‌وتنه‌نامه‌یه‌، وه‌ک پێویست جی‌به‌جی نه‌کراوه‌، به‌لام:

۱- له‌سو‌نگه‌ی ئه‌وه‌وه‌ که‌ ڕێز له‌مرۆقه‌ گرتن، یه‌کیکه‌ له‌پایه‌و

بنه‌ماسه‌ره‌کییه‌کانی شه‌ریعه‌ت: ﴿وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ﴾ ۷۰

ئنجای به‌کوشتن و به‌کۆیله‌کردن و هه‌رجۆره‌ مامه‌له‌یه‌کی دیکه‌ ناشایسته‌، پێچه‌وانه‌ی ڕێزو حورمه‌تی مرۆقه‌.

۲- مه‌سه‌له‌ی مامه‌له‌کردن له‌گه‌ل دیلدا، له‌بوارى هه‌لس و كه‌وته‌كان (المعاملات) دایه‌و، له‌و بواره‌شدا بناغه‌ی په‌واپیه‌و، سه‌نگی مه‌حه‌كو پیوه‌ریش، هه‌نانه‌دی به‌رژه‌وه‌ندی (تحقیق المصلحة) به^(۱).
ئجنا به‌رژه‌وه‌ندی‌ش له‌وه‌دایه‌ كه‌ مرو‌قه‌كان ده‌ستدریژیان نه‌كریته‌سه‌رو، مسو‌لمانانیش له‌گه‌ل هه‌ر هه‌ول و هه‌نگاو یك‌دابن، كه‌ خه‌رو خوشی مرو‌قاپه‌تیی تیدابى.

۳- له‌قورئاندا ته‌نیا باسی به‌ردان و ئازاد‌کردنى دیلان كراوه، چ بى به‌رانبه‌ر، چ به به‌رانبه‌ر (فَامَّا مَّا بَعْدُ وَاِمَّا فِدَاءً).
ئىستاش كه‌م زور ته‌كه‌ر به‌تیوری (نظري) یش بى، عورفو باوى دنیا به‌ره‌و په‌رێزێگرتنى دیلى جه‌نگو، ئازار نه‌دانیان گۆراوه.

بۆیه ده‌بى: ئه‌و شه‌وه‌ مامه‌له‌یه‌ش له‌گه‌ل دیلدا كه‌ كاتى خوى له‌سه‌ر ئه‌و عورفو باوه بنیات نراوه، بگۆرێ، تاكو به‌ته‌عبیری (القرافي) شه‌يك نه‌كه‌ین، كه‌ په‌چه‌وانه‌ی كۆراو مایه‌ی نه‌زانیه‌ی به‌دین (خِلَافُ الْإِجْمَاعِ وَجَهَالَةُ فِي الدِّينِ) بى!!^(۲).

به‌ئى، به‌لام له‌به‌ر ئه‌و هو‌كارانه‌ی گوتران، له‌سه‌ر مسو‌لمانان په‌یوسته: نه‌ك هه‌ر پابه‌ند، بگره ده‌سته‌په‌شخه‌ر (مُبادِر)ى هه‌ر هه‌ول و هه‌نگاو یك بن، كه‌ ئازادیه‌و په‌رێز و مافو به‌خته‌وه‌ری زیاتر بو مرو‌قه‌كان ده‌سته‌به‌ریه‌كان.

(۱) پروانه: القواعد النورانية الفقهية، لابن تیمیة، ص ۱۱۲.

(۲) پروانه: الاحكام، للقرافي ص ۲۱۸.

پێنج: له‌حالی‌کدا که دوژمنان دیله‌کانی مسوڵمانان بکه‌نه‌ کۆیله‌،
یان بکوژن، هه‌لۆیستی مسوڵمانان چی ده‌بی؟!

وه‌ك پێشتریش با‌سمان كرد، له‌حالی‌کی وادا، وه‌ك چۆن پێغه‌مبه‌ری خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) وه‌ك مامه‌له‌ كردن له‌گه‌ڵ واقیعی‌کی سه‌پێنراوداو، وه‌ك كاردانه‌وه‌، مامه‌له‌ی هاوشیوه‌ (رد الفعل والمعاملة بالمثل) هه‌ندێك مامه‌له‌ی له‌گه‌ڵ كافره‌ شه‌ركه‌ره‌كاندا ده‌كرد، كه‌ له‌حاله‌تی ئاسایی دا نه‌یده‌كردن، ئیمه‌ش له‌حالی‌کی وادا، له‌سه‌ر بنه‌مای مامه‌له‌ی هاوشیوه‌، بۆمان هه‌یه‌ ئه‌وجۆره‌ مامه‌لانه‌ له‌گه‌ڵ دیله‌کانی دوژمناندا بکه‌ین، كه‌ ده‌قی‌کی شه‌ریعه‌ت قه‌ده‌غه‌ی نه‌كردب، به‌به‌لگه‌ی: ﴿فَمَنْ أَعَدَّى عَلَيْكُمْ فَأَعِدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا أَعَدَّى

عَلَيْكُمْ ١٤٤﴾ البقرة.

به‌لام بێگومان ئه‌ویش به‌مه‌رجی چه‌سپێترانی به‌رژوه‌نده‌یی (تحقیق المصلحه‌) ئه‌گه‌رنا، ئه‌گه‌ر زیان و خراپه‌ی زیاتر بێ، دروست نیه‌.

له‌ نۆزه‌ خۆمه‌لانه‌ بیه‌م‌كان له‌گه‌ڵتان.

بەشێم عێز مۆڵع الوائیل الدجیعی

رێگه‌یانده‌ی مه‌کتبه‌ی مامۆستا عه‌لی بابێر

archive.org/details/@alibapir

AliBapir

Google Play App Store

QR codes

رێگه‌یانده‌ی مه‌کتبه‌ی مامۆستا عه‌لی بابێر

YouTube icon

QR codes

رێگه‌یانده‌ی مه‌کتبه‌ی مامۆستا عه‌لی بابێر

برگه‌ی چوارم: ناچارکردنی نامسوئمانانی هاوولاتی لاشه‌ر، له‌م رۆژگارده‌ا که:
یان سه‌رانه (جزیه) بده‌ن، یان مال و حالیان به‌جی به‌یلن، تاوان و
سته‌مه‌و، مال و سامانی‌شیان هه‌راره‌ ده‌ستکاری بکری؛

نامسوئمانانی‌ک که کاتی خۆی بوونه‌ته هاوولاتی (مواطن) و ئه‌هلی مه‌نزگا (أهل الدار) له‌ده‌وله‌تی ئیسلامیدا، له‌رۆژگاری خه‌لیفه‌ راشیده‌کاندا "خوا لیان رازی بی"، چ خاوه‌ن کتیبه‌کان (أهل الکتاب) که جووله‌که‌و نه‌صپرانیه‌کانن به‌ مسوگه‌ری، و، به‌رای به‌شیک له‌زانایانیش (صائبة)ش ده‌گریتسه‌وه‌و، چ ئه‌وانه‌ی که خاوه‌نی کتیبیکی ئاسمانیی پروون نین، وه‌ک (المجوس) که پیغه‌مبه‌ری خوا (صلى الله علیه وسلم) فهرموویه‌تی: وه‌ک خاوه‌ن کتیبه‌کان مامه‌له‌یان له‌گه‌لدا بکه‌ن، به‌لام سه‌ربراره‌کانیان مه‌خۆن و ئافره‌ته‌کانیشیان ماره‌ مه‌که‌ن و به‌هاوسه‌ر مه‌گرن:

(عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَشْهَدُ لَسَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) يَقُولُ: سُنُّوا بِهِمْ سُنَّةَ أَهْلِ الْكِتَابِ، غَيْرَ أَكْلِي ذَبَائِحِهِمْ وَلَا نَاقِحِي نِسَائِهِمْ)^(۱)

به‌ئێ نامسوئمانانی‌کی ئاوا، مادام زیانی دین و ژینیان به‌مسوئمانان نه‌گه‌یانده‌بی، و، له‌دژیان نه‌جه‌نگابن، پیویسته‌ هه‌ر له‌سه‌ر بناغه‌ی په‌یمان و ئه‌مانی یه‌که‌م (العهد و الأمان الأول) مامه‌له‌یان له‌گه‌لدا بکری، چونکه‌ خوا‌ی دادگه‌ر له‌باره‌ی بیروایانیکی خاوه‌ن په‌یمان (أصحاب العهد)ه‌وه‌، فهرموویه‌تی: ﴿إِلَّا

(۱) أَهْرَجَهُ مَالِكُ «الموطأ» (۴۲) مُرْسَلًا، وَأَبْنُ أَبِي شَيْبَةَ فِي (المُصَنَّف): بِرَقْم: (۱۰۷۶) و (۴۲۶۴۰)، وَالْبَيْهَقِيُّ فِي "السنن الكبرى": بِرَقْم: (۱۹۱۶۷).

دووم: رای راست و به لنگه دار { وهك له بهرگی چواره می مه و سو وعه ی: (ئیسلا م ده ولئه تداریی) دا هیئاومه { نه وهیه که سه رانه نه گهر وهریش بگیری، ته نیا له وانه دهرده گیری، که له جهنگی دژی ده ولئه تی ئیسلا میدا ده شکین، یان واز له جهنگ

دینو، ئامادە دەین بېنە ھاوولاتی یە دەولەتی ئیسلامییدا، ئەک ئەهەر
نامسولمانیک: وەر بگیری! بە بەلگە ی ئەو، کە سی ھۆزە جوولە کە ی مەدینە:
(بنو قینقاع و بنو النضیر و بنو قریظە) سەرانیان لی داوانە کراو!

سېيەم: ئەسەر پاي زۆرىك ئەزاناو شەرعزانانى ھاۋچەرخ "كە منىش رايە كەيام پى راستە" لەم پۈژگارەدا، نامسوڭمانانى ژيىر سايەى دەۋلەتەكانى جيهانى ئىسلامىي، ھەركات بەشدارىي سەربازىيان كىردو، وەك مسوڭمانان بەشدارىيان كىرد لە بەرگرىي كىردن ئەۋلاتدا، ئەۋە سەرائە (جزية)يان ئەسەر لادەچى، چونكە سەرائە پەمزو ھىماي ھاۋولاتىي بوونو تەبايىانە لەگەڭ دەۋلەتداۋ، بەسەربازىي كىردىشيان، ئەۋ ئامانجە دىتەدىو، كاتى خۆي لەدەۋلەتى ئىسلامىيدا، پىككەۋەتنى ئەۋبابەتە چەند جارىك لەگەڭ نامسوڭمانانى ژيىرسايەى دەۋلەتدا كىراۋە،

۱- (جماعة الجراحة) که نه صرانی بوون، پیکه وتنیکی ئاویان له گهڵ نوینهری (أبو عیبة بن الجراح) دا کردوه.

۲- ههروه‌ها (سوید بن مُقَرَّن) یه‌کێك له‌فه‌رمانده‌کانی (عمر بن الخطّاب) پێککه‌وتنیکی وای له‌گه‌ڵ (مرزبان واهل دهستان و سائر اهل جرجان) دا کردوه‌.

۳- ههروهه (عُتْبَةُ بنِ فَرْقَد) ییش له گه ل (أهل أذربيجان) دا هه مان ریککهوتنی کردوه، که هه رکات هاوکاری سهربازی مسوئمانانیاں کرد، سهرانه نه ده ن^(۱).

١) پروانه: (فتوح البلدان)، للبلاذري، ص ٢١٧، (تأريخ الطبري) ج ٢ ص ٥٣٨، ٥٣٩، (فقه الجهاد) للدكتور يوسف القرضاوي، ج ٢ ص ٨٥٠، ٨٥١.

کۆتایی ئه‌و مه‌سه‌له‌یه‌ش به‌فه‌رمووده‌یه‌کی پی‌غه‌مبه‌ری خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) دینین، که زۆر به‌سامناکیی باسی هه‌ر کام له‌په‌یمان شکینیی و، فرۆشتنی مرۆقی نازاد وه‌ک کۆیله‌و، خواردنی مافی خه‌لک ده‌کات :

(عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ): قَالَ اللَّهُ: ثَلَاثَةٌ أَنَا خَصْمُهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: رَجُلٌ أُعْطِيَ بِي ثُمَّ غَدَرَ، وَرَجُلٌ بَاعَ حُرًّا، فَأَكَلَ ثَمَنَهُ، وَرَجُلٌ اسْتَأْجَرَ أَحِيرًا، فَاسْتَوْفَى مِنْهُ، وَلَمْ يُعْطِهِ أَجْرَهُ) ^(۱).

واته: خوا فه‌رموویه‌تی: سێ که‌س خۆم له‌سه‌ریان ده‌بمه‌ داواکار (مُدَّعِي) له‌ پۆزی قیامه‌تدا: {هه‌ر که‌سی‌کیش من داواکار (مُدَّعِي) بم له‌سه‌ری، لێ‌ی ده‌به‌مه‌وه‌} پیاوی‌ک به‌ ناوی منه‌وه‌ په‌یمان بدات و دوا‌یی بیشکینیی و، پیاوی‌ک مرۆقی‌کی نازاد بفروشی و پاره‌که‌ی بخوات و، پیاوی‌ک کری‌کارێ‌ک به‌ کری‌ بگری‌و ئیشه‌که‌ی خۆی پێ ته‌واو بکات و کری‌یه‌که‌ی نه‌دات.

که‌واته: په‌یمان شکان‌دن "وه‌ک داعش کردی" به‌ده‌ستدریژی کردنه‌ سه‌ر هاوولاتیانی نامسوولمان، چ خاوه‌ن کتیب بن، وه‌ک نه‌صرانییه‌کان، چ کتیبی‌کی ئاسمانی سه‌لمیترایان نه‌بی، وه‌ک په‌زیدییه‌کان، هه‌روه‌ها خه‌لکی نازاد (حُر) کردنه‌ کۆیله‌و که‌نیزه‌ک و فرۆشتنیان به‌ناوی دین و شه‌ریعه‌ته‌وه‌، دوو تاوانی زلن و، خا‌ی به‌رزو مه‌زن بو‌خۆی ده‌بی‌ته‌ داواکار (مُدَّعِي) له‌سه‌ر ته‌نجام‌ده‌رانی ئه‌و جو‌ره‌ تاوانانه‌!

(۱) أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ بِرَقَمٍ: (٨٦٧٧)، وَالْبُخَارِيُّ بِرَقَمٍ: (٢١٥٠).

**برگه‌ی پینجه‌م: قه‌واره‌ی سیاسی له ئیسلامدا، ده‌بی مایه‌ی به‌خته‌وه‌ریی
سه‌رجه‌م کۆمه‌لگا و ده‌حه‌ت بی بۆیان، نه‌ک به‌لا و گرفتاریی و زه‌حه‌ت؛**

به‌ئێ به‌ڕێزان!

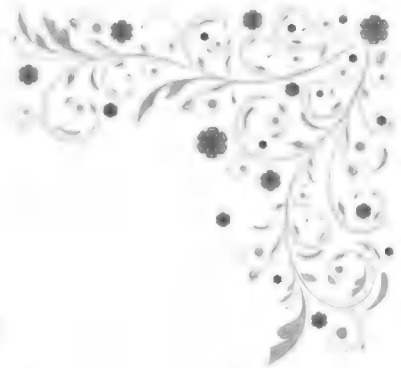
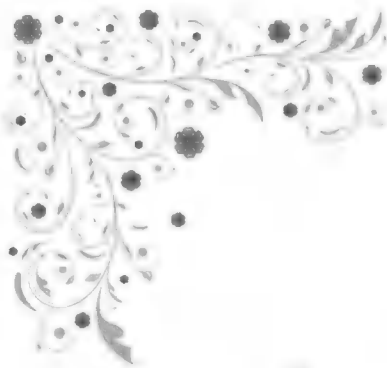
قه‌واره‌یه‌کی سیاسی که به‌ناوی ئیسلام و مسوڵمانانه‌وه بنیات ده‌نرێ، ده‌بی
هه‌موو هه‌ول و ته‌قه‌للای خۆی له‌سه‌ر ئه‌وه چڕبکاته‌وه، که هه‌رچی زیاتر و باشتر
هاوولاتیانی ژێر سایه‌ی، به‌مسوڵمان و نامسوڵمانه‌وه، ئاسووده‌ به‌خته‌وه‌ر
بکات و، کێشه‌و گه‌روگرفته‌کانیان چاره‌سه‌ر بکات، تا‌کو به‌رجه‌سته‌که‌ری
ناوونیشانی پیغه‌مبه‌ره‌که‌یان (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ): ﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً
لِّلْعَالَمِينَ﴾ (١٧) الانبیاء، بنو، ده‌بی ده‌وله‌تی ئیسلامی به‌شیوه‌یه‌ک بی، که
خه‌لك و جه‌ماوه‌ری ژێر سایه‌ی، هه‌میشه‌ بۆ سه‌لامه‌تی و به‌رده‌وامی، سه‌رگه‌رمی
پارانه‌وه‌و نرابن، نه‌ک به‌پینچه‌وانه‌وه: خه‌لك و جه‌ماوه‌ر له‌په‌نایدا ترسو و بی‌مان
هه‌بی و، له‌ده‌له‌راوکی دابن و، خوا خویان بی رۆژیک زووتر سیبه‌ری شوومی
له‌سه‌ریان لایچی!!

پیغه‌مبه‌ری خاته‌م (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) له‌وباره‌وه فهرموویه‌تی: (خَيَارُ أُمَّتِكُمْ:
الَّذِينَ تُحِبُّونَهُمْ وَيُحِبُّونَكُمْ، وَتُصَلُّونَ عَلَيْهِمْ وَيُصَلُّونَ عَلَيْكُمْ، وَشِرَارُ أُمَّتِكُمْ:
الَّذِينَ تُبْغِضُونَهُمْ وَيُبْغِضُونَكُمْ، وَتَلْعَنُونَهُمْ وَيَلْعَنُونَكُمْ..)^(١)

واته: باشترین پێشه‌وا (حوکمران) هه‌کاتان، ئه‌وانه‌ن: که خۆشتان ده‌وین و خۆشیان
ده‌وین و، نزایان بۆ ده‌که‌ن و نزاتان بۆ ده‌که‌ن و، خراپترین پێشه‌وا (حوکمران) هه‌کاتان،

(١) أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ بِرَقْم: (١٨٥٥).

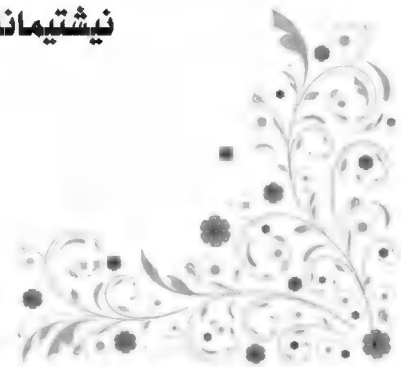
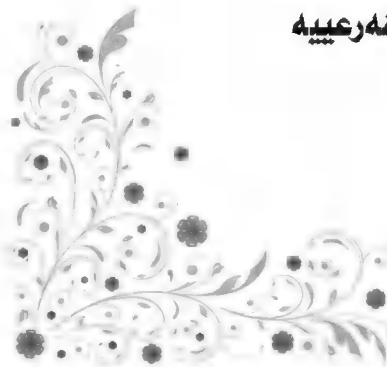

نائقه‌ی چوارم:

به‌رگری کردنی هر گه لیك له كومه‌گاو

نیشتمان‌ه‌كه‌ی: نه‌رکیکی شه‌رییه

له نۆره كومه‌لایه‌نییه‌كی له‌كه‌نایس

هه‌ن مه‌كهم عه‌ز موافق النواصل الاتمه‌نای

مه‌كته‌ی عه‌لی بابیره

archive.org/details/@alibapir

Alibapir

Google Play

App Store

QR codes for Alibapir

له نۆره كومه‌لایه‌نییه‌كی له‌كه‌نایس

هه‌ن مه‌كهم عه‌ز موافق النواصل الاتمه‌نای

مه‌كته‌ی عه‌لی بابیره

archive.org/details/@alibapir

Alibapir

Google Play

App Store

QR codes for Alibapir

دەستپێک

بەرپێزان!

یەکیەک ئە هەلۆیست و رەفتارە چەوتەکانی (داعش) بریتی بوو ئە: پەلاماردانی هەریمی کوردستان، ئە حالیکیدا کە هیچ گرفت و کیشەیهک ئە نیواندا نەبوو، سەرەنجام شەڕ و کوشتاریک ئە نیواندا بەرپابوو "کە هەتا ئیستاش بەردەوامەو، ناشزانێ کە ی کۆتایی دی" ^(۱) هەلبەتە ئەو شەڕەش بە گران تەواو بوو، هەم بۆ هەریمی کوردستان، کە چاوەروانی شەڕیکی وای نەدەکردو، هەم بۆ رێکخراوی (داعش)یش!

ئەجا ئێمە ئەم ئالغەیهەدا بۆ بەرچاو پوونکردنەوێ هەموو لایەک، لایەکی هەر تەمومژیک لەبەر چاوان، لەبارە هەلۆیستی تەوژمی ئیسلامییەو، دەربارە حوکمی بەرگری کردن لە ولات و نشتیمان و خەلک و کۆمەڵگا، ئە کاتیکیدا کە پەلامار دەدرێن و دەستدریژیان دەکێتە سەر، لەبەر تیشکی ئایەتەکانی قورئانی بەپێژ و فەرموودەکانی پیغمبەری بەرپێز (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) داو، ئە پێنج برگەدا، چەند راستییەک دەخەینەروو، بەم ناوونیشانانە ی خوار:

- ۱/ بەرگری ئە خوکردن، شتیکی خوارسک (فطری)ە، ئە هەموو ژيانداریکدا.
- ۲/ خوا "سبحانه وتعالی" بەرپەرچدانەوێ ستەمکارانی، بە چاکەو بەخششی خۆی ئەسەر جیهانییان داناو.

(۱) واتە: کاتی نووسینی ئەم زنجیرە باسە، ئە چاپی یەکەمیدا.

۳/ خوا ستایشی خۆی کردوه، له سه ره نه هیشتن و دوا پرینی سته مکاران.
۴/ خوا فره مانی کردوه: له دژی که سانیک بجه نگین، که له دژمان ده جه نگین،
هه وه ها که بهر پهرچی ده ستریزی و سته می ده ستریزکاران و سته مکاران
بدهینه وه.

۵/ پیغه مبهری خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) بابای کوژراوی بهر گریکار له دین و
ژین و سامان و نشتمان و کهس و کاری، به شهید داناوه.

بەلگەيە ئەسەر ئەو ەي گوتمان، چونكە يىگومان ئەو پىنمايى (هەدايە)يەي خوا،
كە بە ەموو دروستكراو ەكانى خۆيداو ە، بەبى ە ەلاواردن، چۆنيەتى خۆياراستن و
بەرگري ئە خۆكردنیشان دەگرتتەو ە.

ننجا شایانی باسیشه که خوای بهرزومه‌زن، به گشتیی باسی به‌رخ‌دان و به‌ره‌لستی کردنی سته‌م و ده‌ستدریژیی کرده‌و، تایبه‌تی نه‌کرده به نه‌هلی ئیمان‌وه، که‌واته: به‌ره‌نگاری و فیداکاری و مل نه‌دان بو سته‌م و ده‌ستدریژیی، به ره‌هایی شتیکی باشه و، نیعمه‌ت و به‌خششیکی خواجه، له هر که‌سیکه‌وه‌بی و، دژی هر سته‌م‌کاریک بی.

برگه‌ی سیبهم: خوا ستایشی خوی کردوه، له‌سه‌ر نه‌هیشتن و دوابرینی سته‌مکاران:

وهك خواى دادگهر ده‌فرموى: ﴿فَقُطِعَ دَابِرُ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ﴾ (۴۵) الأنعام.

واته: ئنجا ئەو کۆمەڵە‌ی سته‌میان کردبوو، دوابراو (قره‌ پر) بوونو، ستایش بو
خوا‌ی په‌روه‌ردگاری جیهانه‌کان.

که‌واته: نه‌هیشتنی سته‌مکاران و سنوورشکێنان، چاکه‌و نیعمه‌تیکی خوا‌ی
به‌رزو بێ وینه‌یه، بۆیه به‌ له‌به‌ین چوون و کۆتایی پێ هاتنیان، ده‌بی سوپاس و
ستایشی خوا‌ی به‌خشنده‌و به‌خشهر بکری، چونکه بێگومان هه‌ر خوا سه‌رچاوه‌ی
هه‌موو چاکه‌و خێرو خۆشیه‌که، وه‌ك فرمویه‌تی: ﴿وَمَا يَكُم مِّن نِّعْمَةٍ فَمِنَ
اللَّهِ ثُمَّ إِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فَإِلَيْهِ تَجْأَرُونَ﴾ (۵۳) النحل.

واته: هه‌ر خۆشیی و چاکه‌یه‌کتان هه‌بی، به‌س له‌ خواوه‌یه، ئنجا هه‌ر کات
زیانیکیشتان تروش بوو، ته‌نیا هاواری وی ده‌که‌نو، لێی ده‌پارینه‌و: (که‌ لی‌تان
لا به‌ری).

له‌ نۆره‌ كۆمه‌ڵه‌یه‌یه‌كان له‌مه‌ڵاتێن
ئێن مه‌كهم عێز موفه‌ق انوارول دیناوه‌ی

دایه‌پاڤێر دایه‌پاڤێر دایه‌پاڤێر دایه‌پاڤێر

archive.org/details/@alibapir

AliBapir

Google Play App Store

QR codes for Google Play and App Store

دایه‌پاڤێر دایه‌پاڤێر دایه‌پاڤێر دایه‌پاڤێر

دایه‌پاڤێر دایه‌پاڤێر دایه‌پاڤێر دایه‌پاڤێر

دایه‌پاڤێر دایه‌پاڤێر دایه‌پاڤێر دایه‌پاڤێر

QR codes for social media and website

برگه‌ی چوارم: خوا فه‌رمانی کردوه: له دژی که‌سانیک بجه‌نگن، که له دژمان ده‌جه‌نگن، هه‌روه‌ها که به‌رپه‌رچی ده‌ستدریژی و سته‌می ده‌ستدریژکاران و سته‌مکاران به‌دینه‌وه

وه‌ک خوی زالو مه‌زن فه‌رموویه‌تی:

(۱) ﴿وَقَتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقْتُلُونَكُمْ وَلَا تَعْدُوا إِيَّاهُ اللَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ﴾ (البقرة: ۱۹۰)

واته: له‌پیی خوادا له دژی ئه‌وانه بجه‌نگن، که جه‌نگتان له‌دژ ده‌که‌ن، به‌لام ده‌ستدریژی مه‌که‌ن، بی‌گومان خوا ده‌ستدریژکارانی خو‌شناوین {دیاره مه‌به‌ست له ده‌ستدریژی لی‌رده‌ا: جه‌نگ کرده دژی که‌سانیک لاشه‌رو ناشتی‌خوازو، له‌کاتی جه‌نگدا: کوشتنی خه‌لکی لاشه‌رو بی زیانه، وه‌ک ژنو منداڵ}.

(۲) ﴿الشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ وَالْحُرُمَتُ قِصَاصٌ فَمَنِ اعْتَدَى عَلَيْكُمْ فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا اعْتَدَى عَلَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ﴾ (البقرة: ۱۹۴)

واته: ئنجا هه‌رکس ده‌ستدریژی کرده سه‌رتان، وه‌ک ده‌ستدریژی‌یه‌که‌ی خوی، ده‌ستدریژی بکه‌نه‌وه سه‌رو، پارێز له خوا بکه‌نو، بزانی که خوا له‌گه‌ل پارێزکاراندايه.

مه‌به‌ست له ده‌ستدریژی کردنه‌وه سه‌ر ﴿فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ﴾ یش به‌رپه‌رچدانه‌وه‌ی سته‌م و ده‌ستدریژی‌یه‌و، له‌به‌ر پیکچوویتی (مشاکله) وشه‌ی ده‌ستدریژی بو به‌کارهاتوه.

برگهی پینجه‌ری خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) بابای کورژای به‌رگریکار
له دین و ژین و سامان و نشتی‌مان و کهس و کاری، به شه‌هید داناوه.

وہک ییغہمبہری خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) فہرموویہتی:

أ/ (مَنْ قُتِلَ ثَوْنٌ مَالِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ، وَمَنْ قُتِلَ ثَوْنٌ عِرْضِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ) ^(١).

واته: هر کس له سهر ساماني بکوژي، شه هیده و، هر کس له سهر
ناموسي بکوژي، شه هیده.

ب/ (مَنْ قُتِلَ ثَوْنٌ مَالِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ، وَمَنْ قُتِلَ ثَوْنٌ أَهْلِهِ، أَوْ دُونُ دَمِهِ، أَوْ ثَوْنٌ دِينِهِ، فَهُوَ شَهِيدٌ) ^(٢).

واته: هەر کەس لەسەر مالاو سامانی بکوژێ، ئەو شەهیدەو، هەر کەس لەسەر خێزانی، یان لەسەر خوێنی، یان لەسەر ئاسنی بکوژێ، ئەو شەهیدە.

ج/ (عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَرَأَيْتَ إِنْ جَاءَ رَجُلٌ يُرِيدُ أَخَذَ مَالِي؟ قَالَ: «فَلَا تُعْطِهِ مَالَكَ». قَالَ: أَرَأَيْتَ إِنْ قَاتَلَنِي؟ قَالَ: «قَاتِلْهُ». قَالَ: أَرَأَيْتَ إِنْ قَتَلَنِي؟ قَالَ: «فَأَنْتَ شَهِيدٌ»، قَالَ: أَرَأَيْتَ إِنْ قَتَلْتُهُ؟ قَالَ: «هُوَ فِي النَّارِ»^(٣).

واته: پياويڪ هاته لاي پيغه مبهري خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) گوتي: ئهي پيغه مبهري خوا! رات چپيه، نه گهر پياويڪ هات ويستي مالهه كهم لي بيستي؟

(١) رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ بِرَقْم: (٢٤٨٠)، وَمُسْلِمٌ بِرَقْم: (١٤١) الْفَقْرَةُ الْأُولَى مِنْهُ.

(٢) رَوَاهُ أَحْمَدُ بِرَقْمٍ: (١٦٥٢)، وَعَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ بِرَقْمٍ: (١٠٦)، وَأَبُو دَاوُدَ بِرَقْمٍ: (٤٧٧٢)، وَالتِّرْمِذِيُّ بِرَقْمٍ: (١٤٢١) وَقَالَ: حَسَنٌ صَحِيحٌ، وَالتَّسَانِيُّ بِرَقْمٍ: (٤٠٩٥)، وَأَبُو يَعْلَى بِرَقْمٍ: (٩٤٩)، وَاللَّفْظُ لِأَبِي دَاوُدَ، قَالَ الشَّيْخُ الْأَبَانِيُّ: صَحِيحٌ.

(۳) رَوَاهُ مُسْلِمٌ بِرَقْمٍ: (۱۹۱۵).

فه‌رمووی: سامانه‌که‌تی مه‌دهیه، گوتی: رات چیه ئه‌گهر جه‌نگی له‌دژ کردم؟
فه‌رمووی: له‌ دژی بچه‌نگه، گوتی: ئه‌دی ئه‌گهر کوشتمی؟ فه‌رمووی: تۆ شه‌هید ده‌بی، گوتی: ئه‌گهر من ئه‌وم کوشت؟ فه‌رمووی: ئه‌و له‌ ئاگر "ی دۆزه‌خ" دا ده‌بی.
هه‌لبه‌ته له‌و پینچ برکه‌یه‌شه‌وه که رابردن، زۆر باش پوون بۆوه، که به‌رگری کردنی هه‌ر گه‌ل و نه‌ته‌وه‌یه‌ک له‌ دین و ژین و خه‌لک و خا‌ک و سامان و ئاساییشی خۆی، نه‌ک هه‌ر دروست و په‌وا (جائز، مباح)ه، بگره‌ پێویست (واجب)یشه‌و، ئه‌رکیکی گه‌وره‌ی شه‌رعییه، که مسوڵمانان له‌سه‌ر ئه‌نجامدانی پاداشتیان هه‌یه‌و، به‌ هۆی که‌مه‌ترخه‌میی تیدا کردنی‌شه‌وه، به‌ گونا‌ه‌بار داده‌نرێن و، دوو‌چاری سزای خوای داد‌گه‌ر ده‌بن.

که‌واته: گه‌لی کورد که‌ تاکه‌ گه‌لیکی سته‌م‌دیده‌ی سه‌ر زه‌مینه، له‌م رۆژگار‌دا له‌سه‌ر نه‌خشه‌ی سیاسی دنیا، بوونی نه‌بی -واته: له‌ شیوه‌ی قه‌واره‌یه‌کی سیاسی یه‌که‌گرتووی دانپێ‌دا‌هێنرا‌ودا- نه‌ک هه‌ر ماف، بگره‌ ئه‌رکیکی شه‌رعی گه‌وره‌ی سه‌ر شانیه‌تی، که به‌پێی توانا و بۆ‌لوانی، به‌رگری له‌ بوون (وجود) و ده‌ست‌که‌وته‌کانی خۆی بکات، له‌ هه‌موو به‌شه‌کانی وڵاته‌که‌ی (کوردستان)‌دا: با‌کو‌ورو با‌شو‌ورو رۆژه‌ڵاته‌و رۆژئا‌وای، ئنجا هه‌ر که‌سیک له‌و پێنا‌وه‌دا ب‌کو‌ژرێ، ما‌دام مسوڵمان بی‌و، وه‌ک ئه‌رکیکی شه‌رعی پێی هه‌لسێ، پله‌ی شه‌هیدی هه‌یه.

له‌ ئالقه‌ی دا‌هاتو‌وش‌دا زیاتر تیشک ده‌خه‌ینه سه‌ر ئه‌م باب‌ه‌ته‌و، پوونی ده‌که‌ینه‌وه: شه‌هیدی چیه‌و شه‌هید کی‌یه؟!
هه‌لبه‌ته وه‌ک پێش‌تریش گوتمان:

خودی به‌رگری له‌خۆ‌کردن: خوین، ئایین، سامان، نیشتی‌مان، ئا‌پرو و کۆمه‌لگا، له‌لایه‌ن هه‌ر که‌سی‌که‌وه بی‌و به‌هه‌ر پالنه‌ریک بی، بۆ ژیا‌نی دنیا هه‌ر باشه‌و، خوا به‌ره‌لستی و به‌رگری و به‌رخ‌دانی سته‌م‌لی‌کرا و چه‌وسا‌وانی له‌به‌رانبه‌ر سته‌م‌کارو ده‌ست‌ری‌ژکاران‌دا، به‌چا‌که‌و نیعه‌ته‌ی خۆی دا‌نا‌وه، به‌سه‌ر خه‌لکه‌وه‌و،

The image is a collage of digital branding elements for "AliBapir". At the top center is a portrait of a man in a military-style uniform. To his left are two Facebook profile pages; the one on the right shows a cover photo with the name "علي بابير" and a bio in Persian. Below the Facebook pages are two mobile app store listings for "AliBapir". The Google Play listing includes a QR code and the text "دانلود از Google Play". The App Store listing includes a QR code and the text "در آیفون و آیپد قابل دریافت است". To the right of the central portrait are three more QR codes and a diagram showing connections between social media icons (Twitter, Telegram, WhatsApp). At the bottom, there's a banner with Persian text and a small logo. The entire composition is framed by a thin orange border.

ناتقي پينجه م:

هه‌ڕه‌که‌سیکی مسوولمان له‌به‌رگه‌ری لێکردنی:

دين و ژين و خه لك و نيشتمانيډا بكوژي، شههيد

The collage features several digital assets for AliBapir:

- Facebook Profiles:** Two Facebook profile cards for "AliBapir" (علی بابا) are shown at the top. The left profile has a blue header and a white bio, while the right profile has a blue header and a white bio. Both profiles show a profile picture of a man in a turban.
- Website Screenshot:** A central screenshot of the AliBapir website (www.alibapir.com) is displayed. It features a navigation bar with "Home", "About", "Services", "Contact", and "Blog" links. The main content area includes a large image of a man in a turban, a "Contact Us" form, and a "Join Our Team" section. The footer contains the text "© 2018 AliBapir. All Rights Reserved." and "Designed by AliBapir".
- App Store Links:** Two app store links are shown at the bottom. The left link is for the "AliBapir" app on the Google Play store, with a QR code and a download button. The right link is for the "AliBapir" app on the Apple Store, with a QR code and a download button.
- Social Media Icons:** Various social media icons are scattered throughout the collage, including Facebook, Twitter, Instagram, and YouTube.

برگهی یه کهم؛ وشهی (شهید) له چیییه وه هاتوهو مانای چیییه؟!

وشه‌ی (شهید) که وشه‌یه‌کی عه‌ره‌بییه‌و، له هه‌رکام له قورئانی به‌رزو به‌پێزو
سوننه‌تی پێغه‌مبه‌ری سه‌روه‌رو به‌پێژیشماندا هاته‌و، شاره‌زایانی زمانی عه‌ره‌بیی و
وشه‌کانی قورئان، ئاوا باسیان کردوه‌:

("شَهِدَ" عَلَى كَذَا يَشْهَدُ شَهَادَةً: أُخْبِرَ بِهِ حَبْرًا قَاطِعًا، وَشَهِدَ لِفُلَانٍ عَلَى فُلَانٍ بِكَذَا: أَدَّى مَا عِنْدَهُ مِنْ: الشَّهَادَةِ، وَشَهِدَ بِاللَّهِ: حَلَفَ، وَشَهِدَ: أَقْرَبَ بِمَا عَلِمَ، وَشَهِدَ الْمَجْلِسَ: حَضَرَهُ، وَشَهِدَ الشَّيْءَ: عَايَنَهُ ^(١) .

وهك ده‌بينين وشه‌ي (شه‌د) كه ريشه‌ي وشه (شهيد)ه، به‌شه‌ش مانايان هاتوه:

۱. شَهِدَ عَلَى كَذَا: هه‌واییکی مسوگره‌ری له‌باره‌ی شتی‌که‌وه‌دا.
 ۲. شَهِدَ لِفُلَانٍ عَلَى فُلَانٍ بَکَذَا: شایه‌دی بۆ فلان‌که‌سدا له‌سه‌ر فلان‌که‌س، به‌وه که فلان شته ئاویه.
 ۳. شَهِدَ بِاللَّهِ: سویندی به‌خوا خوارد.
 ۴. شَهِدَ بِمَا عَلِمَ: دانی به‌وه داهینا که ده‌یزانی.
 ۵. شَهِدَ الْمَجْلِسَ: ئاماده‌ی کوڤه‌که بوو.
 ۶. شَهِدَ الشَّيْءَ: شته‌که‌ی بینی.
- وشه‌ی (شهید)یش له‌ئه‌سلی زماندا سی مانای هه‌ن:
- ۱- کوژراو له‌پری خوادا ۲- شایه‌د ۳- ئاماده^(۲).
- ئه‌مه‌ وه‌ک ریشه‌ی زمانه‌وانیی، وشه‌ی (شهید).

(١) المعجم الوسيط، ص ٤٩٧.

(٢) مفردات ألفاظ القرآن، راغب الأصفهاني، ص ٤٦:

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ ﴿١٦٩﴾
 فَرِحِينَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ﴿١٧٠﴾ آل عمران، وَعَلَىٰ هَذَا دَلٌّ قَوْلُهُ: ﴿
 وَالشُّهَدَاءُ عِنْدَ رَبِّهِمْ لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ﴾ ﴿١٩﴾ الحديد ﴿١﴾.

وه‌ك ده‌بینن (راغب الأصفهانی) ناوێرانی كوژراوی پێی خوا، به‌شه‌هید، بۆ سێ
 ئیعتیبار ده‌گیرێته‌وه:

(١) - چونكه له‌كاتی گیانه‌ لا (إحتضار) دا، فریشته‌كان له‌لای ئاماده‌ ده‌بن، وه‌ك
 خوا فهرموویه‌تی: ﴿تَنْزَلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا...﴾
 ﴿٣٠﴾ فصلت، واته‌: فریشته‌كان داده‌به‌زنه‌ سه‌ریان پێیان ده‌لێن:
 مه‌ترسن...

٢ - چونكه له‌و‌كات‌ه‌ دا (كاتی گیان سپاردن) ئه‌و نازو نيعمه‌ته‌ ده‌بینن، كه
 بۆیان ئاماده‌ كراوه‌.

٣ - چونكه پ‌روحه‌كانیان له‌لای خوا ئاماده‌ ده‌بن، وه‌ك خوا فهرموویه‌تی:
 ﴿وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ
 يُرْزَقُونَ﴾ ﴿١٦٩﴾ فَرِحِينَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ﴿١٧٠﴾ آل عمران.
 واته‌: پێتان وانه‌بێ كه ئه‌وانه‌ی له‌پێناوی خوا دا كوژراون، مردوون، به‌لكو
 زیندوون له‌لای په‌روه‌ر‌دگاریان پ‌روزییان پێی ده‌دری، د‌ل‌خ‌و‌ش و شادمانن
 به‌وه‌ی خوا له‌ به‌خشی خۆی پێیداون...

٤ - خاوه‌نی (المنجد) یش ئیعتیباری‌کی دیکه‌ی چواره‌م باس ده‌کات و ده‌لێ:
 (قِيلَ سَمِيًّا بِذَلِكَ لِقِيَامِهِ بِشَهَادَةِ الْحَقِّ فِي أَمْرِ اللَّهِ) ^(٧)، واته‌: گوته‌راوه‌: بۆیه‌

(١) مفردات ألفاظ القرآن، ص ٤٦٨.

(٢) ص ٤٠٦.

به‌وه ناوئراوه، چونکه هه‌ڵساوه به‌شایه‌دیی دانی هه‌ق و راست، له‌باره‌ی
تایینی خواوه.

(۱) كه‌واته: ئه‌گه‌ر ئیعتیباری یه‌كه‌م بگرین (شه‌هید: كه‌سیكه‌ كه‌ فریشته‌كان
ئاماده‌ی گیان كێشرا‌نی ده‌بن)، مانای وایه شه‌هید (فعل)ه، به‌مانای
(مفعول).

(۲) به‌لام ئه‌گه‌ر ئیعتیباری دووهم بگرین، (شه‌هید: كه‌سیكه‌ كه‌ نازو نیعمه‌تی
ئاماده‌كراوی خوا ده‌بینی) مانای وایه (شه‌ید) به‌مانای بینهر (شاهد) دئی،
یانی: (فعل بمعنی فاعل).

(۳) هه‌روه‌ها ئه‌گه‌ر ئیعتیباری سێیه‌م بگرین، (شه‌هید: كه‌سیكه‌ كه‌ ڕووحی
له‌لای خوا ئاماده‌ ده‌بی) مانای وایه (شه‌ید)، به‌مانای (حاضر) دئی، یانی:
(فعل بمعنی فاعل).

(۴) هه‌روه‌ها ئه‌گه‌ر ئیعتیباری چواره‌میش بگرین، (شه‌هید: كه‌سیكه‌ كه‌
شایه‌دیی ده‌دات كه‌ تاین و فه‌رمانی خوا راست و ته‌واوه) ئه‌وه دیسان
(شه‌ید) به‌مانای (شاهد) دئی، به‌لام (شاهد) لی‌ره‌دا به‌مانای شایه‌ده، نه‌ك
بینهر.

جو‌ره‌گانی شه‌هید:

زاناو شه‌رع‌زانان، شه‌هیدانیان بۆسێ جو‌ر دابه‌ش کردوون:

۱. شه‌هیدی دنیاو دوا‌روژ: كه‌ بریتیه له‌كه‌سیك له‌جه‌نگی كافراندا بكوژری،
مه‌به‌ستی به‌رزكرنه‌وه‌ی ناوی خوا و به‌رنامه‌ی خوا بی، هیچ نیازو
مه‌به‌ستی دیکه‌ی له‌دڵدا نه‌بی.

۲. شه‌هیدی دنیا: که بریتیه له که‌سیک له‌جه‌نگی کافراند بکوژری، به‌لام نیازو مه‌به‌ستیکی دنیایی، هاندهری بی.
۳. شه‌هیدی دواڕۆژ: که بریتیه له که‌سیک به‌سته‌ملیکراویی بکوژری، به‌لام له‌جه‌نگی کافراند نا، هه‌روه‌ها هه‌ر که‌سیک به‌کاره‌ساتیکی کتو پر بمری، وه‌ک: خنکان، سووتان، طاعوون، هه‌لدێران، ژنی زه‌یستان...^(۱)

(۱) پروانه: (المصباح المنير)، ص ۱۲۴ و (مغني المحتاج) ج ۱ ص ۳۵۰ و (الموسوعة الفقهية) ج ۲ ص ۲۷۳ و (معجم المصطلحات والألفاظ الفقهية) ج ۲ ص ۳۴۷.

برگه ی دووهم : شه هیدی پله یهك، كه سیکه له رڼی خواو بهر زکړدنه وهى ناوې خوادا، بکوژى

دیاره پاش برگه ی یه كه م راستیى ئه م ناوونیشانه، پروونو بى چه ندو چوونه و، له زوړ بهى هه ره زوړى ئه و نایه ت و فه رموودانه شدا كه وشه كانى: (جِهَاد وَ قِتَال وَ قَتْل وَ اِنْفَاق) یان تیداها تون، هه می شه وشه ی: (فِي سَبِيلِ اللَّهِ) شیان له گه له هاتوه، بو نمونه:

۱. ﴿إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ

﴿٢١٨﴾ البقرة.

۲. ﴿وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٤٤﴾ البقرة.

۳. ﴿مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ﴿٣٦١﴾ البقرة.

۴. ﴿وَقِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْ قَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ ادْفَعُوا ﴿٦٦٧﴾ آل عمران.

۵. ﴿فَلْيُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يَشْرُونَ الْحَيَاةَ ﴿٧٤﴾ النساء.

۶. ﴿الَّذِينَ ءَامَنُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ﴿٧٦﴾ النساء.

۷. ﴿فَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا تُكَلَّفُ إِلَّا نَفْسَكَ وَحَرِّضَ الْمُؤْمِنِينَ

﴿٨٤﴾ النساء.

۸. ﴿وَالْجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ ﴿٩٥﴾ النساء.

۹. ﴿يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ﴿٥٤﴾ المائدة.

۱۰. ﴿وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ (۱۵) ﴿الْحَجَرَاتِ.

۱۱. ﴿وَيُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ يُقَاتِلُونَ﴾ (۱۱) ﴿الْصَفِ.

۱۲- ﴿وَالَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَلَنْ يُضِلَّ أَعْمَالَهُمْ﴾ (۴) ﴿عَمْدِ.

۱۳. ﴿تَدْعُونَ لِئَنْتَفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ (۳۸) ﴿عَمْدِ.

۱۴- ﴿وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمُوتَ بَلْ أَحْيَاءٌ وَلَكِنْ لَا

تَشْعُرُونَ﴾ (۱۵۴) ﴿الْبَقَرَةِ.

۱۵- پی‌عه‌مبه‌ری خوا (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) فه‌رموویه‌تی: (مَنْ قَاتَلَ لِتَكُونَ كَلِمَةً

اللَّهُ هِيَ الْعُلْيَا فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ)^(۱)

واته: هه‌رکه‌سی‌ک بو‌ئه‌وه بجه‌نگی، که وشه‌ی خوا به‌رزترین بی، ئاشه‌وه

له‌پیی خوادایه.

دیاره‌ئه‌ویش له‌وه‌لامی پرسیاری‌کدا وایفه‌رمووه، وه‌ک له‌ فه‌رمووده‌که‌دا هاتوه:

(سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) عَنِ الرَّجُلِ يُقَاتِلُ شَجَاعَةً، وَيُقَاتِلُ

حَمِيَّةً، وَيُقَاتِلُ رِيَاءً، أَيُّ ذَلِكَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ؟) واته: پرسیار له‌ پی‌عه‌مبه‌ری

خوا(صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) کرا ده‌رباره‌ی پیاوی‌ک که بو‌ ده‌رخستنی ئازایه‌تی

ده‌جه‌نگی، یان بو‌ ده‌رخستنی جوامیری و سته‌م قبول نه‌کردن ده‌جه‌نگی، یان بو‌

پروپامایی ده‌جه‌نگی، کام له‌وانه له‌پیی خوادایه؟!

دیاره‌مه‌به‌ستیش له: {له‌پیی خوادا} (في سبيل الله) ئه‌وه‌یه که ئه‌و جه‌نگ

کردنه هه‌م له‌سه‌ر رییازی خوابی و، هه‌م مه‌به‌ستیش پی‌ی رازی‌کردنی خوا بی و،

(۱) أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ بِرَقْمٍ: (۱۹۵۱۱)، وَالبُخَارِيُّ بِرَقْمٍ: (۷۰۲۰)، وَمُسْلِمٌ بِرَقْمٍ: (۱۹۰۴)، وَأَبُو

دَاوُدَ بِرَقْمٍ: (۲۵۱۷)، وَالتِّرْمِذِيُّ بِرَقْمٍ: (۱۶۴۶)، وَالنَّسَائِيُّ بِرَقْمٍ: (۳۱۳۶)، وَأَبْنُ مَاجَةَ

بِرَقْمٍ: (۲۷۸۳).

به‌رگه‌ی سینه‌م: هه‌رکه‌سیک به‌نیه‌مانه‌وه‌ له‌به‌رگه‌ری لی‌کردنی خه‌لك و خاك و ژيان و سامانیدا، بكوژری، نه‌ویش شه‌هیده

وه‌ك له‌به‌رگه‌ی دووه‌مدا باس‌مان كرد: شه‌هیدی په‌یه‌ك "كه‌زانایان به‌شه‌هیدی دنیاو دواړوژ (شهید الدنيا والآخرة) پیناسیان کردوه" بریتیه له‌كه‌سیك كه‌ له‌پری خواداو، له‌پیناو به‌رزراگرتنی ناوی خوادا ده‌كوژری.

به‌لام شه‌هید "به‌ماناو چه‌مکی گشتی" ته‌نیا نه‌و جوړه‌ نیه، به‌لكو جوړی‌کی دیکه‌ی شه‌هیدیش هه‌یه، كه‌ ده‌توانین بلیین: شه‌هیدی په‌له‌ دوویه‌و، زانایان به‌شه‌هیدی دواړوژ (شهید الآخرة) ناویان بردوه، نه‌ویش هه‌رکه‌سیك كه‌ مسوولمانه‌و به‌سته‌ملی‌كراوی‌و، له‌حاله‌تی به‌رگه‌ری لی‌کردنی خه‌لك و خاك، یان ژیان و سامانیدا، ده‌كوژری، هه‌روه‌ها هه‌رکه‌سیك به‌کاره‌سات و پیشه‌تیی‌کی كت و پری وه‌ك: ژانه‌ سك، طاعوون، سووتان، خنكان، ژیرخانوو‌كه‌وتن، ئافره‌ت له‌سه‌ر مندالبوون، ... هتد، ده‌مری.

دیاره‌ جیاوازیی نیوان نه‌و دووانه‌ش: شه‌هیدی په‌له‌ یه‌ك و شه‌هیدی په‌له‌دوو، یان: شه‌هیدی دنیاو دواړوژو، شه‌هیدی دواړوژ، وپرای په‌له‌به‌رزیی و پاداشتی زیاتر بویه‌كه‌میان، نه‌وه‌یه كه‌ جوړی یه‌كه‌م له‌مامه‌له‌ی دنیا‌یدا، مامه‌له‌ی مردووی ناسایی له‌گه‌ل ناکری: ناشوری‌و، كفن ناکری‌و، نویژی له‌سه‌ر ناکری.

وه‌ك (النووي) له‌ (ریاض الصالحین) ص(۴۴۵)دا، نه‌و مه‌سه‌له‌یه‌ی كردوته (باب‌ی ژماره‌ (۲۳۵)، به‌م ناوونیشانه:

(باب بیان: جماعه من الشهداء في ثواب الآخرة، يُغسلون ويُصلّى عليهم، بخلاف القتل في حرب الكفار)، واته: له‌ده‌رگای پرون‌کردنه‌وه‌ی: كو‌مه‌لیك له‌شه‌هیدان كه‌

پاداشتی دواړوژیان هه‌یه‌و، ده‌شۆرین‌و، نوێ‌تیشیان له‌سه‌ر ده‌کړی، به‌په‌چه‌وانه‌ی کوژراوی جه‌نگی کافران‌ه‌وه‌، پاشان (النووي) ئه‌م چوار فه‌رمایشته به‌رپز دینی:

۱- (الشُّهَدَاءُ خَمْسَةٌ: الْمَطْعُونُ، وَالْمَبْطُونُ، وَالْغَرِيقُ، وَصَاحِبُ الْهَدْمِ، وَالشَّهِيدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ)^(۱).

واته: شه‌هیدان پینچ جوړن: تاعوون لیدراو و، به‌زگ ئیشه‌مردوو و، خنکاو و، شت به‌سه‌ردا پووخواو، شه‌هیدکراو له‌پړی خوادا.

۲- (عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ): «مَا تَعْلَمُونَ الشَّهِيدَ فِيكُمْ؟» قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ! مَنْ قُتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَهُوَ شَهِيدٌ، قَالَ: «إِنَّ شَهِدَاءَ أُمَّتِي إِذَا لَقِيتُ»، قَالُوا: فَمَنْ هُمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: «مَنْ قُتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَهُوَ شَهِيدٌ، وَمَنْ مَاتَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَهُوَ شَهِيدٌ، وَمَنْ مَاتَ فِي الطَّاعُونَ فَهُوَ شَهِيدٌ، وَمَنْ مَاتَ فِي الْبَطْنِ فَهُوَ شَهِيدٌ، وَالْغَرِيقُ شَهِيدٌ»^(۲)

واته: په‌غه‌مبه‌ری خوا (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) فه‌رمووی: له‌نیو خۆتاندا پیتانویه شه‌هیده‌کاتتان کین؟ گوتیان: ئه‌ی په‌غه‌مبه‌ری خوا! هه‌رک‌ه‌س له‌پړی خوادا بکوژری ئه‌وه شه‌هیده، فه‌رمووی: ئه‌گه‌ر وابی شه‌هیده‌کانی ئۆمه‌تم که‌من، گوتیان: ئه‌دی شه‌هیدان کین ئه‌ی په‌غه‌مبه‌ری خوا؟ فه‌رمووی: ئه‌وه‌ی له‌پړی خوادا بکوژری شه‌هیده‌و، هه‌رک‌ه‌س له‌پړی خوادا بمړی، شه‌هیده‌و، هه‌رک‌ه‌س له‌تاعووندا بمړی، شه‌هیده‌و، هه‌رک‌ه‌س به‌ژانه سک بمړی، شه‌هیده‌و، خنکاویش (له‌ئاودا) شه‌هیده.

(۱) أَخْرَجَهُ مَالِكٌ بِرَقْمٍ: (۲۹۳)، وَالْبُخَارِيُّ بِرَقْمٍ: (۶۲۴)، وَمُسْلِمٌ بِرَقْمٍ: (۱۹۱۴)، وَالتِّرْمِذِيُّ بِرَقْمٍ: (۱۰۶۳) وَقَالَ: حَسَنٌ صَحِيحٌ.

(۲) أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ بِرَقْمٍ: (۱۹۱۵)، وَابْنُ حِبَّانَ بِرَقْمٍ: (۳۱۸۶).

۳- (مَنْ قُتِلَ ثُونٌ مَّالِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ)^(۱) واته: هه‌ر که‌س له‌سه‌ر مال و سامانی بکوژری، شه‌هیده.

۴- (مَنْ قُتِلَ ثُونٌ مَّالِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ، وَمَنْ قُتِلَ ثُونٌ أَمْلِهِ، أَوْ دُونِ دَمِهِ، أَوْ ثُونٌ دِينِهِ، فَهُوَ شَهِيدٌ)^(۲).

واته: هه‌ر که‌س له‌سه‌ر سامانی بکوژری، شه‌هیده، هه‌ر که‌س له‌سه‌ر خه‌زانی بکوژری، یان له‌سه‌ر خویینی، یان له‌سه‌ر ئایینی، نه‌وه شه‌هیده. دیاره له‌م فه‌رمایشته‌شه‌وه زۆر پروونه، که وێرای کوژراوانی پێی خوا "که شه‌هیدی پله‌یه‌کن" چهند جوړیکی دیکه‌ش شه‌هید هه‌ن، که شه‌هیدی پله‌دوون، که جوړیکیان نه‌وه‌که‌سانه‌ن که مل بو‌سته‌م و ده‌ستدریژی نه‌وی ناکه‌ن، له‌هه‌ر که‌سیکه‌وه بێ، به‌لکو به‌ره‌نگاری ده‌بنه‌وه‌و، له‌گه‌لێ ده‌جه‌نگه‌ن و سه‌ره‌نجام ده‌کوژرین.

جوړیکه‌شیان نه‌وه‌که‌سانه‌ن، که به‌هه‌ندیک نه‌خو‌شیی و کاره‌ساتی تایه‌ت ده‌مرن، که سیفه‌تی کۆکه‌ره‌وه (الصِّفَةُ الْجَامِعَةُ) یان، بریتیه له‌ پروودای کت و پرو چاوه‌پوانه‌کراو، که به‌پێی چاخ و پۆژگاره‌کانیش ده‌گو‌رین، بو‌وینه: له‌م پۆژگاره‌ماندا قوربانیه‌کانی هۆیه‌کانی هات و چۆ (وسائط النقل) زۆرن، که نه‌وه جو‌ره قوربانیه‌مانه‌ له‌پۆژگاری زوودا نه‌بوون، یان زۆر که‌م بوون.

(۱) رواه البخاري: ۲۴۸۰، ومسلم: ۱۴۱۰.

(۲) رواه أحمد برقم: (۱۶۵۲)، وَعَبْدُ بْنُ حَمِيد برقم: (۱۰۶)، وَأَبُو دَاوُد برقم: (۴۷۷۲)، وَالتِّرْمِذِيُّ برقم: (۱۴۲۱) وَقَالَ: حَسَنٌ صَحِيحٌ، وَالنَّسَائِيُّ برقم: (۴۰۹۵)، وَأَبُو يَعْلَى برقم: (۹۴۹)، وَاللَّفْظُ لِأَبِي دَاوُدَ، قَالَ الشَّيْخُ الْأَكْبَانِيُّ: صَحِيحٌ.

برگه‌ی چواره‌م: هه‌ر پێشه‌رگه‌یه‌کی مسوڵمانی کوردستان، له‌جه‌نگی به‌رگهری کردن له‌خه‌لك و خاكیدا بكوژێ، شه‌هیده

هه‌لبه‌ته‌ پاش سه‌ره‌نجدان و لێتێگه‌یشتنی سێ پرگه‌که‌ی پێشوو ئهم باسه‌،
پاستیی ناوونیشانی ئهم برگه‌ی چواره‌مه‌، ده‌بیته‌ شتیکی پروو و سه‌لمێنراو.
ئنجای دیاره‌ ئه‌وه‌ش "واته‌: به‌شه‌هید دانه‌ی که‌سانێکی مسوڵمان که‌ له‌جه‌نگی
دژی داگیرکارو ده‌ستدریژکارو، به‌رگهری کردن له‌خه‌لك و خاك و دین و ژینیاندا،
ده‌كوژرێن" تایبه‌ت نیه‌ به‌هیزی پارێزگاریکاری کوردستانه‌وه‌، به‌هه‌موو
ناوونیشانه‌کانیانوه‌، به‌لكو گشتیه‌ بۆسه‌رجه‌م به‌رگه‌یه‌کارانی مسوڵمان، له‌دین و
ژین و خه‌لك و خاکی ولاته‌کانیان.

هه‌روه‌ها هه‌ر که‌س له‌و سێ پرگه‌یه‌ی پێشوو حاڵی بێ، دُنیا ده‌بی که‌ وشه‌ی
(شه‌هید) به‌هه‌رسیك مانایه‌کانی: ۱- شه‌هیدی دنیاو دوا پوژ، ۲- شه‌هیدی
دواپوژ، ۳- شه‌هیدی دنیا، وشه‌و زاراوه‌یه‌کی ئیسلامیه‌وه‌، تایبه‌ته‌ به‌مسوڵمانانی
له‌پێی خوادا كوژراوی شوینكه‌وتوو ئیسلامه‌وه‌وه‌، هیچ په‌یوه‌ندیی به‌خه‌لكی
نامسوڵمانانه‌وه‌ نیه‌ "به‌هه‌موو جوژه‌کانی نامسوڵمانانه‌وه‌"، چونكه‌ وه‌ك له‌برگه‌ی
دوه‌مه‌دا باسمان کرد، كوژراوانی پێی خوا "عز و جل"، به‌هه‌ر کام له‌و چوار
ئیه‌تباریه‌ی خستمانه‌پروو، ناوێرێن شه‌هید:

- ۱- که‌ فریشته‌کان له‌کاتی گیان کێشانیاندا ئاماده‌بن و موژده‌یان پێده‌ده‌ن.
- ۲- یان خوێان پاداشت و نازوئیه‌مه‌تی خوا ده‌بینن.
- ۳- یان رووحه‌کانیان له‌لای خوای به‌رزومه‌زن ئاماده‌ ده‌بن.
- ۴- یان به‌خوێنی خوێان شایه‌دی بۆ پاستیی خوا و به‌رنامه‌که‌ی ده‌ده‌ن.

سه‌ره‌ه‌جم شه‌هیدان که‌سانیکه‌ی په‌ڕاداره‌ فیداکاره‌ی ئیسلامه‌، که‌ ناماده‌بوونه‌ له‌په‌ناوی پاراستنی دینه‌ و ژینی کۆمه‌لگا که‌یانداوه‌، به‌مه‌به‌ستی وه‌ده‌سته‌په‌نانه‌ی ره‌زامه‌ندیه‌ی خوا به‌هه‌شته‌که‌ی، گیانی خۆیان فیدابکه‌ن.

هه‌ره‌یه‌ش گله‌یه‌ی کردنی هه‌ندیک له‌ (یه‌زیدییه‌کان) له‌به‌نده‌ که‌ بۆچی نه‌مگوتوه‌ کوژراوانی یه‌زیدییه‌کانیش شه‌هیدنه‌؟! وه‌ک له‌ نووسراوه‌دا هاتوه‌ که‌ له‌ (٢/١١/٢٠١٤ ز) به‌ناوی: {به‌ره‌رسی راگه‌یانده‌ی ده‌سته‌ی بالای بنکه‌ی (لالش) له‌ ده‌وک} بلاوکراوه‌ته‌وه‌، شتیکی سه‌یره‌و بێ جیه‌، چونکه‌ (شه‌هید) یانی: به‌هه‌شتیه‌ی، به‌په‌روای مسوڵمانانیش، هه‌بوونی ئیمان به‌هه‌ر شه‌ش پایه‌ سه‌ره‌کییه‌ که‌یه‌وه‌: ١- ئیمان به‌خوا و ٢- به‌فریشته‌کانی و ٣- به‌کتیبه‌کانی و ٤- به‌په‌غه‌مبه‌ره‌کانی و ٥- به‌ره‌ۆزی دوایه‌ی ٦- به‌قه‌زاو قه‌ده‌ره‌، مه‌رجی چوونه‌ به‌هه‌شته‌، مه‌گه‌ر بۆ که‌سانیکه‌ راگه‌یانده‌ی ڕوون (البلاغ المبین)یان پێنه‌گه‌یشته‌بێ، هه‌یج له‌ئیسلام نه‌زانن "بێ ئه‌وه‌ی که‌مه‌تر خه‌م بووبن له‌نه‌زانینه‌دا" یان ئیسلامیان به‌شیوه‌یه‌کی ناراسته‌ و شیوینه‌راو پێگه‌یشته‌بێ، خواوه‌ن به‌لگه‌و عوزریش بن، که‌ دیاره‌ ئه‌و کاته‌ حوکمی فهرماشته‌ی خوا ده‌یانگریته‌وه‌، که‌ ده‌فه‌رموی: ﴿وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّى نَبْعَثَ رَسُولًا﴾ (١٥) {الإسراء}، واته‌: ئێمه‌ عاده‌تمان وانیه‌ خه‌لک سزا بده‌ین (له‌دنیاو دوا ڕۆژدا) هه‌تا پێغه‌مبه‌ریان بۆ نه‌نیرین.

ئع‌جا ئاشکرایه‌ که‌ پێغه‌مبه‌ری کو‌تایی (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) هاتوه‌، دوا‌ی وی هه‌یج پێغه‌مبه‌ری نه‌یه‌، به‌لام بێگومان که‌سانیکه‌ په‌یام به‌رنامه‌ی پێغه‌مبه‌ری خاته‌میان به‌روونی پێ نه‌گه‌یشته‌بێ، وه‌ک خوا فهرموویه‌تی: ﴿وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا أَلْبَلَعُ الْمِيتَ﴾ (٥٤) {النور}.

واته‌: پێغه‌مبه‌ر جگه‌ له‌ گیانده‌نی ڕوون چی دیکه‌ی له‌سه‌ر نه‌یه‌.

ئوه وهك ئوه وایه پیغه‌مبه‌ریان بۆلا نه‌نیررابی.

هه‌ڵبه‌ته لهم پۆژگاره‌دا: وشه‌ی (شهید)یش وهك گه‌لێك وشه‌و زاراوه‌ی دیکه‌ی ئیسلام بۆته به‌شێك له‌ کلتوو‌رو فه‌ره‌نگی زۆریك له‌نامسو‌لمانانیش، كه‌ له‌گه‌ڵ مسو‌لماناندا ده‌ژینو، مه‌رجیش نیه‌، ئه‌وان به‌و چه‌مك و اتایانه به‌کاریان بینن، كه‌ ئیسلام بۆی داناون، بۆ وینه‌:

ئێستاكه‌ كه‌سانێك كه‌ره‌نگه‌ بی‌پروابن و هیچ ئاینی‌کیان نه‌بی، وشه‌ی (شه‌هید) بۆ كوژراوه‌كانیان به‌كاردی‌نن، بێ ئه‌وه‌ی بروایان وابی كه‌ دوا‌پۆژو به‌هه‌شت هه‌یه‌! به‌لام به‌هه‌رحاڵه‌ پێویسته‌ چه‌مك و اتای راسته‌قینه‌ی وشه‌و زاراوه‌ ئیسلامیه‌كان، وهك خۆیان بزانن، باكه‌سانێكیش به‌هه‌ڵه‌ یان به‌ئانقه‌ست بۆ و اتاو مه‌به‌ستی‌کی دیکه‌ی نه‌گونج‌او، یان له‌جیی خۆیاندا دانه‌نراو، به‌کاریان بینن.

کۆتایی نهم بابه‌ش به‌دوو پوونکردنه‌وه‌ دێنم:

یه‌كه‌م: بێگومان به‌رگرایی له‌خۆکردن و سته‌م و ده‌ستدریژی به‌رپه‌رچدانه‌وه‌، له‌هه‌ر كه‌س و لایه‌نێكه‌وه‌ بێ، شتی‌کی باشه‌و کاری‌کی په‌سندو جوامی‌رانه‌یه‌و، سیفه‌ت و ئا‌کاری په‌سندیش له‌هه‌ر كه‌سی‌كه‌وه‌ بێ، ئه‌گه‌ر نامسو‌لمانانیش بێ، هه‌رباشه‌و خاوه‌نه‌كه‌ی شایسته‌ی سوپاس و پێزانینه‌و، به‌پێچه‌وانه‌شه‌وه‌: سیفه‌ت و ئا‌کاری خراییش، له‌هه‌ر كه‌سی‌كه‌وه‌ بێ، ئه‌گه‌ر مسو‌لمانیش بێ، هه‌رناپه‌سنده‌و پێویسته‌ سه‌ركۆنه‌و سه‌رزه‌نش بکری.

دووه‌م: پێویسته‌ مسو‌لمانان وریابن و د‌نیابن كه‌ خوا‌ی داد‌گه‌ر "تبارك و تعالی" مافی قیتۆ‌ی (Veto) ی به‌هیچ‌كه‌س نه‌داوه‌، له‌به‌رانه‌ به‌رنامه‌كه‌یداو، ناوی (ئیسلام) و (مسو‌لمان) ئه‌گه‌ر هه‌رناوی بێ ئیوه‌پۆك و شیعار ی بێ كردار بن، نه‌ك هه‌ر دادیان ئاده‌ن و شه‌فاعه‌تیان بۆناكه‌ن، به‌لكو ئه‌وه‌ ده‌بی‌ته‌ مایه‌ی گونا‌ه‌باریی دوا‌پۆژو عه‌یب‌داری دنیاشیان،

کہواتہ:

۱) - با له لایه کهوه: به ناوونیشان و دروشمه زهق و گهوره بهرزکراوه کانی
 پیکرخراوی (داعش) و، هر پیکرخراو و گروپیکی دیکه ی پهرگیر (مطرف) ی
 هاوشیوه ی وه: (دهولته ی ئیسلامی، جبهه جی کردنی شهریهت، خلیفه،
 بهیداعی "لا اله الا الله") چهواشه نه بین و، نه کهوینه گومان و دوودلییه وه،
 چونکه ئه و ناوونیشان و دروشمه گه ورا نه، نه گهر له پیری شهریه ته وه نه بین و،
 خاوه ن و بهرزکهره وه کانیان، به شیوازی شهرعیانه و ره وشت و ئاکاری
 بهرزپه سندن، پازاوه نه بین، مانای وایه راستگوییان له گه له نه کراوه و،
 ناوونیشانیکی جوان و نیه ره وکیکی ویران!

(۲) - وه له‌لایه‌کی دیکه‌شه‌وه: با هه‌یزه‌ پارێزگارییکارو به‌رگرییکاره‌کانی کوردستانیش، له‌خۆیان وریابن و، له‌کاردانه‌وه‌دا، گیرۆده‌ی سنوورشکینیی نه‌بن و، خۆیان له‌پرشتنی خوینی ناهه‌ق و، خواردنی مالی حه‌رام و، هه‌ر ره‌فتار و هه‌لس و که‌وتیکی دیکه‌ی له‌سنووری شه‌ریعت به‌ده‌ر، پاریزن، چونکه‌ خراپه‌ و تاوان هه‌ر خراپه‌ و تاوانه‌ و، جاری واش هه‌یه‌ ره‌فتار و هه‌لۆیستی ناشیرین و دزیوی که‌سێک یان چه‌ند که‌سێک، ده‌بێته‌ په‌له‌یه‌کی ره‌ش به‌سه‌ر خه‌لکیکه‌وه، که‌ ره‌نگه‌ ئاگاشیان لی نه‌بووبی، به‌لام به‌هه‌رحال مادام له‌ریزه‌کانی واندایه، هه‌ر له‌سه‌ریان حساب ده‌کری و، به‌هه‌موویان باجه‌که‌ی ده‌ده‌ن و، بگه‌ره‌ جاری وایه‌ به‌سه‌ر کۆی خه‌لک و ولات و قه‌واره‌که‌شیاندا ده‌شکێته‌وه! بۆیه‌ پێویسته‌ به‌رپرسا‌ن زۆر وریای ئه‌و جو‌ره‌ که‌سانه‌بن، که‌ ئه‌و ره‌فتارانه‌یان لی ده‌شکویته‌وه‌ و ده‌ستیان بگرن.

په‌ڕه‌پانده‌نی مه‌کتبه‌ی ماموستا عه‌لی بابێر

archive.org/details/@alibapir

AliBapir

Google Play

App Store

له‌ نۆزه‌ کۆمه‌ڵایه‌تیه‌کان له‌که‌ڵان

بۆس مه‌کتبه‌ی ماموستا عه‌لی بابێر

Windows Phone 8.1

Windows Phone 8.1

هه‌لی بابێر AliBapir

کە‌ڵانی

په‌ڕه‌پانده‌نی مه‌کتبه‌ی ماموستا عه‌لی بابێر

په‌ڕه‌پانده‌نی مه‌کتبه‌ی ماموستا عه‌لی بابێر

لہ کو تائیدا: وہ لّامی یں سیاریکی فقیر حالانہ!

برگه‌ی یه‌که‌م: چه‌مک و واتای (جهاد) و (قتال) له ئیسلامدا^۱

زۆر که‌س پێی وایه هه‌ردووک وشه‌ی (جهاد) و (قتال) یه‌ک چه‌مک و واتایان هه‌یه، به‌لام پێگومان ئه‌وه راست نیه، هه‌رچه‌نده هه‌ندی‌ک جارن، وه‌ک زاراوه‌ی شه‌رعی له‌جیاتیی یه‌کدی به‌کار هێنراون:

۱/ (الجهاد):

وشه‌ی (جهاد) وشه‌یه‌کی عه‌ره‌بیه‌وه له‌بنه‌ره‌تدا له (جَهْدٌ یَجْهَدُ جَهْدًا) وه هاتوه، که به‌مانای: (جَدَّ وبَالِغ) دێ، یانی: کاره‌که‌ی به‌ عه‌زمه‌وه کرد و توانای خۆی تێدا به‌کارهێناو، چاوگی (جَهْد)، (جَهْد) و (جُهْد)ه، که هه‌ندی‌ک له‌زانیان گوتووین: یه‌ک واتایان هه‌یه، به‌لام زۆربه‌یان گوتووین: (جُهْد) به‌مانای ئه‌وه‌په‌ر (الغایه) وه، (جُهْد) یش به‌مانای وزه‌ و توانا (الْوُسْعُ وَالطَّاقَةُ) یه، وشه‌ی (جهاد) یش چاوگه‌ و له (جَاهِدْ یُجَاهِدْ جِهَادًا وَمُجَاهَدَةً) وه هاتوه، ئنجا (جَاهِدَ) یانی: توانا هێزی خۆی له‌به‌رگه‌ری و زالبووندا به‌کارهێنا (بَدَلَ وَسَعَهُ فِي الْمُدَافَعَةِ وَالْمَغَالِبَةِ)^(۲).
(راغب الأصفهانی) یش گوتویه‌تی: (الْجِهَادُ وَالْمُجَاهَدَةُ: إِسْتِفْرَاحُ الْوَسْعِ فِي مُدَافَعَةِ الْعَدُوِّ)^(۳) یانی: (جِهَادٌ وَمُجَاهَدَةٌ) به‌مانای به‌کارهێنانی ئه‌وه‌په‌ری توانایه، له‌به‌رگه‌ری کردن له‌به‌رانبه‌ر دوزمندا.

^۱ - شایانی باسه که بۆ نووسینی ئهم بابته، تارا‌دده‌یه‌ک سوودم له (فقه الجهاد) ی (د. یوسف القرضاوی) وه‌رگرتوه، که کتیییکی دوو به‌رگییه، له زیاتر له هه‌زارو شه‌شسه‌د (۱۶۰۰) لاپه‌ره‌دا، خوا پاداشتی بداته‌وه.

(۲) به‌روانه: معجم ألفاظ القرآن الكريم، ج ۱ ص ۲۲۶.

(۳) به‌روانه: مفردات ألفاظ القرآن، ص ۲۰۹.

۲/ (القتال):

وشه‌ی (قتال) که له (قاتِل یقاتِل قِتالاً وَمُقَاتَلَةً) هه‌هاتوه‌و، ئه‌ویش له (قَتَلَ یَقْتُل قِتالاً) هه‌هاتوه‌و، یه‌که مانای پروونی هه‌یه‌، که بریتیه له یه‌کدی کوشتن، یان هه‌ولدان بۆ یه‌کدی کوشتنی دوو لایه‌ن یان زیاتر، که به‌کوردیی (جهنگ) و (شه‌ری) پی‌ده‌گوتری.

که‌واته‌: وشه‌ی (جهاد) چه‌مکه‌و واتایه‌که‌ی له‌هی (قتال) فراوانتره‌و، ئه‌گه‌ر سه‌رنجی قورئان و سوننه‌تیش بده‌ین، هه‌روای ده‌بینیو، وشه‌ی (جهاد) بۆ هه‌ر کام له‌:

یه‌که‌: کار له‌سه‌ر نه‌فسی خۆکردن بۆ پاکسازی و چاکسازی تی‌دا کردنی.
دوو: بانگه‌وازو خه‌باتی فیکری و راگه‌یاندن، بۆ گه‌یاندن پهیامی ئیسلام و به‌رپه‌رچ دانه‌وه‌ی ناحه‌زانی.

سی: سه‌رو مال به‌خشین له‌پیری خوادا.

به‌کارهاتوه‌، باسه‌رنجی ئه‌و ئایه‌ت و فه‌رموودانه بده‌ین:

۱- ﴿وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ﴾ (٧٨) الحج.

۲- ﴿فَلَا تَطْعَمُ الْكُفْرِينَ وَجَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَبِيرًا﴾ (٥٢) الفرقان.

۳- ﴿أَنْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ

اللَّهِ﴾ (٤١) التوبة.

۴- ﴿وَالْمُجَاهِدُ مَنْ جَاهَدَ نَفْسَهُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ﴾ (١) واته‌: تیکۆشه‌ر که‌سیکه له

فه‌رمانبه‌ری کردندا بۆ خوا، له‌گه‌لا خۆیدا تی‌ده‌کۆشی.

(١) أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ بِرَقْم: (٢٤٠٠٤)، وَأَبْنُ حَبَّانَ بِرَقْم: (٤٨٦٢)، وَالطَّبْرَانِيُّ بِرَقْم: (٧٩٦)، وَالْحَاكِمُ بِرَقْم: (٢٤)، وَالْبَيْهَقِيُّ فِي "شُعَبِ الْإِيمَان" بِرَقْم: (١١١٢٣).

۵- (جَاهِلُوا الْمُشْرِكِينَ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ) ^(۱) واته: له دژی

هاوبه شدانره کان تییکۆشن به: سامانتان و دهستان و زمانتان.

وهك دهیین چهمك و واتای وشه ی (جهاد) له هی (قتال) فراوانتره، بهلام بیگومان ئهوه له کاتی کدایه که وشه ی (جهاد) له نایه ته مه دینه ییه کاندایه هاتی، ئه و کاته هه موو جوړه خه بات و تییکۆشانیک ده گریته وه:

(۱) - جهادی نه فس و ئاره زووه زکانی و شهیتان.

(۲) - جهادی بانگه واز و خه باتی فیکری و ئیعلامی.

(۳) - جهادی سهرومال فیدا کردن.

ئه گهرنا وشه ی (جهاد) له نایه ته مه ککه ییه کاندایه به مانای جهنگ و سهرومال فیدا کردن "که له قۆناغی مه دینه دا فەرز بووه" نه هاته.

شایانی باسیشه که دواتر له قۆناغی مه دینه دا، وشه ی (جهاد) به مانای جهنگ و به خشی نی سامان و گیان له پیری خوادا، به کار هاتو، چهمك و واتا مه دینه ییه که ی به سه ر چهمك و واتا مه ککه ییه که ییدا زالبوو و، داییوشی، بویه ئیستا زۆر که س هه ردووک وشه ی (جهاد) و (قتال) هه ر به مانای جهنگ و فیداکاری به سه رو مال له پیری خوادا، به کار دینی، بویه ش ئیمه زۆر جار هه ردووک وشه که به کار دینیین.

پیویسته بشارتی که له سووره ته مه دینه ییه کاندایه مه گه ر چۆن، دهنای وشه ی (جهاد) هه ر به مانای جهنگ (قتال) و به خشی نی گیان و سامان هاته.

ئنجایه گه ر بانه وی پیناسه ییه کی پوختی وشه ی (جهاد) بکه یین، ده بی بلین:

(۱) أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ بِرَقْمٍ: (۱۲۲۶۸)، وَالذَّارِمِيُّ بِرَقْمٍ: (۲۴۳۱)، وَأَبُو دَاوُدَ بِرَقْمٍ: (۲۵۰۴)، وَالنَّسَائِيُّ بِرَقْمٍ: (۳۰۹۶)، وَأَبُو يَعْلَى بِرَقْمٍ: (۳۸۷۵)، وَابْنُ حِبَّانَ بِرَقْمٍ: (۴۷۰۸)، وَالْحَاكِمُ بِرَقْمٍ: (۲۴۲۷) وَقَالَ: صَحِيحٌ عَلَى شَرْطِ مُسْلِمٍ.

برگه‌ی دووم: هه رکام له تیپه راندن (افراط) و به زایه دان (تفریط) له باره‌ی جیهاده وه هه له ن

لهم رۆژگار هه ماندا له نیو موسولماناندا، له باره‌ی جهنگ و جیهاده وه، سی جور هه
بیرو را هه ن:

۱- رایه کی تیپه پینه ر (مُفَرِّط):

که پیوایه له سه ر موسولمانان فه رزه، ئیعلانی جهنگ و جیهاد بکه ن به رانبه ر
هه موو دنیا!

۲- رایه کی کورته پینه ر (مُفَرِّط):

که پیوایه که جهنگ و جیهاد له ئیسلامدا، بۆته به شیک له که له پوو رو میژوو
و، نابئ ئیستا هه ر باسیش بکری، چ جای موماره سه بکری!

که بیگومان هه دوو رایه، تاراده یه کی زۆر وه ک کارو کاردانه وه (فعل و رد
الفعل) له ژیر کاریگه ری یه کدی دان.

۳- رایه کی میانجی (وَسْط):

که ده ئی: پیویسته جهنگ و جیهاد، دوو ره کاردانه وه عاتیفه بۆی پروانین و،
ئه وکاته ش ده زانین که ئیسلام نه فه رمان به موسولمانان ده کات، که دژی هه موو دنیا
جیهاد رابگه یه نن و، نه پیشیان ده ئی: لهم دنیا یه دا پاساوی جهنگ و جیهاد
نه ماوه و، نابئ جیهاد دژی هیچ که س بکری، ته نانه ت پژی می زایو نی و، هه
رژیمانه ش که به ئاشکرا له ولاتانی موسولماناندا، بانگه شه ی کوفرو ئیلحاد ده که ن و،
دژایه تی ئیسلام و موسولمانان ده که ن!

به لکو به سه رنجدانی قورئان و سوننه ت، دئیا ده بین که جهنگ و جیهاد
له ئیسلامدا "هه تا موسولمانان سته میان له سه ری و، بشتوانن به رگری بکه ن" هه ر

به‌رده‌وامه‌و، به‌لگه‌و نیشانه‌ی زیندویتی مسوڵمانانیشه، به‌لام پێویسته‌ لی‌زانانه‌و دووربینانه‌و وردبینانه‌و له‌کات و شوینی خۆیداو، له‌لایه‌ن که‌سانی پسپۆرو شاره‌زا له‌دین و ژیندا، بریاری له‌سه‌ر بدری و بکری، نه‌ک به‌هه‌له‌شه‌یی و به‌یی به‌رچاو پروونیو، به‌شیوه‌یه‌کی سه‌رکیلا‌نه‌و دلگه‌رمانه‌و که‌س به‌که‌سیی، وه‌ک به‌داخه‌وه‌ له‌م رۆژگار هه‌ماندا، به‌زۆری هه‌روابووه‌، بۆیه‌ش مه‌گه‌ر چۆن، ده‌نا مسوڵمانان هه‌ر له‌سه‌ری قه‌رزدار بوونه‌وه‌و، کاره‌که‌ بئه‌تۆوی خۆی نه‌کردۆته‌وه‌.

له‌برگه‌ی سییه‌میشدا تیشکی زیاتر ده‌خه‌ینه‌ گرنگی و پێویستی جه‌نگه‌و جیهاد.

له‌ تۆوه‌ کۆمه‌ڵه‌یه‌کان له‌کۆمه‌ڵه‌کان

هه‌ر که‌م عه‌ز مه‌یاد ئه‌وانه‌ل له‌جێمانه‌ی

ف

پاڤه‌پاڤه‌ی مه‌کته‌بی مامۆستا عه‌لی باه‌ڕه‌

archive.org/details/@alibapir

Alibapir

Google Play

App Store

QR Code 1

QR Code 2

هه‌ر که‌م عه‌ز مه‌یاد ئه‌وانه‌ل له‌جێمانه‌ی

ف

هه‌لی باه‌ڕه‌/Bapir

که‌ژانی

پاڤه‌پاڤه‌ی مه‌کته‌بی مامۆستا عه‌لی باه‌ڕه‌

QR Code 3

QR Code 4

QR Code 5

پاڤه‌پاڤه‌ی مه‌کته‌بی مامۆستا عه‌لی باه‌ڕه‌

برگهی سییه: پیگهی جهنگ و جهاد له نیسلا مدا و پاداشتی جهنگا وهران و موجاهیدان

تایهت و فرموده له بارهی پله و پایه و پیگهی جهاده وه زۆر زۆرن، به لام نییه ته نیا وهك نمونه، هه ندیکیان لی باس ده کهین:

۱/ ﴿لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ۝٩٥ دَرَجَاتٍ مِّنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً ۖ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ۝٩٦﴾ النساء.

واته: برودارانانی دانیشتوی بی مزه دهت، له گه ل تیکۆشه ران له پیری خوادا به سامان و گیانیان، یه کسان نین، خوا تیکۆشه ران به سامان و گیانیانی به سه ر دانیشتوو اندا، به پله یه که بهرز کردۆته وه، خوا گفتی باشی به هه موویاندا وه، به لام خوا به پاداشتیکی مه زن موجاهیدانی به سه ر دانیشتوو اندا، بهرز کردۆته وه، چه ندان پله له خوا وه، لیبوردن و به زه یه کی تاییه ت و، خوا لیبوردی به به زه یی یه.

۲/ ﴿أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَجَاهَدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَوُونَ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ۝٩٧ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ أَعْظَمُ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ۝٩٨ يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِّنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجَنَّاتٍ

لَهُمْ فِيهَا نَعِيمٌ مُّقِيمٌ ﴿٢١﴾ خَلِيدِينَ فِيهَا أَبَدًا إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ

﴿٢٢﴾ التوبة.

واته: ئایا (هه‌ئسان به) ئاودان به‌حاجییان و خزمه‌تی مزگه‌وتی هه‌رامتان، وه‌ک (کاری) ئه‌و که‌سه‌ دانا، که‌ به‌روای به‌خواو به‌پوژی دوا‌یی هه‌یناوه‌و، له‌پێی خوا‌دا جیهادی کردوه؟ له‌لای خوا‌یه‌کسان نین، خوا‌ش پێروونی کۆمه‌لی سته‌مکاران ناکات، ئه‌وانه‌ی به‌روایان هه‌یناوه‌و، کۆچیان کردوه‌و جیهادیان له‌پێی خوا‌ به‌سامان و گیانیان کردوه، پله‌یان له‌لای خوا‌ مه‌زن‌تره‌، هه‌ر ئه‌وانه‌ش سه‌رفرازن، په‌روه‌ردگاریان موژده‌ی به‌زه‌یی و په‌زانه‌ندیی خۆییان پێده‌دا، هه‌روه‌ها چه‌ند به‌هه‌شتیک که‌ نازو نیعمه‌تیک به‌رده‌وامیان تێیاندا هه‌یه‌، به‌هه‌میشه‌یی تێیاندا ده‌میننه‌وه‌، به‌راستی خوا‌ پاداشتی مه‌زنی له‌ایه‌.

۳/ (أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِرَأْسِ الْأَمْرِ وَعَمُودِهِ وَزُورَةِ سَنَامِهِ؟ رَأْسُ الْأَمْرِ الْإِسْلَامُ، وَعَمُودُهُ الصَّلَاةُ، وَزُورَةُ سَنَامِهِ الْجِهَادُ) ^(١).

واته: ئایه‌ هه‌وائتان پێده‌م به‌سه‌ری ئایین‌و، کۆله‌که‌که‌ی‌و، لووتکه‌که‌ی؟ سه‌ری ئایین ملک‌ه‌چییه‌ (بۆ خوا‌)و، کۆله‌که‌که‌ی نوێژه‌و، لووتکه‌ به‌رزه‌که‌ی جیهاد له‌پێی خوا‌دا‌یه‌.

۴/ (عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) أَيُّ الْعَمَلِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: «الصَّلَاةُ لَوْ قُتِلَ فِيهَا»، قَالَ: قُلْتُ لِمَ أَيْ؟ قَالَ: «بِرُّ الْوَالِدَيْنِ»، قَالَ: قُلْتُ لِمَ أَيْ؟ قَالَ: «الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ» ^(٢).

(١) أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ بِرَقْم: (٢٢٠٦٩)، وَالتِّرْمِذِيُّ بِرَقْم: (٢٦١٦)، وَقَالَ: حَسَنٌ صَحِيحٌ، وَابْنُ مَاجَهَ بِرَقْم: (٣٩٧٣)، وَالْحَاكِمُ بِرَقْم: (٣٥٤٨)، وَقَالَ صَحِيحٌ عَلَى شَرْطِ الشَّيْخَيْنِ، وَالْبَيْهَقِيُّ فِي "شُعَبِ الْإِيمَانِ" بِرَقْم: (٤٢٢٥).

(٢) أَخْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ بِرَقْم: (٥٠٤)، وَمُسْلِمٌ بِرَقْم: (٢٦٢) وَغَيْرُهُمَا.

واته: له پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ پرسی: چ کرده‌وه‌یه‌ك باشته‌؟ فهرمووی: نوێژ له کاته‌کانی خۆیدا، گوتم: ئه‌دی دوا‌ی ئه‌وه کامه‌؟ فهرمووی: چاکه له گه‌ڵ بابو دایک دا، گوتم: ئه‌دی دوا‌ی ئه‌مه کامه‌؟ فهرمووی: جیهاد له پێ‌ی خوادا.

ه/ (عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، قَالَ قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) أَيُّ الْمُؤْمِنِينَ أَفْضَلُ؟ قَالَ: مُؤْمِنٌ مُجَاهِدٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ)^(۱).

واته: گوتم: ئه‌ی پێغه‌مبه‌ری خوا! کام له پڕواداران (له هه‌موویان) باشته‌؟ فهرمووی: پڕواداریکی موجهید به‌گیان و سامانی له پێتاوی خوادا.

هه‌لبه‌ته هه‌ر له‌به‌ر تیشکی ئه‌و ئایه‌ت و فهرمودانه‌شدا بووه، که زۆری هه‌ر زۆری زانیان گوتوویانه: پاش فهرزه تایبه‌تییه‌کان (الفرائض العينية) جه‌نگو جیهاد له‌پێ‌ی خوادا، چاکترین و گه‌وره‌ترین جو‌ری تاعه‌ته: بو‌ نمونه: (أحمد بن حنبل) گوتویه‌تی: (لَا أَعْلَمُ شَيْئاً مِنَ الْعَمَلِ بَعْدَ الْفَرَائِضِ أَفْضَلَ مِنَ الْجِهَادِ)^(۲).

واته: پێم شک نایه‌ت پاش پێنج نوێژه فهرزه‌کان، هیچ کرده‌وه‌یه‌ك له جیهاد باشته‌ی.

له ئۆره‌ كۆمه‌ڵایه‌تییه‌كان له‌كهنانه‌س

نێن هه‌م عێر مۆا‌ع ال‌وا‌ئیل ال‌ج‌نم‌ا‌ی

AliBapir

archive.org/details/@alibapir

AliBapir

Google Play

App Store

QR Codes

AliBapir

QR Codes

AliBapir

AliBapir

QR Codes

(۱) أَخْرَجَهُ ابْنُ أَبِي شَيْبَةَ بِرَقْم: (۱۹۸۳۶)، وَالْبُخَارِيُّ بِرَقْم: (۲۷۸۶)، وَمُسْلِمٌ بِرَقْم: (۱۸۸۸).

(۲) پروانه: المغني، ج ۱۳، ص ۱۰.

به‌رگه‌ی چواره‌م: ئاماژه‌کانی جیهاد و جه‌نگ له‌ڕێی خوادا

ئێسلام پێنج ئامانجی سه‌ره‌کیی دیاری کردوون بۆ ئه‌نجامدانی جه‌نگ و جیهاد، جگه‌ له‌و پێنج ئامانجه‌، دروست نیه‌ مسوڵمانان بۆ هیچ ئامانج و مه‌به‌ستێکی دیکه‌، په‌نا بۆ چه‌ك و هێز به‌ن:

یه‌ك: به‌رپه‌رجدانه‌وه‌ی ده‌ستدریژی:

هه‌ركات ده‌ستدریژی کرایه‌ سه‌ر مسوڵمانان، له‌ ڕووی ئایین، یان له‌ ڕووی ژیا‌نیانه‌وه‌، نه‌ك هه‌ر بۆیان هه‌یه‌، بگه‌ر له‌ سه‌ره‌یشیان پێویسته‌، به‌رپه‌رچی بده‌نه‌وه‌ و له‌ به‌رانبه‌ریدا ده‌ستو ئه‌ژێتو دانه‌نیشن، وه‌ك خوای دادگه‌ر فه‌رموویه‌تی:

﴿ ۱ / وَقَتِّلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقْتُلُونَكُم وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا

يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴾ البقرة. ۱۹۰

واته‌: له‌ڕێی خوادا، دژی ئه‌وانه‌ بجه‌نگن، كه‌ له‌ دژتان ده‌جه‌نگن و، ده‌ستدریژی مه‌كه‌ن، بێگومان خوا ده‌ستدریژکارانی خۆشناوین.

﴿ ۲ / فَمَنْ أَعَدَّى عَلَيْكُمْ فَأَعِدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا أَعَدَّى عَلَيْكُمْ وَانْفُوا اللَّهَ

وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴾ البقرة. ۱۹۱

واته‌: ئنجا هه‌ر كه‌س ده‌ستدریژی كردنه‌ سه‌ر، وه‌ك ده‌ستدریژیه‌كه‌ی خۆی، ده‌ستدریژی بكه‌نه‌وه‌ سه‌ر (به‌رپه‌رچی بده‌نه‌وه‌) پارێزیش له‌ خوا بكه‌ن و، بزانی كه‌ خوا له‌ گه‌ڵ پارێژکاران دایه‌.

دوو: ده‌سته‌به‌ر کردنی ئازادی بانگه‌واز:

وه‌ك خ‌وای کاربه‌جی فهرموویه‌تی: ﴿وَقَتْلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ فَإِنْ أُنتَهَوْا فَلَا عُدْوَانَ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ﴾ (البقرة: ۱۹۳)

واته: له‌دژیان به‌نگن، هه‌تا ئازارو نه‌شکه‌نجده‌ان "ی کافران بو‌ بر‌واداران" نامینێو، ملکه‌چی ته‌نیا بو‌ خوا ده‌بی، ئنجا هه‌رکات وازیان هینا (له‌سزادانو ئازاردانی بر‌واداران بو‌ هه‌لگیرانه‌وه‌یان له‌ ئیسلام) ئه‌وه ده‌ستدریژی (واته: به‌کار هینانی هیژ) ته‌نیا بو‌ سه‌ر سته‌مکارانه‌.

یانی: ئیسلام پێ نادات به‌به‌کاره‌ینانی هیژو جه‌نگ کردن، مه‌گه‌ر دژی ئه‌و سته‌مکارانه‌ی، که پێی دینداری ئازادانه له‌ خه‌لك ده‌گرن.

که‌واته: قه‌واره‌ی ئیسلامی "نه‌گه‌ر بتوانی" ده‌بی پێ نه‌دات هیچ قه‌واره‌یه‌کی سیاسی پێی بر‌واه‌تان و هاتنه‌ نیو ئیسلام له‌ خه‌لك بگه‌ری، که ئه‌وه مانای (فتنه^(۱)) یه، به‌لام به‌مه‌رجێک ئه‌و قه‌واره سیاسییه، هاوپه‌یمان نه‌بی له‌گه‌ڵ ده‌وله‌تی ئیسلامیدا، چونکه له‌و‌حاله‌ته‌دا دروست نیه په‌یمان بشکینێو، پشی ئه‌و بر‌واده‌ ئازار دراو پێی دینداری لیگیراونه‌ بگه‌ری، وه‌ك خ‌وای داد‌گه‌ر فهرموویه‌تی: ﴿وَإِنْ أَسْنَصِرْكُمْ فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمْ النَّصْرُ إِلَّا عَلَى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ وَاللَّهُ بِمَا نَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ (الأنفال: ۷۲)

واته: هه‌رکات بر‌واداران داوای کۆمه‌کیان لیتان کرد، که له‌سه‌ر ئاین سته‌میان لیده‌کرا، ئه‌وه پێویسته پشتیان بگرن، مه‌گه‌ر دژی کۆمه‌لێک که له‌نیوان ئیوه‌ ئه‌واندا په‌یمان هه‌بی، خواش بینه‌ری ئه‌وه‌یه که ده‌یکهن.

(۱) واته: لی‌ره لهم سیاقه‌دا، نه‌گه‌رنا (فتنه) مانای دیکه‌شی هه‌ن.

دیاره‌ له‌م ڕۆژگاره‌شدا به‌هۆی به‌ره‌و پێشچوونی ته‌کنۆلۆژیای ڕاگه‌یانده‌وه‌، تارا‌دده‌یه‌کی زۆر کێشه‌و گه‌رفتی گه‌یانده‌نی په‌یامی خوا به‌جه‌یهانیان، چاره‌سه‌رکراوه‌، ئیستا بۆ خه‌ڵک شاره‌زا کردن له‌ئیسلا‌م، هه‌یج په‌ك له‌سه‌ر سو‌پای ئیسلا‌م، نه‌که‌وتوه‌، بۆ لا‌بردنی کۆسپو له‌مه‌په‌ره‌کانی سه‌ر ڕێی بانگه‌واز (إزالة العقبات عن طريق الدعوة)، ته‌نیا مه‌سه‌له‌ی به‌رگه‌یی کردن له‌به‌رواداران‌ی چه‌وسینه‌راوه‌، له‌لایه‌ن ڕژیمه‌ کافرو چه‌وسینه‌ره‌کانه‌وه‌ «ماوه‌ته‌وه‌، ئه‌ویش به‌مه‌رجی نه‌بوونی په‌یمان له‌نیوان ده‌وله‌تی ئیسلا‌می و ئه‌و قه‌واره‌ سته‌مکاره‌دا، که‌پێم وایه‌ به‌شداربوون له‌په‌یکه‌خراوی نه‌ته‌وه‌ یه‌که‌گرتوه‌کان (منظمة الأمم المتحدة)دا، له‌م ڕۆژگاره‌دا ئه‌و په‌یمانه‌ ده‌گه‌یه‌نی!

سێ: ده‌رباز کردنی چه‌وساوان له‌چنگی سته‌مکاران:

وه‌ك خَوای زاناوتوانا فه‌رموویه‌تی ﴿وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ أَهْلُهَا وَاجْعَل لَّنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا وَاجْعَل لَّنَا مِنْ لَدُنْكَ نَصِيرًا﴾^(٧٥)
النساء.

واته‌: ئه‌وه‌ چیتانه‌! له‌په‌یناوی خواو (ده‌ربازکردنی) چه‌وسینه‌راواندا ناچه‌نگن، له‌پیاوانو ئافه‌ره‌تانو مندالان، ئه‌وانه‌ی ده‌لێن: په‌روه‌ردگارمان! له‌م ئاوه‌دانیه‌یه‌ قوتارمان بکه‌، که‌ خه‌ڵکه‌که‌ی سته‌مکارنو، له‌لایه‌ن خۆته‌وه‌ سه‌ره‌رشته‌یاریکمان بۆ په‌رچه‌سینه‌وه‌، له‌لایه‌ن خۆته‌وه‌ پشتیوانیکمان بۆنێره‌.

به‌سه‌ره‌نجدانی نایه‌ته‌که‌ش به‌پروونی دیاره‌ که‌ ئه‌و چه‌وسینه‌راوه‌و بێچاره‌و ده‌ره‌تانانه‌، مسو‌لمان بن یان نامسو‌لمان، هه‌ر پێویسته‌ ده‌وله‌تی ئیسلا‌می، هه‌ولێ ڕزگارکردنو ده‌ره‌ینانیان له‌ژێر نه‌ری سته‌مکاران بدات، به‌لام دیاره‌ ئه‌گه‌ر

له توانایدا هه‌بێ و هه‌یج په‌رچ (مانع) یێک له‌به‌ر ده‌میدا نه‌بێ، چونکه ئهو کاته: ﴿لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾ ﴿٢٨٦﴾ البقرة. واته: خوا جگه له‌وه‌ی له‌توانای دایه، له هه‌یچه‌س داوا ناکات.

چوار: ته‌مبێ کردنی په‌یمان شکینان:

وه‌ك خوای بالا ده‌ست و توانا فه‌رموویه‌تی: ﴿الَّذِينَ عَاهَدْتَ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْقُضُونَ عَهْدَهُمْ فِي كُلِّ مَرَّةٍ وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ﴾ ﴿٥٦﴾ فَمَا تَتَّقِفْنَهُمْ فِي الْحَرْبِ فَشَرِّدْ بِهِمْ مَنْ خَلْفَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿٥٧﴾ الانفال. واته: ئه‌وانه‌ی په‌یمانته‌ گه‌ل به‌ستوون، دوایی هه‌موو جارێ په‌یمانته‌ که‌یان هه‌لده‌وه‌شینه‌وه‌و، پارێز ناکه‌ن (له‌شکاندنی په‌یمان) ئنجا هه‌رکات له‌جه‌نگدا به‌ره‌ه‌ت که‌وتن (زه‌بری وایان لێ بده) ئه‌وانه‌ی له پش‌تیشیان‌ه‌وه‌ن، پرژو بلاویان بکه، به‌لکو په‌ند وه‌ربگرن.

هه‌لبه‌ته هه‌رلێره‌شه‌وه له‌و سزادانه‌ی پی‌غه‌مبه‌ر (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) بو‌ هۆزی (بنو قریظه) ی جووله‌که تیده‌گه‌ین، وه‌ك له‌م ده‌قه‌ی سوننه‌ته‌وه دیاره:

(عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ يَهُودَ بَنِي النَّضِيرِ وَقُرَيْظَةَ حَارَبُوا رَسُولَ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) فَأَجْلَى رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) بَنِي النَّضِيرِ، وَأَقْرَ قُرَيْظَةَ وَمَنْ عَلَيْهِمْ، حَتَّى حَارَبَتْ قُرَيْظَةُ بَعْدَ ذَلِكَ، فَكَتَلَ رِجَالُهُمْ وَقَسَمَ نِسَاءَهُمْ وَأَوْلَادَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بَيْنَ الْمُسْلِمِينَ، إِلَّا بَعْضَهُمْ لِحَقِّوا بِرَسُولِ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) فَأَمْنَهُمْ وَأَسْلَمُوا).

واته: هه‌ردووک هۆزی جووله‌که‌ی (بنی النضیر و قریظه) جه‌نگیان له‌دژی پی‌غه‌مبه‌ری خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) کرد، ئنجا پی‌غه‌مبه‌ری خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ)

وَسَلَّمَ) (بنی النضیر)ی ده‌رکردو، چاکه‌ی له‌گه‌ل (بنی قریظة)دا کردو هیش‌تینه‌وه، هه‌تا دوا‌یی جاری‌کی دیکه (قریظة) جه‌نگیان (له‌دژی ئیسلام) کرد، ئیدی ئه‌ویش پیاوه‌کانیانی کوشتنو، ئافره‌ت و منداله‌کان و مال و سامانی‌شیانی به‌سه‌ر مسو‌لماناندا دابه‌شکرد، جگه‌ له‌ هه‌ندی‌کیان که چوونه لای پی‌عه‌مبه‌ری خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) و ئه‌ویش په‌نایدان و، مسو‌لمان بوون.

که‌واته: ئه‌و سزادانه‌ی پی‌عه‌مبه‌ر (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) بو هۆزی (بنی قریظة)ی جووله‌که، له‌سه‌ر ئه‌وه‌ بووه که دوو‌جاران په‌یمان‌یان شکانده‌وه، له‌پشته‌وه‌را خه‌نجه‌ری غه‌دریان له‌ مسو‌لمانان داناوه‌وه، به‌زاراوه‌ی سیاسی ئه‌مه‌رو خیانه‌تی مه‌زن (الخیانة العظمی)یان لی ده‌رکه‌وتوه‌وه، سزای ئه‌وه‌ش مه‌رگه‌!

پینج: جی‌گیرکردنی ئاشتی نیو خویی:

دیاره ئه‌مجۆره جه‌نگه‌ دژی نامسو‌لمانان نیه، به‌لکو له‌نیو بازنه‌ی ئه‌هلی ئیسلامدا‌یه‌وه، ئامانج لی کۆتایی پی‌هینانی ناکۆکی و شه‌ری نیوانیانه، وه‌ک خوا "عز وجل" فه‌رمو‌یه‌تی ﴿وَإِنْ طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْلَحُوا بَيْنَهُمَا فَإِنْ بَغَتْ إِحْدَاهُمَا عَلَى الْأُخْرَىٰ فَفْتِنَلُوا الَّتِي تَبَغَىٰ حَتَّىٰ تَفِيءَ إِلَىٰ أَمْرِ اللَّهِ فَإِنْ فَاءَتْ فَأَصْلَحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٩١﴾﴾ الحجرات.

واته: هه‌رکات دوو کۆمه‌ل له‌ برواداران دژی یه‌کدی جه‌نگیان کرد، ئیوه‌ صو‌لحیان له‌نیوان دابکه‌ن، ئنجا ئه‌گه‌ر یه‌کیان سته‌می له‌وی دیکه کرد، له‌دژی ئه‌وه‌یان بجه‌نگن که سته‌م ده‌کات، هه‌تا ده‌گه‌ریتسه‌وه بو ژیر فه‌رمانی خوا، ئنجا هه‌ر کات گه‌رایه‌وه، دادگه‌رانه صو‌لحیان له‌نیوان بکه‌ن و، دادگه‌ربن، بی‌گومان خوا دادگه‌رانی خو‌شده‌وئ.

پیغه مبهری خواش (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) لهو باره وه فهرموویه تی: «**أَنْصُرْ أَخَاكَ ظَالِمًا؟ أَوْ مَظْلُومًا**»، قیل: **يَا رَسُولَ اللّٰهِ نَصْرَتُهُ مَظْلُومًا؟ فَكَيْفَ أَنْصُرُهُ ظَالِمًا** قَالَ: **«تَمَتُّعُهُ مِنَ الظَّلَمِ فَذَلِكَ نَصْرُكَ لِإِيَّاهُ»** ^(۱).

واته: برایه کهت سه ریغه سته مکاری، یان سته ملیکراو، گوتیان: نهی پیغه مبهری خوا نه گهر سته ملیکراوی سهری ده خهین، به لام نه گهر سته مکار بی چون سهری بخهین؟! فهرمووی: مه هیله سته م بکات، نه وه سه ریغته تی. به لی: به پیران نهو پینجه نامانجه کانی جهنگ و جهادن له پیری خوادا له شه ریغه تی ئیسلامدا، که بیگومان هیچ خاوهن عه قلیکی بهویردان (عاقل مُنْصِف) ناتوانی ره خنه له هیچ کامیان بگریو، بلای: نه ده بوایه بی! ماوه ته وه بلایین:

جهنگ و جهاد له ئیسلامدا له نه سلدا، نه رکی قهواره ی سیاسی و ده ولته وه، دروست نیه هه رکهس و لایهن و گروپیک راست بووه، پیری له سهر بدات و پی هه لسی، به لام بیگومان کاتیک مسولمانان ده ولته و قهواره ی سیاسیان نابی، مانای وانیه جهنگ و جهاد کۆتایی پی دی، به لکو هه رده مینی، به لام به دنایی بو پیری له سهردانی و نه خشه بۆکی شانی و نه جامدانی، پیویسته مشور خورو چاوساغ و قسه به ده ستانی مسولمانان "لهو شوینه دا" پاش لی کۆلینه وهی وردو قول و تی فکرین و راویژ، نهو جار ده ست به کار بن.

پیغه مبهری خواش (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) له باره ی به رده وایی جهنگ و جهاده وه، له نیو ئۆمه تدا، فهرموویه تی: **(لَنْ يَبْرَحَ هَذَا الدِّينُ قَائِمًا، يُقَاتِلُ عَلَيْهِ عَصَابَةٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ، حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ)** ^(۲).

(۱) أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ بِرَقْم: (۲۵۸۴)، وَغَيْرُهُ.

(۲) أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ بِرَقْم: (۲۰۹۸۵) وَ مُسْلِمٌ بِرَقْم: (۱۹۲۲)، عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ.

واته: به‌رده‌وام ئهم ئایینه‌ راوه‌ستاو ده‌بی هه‌تا قیامه‌ت دی، کۆمه‌لیک
له‌مسوڵمانان له‌سه‌ری ده‌جنگن (به‌رگری له‌خه‌لکه‌که‌ی ده‌که‌ن).

له‌نۆه‌ کۆمه‌له‌یه‌یه‌که‌ی له‌که‌تانی
ئهم‌مهم‌ عه‌ز موافق‌ ان‌وانه‌ل‌ اک‌تسه‌نی

په‌ڕه‌په‌ڕه‌ی مه‌که‌به‌ی مامۆستا عه‌لی بابێر

archive.org/details/@alibapir

AliBapir

Google Play

App Store

AliBapir

مه‌که‌به‌ی مامۆستا عه‌لی بابێر

په‌ڕه‌په‌ڕه‌ی مه‌که‌به‌ی مامۆستا عه‌لی بابێر

په‌ڕه‌په‌ڕه‌ی مه‌که‌به‌ی مامۆستا عه‌لی بابێر

به‌ڕه‌گی په‌نجهم: هوکمی جهاد و جهنگ و جوهره‌کانی:

أحوکمی جهنگ و جهاد:

زۆربه‌و جه‌ماوه‌ری زانیان پاریان وایه، که جهاد و جهنگ فه‌رزی کیفایه (فرض الکفایه)یه، واته: نه‌گه‌ر ژماره‌یه‌کی و له‌مسوڵمانان پێی هه‌ڵسان که پێیان نه‌ه‌جم بدری، گونا‌ه له‌سه‌ر هه‌موویان لاده‌چی، نه‌گه‌رنا هه‌موویان گونا‌ه‌بارن. هه‌ندیکیشیان پاریان وایه که فه‌رزی عه‌ین (فرض العین)ه، واته له‌سه‌ر یه‌ک یه‌کی مسوڵمانانی خاوه‌ن توانا پێویسته پێی هه‌ڵسن، نه‌گه‌رنا گونا‌ه‌بارن، به‌لام بێگومان هه‌ر کام له‌نایه‌تی (۹۵)ی (النساء) که پێشتریش هه‌ینامان و، ماناشان کردو، نه‌مه‌ش ده‌قه‌که‌یه‌تی:

﴿لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولَى الضَّرَرِ وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ۖ﴾ (۹۵) وه نایه‌تی ژماره (۱۲۲)ی (التوبة) که نه‌مه ده‌قه‌که‌یه‌تی: ﴿وَمَا كَانِ الْمُؤْمِنُونَ لِیَنْفِرُوا كَآفَّةً فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ﴾ (۱۲۲).

واته: بروداران بۆیان نیه تی‌کړاو هه‌موویان بچنه جه‌نگ، ده‌بوویه له‌هر کۆمه‌لیکیان ده‌سته‌یه‌ک پرۆن، تا‌کو له‌تایی‌ندا شار‌ه‌زاینو، هه‌رکات گه‌رانه‌وه لای کۆمه‌له‌که‌یان، تا‌گاداریان بکه‌نه‌وه، به‌ل‌کو وریابن.

به‌ل‌ی، هه‌ر کام له‌م دوو تاییه‌ته به‌ته‌نیا، چ جای هه‌ردووکیان پی‌که‌وه به‌ل‌گه‌یه له‌سه‌ر راستیی رای جه‌ماوه‌رو زۆربه‌ی زانیان.

ئنج‌ا تی‌کړای زانیانی‌ش له‌سه‌ر نه‌وه کۆکن، که له‌چوار حال‌ندا جه‌هاد ده‌بیته فه‌رزی عه‌ین:

(۱) - له‌کاتی هیر‌شو په‌لاماری دوژمن‌دا بۆسه‌ر ولاتی‌کی مسول‌مان:

به‌ل‌گه‌ش له‌وباره‌وه زۆرن، یه‌کی‌کیان نه‌وه‌یه که پی‌غه‌مبه‌ری خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَیْهِ وَآلِیْهِ وَسَلَّمَ) له‌جه‌نگی خه‌ندق (غزوة الخندق) دا، که کافره‌کان هیر‌شیان کرده سه‌ر مه‌دینه‌و تابلو‌وقه‌یان‌دا، مؤله‌تی که‌سی نه‌دا، که جه‌هاد نه‌کاتو، خواش سه‌رز نه‌شتی نه‌وانه‌ی کرد که به‌بیانوی جوړاو جوړ، ده‌یانویست مه‌یدان چۆل بکه‌ن، وه‌ک فه‌رموویه‌تی: ﴿وَإِذْ قَالَتْ طَآئِفَةٌ مِّنْهُمْ يٰٓأَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ لَّكُمْ فَارْجِعُوْا وَيَسْتَكْثِرُنَّ فَرِيقٌ مِّنْهُمْ اَلْتَّيَّ يَقُوْلُوْنَ اِنْ بُيُوْتُنَا عَوْرَةٌ وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ اِنْ يُرِيْدُوْنَ اِلَّا فِرَارًا﴾ (۱۳) الا‌حزاب.

پاڼه‌پاڼدنی مه‌که‌به‌ی ماموستا عه‌لی بابیر

archive.org/details/@alibapir

AliBapir

Google Play App Store

QR CODE

له‌نۆره کۆمه‌له‌یه‌کان له‌که‌لتایی

نێن مه‌که‌م عه‌ر مو‌لفه‌ ان‌دازه‌ل اک‌تله‌نایی

www.alibapir.net

فارسی English

عەلی بابیر/ AliBapir

YouTube

کەتایی

پاڼه‌پاڼدنی مه‌که‌به‌ی ماموستا عه‌لی بابیر

QR CODE

پاڼه‌پاڼدنی مه‌که‌به‌ی ماموستا عه‌لی بابیر

٢- له‌کاتی فه‌رمان کردنی هوکمراندا به‌که‌سیک یان کو‌مه‌لیک دیاریکراو:

وه‌ک خ‌وای "عز وجل" فه‌رموویه‌تی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمْ أَنْفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَتَأْخُذْتُمْ إِلَى الْأَرْضِ أَرْضَيْتُمْ بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ فَمَا مَتَّعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ﴾ (٣٨) التوبة.

(الکمال بن الهمام) یش له‌و باره‌وه‌ گو‌توویه‌تی: (یصیرالجهاد من فروض الأعیان، سواء كان المستنفر عدلاً أو فاسقاً، فيجب على جميع أهل تلك البلدة، النفرة...)^(١)

واته: له‌و‌حاله‌ته‌دا جیهاد ده‌بیته‌ فه‌رژ له‌سه‌ر یه‌ک یه‌کیان، یه‌کسانه‌ بابای ده‌نگ‌ده‌ر بۆجه‌نگ، داد‌گه‌ر بی یان لاده‌ر، له‌سه‌ر تی‌ک‌رای خه‌ل‌کی نه‌و شوینه‌ فه‌رزه ده‌رب‌چن بۆ جیهاد.

٣- له‌کاتی پتو‌یستی هه‌بوونی سوپای مسو‌لماناندا به‌شاره‌زایی که‌سیکی دیاریکراو:

ده‌ش‌گو‌نجی زۆر به‌ل‌گان له‌سه‌ر نه‌م حاله‌ته‌ش بی‌نیسه‌وه، بۆ وینه‌ پی‌غه‌مبه‌ری خوا (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) فه‌رموویه‌تی: (الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ، لَا يَظْلِمُهُ، وَلَا يُسْلِمُهُ)^(٢).

واته: مسو‌لمان بر‌ای مسو‌لمان‌ه، نه‌ سه‌ته‌می لی‌ده‌کات و نه‌ پشتی به‌رده‌دات له‌ ته‌نگانه‌دا.

(١) شرح فتح‌القدیر، ج ٤ ص ٢٨٠، ٢٨٤.

٢- أَحْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ بِرَقْم: (٤٤٢)، وَمُسْلِمٌ بِرَقْم: (٢٥٨٠).

ب - جوهره‌کانی جه‌نگ و جیهاد:

له‌باره‌ی جوهره‌کانیشیه‌وه، هه‌ربه‌کورتی ده‌لێن: له‌راستیدا دابه‌شکردنی (جه‌نگ و جیهاد) بۆ هه‌ردووک جوهری: به‌رگری کردن (الدفاع) و به‌دواکه‌وتن (الطلب) هه‌لقولای ئیجتیهاد و بۆچوونی زانیانه‌و، دووزاروه‌ی به‌کارهێنراوی قورئان و سوننه‌ت نین.

ئهو له‌لایه‌که‌وه‌و، له‌لایه‌کی دیکه‌شه‌وه: پابه‌ند (مُلْزَم) بوونی ده‌وله‌تی ئیسلامیی که ده‌بی سالانه جارێک جه‌نگ بکات! دیسان رای زانیانه‌و، په‌یوه‌ندی هه‌بووه‌ به‌و واقیعه‌ سیاسییه‌وه، که کاتی خو‌ی ده‌وله‌تی ئیسلامیی به‌تایبه‌ت و، سه‌رحه‌م ده‌وله‌تانی دنیا به‌گشتی تییدا ژیاون، که هه‌رکام به‌هیزتر بووی، که‌لکه‌که‌له‌ی خستنه‌ ژێر رکێفی خو‌ی، ئه‌وانی دیکه‌ی که‌وتۆته‌ که‌له‌وه‌، وه‌ک گوتراوه: (وَمَنْ لَمْ يَظْلَمْ الْإِنْسَانَ يَظْلَمِ) ئنجا ئه‌و کاته په‌ماننامه (میشاق)یه‌ کیش نه‌بووه "وه‌ک ئه‌وه‌ی ئیستا هه‌یه، له‌ په‌ماننامه (میشاق)ی ئه‌ته‌وه‌یه‌ که‌رتوه‌کاندا" که‌نابی هیچ ده‌وله‌تێک هێرش بکاته سه‌ر ئه‌وی دیکه‌.

ئه‌گه‌رنا مادام بناغه‌ له‌په‌یوه‌ندی نیوان مسو‌لمانان و نامسو‌لماناندا، ناشتی (سَلَم) بی.

وه‌ک ئایه‌ته‌کانی قورئان به‌روونی ده‌یگه‌یه‌نن، بۆئموونه‌:

۱. ﴿وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقْتُلُونَكُمْ وَلَا تَقْتُلُوا إِنَّا اللَّهُ لَا

يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿١٩٠﴾ البقرة.

۲. ﴿وَإِنْ جَنَحُوا لِلسَّلَامِ فَاجْنَحْ لَهَا وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

﴿٦١﴾ الانفال.

۳. ﴿لَا يَنْهَكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقِنُواكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكم مِّن دِينِكُمْ أَنَّ

تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ﴾ (٨) المتحنه

به‌لێ مادام ته‌سل و بناغه‌ی ناشتی به‌ی، له‌په‌یه‌وه‌ندی نیوان ده‌وله‌تی ئیسلامیه‌ی و ده‌وله‌تی دیكه‌داو، ئیسلامیه‌ی به‌سروشت خوازیاری صولح و ناشتی به‌ی، و دژی جه‌نگ و ئاژاوه به‌ی، به‌هیچ جوړیک ناگوئجی: قه‌واره‌ی ئیسلامیه‌ی هه‌میشه قه‌واره سیاسیه‌کانی دیكه بخاته‌ حاله‌تی ئاگادار کرانه‌وه (انذار) هه‌وه، هه‌ر کامیان ده‌ستی له‌سه‌ر دلی به‌ی، داخو ته‌مسال نۆره‌ی کامیانه، ده‌وله‌تی ئیسلامیه‌ی هیرشی بکاته‌ سه‌ر!! ئنجا ئاشکراشه له‌حالیکه‌ی وادا ده‌وله‌ته‌کان گه‌له‌ کۆمه‌کی له‌ دژ ده‌که‌ن، به‌رله‌وه‌ی بیانکاته‌ خواردنی ئیواره، ده‌یکه‌نه خواردنی نیو ڕۆژ! (يَتَغَلَّوْنَ بِهَا، قَبْلَ أَنْ تَتَعَشَّى بِهِم)!!

له‌ نۆره‌ کۆمه‌لایه‌یه‌که‌ن له‌که‌لتای
بێج هه‌م ئه‌م مه‌قامه‌ی ده‌یه‌یه‌ی

عەلی بابێر / 1391

archive.org/details/@alibapir

AliBapir

Google Play App Store

www.alibapir.com

www.alibapir.com

کەلتای
ڕاگه‌بازدنی مه‌کتبه‌ی ماموستا عەلی بابێر

AliBapir

راگه‌بازدنی مه‌کتبه‌ی ماموستا عەلی بابێر

برگه‌ی شه‌شه‌م: جیهاد و جه‌نگ ئامرازه، نه‌ك ئامانج

ئه‌میش راستیه‌کی پروو و ئاشکرایه‌و، ده‌شتوانین زۆر به‌لگانی له‌سه‌ر بیهینه‌وه، به‌لام ئهم ئایه‌ته‌ موپاره‌که به‌سه‌ بۆ ئهو مه‌به‌سته:

﴿وَرَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِغَيْظِهِمْ لَمْ يَنَالُوا خَيْرًا وَكَفَى اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ وَكَانَ اللَّهُ قَوِيًّا عَزِيزًا﴾ (الأحزاب)

که ده‌باره‌ی کۆتایی پیهاتنی ئابلووقه‌ی کافره‌کانه له‌جه‌نگی شه‌حزابه‌دا، له‌ ده‌وری شاری مه‌دینه به‌بێ پروودانی جه‌نگ و کوشتار.

واته: خوا ئه‌وانه‌ی بیهروا بوون، به‌بێ مرادیی و به‌رق و داخی زۆره‌وه به‌ر په‌رچه‌دايه‌وه‌و، هه‌یچیان به‌رده‌ست نه‌بوو، وه‌خوا جه‌نگی له‌کۆل برواداران کرده‌وه، وه‌خوا به‌هه‌یزی زاله‌.

وه‌ك ده‌یه‌نین خوای به‌خشهر کۆتایی پیهینه‌انی جه‌نگی خه‌نده‌کی به‌بێ کوشتار، به‌نیعمه‌تی خوای دانه‌وه له‌سه‌ر برواداران، یانی: جه‌نگ و کوشتار له‌ئیسلاهدا، شتیکی و یستراو (مرغوب فیه) نه‌یه‌و، به‌ناچارایی په‌نای پێ ده‌برێ، که‌واته: ئامراز (وسيله‌)ه، نه‌ك ئامانج (هدف)!

ئایه‌تی‌ك و دوو ده‌قی سوننه‌تی مشت و مر هه‌لگر، له‌باره‌ی

جه‌نگ و جیهاده‌وه:

ئه‌وانه‌ی که زیده‌ پرۆیی ده‌که‌ن له‌باره‌ی جه‌نگ و جیهاده‌وه‌و، زیاتر وه‌ك ئامانج (هدف) ئه‌ماشای ده‌که‌ن، نه‌ك ئامراز، چه‌ند ده‌قی‌کی شه‌ریعه‌ت به‌ به‌لگه‌ی راستیی بۆچوونه‌که‌یان دینه‌وه، که باوترینیان ئایه‌تی‌که‌ ناویان ناوه: ئایه‌تی شمشیر

(آیه السیف)، هه‌روه‌ها دوو ده‌قی سوننه‌تن، ئنجا به‌په‌یوستم زانی تیشکیك بجه‌ینه سه‌ر ئه‌و سێ ده‌قه‌و، چه‌مك و واتای راسته‌قینه‌یان، كه به‌هیچ جوړیك پشگه‌ریی ئه‌و به‌رو بۆچوونه لاره‌ی ئه‌وان ناكات.

یه‌كه‌م: ئایه‌تی شمشیر!

هه‌رچه‌نده ئه‌وانه‌ی ئه‌و به‌رو بۆچوونه‌یان هه‌یه، له‌سه‌ر ئه‌وه كه ئایا ئایه‌تی شمشیر كامه‌یه؟ په‌كه‌كه‌وتوون، به‌لام زۆربه‌یان رایان وایه كه ئایه‌تی: (۵)ه، له سوڤه‌تی (التوبة) كه ئه‌مه ده‌قه‌كه‌یه‌تی:

﴿ فَإِذَا انسَلَخَ الْأَشْهُرُ الْحُرُمُ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَخُذُوهُمْ وَأَحْضُرُوهُمْ وَأَقْعُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصِدٍ إِن تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴾ التوبة.

واته: ئنجا هه‌ركات مانگه (جه‌نگ تیدا) هه‌رامكراوه‌كان تپه‌رین، له‌هه‌ر شوینیك هاوبه‌شدانه‌ره‌كانتان لی هه‌كه‌ه‌تن، بیانكوژن و، بیانگرن و، ده‌وریان بگرن و، له‌هه‌موو كه‌مینگایه‌ك لییان بچه‌ن بۆسه‌وه، ئنجا ئه‌گه‌ر گه‌رانه‌وه (بۆلای خوا) و، نوێژیان به‌ریا‌كردو، زه‌كاتیاندا، ئه‌وه رییان به‌رده‌ن، بیگومان خوا لی‌بوردی به‌به‌زه‌یه.

شایانی باسیشه كه هه‌ندیك له‌زانایان گوتویه‌نه: ئه‌م ئایه‌ته سه‌دو چل (۱۴۰) ئایه‌تی نه‌سخ كرده‌ته‌وه، كه بریتین له‌و ئایه‌تانه‌ی فه‌رمان به‌خوڤا‌گری و لی‌بوردی و بانگه‌واز به‌حیكه‌ت و... هتد ده‌كه‌ن!!

كه له‌راستییدا وانیه‌و، بگه‌ر هه‌یج ئایه‌تیك له‌قورئان دانیه "وه‌ك له ته‌فسیری سوڤه‌تی (البقرة) دا باس‌مان كرده "به‌و چه‌مك و واتایه‌ی زانیانی پاشین (خلف) وشه‌ی (نسخ) یان بۆ به‌كاره‌یناوه، كه بریتیه له: لا‌بردی حوكمیكی شه‌رعیی

به به لگه کی شه رعیی دواتر، (رفع حکم شرعی بدلیل شرعی متأخر) و، هاوه لانون زانایانی پیشین کهوشه (نسخ) یان به کار هیئاوه، مه به ستیان پیی: تایبه تکردنی گشتی (تخصیص العام) یان به نندار کردنی رها (تقیید المطلق) یان پروونکردنه وهی ناروون (تبیین الحمل) بووه^(۱).

نجا نه گهر سه رعیی نهو نایه تانه بدهین که نایه تی ژماره: (۵) ی (التویه) له ریزیاندا هاتوه، زورباش پروون ده بیته وه، که مه به ست له نایه ته که، جهنگ کردنه دژی نهو هاوبه شدانه رانه، که په یمان شکین و نه هلی غه در بوون، نه ک تیکر پای هاوبه شدانه ران:

﴿بَرَاءَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۝۱﴾ فَيَسِيحُوا فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَأَنَّ اللَّهَ مُخْزِي الْكَافِرِينَ ۝۲ وَأَذِّنْ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ أَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَرَسُولُهُ فَإِنْ تُبْتُمْ فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَبَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ۝۳ إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ثُمَّ لَمْ يَنْقُصُوكُمْ شَيْئًا وَلَمْ يُظَاهِرُوا عَلَيْكُمْ أَحَدًا فَأَتِمُوا إِلَيْهِمْ عَهْدَهُمْ إِلَىٰ مُدَّتِهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ۝۴ فَإِذَا أَنْسَلَخَ الْأَشْهُرَ الْحُرْمَ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَخُذُوهُمْ وَأَخْصِرُوهُمْ وَأَقْعُدُوا لَهُمْ كُلٌّ مَّرْصَدٌ فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوْا الزَّكَاةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝۵ وَإِنْ

(۱) پروانه: (إعلام الموقعين)، ج ۱ ص ۲۸، و (الموافقات، ج ۳ ص ۷۵).

أَحَدٌ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجَرَهُ حَتَّى يَسْمَعَ كَلِمَ اللَّهِ ثُمَّ أَبْلَغَهُ مَأْمَنَهُ
ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾ التوبة.

وهك ده‌بینن:

(۱) - ئەو ئایەتانه بە‌گشتی لە‌باره‌ی ئەو هاو‌به‌شدانه‌رانه‌وه‌ن که‌په‌یمان‌یان له‌گه‌ڵ
مسو‌لماناندا به‌ستوه، چ پێ‌یه‌وه‌ پابه‌ند بوون، چ پابه‌ند نه‌بوون، ئایه‌تی (۱).
(۲) - ئنجا ئەوانه‌ی که‌ به‌ په‌یمانه‌کانیانه‌وه‌ پابه‌ند نه‌بوون، چوار مانگ مو‌لته‌ت
دراون، که‌ هه‌لویستی خۆیان یه‌کلایی بکه‌نه‌وه، ئەو ماوه‌یه‌دا، چ به‌سه‌لماندن
پابه‌ندیان، چ به‌مسو‌لمان بوون، چ به‌ئاماده‌ی جه‌نگ بوون، مادام ئەوان هه‌ر
ده‌رفه‌تیان لێ هه‌لکه‌هوی، زه‌بر له‌مسو‌لمانان ده‌دن، له‌به‌رگی هاو‌به‌یمانه‌یه‌تیدا!
ئایه‌ته‌کانی (۲و۳).

(۳) - به‌لام ئەوانه‌ی پابه‌ندبوونه‌و هیچ که‌م و‌کو‌رپیان له‌په‌یمانداریه‌تیدا نه‌بووه‌و،
هاو‌کاریی دو‌ژمنانی ئیسلامیان نه‌کردوه، پێ‌ویسته‌ په‌یمانه‌که‌یان له‌گه‌ڵ بپێ‌ته
سه‌ر، ئایه‌تی (۴).

(۴) - به‌لام ئەوانه‌ی پابه‌ندنه‌ین به‌په‌یمانه‌کانیانه‌وه‌و، هه‌ر ده‌رفه‌تیکیان لێ هه‌لکه‌هوی
زه‌بر له‌مسو‌لمانان ده‌دن، ئەو پاش ئەو چوار مانگه‌ مو‌لته‌ته‌، مسو‌لمانان
بۆیان هه‌یه‌ لێیان بجه‌فتین‌و، ده‌ستیان لێ بوه‌شێنن، به‌لام نه‌ک له‌به‌ر بێ
ئیمانیان، به‌لکه‌و له‌به‌ر بێ په‌یمانی! ئایه‌تی (۵).

(۵) - هه‌رکات یه‌کێک له‌ هاو‌به‌ش بۆ خوا دانه‌ران، به‌مه‌به‌ستی گۆی بیست بوون‌و
لێ‌ی‌گه‌یشتنی قورئان، داوای په‌نادران (جوا‌ری کرد، پێ‌ویسته‌ په‌نا بدری‌و،
پاشانی‌ش نه‌گه‌ر قه‌ناعه‌تی به‌ئیسلام نه‌هات، به‌سه‌لامه‌تی بگێ‌رێ‌ته‌وه
شوینی دنیایی خۆی، ئایه‌تی (۶).

که‌واته: ناوانانی ئایه‌تی ناوبراو به ئایه‌تی (شمشیر) هیچ پاساوێکی نیه، ئایه‌تی ناوبراو به‌هیچ شیوه‌یه‌ک جارێدانی جه‌نگی گشتیی (إعلان التّغیرالعام) ی تێدانیه دژی ئه‌ه‌لی کوفر، به به‌لگه‌ی فه‌رزه‌بوونی پابه‌ندی به‌په‌مانی کافرانی پابه‌ند به په‌مانه‌کانیان‌ه‌وه‌، پێویست‌بوونی په‌نادانی هاوبه‌ش بو خوا دانهری په‌ناهر (المشرك المستجير) بو تێگه‌یشتنی قورئان و شاره‌زابوونی ئیسلام، پاشانیش گه‌یاندنه‌وه‌ی به‌شوینی دلتیایی خۆی.

ئج‌ا له هه‌مووشی سه‌رنج‌راکێشتر ئه‌وه‌یه که:

له ئایه‌تی ژماره (۵) ی (التوبة) دا وشه‌ی: شمشیر (سیف) نه‌هاتوه، بگه‌ره له هه‌موو قورئاندا وشه‌ی (سیف) نه‌هاتوه، که‌چی هه‌ندیک له زانیان خوا بیان‌بووی- ئایه‌تی شمشیر (آیه السیف) یان کردۆته بنیشته شینکه‌ی سه‌رزاریان!!

دوهم: ده‌قی: (بُعِثْتُ بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ بِالسَّيْفِ):

ده‌قیکی دیکه لهو باره‌وه، ئه‌و فه‌رمووده‌یه که ئه‌مه ده‌قه‌که‌یه‌تی: (بُعِثْتُ بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ بِالسَّيْفِ حَتَّى يُعْبَدَ اللَّهُ وَخَلَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَجُعِلَ رِزْقِي تَحْتَ ظِلِّ رُمْحِي، وَجُعِلَ الدُّلُّ وَالصَّغَارُ عَلَى مَنْ خَالَفَ أَمْرِي، وَمَنْ تَشَبَّهَ يَقُومُ فَهُوَ مِنْهُمْ).^(۱)

واته: پێش هاتنی کاتی کۆتایی هاتنی دنیا، به‌شمشیره‌وه په‌وانه کراوم، هه‌تا ته‌نیا خوا ده‌په‌رستری و هاوبه‌شی نابێو، بژیوم خراوته سیبه‌ری نێزه‌مه‌وه‌و، زه‌بوونی و ملکه‌چی له‌سه‌ر هه‌رکه‌سیک دانراوه که دژی فه‌رمانه‌وه‌و، هه‌رکه‌سیک خۆی به‌کۆمه‌لیک بچوینی، ئه‌وه له‌وانه.

(۱) رواه أحمد برقم: (۵۱۱۴)، وصَحَّحَهُ الألباني في صحيح الجامع الصغير، وزيادته: ۲۸۳۱.

دياره زانايان چ لهر ووي سهنه دو، چ لهر ووي نيوه پړوك (مَتَن) هوه، قسه ي زوريان
له سهر نه و فرموده به كړ دوه:

پەك: لەرووی سەندەدەوه:

به شَيْك لَه زانايان لَهرووی سَهَندهوه، ئهوه دهقهيان به باش (حسن) يان راست (صحيح) داناوه، وهك (أحمدشاکر) و (الألباني)، به لَام به شَيْکيان به بِيهْيَز (ضعيف) يان داناوه، وهك: (شعيب الأرنؤوط، و محمد نعيم، و العرقسوسي، و إبراهيم الزبيق) كه (تخريج) (المسند) ی (أحمد) يان کردوه، گوئويانه: (إِسْنَادٌ ضَعِيفٌ). دياره ئهويش بههۆی راجياييانهوه له باره ی يه کينک له گيڤره وه (راوي) هکانی ئهوه دهقهوه كه (عبدالرحمن بن ثابت ابن ثوبان) ه.

يُؤَيِّنُهُ:

(الحافظ المِزِّي) له كُتُبٌ: (تهذيب الكمال) ١٠ د، به ژماره: (٣٧٧٥) باسی (ابن ثوبان) ده کاتو، له زانایانه وه هم هلسه نگانندنانه له باره یوه دیني: ١- أحمد بن حنبل: أحاديثه مناکیر.

۲- یحییٰ بن معین: ضعیف، لہ شویٰ کی دیکہ: {صالح}، لہ جیہ کی دیکہ: {لا شئی}۔

٣-النسائي : ضعيف، لَيْسَ بالقوي، ليس بثقة.

٤- أبوداؤد: ليس به بأس.

۵- ابن خراش: فی حدیثہ لیں۔

٦- ابن الجوزي: من الضعفاء.

٧- الحافظ ابن حجر: صدوق يخطئ، ورُمي بالقدر، وتغير بأخرة.

هه‌لبه‌ته بابایه‌کی ئاواش ناگونجی فه‌رمووده‌یه‌کی به‌و نیوه‌ڕۆکه مه‌ترسیداره‌ی
لی وه‌ربگیرێ: که گوايه ئیسلام ئایینی شمشیره‌و، بژیوی پیغه‌مبه‌ریش له‌سیبه‌ری
ڕم و نیزه‌ی دایه!!

دوو: له‌ڕوی نیوه‌ڕۆکه‌وه:

له هه‌یج ئایه‌تی‌کدا، خوای کاربه‌جی و زالی نه‌یفه‌رمووه: که پیغه‌مبه‌ری کۆتایی
خۆی به‌هیرو شمشیره‌وه ناردوه!

به‌لکو له‌چهندان ئایه‌تدا رایگه‌یاننده، که پیغه‌مبه‌ری کۆتایی خۆی به:

ڕینمایی و ئایین هه‌ق (بأله‌دی و دین الحق).

به‌زه‌یی بۆ جیهانیان (رحمة للعالمین).

۱- نامۆزگاری و شیفه‌ (موعظه و شفاء).

۲- ڕوونکه‌ره‌وه‌ی هه‌موو شتی‌ک و موژده (تبیاناً لکل شیء و بشری).

۳- هه‌ق و راستیی (بالحق).

۴- موژده‌ده‌رو و ریاکه‌ره‌وه (بشیراً و نذیراً).

ناردوه، وه‌ك خوای به‌رزو مه‌زن فه‌رموویه‌تی:

(۱) ﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ

كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ﴾ (التوبة)

(۲) ﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ

وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا﴾ (الفتح)

(۳) ﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ

الْمُشْرِكُونَ﴾ (الصف)

- (۴) ﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ﴾ (۱۰۷) ﴿الأنبياء﴾.
- (۵) ﴿يَأْتِيهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَتْكُمْ مَوْعِظَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَشِفَاءٌ لِّمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ (۵۷) ﴿يونس﴾.
- (۶) ﴿وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَانًا لِّكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ لِّلْمُسْلِمِينَ﴾ (۸۹) ﴿النحل﴾.
- (۷) ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَلَا تُسْأَلُ عَنْ أَصْحَابِ الْجَحِيمِ﴾ (۱۱۹) ﴿البقرة﴾.

کهواته: دهقی ناوبراو نه له پرووی سه نه دهوه، نه له پرووی نیوه پر زکوه، ناگو نجی پستی پی ببه ستړیو، به فهرموده ی پیغه مبهری خوا (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) دابنری.

سیهیم: دهقی: (أَمَرْتُ أَنْ أَقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَقُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ):

دهقی سیهیم که پر گران و تیپه پرته ران له بواری جهاد دا، پستی پی ده به ستن، نه فهرموده یه:

(أَمَرْتُ أَنْ أَقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَشْهَدُوا أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، وَيَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ، فَإِذَا فَعَلُوا ذَلِكَ عَصَمُوا مِنِّي دِمَاءَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ إِلَّا بِحَقِّ الْإِسْلَامِ، وَحِسَابُهُمْ عَلَى اللَّهِ)^(۱)

واته: فهرمانم پیکراوه له دژي خه لک بجه نغم تا کو: شایه تمان دینن: که جگه له خوا هیچ پرستراوینو، که موحه ممد ره وانه کراوی خوا به و، نویژ به ریا ده که نو، زه کات ده دن، ثجا نه گهر نه وانه یان کرد، نهوه خوین و سامانی خوینیان له من

(۱) أَخْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ بِرَقْم: (۲۵)، وَمُسْلِمٌ بِرَقْم: (۲۲).

پاراستوه، مه‌گه‌ر به‌هه‌قی ئیسلام، لێ‌پرسینه‌وه‌شیا‌ن عایدی خوا‌یه. دیا‌ره په‌رگه‌را‌ن وا له‌م فه‌رمووده‌یه حا‌لی بو‌ون، که ئه‌وه‌په‌غه‌مبه‌ری خوا(ص‌لی الله علیه و‌س‌لم) ئیعلانی جه‌نگ دژی هه‌موو مرؤ‌فایه‌تی کرده‌، هه‌تا دینه‌ نی‌و ئیسلامه‌وه‌ ده‌بنه‌ مسو‌لمان!! شایانی با‌سی‌شه‌ که‌ زۆری‌ک له‌زانا‌یا‌ن قسه‌یا‌ن له‌سه‌ر ئه‌م فه‌رمووده‌یه کرده‌، چون‌که‌ ر‌وا‌له‌ته‌که‌ی له‌گه‌ڵ زۆر ئایه‌ت و فه‌رمووده‌و سپه‌ره‌و ژیا‌نی په‌غه‌مبه‌ریشدا تی‌ک ده‌گه‌ری، با‌زانین چۆ‌ن؟!:

١- نه‌وه‌ی له‌ دژی مسو‌لمانان نه‌جه‌نگی، دروست نیه‌ جه‌نگی له‌دژ بکه‌ن:

وه‌ك خ‌وای کارزا‌ن فه‌رموویه‌تی:

﴿وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقْتُلُونَكُم وَلَا تَعَدُّوا اِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ﴾ (١٩٠) البقرة.

٢- هه‌رکات نه‌ه‌لی کوفری شه‌ره‌نگه‌ز مه‌یلی ناشتیان کرد، ده‌بی نه‌ه‌لی ئیسلامیش لای ناشتی بگه‌ن:

وه‌ك خ‌وا تبارك و‌تعالی فه‌رموویه‌تی:

﴿وَإِنْ جَنَحُوا لِلسَّلَامِ فَاجْعَلْ لَهَا وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ (٦١) الأنفال.

٣- نامسو‌لمانانی‌ک که‌بی لایه‌نی (ا‌ل‌حیا‌د) له‌نی‌وان نه‌ه‌لی ئیسلام و نه‌ه‌لی کوفردا هه‌له‌ده‌بو‌ی‌ن، دروست نیه‌ مسو‌لمانان جه‌نگیا‌ن له‌دژ بکه‌ن:

وه‌ك خ‌وای داد‌گه‌ر فه‌رموویه‌تی: ﴿إِلَّا الَّذِينَ يَصِلُونَ إِلَى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ أَوْ جَاءَكُمْ حَصْرَتْ صُدُورُهُمْ أَنْ يَقْتُلُوكُمْ أَوْ يَقْتُلُوا قَوْمَهُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَسَاطَهُمْ عَلَيْهِمْ فَلَقَتِلُوكُمْ فَإِنْ اعْتَزَلُوكُمْ فَلَمْ يَقْتُلُوكُمْ وَالْقُوا إِلَيْكُمْ السَّلَامَ فَمَا جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيلًا﴾ (٦٠) النساء.

(۱) ج ۱ ص ۱۴۵، ۱۴۶.

به‌لام به‌رای من له‌هه‌موویان به‌هه‌تر ته‌و رایه‌یه که ده‌لێ: مه‌به‌ست له‌: (الناس) کافرانی شه‌رفروش (الكفار المحاربون) ه‌و، ته‌لیف و لامی سه‌ر (ناس) بو‌ (عه‌د) ه‌، نه‌ک بو‌ (جنس)، ته‌وکاته‌ش مانایه‌که‌ی ناوای لێدی: فه‌رمانم پیکراوه‌ که‌له‌دژی خه‌لکی کافری شه‌رفروش بجه‌نگم، تاکو ده‌لێن: (لا إله إلا الله)...

٢/ (ابن تیمیة) ش له‌باره‌ی ته‌و فه‌رمووده‌یه‌وه‌، گو‌تویه‌تی:

(والمعنى: أَنِّي لَمْ أُؤْمَرْ بِالْقِتَالِ إِلَّا إِلَى هَذِهِ الْغَايَةِ، وَلَيْسَ الْمُرَادُ: أَنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَقَاتِلَ كُلَّ أَحَدٍ إِلَى هَذِهِ الْغَايَةِ! فَإِنَّ هَذَا خِلَافَ النَّصِّ وَالْإِجْمَاعِ، فَإِنَّهُ لَمْ يَفْعَلْ هَذَا قَطُّ، بَلْ كَانَتْ سِرَّتُهُ: أَنَّ مَنْ سَأَلَهُ لَمْ يُقَاتِلْهُ)^(١).

واته‌: مانایه‌که‌ی: من فه‌رمانم پێنه‌کراوه‌ بجه‌نگم، مه‌گه‌ر هه‌تا ته‌و ئامانجه‌و، مه‌به‌ست ته‌و نه‌یه‌: من فه‌رمانم پیکراوه‌ که‌ له‌دژی هه‌رکه‌سیک بجه‌نگم، هه‌تا ته‌و ئامانجه‌! چونکه‌ ته‌مه‌ پێچه‌وانه‌ی ده‌ق و کۆراشه‌، ئنجا هه‌رگیز پێغه‌مبه‌ری خوا (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) - شتی وای نه‌کردوه‌، به‌لکو سپه‌ری وابوه‌، که‌هه‌ر که‌س ناشتی له‌گه‌لدا کردبێ، له‌دژی نه‌جه‌نگاوه‌.

٣/ هه‌روه‌ها (الصنعاني) یش له‌و باره‌وه‌ قسه‌یه‌کی جوانی کردوه‌، که‌ گو‌تویه‌تی: (..بَأَنَّ الْحَدِيثَ سَيَقُ لِبَيَانِ الْغَايَةِ الَّتِي أُبِيحَ إِلَيْهَا الْقِتَالُ، بِحَيْثُ إِذَا فَعَلُوهَا، حَرَّمَ قِتَالَهُمْ، أَي: لَمْ أُؤْمَرْ بِقِتَالِهِمْ، إِلَّا إِلَى أَنْ يَقَعَ مِنْهُمْ هَذَا الْقَوْلُ، فَإِذَا قَالُوهُ، حَرَّمَ قِتَالَهُمْ...)^(٢)

واته‌: ته‌و فه‌رمووده‌یه‌ بو‌ روونکردنه‌وه‌ی ته‌و ئامانجه‌ هاتوه‌، که‌ جه‌نگی بو‌ په‌وا کراوه‌، به‌جۆریک که‌ نه‌گه‌ر کردیان، کوشتاریان قه‌ده‌غه‌بێ، یانی: فه‌رمانم پێنه‌کراوه‌ له‌دژیان بجه‌نگم، مه‌گه‌ر تا ته‌و کاته‌ی ته‌و قسه‌یه‌ ده‌که‌ن، ئنجا هه‌رکات گو‌تیان، کوشتاریان قه‌ده‌غه‌یه‌.

(١) قاعدة مختصرة في قتال الكفار ومهادتهم وتحريم قتلهم مجرد كفرهم، ص ٢٣٨، ٢٣٦.

(٢) برونه‌: بحث في قتال الكفار، ضمن مجموعة: ذخائر علماء اليمن ص ١٥٤.

برگه‌ی جه‌وته‌م: ره‌وشته‌کانی جه‌هاد و جه‌نگ:

له ئیسلامدا خو‌ره‌وشتی به‌رزو به‌ها جوانه‌کان، هه‌وین و هه‌ناون بو هه‌موو شتیکو، مسو‌لمانان پی‌ویسته له‌هه‌موو به‌اره‌کانی دینداری و دنیا‌داریدا رازاو‌ه‌بن، به‌ئاکاری په‌سندو ره‌وشتی جوانو، بواری جه‌نگ و جه‌هادیش له‌و بنچینه‌یه به‌ده‌ر نیه.

هه‌لبه‌ته ده‌شگونجی زور شت له‌باره‌ی ره‌وشت و ئاکاره په‌سندنه‌کانی بواری جه‌هاد‌وه باس بکه‌ین، به‌لام به‌خستنه‌ رووی جه‌وتیان واز دینین:

یه‌ک: به‌س خوا پی مه‌به‌ست بوون:

یه‌که‌مین و سه‌ره‌کیترین ئاکاری به‌رزو په‌سندی پی‌ویست، بو ئه‌نجامدانی جه‌نگ و جه‌هاد له‌رپی خوا‌دا، بریتیه له‌نیاز و مه‌به‌ستی خو ساغ‌کردنه‌وه (إخلاص النّیة) بو خوا "سبحانه و تعالی" چونکه کرده‌وه باشه‌کان، به‌بی رووحی خوا پی مه‌به‌ست بوون، وه‌ک جه‌سته‌یه‌کی مردوون، هه‌ر بویه‌ش خوا‌ی به‌به‌زه‌یی فه‌رموویه‌تی ﴿وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقِيَمَةِ ٥﴾ البینه.

واته: ته‌نیا به‌وه فه‌رمانیان پیکرا‌بوو، که به‌ملکه‌چییه‌کی ساغه‌وه، خوا په‌رستو، خو‌یان دوور بگرن له‌هه‌ر رێبازیکی دیکه.

په‌مه‌به‌ری خواش (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) فه‌رموویه‌تی: (إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ ، وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَّا نَوَى) ^(١).

واته: بیه‌گومان کرده‌وه (چاکه) کان به‌پیی نیازو مه‌به‌ست وهرده‌گیرینو، هه‌رکس ته‌نیا به‌گویره‌ی نیازی (نیودلی) پاداشت ده‌دریتته‌وه.

به‌تایبه‌ت له‌باره‌ی جه‌نگو جه‌اده‌وه‌ش فه‌رموویه‌تی:

(مَنْ قَاتَلَ يَتَكُونُ كَلِمَةً اللّٰهُ هِيَ الْعَلْيَا فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ) ^(٢)

واته: هه‌رکسێک بۆ ئه‌وه بجه‌نگی، که وشه‌ی خوا به‌رزترین بی، ئاه‌وه له‌پیری خوادیه.

ئجاقه‌ناعه‌تم وایه که دلسافیو نیازو مه‌به‌ست ساغیی له‌گه‌ل خوادا، ده‌بیته مایه‌ی رینمایی مرۆف به‌ره‌و حقو، پارێزرانی له‌خلیسکان، به‌ره‌و زه‌لکاوی هه‌له‌و تاوان، بۆیه کاتی‌ک که‌سانی‌ک ده‌بینم به‌ناوی جه‌هاد له‌پیری خوادا، سته‌م و ده‌ستدریژی ده‌که‌نه پیشه، له‌میش‌کدا نیشانه‌ی پرسیار ده‌که‌ویته سه‌ر نیازو مه‌به‌ست و دلو ده‌روونیشیان! به‌لگه‌شم فه‌رمایشی خواجه که فه‌رموویه‌تی:

﴿وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ﴾
العنكبوت.

واته: ئه‌وانه‌ی له‌پیناوی ئیمه‌دا تیده‌کو‌شن، مسوگه‌ر رپبازه‌کانی خو‌مانیان (یانئ ئه‌و رپبازو شی‌وازانه‌ی ئیمه‌ پیمان په‌سندن بۆ تیک‌وشان) پیشان ده‌ده‌ینو، به‌دلتیایی خوا له‌گه‌ل چاکه‌کارانه.

(١) أَخْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ بِرَقْم: (٦٥٥٣)، وَمُسْلِمٌ بِرَقْم: (١٩٠٧)، وَأَبُو دَاوُدَ بِرَقْم: (٢٢٠١)، وَالتِّرْمِذِيُّ بِرَقْم: (١٦٤٧)، وَالتَّسَانِيُّ بِرَقْم: (٣٧٩٤)، وَأَبْنُ مَاجَةَ بِرَقْم: (٤٢٢٧).
(٢) أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ بِرَقْم: (١٩٥١١)، وَالبُّخَارِيُّ بِرَقْم: (٧٠٢٠)، وَمُسْلِمٌ بِرَقْم: (١٩٠٤)، وَأَبُو دَاوُدَ بِرَقْم: (٢٥١٧)، وَالتِّرْمِذِيُّ بِرَقْم: (١٦٤٦)، وَالتَّسَانِيُّ بِرَقْم: (٣١٣٦)، وَأَبْنُ مَاجَةَ بِرَقْم: (٢٧٨٣).

که‌واته: سه‌رگه‌ردانیی و پێ ده‌رنه‌کردن به‌ره‌و حه‌ق و چاکه، به‌لگه‌ی نه‌بوونی قیبله‌نوما‌ی ئیخلاس و ته‌نیا خوا پێ مه‌به‌ست بوونه‌!

دوو: خو‌ دوورگرتن له‌ ده‌ستدریژی و سته‌م:

چونکه‌ خ‌وای دادگه‌ر ده‌ستدریژی (اعتداء) ی قه‌ده‌غه‌ کردوه، دیاره‌ هه‌موو ده‌ست در‌یژییه‌کیش سته‌مه، وه‌ک ده‌فه‌رمو‌ی: ﴿وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ وَلَا تَعْدُوا إِيَّاهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ﴾ ﴿١٩﴾ البقرة. که‌ پێشتر مانامان کردوه‌و (اعتداء) یش لی‌رده‌ا دوو واتیان هه‌لده‌گرئ: یه‌که‌م: جه‌نگ کردن له‌ دژی نامسو‌لمانانیک، که‌ له‌ دژی مسو‌لمانان ناچه‌نگن، پش‌تی دو‌ژمنانیشیان له‌ دژیان ناگرن.

دووه‌م: کوشتنی که‌سانیک که‌ جه‌نگ ناکهن، وه‌ک: ژن و مندال و پیرو نه‌خ‌وش و جوتیار و کرێکارو.... هتد که‌ نه‌به‌جه‌سته‌یان، نه‌ به‌پیروپراو ته‌گه‌ریان، به‌شداریی جه‌نگ ناکهن.

ئ‌نجا له‌پراستییدا هه‌ردووک واتایه‌که‌ش له‌یه‌ک کاتدا مه‌به‌ستن، وشه‌ی (اعتداء) ده‌یانگر‌یته‌وه، چونکه‌ هه‌ردوکیان سته‌م (ظلم)ن، سته‌میش قه‌ده‌غه‌یه، وه‌ک خ‌وای به‌رزو مه‌زن له‌فه‌رمایش‌تیکی قودسییدا فه‌رموویه‌تی: ﴿يَا عِبَادِي! إِنِّي حَرَمْتُ الظُّلْمَ عَلَى نَفْسِي، وَجَعَلْتُ بَيْنَكُمْ مُحَرَّمًا، فَلَا تَفْظَلُوا﴾^(١) واته: ئه‌ی به‌نده‌کانم! من سته‌مم له‌خ‌ۆم قه‌ده‌غه‌کردوه‌و، له‌نیو ئیوه‌شدا گێراومه‌ به‌ قه‌ده‌غه‌کراو، ده‌جا سته‌م له‌یه‌کدی مه‌که‌ن.

(١) أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ بِرَقْم: (٤٦٧٤).

سێ: نه‌کوشتنی جگه‌ له‌ جه‌نگاوه‌ران:

هه‌رچه‌نده‌ خاڵی پێش‌ووش ئه‌مه‌ ده‌گرێته‌ خۆی، به‌لام له‌به‌ر زی‌ده‌ ترسناکی
تاوانی کوشتنی به‌ناهه‌ق، به‌تایبه‌تیش هێنا‌مان.
ئیمه‌ پێش‌تریش باسی ئه‌م مه‌سه‌له‌ی کوشتنی به‌ناهه‌ق‌مان کردوه‌، بۆیه‌ لێ‌رده‌ا
به‌کورتیی له‌وباره‌وه‌ ده‌دوێن، به‌هێنانی دوو فهرمووده‌، که‌یه‌که‌میان پێش‌تریش
هێنا‌ومانه‌، وازی لێ‌ دین:

(١) - (عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ، أَنَّ امْرَأَةً وَجِلَّتْ، فِي بَعْضِ مَغَازِي رَسُولِ اللَّهِ
(صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ)، فَاتَّكَرَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) قَتْلَ
النِّسَاءِ وَالصِّبْيَانِ^(١)).

واته‌: له‌ هه‌ندێک له‌ جه‌نگه‌کانی پێغه‌مبه‌ری خوا‌دا (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ)
(ته‌رمی) ژنێکی کوژراو دۆزرایه‌وه‌، پێغه‌مبه‌ری خواش (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ)
ره‌خنه‌ی گرت له‌ کوشتنی ژنان و منداڵان.

(٢) - هه‌روه‌ها ئه‌م فهرمووده‌یه‌ش دین: (لَا تَقْتُلُوا شَيْخًا فَائِيًا، وَلَا مِفْلًا
صَغِيرًا، وَلَا امْرَأَةً^(٢)).

واته‌: نه‌پیاوی پیری که‌نه‌فت، نه‌ منداڵی گچ‌که‌، نه‌ ئافره‌ت مه‌کوژن.
شایانی باسی‌شه‌ هه‌ندێک له‌زانایان شه‌و فهرمووده‌یه‌ "که‌ ئیستا ده‌یه‌ینن"
ئیشکالی بۆ دروست کردوون، ناچاری کردوون بۆین: شه‌و فهرموودانه‌ی پێش‌تر
هێنا‌مان، نه‌سخیان کردۆته‌وه‌! فهرمووده‌که‌ش ئه‌مه‌یه‌: (عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ
الصُّغْبَانَ قَالَ: مَرَّبِي النَّبِيُّ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) بِالْأَبْوَاءِ

(١) أَخْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ بِرَقْمٍ: (٣٠١٤)، وَمُسْلِمٌ بِرَقْمٍ: (١٧٤٤).

(٢) أَخْرَجَهُ ابْنُ أَبِي شَيْبَةَ بِرَقْمٍ: (٣٣٧٩٠)، وَأَبُو دَاوُدَ بِرَقْمٍ: (٢٦١٤)، وَالْبَيْهَقِيُّ بِرَقْمٍ:
(١٧٩٣٢).

“أَبُو دَانَ ١٢ فَسُئِلَ عَنْ أَهْلِ الدَّارِ يُبَيِّنُونَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ، فَيُصَابُ مِنْ نِسَائِهِمْ وَتَرَائِبِهِمْ قَالَ: هُمْ مِنْهُمْ”^(١)

واته: پیغه‌مبه‌ر (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) له‌ ئه‌بواء "یان له‌وه‌ددان" به‌لامدا تیپه‌ری، له‌باره‌ی مائیکی هاویه‌شدانه‌رانه‌وه‌ په‌رسیاری لیکرا: که‌ شه‌به‌یخوونیان ده‌کرینه‌ سه‌رو ژنو مندالیان ده‌پیکرین؟ فه‌رمووی: ئه‌وانیش له‌خوینیان.

به‌لام، وه‌ك (الخطابي) گوتویه‌تی، پیویست به‌وه‌ ناکات بلین: فه‌رمووده‌که‌ی (الصَّعْبُ بْنُ جَثَامَةَ) نه‌سخ کراوه‌ته‌وه‌، به‌لکو ده‌لین: که‌فه‌رموویه‌تی: (هم منهم) واته، له‌کاتی شه‌به‌یخوون (بیات)دا، چونکه‌ ناگونجی له‌یه‌ك جیابکرینه‌وه‌، دروسته‌ جه‌نگ له‌دژی کافره‌کان بکری، با ژنو مندالیشیان پیوه‌ بن، ئه‌و فه‌رموودانه‌ی دیکه‌ش، باسی ئه‌وه‌ ده‌که‌ن که‌دروست نیه‌ ژنو مندالی کافرانی جه‌نگاوه‌ر بکرینه‌ ئامانج، به‌و شیوه‌یه‌ش فه‌رمووده‌کان پیکه‌وه‌ کۆده‌کرینه‌وه‌^(٢).

چوار: خو‌دوورگرتن له‌ئه‌تک کردن و شیواندنی جه‌سته‌ی

کوژراوانی دوژمن:

وشه‌ی (مُثَلَّةٌ) یان (تمثیل) به‌کوردیی (ئه‌تک)و (شیواندنی جه‌سته‌ی مردوو)ی پی‌ده‌لین، ئنجا ئیسلام ئه‌و په‌فتاره‌ی قه‌ده‌غه‌کردوه‌، نه‌ك هه‌ر وه‌ك ده‌ستپیشخه‌ری، به‌لکو وه‌ك کاردانه‌وه‌و مامه‌له‌ی هاوشیوه‌ (رَدُّ الْفَعْلِ وَالْمَعَامَلَةِ بِالْمَثَلِ)یش، ئنجا له‌به‌ر ئه‌وه‌ی پیشر {له‌ ئالقه‌ی هه‌شته‌می به‌شی دووه‌مدا} به‌دریژی باسی ئه‌م مه‌سه‌له‌یه‌مان کرد، لی‌ره‌دا به‌هینانه‌وه‌ی ئه‌م دوو فه‌رمووده‌یه‌ وازدینین، که‌پیشتریش هیناومانن و ماناشان کردوون:

(١) أَخْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ بِرَقْم: (٣٠١٢)، وَمُسْلِمٌ بِرَقْم: (١٧٤٥).

(٢) بروه‌نه: معالم السنن، الخطابي، ج٣ ص١٥، ١٤، و "فتح الباري"، ج٧ ص٥٧٨.

(١) - (اغزُوا وَلَا تَغْلُوا وَلَا تَغْلِرُوا وَلَا تُمَلُّوا)^(١).

واته: جه‌نگ بکه‌ن و دزیی له‌ده‌ستکه‌وت (غنیمه) مه‌که‌ن و، په‌یمان مه‌شکینه‌ن و، جه‌سته‌ی کوژراوان مه‌شیوینه‌ن.

(٢) - (أَعَفَّ النَّاسُ قَتْلَ أَهْلِ الْإِيمَانِ)^(٢).

واته: بر‌واداران له‌هه‌مووکه‌س ده‌ستپاک‌ترو په‌وشت جوان‌ترن، له‌کوشتندا.

پینج: وه‌فاداری به‌په‌یمان و، خو‌پاراستن له‌په‌یمان شکینه‌ی:

با له‌و باره‌وه له‌به‌ر رو‌شنایی چه‌ند نایه‌تیکی قور‌ئان و فه‌رمایشتیکی پی‌غه‌مبه‌ری خاته‌مدا (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) چوار خال بخه‌ینه روو:

١/ وه‌فاداری و په‌یمان بردنه‌سه‌ر، یه‌کیکه له‌په‌وشت و ئاکاره دا‌کوکی له‌سه‌ره‌کراوه‌کان له‌ئیسلامدا به‌گشتیی و، له‌کاتی جه‌نگدا به‌تایبه‌ت و، به‌پینچه‌وانه‌وه: په‌یمان شکینه‌ی (عَدْر) به‌یه‌کیک له‌سیفه‌ت و کرده‌وه هه‌ره خراپه‌کان دانراوه‌و، به‌سیفه‌تی ئه‌هلی کوفرو نی‌فاق دانراوه‌و، وه‌ک خوا "سبحانه و تعالی" ده‌فه‌رموی:

﴿إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ عَهْدَ اللَّهِ وَآيْمَنِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَٰئِكَ لَا خَلْقَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ ٧٧ آل عمران.

واته: به‌راستی ئه‌وانه‌ی نرخ‌یکی که‌م به‌په‌یمانی خوا و سوینده‌کانیان ده‌کرن، ئانه‌وانه هیچ به‌شیکیان له‌روژی دوا‌یی (له‌به‌هه‌شت) دانیه‌و، خوا له‌روژی قیامه‌دا نایاندوینه‌ن و، ته‌ماشایان ناکات و، پاکیان ناکاته‌وه‌و، سزایه‌کی به‌ئیشیان هه‌یه.

(١) أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ بِرَقْم: (١٧٣١)

(٢) أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ بِرَقْم: (٣٧٢٨)، تعليق شعيب الأرناؤوط: حَسَنُهُ أَبُو دَاوُدَ بِرَقْم: (٢٦٦٦)، وَابْنُ مَاجَهَ بِرَقْم: (٢٦٨٢).

٢/ پیغه‌مبه‌ری خواش (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) له‌باره‌ی گه‌وره‌یی تاوانی په‌یمان شکینیه‌وه فهرموویه‌تی: (ذِمَّةُ الْمُسْلِمِينَ وَاحِدَةٌ يَسْعَى بِهَا أَدْنَاهُمْ...) ^(١).

واته: په‌یمانی مسوولمانان یه‌کیکه خوارترینیان ده‌بی بیاریزی...

٣/ ننجا شایانی باسه که‌ته‌نانه‌ت له‌به‌رانبه‌ر په‌یمان شکینیی و خیانه‌تی دوژمنیشدا، دروست نیه په‌یمان بشکینری، هر بویه‌ش خوی دادگهر فهرموویه‌تی:

﴿وَمَا تَخَافُ مِنْ قَوْمٍ خِيَانَةٍ فَاْنِذِرْهُمْ عَلَىٰ سَوَاءٍ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْخَائِنِينَ

الأنفال. ﴿٥٨﴾

واته: هر کات مه‌ترسیی خیانه‌ت (په‌یمان شکینیی) ت له‌کومه‌لیک هه‌بوو، به‌ناشکرا په‌یمانه‌کیان بده‌وه، با هه‌ردووک لاتان وهک یه‌ک ناگاداربن (له‌نه‌مانی نه‌و په‌یمانه) بیگومان خوا په‌یمان شکینانی خو‌شناوین.

٤/ پیغه‌مبه‌ری خواش (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) له‌وباره‌وه که‌دروست نیه، له‌به‌رانبه‌ر په‌یمان شکینیی دوژمندا، په‌یمان شکینیی بکری، فهرموویه‌تی: (اَدِّ اِلَىٰ مَنْ اَتَمَمْتَكَ وَلَا تَخُنْ مَنْ خَانَكَ) ^(٢).

واته: هه‌رکه‌سیک ته‌مانه‌تی پی سپاردی، سپارده‌که‌ی بده‌وه، ناپاکیی و په‌یمان شکینیی به‌رانبه‌ر به‌که‌سیک مه‌که، که‌خیانه‌ت پی ده‌کات.

(١) اَخْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ برقم: (١٨٧٠)، وَمُسْلِمٌ برقم: (١٧).

(٢) اَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ برقم: (٣٥٣٥)، وَالتِّرْمِذِيُّ برقم: (١٢٦٤)، وَالدَّارِمِيُّ برقم: (٢٥٩٧)، وَالحَاكِمُ (٤٦١٢)، وَصَحَّحَهُ عَلَىٰ شَرْطِ مُسْلِمٍ، وَوَفَّقَهُ الذَّهَبِيُّ وَصَحَّحَهُ الْاَلْبَانِيُّ فِي صَحِيحِ أَبِي دَاوُدَ: ٣٠١٩.

شه‌ش: خۆپاراستن له‌خراپه‌کاریی و تێکدان، وه‌ك برینی دره‌خت و رووخاندنی خانوو:

ئه‌میش یه‌کی دیکه‌یه‌ له‌وره‌وشت و ئاکاره په‌سندانه‌ی، که ئیسلام شوینکه‌وتوانی خۆی له‌حاله‌تی جه‌نگیشدا پیوه‌ی پابه‌ند ده‌کات. خۆی به‌رزو مه‌زن له‌باره‌ی که‌سانیک‌ی خراپه‌کار و ئاشووب گێره‌وه، وه‌ك په‌خنه‌ لیگرتن و سه‌ره‌زنه‌شتکردن، فه‌رموویه‌تی: ﴿وَإِذَا تَوَلَّى سَعَىٰ فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ ۗ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفُسَادَ﴾ ﴿٢٠٥﴾ البقرة. واته: هه‌ر کات پشته‌ی هه‌لکرد (رووی وهرگێرا) هه‌ولێ خراپه‌کاریی ده‌دا له‌ زه‌ویداو، تێده‌کۆشی که‌ کشت وکال و وه‌چه‌ بفه‌وتینی و، خواش هه‌ز له‌ خراپه‌کاریی ناکات.

ئجنا ئه‌گه‌ر یه‌کی‌کیش فه‌رمووده‌ی خوا: ﴿مَا قَطَعْتُمْ مِنْ لَيْنَةٍ أَوْ تَرَكْتُمُوهَا قَائِمَةً عَلَىٰ أُصُولِهَا فَبِإِذْنِ اللَّهِ وَلِيُخْرِیَ الْفُلْسِیْقَیْنَ﴾ ﴿٥﴾ الحشر. واته: هه‌ر دار خورمایه‌ك که بریتان (له‌ جه‌نگی هوژی (بنی النضیر) جووله‌که‌دا) یان به‌ پیوه‌ له‌سه‌ر په‌گو بنکه‌کانی هیشتانه‌وه، ئه‌وه به‌موڵه‌تی خوا بوو، بۆ ئه‌وه‌بوو که‌ له‌پری ده‌رچووان زه‌بوون بکات. به‌به‌لگه‌ به‌ینیته‌وه، ده‌لێین:

زانایان گوتویه‌انه: ئه‌و په‌فتاره‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ) و مسوڵمانان له‌و جه‌نگه‌دا، هه‌لئاوێردراو (مستثنی) بوو، ئه‌و بنچینه‌یه‌و، ئیستاش هه‌رکاتی‌ك به‌رژه‌وه‌ندیی جه‌نگ ئه‌و جوژه‌ په‌فتاره‌ بخوازی و، په‌کی له‌سه‌ری بکه‌وی، دروسته‌ بکری، ئه‌مه‌ رای زۆر به‌ی هه‌ره‌ زۆری زانایانه^(١).

(١) بروه‌نه‌: الماغنی، لابن قدامة: ج ١٣، ص ١٤٤، ١٤٣.

(١) أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ بَرَقْم: (٢٧٠٥)، وَصَحَّحَهُ الْأَلْبَانِيُّ فِي صَحِيحِ أَبِي دَاوُدَ: (٢٣٥٤).

غَنَائِمُكُمْ فَأَدُّوا الْخَيْطَ وَالْمَخِيطَ، فَمَا فَوْقَ ذَلِكَ، فَمَا دُونَ ذَلِكَ، فَإِنَّ الْغُلُولَ عَارٌّ عَلَى أَهْلِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَشَارٌّ وَكَارٌ^(١).

واته: عوباده‌ی کورپی صامت خوا لێی پازی بێ ده‌لێ: له‌جه‌نگی حونه‌یندا پی‌غه‌مبه‌ری خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) له‌ ته‌نیشته‌ حوشتێکی غه‌نیمه‌ته‌وه‌ نوێژی پیکردین، ئنجا تۆزه‌ تووکیکی له‌ وشتره‌که‌ ده‌رکیشاو، خسته‌یه‌ نیوان دوو په‌نجه‌یه‌وه‌ و فهرمووی: ئە‌ی خه‌لکینه‌! ئە‌مه‌ له‌ ده‌ستکه‌وته‌ کانتانه‌! ده‌زوو و ده‌رزی (بیان به‌نو سووژن) و زیاترو که‌متر له‌وه‌ش، ته‌سلیم بکه‌ن، چونکه‌ نا پاکیی له‌ ده‌ستکه‌وت له‌ روژی قیامه‌تدا، نه‌نگیی و عه‌یب و (مایه‌ی چوونه‌) ئاگره‌.

(١) أَخْرَجَهُ ابْنُ مَاجَهَ بِرَقْم: (٢٨٥٠)، وَصَحَّحَهُ الْأَلْبَانِي فِي "صَحِيحِ ابْنِ مَاجَهَ": (٢٣٠٠).

۳. بەلّام شەرڤ فروشتنى ئىستاي (داعش) بەھەرئىمى كوردستان، شەرڤىك نىھ تەنھا پرووى لەھىزىنەك و دوو حىزب بى، ھەرچەندە ئەگەر واش بى، ھەرستەمەو دەستدرىژى گشتى بى، يان تايبەتى، ھەر دەستدرىژىيە، بەلّكو شەرڤەكەى (داعش) گىچەلّكە بەكۆى ھەرئىمى كوردستان دەكرى، بەلّكو بەكوردستان بەگشتى لەباشوورى و رۆژئاواى!

٤. به‌لام هه‌یزه‌کانی هه‌ریمی کوردستان به‌رگه‌ری له‌خاک و خه‌لکه‌که‌یان ده‌که‌نو، هه‌لیان نه‌کو‌تاوه‌ته‌ سه‌ر بنکه‌و باره‌گا‌و مو‌لک و ما‌لی خه‌لکی دیکه‌!
٥. ئه‌جا دیاره‌ (داعش) ئه‌ستا وه‌ک رێکه‌خراویکی په‌رگه‌ریو تیرۆریست، بو‌ته‌ هه‌ره‌شه‌و مه‌ترسیی بو‌ سه‌ر خه‌لکیکی زۆر، له‌ پانتایه‌کی فراوانی هه‌ردوو‌ک و‌لاتی عه‌ی‌راق و سووریا‌داو، له‌و شو‌ینه‌دا که‌ ده‌سته‌لاتیان هه‌یه‌، خه‌لکیان زۆر بێزارو ناره‌حه‌ت کرده‌و، خه‌لکه‌که‌ خواخوا‌یانه‌ هه‌رچی زووتر له‌ده‌ستیان قوتار بن.

٦. هه‌روه‌ها (داعش) "وه‌ک له‌ ئالقه‌ی یه‌که‌می ئه‌م به‌شه‌دا خسته‌مانه‌ روو" به‌بێرو بو‌چوونی په‌رگه‌رانه‌و لارو، ره‌فتاری ناشه‌رعیانه‌ی ئاله‌باریان، بو‌ونه‌ته‌ په‌له‌یه‌کی ره‌ش به‌نیو‌چاوانی مسو‌لمانانه‌وه‌، کارێکیان به‌ئیس‌لام کرده‌ "له‌رووی به‌ناه‌ه‌ق بێزاندن و شی‌واندنی‌وه‌" که‌ به‌زۆر له‌دو‌ژمن و ناحه‌زانی نه‌ده‌کراو، په‌ندی (قد یبلغ الجاهل من نفسه، ما‌لا یبلغ منه‌ عدو‌ه)یان به‌سه‌ردا چه‌سپیه‌!

٧. که‌واته‌:

هه‌قم بو‌و به‌و په‌رسیا‌ره‌ بلی‌م: په‌رسیاریکی فه‌قیر حا‌لانه‌!

٢٠/مو‌حه‌ره‌ری ١٤٣٦ کۆچی

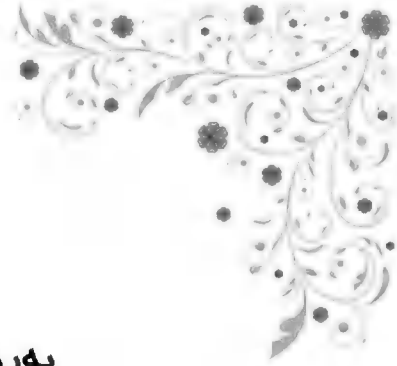
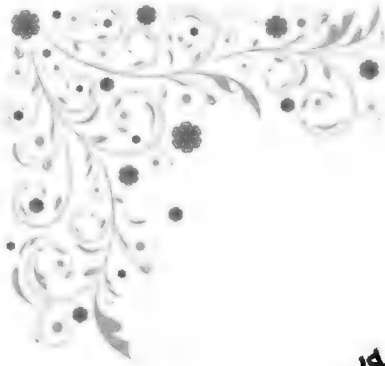
١٢/١٢/٢٠١٤ی زاینی

هه‌ولێر

میژووی پێدا‌چوونه‌وه‌ بو‌ چاپی دوو‌ه‌م:

١٥ محرم ١٤٤٠ک

٢٥ ئه‌یلوولی ٢٠١٨ز

به ره مه کانی دانهر

أ - کتیه کوردیه کان :

ژ	کتیه کان	به روار و چاپ	تیبینی
قورئان و سوننه ت			
١	پوخته یه ک ده ربارهی ئیسلام له بهر پوښنایی سورتهی فاتیه ده	چاپی یه ک/١٩٨٤ چاپی دوو/٢٠٠٦	
٢	با له خزمهت قورئاندا بین، کۆی ههردوو ک کتیی: (چۆن باشر له قورئان بههرمه نه ده بین؟) و (تهرکی سهراشه مان به رانه به به قورئان) ه}	چاپی یه ک/٢٠٠٨ چاپی دوو/٢٠١٥	
٣	تهفسیری قورئانی بهرزو به پێز، بهرگی یه که م: سووره ته کانی: (الفاتحه) و (البقرة)	چاپی یه ک/٢٠١٢	
٤	تهفسیری قورئانی بهرزو به پێز، بهرگی دوو ه م: سووره تی: (آل عمران)	چاپی یه ک/٢٠١٢	
٥	تهفسیری قورئانی بهرزو به پێز، بهرگی سییه م: سووره تی: (النساء)	چاپی یه ک/٢٠١٣	
٦	تهفسیری قورئانی بهرزو به پێز، بهرگی چواره م: سووره تی: (المائدة)	چاپی یه ک/٢٠١٤	
٧	تهفسیری قورئانی بهرزو به پێز، بهرگی پینجه م: سووره تی: (الأنعام)	چاپی یه ک/٢٠١٥	
٨	تهفسیری قورئانی بهرزو به پێز، بهرگی شه شه م: سووره تی: (الأعراف)	چاپی یه ک/٢٠١٦	
٩	تهفسیری قورئانی بهرزو به پێز، بهرگی چهو ته م: سووره تی: (الأنفال)	چاپی یه ک/٢٠١٦	

ژ	کتیبه‌کان	به‌روار و چاپ	تیبینی
١٠	ته‌فسیری قورئانی به‌رزو به‌پێز، به‌رگی هه‌شته‌م: سووپه‌تی: (التوبة)	چاپی یه‌ك/٢٠١٧	
١١	ته‌فسیری قورئانی به‌رزو به‌پێز، به‌رگی نۆیه‌م: سووپه‌تی: (یونس)	چاپی یه‌ك/٢٠١٨	
١٢	به‌رگی ده‌یه‌م سووپه‌تی: (هود)	چاپی یه‌ك / ٢٠١٨	
١٣	ته‌فسیری قورئانی به‌رزو به‌پێز، به‌رگی یازده‌یه‌م: سووپه‌تی: (یوسف)	چاپی یه‌ك / ٢٠١٩	
١٤	شوئنه‌که‌وئنی سوننه‌تی پیغه‌مبه‌ر (صلی الله علیه وسلم) له‌ئێوان که‌مه‌ته‌رخه‌میی و زێده‌پۆییدا	چاپی یه‌ك/٢٠١٥	
١٥	پێبازی پیغه‌مبه‌ری خوا: پێناسه‌و گرنگی و پێویستی	چاپی یه‌ك/٢٠١٨	
بیروبو‌روا و فیکری ئیسلامی			
١٦	ده‌به‌رێك پاجوونی ئیسلام و پێچکان	چاپی یه‌ك/١٩٨٥ چاپی سێ/٢٠٠٦	
١٧	پڕۆژه‌ی به‌رنامه‌ی فیکری کاری ئیسلامی	چاپی یه‌ك/١٩٩٦	
١٨	بنه‌ما شه‌رعیه‌کان و هێله‌ گشتیه‌کانی کۆمه‌لی ئیسلامی	چاپی یه‌ك/٢٠٠١ چاپی سێ/٢٠١٤	وه‌رگێڕاوه‌ته‌ سه‌ر زمانی عه‌ره‌بیه‌ش
١٩	چه‌ند مه‌سه‌له‌یه‌کی باوی سه‌رده‌م، سه‌رنجێکی واقعییه‌یه‌وه‌ هه‌له‌سه‌نگاندنێکی شه‌رعیه‌یه‌	چاپی یه‌ك/٢٠٠٢ چاپی شه‌ش / ٢٠١٦	وه‌رگێڕاوه‌ته‌ سه‌ر زمانی عه‌ره‌بی و تورکی و فارسییه‌ش
٢٠	خواناسی، ئایین، ئیمان (پراستییه‌کانی ئیسلام ده‌درووشینه‌وه‌ و نه‌فسانه‌کانی پێچکان ده‌پووچینه‌وه‌)	چاپی یه‌ك/٢٠٠٢ چاپی دوو/٢٠٠٩	
	مه‌وسووعه‌ی: ئیمان و عه‌قیده‌ی ئیسلامی له‌به‌ر پۆشنای قورئان و سوننه‌تدا، (٦ به‌رگی)	چاپی یه‌ك/٢٠٠٦- ٢٠٠٨ چاپی دوو/٢٠١٦	
٢١	به‌رگی یه‌که‌م: ئیمان و عه‌قیده‌ی ئیسلامی چه‌وه‌ چۆنه‌؟		
٢٢	به‌رگی دووه‌م: خوا به‌یه‌گرتن له‌ به‌دییه‌نه‌رایه‌تی و په‌روه‌ردگارییه‌تی		

ژ	کتیبهكان	بهروار و چاپ	تیبینی
٢٣	به‌رگی سێیه‌م: خوا به‌یه‌گرتن له‌ ناو و سیفەت و له‌په‌رستراوێتییدا		
٢٤	به‌رگی: چواره‌م: ئیمان به‌: فریشتەکانی خوا، کتێبه‌کانی خوا، پێغه‌مبەرائی خوا		
٢٥	به‌رگی پێنجه‌م: ئیمان به‌: پوژی دوا‌یی و قه‌زاو قه‌ده‌ر		
٢٦	به‌رگی شه‌شه‌م: تاییه‌تمه‌ندی و دیدوبۆچوونه‌کانی په‌یره‌وانی پێبازی پاست		
٢٧	پێبازی پێغه‌مبەر صلی الله علیه وسلم کامه‌یه‌ ؟!	چاپی یه‌ك/١٩٨٩	دواتر خرایه‌ نیۆ کتیبی (مسوڵمانی کامل: به‌شی یه‌که‌م: بیروباوه‌ری مسوڵمان)
٢٨	مسوڵمانی کامل: به‌شی یه‌که‌م: بیروباوه‌ری مسوڵمان	چاپی یه‌ك/١٩٩٧	دواتر خرایه‌ نیۆ کتیبی (ئیمان و عه‌قیده‌ی ئیسلامی له‌به‌ر پوشتایی قورئان و سوننه‌تدا)
٢٩	ته‌وژی ئیسلامی و عه‌لمانی و خاڵه‌ هاوبه‌ش و جیاوازه‌کانیان	چاپی یه‌ك/٢٠٠٨ چاپی سێ/٢٠١٥	زۆربه‌ی به‌ (٢٤) ئالقە له‌ هه‌فته‌نامه‌ی (هاوولاتی) و، ئه‌وه‌ی دیکه‌ش به‌ (٩) ئالقە له‌ هه‌فته‌نامه‌ی (ئاوینه‌)دا بڵاوکراوه‌ته‌وه‌
٣٠	پروونکردنه‌وه‌ی بنه‌ما شه‌رعییه‌کان و هێله‌ گشتیه‌کانی کۆمه‌لی ئیسلامی	چاپی یه‌ك/٢٠١٢ چاپی سێ/٢٠١٤	
٣١	ته‌رجه‌مه‌ی کوردیی عه‌قیده‌ی طه‌حاوی	چاپی یه‌ك/٢٠١٤	
٣٢	پروونکردنه‌وه‌ی عه‌قیده‌ی طه‌حاوی	چاپی یه‌ك/٢٠١٥ چاپی دوو/٢٠١٧	
٣٣	سیکۆلاریزم و دیموکراسی له‌ئه‌زموونی کوردستاندا (دیه‌یتی ساڵ)	چاپی یه‌ك/٢٠١٦	
مه‌سووعه‌ی: بیرکردنه‌وه‌ی ئیسلامی له‌نیوان وه‌حیی و واقع دا			
٣٤	کتیبی یه‌که‌م: پێناسه‌ و جیه‌ت و سه‌رگۆشته‌ و سه‌رچاوه‌کان و گرنگی: بیرکردنه‌وه‌ی ئیسلامی	چاپی یه‌ك / ٢٠١٨	

ژ	کتیبه‌كان	به‌روار و چاپ	تێبینی
٣٥	کتیبه‌ دووهم: هێله گشتیه‌كانی رێبازی چه‌ماوه‌ری مسوڵمانان	چاپی یه‌ك / ٢٠١٨	
٣٦	کتیبه‌ سێیه‌م: ته‌وژمه‌ فیکرییه‌ سه‌ره‌کییه‌ کانی میژوووی مسوڵمانان	چاپی یه‌ك / ٢٠١٨	
٣٧	کتیبه‌ چواره‌م: پایه‌کانی بیرکردنه‌وه‌ی ئیسلامی	چاپی یه‌ك / ٢٠١٨	
٣٨	کتیبه‌ پێنجه‌م: چه‌ند پرسێکی فیکری هه‌نووکه‌یی چواروچۆر	چاپی یه‌ك / ٢٠١٩	
فیقه‌ی ئیسلامی			
	مه‌وسووعه‌ی: خواپه‌رستیی ئیسلامی (٤ به‌رگ)	چاپی یه‌ك/٢٠٠٠ چاپی دوو/٢٠٠٩	
٣٩	به‌رگی یه‌كه‌م: خواپه‌رستیی به‌گشتیی، ورده‌ بابه‌ته‌ خیلافیه‌ کان، پاك‌ء خاوینبی		
٤٠	به‌رگی دووهم: نوێژ به‌رپاکردن یه‌كه‌مین دروشمی خواپه‌رستیی		
٤١	به‌رگی سێیه‌م: زه‌كات و مالّ به‌خشین		
٤٢	به‌رگی چواره‌م: پۆژو گرتن، چه‌ج و عومره‌کردن، زیکری خواکردن		
٤٣	بنچینه‌ گرنه‌ کانی هه‌لسه‌که‌وتی شه‌رعیه‌انه‌و ژیرانه‌ له‌گه‌ڵ ورده‌ بابه‌ته‌ خیلافیه‌ کاند	چاپی یه‌ك/١٩٩٩	بۆ زمانی عه‌ره‌بیش وه‌رگیراوه‌
٤٤	جه‌ژن و یادو بۆنه‌کان و هه‌لسه‌نگاندنێک	چاپی یه‌ك/٢٠١٣	
٤٥	چه‌ند بابه‌تێکی هونه‌ری له‌ به‌ر پۆشنایی قورئان و سونه‌ته‌دا	چاپی یه‌ك/٢٠٠٩ چاپی دوو/٢٠١٥	بۆ زمانی فارسییش ته‌رجمه‌ کراوه‌
٤٦	چه‌ند بنه‌مايه‌کی گرنگی مالّ و سامان به‌خشین له‌ پێی خوادا	چاپی یه‌ك/٢٠١٣	

ژ	کتیبه‌کان	به‌روار و چاپ	تیبینی
ته‌زکیه‌ی نه‌فس و ره‌وشت و ئاکار			
٤٧	یادی خوا، گرنگی یادی خوا له ژبانی مروّفا	چاپی یه‌ك/١٩٨٧	
٤٨	پێگای صالح بوون و به‌ره‌و خوا چوون، ته‌زکیه‌ی نه‌فس له‌به‌ر پۆشنایی قورئان و سوننه‌تدا	چاپی یه‌ك/١٩٩٠ چاپی پینج/٢٠١٢	وه‌رگێردراوه‌ بۆ زمانی عه‌ره‌بی و فارسیش
٤٩	مزگه‌وته‌کانی کوردستان له‌نێوان ئاوه‌دانکردنه‌وه‌و وێرانکردندا	چاپی یه‌ك/١٩٩٩	
٥٠	گه‌ڕانه‌وه‌ بۆ لای خوا (سبحانه‌ و تعالی)، به‌ره‌و خوا وه‌رچه‌رخان و وازه‌ینان له‌ گوناھو سه‌رپێچیی و گوێرانکاری ریشه‌یی به‌سه‌ر خۆدا هێنان	چاپی یه‌ك/٢٠٠١ چاپی پینج/٢٠١٠	
٥١	شه‌هید کتیه‌و چ پله‌وپایه‌یه‌کی هه‌یه‌ ؟!	چاپی یه‌ك/٢٠٠٢	
٥٢	باسێك له‌باره‌ی بێینی خوای به‌رزو مه‌زن له‌دنیاو دواپۆژدا	چاپی یه‌ك/٢٠١٥	
٥٣	گیانی ژبان، باش خوا په‌رستن و خۆ پاك و چاك کردن	چاپی یه‌ك/٢٠١٥	
٥٤	مه‌وسووعه‌ی: په‌وشت و ئاکاری ئیسلامی له‌به‌ر پۆشنایی قورئان و سوننه‌تدا	چاپی یه‌ك/٢٠١٦	
بانگه‌وازو کاری ئیسلامی			
٥٥	کۆمه‌لی خوا	چاپی یه‌ك/١٩٨٨	
٥٦	پێشمه‌رگه‌ی ئیسلام، یان مسوڵمانی موچه‌هید کتیه‌و چۆنه‌؟	چاپی یه‌ك/١٩٨٨ چاپی سێ/١٩٩٨	
٥٧	ده‌ردو ده‌رمانی بزووتنه‌وه‌ی ئیسلامی	چاپی یه‌ك/١٩٩٠	
٥٨	بزووتنه‌وه‌ی ئیسلامی له‌ دوورپانی مان و نه‌ماندا	چاپی یه‌ك/١٩٩٣	
٥٩	بزووتنه‌وه‌ی ئیسلامی و قۆناغی نوێی	چاپی یه‌ك / ١٩٩٤	
٦٠	چه‌ند پێروونییه‌ك بۆ ئیسلامیه‌کانی کوردستان	چاپی یه‌ك / ١٩٩٧	

ژ	کتیبه‌کان	بەروار و چاپ	تیبینی
٦١	بزووتنه‌وه‌ی ئیسلامی و ئاسۆیه‌کی گه‌ش و پوون، بنه‌ما شه‌رعی یه‌کان و بنچینه‌ی ئه‌خلاقی یه‌کان	چاپی ١ / ١٩٩٧	
٦٢	ئیسلام و کیشه‌هه‌نووکه‌یی یه‌کان	چاپی یه‌ک / ١٩٩٨	
٦٣	زانایانی ئیسلام کین و چۆن؟	چاپی یه‌ک / ٢٠٠٢ چاپی سێ / ٢٠١١	وه‌رگێڕاوه‌ته‌ سه‌ر زمانی عه‌ره‌بی
٦٤	کۆمه‌ڵی ئیسلامی: ئامانج و هه‌لۆسته‌کانی	چاپی یه‌ک / ٢٠٠٢	
٦٥	چۆن هه‌ل‌سوکه‌وت له‌گه‌ڵ خه‌لکی دا بکه‌ین؟	چاپی یه‌ک / ٢٠٠٢	وه‌رگێڕاوه‌ته‌ سه‌ر زمانی عه‌ره‌بی
٦٦	چۆن له‌ جیهاد بکه‌ین؟	چاپی یه‌ک / ١٩٩٨	
٦٧	جیهاد له‌ پێی خواداو چه‌ند سه‌رنج و ئاگادارییه‌ک	چاپی یه‌ک / ٢٠٠٢	
٦٨	بۆته‌وه‌ی له‌سه‌ر جیهادکردنمان قه‌رزدار نه‌بینه‌وه‌!	چاپی یه‌ک / ٢٠٠٢	
٦٩	جیهاد له‌ پێی خوادا چی یه‌و بۆچی ده‌کری و چۆن ده‌کری؟	چاپی یه‌ک / ٢٠٠٢	
٧٠	چه‌ند پێروونییه‌ک بۆ خوشک و برابانمان له هه‌نده‌ران	چاپی یه‌ک / ٢٠٠٢	
٧١	ئیسلام و مسوڵمانه‌تی و کاری ئیسلامی، له‌به‌ر پۆشنایی قورئان و سوننه‌تدا	چاپی یه‌ک / ٢٠٠٦	
٧٢	هاوپه‌یمانیتی له‌به‌ر پۆشنایی قورئان و سوننه‌تدا	چاپی یه‌ک / ٢٠٠٩	
٧٣	به‌شداریکردن له‌ هه‌لبژاردن و په‌رله‌ماندا، هه‌ل‌سه‌نگاندنیکی شه‌رعیه‌انه‌و ژیرانه‌	چاپی یه‌ک / ٢٠٠٩ چاپی دوو / ٢٠١٣	چاپی یه‌که‌م به‌ دوو ئالقهی جیاوازو به‌ دوو ئاووینشانی جیاواز کراوه، به‌م شیوه‌یه‌: ئالقهی یه‌که‌م: به‌لگه‌کانی ئه‌وانه‌ی به‌شداریکردن له‌ هه‌لبژاردن و په‌رله‌ماندا به‌ شه‌رعی نازان و هه‌ل‌وه‌شاندنه‌وه‌یان. ئالقهی دووه‌م: به‌لگه‌کانی په‌وایی به‌شداریکردن له‌ هه‌لبژاردن و په‌رله‌ماندا

ژ	کتێبهکان	بهروار و چاپ	تێبینی
٧٤	هه‌له‌شاندنه‌وه‌ی بیروپروا په‌فتاره په‌گیرانه‌کانی پێکخراوی (داعش)	چاپی یه‌ك / ٢٠١٥ چاپی دوو / ٢٠١٧	وه‌رگیراوه‌ته‌ سه‌ر زمانی فارسی
٧٥	با لادان و تاوانی په‌گیران، به‌رانبه‌ر به‌ ئیسلام نه‌مانخاته‌ دوودلی و گومان	چاپی یه‌ك / ٢٠١٥	وه‌رگیراوه‌ته‌ سه‌ر زمانی فارسی
٧٦	په‌گیریی: پێناسه‌ی، نیشانه‌کانی په‌گیران، هۆکاره‌کانی په‌گیریی، شوێنه‌وارو ده‌رهاویشته‌کانی، چاره‌سه‌ری	چاپی یه‌ك / ٢٠١٥	وه‌رگیراوه‌ته‌ سه‌ر زمانی فارسی
زنجیره‌ی بنه‌ما شه‌رعییه‌کانی کۆمه‌ڵی ئیسلامیی			
٧٧	ئالقه‌ی یه‌که‌م: به‌لگه‌ شه‌رعییه‌کانی بنیاتنانی کۆمه‌ڵی ئیسلامیی	چاپی یه‌ك / ٢٠٠١	
٧٨	ئالقه‌ی دووه‌م و سێیه‌م: حوکمی لادانی خه‌لیفه‌و کاربه‌ده‌ستانی مسوولمان له‌کاتی لاری و سته‌مکاریدا	چاپی یه‌ك / ٢٠٠١	
٧٩	ئالقه‌ی چواره‌م: شیخ ئه‌بو به‌صیرو هه‌له‌سه‌نگاندنێکی شه‌رعیانه‌و ژیرانه‌ی فه‌توانامه‌که‌ی	چاپی یه‌ك / ٢٠٠١	
وتاری کۆنگره‌کانی کۆمه‌ڵی ئیسلامیی کوردستان			
٨٠	کارو پرۆژه‌ی ئیسلامییمان (وتاری کۆنگره‌ی یه‌که‌می کۆمه‌ڵی ئیسلامیی)	چاپی یه‌ك / ٢٠٠٥ چاپی دوو / ٢٠٠٦	
٨١	پاپۆرتی: ئیمانی، فیکری، سیاسیی کۆمه‌ڵی ئیسلامیی کوردستان (وتاری کۆنگره‌ی دووه‌می کۆمه‌ڵی ئیسلامیی)	چاپی یه‌ك / ٢٠١٠	
٨٢	چاوپێداگیرانه‌وه‌یه‌کی بارودۆخی نیوخۆمان و واقیعی ده‌ره‌کییمان (وتاری کۆنگره‌ی سێیه‌می کۆمه‌ڵی ئیسلامیی)، ٣٠ / ٥ / ٢٠١٥	چاپی یه‌ك / ٢٠١٦	

ژ	کتیبه‌کان	به‌روار و چاپ	تیبینی
نه‌ته‌وایه‌تی و مه‌سه‌له‌ی کورد			
٨٣	کوردستان بۆ وێران بوو و چۆن ئاوه‌دان ده‌بێته‌وه؟!	چاپی یه‌ك / ١٩٨٩	
٨٤	حوکمی گه‌رانه‌وه ژێر نیری طاغوت له‌ پروانگه‌ی ئیسلامه‌وه	چاپی یه‌ك / ١٩٩٠ چاپی دوو / ٢٠٠٥	
٨٥	سۆزی نه‌ته‌وایه‌تی و بیرى ناسیۆنالیزم له‌ ته‌رازووی ئیسلامدا	چاپی یه‌ك / ١٩٩٠، چاپی دوو / ١٩٩٨، چاپی سێ / ٢٠٠٥، چاپی چوار / ٢٠١٨	
٨٦	چاره‌سه‌ری کێشه‌ی کورد له‌ نێوان ئیمان و په‌رله‌ماندا	چاپی یه‌ك / ١٩٩٢	
سیاسه‌ت و هوکمرانی			
٨٧	چه‌ند بابیه‌تێکی سیاسى هاوچه‌رخ له‌ به‌ر پۆشنای عه‌قل و وه‌حییدا	چاپی یه‌ك / ٢٠١٠	
	مه‌وسووعه‌ی: ئیسلام و ده‌وله‌تداری، (٤ به‌رگ)	چاپی یه‌ك / ٢٠١٤-٢٠١٦	
٨٨	به‌رگی یه‌که‌م: قه‌واره‌ی سیاسى له‌ ئیسلامدا: به‌لگه‌کانی پێویستبوونی، چۆنیه‌تی بنیاتنانی، سروشت و بناغه‌ی فیکری، پێناسه‌ی چه‌ند وشه‌ و زاراوه‌یه‌ك		
٨٩	به‌رگی دووهم: بنه‌مایه‌کانی سیستمی هوکمرانی له‌ ئیسلامدا		
٩٠	به‌رگی سێهه‌م: (سێ ده‌سته‌لآته‌کان): پاسادانان چێبه‌جێکردن دادوه‌ری		
٩١	به‌رگی چواره‌م: نا مسوولمانان له‌ کۆمه‌لگا و ده‌وله‌تی ئیسلامییدا		
٩٢	پروانینیکی ئیسلامیانه‌ بۆ واقیعی ئیستامان	چاپی یه‌ك / ٢٠١٧	
٩٣	قورئان و پاکسازیی و چاکسازیی له‌ هه‌رێمی کوردستاندا	چاپی یه‌ك / ٢٠١٨	

ژ	کتیبه‌کان	به‌روار و چاپ	تیبینی
٩٤	گرنگی پەشت له سیاسەتدا.		
ئافرهت و خێزان			
٩٥	ئافرهتی مسوڵمانی کورد، مافه شه‌رعیه‌کانی و ئهرکه گرنکه‌کانی	چاپی یه‌ك / ٢٠٠٣	
٩٦	مه‌وسووعه‌ی : ئافرهت و خێزان له سایه‌ی شه‌ریعه‌دا	به‌رگی یه‌ك و دوو چاپی سن/ ٢٠١٣ به‌رگی یه‌ك / ٢٠٠٢	
می‌ژوو			
٩٧	پوخته‌ی ژياننامه‌ی پیغه‌مبهری خوا صلی الله علیه وسلم، ده‌رس و پهنده‌کانی	چاپی یه‌ك / ٢٠٠٩ چاپی سن/ ٢٠١٣	
٩٨	چه‌ند مه‌لۆیه‌ك له خه‌رمانی ته‌مه‌نم (بیره‌وه‌رییه‌کانم)، به‌شی یه‌كهم (١٩٦١-١٩٩١)	چاپی یه‌ك / ٢٠١٥	
٩٩	به‌رکۆلێکی کاروچالاکیی و پرووداو و وێستگه‌کانی ژیانم	چاپی یه‌كهم / ٢٠١٨	
دیدارو گفتوگۆ			
١٠٠	سنووره قه‌ده‌غه‌کان مه‌شکێنن! (چاوپێکه‌وتنی دکتۆر حسین محمد عزیز)	چاپی یه‌ك / ٢٠٠١ چاپی دوو / ٢٠٠٤	
١٠١	ئه‌شکه‌نجه‌و زیندان، پێشمه‌رگه‌یه‌ك بیست و دوو مانگ له زیندانی داگیرکه‌ردا	چاپی یه‌ك / ٢٠٠٥ چاپی سن / ٢٠٠٩	وه‌رگێڕاوه‌ته سه‌ر زمانی عه‌ره‌یی، هه‌روه‌ها دوو ته‌رجه‌مه‌ی فارسیشی کراوه‌و چاپ و بڵاوکراوه‌ته‌وه، هه‌روه‌ها بۆ زمانی ئینگلیزیش وه‌رگێڕاوه‌و چاوه‌پێی چاپه
١٠٢	گه‌نج له چه‌مکه هه‌نووکه‌یه‌که‌ندا	چاپی یه‌ك / ٢٠١٠	
زنجیره‌ی باب‌ه‌ته هه‌نووکه‌یه‌که‌کان			
١٠٣	گه‌نجه‌کانمان له نێوان په‌سه‌نایه‌تیی و لاسایی کردنه‌وه‌دا (١)	چاپی یه‌ك / ٢٠٠٦	بۆ زمانی فارسییش وه‌رگێڕاوه

ژ	کتیبه‌کان	به‌روار و چاپ	تیبینی
١٠٤	با وریا بین! دارووخانی ره‌وشت کۆمه‌لگه‌مان به‌ره‌و هه‌لدێر ده‌بات (٢)	چاپی یه‌ك / ٢٠٠٢ چاپی دوو / ٢٠٠٦	
١٠٥	به‌دووورخستنه‌وه‌ی ئافره‌ت له‌ ئیسلام چ زیانیك ده‌كه‌ین؟! (٣)	چاپی یه‌ك / ٢٠٠٧	
١٠٦	چۆنیه‌تی بوونه‌ پێشه‌نگ و بنیاتانی بنكه‌ی چه‌ماوه‌ریی (٤)	چاپی یه‌ك / ٢٠٠٧	
١٠٧	سیاسه‌تی ئیسلامی و چه‌ند پروونکردنه‌وه‌یه‌ك (٥)	چاپی یه‌ك / ٢٠٠٧	
١٠٨	چه‌ند بنه‌مایه‌کی گزنگی و تاربیژی (٦)	چاپی یه‌ك / ٢٠٠٦	بو‌ زمانی فارسییش وه‌رگێڕاوه‌
١٠٩	قوتابیانی زانیاری شه‌ریعی و چه‌ند سه‌رنج و پژنمایی یه‌ك (٧)	چاپی یه‌ك / ٢٠٠٧	
١١٠	خوو ره‌وشتی به‌رزو په‌سند سه‌نگی مه‌حه‌کی مسوڵمانه‌تییه‌ (٨)	چاپی یه‌ك / ٢٠٠٧	
١١١	بانگه‌واز بو‌ لای خودا، چی یه‌و چۆنه‌و به‌ کێ ده‌کێ؟! (٩)	چاپی یه‌ك / ٢٠٠٧	بو‌ زمانی فارسییش وه‌رگێڕاوه‌
١١٢	قوتابیانی له‌م هه‌ل و مه‌رحه‌دا، پێویسته‌ چۆن بن و چی بکه‌ن؟! (١٠)	چاپی یه‌ك / ٢٠٠٨	
١١٣	واقیعی هه‌رئمی کوردستان، دیدیکی ئیسلامییانه (١١)	چاپی یه‌ك / ٢٠٠٨	
١١٤	سروش و پایه‌کانی خێزان و مه‌سه‌له‌ی چه‌ندژنیه‌ی له‌ ته‌رازووی شه‌رع و عه‌ق‌لدا (١٢)	چاپی یه‌ك / ٢٠٠٩	ئه‌م نامیلکه‌یه‌ به‌ (١٤) ئالفه له‌ پۆژنامه‌ی (پۆژنامه‌) دا بلاوکه‌راوه‌ته‌وه‌
١١٥	کاری ئیسلامی و په‌واندنه‌وه‌ی چه‌ند ته‌مومژێك (١٣)	چاپی یه‌ك / ٢٠١١	
١١٦	حوکمی له‌ ئیسلام هه‌لگه‌پانه‌وه‌و هه‌لسه‌نگاندنێك (١٤)	چاپی یه‌ك / ٢٠١١	
١١٧	مه‌لای گه‌وره‌ی کۆیه‌و ته‌فسیره‌که‌ی و چه‌ند سه‌رنجێك (١٥)	چاپی یه‌ك / ٢٠١١	
١١٨	لێکۆڵینه‌وه‌یه‌ك له‌باره‌ی : هه‌بوون و نه‌بوونی نه‌سخ له‌ قورئاندا (١٦)	چاپی یه‌ك / ٢٠١٢	

ژ	کتیبه‌کان	به‌روار و چاپ	تێبینی
١١٩	تاقیکردنه‌وه‌ی خوا بۆ به‌نده‌کانی چی یه‌و چۆنه؟ (١٧)	چاپی یه‌ك / ٢٠٠٣ چاپی دوو / ٢٠١٢	
١٢٠	په‌وه‌ندی کورد له‌ هه‌نده‌ران و ته‌رکی سه‌رشانی (١٨)	چاپی یه‌ك / ٢٠١٢	
١٢١	خاتوون مه‌لاژن : ئافره‌تیکی هه‌لکه‌وتوو و هاوسه‌ریکی ناوازه (١٩)	چاپی یه‌ك / ٢٠١٢	
١٢٢	گه‌نج و قه‌یرانی پووحنی: هوکار، شوێنه‌وار، چاره‌سه‌ر (٢٠)	چاپی یه‌ك / ٢٠١٧	
١٢٣	ژیان له‌ سایه‌ی ئیمانداو په‌واندنه‌وه‌ی گومانه‌کان (٢١)	چاپی یه‌ك / ٢٠١٧	
ب- کتێبه‌ عه‌ره‌بیه‌کان			
١٢٤	موسوعة : الإسلام كما يتجلى فى كتاب الله	ط الأولى / ٢٠١٥	که له چاپی یه‌که‌مدا (٨) به‌رگه‌و، له چاپی دووه‌میدا له (١٢) کتێبدا ده‌بن، به‌م شیوه‌یه‌:
١٢٥	الكتاب الأول: الإسلام: معرفة صحيحة بالخالق عز وجل والخلق	ط الثانية / ٢٠١٦	
١٢٦	الكتاب الثاني: تعريف الإيمان	ط الثانية / ٢٠١٧	
١٢٧	الكتاب الثالث: الإيمان بالله تبارك وتعالى: الخالق الرب المالك الإله ذي الأسماء الحسنی والصفات العلی	ط الثانية / ٢٠١٧	
١٢٨	الكتاب الرابع: الإيمان بالملائكة وبالجن	ط الثانية / ٢٠١٧	
١٢٩	الكتاب الخامس: الإيمان بكتب الله الحكيم	ط الثانية / ٢٠١٧	
١٣٠	الكتاب السادس: الإيمان برسל الله تعالى وأنبیائه الکرام	ط الثانية / ٢٠١٧	
١٣١	الكتاب السابع: خاتم النبیین محمد صلی الله علیه وسلم: موجز سیرته وبراهین نبوته ط الثانية / ٢٠١٨		
١٣٢	الكتاب الثامن: الإيمان بالیوم الآخر وموجز عن القدر ط الثانية / ٢٠١٨		
١٣٣	الكتاب التاسع: إهداء الإنسان بهدی الله، أو الإلتزام الفردي بشريعة الله		

تیبینی	به‌روار و چاپ	کتیبه‌کان	ژ
		الكتاب العاشر: إلزام المجتمع بشريعة الله تعالى	۱۳۴
		الكتاب الحادي عشر: تطبيق المجتمع للشريعة و معالم الدولة في الإسلام	۱۳۵
		الكتاب الثاني عشر: الإسلام: نظرة سديدة تجاه الناس وتعامل صحيح معهم	۱۳۶
		نقض فكرة التطرف	۱۳۷
	ط الأولى/ ۲۰۱۶- لندن، ط الثانية/ ۲۰۱۷، - القاهرة (نقض التطرف ودحض أفكار المتطرفين)		
	ط الأولى/ ۲۰۰۶	ضيف و قضية (مقابلة مع قناة العربية)	۱۳۸
	ط الأولى/ ۲۰۰۶	لقاء خاص (مقابلة مع قناة العالم)	۱۳۹
	ط الأولى/ ۲۰۱۶	حديث مختصر حول مايجري على الساحة العراقية	۱۴۰
	ط الأولى/ ۲۰۱۲	طريق الصلاح والسير الى الله / تزكية النفس في ضوء القرآن والسنة	۱۴۱
	ط الأولى/ ۲۰۰۹	أمير وراء القضبان	۱۴۲
	ط الثانية/ ۲۰۱۴	مسائل عصرية رائجة	۱۴۳
	ط الأولى/ ۲۰۱۱	قواعد مهمة في التعامل الشرعي الحكيم مع المسائل الفرعية الخلافية	۱۴۴
	ط الأولى/ ۲۰۰۵	علماء الإسلام من هم وماهي صفاتهم؟	۱۴۵
	ط الأولى/ ۲۰۱۲	الأصول الشرعية والخطوط العامة للجماعة الإسلامية	۱۴۶
	ط الأولى/ ۲۰۰۲	كيف نتعامل مع الناس؟	۱۴۷
	ط الأولى/ ۲۰۱۸	حوارات ساخنة حول قضايا راهنة، في ميادين الفكر والفقه والدعوة والسياسة	۱۴۸
	ط الأولى/ ۲۰۱۸	العلمانية والديمقراطية في تجربة كوردستان	۱۴۹
	ط الأولى/ ۲۰۱۸م	مختصر نشاطات وأحداث حياتي / ۱۹۶۱ - ۲۰۱۷م	۱۵۰
ئو و کتیبه‌نه‌ی له ژیر چاپن			
		ته‌فسیری قورئانی به‌رزو به‌پیز، به‌رگی دواژده‌یه‌م: سووړه‌ته‌کانی: (الرعد، إبراهيم، الحجر)	۱۵۱

ژ	کتیبه‌کان	به‌روار و چاپ	تێبینی
١٥٢	دره‌وشاوه‌یی ئیمان و پووچه‌لیی ئیلحاد، له به‌رتیشکی زگماک و عه‌قل و زانست و وه‌حیی دا.		
١٥٣	چاو پێدا گیرانه‌وه‌یه‌کی کاری ئیسلامیی		
١٥٤	نظرات فاحصة في قضايا شاخصه: الإسلام والأمة، القضية الكردية، الوضع العراقي		

بۆگه‌پانده‌یی مه‌که‌ته‌بی مامۆستا عه‌لی بابێر

archive.org/details/@alibapir

AliBapir

Get it on Google Play

Download on the App Store

بۆگه‌پانده‌یی مه‌که‌ته‌بی مامۆستا عه‌لی بابێر

AliBapir

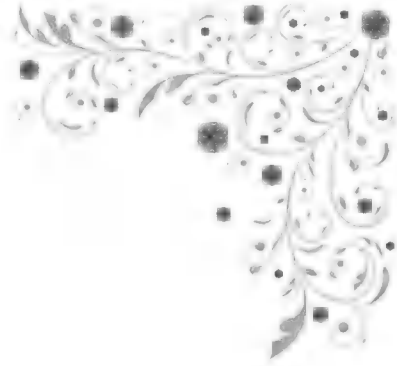
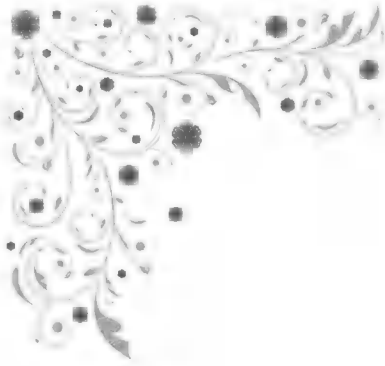
بۆگه‌پانده‌یی مه‌که‌ته‌بی مامۆستا عه‌لی بابێر

بۆگه‌پانده‌یی مه‌که‌ته‌بی مامۆستا عه‌لی بابێر

ناوەرۆك

پیشکەش بى..... ۷

پیشەكى..... ۹

بەشى يەكەم

پەرگىرىي..... ۱۵

بەرايى..... ۱۷

رى خوشکردن..... ۲۱

ئالاقە يەكەم: پىناسە ي پەرگىرىي..... ۲۳

أ - پىناسە ي پەرگىرىي لەرووى زمانەوانىيەو:..... ۲۵

ب - پىناسە ي پەرگىرىي لەرووى زاراوەيىەو:..... ۲۷

پوختە قسان لە پىناسە ي پەرگىرىيدا:..... ۳۱

ئالاقە دووم: پەرگىران كىن و نىشانەكانيان چىن؟..... ۳۳

دەستپىك..... ۳۵

نىشانەكانى پەرگىران لەقورئان وسوننەت دا:..... ۳۸

ئالاقە سىيەم: ھۆكارەكانى سەرھەندانى پەرگىرىي..... ۴۷

دەستپىك..... ۴۹

بەشى يەكەم: ھۆكارە زانستىي و مېتۆدىيەكان (الأسباب العلمية

والمنهجية):..... ۵۰

- بەشی دووهم : ھۆکارە دەروونی و پەرەردەییەکان (الأسباب النفسية والتربوية) ٥٢
- بەشی سێھەم : ھۆکارە کۆمەڵایەتی و جیھانییەکان (الأسباب الاجتماعية والعالمية): ٥٣
- حەوت ھۆکارە سەرەکییەکی پەرگیزی ٥٥
- ناتقە ی چوارەم : شوێنەوار و دەرھاویشتە خراپەکانی پەرگیزی ٧٣
- ناتقە ی پێنجەم : چۆنیەتی چارەسەری پەرگیزی ٩٧
- دەستپێک ٩٩
- یەكەم : تیگەیانندن و پێگەیانندی راست و ھاوسەنگی مسوڵمانان: ١٠١
- دووهم : جەختکردنەو ھەسەر میانیجیتی ئیسلام: ١٠٦
- سێھەم : بەرپەرچدانەوی پەرگیزی و ھەلۆەشاندنەوی بنەما فیکرییەکانی: ١٠٩
- چوارەم : نەھیشتنی ستەمی جۆراوجۆری نیو کۆمەڵگا: ١١٨
- پێنجەم : چاوبەخۆداگیرانەوی حیزب و پرژیمە سیکۆلاریستەکان،
لەدژایەتی کردنی ئیسلامدا، چ وەك فیکرو عەقیدە، چ وەك
رەوشت و بەھابەر زەکان: ١١٩
- شەشەم : رێگادان بە تەھوژمی ئیسلامیی ھاوسەنگو، پەرچ نەخستەری: ١٢١
- حەوتەم : گیرانەوی متمانەو باوەری خەڵك، بەدامەزراوە ئاینییە
فەرمانیەکان: ١٢٣
- ھەشتەم : ھەلۆی خۆراستکردنەوی زھیزان، لەبەرانبەر تەھوژمی
ئیسلامیدا: ١٢٤
- نۆیەم : چارەسەرکردنی کێشەکانی جیھانی ئیسلامیی، کە مسوڵمانان
دەرووژین بۆ وینە: کێشەکانی: کوردستان، فەلەستین، کشمیر، بۆرما
(ئەراکان) ١٢٦

- دهیهم: به‌هه‌نگار بوونه‌وه‌ی په‌رگیران و سزادانیان، له‌کاتی ده‌ستدریژیاندا ١٢٨
به‌کورتیی و پوختیی ١٣٣

به‌شی دووهم

- با لادان و تاوانی په‌رگیران، به‌ران به‌نیسلام نه‌مانخاته دوو دئیی و گومان؟ ١٣٥
به‌راییی ١٣٧
پڕ خۆش‌کردن ١٤١
ناتق‌ه‌ی یه‌که‌م: نیسلام ره‌حه‌ته‌و نازادانه‌ و مرده‌گیری، نه‌كه زه‌حه‌مه‌ت بی‌و
به‌زه‌برو زۆر به‌ه‌پینری ١٤٣
ناتق‌ه‌ی دووهم: جه‌نگ و جه‌هاد بو‌ پاراستنی قه‌واره‌ی سیاسیی، نه‌كه
بو‌دروست‌کردنی ١٤٧
ناتق‌ه‌ی سێه‌م: ده‌وله‌ت له‌ هه‌ناوی كۆمه‌نگایه‌کی مسوڵمانه‌وه‌ په‌یدا ده‌بی،
نه‌كه به‌ كوشتن و برین به‌ه‌پینری ١٥٣
ناتق‌ه‌ی چوارم: جیه‌ه‌ جی‌کردنی شه‌ریعه‌ت له‌ تیگه‌یاندن و پیگه‌یاندن خه‌لك،
پاشان دا‌بین‌کردنی پێداویستییه‌كانیانه‌وه‌ ده‌ست پێده‌كات، نه‌كه له
سزادانیانه‌وه‌ ١٦١
ناتق‌ه‌ی پێنجه‌م: نیسلام دژی سه‌غله‌ت‌کردنی خه‌لك و كۆمه‌نگا، پێشیل‌کردنی
ماف و نازدییه‌كانیانه‌ ١٦٩
ناتق‌ه‌ی شه‌شم: فه‌رمان به‌ چاكه‌، ده‌بی به‌شیوازیکی چاك و، ریگری له‌ خراپه‌،
نابی به‌شیوازیکی خراپ بی ١٧٧
ده‌ستپێك ١٧٩
برگه‌ی یه‌که‌م: هه‌لو مه‌رجی تیدا نه‌نجام‌درانی ئه‌ركی فه‌رمان به‌ چاكه‌ و
ریگری له‌ خراپه‌: ١٨٢
برگه‌ی دووهم: ئه‌و مه‌سه‌له‌نه‌ی فه‌رمان به‌ چاكه‌ و ریگری له‌ خراپه‌یان،
له‌باره‌وه‌ نه‌نجام ده‌دری: ١٨٥

- برگهی سییه: شیوازی ئه نجامدانی ئهرکی: فرمان به چاکه و پیرگیی له
 خراپه: ١٨٧
- ناتقهی ههوتهم: هوکمرانی مسوولمانان، نابی به بی ناگاداریی و پرزانه ندیی
 مسوولمانان، دابنری ١٩١
- دهستپیک ١٩٣
- یه کهم: تاکه سهراچهی رهوایه تی (شرعیه) ههر قهوارهیه کی سیاسی،
 خه لکه: ١٩٤
- دووه: دهو له تی خیلافهت، له سهردهمی چوار خه لیقه راشیده کاند،
 "خوالییان رازی بی" ئهم ههوت تاییه ته ندییانهی هه بوون: ١٩٦
- سییه: هیچ دهقیکی قورئان و سونهت نیه که له سهر مسوولمانانی
 پیویست بکات، ههرکات قهوارهی سیاسییان دامه زراند، لهرووی فورم و
 ناو ونیشانوه، کۆپی خیلافهتی راشیده بکه نهوه: ١٩٩
- چواره: قهواره کهی (داعش) نه دهو له تی ئیسلامیه نه خیلافهت: ٢٠٢
- ناتقهی ههشتهم: کوشتنی به ناوهقی مسوولمانان و نامسوولمانان، دواي شيرك،
 گهورهترین تاوانه ٢٠٥
- دهستپیک ٢٠٧
- یه کهم: چهند ئایه تیکی قورئان له بارهی گهورهیی تاوانی کوشتنی به
 ناوهقهوه: ٢٠٧
- دووه: چهند فهرمایشتیکی پیغه مبهری خاتهم (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ)
 له بارهی کوشتنی به ناوهقهوه: ٢٠٨
- ناتقهی نۆیهه: به زور په یمان و مرگرتن، عادهت و کلتووری هوکمی بنه مالهیی
 نومهویی و عهباسیی و عوسمانییه کانهو، هیچ بنه مایه کی شرعیی نیه. ٢١٩

ئائىقەى دەيەم و كۈتايى: بەھەنگەراۋە (مرتد) دانانى لايەنە ئىسلامىيە
بەشدار بوۋەكانى ھەلبىزاردن و پرۇسەى سياسىيە، ستەم و نەقامىيەكى

گەورەيە ۲۲۵
 ھۆكارە بنەرەتییەكانى سەرھەلدانى پەرگىرىي: ۲۳۱

بەشى سىيەم

رېڭخراۋى داعش ئووتكەى پەرگىرىي ۲۳۹
 پېناسەى ئەم بەشە ۲۴۱
 بەرايى ھۆكارەكانى پەرگىرىي و چۆنىەتى چارەسەرى ۲۴۳
 بېرگەى يەكەم: ھۆكارەكانى پەرگىرىي و توندوتىژىي ۲۴۴
 بېرگەى دووہم: رېڭاى چارەسەرى پەرگىرىي و توندوتىژىي: ۲۴۷
ئائىقەى يەكەم: پېناسەى داعش و ھەئسەنگاندنى بىروراور ھەقتارەكانى ۲۵۷
 يەكەم: رۋانىنىكى مېژوۋىي: ۲۵۹
 دووہم: داعش چۆن دەيىنىن؟ ۲۶۲
 سىيەم: ئايا رېڭخراۋى (داعش) پېناسەى تېررورىزم (terrorism)
 بەسەردا دەچەسىي؟ ۲۶۹
 چوارەم: ھۆكارە سەرەككەكانى رېڭلىتىكچوونى (داعش): ۲۷۲
 پېنجەم: سەرەنجامى (داعش) چۆن دەيى؟ ۲۷۶
ئائىقەى دووہم: بەكۆيلەكردنى مەۋقەكان ئەم رۆژگارەدا، تاوانە و دژى شەرىعەتە ۲۸۱
 دەستپېك ۲۸۳
 بېرگەى يەكەم: ئاوردانەۋەيەك ئەم مېژوۋ: ۲۸۴
 بېرگەى دووہم: ئىسلام چى ئەم سىستىمى كۆيلايەتىي كىد؟ ۲۸۶
 بېرگەى سىيەم: ئەكەيەۋە بېياري نەھىشتىنى كۆيلايەتىي درا؟ ۲۹۱
 بېرگەى چوارم: ئايا ئەم رۆژگارەدا دروستە مەۋقە بىكرىتە كۆيلە؟! ۲۹۳

- ٣٠٥ وەلامى دوو پرسيار:.....
ئالاقەى سىيەم: ھەر جۆرە دەستدريژيىيەك بۇ سەر نامسوئمانانى مەدەنىي بى
- ٣١١ **زىيان، ستەم و تاوانە**
- ٣١٣ دەستپىك
 بېرگەى يەكەم: بناغەى مامەلەى قەوارەىەكى ئىسلامىي لەگەل
 ٣١٥ ھاوولائىيانى نامسوئمانى بى زەردا: چاكەكارىي و ھاوكارىيە:.....
 بېرگەى دووهم: ھۆكارى جەنگ كەردن لەدژى نامسوئمانان، دەستدريژيىانە
 ٣١٦ نەك كوفريان:.....
 بېرگەى سىيەم: ھوكمى قورئان دەربارەى دىلەكانى جەنگ لە نامسوئمانانى
 شەرفرۆش، نە بەكۆيلەكەردنە، نەكوشتن، بەلگو بەچاكە مامەلە لەگەل
 ٣٢١ كەردنيان و، پاشان بەردانيانە بەچاكە، يان بەقەرەبوو:.....
 بېرگەى چوارەم: ناچاركەردنى نامسوئمانانى ھاوولائىي لاشەر، لەم رۆژگارەدا
 كە: يان سەرانە (جزيە) بەدن، يان مال و حاليان بەجى بهيلن، تاوان و
 ٣٣٠ ستەمەو، مال و سامانىشيان ھەرپامە دەستكارىي بىكى:.....
 بېرگەى پىنجەم: قەوارەى سياسىي لە ئىسلامدا، دەبى مایەى بەختەوهرىي
 ٣٣٤ سەرچەم كۆمەلگا و رەھمەت بى بۆيان، نەك بەلا و گرفتارىي و زەھمەت:..
ئالاقەى چوارەم: بەرگريي كەردنى ھەرگەلپك لە كۆمەلگا و نىشتىمانەكەى:
- ٣٣٧ **نەركىكى شەرعىيە**
- ٣٣٩ دەستپىك
 بېرگەى يەكەم: بەرگريي لە ھۆكەردن، شتىكى خوارپسك (فطري)ە، لە
 ٣٤١ ھەموو ژيانداريىكدا:.....
 بېرگەى دووهم: خوا "سبحانە و تعالى" بەرپەرچدانەوهرى ستەمكارانى، بە
 ٣٤٢ چاكەو بەخششى ھۆى لەسەر جىھانيان داناو:.....

- برگهی سییەم: خوا ستایشی خۆی کردووە، لەسەر نەهیشتن و دواپیرینی
 ٣٤٣ سته‌مکاران:.....
- برگهی چوارەم: خوا فەرمانی کردووە: لە دژی کەسانیک بچەنگین، کە لە
 دژمان دەجەنگن، هەروەها کە بەرپەرچی دەستدریژی و سته‌می
 ٣٤٤ دەستدریژکاران و سته‌مکاران بدەینەووە.....
- برگهی پینجەم: پینجەمبەری خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) بابای کوژراوی
 بەرگریکار لە دین و ژین و سامان و نشتیمان و کەس و کاری، بە شەهید
 ٣٤٦ داناووە.....
- ئالقای پینجەم: هەرکەسیکی مسوڵمان لە بەرگری لی‌کردنی: دین و ژین و خەڵک
 و نیشتمانیدا بکوژێ، شەهیدە**
 ٣٤٩ و نیشتمانی‌دا بکوژێ، شەهیدە.....
- برگهی یەكەم: وشە (شەهید) لەچییەو هاتووە مانای چییە؟!..... ٣٥١
 برگهی دووهم: شەهیدی پلەیه‌ك، کەسی‌كە لە‌پێی خوا و بەرزکردنەوی ناوی
 ٣٥٦ خوادا، بکوژێ.....
- برگهی سییەم: هەرکەسی‌ك بە‌ئیمانەو» لە‌بەرگری لی‌کردنی خەڵک و خاك و
 ٣٥٩ ژیان و سامانیدا، بکوژێ، ئەویش شەهیدە.....
- برگهی چوارەم: هەر پینجەم‌رگە‌یه‌کی مسوڵمانی کوردستان، لە‌جەنگی
 ٣٦٢ بەرگری کردن لە‌خەڵک و خاکیدا بکوژێ، شەهیدە.....
- ئالقای شەشەم: نابێ بە‌هە‌له‌ ئه‌ نجامدانی جیهاد، جیهادمان لە‌بەرچاو بخات ٢٦٧
 دەستپێك..... ٣٦٩**
- برگهی یەكەم: چەمك و واتای (جەه‌اد) و (قتال) لە ئیسلامدا ٣٧٠
 برگهی دووهم: هەرکام لە تیپه‌راندن (إفراط) و بە‌زایەدان (تفریط) لە‌بارە‌ی
 ٣٧٤ جیهاده‌وه هە‌لە‌ن.....

- برگه‌ی سییه‌م: پیگه‌ی جه‌نگ و جیهاد له‌ئیسلامدا و پاداشتی جه‌نگا و ه‌ران و
 موحاهیدان..... ٣٧٦
- برگه‌ی چواره‌م: ئامانجه‌کانی جیهاد و جه‌نگ له‌پرسی خوادا ٣٧٩
- برگه‌ی پینجه‌م: حوکمی جیهاد و جه‌نگ و جوژه‌کانی: ٣٨٦
- برگه‌ی شه‌شه‌م: جیهاد و جه‌نگ ئامرازه‌، نه‌ک ئامانج ٣٩٢
- برگه‌ی هه‌وته‌م: ره‌وشته‌کانی جیهاد و جه‌نگ: ٤٠٤
- بهره‌مه‌کانی دانەر..... ٤١٦
- ناوه‌روک..... ٤٣٠
- کورتیه‌یه‌ک له‌ میژووی ژبانی ماموستا عه‌لی باپیر ٤٣٨

له‌ ئۆره‌ کۆمه‌ڵه‌یه‌یه‌کان له‌کەڵانین
 Stay in touch on social media
 تۆن به‌کۆم عێز موانع‌ النواص‌ الاجتماعی

Alibapir/علي باپير AliBapir

archive.org/details/@alibapir

AliBapir

www.alibapir.net
 English - عربي - گۆزێ

Alibapir

Alibapir

Alibapir/علي باپير AliBapir

علي باپير AliBapir

کەتانی
 داکه‌یاندنی مه‌کته‌بی ماموستا عه‌لی باپیر

Alibapir

Alibapir

کورتەیه ک له میژووی ژبانی

مامۆستا عهلی بابیر

• ناو: عهلی بابیر و هتمان.

له دایکبووی: سالی (1961ز) دا
له قهزای پشدهر سهه به پارێژگای
سلیمانی.

• زانیارییه ئیسلامیه کانی له پهیمانگای
ئیسلامی (رانیه و سلیمانی) و لای
زانایانی کوردستانی عێراق و کوردستانی
ئێران به دهستهێنان، له سالی (1980ز) دا
قورثانی به پێزی له بهر کردوه.

• له سالی (1981ز) دا له لایهن پڕییمی

به عسهوه بریاری دهستگیرکردنی دراوه، ههرویه تهوکات عێراقی جیهیشتوه
ئاواری ئێران بووه، که تهوکاته له قوناغی دووهمی زانکو بووه، کۆلیجی
شه ریعت.

• له سالی (1983ز) دا گهراوه تهوه کوردستانی عێراق و له به پێوه به رایهتی
تهوقافی ههولێر تاقیکردنهوهی ئیمامهتی داوه، له مزگهوتی (نۆرسی) له
شاری رانیه دامهزراوه بهردهوام بووه له سهه دهس گوتنهوهو بانگهوازی ئیسلامی
و... هتد.

• له سالی (1987ز) دا پاش سالانیک له خهباتی ئاشکراو نهێنی په یوهست
له گهڵ {بزووتنهوهی په یوهندی ئیسلامی} دا، چۆته چیا و دهستی به خهباتی
چه کداری کردوه له چوارچێوهی بزووتنهوهی ئیسلامی دا، که له چهند
ناوچهیهکی کوردستاندا بنکهو باره گای سهربازی ههبوو دژی پڕییمی به عس
و، هیژی همزهی له بناری چیا قه ندیل دامهزرا.

- له سالي (١٩٨٨ز) دا بووه به نندامي مه ڪتبي سياسي بزووتنهوي ئيسلامي.
- له سالي (١٩٩١ز) دا پڙلي هه بووه له پاپه پيني ئازاري (١٩٩١ز) دا ورياکردنهوي خه لکي کوردستان، له مهبست و نامانجه کاني پاپه پيني جه ماوهري و ناساندني بزووتنهوي ئيسلامي دا.
- تاكو سالي (٢٠٠١ز) له نيو بزووتنهوي دريڙي به خباتي خوي داوه، له هه مان سالدا له گهل زوريه هره زوري هيزو ملبه نده کاني بزووتنهوي ئيسلامي له بهر چهند هو ڪاري ڪي مهنه جيي (ڪومه لي ئيسلامي کوردستان) راگه يانراو به نه ميري ڪومه لي ئيسلامي هه لپڙدرا.
- له (٢٠٠٣/٧/١٠ز) له سنووري سلينابي له لايه هيزه کاني نه ميري ڪاوه به تومتي ناروا ده ستگير ڪراو، بو ماوهي (٢٢) مانگ له زينداندا مايه وه، هه له زينداندا مه وسو وعه: (الاسلام كما يتجلى في كتاب الله) ي له دوازه ڪتيب و زياتر له چوار هزار (٤٠٠٠) لاپه ردا نووسي و، له (٢٠٠٥/٤/٢٨ز) دا له زيندان رزگاري بووه.
- تا ئيستا زياتر له (١٠٠) ڪتيب و ناميلڪه ي نووسيوه له بواره کاني: (فيڪري ئيسلامي و عه قيدو فيقهو حوڪم و سياست و ته زڪيه ي نه فس...) هتد.
- ئيستا پڙڙي ته فسير ڪردني قورثاني به رزو به پيڙي ده ستپي ڪردوه نيوي زياتري ته واو ڪردوه.
- ڪومه لي ئيسلامي تائيستا سي ڪونگري به ستوه، له سالاني: (٢٠٠٥ و ٢٠١٠ و ٢٠١٥ز) دا، له هه مووياندا، به نه ميري هه لپڙدرا وه.
- له هه لپڙارده کاني سالي (٢٠١٠-٢٠١٤ز) دا، بو نه نجو مهنه ني نوينه راني عيراق له سهر بازنه ي پارڙگاي هه ولير ڪانديد بووه، دهنگي يه ڪه مي هيناوه، زياتر له (٦٠،٠٠٠) دهنگ.
- بو زانيي زياتر له سهر ڙياني دانهر، سهر داني لينكي خواره وه بکه ن:

هه لوه شانده وهی پرگیری

ئهم کتیه :

جوانیی و په ونه قی ئیسلام: تاکه ئابین و بهرنامه ی په سندی خوی کارزان بۆ بهنده کانی، له هاوسه نگی (إئزان) و پئکی (اعتدال) هکە دایه، که فەرمايشتی بۆ وینه ی خوا عزوجل و پئازی پئغه مبهری پئشه و (صلی الله علیه وسلم) به چاکترین شیوه بهرجهسته یان کردوه، پئشینی چاکیشمان، به تایبته هاوه لانی دئسۆزی پئغه مبهری خوا و چوار جئدشینه به پئزه کە ی: ئه بوبه کر و عومه ر و عوسمان و عه لی (خوا لئیان رازی بۆ) زۆر به باشی جئیه جئیان کردوه و پراکتیزه یان کردوه.

ئبجا له سۆنگه ی ئه وه وه که تئیکدانی ئه وه حاله تی هاوسه نگی و پئکیه، له ئابین و بهرنامه ی تئروته وای خوادا، چ به باری شلگیری و که مته رخه می (تفریط) دا، چ به باری په رگیری و زئده پۆی (إفراط) دا، دهر دو نه خۆشییه کی کوشنده یه، به پئویستم زانی: ئهم کتیه ته رخان بکه م بۆ خسته پرووی هاوسه نگی ئیسلام، له گه لئیک باری دینداری و دنیا داریداو، پوچه ئکرده وه ی په رگیری (تطرف) و تئیه راندن، که دهر دئکی سامناکی ئهم رۆژگاره یه، بۆ ئیسلام و مسولمانان و، زیان و دهر هاویشه خراپه کانی، ئه گه ره له ی شلگیری و به زایه دان زیاتر نه بن، که متر نین.

نوسینگه ی تهفسیر

بۆ بلاوکردنه وه

ههولێر - شهقامی . ٣٠ مهتری تهنیشته مناره ی چۆلی

f t g+ y /TafseerOffice

+964 750 818 08 66
www.al-tafseer.com
tafseeroffice@yahoo.com